Kecskemét Megyei Jogú Város

Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2021-2027

I. KÖTET
MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

2024. június

KECSKMÉT MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA RÉSZÉRŐL KÖZREMŰKÖDTEK

Balogh Zoltán, Fejlesztéspolitikai Iroda, irodavezető

Borbélyné Balogh Katalin, Várostervezési Osztály, osztályvezető

Bangó Gedeon, Várostervezési Osztály

Varga Levente, Várostervezési Osztály

VEZETŐ SZAKÉRTŐK

Kanalas Imre, Kecskeméti Városfejlesztő Kft.

Kurenkov Vjacseszláv, Kecskeméti Városfejlesztő Kft.

Huszár Szilvia, MKB Consulting Zrt.

dr. Sántha György, MKB Consulting Zrt.

A STRATÉGIA ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDTEK

Boros Szilád, Kecskeméti Városfejlesztő Kft.

Ikvai-Szabó Imre, MKB Consulting Zrt.

Molnár Szilárd, MKB Consulting Zrt.

Sárdi Anna, MKB Consulting Zrt.

Vaszócsik Vilja, MKB Consulting Zrt.

Tartalom

ÁBRAJEGYZÉK 6
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE 10
1. Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés 12
1.1 Helyzetfeltárás 12
1.1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok 12
1.1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata 19
1.1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 19
1.1.2.2 Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepció 27
1.1.2.3 BÁCSKISKUN2030 Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja 35
1.1.2.4 Bács-Kiskun Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027 (3.0) 38
1.1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata 39
1.1.3.1 Országos Területrendezési Terv 39
1.1.3.2 Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve 45
1.1.3.3 Területrendezési tervek és a településrendezési eszközök közötti összhang 54
1.1.4 A település társadalma 55
1.1.4.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség 55
1.1.4.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok 68
1.1.4.3 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.) 74
1.1.5 A település humán infrastruktúrája 77
1.1.5.1 Humán közszolgáltatások 77
1.1.5.1.1. Kecskemét közoktatása 77
1.1.5.1.2. Kecskemét egészségügyi ellátó-hálózata 87
1.1.5.2 Esélyegyenlőség biztosítása 103
1.1.6 A település gazdasága 105
1.1.6.1 A település gazdasági súlya, szerepköre 105
1.1.6.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői 109
1.1.6.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése 113
1.1.6.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők 127

1.1.6.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat) 132
1.1.7 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere 135
1.1.7.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 136
1.1.7.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere..... 147
1.1.7.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység 159
1.1.7.4 Foglalkoztatáspolitika 168
1.1.7.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás 169
1.1.7.6 Intézményfenntartás..... 173
1.1.7.7 Energiagazdálkodás..... 175
1.1.8 Zöldfelületi rendszer vizsgálata..... 177
1.1.8.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei 177
1.1.8.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek 178
1.1.8.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése..... 187
1.1.8.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái 189
1.1.9 Közlekedés 192
1.1.9.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok 192
1.1.9.2 Közúti közlekedés..... 195
1.1.9.3 Közösségi közlekedés..... 201
1.1.9.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés 207
1.1.9.5 Parkolás..... 214
1.1.10 Közművesítés 217
1.1.10.1 Víziközművek 218
1.1.10.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás) 219
12.1.10.1.2. Szennyvízelvezetés 226
1.1.10.2 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés 233
1.1.10.3 Energia 239
1.1.10.4 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése 259
1.1.10.5 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)..... 260
1.1.11 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)..... 264
1.1.11.1 Talaj 264
1.1.11.2 Felszíni és a felszín alatti vizek 269
1.1.11.3 Levegőtisztaság és védelme..... 277
1.1.11.4 Zaj- és rezgésterhelés 285
1.1.11.5 Sugárzás védelem 290

1.1.11.6 Hulladékkezelés 290
1.1.11.7 Vizuális Környezetterhelés 299
1.1.11.8 Árvízvédelem 300
1.1.11.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák 300
1.1.12 Városi klíma 306
1.2 Területi lehatárolás 315
1.2.1 A várostérség lehatárolása, bemutatása 315
1.3 Helyzetértékelés, szintézis 322
1.3.1 Prosperáló város 322
1.3.2 Zöldülő város 334
1.3.3 Digitális város 347
1.3.4 Megtartó város 349
1.3.5 Kiszolgáló város 361
1.4 A város irányítási és működési modellje 399
1.4.1 Irányítási modell 399
1.4.1.1 A polgármester városfejlesztéssel összefüggő feladatai 400
1.4.1.2 Az egyes alpolgármesterek városfejlesztéssel összefüggő feladatai 401
1.4.1.3 A Közgyűlés városfejlesztéssel összefüggő feladatai 403
1.4.1.4 A Polgármesteri Hivatal városfejlesztéssel összefüggő feladatai 409
1.4.1.5 Az önkormányzati főépítész városfejlesztési feladatai 412
1.4.1.6 A Kecskeméti Városfejlesztő Kft. feladatai 413
1.4.1.7 A partnerség szerepe a stratégiai tervezésben és a végrehajtásban 415
1.4.1.8 A jelenlegi városfejlesztési irányítási modell hatékonyságának értékelése 416
1.4.2 Működési modell 419
1.4.2.1 A városfejlesztésben érintett gazdálkodó szervezetek és városi intézmények 419
1.4.2.2 A városi szolgáltatások nyújtásában résztvevő fontosabb szervezetek 422
1.4.2.3 A jelenlegi város működési modell hatékonyságának értékelése 437
1.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése 441
1.5.1 Prosperáló város 441
1.5.2 Zöldülő város 442
1.5.3 Digitális város 443
1.5.4 Megtartó város 444
1.5.5 Kiszolgáló város 445

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Agglomerációk, agglomerálódó térségek, nagyvárosi településegyüttesek 12
2. ábra: Munkaerőpiaci körzetek 13
3. ábra: Kecskemét településhálózati potenciálja és vonzásviszonyai 14
4. ábra: A Kecskemétre történő napi munkavállalási célú ingázás jellemző értékei és a kibocsátó települések 15
5. ábra: A Kecskeméti állami fenntartású iskolák vonzáskörzete a városban tanulók állandó lakóhelye alapján 16
6. ábra: A Neumann János Egyetem vonzáskörzete, a hallgatói jogviszonnyal rendelkező diákok állandó lakhelye alapján 17
7. ábra: Kecskemét belső várostérségi vonzáskörzete 19
8. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon 22
9. ábra: Vidéki térségek Magyarországon 24
10. ábra: A klímaváltozás hatásainak leginkább kitett térségek 25
11. ábra: Az OFTK-ban nevesített kultúrtájak 26
12. ábra: Bács-Kiskun Megye területfejlesztési célrendszere 28
13. ábra: Az OTrT Kecskemét Megyei Jogú Városra vonatkozó kivonata 40
14. ábra: BKMTrT Kecskemét Megyei Jogú Városra vonatkozó kivonat 46
15. ábra: Kecskemét lakónépességének változása és népmozgalmi adatai 55
16. ábra: Az élveszületések és halálozások alakulása Kecskeméten (2000-2019) 56
17. ábra: Kecskemét lakónépességének korfái 57
18. ábra: Kecskemét etnikai és nemzeti kisebbségei 58
19. ábra: A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint 59
20. ábra: A lakónépesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2016. 60
21. ábra: Felsőfokú végzettségűek területi eloszlása (2019) 61
22. ábra: A nyilvántartott álláskeresők száma, 2014 -2020. 62
23. ábra: A nyilvántartott álláskeresők képzettség szerinti megoszlása 2014-2020 között 62
24. ábra: A kecskeméti tartósan álláskeresők számának változása 2014 -2020 között 63
25. ábra: Az önkormányzat által irányított költségvetési szervek engedélyezett létszámának, valamint az általuk foglalkoztatott közfoglalkoztatottak számának alakulása 2014 és 2019 között (fő) 64
26. ábra: Átlagjövedelem alakulása a megyei jogú városokban, 2019 65
27. ábra: Egy főre jutó éves jövedelem (2019) 66
28. ábra: A népesség eloszlása Kecskemét külterületén, 2019 68
29. ábra: Kecskemét lakónépességének megoszlása a 2011-es népszámlálás adatai alapján 69
30. ábra: A lakosságszám változása belterületen belül 2014-2019 között 71
31. ábra: Az óvodai ellátás biztosítása fenntartók szerint 2020. 78
32. ábra: A kecskeméti óvodák telephelyeinek területi képe a fenntartók szerint 78
33. ábra: Az óvodai ellátási adatok jellemzői Kecskeméten 79
34. ábra: A kecskeméti általános iskolai feladatellátás fenntartók szerint 2020 80
35. ábra: A kecskeméti általános iskolai intézmények területi képe a fenntartók szerint 81
36. ábra: A kecskeméti középfokú oktatásban részt vevő tanulók számának alakulása képzési típusonként 83

37. ábra: A felsőoktatásban részt vevő hallgatók számának változása Kecskeméten 85
38. ábra: A Neumann János Egyetemre járó hallgatók állandó lakhelyük alapján 86
39. ábra: A Bács-Kiskun Megyei Kórház kecskeméti telephelyének területi illetékességi ellátó körzete 89
40. ábra: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának fenntartásában működő szociális alap- és szakosított ellátásainak szervezeti ábrája 90
41. ábra: Bölcsődébe beiratott gyermekek és a bölcsődei férőhelyek számának időbeli alakulása..... 101
42. ábra: GVA növekedésének aránya 2014 – 2018 közötti időszakban, ... 108
43. ábra: 1 főre jutó GVA (2018) 108
44. ábra: Kecskeméti vállalkozások megoszlása árbevétel-kategóriánként,2012 és 2019 években 109
45. ábra: Kecskeméti székhelyű vállalkozások nettó árbevételének ágazati megoszlása 110
46. ábra: 1 főre jutó iparűzési adó (IPA) arányának alakulása Kecskeméten 2014 – 2019 között 111
47. ábra: 1 főre jutó idegenforgalmi adó (IFA) arányának alakulása Kecskeméten 2014 – 2019 között 111
48. ábra: A regisztrált vállalkozások számának alakulása Kecskeméten, 2014-2019 114
49. ábra: Kecskeméti székhellyel rendelkező vállalkozások elhelyezkedésének területi képe..... 115
50. ábra: Az 1 milliárd forint feletti árbevétellel rendelkező Kecskeméti székhelyű cégek területi elhelyezkedése..... 116
51. ábra: A működő vállalkozások számának alakulása létszám-kategóriánként 117
52. ábra: A működő vállalkozások számának változása létszám-kategóriánként 117
53. ábra: A kecskeméti székhelyű cégek hőtérképe a foglalkoztatottak alapján 118
54. ábra: Kecskemét TOP 10 vállalatának munkavállalói létszámának változása, 2014-2018..... 119
55. ábra: Foglalkoztatottság alakulása Kecskeméten..... 128
56. ábra: Foglalkoztatottság megoszlása foglalkoztatási ágak szerint (2012-2018) 129
57. ábra: Nyilvántartott- és a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők számának alakulása Kecskeméten (2014 – 2020) 130
58. ábra: Munkanélküli álláskeresők végzettség szerinti megoszlása Kecskeméten (2014-2020) 130
59. ábra: Munkanélküli álláskeresők korcsoportok szerinti megoszlása Kecskeméten (2014 – 2020) 131
60. ábra: A lakásállomány és az 1000 lakásra jutó új lakások számának alakulása 132
61. ábra: Kecskeméten kiadott építési engedélyek és épített lakások száma (2005-2019) 133
62. ábra: Főváros és megyei jogú városok átlagos ingatlanárai (2018)..... 133
63. ábra: Kecskemét lakásárainak változása 2005 -2018 között (Ft/m^2)..... 134
64. ábra: Kecskemét ingatlanbérleti piacának árváltozása 2016 -2020 között (Ft/m^2) 135
65. ábra: Kecskemét Megyei Jogú Város költségvetési főösszegeinek alakulása 136
66. ábra: Kecskemét Megyei Jogú Város eladósodottsági rátájának alakulása (2008-2019) 137
67. ábra: Kecskemét 4.0 Program szervezeti ábrája 162
68. ábra: Az önkormányzati bérlakások területi elhelyezkedése 170
69. ábra: Az önkormányzat által irányított költségvetési szervek bevételi és kiadási adatai 174
70. ábra: Kecskemét zöldinfrastruktúra karaktere a NÖSZTÉP alapján..... 178
71. ábra: Zöldfelületi intézmények Kecskemét területén 185
72. ábra: Kecskemét központi belterület zöldfelületi ellátottsága..... 188
73. ábra: Kecskemét úthálózatának sematikus ábrája 193
74. ábra: A nehézgépjármű forgalom napi adatainak alakulása Kecskeméten 2019-ben..... 195

75. ábra: A Kecskeméten regisztrált gépjárművek számának változása 2012 és 2019 között 196
76. ábra: Az állami kezelésű utak forgalmi adatainak változása Kecskeméten 2014 és 2019 között ... 197
77. ábra: Személygépkocsi ellátottság Kecskemét vonzáskörzetében 199
78. ábra: A munkavállalók közlekedési módválasztásai Kecskemét néhány nagy foglalkoztatójánál .. 200
79. ábra: Kecskemét helyi autóbusz-hálózati struktúrája 202
80. ábra: Kecskemét és környékének vasúthálózati kapcsolatai 206
81. ábra: Kecskemét meglévő kerékpárút hálózata 208
82. ábra: A kecskeméti kerékpáros közlekedés forgalmi terhelésének képe 210
83. ábra: Kecskemét kerékpáros baleseti térképe 211
84. ábra: Belvárosi gyalogos- és zöldfelületek kiterjesztésének lehetőségei 213
85. ábra: Kecskemét parkolási övezetei 216
86. ábra: A város vízvezeték hálózata 220
87. ábra: A város szennyvízcsatorna hálózata 227
88. ábra: A különböző kezelők által működtetett belvízcsatornák és a záportározók 234
89. ábra: A város csapadékvíz-csatorna hálózata 236
90. ábra: A város nagyfeszültségű villamos főelosztó hálózata 242
91. ábra: A város középfeszültségű villamos energia hálózata 243
92. ábra: A város kisfeszültségű villamos energia hálózata 244
93. ábra: A város nagynyomású szénhidrogén-szállító távvezeték hálózata 246
94. ábra: A város nagyközép-, közép- és kisnyomású gázvezeték hálózata 248
95. ábra: Távhővezeték hálózatok 250
96. ábra: Vezetékes elektronikus hírközlő hálózatok 263
97. ábra: Kecskemét agrárgazdasági művelésbe vont területei a felszínborítottság alapján 268
98. ábra: Kecskemét átlagosnál jobb és gyengébb minőségű termőterületei művelési osztály szerint 268
99. ábra: Kecskemét átlagosnál jobb minőségű termőterületei aranykorona szerint 269
100. ábra: Parlagfű éves összpollenszám alakulása 1996-2018. között 283
101. ábra: A globálsugárzás (MJ/m^2) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009) 307
102. ábra: Kecskemét térségére jellemző talajtípusok 308
103. ábra: Az évi átlagos szélsebességek és az uralkodó szélirányok Magyarországon 309
104. ábra: Kecskemét mikroklímáját befolyásoló térszerkezeti típusok 311
105. ábra: A klímaváltozás hatásainak leginkább kitett területek Magyarországon 312
106. ábra: Éves és évszakos átlaghőmérséklet-változás (^{o}C) 313
107. ábra: Éves és évszakos átlagos csapadékösszeg-változás (%) 314
108. ábra: Kecskeméti kötött várostérségek lehatárolása 317
109. ábra: Kecskemét rugalmasan alakuló funkcionális térségeinek lehatárolása 320
110. ábra: Kecskemét központú közszolgáltatási hálózatok ellátási területe 321
111. ábra: Energetikailag hasznosított hulladék mennyiségének változása (tonna) 335
112. ábra: Város által megvalósított mitigációs projektek 2013-2019 között 336
113. ábra: Város által megvalósított adaptációs projektek 2013-2019 között 336
114. ábra: 1 fogyasztóra eső szolgáltatott átlagos villamosenergia mennyiségének változása 342

115. ábra: 1 fogyasztóra eső átlagos gázfogyasztás mennyiségének változása 342
116. ábra: 1 fogyasztóra eső átlagos hőmennyiség és melegvíz mennyiségének változása 343
117. ábra: Kecskemét népességszám változásának összetevői (2008-2019) 350
118. ábra: Lakosságszám változás a kecskeméti járásban és településein 2014-2019 között 350
119. ábra: Kecskemét demográfiai összetételének változása korcsoportos bontás alapján 351
120. ábra: Kecskemét belterületi lakónépességének átlagéletkora utcatömbök szerint, 2019. 352
121. ábra: Kecskeméti székhelyű regisztrált nonprofit és nem nyereségorientált szervezetek számának alakulása 2015 és 2020 között 360
122. ábra: A kecskeméti társadalom térbeli problématérképe ..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.
123. ábra: Kecskemét városi hősziget modellje 371
124. ábra: Kecskemét felszíni hőmérsékletében egy nyári napon megfigyelhető különbségek 372
125. ábra: Kecskemét valós állapotú felszínborítottsága 373
126. ábra: A kecskeméti székhelyű cégek hőtérképe a foglalkoztatottak alapján 374
127. ábra: 1 milliárd forint feletti árbevétellel rendelkező Kecskeméti székhelyű cégek területi elhelyezkedése 374
128. ábra: Főváros és megyei jogú városok átlagos ingatlanárai (2018) 377
129. ábra: Kecskemét közúthálózatának sematikus ábrája 379
130. ábra: *Kecskeméten regisztrált gépjárművek száma és a személygépkocsik, illetve teher- és személyszállító gépjárművek aránya* ..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.
131. ábra: Kecskemét meglévő és tervezett kerékpárúthálózata 382
132. ábra: Kerékpáros forgalom nagysága 2016 382
133. ábra: 1000 lakosra jutó személygépkocsik számának változása Kecskeméten 383
139. ábra: Települési zöldfelületi rendszer - Kecskemét belterület valós állapotú felszínborítottsága szerint 386
140. ábra: Kecskemét központi belterület zöldfelületi ellátottsága 387
141. ábra: Kecskemét bel-, külterületi és zártkerti aránya 2014-ben és 2020-ban 389
142. ábra: Területfelhasználási kategóriák területváltozása 2014 és 2020 között (ha) 390
143. ábra: Övezeti átminősítések száma az egyes városrészekben 2014 és 2019 között 390
144. ábra: A vegyes funkciójú területek beépíthetőségi potenciálja Kecskeméten 391
145. ábra: Kecskemét épített környezetének konfliktusos területei 392
146. ábra: Természetközeli területek Kecskemét területén 396
147. ábra: A talajvízszint változása Kecskeméten 1960 és 2000 között 397
148. ábra: Kecskemét MJV aktuális városirányítási modellje 400
149. ábra: Kecskemét MJV Polgármesteri Hivatalának szervezeti felépítése 409
150. ábra: A Kecskeméti Városfejlesztő Kft. szervezeti felépítése 414

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Kecskemét jellemző demográfiai folyamatai (1970-2019) 56
2. táblázat: Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának változása 2014-2019 67
3. táblázat: Az egyes szociális alapellátásokban részesülők számának időbeli alakulása 93
4. táblázat: Nem állami fenntartású szociális szolgáltatók és tevékenységeik Kecskeméten 96
5. táblázat: Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának változása (fő) 99
6. táblázat: Kecskemét Megyei Jogú Várossal szemben fennálló szociális ellátási kötelezettségek és azok teljesülése 100
7. táblázat: Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma 2019-ben 102
8. táblázat: A kecskeméti gazdasági szervezetek számának változása a megyei jogú városokhoz viszonyítva 2014 és 2019 között. 105
9. táblázat: A működő vállalkozások ágazati összetételének összehasonlító adatai, mutatói 107
10. táblázat: A ágazati szektorok kiemelkedő nettó árbevételt termelő vállalkozásai (2019) 112
11. táblázat: Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében támogatott kecskeméti pályázatainak megoszlása operatív programonként 123
12. táblázat: A Széchenyi 2020 program keretében támogatott kecskeméti pályázatainak megoszlása operatív programonként 124
13. táblázat: GINOP keretében a legnagyobb összeget nyert kecskeméti projektek 124
14. táblázat: A Széchenyi 2020 Program keretében a legnagyobb összeget nyert kecskeméti projektek 125
15. táblázat: Modern Városok Program keretében megvalósuló kecskeméti projektek 126
16. táblázat: A helyi adóbevételek és az iparűzési adó alakulása Kecskeméten 138
17. táblázat: A városi költségvetés állami kitettségének változása 139
18. táblázat: Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok főbb jellemzői (2019) 142
19. táblázat: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának vagyonkimutatása 143
20. táblázat: A 2014-2020-as programozási időszak nyertes pályázataiból finanszírozott önkormányzati településfejlesztési projektek funkcionális bontásban 149
21. táblázat: Az önkormányzat tulajdonában lévő épületek kormegoszlása 170
22. táblázat: A KIK-FOR Kft által kezelt bérlakások típusai és száma 171
23. táblázat: Kecskemét zöldinfrastruktúra hálózatának jellemzői, karakterét meghatározó adottságok 179
24. táblázat: Kecskemét zöldfelületi rendszer területi elemei 180
25. táblázat: Városrészek közpark ellátottsága 182
26. táblázat: A helyi autóbuszos közösségi közlekedés adatai Kecskeméten 203
27. táblázat: Kecskemét közmű-ellátottsági mutatóinak változása a megyei jogú városok összevetésében 217
28. táblázat: *Kecskemét víziközmű ellátottságának változása (2000, 2008, 2014-2018)* 218
29. táblázat: Kecskemét energia közmű ellátottságának változása (2000, 2008, 2014-2018) 239
30. táblázat: A Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft. által szolgáltatott hőmennyiség és értékesített villamos energia adatai (2014-2018) 249
31. táblázat Kecskemét elektronikus hírközlési közmű ellátottságának változása 261
32. táblázat A talajvízszint-észlelő kutakban mért minimális, átlagos és maximális talajvízszintek 272

33. táblázat: A vízfolyás víztestek minősége, állapota, célkitűzések 274
34. táblázat: Az állóvíz víztest minősége, állapota, célkitűzések 275
35. táblázat: A felszín alatti víztestek minősége, állapota, célkitűzések 276
36. táblázat: Légszennyezettségi index a mérési adatok alapján 280
37. táblázat: A lakossági hulladékgyűjtés, -szállítás általános adatai (2014-2018) 292
38. táblázat: A Kecskemét területén elszállított összes települési hulladék mennyisége 292
39. táblázat: Kecskemét jellemző meteorológiai adatai 307
40. táblázat: A levegő hőmérséklete és relatív páratartalma különböző térszerkezeti típusokban és átszellőzési körülményeknek megfelelően 310
41. táblázat: Kecskemét várostérségének lehatárolásai 315
42. táblázat: Kecskemét vonzáskörzetének magtelepülései és lakosságszámuk 319
43. táblázat: A 2014-2020-as programozási időszak nyertes pályázataiból finanszírozott önkormányzati településfejlesztési projektek funkcionális bontásban 332
44. táblázat: Önkormányzati saját erős közműberuházások (ezer Ft) 333
45. táblázat: A szociális alapon rászorulók számának alakulása Kecskeméten 358
46. táblázat: Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának változása 2014-2019 359
47. táblázat: Önkormányzati tulajdonú társaságok fő tevékenységi körei 361
48. táblázat: A területhasználat jellemző mutatói Kecskeméten 364
49. táblázat: Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok főbb jellemzői (2019) 375
50. táblázat: Az önkormányzat tulajdonában lévő épületek kormegoszlása 376
51. táblázat: Kecskemét zöldfelületi rendszer területi elemei 385
52. táblázat: Kecskemét természetközeli élőhelyeinek kiterjedése 395
53. táblázat: Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok 419
54. táblázat: Költségvetési szervként működő önkormányzati intézmények 422
55. táblázat: Egyéb civil szervezetek 422

1 Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés

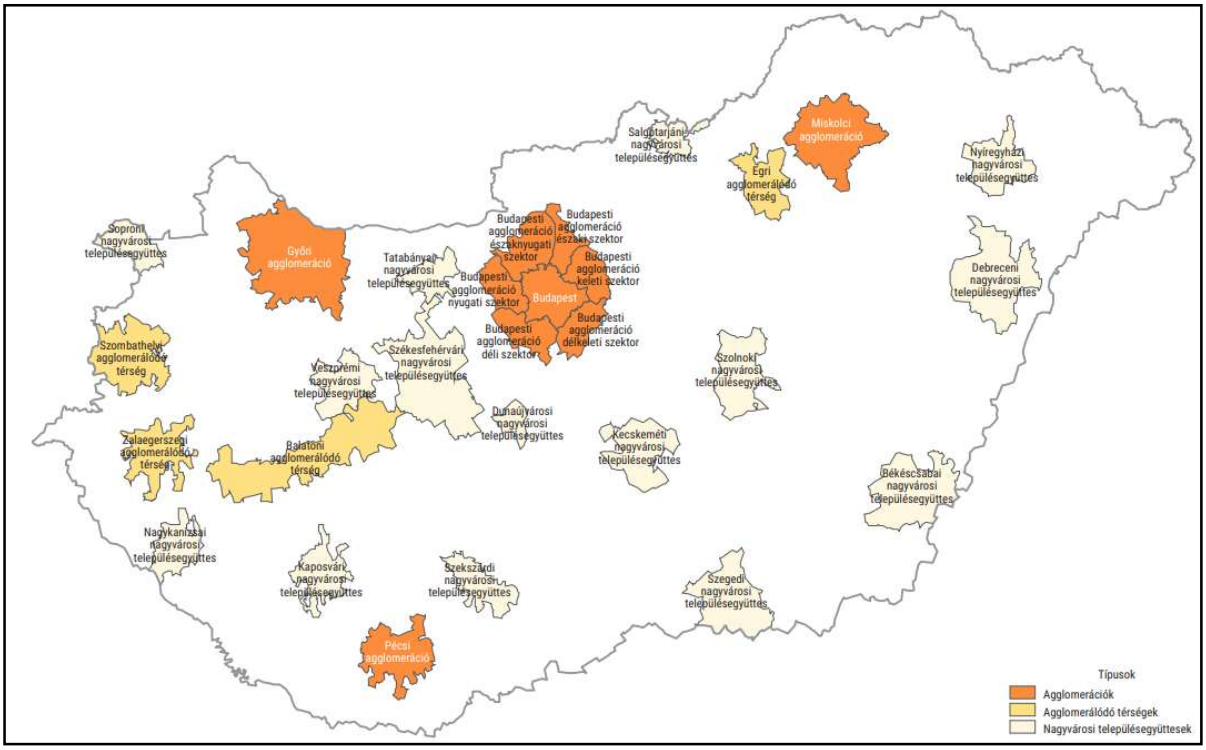
1.1 Helyzetfeltárás

1.1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Kecskemét a Duna-Tisza köze közigazgatási és gazdasági központja, Magyarország nyolcadik, a Dél-alföldi régió második legnépesebb városa (lakónépessége 110.373 fő, valamivel több, mint 2/3-a a régióközpont Szeged népességszámának), Bács-Kiskun vármegye székhelye, a Kecskeméti járás központja. Kecskemétet – Nyíregyháza kivételével – a népességszám alapján felállított rangsorban csak régióközpont szerepkört is betöltő centrumok előzik meg. Bács-Kiskun megyén belül Kecskemét népességi súlya az elmúlt 20 évben (2000-ben 19,63%, 2010-ben 21,58%, 2019-ben 21,97%) folyamatosan növekedett. A népességszámához viszonyítva Kecskemét viszonylag nagy közigazgatási területtel rendelkezik (322,2 km2), amely a megyei jogú városok között a harmadik legnagyobb, s jelentős fejlesztési potenciált hordoz magában.

Kecskemét jelentőségét jól tükrözi, hogy a hazai településszerkezeten belül – meghatározó szerepű – nagyvárosi településegyüttes központja besorolást kapott, így természetes vonzásközpontja további hét (Ágasegyháza, Ballószög, Fülöpjakab, Helvécia, Jakabszállás, Kerekegyháza, Kunszállás) településnek (1. ábra).

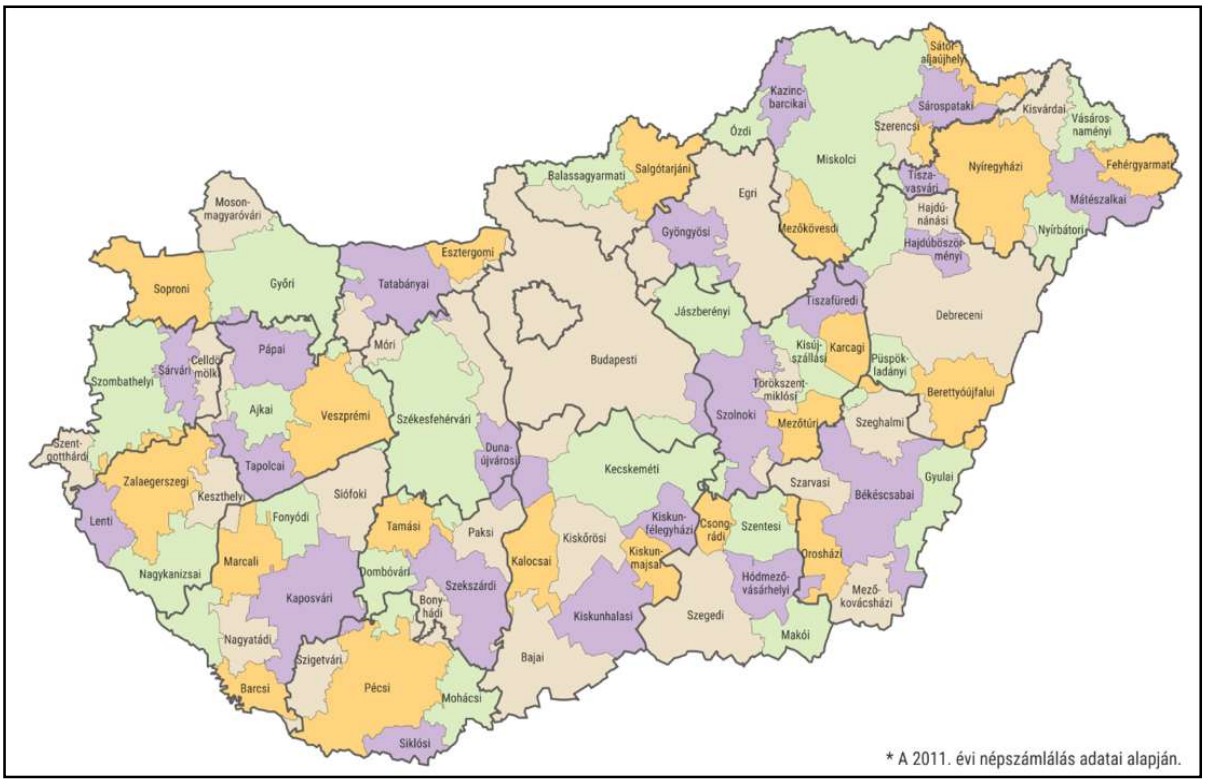
1. ábra: *Agglomerációk, agglomerálódó térségek, nagyvárosi településegyüttesek*

Forrás: KSH 2014.

A város növekvő gazdasági erejét jól szemlélteti, hogy – a belföldi ingázási adatok alapján – mind kiterjedtebb munkaerőpiaci vonzáskörzete is, amely már a megyehatáron túlra is átnyúlik, érintve Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyék településeit is (2. ábra).

2. ábra: Munkaerőpiaci körzetek

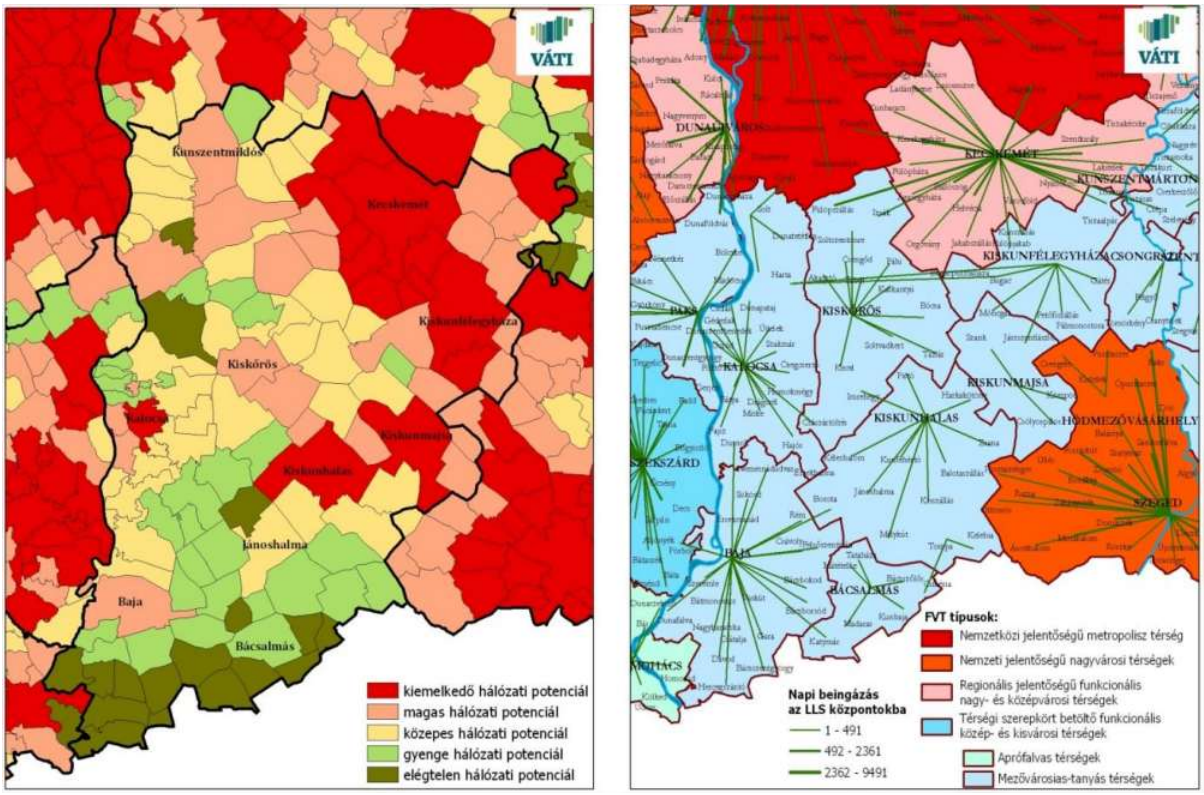
Forrás: KSH-DE 2017.

Kecskemét vonzásviszonyait és településhálózati szerepkörét alapvetően öt tényező befolyásolja:

- A város funkcionális sokszínűsége, intézményeinek, szervezeteinek, vállalkozásainak szakmai teljesítménye, minősége és kapcsolati hálója;
- Nagy multinacionális cégek jelenléte, beszállítói hálózatuk kiterjedtsége;
- A város kedvező közlekedésföldrajzi helyzete, mind kiépültebb és komplexebb közlekedési hálózata (közúti, vasúti, légi);
- A régión és megyén belüli periférikus elhelyezkedése;
- A fővárostól Budapesttől és Szegedtől, mint a Dél-alföldi régió központjától való egyenlő, s viszonylag kis távolság (kb. 85 km).

A különböző hatásrendszereknek köszönhetően, az alábbi települési, térségi potenciálok és vonzáskapcsolatok jellemezték Kecskemétet az elmúlt bő egy évtizedben (3. ábra).

3. ábra: Kecskemét településhálózati potenciálja és vonzásviszonyai

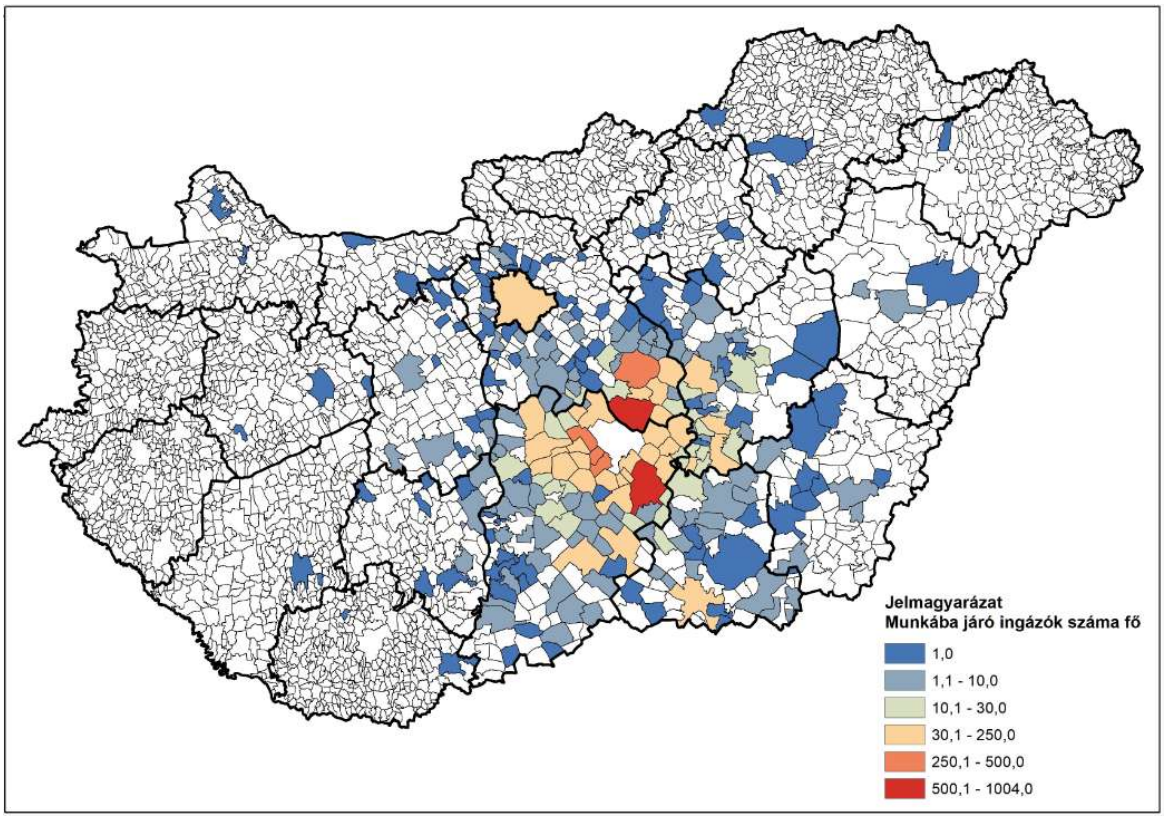
Forrás: VÁTI 2009

A fentiekből fakadóan Kecskemét térségi kapcsolatait gazdasági-, illetve közigazgatás és irányítási központi szerepköre határozza meg. Legjelentősebbek a munkaerőpiaci, közigazgatási, az oktatási / felsőoktatási, valamint az egészségügyi ellátás területén megfigyelhető térségi kapcsolatok.

Az elmúlt évek napi ingázással kapcsolatos városi felmérései rámutattak arra, hogy a környező települések lakosainak Kecskemétre történő utazásában, a kecskeméti munkalehetőségek és ezzel kapcsolatban a napi hivatásforgalmi ingázás, továbbá az oktatás, a kereskedelem, az egészségügyi ellátás és a hivatali ügyintézés van a legnagyobb hatással. Ez az ingázási körzet napjainkban körülbelül egy 35-40 km sugarú körrel határolható le, ezen a távolságon belül a legintenzívebb a munkavállalási célú ingázás (4. ábra).

A Mercedes gyár megépülését (2012), beszállítóik megjelenését és a kedvező gazdasági környezetet kihasználó egyéb munkahelyteremtő beruházásokat követően, a munkavállalási célú bejárók száma gyorsan növekedett a városban, ami napjainkra megközelítette a 20 ezer főt. Ezen belül Kecskemét szűkebb 5-10 km-es belső várostérségi körzetéből (Ballószög, Helvécia, Kerekegyháza, Kunszállás, Lajosmizse, Nagykőrös, Nyárlőrinc, Városföld) bejárók száma is mintegy 6 ezer főre tehető.

4. ábra: *A Kecskemétre történő napi munkavállalási célú ingázás jellemző értékei és a kibocsátó települések*

Adatok forrása: Munkáltatói felmérés a 40 fő feletti kecskeméti vállalkozások körében (2017) alapján saját szerkesztés

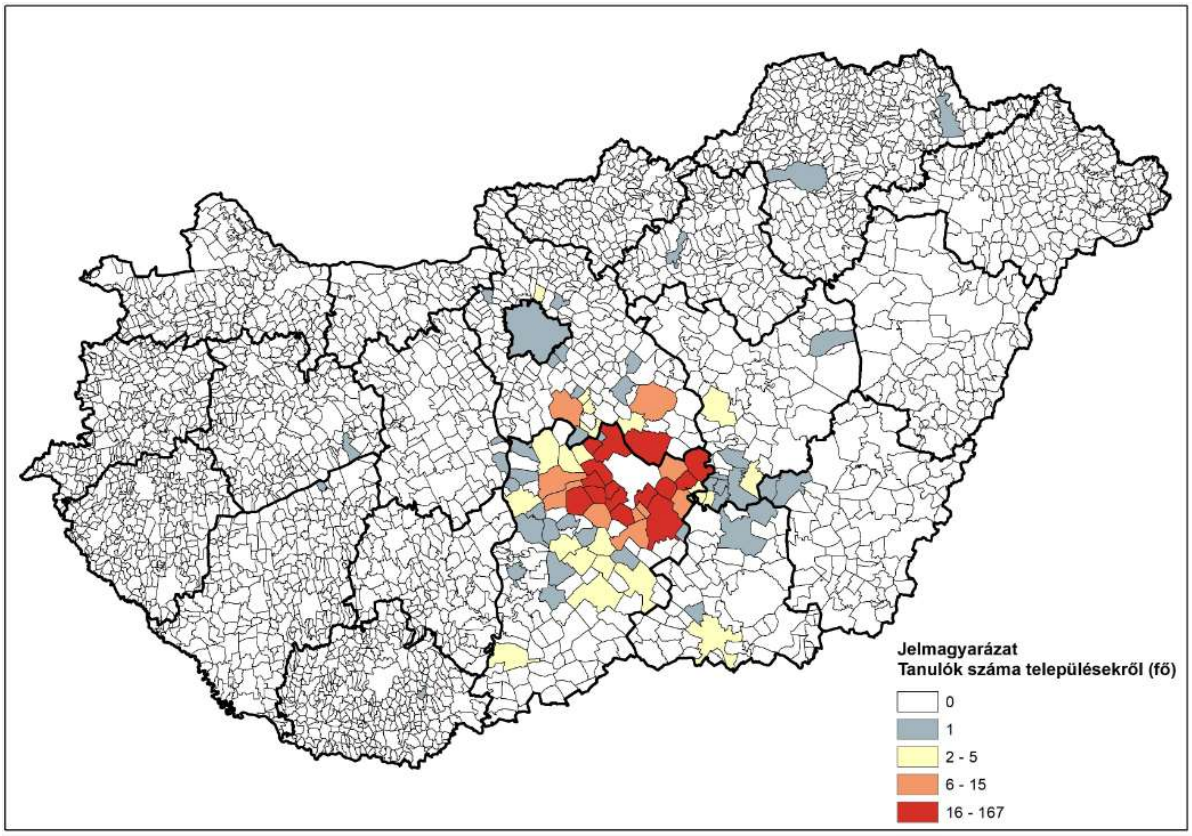
A 2017-ben 58 db, 40 fő fölötti kecskeméti foglalkoztatotti létszámmal rendelkező vállalkozás körében elvégzett felmérés alapján megállapítható, hogy több mint 200 településről járnak be (napi és heti ingázók) munkavállalási céllal Kecskemétre. Ebből közel 30 település bocsájt ki több mint 30 munkavállalót, de találhatunk további négy olyan települést, ahonnan több mint 250 fő, valamint 1 település esetében több mint 500 és 1 település esetében több mint 1000 munkavállaló jár be a vármegyeszékhelyre. Az elmúlt évek ingázási folyamatai rávilágítottak arra, hogy ha a jövőben sikerül a város gazdasági teljesítményét fenntartani, illetve növelni, még tovább emelkedhet a várostérségből ingázók száma.

A vonzáskörzeti vizsgálatok során fontos kiemelni a város egyre erősödő térségi oktatási funkcióját. Ezt a szerepkört részben az egyházi iskolák (református, piarista és katolikus) térségi hatókörű beiskolázási gyakorlatának, a város széleskörű középiskolai szakmakínálatnak, illetve a felsőfokú oktatási intézmények (Neumann János Egyetem, Károli Gáspár Református Egyetem, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet) – reményeink szerint egyre erősödő és szélesedő – képzési palettájának köszönheti Kecskemét.

A település közoktatási kapacitására jellemző, hogy a város 32 általános iskolai, 4 szakiskolai és készségfejlesztő iskolai, 8 szakközépiskolai, 9 szakgimnáziumi, valamint 13 gimnáziumi feladatellátási hellyel rendelkezik. Az oktatási intézmények sokszínű képzési kínálatot biztosítanak mind a sport, mind a humán, mind pedig a műszaki és természettudományos érdeklődésű fiatalok számára.

Kecskemét közoktatási intézményeibe napjainkban több mint 19.000 tanuló jár, közülük 3.965 diák más településekről veszi igénybe Kecskemét egyre szélesedő – s új képzési formákat (pl. középiskolai duális képzés, kéttannyelvű képzés) is biztosító – oktatási szolgáltatásait. A vonzáskörzet kiterjedésére jellemző, hogy csak az állami fenntartású kecskeméti oktatási intézményekbe a diákok 150 településről járnak be, közülük nem egy, több mint 100 km-es távolságból (5. ábra).

5. ábra: A Kecskeméti állami fenntartású iskolák vonzáskörzete a városban tanulók állandó lakóhelye alapján

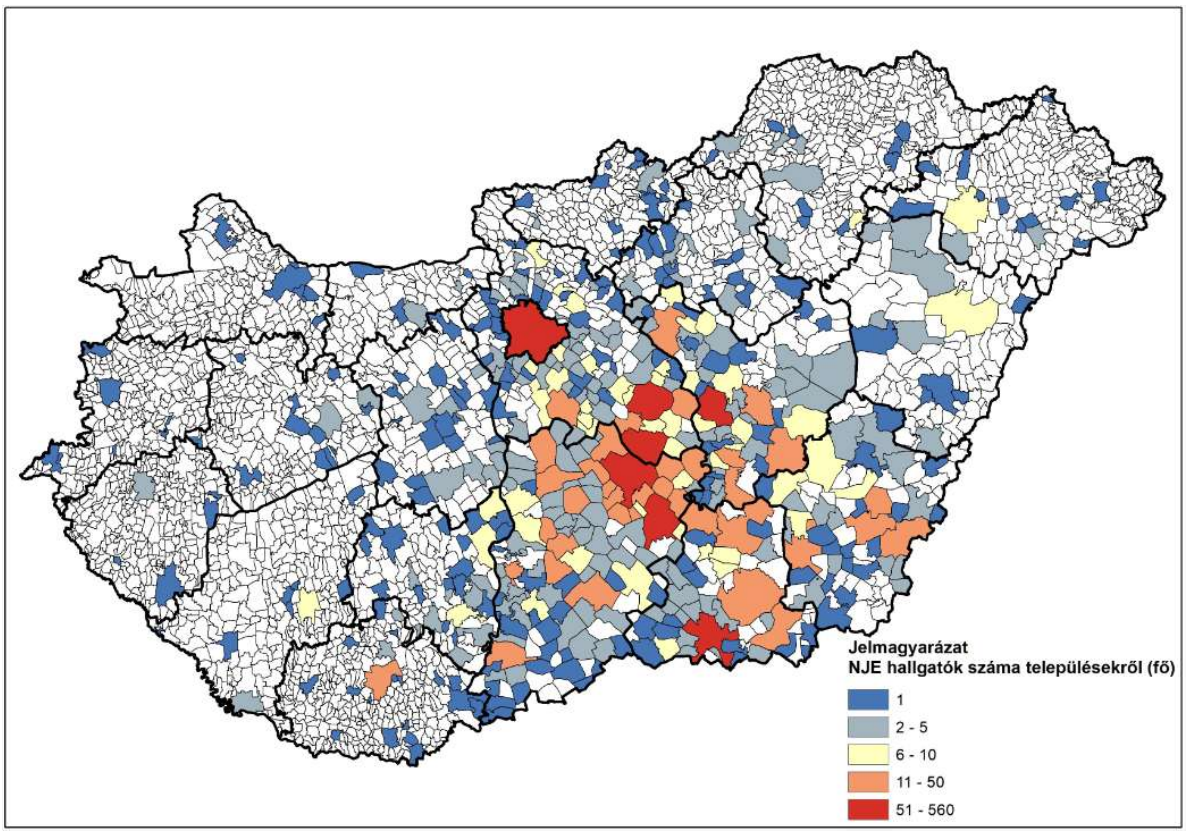

Az adatok forrása: Kecskeméti Tankerületi Központ 2020.

A **felsőfokú oktatás** esetében a bejárók aránya még magasabb értéket mutat (82%), mint a közoktatás esetében. A Neumann János Egyetem valamivel több, mint 3100 hallgatójából több mint 2500-an más településekről járnak be Kecskemétre. Az oktatási intézmény vonzásviszonyaira jellemző, hogy a 2020/2021-es tanévben 505 településről érkeznek a diákok

az egyetem három karára. A szülők lakhelye alapján történt vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy a városban legmeghatározóbb felsőfokú oktatási intézmény, a Neumann János Egyetem vonzása jelentősen túlmutat a vármegye települési körén, hiszen a vármegye területéről az összes bejáró hallgató hozzávetőlegesen 28%-a érkezik, melyből a járás települései a diákok 7%-át adják. Látható tehát, hogy a felsőoktatási funkció túlmutat nem csak a vármegye, de a Dél-alföldi régió keretein is. A legtöbb bejáró hallgatót Budapest (188 fő), Szolnok (98) Nagykőrös (91 fő), Szeged (89 fő), Cegléd (75 fő) és Kiskunfélegyháza (62 fő) adja az egyetemnek (6. ábra).

6. ábra: A Neumann János Egyetem vonzáskörzete, a hallgatói jogviszonnyal rendelkező diákok állandó lakhelye alapján

Adatok forrása: Neumann János Egyetem 2020.

Az egészségügyi ellátás területén is jelentős területi szerepkört tölt be Kecskemét, különösen a 2012-es egészségügyi szervezeti átalakításokat követően. A szervezeti modellben történt változásnak köszönhetően 2013. január 1-től a Kecskeméti Megyei Kórházhoz csatolták Kiskunfélegyházi Városi Kórházat és Kalocsai Szent Kereszt Kórházat, így a szervezeti egység immár 3 város 5 telephelyén, 1785 ágyon lát el gyógyító feladatokat. ***A Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház területi ellátó szerepe kiterjedt, a kecskeméti telephelyek mintegy 500.000 fő egészségügyi szakellátását biztosítják***. A Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház 33 fekvőbeteg

osztálya, valamint több mint 130 járóbeteg szakellátása napi szinten mintegy 6000-7000 fő ellátását biztosítja. Az Onkoradiológiai Központ, az orthopédia, a haematológia, az endocrinológia, az anyagcsere és diabetológia, a gastroenterológia, az idegsebészet, a stroke, a PIC, a nephrológia, a kardiológia, a kéz- és szájsebészet a fekvőbetegek ellátásában vármegyei területi ellátó szerepkörrel rendelkezik. Az intézmény területi illetékességből adódóan, teljes körű kórházi ellátást nyújt: *Kecskemét, Ágasegyháza, Ballószög, Fülöpháza, Helvécia, Jakabszállás, Kerekegyháza, Kunbaracs, Ladánybene, Lajosmizse, Orgovány, Városföld, Felsőlajos, Izsák, Tiszakécske, Lakitelek, Szentkirály, Nyárlőrinc, Kunszentmiklós, Kunadacs, Kunpeszér, Tiszaug, Szabadszállás, Fülöpszállás* lakosai részére.

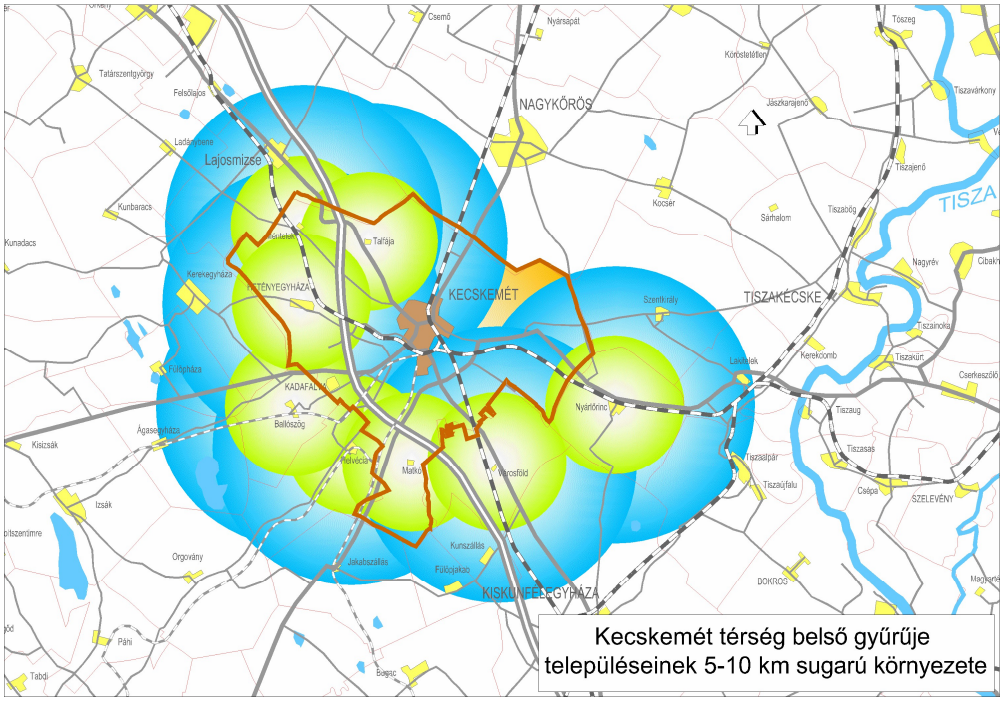
Speciális térségi egészségügyi szerep jelenik meg még a Kecskeméti Repülőkorházban is, ahol a katonai pilótajelöltek, a kiképzett repülőállomány, valamint a repülést kiszolgáló földi személyzet (műszakiak, repülésirányitók) alkalmassági és szűrővizsgálatait végzik. Továbbá külön megállapodás alapján *Ballószög, Kunszentmiklós és Kecskemét 8 háziorvosi körzete* – Széchenyiváros – lakóinak járóbeteg ellátását belgyógyászat, sebészet, traumatológia, nőgyógyászat, fül-orr-gégészet, szemészet, bőrgyógyászat, ideggyógyászat, pszichiátria, reumatológia, gasztroenterológia tekintetében szintén ez a szervezeti egység végzi.

Kiemelendő a város közigazgatási és irányítási szerepköre is. Ez a funkció nem csak a vármegyei szinten újraformált Kormányhivatalnak, s ehhez kapcsolódóan a területi közigazgatási feladatok vármegyei és járási szinten történő ellátásának köszönhető, hanem a vármegyei szintű, illetve 2021-től a funkcionális várostérség szintjén történő területi tervezés erősödésének, továbbá az európai uniós programozás (Versenyképes Magyarország Operatív Program) várostérségi és vármegyei szinten történő szakmai ellátásának is. A kecskeméti székhelyű Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal olyan hatósági, felügyeleti, jogorvoslati, ellenőrzési, koordinációs, tájékozódási, javaslattevő és véleményezési jogkörökkel rendelkezik, amely elősegíti a – területi közigazgatás jellemzőire, sajátos igényeire figyelemmel lévő – központi döntések kidolgozását és végrehajtását. Ugyancsak Kecskeméten található a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala, melynek alapfeladata a hatáskörükbe utalt elsőfokú államigazgatási ügyek intézése (vármegyei szint alatt). Az állampolgárok és a vállalkozások részére nyújtott közszolgáltatások hatékonyabb ellátása érdekében a járási hivatal integrált kormányzati ügyfélszolgálatot, úgynevezett Kormányablakot működtet. Közel száz ügykörben biztosítják az állampolgárok és vállalkozások részére a helyben történő ügyintézést, továbbá mintegy 1500 féle ügyben kaphatnak tájékoztatást az adott eljárással, az ügyintézéshez szükséges dokumentumokkal kapcsolatban. A különböző hatósági feladatok, közigazgatási ügyek Kecskeméten történő intézése, felértékeli a város ilyen típusú funkcionális vonzásviszonyait. A kecskeméti járás illetékességi területe kiterjed *Ágasegyháza, Ballószög, Felsőlajos, Fülöpháza,*

Fülöpjakab, Helvécia, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kunbaracs, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Nyárlőrinc, Orgovány, Városföld településekre.

A felsorolt tényezők, ellátórendszerek és szolgáltatások mellett, a város környezetéhez képest magas szintű **szolgáltató és kereskedelmi funkciók**kal is rendelkezik, amely Kecskemét ellátó szerepkörét erősíti a város mintegy 25-30 km-es környezetében. Az elvégzett vonzáskörzet vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a legerősebb településközi kapcsolatok a Kecskeméti település-együttes érintett települései között figyelhetők meg (7 ábra)

7. ábra: *Kecskemét belső várostérségi vonzáskörzete*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Közlekedési Koncepciójának aktualizálása (munkaanyag) 2011.

1.1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns vármegyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

1.1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** (továbbiakban: OFTK) illeszkedik a kiemelt nemzeti stratégiai tervdokumentumokhoz, fejlesztéspolitikai és területfejlesztési szempontból közös irányt határoz meg a szakpolitikák számára. A koncepció kapcsolódik továbbá a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz és megalapozza a kiemelt nemzeti célkitűzések megvalósítását szolgáló – fejlesztéspolitikai célú – szakpolitikai programok tervezését és végrehajtását. Az OFTK részletesen foglalkozik a hazánk előtt álló külső és belső kihívásokkal, illetve Magyarország fejlődési lehetőségeit meghatározó folyamatokkal,

trendekkel. A koncepció átfogó módon feltárja az ország geopolitikai helyzetét, a gazdaság, a társadalom, a környezet és a térszerkezeti folyamatok legfőbb sajátosságait, s megfogalmazza a legfontosabb ágazatstratégiai és területpolitikai üzeneteit, melyeket a kecskeméti területi stratégiai dokumentumok összeállítása során is alapul kell venni.

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK **tizenhárom specifikus célt** tűz ki, köztük **hét szakpolitikai** jellegű célt és **hat területi** célt. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok – az OFTK hosszú távú teljes tervezési szemléletének megfelelően – **a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak**, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. **Kecskemét számára kiemelkedően fontos, hogy az OFTK-ban megfogalmazott átfogó és specifikus célkitűzések maradéktalanul megvalósuljanak**, hiszen ez biztosíthatja egy olyan egészséges és fenntartható környezeti, társadalmi és gazdasági rendszer kialakulását, amely alapját képezheti a város további fejlődésének.

Az ágazat-, vagy szakpolitikai célok mellett, Kecskemét Településfejlesztési Koncepciójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának kialakítása során, figyelembe kell venni az OFTK-ban megfogalmazott **területpolitikai célokat**, melyek közül több is olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amely nélkül nem képzelhető el kiegyensúlyozott, fenntartható és felelős településfejlesztés.

A területi specifikus célok közül **az ország makroregionális szerepének erősítése** nem csak a térszerkezet funkcionális fejlesztése miatt fontos a város számára, hanem a kulturális és gazdasági lehetőségek bővítése szempontjából is. **A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat** fejlesztése, a városhálózati kapcsolatrendszer javítása új lehetőségeket nyit meg a város számára, így érdekelt a városhálózat területi kiegyenlítését szolgáló fejlesztések megvalósításában, a funkciómegosztásban és a város-vidék kapcsolatok erősítésében.

Kecskemét alapvető érdeke és szükséglete a **vidéki térségek népességeltartó képességének növelése**, ezen belül is a kialakult város-vidék kapcsolatok erősítése, az integrált vidékfejlesztés, a tanyás térségének fejlesztése, valamint a klímaváltozás hatásai által különösen érintett Duna-Tisza közi Homokhátság alkalmazkodóképességének erősítése.

Kecskemét tervezett fejlesztési elképzelései jól illeszkednek **a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése** kapcsán megfogalmazott célokhoz és beavatkozásokhoz, különösen a táji értékekre és a tájkarakterre alapozott térségfejlesztéshez, vagy a térségek sajátos gazdasági profillal történő fejlesztéséhez.

A város érdekelt **a területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés céljainak megvalósulásában**. Ezen belül is elsődlegesen a perifériák, leszakadó vidéki térségek az ország gazdasági és társadalmi vérkeringésébe történő bekapcsolásában, továbbá a szabad vállalkozási zónák, speciális gazdasági övezetek kialakításában és alkalmazásában, valamint a nagyvárosok körül tudásintenzív, innováció-orientált befektetési zónák megteremtésében.

Mindezen elképzelésekhez nélkülözhetetlen fontosságú **az elérhetőség és a mobilitás biztosítása**, kiemelten a városon belüli közlekedés fejlesztése, a város és vonzáskörzete közötti mobilitás biztosítása, továbbá Kecskemét, mint foglalkoztatási központ, térségi szintű elérhetőségének fejlesztése.

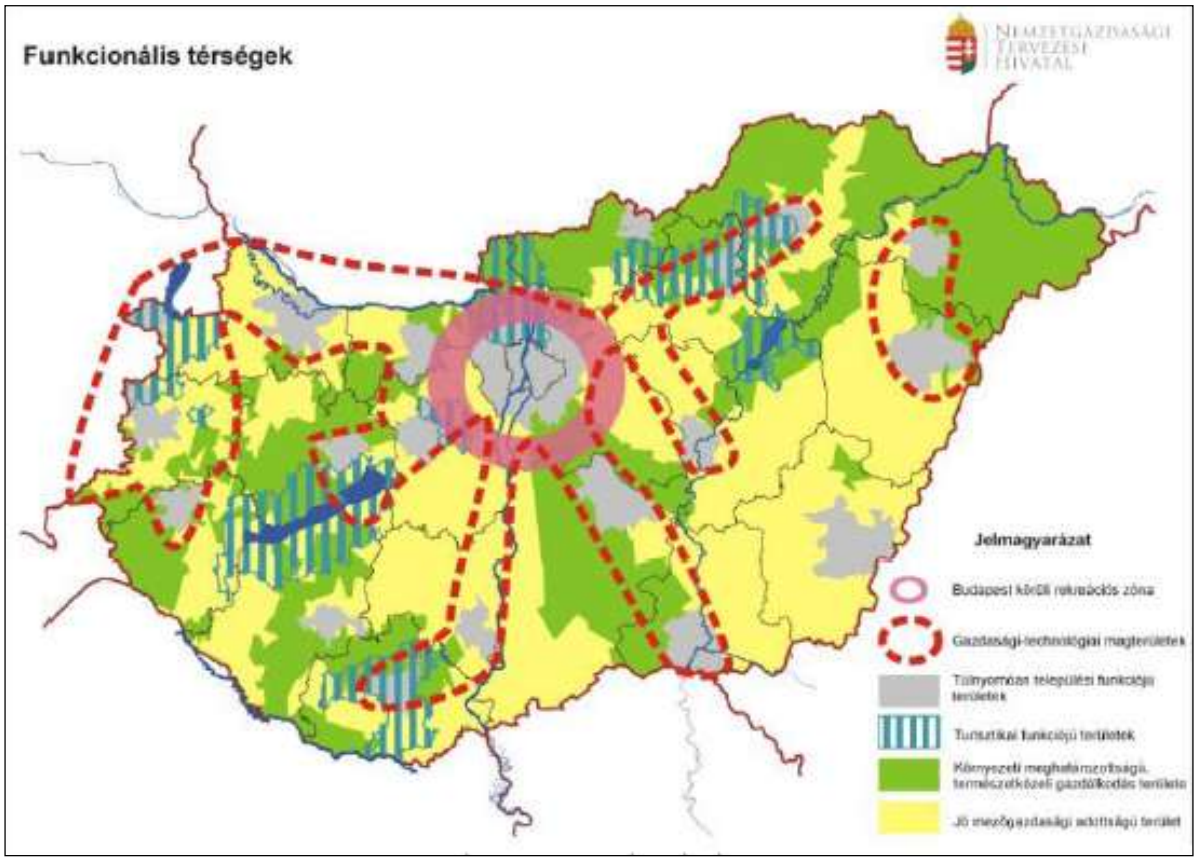
Az OFTK meghatározza **a területpolitikai irányokat és teendőket** is, továbbá kirajzolja a tervezett térszerkezeti jövőképet és funkcionális térségeket (8. ábra), melyek körében meghatározó – vagy szándékoltan azzá válhat – egy-egy nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti fejlesztéssel kapcsolatos feladat ellátása.

Kecskemét és térsége, mint az ábrából is látható, részét képezi nem csak a **gazdasági-technológiai magterületnek**, de a **túlnyomóan települési funkciójú területek**nek és a környezeti meghatározottságú, **természetközeli gazdálkodás területének** is. Mint ahogyan az OFTK fogalmaz, ezek nem kizárólagos és semmiképpen nem szabályozási jellegű térségek, ugyanakkor a kijelölt térségekben a nevesített funkciók kiemelt fontosságúak.

Az OFTK kiemeli, hogy a területfejlesztés központi célját képező, a gazdasági és társadalmi fejlettségben megmutatkozó **területi különbségek csökkentése, kiegyenlítése mellett új szempontok érvényesítése szükséges**. A hatékonyabb, a hazai sajátosságokra épülő fejlődést szolgáló térszerkezet kialakítása az alábbi fő elvekre épül:

- Makroregionális térkapcsolatok feltárása;
- Többközpontú fejlődés;
- Város-vidék együttműködés;
- Természeti erőforrásainkat védő térszerkezet;
- Beruházásösztönző térszerkezet;
- Periférikus térségek becsatolása az ország társadalmi-gazdasági vérkeringésébe;
- Autonóm térségek;
- Új középszint: új megyei szerepek;
- Város és vonzáskörzete, mint funkcionális alapegység.

8. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Kecskemét számára elsősorban a többközpontú, decentralizált fejlesztés, a város-vidék együttműködés erősítése, a beruházásösztönző térszerkezet kialakítása eredményezhet új lehetőségeket, ugyanakkor a megfogalmazott új elvek (mint például természeti erőforrásainkat védő térszerkezet, vagy az autonóm térség működési modelljének adaptálása, illetve a város és vonzáskörzete kapcsolatainak erősítése) érvényesítése, tartalommal történő megtöltése számos feladatot ró a jövőben a városra.

Az OFTK Budapestet körülölelő belső városgyűrű részeként említi meg Kecskemétet, s mint dinamikus fejlődést felmutató gazdasági központnak szükségesnek tartja a meghatározott prioritások és a meglevő gazdasági lehetőségek alapján megfelelő városprofil kialakítását, melynek megvalósulását támogatni kívánja.

Az OFTK Kecskemét számára az alábbi városprofilt és kitörési pontokat fogalmazta meg:

> *„Kecskemét megújuló mezővárosként az iparát, mező- és élelmiszergazdaságát megújító modern, szolgáltató alföldi centrum pozícióját kívánja elérni húzóágazataira támaszkodva (autóipar, élelmiszeripar, elektronika) és olyan kitörési pontokkal, mint az innovatív iparágak, gép- és járműipar („Daimler City"), élelmiszeripar, logisztika, kulturális ipar. A*

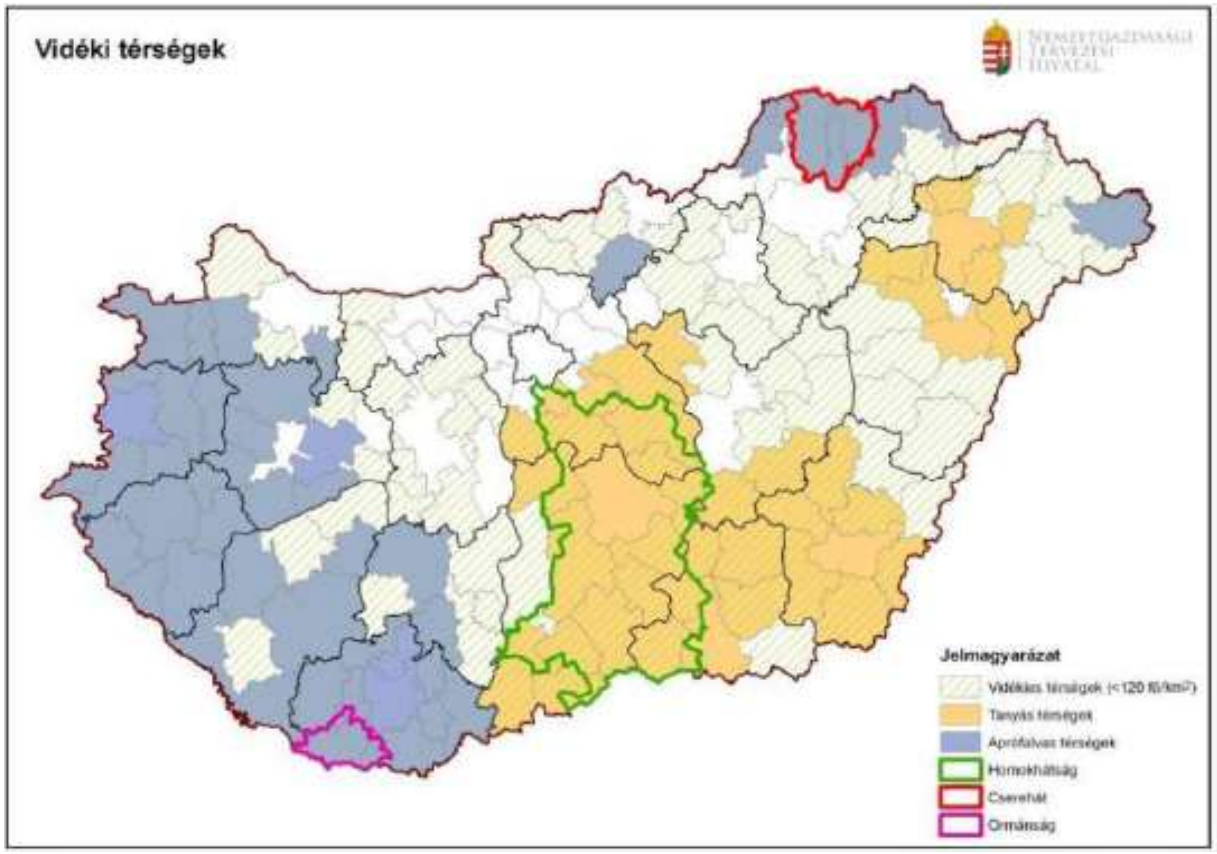
térség kiterjed a közvetlen városi vonzáskörzeten túl is, pl. a Nagykőrös és Cegléd agrár-élelmiszeripari és közlekedési csomóponti potenciális logisztikai térségére."

További lehetőségként jelenik meg, hogy a fővárostól nagyjából 40-100 km-re húzódó települési gyűrű egyik dinamikusan fejlődő városaként, a kedvező elhelyezkedésének és az eleve meglevő ipari/logisztikai potenciáljának köszönhetően, Kecskemét a termelés és a logisztika terén feladatokat vegyen át a fővárostól.

A felsorolt funkciókon kívül Kecskemétnek meghatározó szerepet kell játszania a környezetében elhelyezkedő vidékies és tanyás térségek fejlesztésében, ezen belül is kiemelt szervező és koordináló szerepet kell betöltenie a Homokhátság komplex fejlesztésében (9. ábra). A Homokhátság komplex fejlesztésével kapcsolatban az OFTK-ban megfogalmazott *fejlesztéspolitikai feladatok a következők*:

- *A 2001-2008 között működő Homokhátsági Speciális Célprogram folytatása, kiemelten a szárazságtűrő és alternatív növények termesztésbe vonása, az erre vonatkozó termesztési és fajtakísérletek, modellértékű tájgazdálkodási projektek megvalósítása, a vízgazdálkodás, a tájhasználat és a gazdálkodás összhangját megteremtő gazdálkodási rendszerek, agrotechnikai módszerek terjesztése;*
- *A megváltozott éghajlati feltételekhez alkalmazkodó gazdálkodási formák elterjesztése;*
- *A Duna és a Tisza vízgazdálkodási jellegű programjaihoz, beavatkozásaihoz illeszkedve a Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, a táj- és környezetgazdálkodási szempontokkal összhangban;*
- *A belvízrendszerek felülvizsgálata, belvízelvezetés, a táji fenntarthatóságot veszélyeztető mértékben vízigényes kultúrák és ipari tevékenységek visszaszorítása;*
- *A területhasználat, a gazdálkodás és a vízgazdálkodás összehangolása, szükséges esetekben a terület- és gazdálkodási forma váltásának elősegítése;*
- *A népességmegtartást és a tájfenntartást biztosító agrár- és élelmiszergazdaság működésének biztosítása, bővítése, a speciális táji körülményeknek megfelelő korszerű technológiák használatának elősegítése;*
- *A tanyai gazdaságok fennmaradásának, piacra jutásának segítése, annak érdekében, hogy tájfenntartó és megélhetést biztosító szerepüket betölthessék.*

9. ábra: Vidéki térségek Magyarországon

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Miután **Kecskemét kiterjedt tanyás térséggel rendelkezik**, ezért e sajátos települési, gazdálkodási és létformát megtestesítő térbeli egység fejlesztésével kapcsolatban is számos feladat fogalmazódik meg az OFTK-ban.

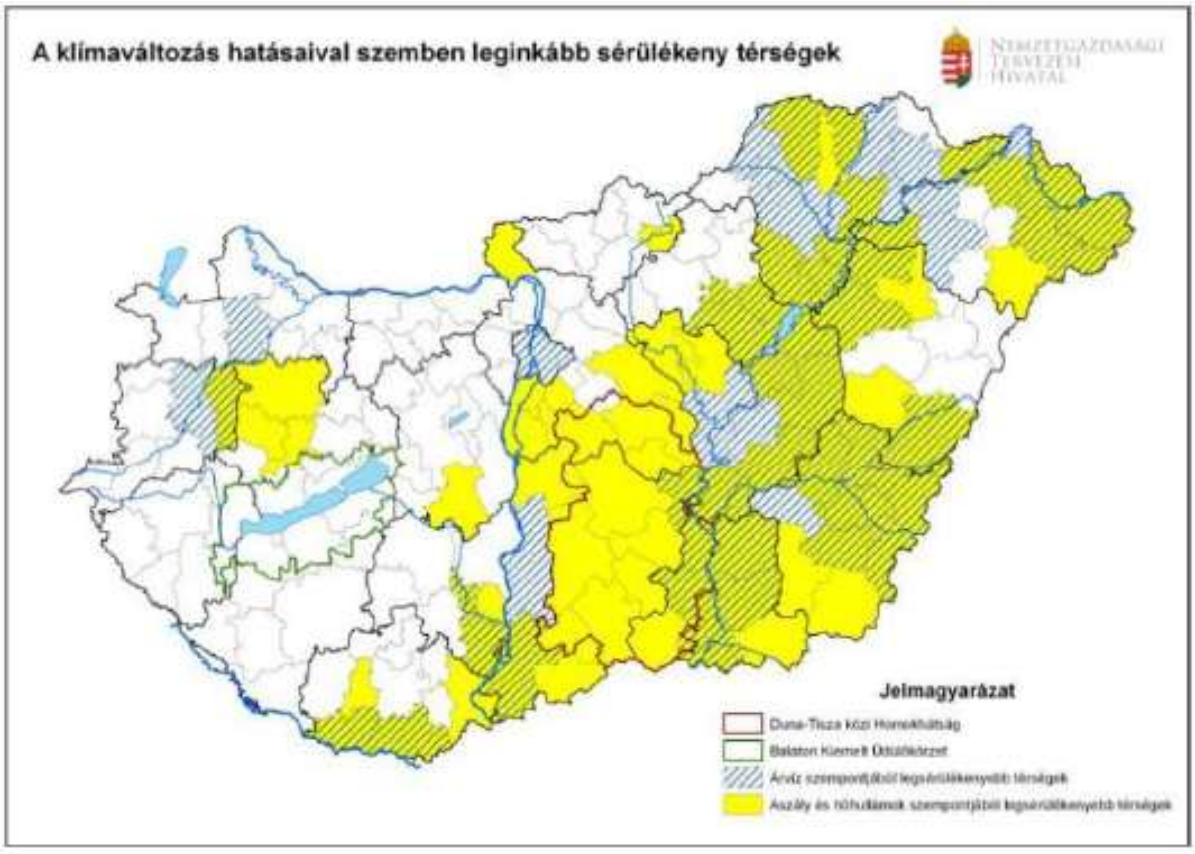
Fejlesztéspolitikai feladatok:

- *A Tanyafejlesztési Program kiterjesztése.*
- *A tanyás térségek átfogó fejlesztési programjának és cselekvési tervének megvalósítása.*
- *A tanyás térségek, tanyás külterülettel rendelkező önkormányzatok, illetve a tanyai gazdálkodók, lakosok számára érdemi és közvetlen fejlesztési forrás biztosítása, a meglévő tanyák megőrzése, a gazdasági termelésbe való visszaintegrálása.*
- *Hosszú távú tanyaprogram keretében a tanyákra vonatkozó jogi szabályozás szükséges alakítása, melynek szempontjai: a tanyai lakosság önkormányzati képviselete, a tanyás külterületre vonatkozó településfejlesztési és -rendezési tervezés, szabályozás megújítása, a közbiztonság javítása, a szolgáltatások elérhetőségének javítása (pl. tanyabusz szolgáltatás), az infrastrukturális fejlesztés (a környezeti szempontok figyelembevételével), a tanyai birtokrendezés.*

- *A tanyák tevékenység diverzifikációjának segítése: az önellátást szolgáló termelés mellett a termékek és szolgáltatások piacán való megjelenésének támogatása, a „több lábon állás" ösztönzése.*

Az OFTK külön nevesítette **a klímaváltozás hatásai által legerősebben érintett övezetek** sorában a **Duna-Tisza közi Homokhátságot** (10. ábra).

10. ábra: *A klímaváltozás hatásainak leginkább kitett térségek*

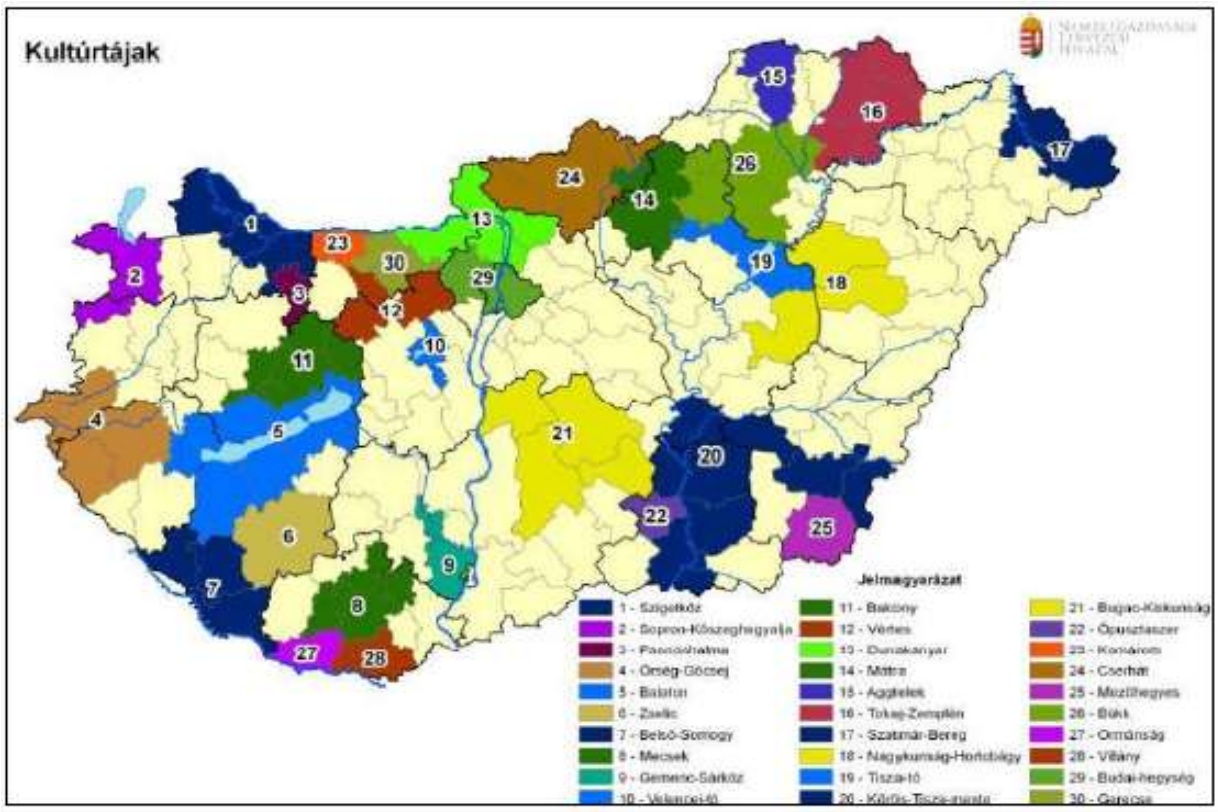

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Az OFTK külön kiemelte, hogy a várható hatások elsősorban az agráriumot érintik, de az energiaellátás, a műszaki infrastruktúra, az egészségügy és a szociális ellátórendszer számára is egyre több feladatot jelentenek. A dokumentum megállapítja, hogy „különösen sérülékenyek az elöregedő lakosságú tanyás települések, aprófalvak, de a városokban is jelentős, bár más jellegű intézkedésekre, fejlesztésekre van szükség az alkalmazkodás érdekében (klímabarát városok kialakítása). **A Homokhátság** már most **kritikus vízellátási helyzete miatt, integrált térségi programra/programokra van szükség.**

Kecskemét ezeken kívül a különleges táji értékekkel, rekreációs funkciókkal bíró **Bugac-Kiskunsági kultúrtájnak a részét is képezi** (11. ábra), így fejlesztései során figyelembe kell vennie e különleges övezetre vonatkozó fejlesztéspolitikai feladatokat.

11. ábra: Az OFTK-ban nevesített kultúrtájak

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- *A jellegzetes táji környezethez alkalmazkodó, hagyományőrző és a tájképet megőrző gazdálkodás támogatása (szőlők, legelők, kisparcellás gazdálkodás);*
- *A kulturális örökség megőrzése. Az épített örökség mellett a településszerkezet és településkép is megőrzendő érték ezekben a térségekben;*
- *Az épített örökség és a tájhasználat megőrzését támogatja a térségre jellemző hagyományos mesterségek és iparágak védelme, fenntartható fejlesztése;*
- *A helyi közösségek, helyi identitástudat fejlesztése, erősítése;*
- *A jellegzetes táji sajátosságokra épülő fenntartható turizmus fejlesztése, a helyi értékek bemutatása, a lokális adottságokhoz alkalmazkodó idegenforgalmi infrastruktúra, szálláshelyek, desztináció menedzsment kialakítása;*
- *Az idegenforgalom igényei szerint alakuló, koncentrált területhasználat kialakulásának megelőzése vagy tudatos irányítása; a túlzott mértékű, a táj- és településképet romboló beépítés megakadályozása;*
- *Az időben és térben koncentrált vendégforgalom szétterítése, a szezon meghosszabbításával, sokoldalú turisztikai kínálattal;*

- *Több lábon álló gazdasági szerkezet fejlesztése, az idegenforgalomtól való túlzott függés legalább szezonális csökkentése a turizmus igényeivel, érdekeivel összhangban;*
- *A "Silver economy" lehetőségeinek kihasználása;*
- *A kellemes környezetben alkotóhelyek és távmunka lehetőségek biztosításával a kvaterner és K+F szektorbeli munkahelyek teremtése;*
- *A fokozott környezeti terhelés megelőzése, illetve környezettechnológiai fejlesztésekkel annak kezelése, a vízellátás, a hulladékgazdálkodás, a szennyvízkezelés, a zajvédelem, a levegőminőség-védelem fejlesztése fokozott prioritás ezekben a térségekben;*
- *A helyi lakosság számára is hosszútávon élhető, vonzó lakóhelyként kell megőrizni a frekventált településeket, amit célirányos ingatlanpolitikával, szabályozással, képzésekkel, a fiatalok munkahelyhez és lakáshoz jutásának támogatásával, családbarát települések kialakításával lehet segíteni;*
- *A turisztikailag frekventált térségekben a vízparti turizmus esetében árnyékolási fejlesztések megvalósítása.*

Kecskemét kiemelt járműipari térség funkciójával kapcsolódik az OFTK-ban azonosított speciális gazdasági övezetek sorába. Létrehozásának célja: az ország adott térségének gazdasági fejlődése érdekében a helyi sajátosságokkal és hasznosítható erőforrásokkal összhangban álló, vállalkozásbarát környezet kialakítása, a befektetések ösztönzése, a foglalkoztatási lehetőségek bővítése.

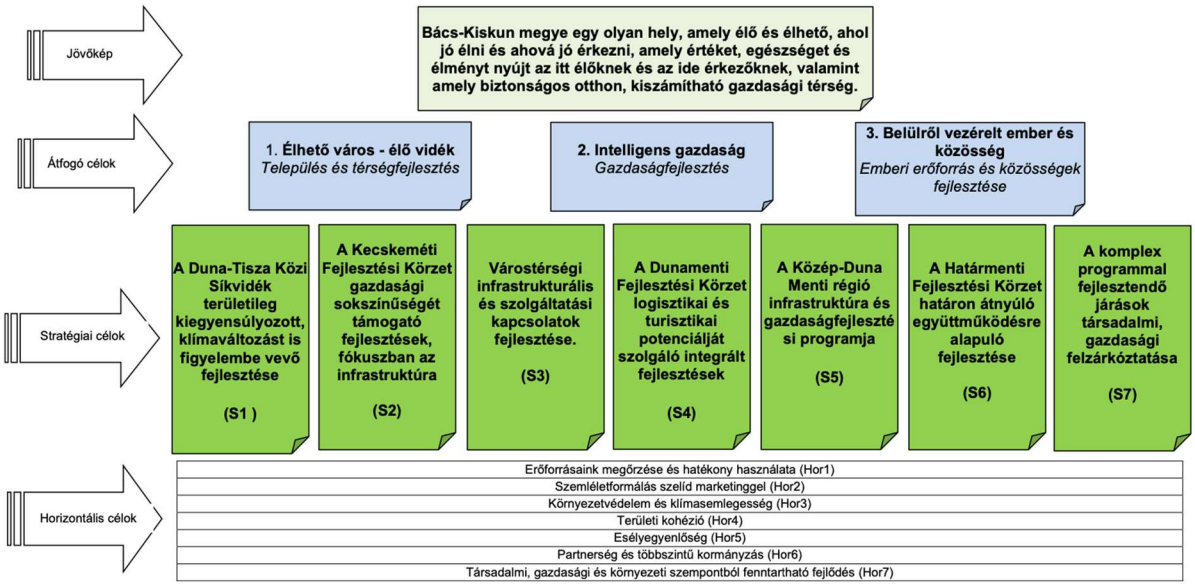
Az OFTK fontos területpolitikai célként jelölte meg továbbá a centralizáltság oldása érdekében, a vidéki nagyvárosok erősítését, a nagyvárosok bekapcsolását az európai közlekedési hálózatokba, a Budapestet kikerülő közvetlen közlekedési transzverzálisok kialakítását (pl. Kecskemét számára fontos M8 és M44 autóutak kiépítése), a funkcionális és foglalkoztatási központok elérhetőségének javítását, a hatékony és fenntartható helyi, illetve agglomerációs mobilitás fejlesztését, melynek mindegyikében érdekelt Kecskemét.

1.1.2.2 Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepció

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési koncepciója a megyét olyan helyként vizionálja, amely élő és élhető, ahol jó élni és ahová jó érkezni, amely értéket, egészséget és élményt nyújt az itt élőknek és az ide érkezőknek, valamint amely biztonságos otthon, kiszámítható gazdasági térség.

A koncepció célrendszere (12. ábra) három átfogó célt határoz meg.

12. ábra: Bács-Kiskun Megye területfejlesztési célrendszere

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciója

A. Élhető város - élő vidék - *Település és térségfejlesztés:*

- A környezet és az emberi tevékenység kölcsönhatásainak fenntartható irányba történő fejlesztése olyan módon, hogy az javulást eredményezzen a klímaváltozásra ható negatív tényezők ellenében. A célokhoz kapcsolódó eszközöket a tartósan leszakadó vidéki és városi perifériák, városközponti leszakadó területek és a tanyás térségek problémáira kívánjuk fókuszálni.
- Tiszta, zöld, egységes arculatú, értékeket megőrző épített és természeti környezet, többfunkciós terekkel, parkokkal.
- Az élhetőség egyik kulcsa a helyi igényekre épülő fenntartható városfejlesztés, a saját lakosság és a környező kistelepülések számára jobb és elérhetőbb szolgáltatások nyújtása, okos megoldások alkalmazásával az önkormányzati, állami szolgáltatások könnyebben elérhetővé tétele, a versenyszféra szolgáltatói és a lakosság közötti szolgáltatási platformok és együttműködések kialakítása, a szolgáltatási területek kiterjesztése a vidéki településekre.
- A várostérségekbe tartozó szolgáltatási központ városok és a falvak közötti feladatmegosztás kialakítása, hatékony együttműködés a több települést lefedő szolgáltatások, közszolgáltatások közös fejlesztésében és nyújtásában.
- A vidéki lakosság mobilitásának javítása infrastruktúrafejlesztéssel, szolgáltatásfejlesztéssel, fenntartható közlekedéssel, költséghatékony innovatív megoldásokkal.
- Infokommunikációs infrastruktúra, szolgáltatási pontok, digitális készségfejlesztés közvetlen elérhetősége minden településen.

B. Intelligens gazdaság – *Gazdaságfejlesztés*

- A megye gazdasági szerkezetének átalakításával a megye termelékenységének növelése fenntartható módon, a digitalizáció erősítésével, az elérhető legjobb, tiszta technológiák terjedésének támogatásával.
- Az átfogó cél a megye Kárpát-medence közepén való kedvező földrajzi és logisztikai elhelyezkedéséből fakadó erősségre és kedvező természeti, kulturális adottságaira épít, mint kitörési pontra. Erre alapozottan a beruházások növekedését, az innováció két meglévő centrumból történő további terjedését, a KKV-szektor megerősödését, és a munkaerő utánpótlás biztosítását célozza meg 2030-ra úgy, hogy a fejlődés során a megyében élő különböző társadalmi csoportok a változás haszonélvezői lehessenek.
- Kiemelt cél a kiépült iparterületi és ipari park infrastruktúra és a megépült 7 inkubátorház megtöltése innovatív vállalkozásokkal, a már működő kis- és középvállalkozások megerősítése, a turizmus gazdasági szerepének növelése.
- A változás pozitív elemeinek esélyteremtő jellegét akkor lehet kihasználni, ha a munkaerő-piaci integrációból eddig mobilitásuk, vagy egyéb hátrányaik miatt kimaradt emberek felzárkóztatásával segítjük a helyi gazdaság, közszolgáltatások, szolgáltatások fejlődését.
- A szektorok közötti partnerség megfelelő közeg a társadalmi tőke növekedéséhez és ennek pozitív hozadékainak (iskolázottság, egészségi állapot, bűnmegelőzés stb.) megjelenéséhez a fejlesztéspolitika által generált beavatkozások mellett.

C. Belülről vezérelt ember és közösség - *Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése*

- A cél két területi szintet érint: egyrészt a megye Európai Közösség NUTS 3 térségeinek átlagához történő közeledését kívánja elérni, másrészt a megyén belüli leszakadó térségek, társadalmi csoportok integrációját a megye társadalmi-gazdasági kapcsolatrendszerébe.
- A cél elérését szolgáló beavatkozások a vidéki térségek népességmegtartó-képességének javulását és az elvándorlás, valamint az elöregedés csökkenését eredményezik a várostérségek könnyebben elérhető szolgáltatásaival megtámogatva.
- A célkitűzés a társadalom mentális egészségének és fizikai állapotának javítására irányul annak érdekében, hogy az aktív korú népesség foglalkoztathatósága javuljon, a szociális és egészségügyi ellátórendszer képes legyen preventív és védőháló funkciót is betölteni a problémák következményeinek kezelése mellett.
- A szociális, gyermekjóléti, oktatási, egészségügyi, kulturális és sport ellátórendszer fejlesztésével biztosítani kell a területileg kiegyenlített, minden társadalmi csoport számára egyenlő hozzáférést e szolgáltatásokhoz. A társadalmi befogadás, a készségfejlesztés és a nagy ellátórendszerekhez egyenlő hozzáférés révén meg kell

akadályozni a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek leszakadását, segíteni kell a felzárkóztatásukat, biztosítva számukra a minőségi élet és az annak alapfeltételét képező minőségi foglalkoztatás és a szociális ellátórendszerek lehetőségét. A munkaerő-piaci helyzet javítását a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását segítő intézmények férőhely-számának növelésével (bölcsődei és idősek nappali és bentlakásos otthonainak férőhelyei) is támogatni kell. A foglalkoztatás feltételeinek javítása érdekében a cél a rugalmas munkavégzési formák támogatása, amely hozzájárul a munka és a magánélet megfelelőbb egyensúlyához, növelve a munkáltatók és a munkavállalók alkalmazkodóképességét. Támogatandó az atipikus foglalkoztatást elősegítő intézkedések bevezetése a kisgyermekes szülők számára.

- A megújuló társadalom a megye jól kiépült alap-és középfokú oktatási bázisán, és a bővülő és minőségi képzést nyújtó felsőoktatás kereteihez illeszkedően az élethosszig tartó tanulás formális, informális és non-formális alkalmai révén képes a társadalmi-gazdasági kihívásoknak megfelelni, a modernizálódó gazdaság foglalkoztatási igényeit teljesítve.
- A megújuló társadalom egyik ismérve, hogy a hagyományos területi struktúrákra, gazdasági és kommunikációs modellekre irányuló kihívásokra új készségekre alapozottan képes reagálni (pl. hálózatos együttműködések megvalósítása, formálódó térségi modellekben való gondolkodás és cselekvés).
- A civil társadalom fokmérője az önszerveződés képessége és az alulról jövő kezdeményezések megvalósításának képessége. Ennek kialakítását a közösségi művelődés intézményrendszerében működő szakemberek közösségfejlesztési módszerei is segítik. E kezdeményezések összekötik az ágazati típusú fejlesztéseket az integrált lokális és térségi fejlesztésekkel, és közvetlenül elérhető fejlesztési szakértelmet, technikai segítségnyújtást, fejlesztő intézményi struktúrát kívánnak.
- A megyei Marketing Stratégia céljainak megvalósításával a megyei identitás és a „Bács-Kiskun megye", mint márka kialakítása, erősítése, fejlesztése a megyén belül a lakosság, a vállalkozások, intézmények, civil szervezetek, önszerveződő közösségek révén. További cél, hogy mint egységes márka és identitási fogalom jelenjen meg országosan és nemzetközi szinten, legyen ismert és elismert.

A koncepcióban megfogalmazott stratégia célok közül Kecskemét számára a legnagyobb feladatot a ***„Kecskeméti fejlesztési körzet gazdasági sokszínűségét támogató fejlesztések, fókuszban a városi szolgáltatások minőségi emelését és a fenntartható fejlődést támogató infrastruktúra"*** célkitűzés teljesítése jelenti.

Bács-Kiskun vármegye mutatóival összevetésben a város térségének helyzete kedvező képet mutat, ugyanakkor az infrastruktúra állapota (pl. úthálózat, vasúthálózat, kerékpárúthálózat,

villamosenergia-hálózat, víziközművek), valamint a szolgáltatások/ellátórendszerek fejlesztése iránti igény jelentős, és beavatkozások szükségesek a város hatékony működtetése és versenyképességének erősítése érdekében.

Kihívást jelent az életminőség javítását célzó jóléti és a megfelelő színvonalú munkaerő biztosítását szolgáló folyamatos fejlesztési igények kielégítése. Kecskemét kiemelt figyelmet fordít a város és a térség gazdasági szereplőinek összefogására, a gazdasági élet, a gazdasági szereplők facilitására, melynek fókuszában a térség termelő kapacitásának növelése, a munkahelyteremtés és ebből eredően élhető, gazdaságilag prosperatív város kialakítása a cél.

Emellett hangsúlyos feladata hátrányos helyzetű társadalmi csoportok leszakadásának megakadályozása, integrációjának elősegítése. Ez a lakhatás, valamint az integrációs programok, az oktatás és szakképzés terén változatos megoldásokat, beavatkozásokat kíván. A város és környéke kapcsolatrendszere funkcionális együttműködések révén formálódik (pl. az agglomerációra kiterjedő közlekedésfejlesztés, környezet- és klímavédelem, cirkuláris gazdaság, ellátás).

Az OFTK funkcionális térségi lehatárolásától eltérően Kecskemét és környéke turisztikai (üzleti, egészségügyi, rekreációs) és kulturális (zene, animáció, kerámia, zománc, népi iparművészet szecessziós építészet funkciói és lehetőségei is kiemelésre érdemesek, különös tekintettel pl. a szecessziós éptett örökség megőrzésére és turisztikai hasznosítására.

Az országos jelentőségű központ (OFTK) szerepkör vonatkozásában erőteljesebb súlypontok (pl. logisztikai, oktatási-innovációs) kiépítésére módot kínáló vármegyehatárokon átnyúló együttműködés kiaknázása is hozzájárul a cél eléréséhez.

Kecskemét és környéke tradicionális mezőgazdasági és kertkultúráját, az élelmiszeripar beszállítói hátterének megerősítését megcélozva – az ágazati-szakmai célok mellett – az együttműködési készség (termelési és ellátási szövetségek) megerősítése oldaláról is támogatni kell.

A város a természeti környezet védelmét és a környezettudatos szemlélet együttes érvényesülését, a megújuló energiát hasznosító, az energiahatékonyságot és energiatakarékosságot biztosító, valamint az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkenését elősegítő – előkészített – intézkedésekkel és fejlesztésekkel, „okos” alkalmazásokkal és „zöldfelület gazdálkodás” fejlesztésének megvalósításával kívánja demonstrálni.

A fenti stratégia cél keretében a koncepció az alábbi beavatkozási célokat fogalmazta meg:

Fenntartható mobilitás, a várostérség megyehatáron túli településeinek integrálása, elővárosi közlekedés, parkolás	• A térségi elérhetőséget szolgáló közút- és közlekedésfejlesztés, a város megközelíthetőségét, az elővárosi közlekedési kapcsolatokat javító beruházások, ideértve a vasúti közlekedés fejlesztését is, hiányzó térségi kerékpárutak megvalósítását továbbá a még hiányzó városszerkezeti jelentőségű közúti és kerékpárúti kapcsolatok kiépítése. • Kecskemét belvárosában a gépkocsiforgalom visszaszorításával a gyalogos és kerékpáros közlekedés előtérbe helyezése. • Kecskeméten a parkolási rendszer „zöldítése”, a Belváros felszíni parkolásának visszaszorítása, új parkolási módozatok bevezetésével (mélyszíni parkolók, parkolóházak és automata parkolási rendszerek hálózatának ütemezett kialakítása). • Közösségi közlekedés minőségének javítása (a közösségi közlekedés előnyben részesítése, az intermodalitás feltételeinek javítása, dinamikus buszsávok kialakítása, illetve feltételeinek biztosítása, városszerkezeti úthiányok megszüntetésével korszerűbb útvonal- és menetrendek tervezése, intelligens forgalomirányítás, P+R, B+R rendszerek telepítése, elektromobilitás). • Kecskemét Megyei Jogú Város foglalkoztatási és ellátási szerepköréhez illeszkedő fenntartható járási közlekedésfejlesztés.
Klímavédelem, környezetvédelem, vízmegtartás	• Az éghajlatváltozás kihívásaihoz történő alkalmazkodás erősítése (klímabarát közterületfejlesztés, klímabarát építészeti megoldások, városökológiai alkalmazott kutatások, a kritikus infrastruktúrák modernizációja, intézményi intézkedési tervek készítése, stb.). • Környezet-, erőforrás- és energiatudatos gondolkodás terjesztése (lakossági szemléletformálás, vállalati, önkormányzati és intézményi innovatív kezdeményezések, valamint szerepvállalás a jó gyakorlatok terjesztésében). • A környezetbarát eszközök, technológiák, s megújuló energiaforrások széleskörű alkalmazása, ezek támogatásának, ösztönző rendszereinek kidolgozása. • A zöldfelület- és vízgazdálkodásban példamutató megoldások (pl. zöld térfalak, zöldtetők, zöldítési és erdősítési programok, esőkertek, egyéb szikkasztási megoldások, csapadékvíz gyűjtési technológiák) városi és térségi szintű terjesztése (városi mintaprogramok elindítása, városi csapadékvíz menedzsment rendszer kialakítása, a csapadékvíz gyűjtés, tárolás és hasznosítás rendszerének újragondolása) mind a közterületek, mind a magánterületek vonatkozásában. • Zöldfelület-gazdálkodási infrastruktúra tudatos kialakítása, fejlesztése (koncepció/terv elkészítése, megvalósítási tervek és üzemeltetési tervek készítése). • Erdősítési feladatok és közterületi növényállomány szerepének erősítése a városi klíma javítása érdekében. • A szennyvíztisztítás során keletkező tiszta víz megtartása és öntözéses hasznosítására irányuló szemléletformálás a lakossági és gazdasági szereplők körében. • Klímastratégiában és SECAP-ban rögzített CO_2 egyenérték csökkentést célzó intézkedések megvalósítása. • Környezetvédelmi Programhoz kapcsolódó Cselekvési tervben szereplő fejlesztési elképzelések ütemezett megvalósítása.

- Lakossági szilárd tüzelés arányának csökkentése, modern tüzelőberendezések használatának ösztönzése (VTP), légterhelési díj bevezetésének kidolgozása.
- Távhővel ellátott területek nagyságának növelése, távhő-használat ösztönzése.
- Energiafogyasztást dokumentáló monitoring rendszer kidolgozása, adatok feldolgozása, szűrése. Légszennyezés méréséhez mobil, illetve fix mérőállomások telepítése.
- Önkormányzati tulajdonban lévő közmű- és energiaszolgáltató cégek fejlesztési projektjeinek támogatása.

Okos város, okos térség

Valamennyi közszolgáltatás és a városüzemeltetés minőségi és innovatív fejlesztése:

- A munkaerő-piaci igényekhez illeszkedő, gyakorlatorientált oktatás-képzési rendszer kialakítása, az infrastrukturális háttérfeltételek javítása, a kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitások bővítése, az innováció háttérfeltételeinek városi szintű javítása (pl. innovációs és technológiai transzfer központ létrehozása) az egyetemi szintű oktatás további fejlesztése új karokkal, létszámbővítéssel, a képzési paletta szélesítése.
- A munkavállalást, a társadalmi befogadást, a szegénység elleni küzdelmet, az egészségmegőrzést, a családok támogatását, a helyi kötődést elősegítő, a gyermek- és fiatalkort, valamint az aktív idősödést támogató szolgáltatások és infrastruktúrák fejlesztése, a közszolgáltatások erősítése.
- A kulturális és társadalmi sokszínűségre nyitott, befogadó, értékeire és hagyományaira büszke, azt ápoló és folyamatosan fejlesztő, művészetileg pezsgő légkörű, élhető és kreatív, „tanuló” város kialakítása.
- Kecskemét térségi szerepvállalásának, központi szerepköreinek és funkcióinak erősítése, a város kapcsolatrendszerének és marketing tevékenységének bővítése, a város és térsége együttműködésének kiterjesztése, új gazdaság és térségfejlesztési szövetségek létrehozása.
- Az okos város szemlélet és ezt megvalósító eszköztár tudatos kialakításához városi adattár és monitoring rendszer kialakítása.
- Okos településfejlesztési alkalmazások a városüzemeltetésben és a városi szolgáltatásokban.

A környezetterhelés csökkentése, energiahatékonyság, energiabiztonság

- Az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények energiahatékonyságának javítása a lakosság, vállalkozások, közintézmények, közszolgáltatások széles körénél.
- A járművek, gépek energiahatékonyabbra cserélésének ösztönzése.
- Környezeti alapú intelligens forgalomirányítási rendszer városi szintű kialakítása.
- A megújuló energiatermelés fejlesztése, energiaközösségek terjesztése.
- Innovatív energiatárolási megoldások és innovatív, hálózat alapú energia menedzsment fejlesztése és elterjesztése, amely képes a megújuló energiatermelés növelésére a meglévő elektromos hálózat adta keretek között is, kiegyenlítve az energiatermelés és fogyasztás időbeli elkülönüléséből eredő problémákat (városi „smartgrid” kialakítása, városi szintű professzionális

	energiamenedzsment rendszer kialakítása, önkormányzati tulajdonú intézmények épületüzemeltetési rendszerének kialakítása). • Megújuló energia arányának növelése a városi energiatermelésében és felhasználásában. • Tiszta technológiák terjedésének támogatása. • A szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése. • Zöldfelületek fejlesztése, fenntartása, kialakítása a CO_2 egyenérték szerinti ragsorolás figyelembevételével.
Körforgásos gazdaság	• A helyi adottságokat figyelembe vevő gazdaságfejlesztés ösztönzése, a beszállítói láncok lerövidítése. • A helyi élelmiszeripar alapanyagbázisának a városban, illetve annak környezetében történő biztosítása. • A települési hulladék szelektív gyűjtésének fokozása, az újrafeldolgozás és újrahasználat arányának növelése. • A termékek életciklusának növelése érdekében a termékek javítását szolgáló kisipar erősítése, feltételrendszerének javítása (pl. kisiparos szolgáltatóház létesítése). • A helyi turizmus területén, a térségre jellemző élelmiszerek használata, a helyi termelők bevonása, a helyi szolgáltatások és szolgáltatók kiajánlása, az ezt szolgáló szervező rendszer kialakítása. • A termelői piacok rendszerének fejlesztése. • A város helyi energiatermelésének és felhasználási arányának növelése, feltételrendszerének kialakítása. • Energiahatékony, illetve növekvő számban zéró emissziós önkormányzati intézmény és bérlakásállomány.
Egészséges, magas hozzáadott értékű helyi élelmiszer előállítás	A megyeszékhely és környezete előzményeken alapuló munkamegosztás révén erősítheti meg élelmiszergazdasági pozícióit a beavatkozások eredményeképpen: • Várostérségi termelői integráció támogatása. • Feldolgozó-kapacitás fejlesztése. • Fogyasztói tudatosság növelése.
Design, alkotótevékenység, épített örökség országos és nemzetközi vonzerőinek fejlesztése (animáció, kerámia, zománc, népi iparművészet, szecesszió)	A várostérség gazdag egyedi értékekben, ezek bemutatása a helyben lakók és az idelátogató közönség számára jelentős vonzerőt jelent. • Kiállítóhelyek, alkotóműhelyek fejlesztése, interaktív kiállítások. • Műemlékek, közgyűjtemények fejlesztése, felújítása.
Igények és kapacitások összehangolása az oktatási, gyermekjóléti, egészségügyi és szociális ellátórendszerekben, továbbá a sport, a szabadidő és rekreáció, illetve a kultúra területén.	A letelepedett gazdasági szereplők révén, a térségbe vonzott munkaerő megtartása és a helyi lakosok ellátása az igények és a kapacitások közötti eltérések további összehangolását kívánja meg a beavatkozások révén: • Minőségi intézmény- és szolgáltatásfejlesztés. • Lakhatás feltételeinek javítása, a lakókörnyezet közösségi funkcióinak fejlesztése. • Barnamezős és a rozsdaövezeti akcióterületek hasznosításának előnyben részesítésével a fenti igények kiszolgálása.

A Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna céljainak érintettjei közötti együttműködések ösztönzése	Megyehatárokon átnyúló komplex programok és integrált területi beruházás(ok) megvalósítása.

1.1.2.3 BÁCSKISKUN2030 Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja

Az FVS célrendszerének, prioritásainak és programjainak illeszkedésvizsgálata során, indokolt lehet nem csak a megyei koncepcionális, hanem programozási dokumentumainak áttekintése is. Ezek sorában ki kell emelni Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programjához kapcsolódó két dokumentumot („Stratégiai programrész" és az „Operatív programrész [javaslattevő fázis]"), melyek keretében számos terület, cél, prioritás és program foglalkozik Kecskemét lehetséges fejlesztési céljaival, irányaival és jövőbeli feladataival.

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programjának Stratégiai Programrésze az átfogó célok keretében kiemelte az **élhető város - élhető vidék** fontosságát. Megállapította, hogy az élhetőség egyik kulcsa a helyi igényekre épülő fenntartható városfejlesztés, a saját lakosság és a környező kistelepülések számára jobb és élhetőbb szolgáltatások nyújtása, okos megoldások alkalmazásával az önkormányzati, állami szolgáltatások könnyebben elérhetővé tétele, a versenyszféra szolgáltatói és a lakosság közötti szolgáltatási platformok és együttműködések kialakítása, a szolgáltatási területek kiterjesztése a vidéki településekre. A várostérségbe tartozó szolgáltatási központ városok és a falvak közötti feladatmegosztásának kialakítása, hatékony együttműködés a több települést lefedő szolgáltatások, közszolgáltatások fejlesztésében és nyújtásában. Az átfogó cél teljesülésében Kecskemét városának is kiemelt szerepet kell játszania az elkövetkező időszakban.

A programdokumentum átfogó célként rögzíti az **intelligens gazdaság** kialakítását, ezen belül a **gazdaságfejlesztést**, melyet a gazdasági szerkezet átalakításával, a megye termelékenységének fenntartható növelésével és a digitalizáció erősítésével kíván megvalósítani a megye. Bár az átfogó cél teljesítése kapcsán nem nevesítik Kecskemét szerepét, ugyanakkor gazdasági erejénél fogva a megyei jogú városnak a folyamatban kiemelt szerepe lesz.

Hasonló megállapítás tehető az **emberi erőforrás és közösségek fejlesztése** („Belülről vezérelt ember és közösség") átfogó cél kapcsán. A vidéki térségek népességmegtartó képességének javításában és az elvándorlás csökkentésében Kecskemétnek kiemelt szerepet kell játszania a jövőben is. Ennek érdekében előre kell lépni a népesség foglalkoztathatóságában, a szociális és egészségügyi ellátórendszer erősítésében ugyanúgy, mint a preventív területek, funkciók fejlesztésében. A jelzett célkitűzés a társadalom mentális egészségének és fizikai állapotának

javítására irányul, így kiemelt feladat hárul a területileg kiegyenlített, minden társadalmi csoport számára elérhető szolgáltatások (pl. szociális, gyermekjóléti, oktatási, egészségügyi, kulturális, sport) biztosítására.

A területfejlesztési program stratégiai céljainak elérésében is kiemelkedő szerep hárul Kecskemétre. A stratégiai célok közül a város érintett a **Duna-Tisza Közi Síkvidék területileg kiegyensúlyozott, klímaváltozást is figyelembe vevő fejlesztésében**. Ezen belül is kitüntetett szerepe lehet a térségi vízgazdálkodás fejlesztésében (vízmegtartás, vízfelhasználás racionalizálása, felszíni és felszín alatti vizek minőségének javítása), a vízügyi beavatkozásokban. Érintett lehet továbbá az energiahatékonysági fejlesztésekben, a megújuló energiák hasznosításában, a Homokhátság problémáinak kezelését szolgáló együttműködések ösztönzésében, a szemléletformáló akciók megvalósításában, a kutatás-fejlesztés és innovációs programok kezdeményezésében és megvalósításában.

A területfejlesztési program külön stratégiai célt fogalmazott meg a kecskeméti fejlesztési körzet sokszínű gazdasági fejlesztése érdekében. A „**Kecskeméti fejlesztési körzet gazdasági sokszínűségét támogató fejlesztések, fókuszban az infrastruktúra**” című stratégiai cél, a város szerepkörének erősítését és kiegyensúlyozott fejlődését célozza, s ennek érdekében 9 db beavatkozási területet azonosított.

1. Fenntartható mobilitás, a várostérség megyehatáron túli településeinek integrálása, elővárosi közlekedés, parkolás
2. Klímavédelem, környezetvédelem, vízmegtartás
3. Okos város, okos térség
4. A környezetterhelés csökkentése, energiahatékonyság, energiabiztonság
5. Körkörös gazdaság
6. Egészséges, magas hozzáadott értékű helyi élelmiszer előállítás
7. Design, alkotótevékenység, épített örökség országos és nemzetközi vonzerőinek fejlesztése (animáció, kerámia, zománc, népi iparművészet, szecesszió)
8. Igények és kapacitások összehangolása az oktatási, gyermekjóléti, egészségügyi és szociális ellátórendszereiben, továbbá a sport, a szabadidő és rekreáció, illetve a kultúra területén
9. A Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna céljainak érintettjei közötti együttműködések ösztönzése

A beavatkozási területek sokféleségéből is látható, hogy Kecskemét előtt komplex fejlesztési feladatok és kihívások állnak, melyek megvalósítása széleskörű összefogást kíván meg a térség különböző intézményeitől, szervezeteitől, vállalkozásaitól és a város irányítóitól.

Még egy stratégiai cél megvalósításában lehet meghatározó szerepe Kecskemétnek. „A várostérségi infrastrukturális és szolgáltatási kapcsolatok fejlesztése” című stratégiai cél megvalósításának keretében közvetlen és közvetett szerepe egyaránt lehet a vármegyeszékhelynek. Funkcionális központi szerepkörénél fogva elő kell segítenie közvetlen környezetének megfelelő szolgáltatási ellátását, intézményi struktúrájának korszerűsítését, másrészt közigazgatási és szervező központként elő kell segítenie a város-vidék kapcsolatok erősödését, a szervezési és kommunikációs lehetőségeinek kiszolgálását és erősítését.

Habár a megyei területfejlesztési program a prioritások megfogalmazása során Kecskemétet, illetve a Kecskeméti fejlesztési körzetet csak a P1 Gazdaság- és foglalkoztatás-élénkítés tekintetében nevesíti, ugyanakkor biztosan szerepet kell játszania (közvetlen, vagy közvetett módon) a többi prioritás megvalósításában is:

- P2. A vidék fejlesztése és a népességmegtartó-képesség erősítése
- P3 Térségi elérhetőség és mobilitás
- P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata
- Ember, család, közösség
- Digitális és kreatív megye
- Térségmarketing

A megye stratégiai térstruktúráján belül Kecskemét két fejlesztési körzetben (Kecskeméti fejlesztési körzet, Duna-Tisza közi síkvidék (Homokhátság) fejlesztési körzet) is érintett, így az ezekre a területekre megfogalmazott programok megvalósításában aktívan részt vesz.

A BÁCSKISKUN2030 - Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja – Operatív programrész (javaslattevő fázis) című dokumentum kiemelte, hogy Bács-Kiskun Megye Önkormányzata kizárólag Kecskemétet jelölte meg a VMOP (napjainkban már TOP Plusz) fenntartható városfejlesztési felhívásrendszerének kedvezményezettjeként a megyei tervezés során, tekintettel arra, hogy a megyén belül Kecskemét rendelkezik az integrált tervezéshez, projektelőkészítéshez, megvalósításhoz szükséges kapacitásokkal és tapasztalattal.

A megyei fejlesztési források áttekintésénél a dokumentum kiemeli, hogy "a Modern Városok Program a megyén belül Kecskemétet érinti. A megyeszékhelyen megvalósuló uniós és Modern Városok Programba tartozó fejlesztések lehatárolása Kecskemét Megyei Jogú Város ITS-ének és a később kidolgozandó fejlesztési dokumentumok feladata”. Miután Kecskeméten a megyei területfejlesztési programmal párhuzamosan készül a város integrált településfejlesztési

stratégiája[1], ezért a Bács-Kiskun megyei Operatív Programban a prioritásokra bontott fejlesztési elképzelések forrástáblázatai nem tartalmazták Kecskemét Megyei Jogú Város fenntartható város projektjeinek nagy részét, illetve azok forrásigényét.

Néhány tétel esetében azonban így is láthatunk Kecskemétet is érintő nevesített fejlesztési elképzeléseket, mind a prioritások között (ld. P3 Térségi elérhetőség és mobilitás 1. Közösségi közlekedés fejlesztése: Kecskemét-Jakabszállás-Bugac-Kiskunmajsa kisvasút felújítása-kiépítése), mind pedig a prioritásokon átívelő zászlóshajó projektek között (ld. III.10.5. Kecskeméti Járás Zászlóshajó: Kecskemét MJV járásközpont szerepéhez kapcsolódó mobilitás).

A kecskeméti járásra kidolgozott zászlóshajó projekt a megyei jogú város agglomerációjából a városba ingázás környezeti hatásait kívánja enyhíteni, amely a levegő- és zajszennyezést és a parkolási problémákat is csökkenti. A dokumentum kiemeli, hogy a Kecskeméten megvalósuló projektek forrása VMOP-n belül (napjainkban: TOP Plusz) a fenntartható városfejlesztés keret lesz, amelynek a megyén belül kizárólag Kecskemét a címzettje.

1.1.2.4 Bács-Kiskun Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027 (3.0)

A vármegyei ITP a vármegyei fejlesztési célrendszer bemutatásán és a TOP Plusz intézkedések kapcsolatain kívül részletezte a vármegyei területfejlesztési program prioritásait, valamint a TOP Plusz prioritásait, intézkedéseinek kapcsolódásait. Az ITP kitért továbbá a vármegye fejlesztési célterületeinek meghatározására, melyek közül a **Fenntartható városfejlesztés** esetében érintett Kecskemét.

A dokumentumban rögzítették, hogy a fenntartható városfejlesztési forrásfelhasználási módba 2 település – **Kecskemét és Baja** megyei jogú város - került. Kecskemét Megyei Jogú Városnak **a fenntartható városfejlesztés keretében a TOP Plusz forráskerete**: **19 382 086 000 Ft** (16 382 086 000 Ft ERFA, 3 000 000 000 Ft ESZA), melynek prioritásonkénti és felhívásonkénti megbontását is bemutatja a vármegyei ITP 3.0 változata.

[1] Kecskemét Megyei Jogú Város lehetőségeivel élve, a hatályban lévő ITS-ének felülvizsgálata helyett új Fenntartható Városfejlesztési Stratégiát készített.

1.1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A hazai területrendezési tervek hierarchiája a következő módon épül fel:

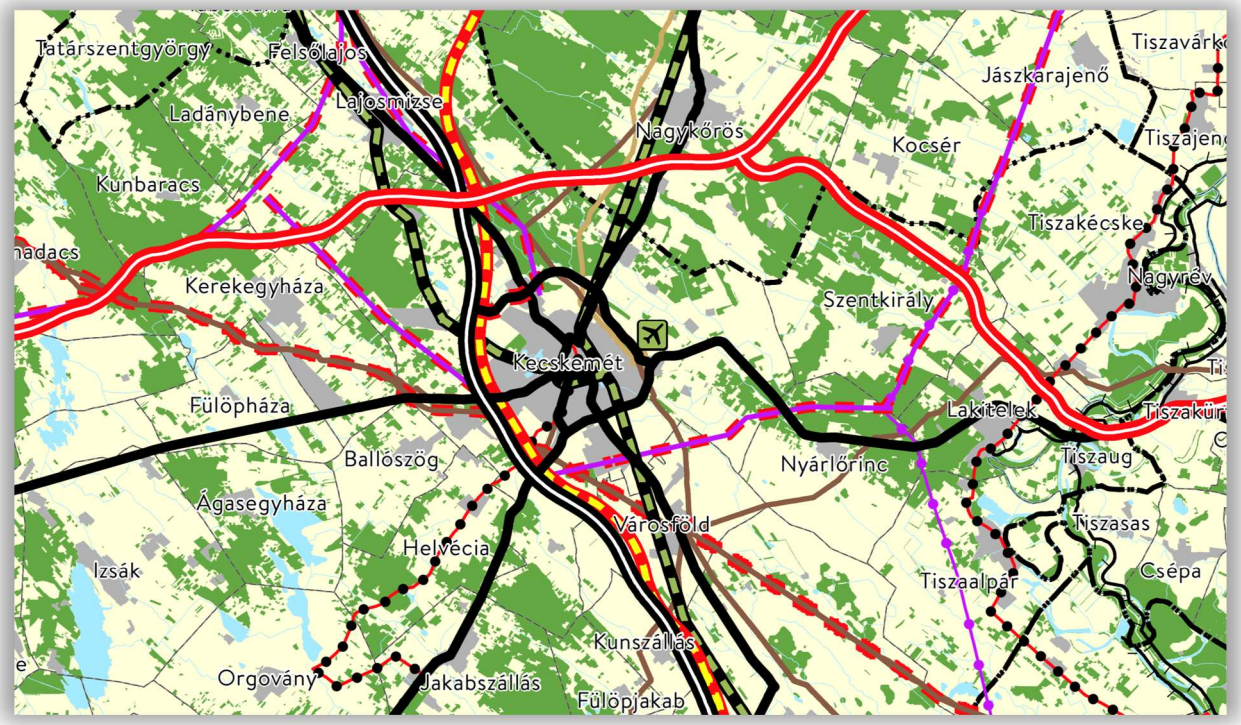
Területi szint	Terv megnevezése	Jogszabályi háttér
Országos	Országos Területrendezési Terv (OTrT)	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló **2018. évi CXXXIX. törvény**
Országos	Az országos övezeti terv részét képező országos övezetek	A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló **9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet**
Megyei	Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve (BKMTrT)	A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének **7/2020. (VII. 8.) önkormányzati rendelet**e

1.1.3.1 Országos Területrendezési Terv

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény rendelkezik az Országos Területrendezési Tervről (továbbiakban: OTrT), meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal.

Az OTrT rendelkezéseit alkalmazni kell a megyei területrendezési terv, a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia, a településrendezési eszközök és a településképi rendelet készítése és elfogadása során. Fontos kiemelni, hogy a megyei területrendezési terv, valamint a településrendezési eszközök e törvényben meghatározott előírásoknál szigorúbb területfelhasználási követelményeket is megállapíthatnak. Ha a településrendezési eszköz adott tárgykörben nem szabályoz, akkor az OTrT és a megyei területrendezési terv rendelkezéseit kell alkalmazni. Az OTrT Kecskemétre vonatkozó előírásait a 13. ábra mutatja be.

13. ábra: Az OTrT Kecskemét Megyei Jogú Városra vonatkozó kivonata

Forrás: Országos Területrendezési Terv 2018.

Az OTrT 2019. január 02-án lépett hatályba. **A tervdokumentum négy országos területfelhasználási kategóriát határoz meg**: *erdőgazdálkodási térség*, *mezőgazdasági térség*, *vízgazdálkodási térség*, valamint *települési térség*.

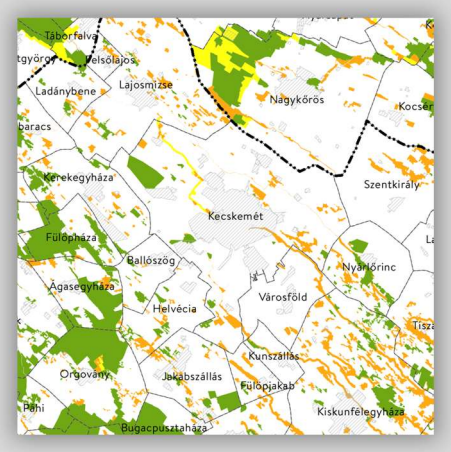
A településrendezési eszközök készítése során új szempontként jelent meg az a szabályozási elem, amely a településrendezési eszközben az ***„új beépítésre szánt terület”*** kijelölésének szempontjait határozza meg. Ezek alapján az új beépítésre szánt terület a következő szempontok mérlegelése alapján jelölhető ki:

a) az új beépítésre szánt terület csatlakozik a meglévő települési területhez,
b) az új beépítésre szánt terület kijelölése nem okozza a különböző települések beépítésre szánt területeinek összenövését, valamint
c) új beépítésre szánt terület kijelölésére csak akkor kerül sor, ha a települési térségben nincs a tervezett rendeltetésnek megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen földrészlet – illetve a rendeltetésnek megfelelő használat aránytalanul nagy terhet jelentene annak várható költsége miatt -, vagy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) szerinti barnamezős terület.

Új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 5%-ának megfelelő kiterjedésű, legalább 50%-ában az újonnan kijelölt beépítésre szánt területtel kapcsolatban lévő zöldterületet – gazdasági vagy különleges terület kijelölése esetén zöldterületet vagy véderdőt – kell kijelölni. Ha a zöldterület vagy véderdő kijelölése az új beépítésre szánt terület rendeltetése miatt az adott területen nem valósítható meg, akkor a zöldterületet vagy a véderdő területét a település arra alkalmas más területén kell kijelölni.

A fentieken túl az OTrT az alábbi országos övezeteket definiálja:

a) *ökológiai hálózat magterületének övezete, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat pufferterületének övezete*

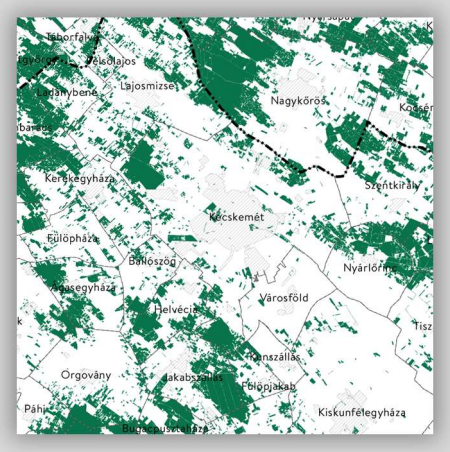
Kecskemét közigazgatási területét mindhárom övezet érinti. Az OTrT előírásai alapján a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és pufferterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti. Az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá a kijelölést más jogszabály nem tiltja. A kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése. Az ökológiai hálózat pufferterületének

övezetében a településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

b) *Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete*

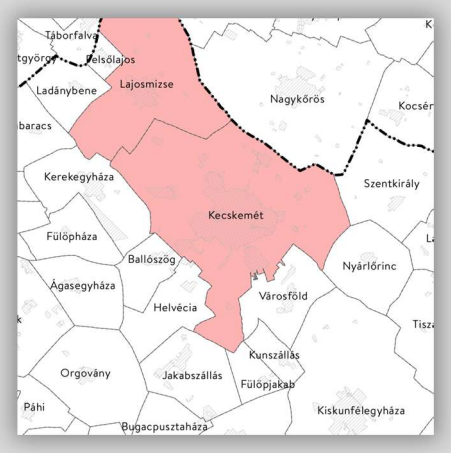
Kecskemét közigazgatási területét nem érinti a termőhelyi adottságú szántók övezete.

c) *Erdők övezete*

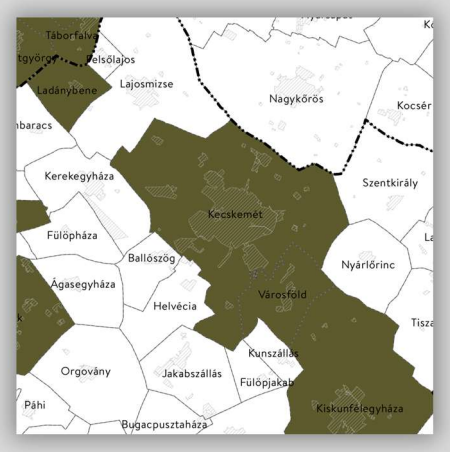
A törvény vonatkozó előírásai szerint az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. *A törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.*

d) *Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete*

Kecskemétet, mint világörökségi várományos települést érinti az övezet, melyet a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. Az övezeten belül a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségről szóló törvényben, valamint a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal.

e) Honvédelmi és katonai célú terület övezete

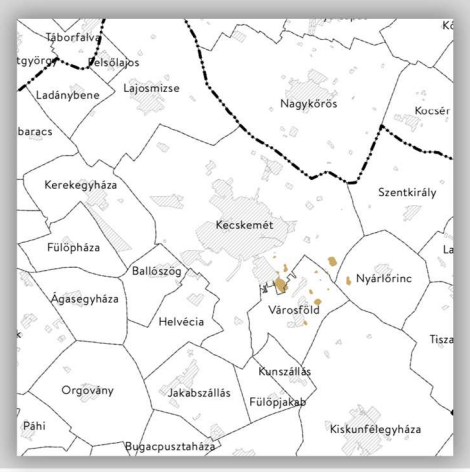

Kecskemétet érinti a honvédelmi és katonai célú terület övezete, melyet a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. A lehatárolt területeket a településrendezési eszközökben minden területfelhasználási kategóriában - beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe kell sorolni. Amennyiben adott terület az erdők övezete által is érintett, abban esetben a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni a területeket. A területfelhasználási egység kijelölésének módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges.

Az országos övezeti terv részét képező, rendeleti szintű országos övezetek

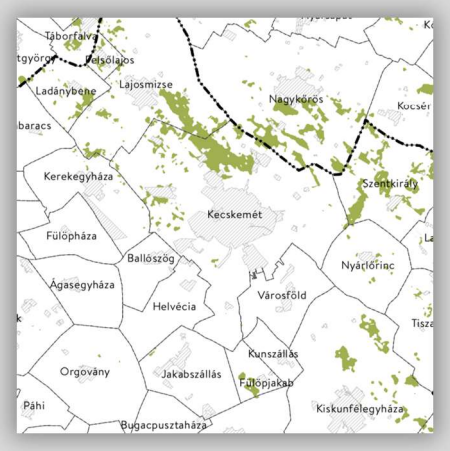
A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 19. § (4) bekezdésével összhangban, az Országos Övezeti Terv részét képező országos övezeteket a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet (továbbiakban: MvM rendelet) állapította meg.

a) Jó termőhelyi adottságú szántók övezete

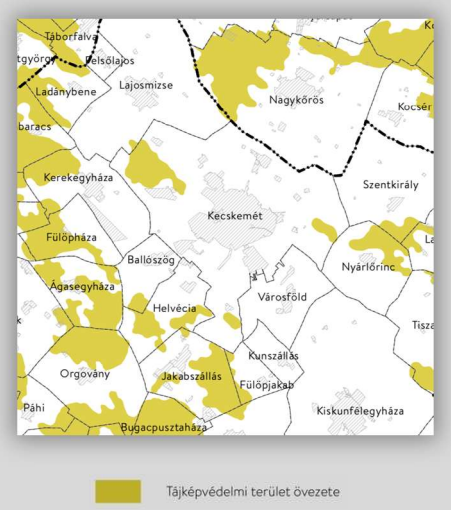
Kecskemét városföldi és nyárlőrinci határában vannak jó termőhelyi adottságú szántóterületek. A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.

b) Erdőtelepítésre javasolt területek

Kecskemét közigazgatási területén – elsősorban az északi és nyugati területeken – számos erdőtelepítésre javasolt terület került meghatározásra. A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban – a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül – az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni. Az erdőtelepítés megvalósulásáig csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható, valamint erdőtelepítést elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fafajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni.

c) Tájképvédelmi terület övezete

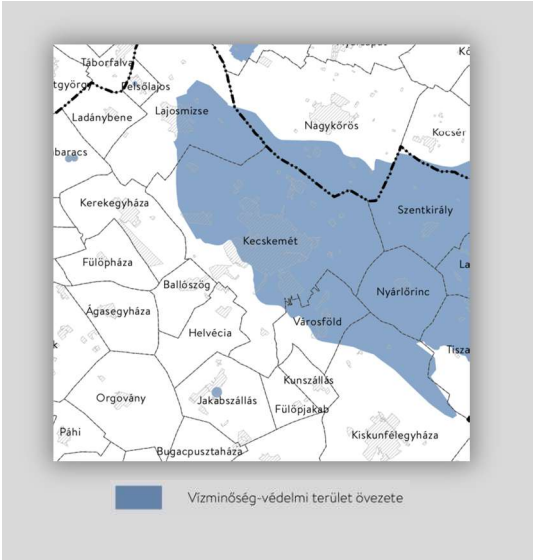

Kecskemét közigazgatási területét három területen is érinti a tájképvédelmi terület övezete. Ezen területeken a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit. A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében meg kell határozni:

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

d) Vízminőség-védelmi terület övezete

Kecskemét közigazgatási területének közel kétharmada a vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozik. A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

e) Nagyvízi meder övezete

Kecskemét közigazgatási területét nem érinti a nagyvízi meder övezete

f) VTT-tározók övezete

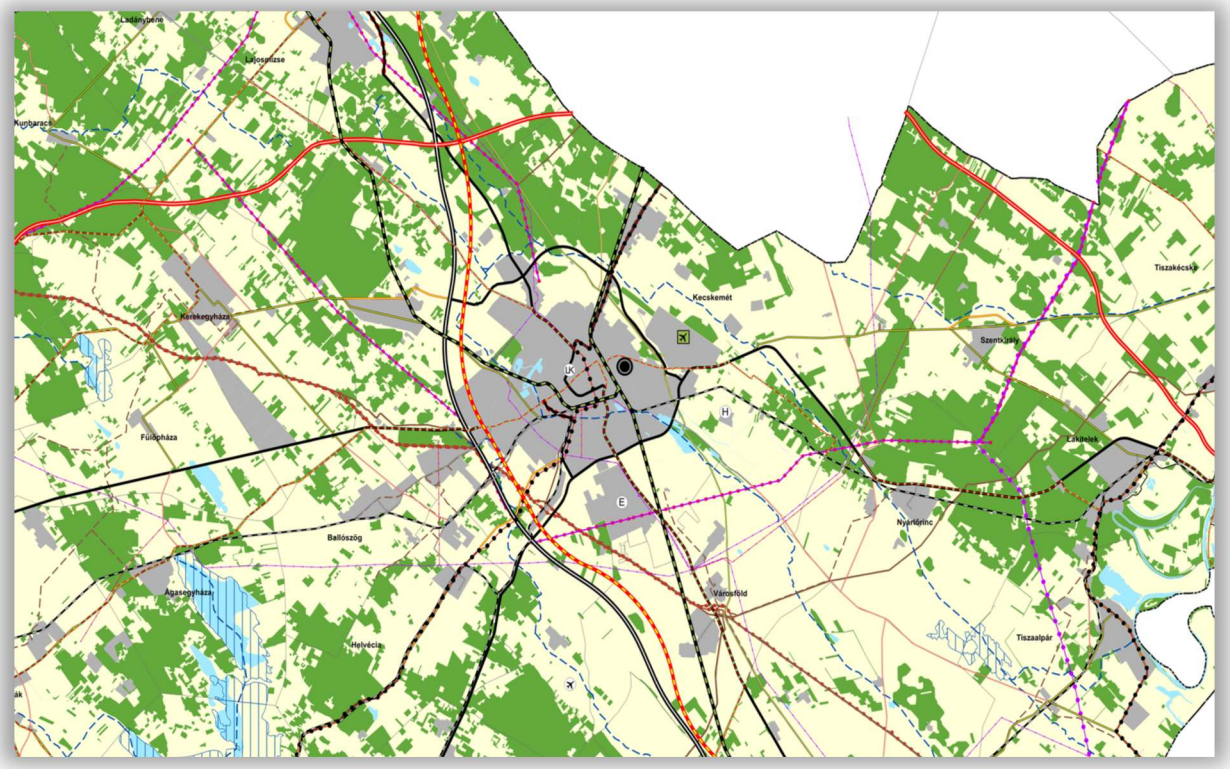
Kecskemét közigazgatási területét nem érinti a VTT-tározók övezete

1.1.3.2 Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervének (továbbiakban: BKMTrT) célja az, hogy a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény második részében foglalt Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTrT), a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet – és más hatályos jogszabályok alapján – meghatározza Bács-Kiskun megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok és egyedi építmények összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére.

A megyei területrendezési terv a megye térségi szerkezeti tervét, a megye térségi övezeteit és az ezekre vonatkozó szabályokat tartalmazó területrendezési szabályzatot foglalja magában (14. ábra).

14. ábra: *BKMTrT Kecskemét Megyei Jogú Városra vonatkozó kivonat*

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve 2020.

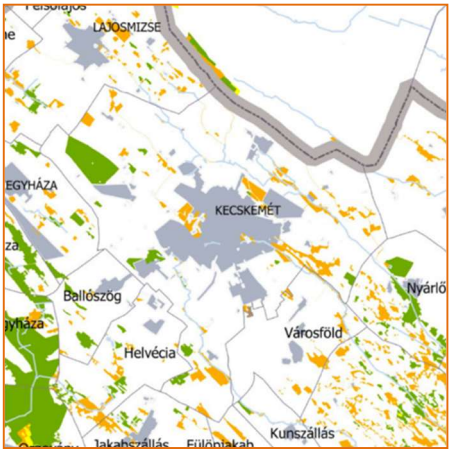
A BKMTrT 2020. július 08-án lépett hatályba. **A megyei tervdokumentum öt megyei területfelhasználási kategóriát határoz meg**: *erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség, vízgazdálkodási térség, települési térség*, valamint *sajátos területfelhasználású térség - napelempark*.

A fentieken túl BKMTrT térségi övezeteket is meghatároz. Ezek három fő csoportra oszthatók: országos, jogszabályban meghatározott megyei övezetek, valamint az OTrT 24.§-a alapján egyedileg meghatározott megyei övezetek.

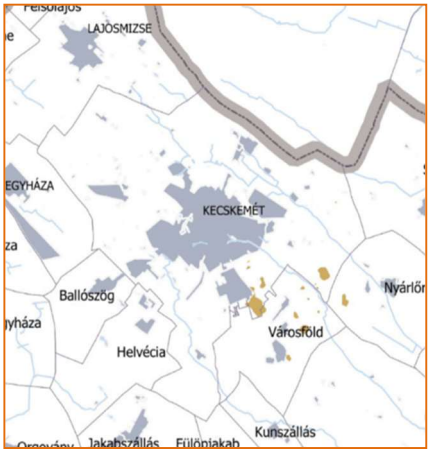
A BKMTrT Kecskemét Megyei Jogú Várost regionális térszervező központként jelöli és az alábbi gazdasági, innovációs fejlesztési területek közé sorolja: gépjármű beszállítói terület, kötöttpályás gazdasági terület. Újdonságot jelent továbbá, hogy a BKMTrT Kecskemét Megyei Jogú Várost a gyógyhelyek és gyógyfürdők övezetébe sorolja.

A BKMTrT 3/1-3/8. mellékleten feltüntetett országos övezetek lehatárolását és az azokra **vonatkozó szabályokat az OTrT, illetve a MvM rendelet határozza meg**,

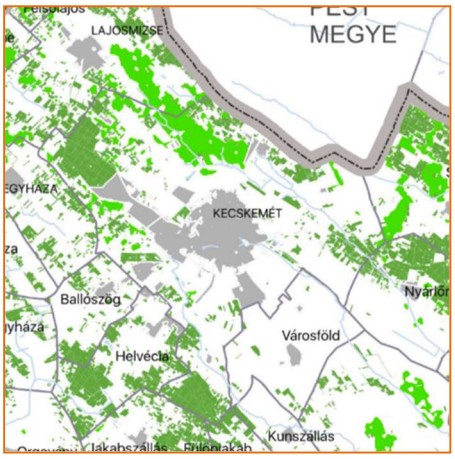
a) *ökológiai hálózat övezetei – 1.3.1. a)*

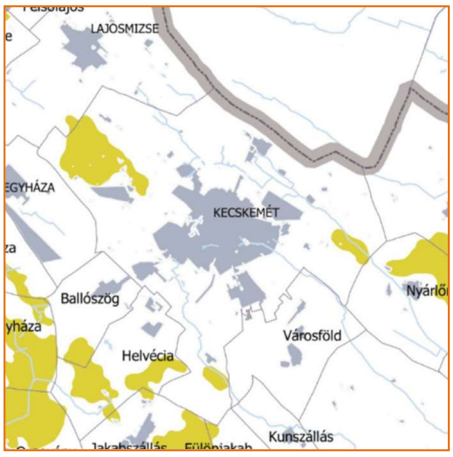
b) *szántóterületek övezetei – 1.3.1. b) és 1.3.2 a)*

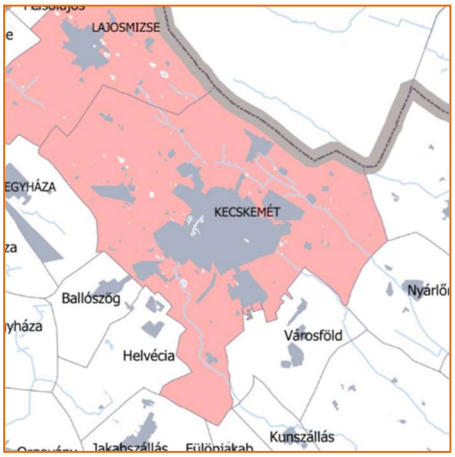
c) *erdők övezetei - 1.3.1 c) és 1.3.2 b)*

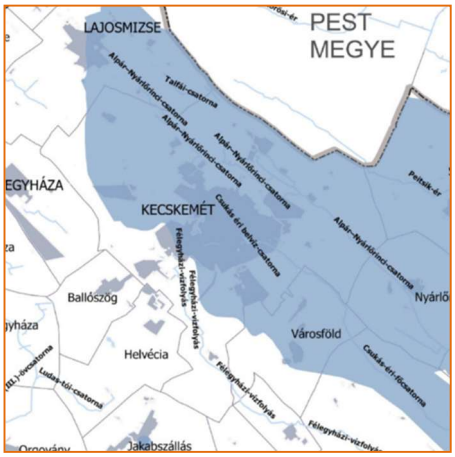
d) *tájképvédelmi terület övezete – 1.3.2. c)*

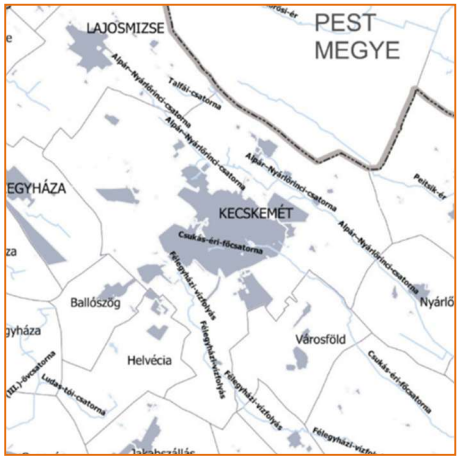
e) *világörökség és világörökségi várományos területek övezete – 1.3.1 d)*

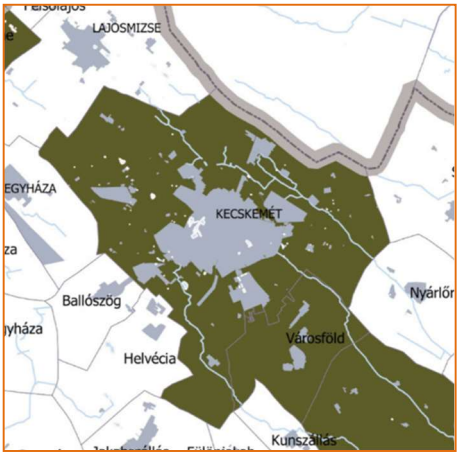
f) *vízminőség-védelmi terület övezete – 1.3.2 d)*

***g) Nagyizi meder és VTT tározók övezete** – 1.3.2 f) és 1.3.2 e)*

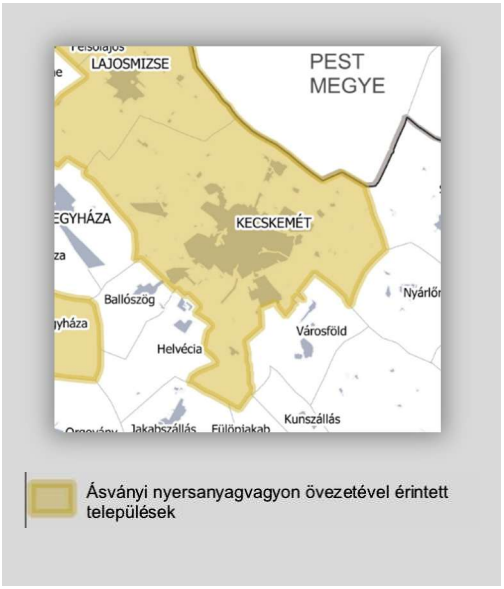

***h) Honvédelmi és katonai célú terület övezete** – 1.3.1 e)*

A BKMTrT 3/9-3/12. mellékleteiben területileg lehatárolt **megyei övezetek**re vonatkozó szabályokat az **MvM rendelet** tartalmazza.

***i) Ásványi nyersanyagvagyon övezete** (3/9. melléklet)*

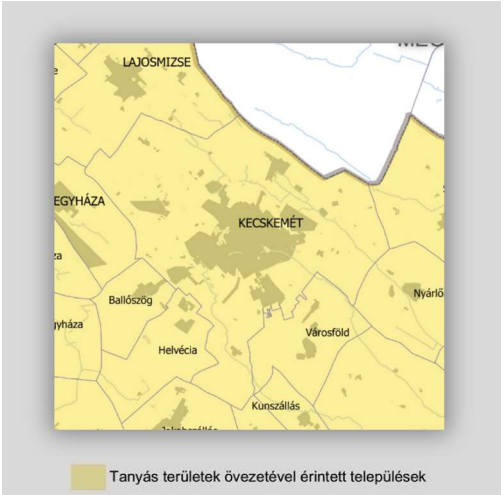
Kecskemét teljes közigazgatási területe az ásványi nyersanyagvagyon övezetébe tartozik. Az övezetet a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. A településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

j) Rendszeresen belvízjárta terület övezete (3/10. melléklet)

Rendszeresen belvízjárta területek Kecskemét közigazgatási területének déli részén elszórtan, összességében kis területen helyezkednek el. Az övezetben új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

k) Tanyás területek övezete (3/11. melléklet)

A tanyás területek övezete a megyei tervben azon járásokban kerül kijelölésre, ahol a kijelölést megelőző legutóbbi népszámlálás alapján a mezőgazdasági jellegű külterületen élő népesség aránya az összes lakónépességhez viszonyítva az országos átlag fölött van. Ennek következtében Kecskemét teljes közigazgatási területe ezen övezetbe került besorolásra.

A tanyás területek övezetével érintett területre a tájfenntartó tanyai gazdálkodás és életmód fennmaradásának elősegítése, valamint a tanyás településszerkezet és tájkarakter megőrzése érdekében meg kell határozni:

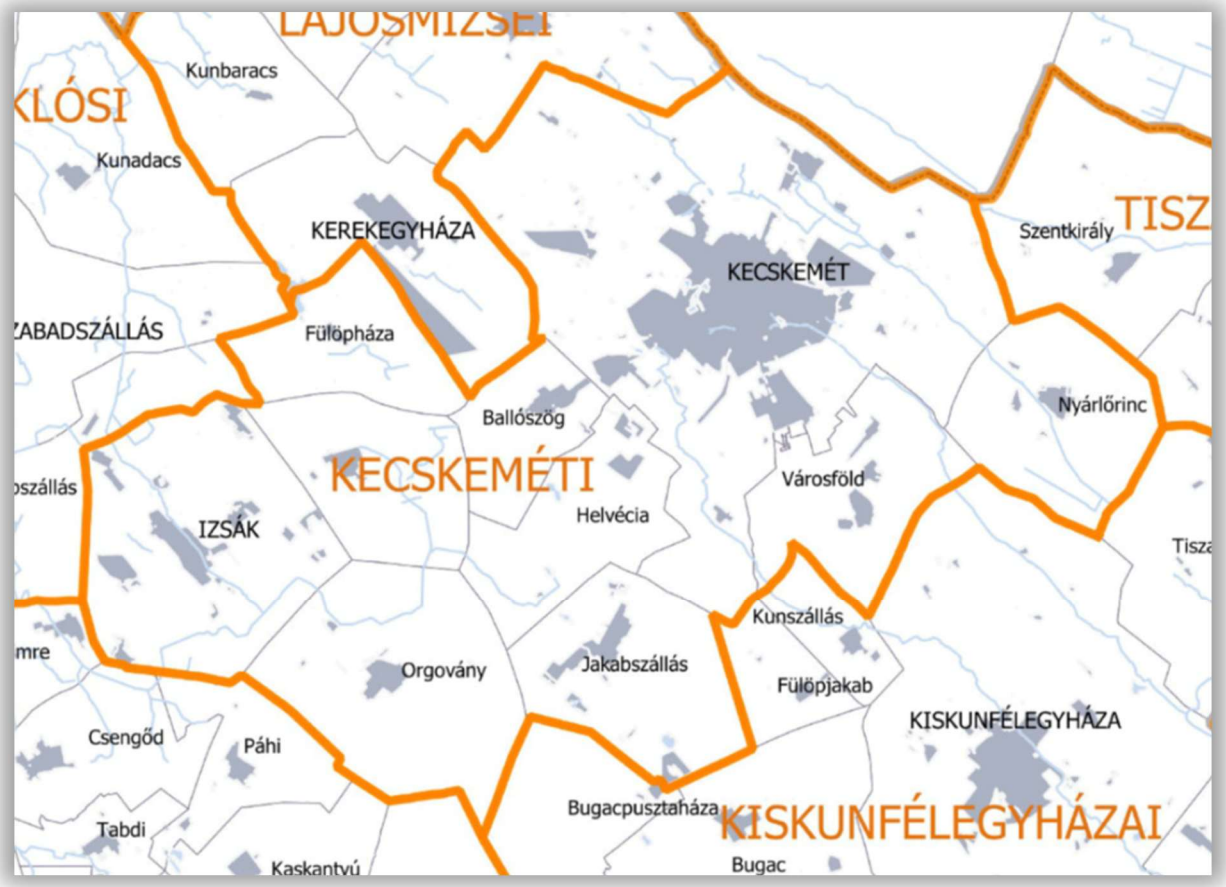
- a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,
- az egyedi szabályokkal érintett területre a településképi rendeletben a településképi követelményeket.

l) Földtani veszélyforrás terület övezete (3/12. melléklet)

Kecskemét közigazgatási területét a földtani veszélyforrás terület övezete nem érinti.

Az **egyedileg meghatározott megyei övezetek**re vonatkozó szabályokat a BKMTrT határozza meg, azok térbeli viszonyait a 3/13-3/27. melléklet tünteti fel.

m) Városkörnyéki településegyüttesek övezete *(3/13. melléklet)*

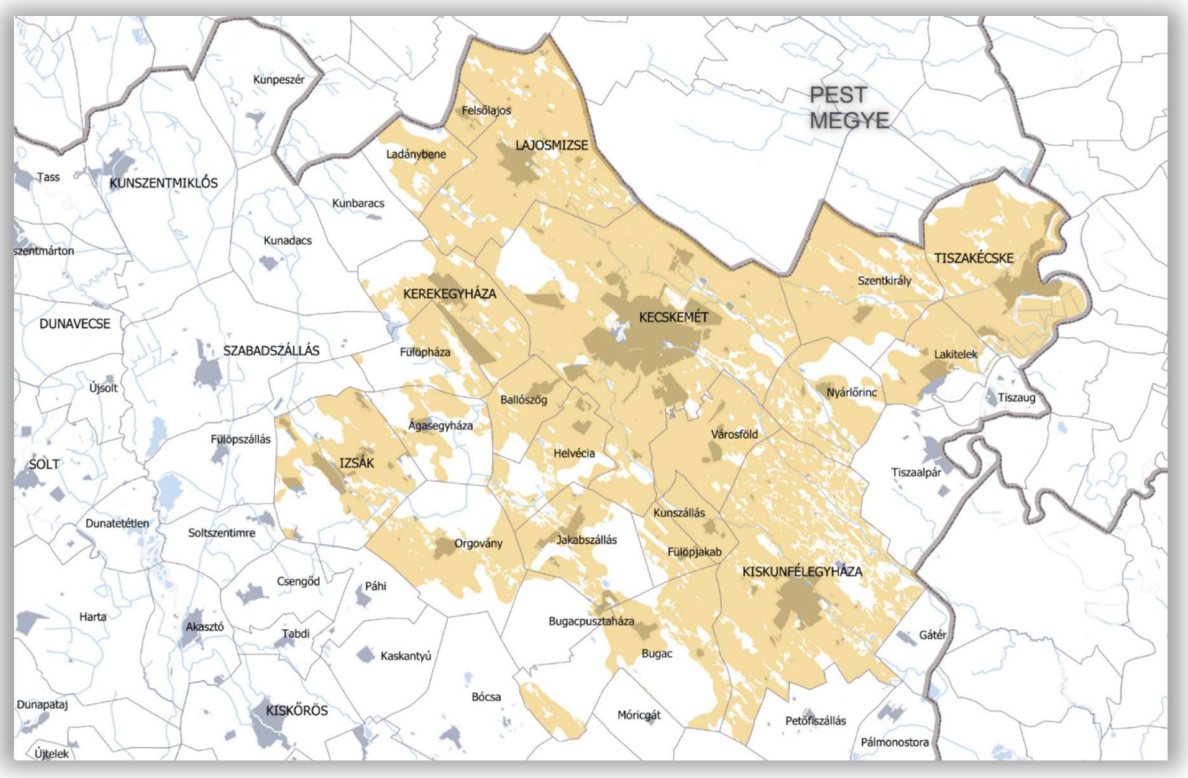

A BKMTrT-ben feltüntetett városkörnyéki településegyüttesek övezetéhez tartozó települések településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája készítése során – a hatályos jogszabályban előírt fejezeteken túl – olyan fejezetet is készíteni kell, amely a terv típusának megfelelően, az érintett településekkel való egyeztetések alapján azt tartalmazza, hogy a város és a vonzáskörzetéhez tartozó települések milyen módon tervezik fejleszteni a vonzáskörzet számára nyújtott szolgáltatásokat, legalább a középfokú oktatási és egészségügyi létesítmények, a munkahelyek, és a rekreációs és szabadidőeltöltési lehetőségek, továbbá a várostérség belső közlekedési infrastruktúrája tekintetében.

n) Különleges eszközökkel fejlesztendő területek övezete *(3/14. melléklet)*

Az övezet nem érint Kecskemét közigazgatási területét.

o) Gépjárműgyártási beszállítói terület övezete *(3/15. melléklet)*

Az övezethez sorolt települések településrendezési terveiben a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területegységeken, olyan építési övezetek alkalmazhatók, amelyekben a környék lakosságának, intézményeinek zavarása nélkül az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) 2. mellékletében meghatározottnál az építési telek legnagyobb beépítettsége legfeljebb 10%-kal nagyobb, az építési telek legkisebb zöldfelülete pedig legfeljebb 5%-kal kisebb lehet. Az érintett önkormányzatnak a településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia készítése és módosítása során kell megjelölniük azokat a helyi sajátosságoknak megfelelő feltételeket és beavatkozásokat, amelyek nyomán biztosítható az így kijelölt területek gazdasági szempontból megfelelő hasznosítása. A gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények kialakítása olyan, lehetőség szerint barnamezős területeken valósítható meg, amelyek nem terhelik a település lakókörnyezetét, és a környék településeiről közösségi közlekedéssel is jól elérhetők.

p) Híd gazdaságfejlesztési körzet övezete *(3/16. melléklet)*

Az övezet nem érinti Kecskemét közigazgatási területét.

q) Az együttélő négy város térségének övezete *(3/17. melléklet)*

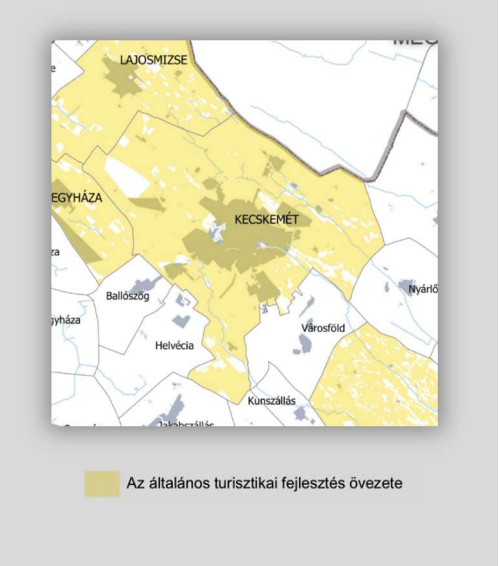
Az övezet nem érinti Kecskemét közigazgatási területét.

r) Kötött pályás gazdasági terület övezete *(3/18. melléklet)*

Az övezeteben az OTÉK 2. mellékletében meghatározottnál az építési telek legnagyobb beépítettsége legfeljebb 10%-kal nagyobb, az építési telek legkisebb zöldfelülete pedig legfeljebb 5%-kal kisebb lehet. Az övezetre vonatkozó előírások az érintett önkormányzatoknak barnamezős, vagy a település beépített területéhez csatlakozó területrészén alkalmazhatók, a működő vasútállomás felvételi épületének kijáratától a telek bejáratáig a legrövidebb gyalogos megközelítési úton mérve legfeljebb 500 m- es távolságon belül.

s) Általános turisztikai fejlesztés övezete *(3/19. melléklet)*

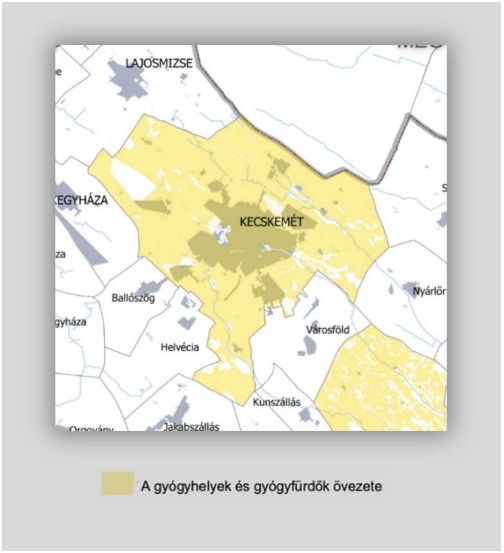
A turisztikai fejlesztés céljából egyedileg meghatározott megyei övezetekhez sorolt települések településrendezési terveiben a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területegységeken olyan építési övezetek jelölhetők ki, amelyekben a környék lakosságainak, intézményeinek zavarása nélkül az OTÉK 2. mellékletében meghatározottnál az építési telek legnagyobb beépítettsége legfeljebb 10%-kal nagyobb, legkisebb zöldfelülete pedig legfeljebb 5%-kal kisebb lehet, ha azokon a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása NACE Rev.2 rendszerének létrehozásáról és a 3037/90/EGK tanácsi rendelet,

valamint egyes meghatározott statisztikai területekre vonatkozó EK-rendeletek módosításáról szóló, 2006. december 20-i 1893/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelete által létrehozott TEÁOR '08 rendszerében az „5510 Szállodai szolgáltatás" kategóriájába tartozó tevékenység céljára szolgáló, illetve a vendéglátást és gyógyturizmust, a turisztikai infrastruktúra fejlesztését szolgáló más kereskedelmi, vagy szolgáltató építmény kerül elhelyezésre.
Az általános turisztikai fejlesztés övezete a 3/19. mellékleten feltüntetett területrészeken belül fekvő barnamezős területen alkalmazható.

t) Pusztai turisztikai fejlesztés övezete *(3/20. melléklet)*
Az övezet nem érinti Kecskemét közigazgatási területét.

u) Pincefalvak övezete *(3/21. melléklet)*
Az övezet nem érinti Kecskemét közigazgatási területét.

v) Gyógyhelyek és gyógyfürdők övezete *(3/22. melléklet)*

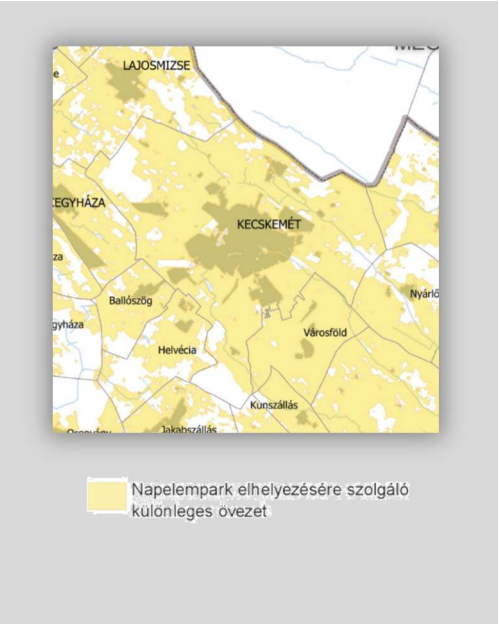

A turisztikai fejlesztésekre vonatkozó előírások mellett a gyógyhelyek és gyógyfürdők a 3/22. mellékleten feltüntetett területrészeken belül a település barnamezős területén valósíthatók meg.

w) Duna menti térség övezete *(3/23. melléklet)*
Az övezet nem érinti Kecskemét közigazgatási területét.

x) Natúrpark terület övezete *(3/24. melléklet)*
Az övezet nem érinti Kecskemét közigazgatási területét.

y) Napelempark elhelyezésére szolgáló különleges övezet *(3/24. melléklet)*

A napelempark elhelyezésére szolgáló különleges övezet a megye településeinek a településrendezési tervében a 3/25. mellékleten kijelölt területrészen belül fekvő területegységeken alkalmazható, beépítésre szánt területen az OTÉK 24. § (2) bekezdés g) pontja szerint, vagy legfeljebb 10 AK értékű mezőgazdasági, vagy felhagyott külterületi korábban beépített területen az OTÉK 30/B. § (2) bekezdés c) pontjának megfelelően. Az 5 MW-nál nagyobb névleges teljesítőképességű napelempark ezen belül telepítési tanulmányterv alapján alakítható ki.

1.1.3.3 Területrendezési tervek és a településrendezési eszközök közötti összhang

A területrendezési tervek közötti összhangot, illetve a településrendezési tervek ezekhez való illeszkedését egyrészt az egyes lehatárolt térségek százalékban kifejezett területi átfedésével, másrészt a vonalas létesítmények azonos helyen való megjelenítésével (azaz területbiztosításával), harmadrészt bizonyos övezetek adott – védett – területen való kijelölésének tilalmával kell biztosítani.

A településrendezési tervek készítésekor ezeket az illeszkedési követelményeket kell bizonyítani, területi mérlegek számításával és alátámasztó térképekkel.

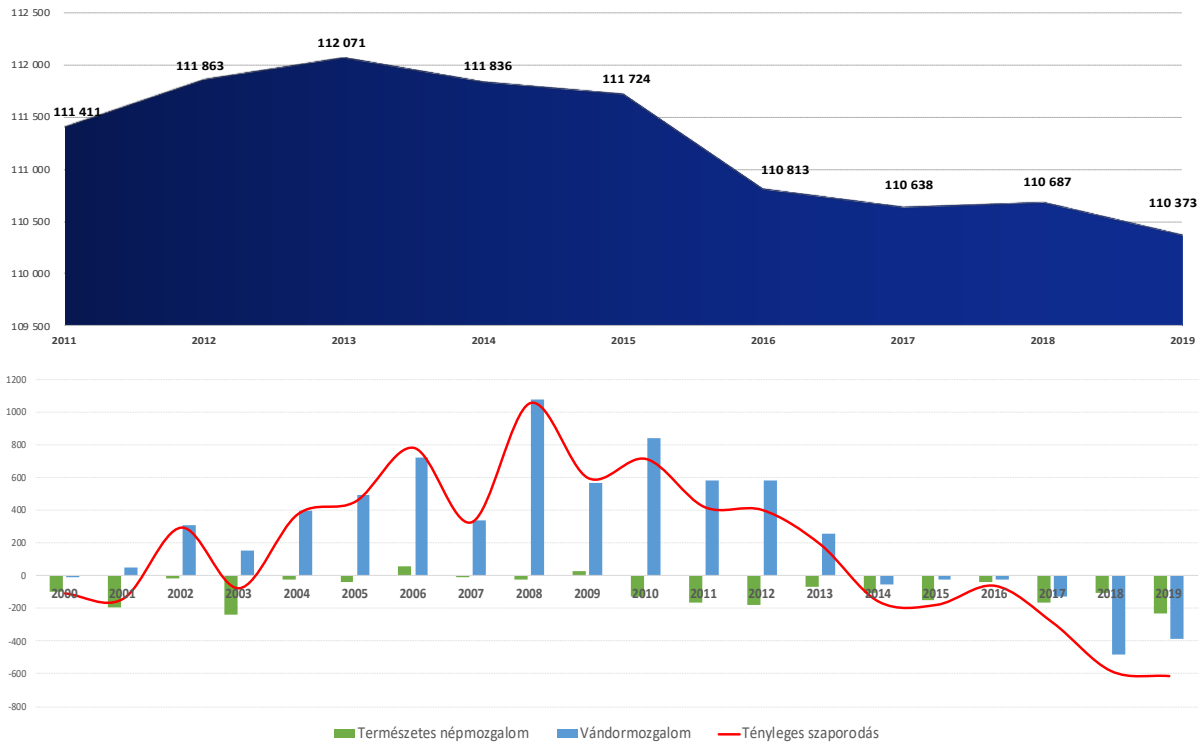
Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapvetően átrendezte a hazai területrendezés elveit, tervezési és egyeztetési folyamatait. Ennek a megújításnak célja az ország és a kiemelt térségek tervei összhangjának erősítése, a megyék területrendezési terveinek egyidőben történő készítése a törvényben meghatározott és felülvizsgált keretek szerint, továbbá az alaptérképek és az egyeztetési folyamatok egységesítése. Ennek a folyamatnak a részeként készült el Bács-Kiskun megye Területrendezési Terve is.

1.1.4 A település társadalma

1.1.4.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Kecskemét lakónépessége a 2011. október elsejei eszmei időponttal végrehajtott legutóbbi népszámlálás adatai szerint 111.411 fő volt, míg 2019. év végén 110.373 főt tett ki, ezzel az ország nyolcadik legnépesebb települése volt Budapest, Debrecen, Szeged, Miskolc, Pécs, Győr és Nyíregyháza után. **Kecskemét Bács-Kiskun megye demográfiai centruma**, a megye lakosságának egyre nagyobb százaléka (2000-ben 19,63%, 2010-ben 21,58%, 2019-ben 21,97%) él a megyeszékhely határain belül, ez azonban nem a város dinamikus népességszám növekedésének, hanem a megye egyre gyorsuló népességszám veszteségének következménye. A városnak a kecskeméti járáson belül is meghatározó a népességkoncentráló szerepe: a járás lakóinak jelenleg 70,8%-a él a járási központban, ugyanakkor ez az arányszám az elmúlt 20 év folyamán csökkent (2000-ben 71,2%, 2010-ben 71,75%), melynek hátterében az emelkedő kecskeméti ingatlanárak következtében történő kiköltözések, illetve a városba történő beköltözések elmaradása áll. A város népessége 2013-ig bővült, azonban ezt követően folyamatos lakónépesség fogyás figyelhető meg, amely 2019-re már 1,5%-os visszaesést mutat (15. ábra). Ennek oka, az immár egy évtizede tartó természetes szaporulat csökkenése és a vándorlási nyereség 2014-et követő elmaradása.

15. ábra: *Kecskemét lakónépességének változása és népmozgalmi adatai*

Forrás: KSH adatai alapján, 2011.

Míg korábban a város lakossága a természetes szaporodás következtében is bővült (még 1990-2001 között is, amikor a megyei jogú városok közül ezzel már csak Nyíregyháza, Szekszárd, Veszprém és Dunaújváros büszkélkedhetett), és stabil demográfiai folyamatok jellemezték (4. táblázat), addig 2001 és 2009 közötti időszakra az enyhe természetes növekedés, illetve fogyás váltakozása volt jellemző. (1. táblázat)

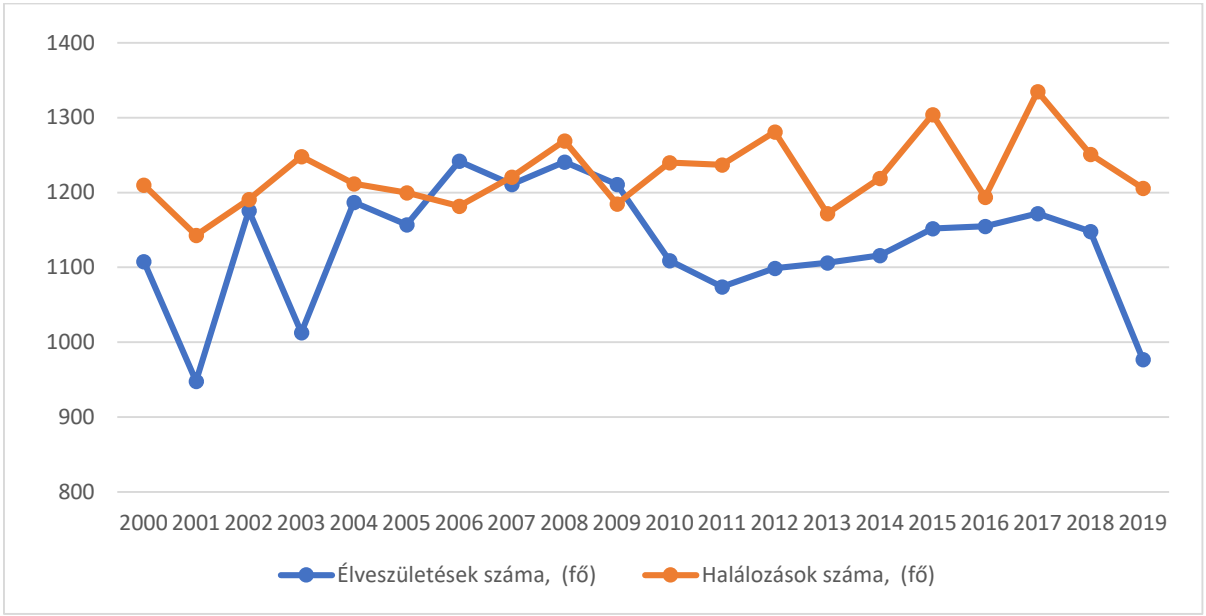
1. táblázat: *Kecskemét jellemző demográfiai folyamatai (1970-2019)*

Időszak	Élveszületések száma (fő)	Halálozások száma (fő)	Vándorlási egyenleg (fő)	Népességváltozás (fő)
1970-1979	16.649	9.829	5.580	12.400
1980-1989	14.441	11.753	2.946	5.634
1990-2001	13.904	13.788	5.117	5.233
2001-2011	12.262	12.962	4.362	3.662
2012-2019	8.925	9.962	-267	-1304

Forrás: KSH Népszámlálási adatok 1970, 1980, 1990, 2001, 2011, valamint KSH Területi Statisztika 2020. alapján, saját szerkesztés

Ez a tendencia 2010-től változott meg gyökeresen, ettől az időponttól folyamatos fogyás jellemzi a természetes szaporulatot. Ezen az sem változtatott, hogy 2012-től lassan elkezdett növekedni (2011-ben 1074 fő; 2018-ban 1172 fő) a születések száma, ami azonban 2018-tól ismét csökkenni kezdett, ugyanakkor a halálozások száma viszonylag magas értéken 1200-1300 fő/év állandósult. (16. ábra)

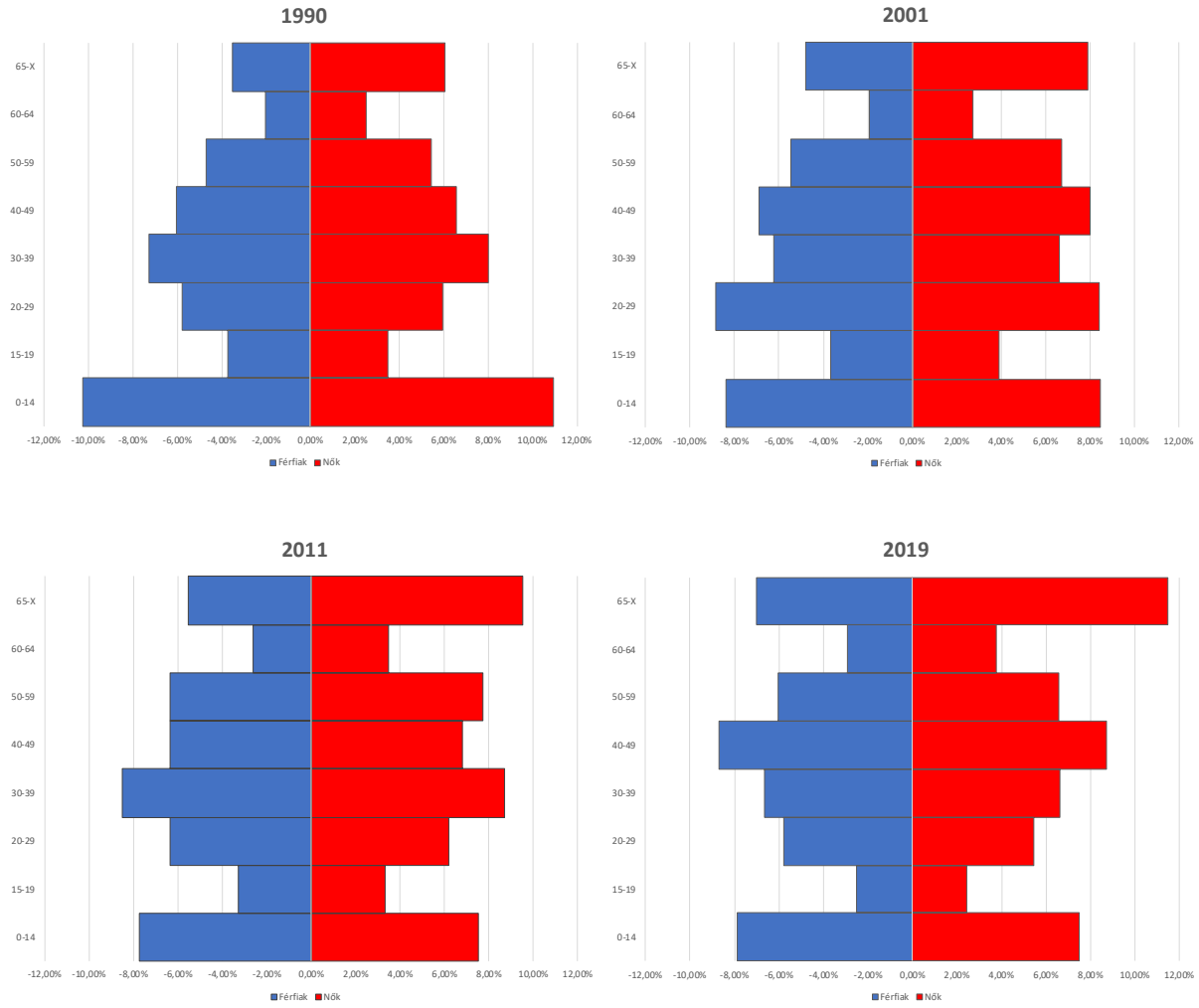
16*. ábra: Az élveszületések és halálozások alakulása Kecskeméten (2000-2019)*

Forrás: KSH Területi Statisztika 2001-2020. alapján, saját szerkesztés

A változások végig követhetők a város korfájának alakján is (17. ábra). a születések számának csökkenésével Kecskemét korfája 2001-re felvette az elöregedő társadalmakra jellemző „urna" alakot, amely 2019-re már jelentősen kiszélesedett, kedvezőtlen korstruktúrát mutatva.

17. ábra: *Kecskemét lakónépességének korfái*

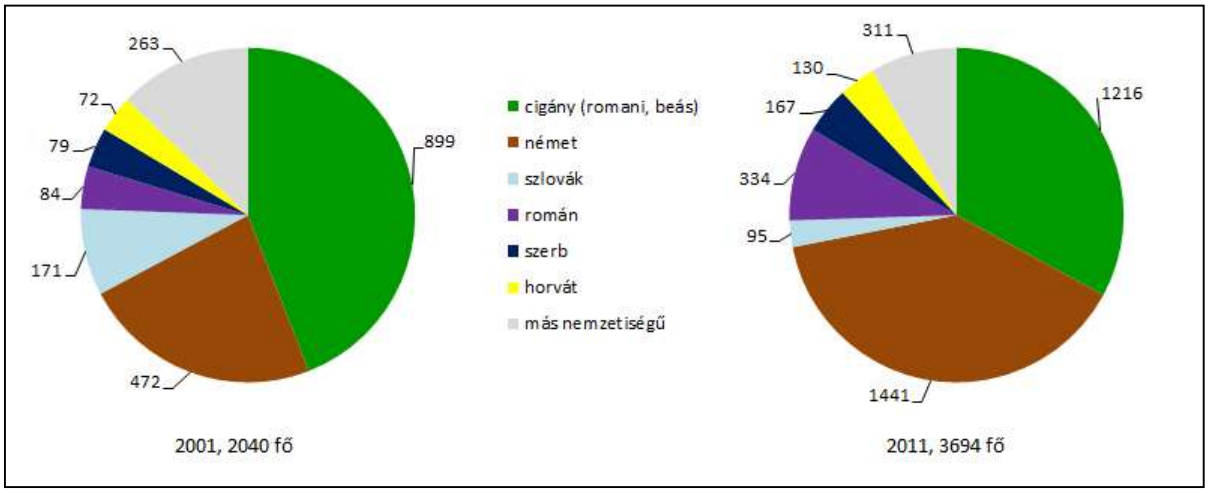
Forrás: KSH Népszámlálás 1990,2001, 2011 és a Népességnyilvántartó adatai alapján, 2019.

A legutóbbi népszámlálás (2011), valamint a 2019. évi adatok a legfiatalabb korcsoportnál (0-14 év) ugyanakkor stagnáló, mindkét nem esetében 8% körüli arányt mutatnak. A stabil arányra magyarázattal szolgálhat egyrészt az a tény, hogy a gyermekvállalás szempontjából domináns életkor mindinkább széthúzódik, mivel a harmincas-negyvenes korosztályból is egyre többen vállalnak gyermeket. Ezt a folyamatot segítik elő a kormányzatnak a gyermekvállalást ösztönző, illetve a családokat támogató intézkedései is.

Sok más környékbeli településsel ellentétben **Kecskemét népessége** a történelem során **etnikailag alapvetően homogén** maradt. A döntően magyarlakta településen a 2001-es népszámláláson 2.040 fő vallotta magát a nemzetiségi kisebbséghez tartozónak (a nemzetiség,

a kulturális értékekhez, hagyományokhoz kötődés, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben beszélt nyelv választlehetőségek legalább egyike szerint), amely szám 2011-re 3.694 főre nőtt (18. ábra).

18. ábra: Kecskemét etnikai és nemzeti kisebbségei

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2011.

Míg 2001-ben a cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozónak vallották magukat a legnagyobb arányban (0,8%), addig a 2011-es népszámlálás alapján, már a német nemzetiségűek alkotják a legnagyobb lélekszámú kisebbséget a megyeszékhelyen (1,3%). A magukat német nemzetiséghez kötődőnek vallók száma a két népszámlálás között mintegy 1.000 fővel gyarapodott. A városban 2010-től bolgár, roma, horvát, német, örmény és ruszin nemzetiségi önkormányzatok is működnek.

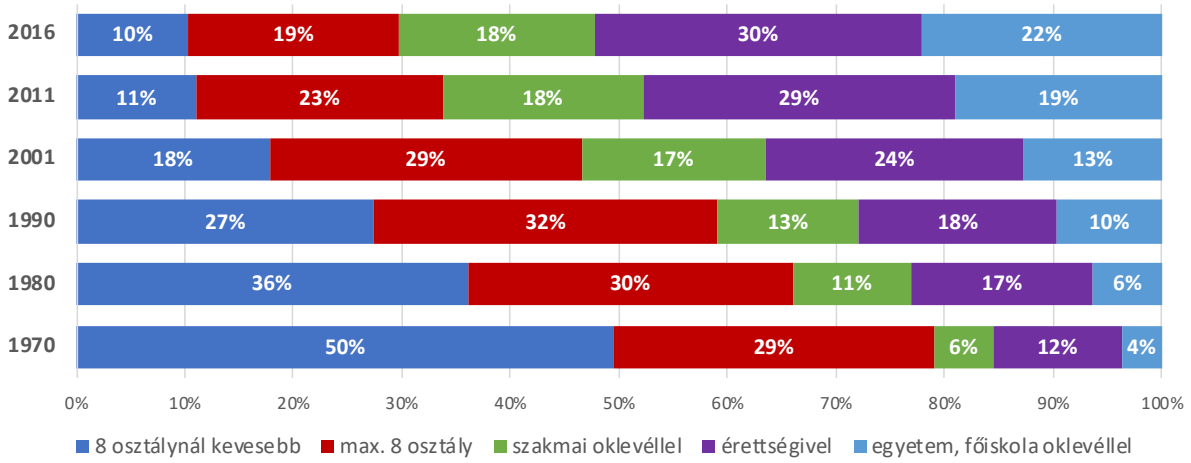
A megyeszékhely vallási megoszlása az etnikai viszonyokhoz képest színesebb képet mutat. A 2011-es népszámláláskor a 111.411 főből 59.185-en vallották magukat valamilyen vallási felekezethez tartozónak. Ebből 44.241-en római katolikusnak, 11.390-en reformátusnak, 1.305-en pedig evangélikusnak jelezték magukat a népszámlálási összeírás során.

Kecskemét lakosságának legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása – az országos trendeknek megfelelően – továbbra is jelentős fejlődést mutat (19. ábra).

Azon 7 éves, vagy idősebb lakosok száma, akik kevesebb, mint 8 általánossal rendelkeztek, 1970-es és 2011-es népszámlások közötti időszakban drasztikusan visszaesett, a 2016 évi mikrocenzus adatok alapján további egy százalékpontot csökkent. A csak általános iskolai végzettséggel rendelkezők esetében 1970 és 1990 között enyhe emelkedés volt megfigyelhető, de 1990 után ez a tendencia megfordult és 2011-re ez az arány jelentősen visszaesett, majd a tendencia folytatódni látszódott 2011 és 2016 között. A szakmai oklevéllel rendelkezők aránya

ezzel szemben a vizsgált időszakban emelkedő tendenciát mutatott, bár ennek a dinamikája kifulladóban volt 2011 és 2016 között. Az érettségivel rendelkezők és a diplomások aránya ugyanakkor jelentősen növekedett az elmúlt évtizedekben. Igaz 2011 és 2016 között az érettségivel rendelkezők aránya már csak enyhe emelkedést mutatott, azonban a legképzettebb egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya továbbra is erőteljesen (3%) növekedett. Megállapítható tehát, hogy Kecskeméten az iskolai végzettség folyamatosan javul. Ugyanakkor fel kell hívni a figyelmet arra a tényre, hogy Kecskemét lakosságának 29%-a továbbra is csak alacsony iskolai végzettséggel (max. 8 osztály vagy annál kevesebb) rendelkezik, s a város iskolázottsága a megyei jogú városok rangsorában csak átlagosnak[2] mondható, így mind a méretéhez, mind gazdasági erejéhez képest elmarad a kívánatostól, s nem tudja megfelelően szolgálni a város modernizációs igényeit.

19. ábra: A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint

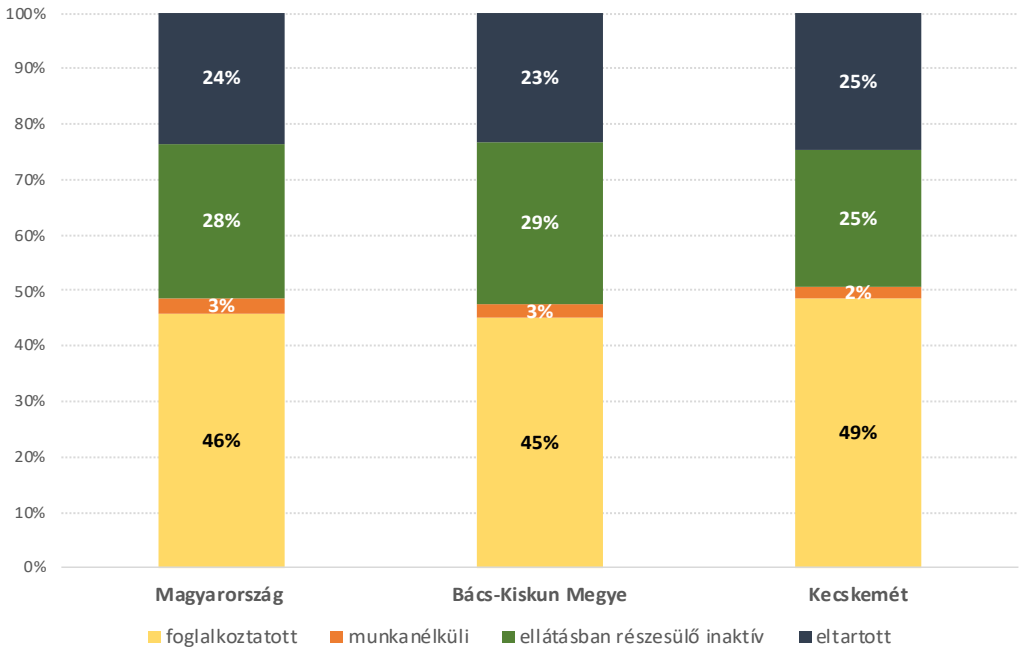

Forrás: KSH Népszámlálás 1970-2011 és Mikrocenzus 2016.

Kecskemét lakónépességének gazdasági aktivitás szerinti megoszlása az országos és megyei viszonyokhoz képest kedvező képet mutat (20. ábra). A 2016-os mikrocenzus adatai alapján a foglalkoztatottak aránya kissé magasabb (49%), míg az álláskeresők aránya kissé alacsonyabb (2%) az országos átlagnál, így a gazdaságilag aktív népesség (51%) felülmúlja az országos átlagot, az ellátásban részesülő keresők aránya pedig alacsonyabb annál (25%).

[2] *Az 1000 főre jutó nappali középiskolai tanulók számában Kecskemét a 9. helyet foglalja el a megyei jogú városok rangsorában, míg a teljes lakosságból a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya alapján, a város a 13. helyet foglalja el az említett rangsorban.*

20. ábra: A lakónépesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2016.

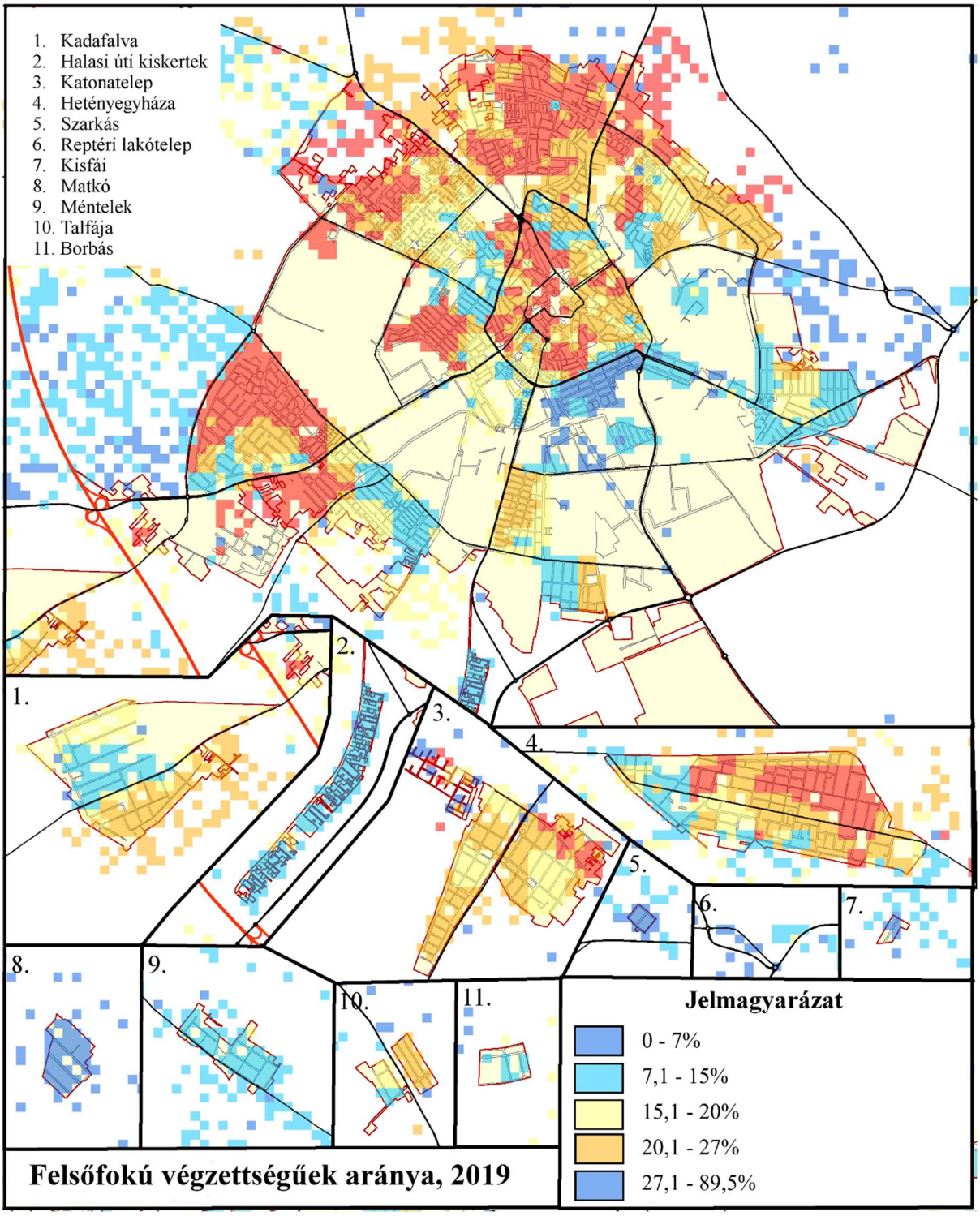

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2016 Mikrocenzus.

Külön vizsgálva a felsőfokú végzettséggel rendelkezők területi eloszlását, az állapítható meg, hogy számuk jellemzően – a közelmúltban – a város peremén kialakuló, új beépítésű (Petőfiváros ÉNy-i csücske, Alsószéktó Ny-i része, Széchenyiváros É-i része, Miklovics- és Dárdaitelep), illetve a hagyományos, belsőbb városrészek (pl: Máriaváros Ny-i része, Kossuthváros belső része, Belváros, Jókai utca környéke, Petőfiváros északi része) magas presztízsű területeire koncentrálódik (21. ábra). A szatellit települések közül e tekintetben egyértelműen Hetényegyháza és Katonatelep emelhető ki.

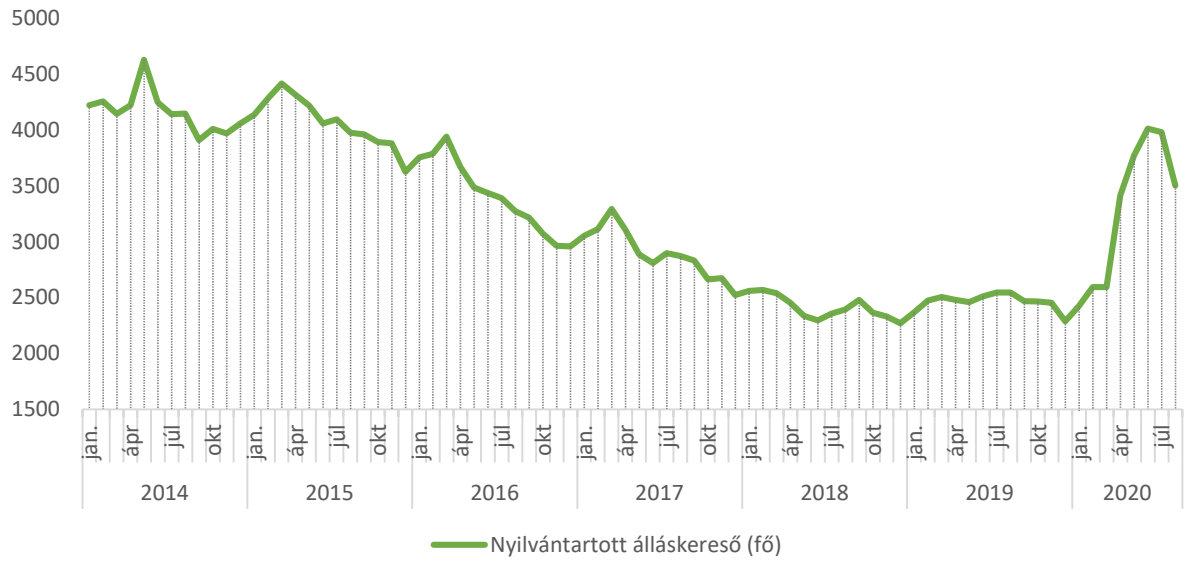
A **nyilvántartott álláskeresők** számában az elmúlt évtized második fele az országos tendenciához hasonlóan, a településen is kedvező változásokat hozott (22. ábra). Az elmúlt évtized első felében (2000-2006 között) a regisztrált munkanélküliek száma három és négyezer fő között mozgott, utána viszont folyamatosan növekedve a recesszió által leginkább sújtott évben (2009-ben) 6.257 főnél tetőzött. Ezt követően a nyilvántartott álláskeresők számának változása enyhe csökkenő tendenciát mutatott. Majd a Mercedes gyár és beszállítóik kecskeméti megjelenésével, illetve a gazdasági helyzet általános javulásával a munkanélküliség csökkenése még dinamikusabb lett, így 2019 év végére már csak 2.500 fő regisztrált álláskereső volt Kecskeméten. Ugyanakkor látható, hogy a pandémiás helyzet okozta gazdasági visszaesés városunkban is jól nyomon követhető az álláskeresők számának alakulásában is, mivel 2020 nyarán az álláskeresők száma (a korábbi év azonos időszakához képest) közel 53%-kal emelkedett.

21. ábra: Felsőfokú végzettségűek területi eloszlása (2019)

Forrás: GeoX adatbázis, 2019

22. ábra: A nyilvántartott álláskeresők száma, 2014 -2020.

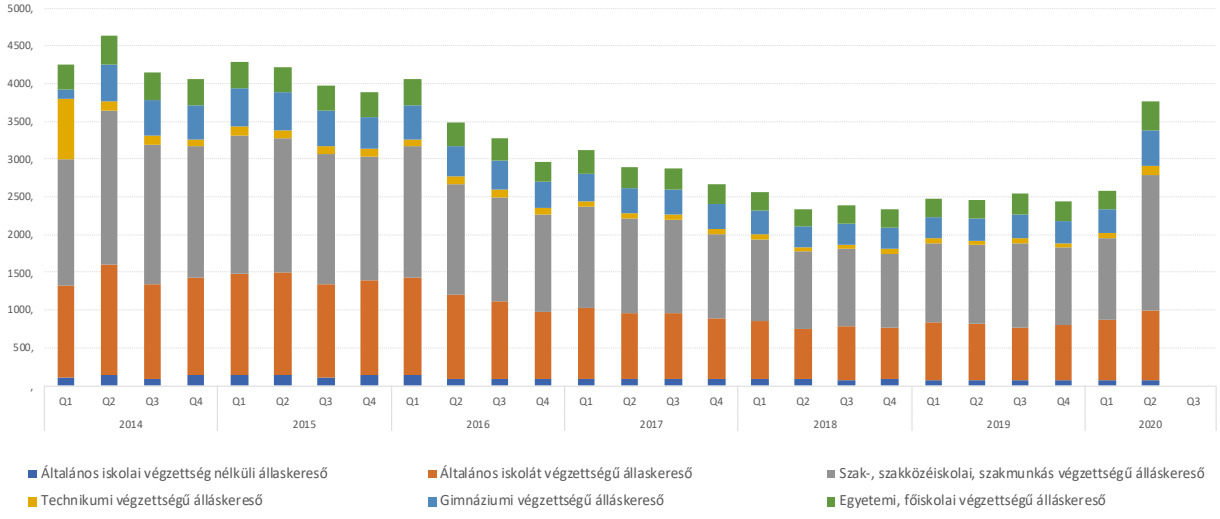

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2016 Mikrocenzus.

Az **álláskeresők képzettség szerinti megoszlása** is az országos viszonyokat tükrözi: a legfeljebb általános iskolát végzettek és a szak-, szakközépiskolai, szakmunkás végzettségű álláskeresők felülreprezentáltak a csoporton belül, a munkaképes korú 15-64 éves korosztályon belüli számarányukhoz képest (átlagban ők adják az összes munkanélküli közel háromnegyedét, 73,1%), míg a diplomások aránya (9,3%) jóval alacsonyabb. (23. ábra).

Az adatsorból megfigyelhető, hogy **a pandémia miatt bekövetkezett gazdasági visszaesés elsősorban a szakközépiskolai és szakmunkás végzettségűeket érintette**, mivel 2020 második negyedévében az álláskeresők közel felét (48%) ők tették ki.

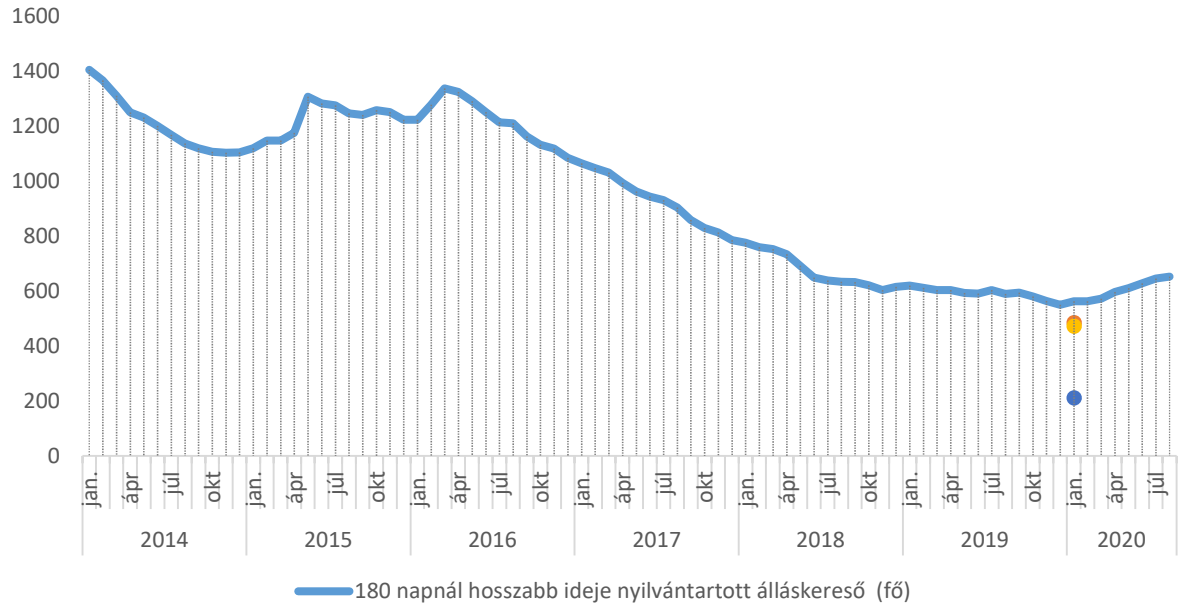
23. ábra: A nyilvántartott álláskeresők képzettség szerinti megoszlása 2014-2020 között

Adatok forrása: KSH

A **tartósan álláskeresők száma** követte, mind az országos, mind a megyei trendeket, azaz 2014 óta számuk egyenletesen csökken, majd 2018 és 2019 között kisebb stagnálás volt érzékelhető (24. ábra). Ugyanakkor a 2020 év eleji gazdasági visszaesés ebben a szegmensben – értelemszerűen – még nem éreztette erőteljesen hatását, ez várhatóan a második félévben sokkal látványosabb lesz.

24. ábra: *A kecskeméti tartósan álláskeresők számának változása 2014 -2020 között*

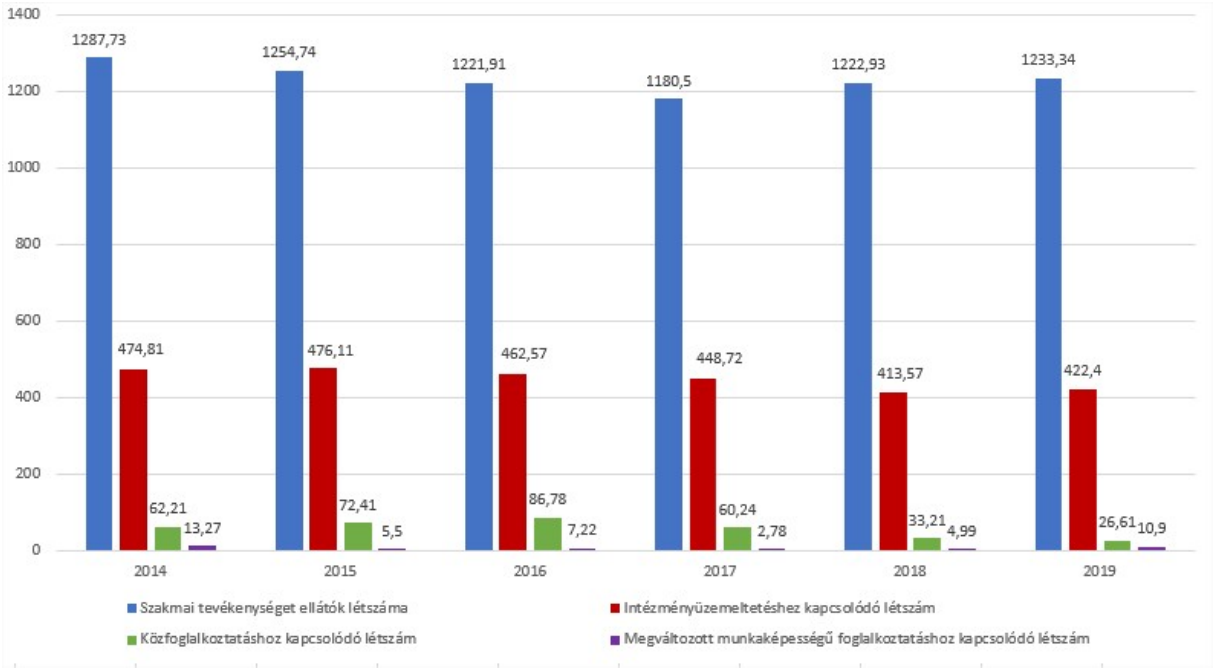

Forrás: KSH 2020.

Mint minden nagyobb település, így Kecskemét számára is részben **közvetett eszközök** (pl. közmunka, vagy más munkahelyteremtést biztosító pályázatokon való részvétel, helyi adópolitika, a helyi vállalkozások megrendelésekkel történő ellátása, képzés-szakképzés támogatása stb.), részben pedig **direkt eszközök** (pl. önkormányzati intézményi fejlesztésekhez kötődő foglalkoztatás bővítés, az önkormányzati gazdasági tevékenység, beruházások, pályázati tevékenység) **állnak rendelkezésre a foglalkoztatás befolyásolására**. Az önkormányzat megfelelő gazdálkodással kiterjedt intézményrendszert, valamint – jól átgondolt gazdaságpolitikával – széleskörű vállalkozási tevékenységet (a többségi tulajdonban lévő gazdasági társaságain keresztül) tart fent, amely jelentős mértékben hozzá tud járulni a helyi foglalkoztatási szint növeléséhez.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának szerepe a foglalkoztatás területén meghatározó, hiszen irányítása alá tartozó költségvetési intézményeknél, szervezeteknél 2014 és 2019 között – éves szinten – mintegy 1700-1800 fő foglakoztatását biztosította (25. ábra).

25. ábra: Az önkormányzat által irányított költségvetési szervek engedélyezett létszámának, valamint az általuk foglalkoztatott közfoglalkoztatottak számának alakulása 2014 és 2019 között (fő)

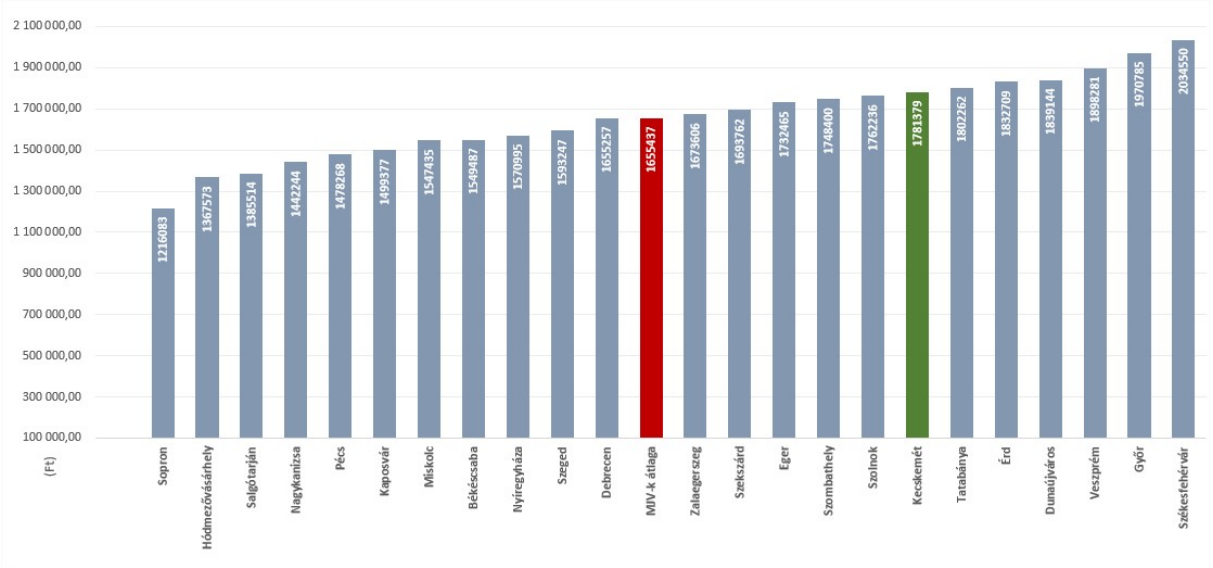

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Zárszámadás 2014-2019.

A 2015-ben indult „Közfoglalkoztatásból a versenyszférába" program a közfoglalkoztatottakat ösztönzi a versenyszférában történő elhelyezkedésre oly módon, hogy a közfoglalkoztatási jogviszony időtartamának lejártát megelőzően történő elhelyezkedése esetén, elhelyezkedési juttatásban (egyfajta bónuszban) részesül. Minél hamarabb lép ki az egyén a közfoglalkoztatásból, annál több támogatásra lesz jogosult, mivel a közfoglalkoztatásából hátralévő időre kapja havonta, utólag a támogatást. Ezen program hatása Kecskeméten 2017-től követhető nyomon. 2017 és 2019 között a közfoglalkoztatottak száma – a 2016-os bázisévhez képest – közel 70%-al csökkent, ami egyben azt is jelzi, hogy a közfoglalkoztatottak minél kevesebb időt szeretnének tölteni a közfoglalkoztatási programban és a jobb feltételeknek köszönhetően inkább a versenyszférában igyekeznek elhelyezkedni.

A megyeszékhely lakónépességének jövedelmi viszonyai tekintetében a TEIR által közölt 2019-re vonatkozó személyi jövedelemadó adatok engednek betekintést (26. ábra). Ezek alapján az adófizetők aránya Kecskeméten – a teljes lakónépességhez viszonyítva – 51,95 %, amellyel a megyei jogú városok között a 5. helyen áll. Ez egyben azt is jelenti, hogy 2012 óta a város, 10 helyet tudott javítani, és csak 1,85 százalékponttal van lemaradva az első helyen szereplő Dunaújváros mögött (53,8%).

26. ábra: Átlagjövedelem alakulása a megyei jogú városokban, 2019

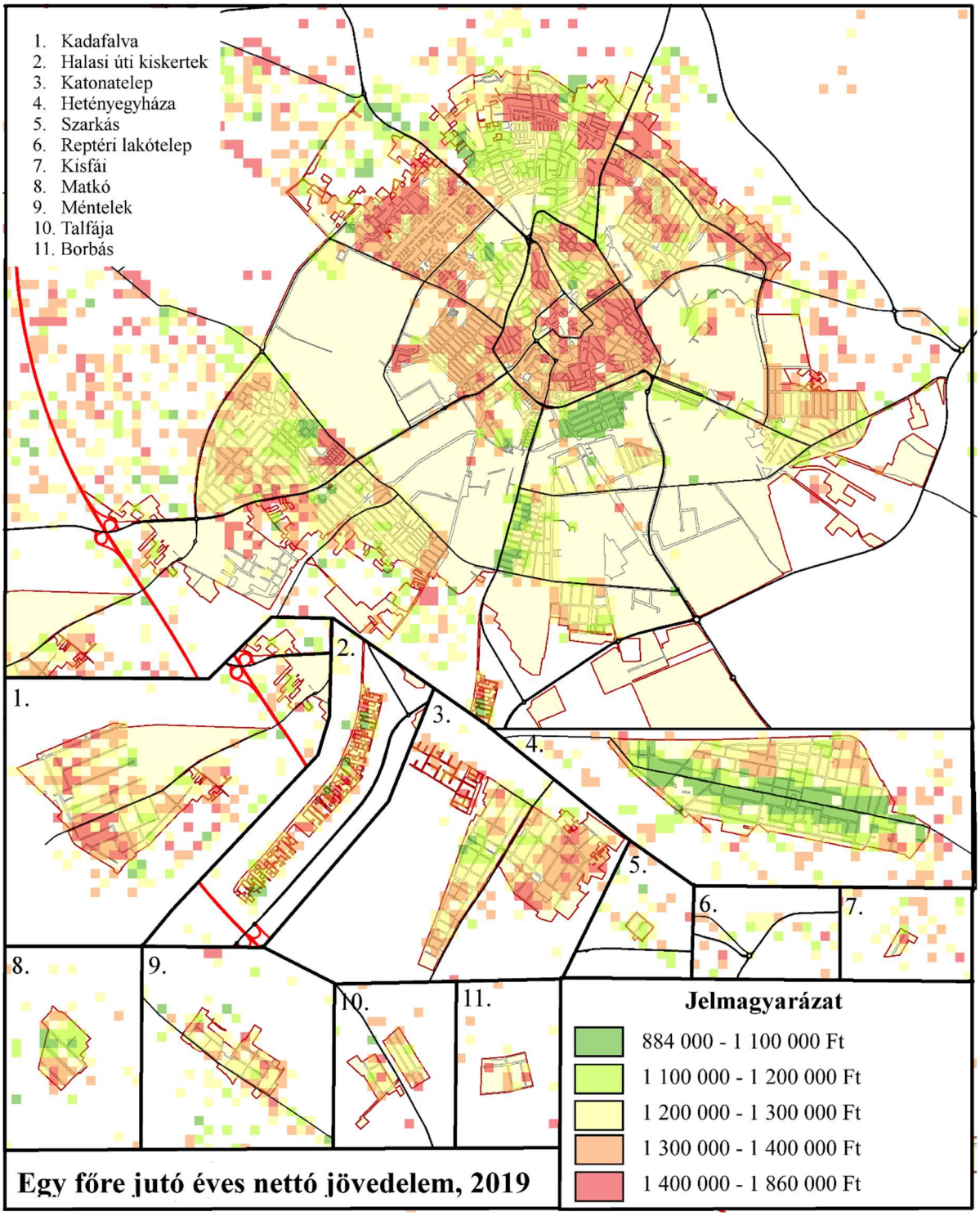

Forrás: TEIR 2019.

Megyeszékhelyünkön az egy főre jutó összes átlagjövedelem 1,781 millió Ft volt 2019-ben, ez mintegy 873 eFt-tal magasabb összeg, mint a 2012. évi kecskeméti átlagjövedelem. A listavezető Székesfehérvárhoz képest, Kecskemét átlagjövedelme 253 eFt-tal kevesebb, míg a megyei jogú városok átlagánál 126 eFt-tal több. Az egy adózóra jutó személyi jövedelemadó tekintetében – 2012 és 2019 között – jelentős előrelépés következett be, így a megyei jogú városok rangsorában Kecskemét (517.411 Ft-os értékével) 2010-hez képest 9 helyet javítva, a 5. helyen állt a 2019. évi adatok alapján.

A város jövedelmi viszonyainak térbeli eloszlását vizsgálva megállapítható, hogy a magasabb jövedelmű, nagyobb vásárlóerővel bíró lakosság elsősorban a Belváros magasabb presztízsű területeire, a város belterületének határzónáira, az egyes városrészi alközpontokra koncentrálódik, illetve a nagyobb telkekkel rendelkező, kellemesebb természeti környezetben elhelyezkedő külterületeken elszórtan jelentkezik (27. ábra). Ezzel szemben az is jól látható, hogy a városban kialakultak olyan területek, ahol koncentráltan jelenik meg a legalacsonyabb jövedelemmel bíró lakosság. Ezek közül kiemelendő a város belterületén belül Kossuth- és Erzsébetváros, Ürgés, a Rendőrfalu keleti részei és a Vacsihegy belső területei, valamint az egyéb belterületi egységei közül pedig Hetényegyháza, Katonatelep és Matkó legrégebbi részei. Emellett számos külterületi településrész (pl. Belső Máriahegy, Szarkás, Felsőcsalános).

27. ábra: *Egy főre jutó éves jövedelem (2019)*

Forrás: GeoX adatbázis, 2019.

Az általános jövedelmi helyzet mellett, foglalkozni kell a rossz anyagi körülmények között élő, szociálisan rászoruló népesség települési helyzetével is. Az általános helyzet feltárását indokolják a szociális ellátáshoz kapcsolódó kötelezően ellátandó önkormányzati feladatok, melyek mind a célcsoportok (pl. gyermekek, fiatalok, idősek, sérültek), mind az ellátandó

szakterületek tekintetében rendkívül összetettek. A város szociális helyzetének és a rászorultság mértékének nagyságrendjére leginkább az önkormányzati pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának alakulásából következtethetünk (2. táblázat).

2. táblázat: Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának változása 2014-2019

Mutatók	2014	2015	2016	2017	2018	2019
*Időskorúak járadéka**	88	102	92	93	74	73
*Aktív korúak ellátása** (RSZS,RÁT,BPJ,FHT)*	2306	1707	1341	1211	824	969
Aktív korúak ellátása (egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti ellátás)	n.a	101	123	130	124	192
*Ápolási díj**/méltányossági ápolási díj***	437	531	497	435	445	195
Rendszeres gyermekvédelmi támogatás/kedvezmény	3310	2915	2461	1924	1482	1169
Köztemetés	104	143	134	133	123	139
Közgyógyellátás/méltányossági közgyógyellátás***	2460	2832	2432	3595	3655	2146
*Települési támogatás lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez****	n.a	1205	1638	1181	801	599
*Települési támogatás a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére ******	n.a	53	73	67	58	49
*Települési támogatás rendszeres gyógyszerkiadás viseléséhez ******	n.a	66	129	99	54	26
*Települési támogatás a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személy részére ******	n.a	146	155	106	82	65
*Rendkívüli települési támogatás (fő)****	n.a	2606	2550	2111	1684	1642

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala 2020

** 2013. január 1-jétől a járási hivatal hatáskörébe tartozik. A közgyógyellátás és az ápolási díj esetében a méltányosságból megállapított ellátás maradt az önkormányzat hatásköre 2015. február 28-ig.*
*** 2015. március 1-jétől a járási hivatal hatáskörébe tartozik.*
**** Ebben a formában 2015. március 1-jétől megszűnt.*
***** 2015. március 1-jétől nyújtható támogatás.*

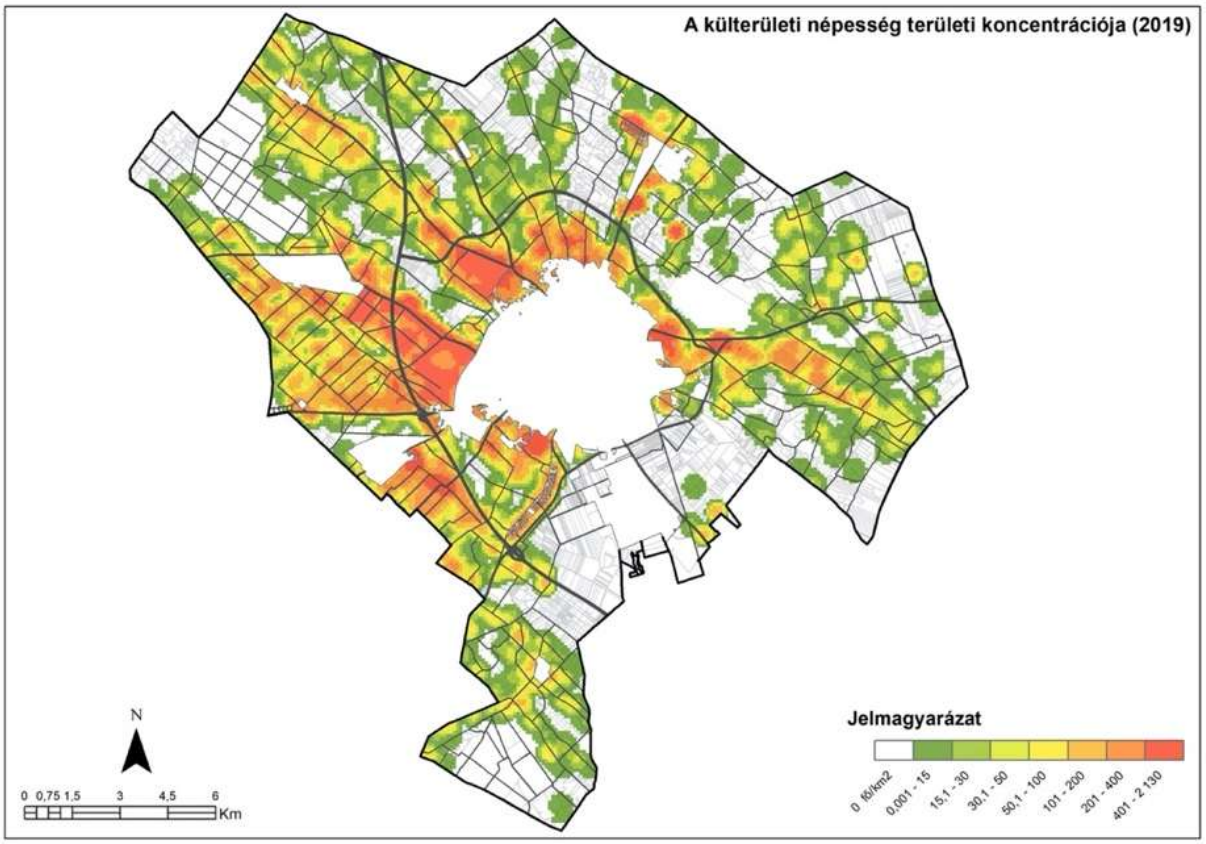
A szociálisan rászorulók, illetve a pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők aránya Kecskemét lakónépességéből (2,1%), ami lényegesen alatta marad az országos átlagnak (10,1%), s rászorultsági szempontból kedvezőbb a legtöbb megyei jogú városhoz képest (7. hely a rangsorban). A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy az ellátásra jogosultak száma a legtöbb támogatási forma esetében csökkenő számot mutat a vizsgált időszak kezdetéhez (2014) képest, ami részben az általános életszínvonal emelkedésével, a város

kedvező munkavállalási lehetőségeivel, illetve a szociális ellátórendszer és támogatási gyakorlat átalakulásával egyaránt magyarázható. A társadalmi problémák mélységét és összetettségét azonban nem tudják megfelelően érzékeltetni a bemutatott adatok, ezek részletesebb feltárása csak a városi szakdokumentumok elemzésével történhet meg.

1.1.4.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A település sajátos történelmi fejlődési útjának következtében a népesség egy jelentős része a belterületen kívül lakik. A 2001-es népszámlálás adatai szerint 13.732 fő, a lakosság 12,4%-a élt külterületen, így hazánk települései közül Kecskemét rendelkezett a legnagyobb összlakosságszámú külterületi népességgel. Az ezredforduló utáni évtizedben a külterületi népesség száma tovább nőtt, és a 2011-es népszámlálás szerint 17.281 fő élt a település közigazgatási területének e részén. A külterületi lakók egy része (6.720 fő) a belterülethez kapcsolódó sűrűn benépesült volt kertségekben (Budaihegy, Felsőszéktó, Kőrösihegy, Máriahegy, Szolnokihegy, Úrihegy, Vacsihegy), míg nagyobbik része (10.561 fő) a belterületektől akár igen távol eső tanyás körzetekben lakik (28. ábra).

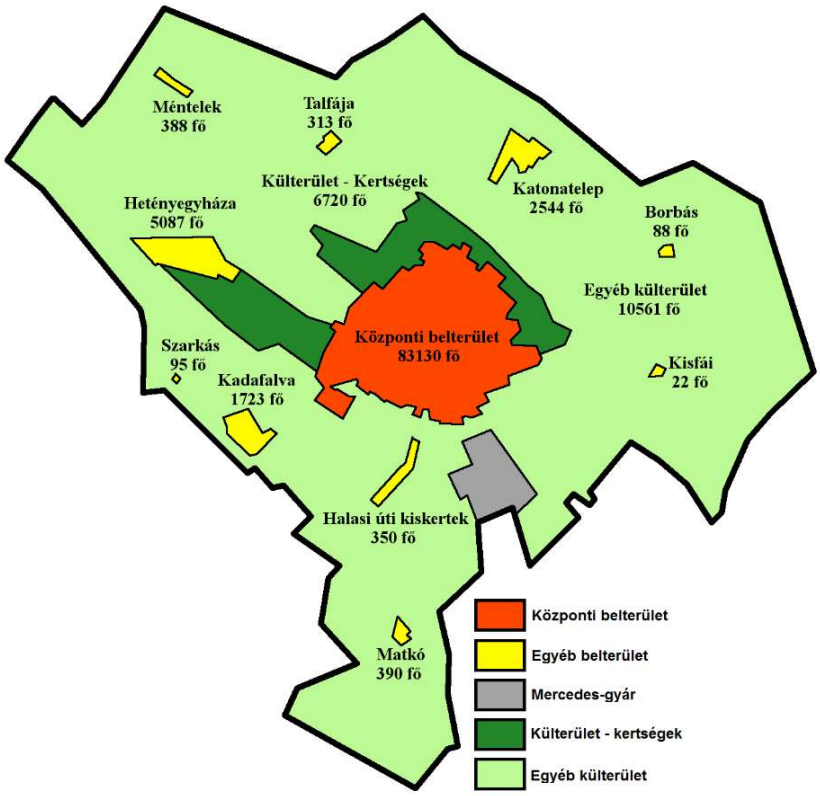
28. ábra: *A népesség eloszlása Kecskemét külterületén, 2019*

Forrás: GeoX adatbázis, 2019.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján, Kecskemét népességének csak 74,6%-a, 83.130 fő élt a központi belterületen (29. ábra). A lakónépesség mintegy 10%-a, 11.000 fő élt a településhez tartozó 10 egyéb belterületi egységekben. Az egyéb belterületek közül 3 népessége is meghaladta az 1.500 főt (Hetényegyháza, Katonatelep, Kadafalva). Hetényegyháza városrész 5.000 fő fölötti népességével a környékbeli önálló településekhez viszonyítva is tekintélyes lélekszámúnak számít. A város lakosságának expanziója 2011 után is folytatódott, hiszen a kecskeméti népességnyilvántartó 2016 november végi adatai alapján, folytatódott a külterületekre (18.280 fő) és az egyéb belterületi egységekbe (11.676 fő) történő kitelepülés. Érdemes kiemelni, hogy a 10 egyéb belterületi egység közül 7 esetében is növekedett a lakosságszám, ami nem meglepő, hiszen a város új telekosztásainak egy jelentős része is ezekre a területekre koncentrálódott. Ennek is köszönhetően Hetényegyháza több mint 200 fővel, de Katonatelep és Kadafalva is több mint 100 fővel tudta növelni lakosai számát. Az adatok alapján, a központi belterület népességszáma tovább zsugorodott (80.945 fő), s Kecskemét lakosságszámának már csak 72,9%-át koncentrálja. Amennyiben a jelzett térbeli lakossági mozgásfolyamatok a jövőben is folytatódnak, számos területen (pl. közlekedésszervezés, közszolgáltatások biztosítása, közművek kiépítése, városüzemeltetés) kihívások elé fogja állítani a város szakembereit és döntéshozóit.

29. ábra: *Kecskemét lakónépességének megoszlása a 2011-es népszámlálás adatai alapján*

Adatok forrása: Magyarország helységnévtára 2013.

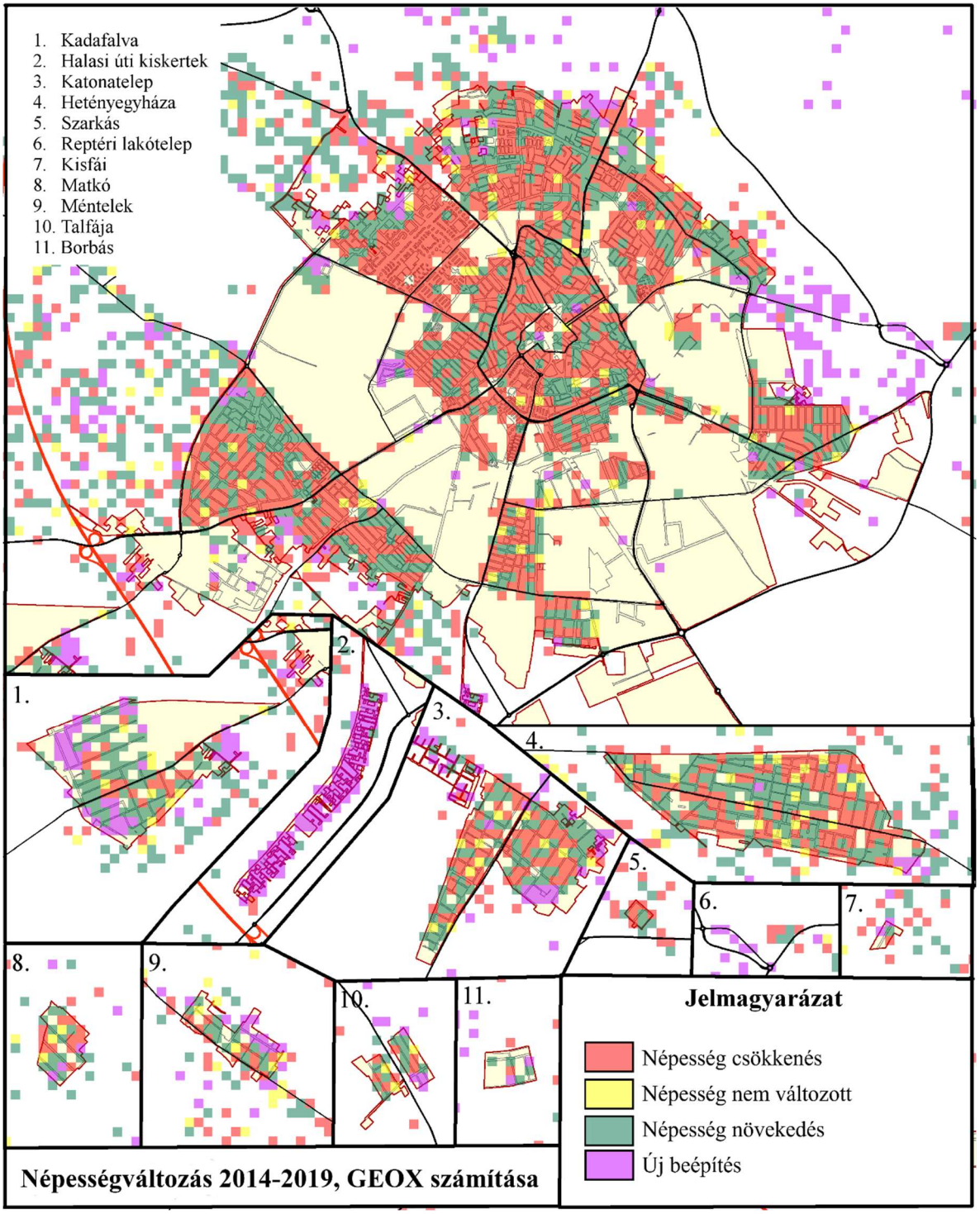
A városi népességszám teljes közigazgatási területre vonatkozó változása mellett, érdemes vizsgálni annak **területi jellemző**it is. Mint már a fentiekben utaltunk rá, az elmúlt évtizedben a város központi belterületén belül általános népességcsökkenés figyelhető meg. Kivételt képez néhány, a belterület peremén lévő városrész (pl. Vacsiköz, Máriahegy, Petőfiváros, Széchenyiváros ÉNY-i része), illetve a Belvárosban egy-két – tömbrehabilitációval, illetve társasház építéssel érintett – telektömb.

A belterületi lakoság csökkenése részben az elöregedéssel, részben az egyes településrészek alacsony presztizsével, részben pedig az otthonteremtés ösztönzésére meghozott kormányzati intézkedések (5%-os ÁFA, CSOK) következtében végbement ingatlanpiaci átrendeződésekkel (pl. beleterületi ingatlanárak drasztikus emelkedése, külsőbb övezetekben történő kedvezményes önkormányzati telekosztások), illetve a munkaképes korosztályok városból történő nagyléptékű elköltözésével magyarázható (30. ábra).

Azokon a belterületi részeken, ahol – a kedvezőtlen folyamatok ellenére – a lakosságszám növekedését figyelhettük meg, ott ez leginkább az új telekosztásoknak és ingatlanfejlesztéseknek volt köszönhető (pl. Széktó lakópark, Domb lakópark, Arborétum lakópark, Széchenyiváros É-Nyugati körzetének fejlesztései). Az egyéb, nem központi belterületi településrészek kapcsán megállapítható, hogy amíg Szarkás, Alsószéktó nyugati része, Szolnokihegy, Kadafalva, vagy a Halasi úti kiskertek (Kiskertváros) esetében egyértelműen népességnövekedésről beszélhetünk, addig a nagyobb múlttal rendelkező Hetényegyháza és Katonatelep régebbi építésű részein, már erős népességcsökkenés figyelhető meg. Látható tehát, hogy a nagyobb népességszámmal rendelkező egyéb belterületi településrészek (pl. Hetényegyháza, Katonatelep, Kadafalva) esetében sokkal összetettebb, mozaikosabb a kép, hiszen keverednek a régi, korszerűtlenebb épületállománnyal és elöregedő népességgel jellemezhető telektömbök az új kialakítású, magasabb műszaki színvonalú, fiatalosabb településrészekkel.

Kecskeméten belül több olyan településrészt is elkülöníthetünk, amelyre hangsúlyozottan igaz az az állítás, hogy különböző társadalmi csoportok közötti konfliktusok (pl. Ürgés, Erzsébetváros déli része, Szarkás), érdekütközések színterei. Ezekre a területekre javasolt a jövőben a szociális városrehabilitációs beavatkozásoknak és társadalmi felzárkóztató programoknak koncentrálniuk.

30. ábra: *A lakosságszám változása belterületen belül 2014-2019 között*

Forrás: GeoX adatbázis, 2019.

Központi belterületen kívüli egyéb belterületi egységek

A 2011-es népszámlálás szerint Kecskemét lakónépességének mintegy tizede, 11.030 fő élt a településhez tartozó egyéb belterületeken (Borbás, Halasi úti kiskertek, Hetényegyháza, Kadafalva, Katonatelep, Kisfái, Matkó, Méntelek, Szarkás, Talfája), ez a népességszám az elmúlt években tovább növekedett (A népességnyilvántartó 2016. novemberi adatai alapján 11.676 fő). Ezen szatellit települések fejlesztési prioritásai számos ponton ütköznek a központi belterület fejlesztési célkitűzéseivel. Ezt támasztotta alá a munka keretében elvégzett lakossági kérdőívezés (melyet 1.704 fő töltött ki) is, melynek során a válaszadó meghatározhatta a saját városrészének legfontosabb fejlesztési teendőit. A kitöltők számára a településrészt a központi belterülettel összekötő alsóbbrendű utak fejlesztése, a közlekedés fejlesztése (kerékpárutak fejlesztése, járdák felújítása, közösségi közlekedés javítása), a köztisztaság és hulladékhelyzet javítása, a közbiztonság erősítése, valamint a különböző közszolgáltatások (pl. orvosi rendelő, kulturális fejlesztések) helyi kiépítése, kialakítása az elsődleges. Az itt élők a központi belterületen zajló fejlesztéseket kevéssé érzik magukénak.

A legfeszítőbb probléma a szatellit településrészek közúti összeköttetéseinek nem megfelelő minősége, így a gépkocsival ingázók csúcsforgalmi órákban jelentősen megterhelik (2014 és 2019 között a Hetényegyházi úton 19,9%-kal, a Ceglédi úton Katonatelep irányából közel 30%-kal, Méntelek felől a Ladánybenei úton több mint 35%-kal növekedett a közúti forgalom) a központi belterület úthálózatát, ami rontja a központi belterület lakóinak közlekedési komfortját és életminőségét. Ezek a városrészek egyúttal településrészen belüli konfliktusokkal is terheltek, hiszen régóta kedvelt színterei a település közigazgatási határain belüli kiköltözésnek. A kitelepülő lakosok státusza, viselkedésformái, helyi közösségbe való integrálódási hajlandóságuk eltérhet a rég óta itt lakóktól, ami nézeteltérésekhez vezethet, erre utalhatnak a kérdőívben a köztisztaságra, a hulladékkérdésre és közbiztonság erősítésére vonatkozó fejlesztési igények.

Belső-Máriahegy

A Széchenyivárostól északra fekvő, tanyás-kertségi beépítésű külterületi városrészben figyelhetők meg legkoncentráltabban a kecskeméti külterületeken jelenlevő érdekütközések, konfliktusok. A terület déli felére, a 120 hektáros Belső-Máriahegyre évtizedek óta a Széchenyiváros fejlesztési tartalékterületként tekintenek, hosszú távú célként a belterületbe vonást kitűzve. Bár a terület rendezett formában történő integrációja a városban lassan halad, mégis az elmúlt évtizedekben a városközpontból kitelepülők népszerű célterülete lett. A felső osztály nagyértékű, villaszerű ingatlanjai és a régi, gyakran még mezőgazdasági termelést folytató lakosság, vagy a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok közvetlen szomszédsága

folyamatos konfliktusforrás. A régi lakók és az újonnan betelepülők számára egyaránt fontos lenne az infrastruktúra kiépítése, az illegális hulladéklerakás felszámolása és a kaotikus állapotok rendezése, ám ezt pont a betelepülés szervezetlen jellege hátráltatja.

Kertségek, tanyás külterületek

Míg e kertségi és külterületi részek jó megközelíthetőséggel rendelkező részein máshol is megjelennek – a Máriahegynél már említett – magas presztízsű beköltözők, és ezzel együtt a régi és új lakosság keveredéséből adódó konfliktusok (pl. gazdálkodási, hulladékkezelési, fűtési, életmódbeli, úthasználati-közlekedési), addig a rosszabb elérhetőségű, periférikus fekvésű részek alacsony értékű ingatlanjainál, a szociálisan rászoruló, kis jövedelmű rétegek megjelenése jelenthet problémát. A központi belterület szegregálódott, szocializmusban kiépült barakklakásainak felszámolásakor a volt lakosok a kézhez kapott kivásárlási díjból igen gyakran külterületen vásároltak (pl. Szarkás, Alsószéktói tanyák) maguknak ingatlant. Az alacsony külterületi ingatlanárak az ország hátrányos helyzetű északkeleti részéből is nagy számban vonzották a munkalehetőséget remélő betelepülőket. Az alacsony státuszú, eltérő szociokulturális örökségű, részben roma betelepülők és az eredeti lakosok egymásmellettisége potenciális konfliktusforrás (erre utalnak a külterületi városrészek közbiztonsági fejlesztéseire vonatkozó lakossági igények).

A külterületek lakóinak beruházási igényei is eltérőek a központi belterületiekétől. A külterületi lakóknak az alapvető infrastruktúra (víz, áram, út) kiépítése lenne az elsődleges, más területeken más problémák jelentkeztek. Például az M5-ös autópálya megjelenésével, s a dűlők kettévágásával a területen lakók voltak kénytelenek megváltoztatni hagyományos gazdálkodási módjukat, s veszítették el a város belsőbb területeivel a közvetlen kapcsolatukat. Az északi elkerülő út (445. sz. út) megépülése is hasonló változásokat, konfliktus helyzeteket idézett elő, amely jelentkezett a területhasználat változásában (amely a hagyományos gazdálkodást folytatók és az újonnan betelepülő kereskedelmi cégek, szolgáltatók között alakulhat ki), a terület lakófunkciójának erősödésében és a különböző státuszú és értékrenddel rendelkező társadalmi csoportok keveredésében.

Erzsébet- és Kossuthváros déli része, Ürgés

Kossuth és Erzsébet körúttól délre, található alacsony presztízsű lakóterületen a városi átlagnál magasabb a roma lakosság aránya, a rendszerváltás utáni barakkfelszámolásokat követően már csak itt, leginkább a Gödröstemető, Epreskert és Kórház utcában találhatóak nagy számban romák által lakott csoportos ingatlan-együttesek, szegregátumok. Bár az elmúlt években több szervezet (önkormányzat, társadalomfejlesztő, egyházi és karitatív szervezetek) is indított

különböző szociális lakhatási, városrehabilitációs és társadalomfejlesztési programot az érintett területen, azonban ezek hatása nem bizonyult tartósnak (vélhetően a program időtartama, komplexitása és a megfelelő társadalmi támogatottság hiánya miatt). A társadalmi integrációs folyamatok elmaradása, a társadalmi és jövedelmi különbségek folyamatos növekedése, az itt lakók egyre erősödő frusztrációjához vezetnek. Ez nem jelenti azt, hogy a helyi lakosság és a romák között kifejezett etnikai konfliktusok lennének, de a deviáns viselkedésformák (pl. drogozás, alkoholizmus, agresszív viselkedésformák, vagyon elleni bűncselekmények) erősödésével az érintett társadalmi csoportok és a környezetük, vagy például a különböző eredetű romacsoportok között érezhető feszültség alakult ki. Ezt a kedvezőtlen folyamatot mélyíti a természeti és épített környezet rossz állapota (illegális hulladéklerakók, pusztuló, lelakott ingatlanok, elhanyagolt közterületek és általános higiénés viszonyok), amely folyamatos feszültségforrás, és a tágabb térség ingatlanjainak elértéktelenedéséhez vezethetnek.

1.1.4.3 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Kecskemét **kulturális és építészeti örökség**e hozzájárul ahhoz, hogy a kecskemétiek ne csak lakóhelyként, hanem szűkebb hazájukként tekintsenek városukra, és ahhoz szoros szálakkal kötődjenek. Ennek további erősítése fontos feladat, hiszen a város lakosságának egyre jelentősebb hányada nem kecskeméti származású, hanem nagyon különböző földrajzi távolságokból folyamatosan költözött a településünkre.

Kecskemét **vallási sokszínűség**e mai napig élő örökséget jelent. A különböző felekezetek több évszázados békés együttélésének bizonyítéka a város szívét alkotó főtérrendszeren és közvetlen környékén felépült hét templom (Szent-Miklós templom, református templom, katolikus nagytemplom, görögkeleti templom, evangélikus templom, piarista templom és a Zsinagóga). Az egyházak a kulturális és építészeti öröksége megőrzése és fenntartása mellett fontos szerepet vállalnak az alsó- és középfokú oktatásban, valamint a szociális ellátásban, így jelentős társadalomszervező erőként is megjelennek a város életében. Kecskemét építészeti örökségének a vallási épületek mellett, fontos eleme a **gazdag szecessziós építészet**, amely meghatározza a városközpont egyedi építészeti arculatát, aminek országos viszonylatban kiemelkedő alkotása a népdalba is foglalt Cifrapalota. Az épített értékek megőrzésével több civil szervezet is foglalkozik a városban, mint például a Kecskeméti Városszépítő Egyesület, a Kecskemét Köztereiért és Köztéri Alkotásaiért Alapítvány, valamint a Kecskeméti Lokálpatrióták Egyesülete, illetve számos városrészi szintű szerveződés.

Kecskemét városában jelentős identitásképző erőt képeznek a település agrárhagyományai, melyek leginkább a zöldség-gyümölcs ágazathoz köthetőek. Ezeket a város gazdasági szerkezetének átalakulása mellett is – ha csak részben is, de – sikerült megőrizni, így a korábbi szőlőnemesítéshez-borászathoz kapcsolódó örökséget a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet, a Neumann János Egyetem Kertészeti és Vidékfejlesztési Kara, az Aranyhomok Kistérségfejlesztési Egyesület, valamint a Hírös Kertészek Egyesülete, mint civil szervezet viszi tovább. A gyümölcs vonalon a Kecskeméti Magyar Kajszibarack, a sárgabarackból készült – és hungarikumnak számító – Kecskeméti Barackpálinka őrizte meg a több száz évre visszanyúló hagyományokat.

Kecskeméten a kultúra közvetítéséhez szükséges intézményi háttér kiterjedt és sokelemű. A város kulturális intézményei közül nem egy országos hírű és szakmailag elismert. Ezek közül mindenképpen ki kell emelni a több díjjal is elismert Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtárat, a Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központot, a Ráday Múzeumot, a Bozsó Gyűjteményt, vagy éppen a Kecskeméti Katona József Múzeum Cifrapalota Kiállítóhelyét, melyek aktívan szerepet vállalnak a kecskeméti hagyományok ápolásában és a helyi kultúra szervezésében. Kecskemét országos jelentőségű kiállításokkal és bemutatóhelyekkel is rendelkezik, mint például a Magyar Fotográfiai Múzeum, a Magyar Naiv Művészek Gyűjteménye és a Szórakaténusz Játékmúzeum.

A város azonban nem csak a kiállító és kultúra közvetítő intézményeiről híres, hanem a művészeti alkotóműhelyeiről is, melynek kiemelkedő központjai a Nemzetközi Kerámiastúdió, a Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhely, illetve a magyar animáció egyik vezető műhelyeként számontartott Kecskemétfilm Kft.

A város híres szülöttei nek, Katona Józsefnek és Kodály Zoltánnak emlékét a közösség aktívan ápolja. Örökségüket a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház, a Katona József Megyei Könyvtár, a Kecskeméti Katona József Múzeum, továbbá a Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézete viszi tovább. A széles kulturális kínálatából a városnak a legnagyobb ismertséget a Kodály-életműhöz és módszerhez kapcsolódó tudás gondozása, közvetítése és a zene szeretete hozta, illetve a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetének mestertanfolyamai, szemináriumai és koncertjei, melyek méltán világhíresek.

A magyar nemzet más kiemelkedő alakjai is eltöltöttek hosszabb-rövidebb időt Kecskeméten, köztük Petőfi Sándor. A forradalmár-költő nevezte versében „hírös városnak” Kecskemétet, ami mára a megyeszékhely állandó jelzőjévé (mai szóhasználattal brand-jévé) vált, és napjainkban a Hírös előtagú termékeken (pl.: a Zwack Unicum Nyrt. Hírös Kecskeméti termékei) és

rendezvényeken (pl. Hírös Hét Fesztivál) keresztül próbálja erősíteni a város ismertségét és a helyi identitást. Ugyanakkor a város, a „Kecskemét" név és annak toldalékos használatát, illetve a város jelképeinek magán-, vagy kereskedelmi célú használatát engedélyhez köti, mellyel egyrészt a hagyományokat, értékeket kívánja őrizni, másrészt azok méltó alkalmazását biztosítani.

A város **színházi élet**ét a Katona József Nemzeti Színház, a Kelemen László Kamaraszínház és a Ruszt József Stúdiószínház művészei és előadásai határozzák meg. A városi színjátszás értékes színfoltját képezi a fiatalabb korosztályokat megszólító Ciróka Bábszínház.

Külön kell szólnunk a **civil szervezetek** társadalomszervező jelentőségéről. A város lakosai által létrehozott és működtetett civil szervezetek is fontos szerepet játszanak Kecskemét élhető, fejleszthető környezetének, társadalmi tőkéjének gyarapításában. Ez különösen jól érzékelhető a kulturális, a sport és szociális ágazatokban, melyek jelentős társadalom- és közösségfejlesztő értéket hordoznak. Kecskeméten jelenleg 150-200 alapítvány, egyesület, szervezet, klub működik, amelyek igen széles skálán fedik le a város aktív közösségi életét. A tevékenységi körök szerint találunk közöttük ifjúsági, segítségnyújtó, jótékonysági, kisebbségi, természet- és környezetvédelmi, helyi gazdaságot támogató, ismeretterjesztő, sport és szabadidős, lokálpatrióta, városvédő-szépítő, kulturális, valamint egyházi szerveződéseket. A civil szervezetek a városi közélet megteremtésében, a helyi közösség formálásban, valamint a szabadidő tartalmas eltöltésének elősegítése révén a közérzet és a településhez való kötődés javításában játszanak meghatározó szerepet. A civil kezdeményezések és együttműködések színes palettája nélkül a „hely szelleme", a helyi identitás és alkotó akarat is csorbát szenvedne. Ezek a szervezetek alapot adnak a különböző társadalmi csoportokat magukba foglaló közösségi létnek, az önkormányzat és a nonprofit szektor együttműködésének és együttgondolkodásának. Erre az együttműködésre egyre komolyabban támaszkodik az önkormányzat is, hiszen a különböző szerveződések számos területen kiegészítik, erősítik, sőt részben átvállalják (szociális, környezetvédelmi, településfejlesztési, sport) az önkormányzat által ellátandó feladatokat. A különböző civil szervezetek munkájának összehangolása érdekében 2007 óta **Városi Civil Kerekasztal** működik Kecskeméten, amely hozzávetőlegesen 120 szervezetet fog össze – 2020 márciusától – immár 13 szakmai kerekasztal mentén. A tagok tevékenysége az egészségügytől, a gyermek-, ifjúságvédelemtől, a hagyományőrzésen, sport- és szabadidő szervezésen keresztül egészen a műszaki-tudományos és innovációs tevékenységek elősegítéséig terjed.

Fontosnak tartja a város, hogy a fiatalok társadalmi szerepvállalását, közösségi életét is ösztönözze, s ezzel is hozzájáruljon a településükhöz történő kötődés erősítéséhez. Ennek érdekében az önkormányzat nem csak ifjúságkutatási programot indított, de 2016-ban

elfogadott egy ifjúsági cselekvési tervet, majd döntést hozott egy új 2019-2024-es időszakra szóló Ifjúsági Koncepció elkészítéséről, melyet 2018-ban fogadtak el. Emellett az önkormányzat ösztöndíjprogram segítségével is igyekszik a városhoz kötni, például a helyi középiskolákban és a kecskeméti felsőoktatásban tanuló fiatalokat.

1.1.5 A település humán infrastruktúrája

1.1.5.1 Humán közszolgáltatások

Kecskemét humán közszolgáltatási intézményrendszere kiterjedt és sokelemű. A város jelentős erőfeszítéseket tett az elmúlt években a rendszer működésének további javítása és a szakmai színvonalának növelése érdekében.

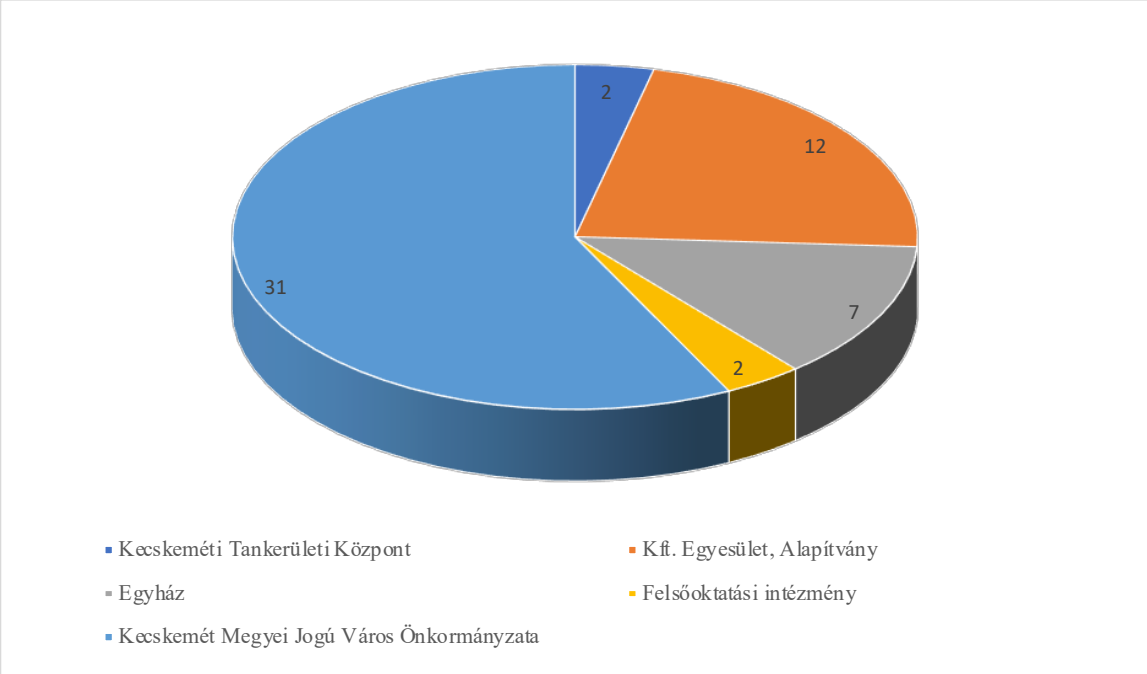
1.1.5.1.1. Kecskemét közoktatása

Óvodai ellátás

Kecskemét városában napjainkban 17 intézmény 54 feladat-ellátási helyen biztosít a lakosság számára óvodai ellátást. Az óvodai oktatási nevelési szolgáltatást számos szervezet biztosít a városban, így az óvodai fenntartók között megtalálható Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Kecskeméti Tankerületi Központ, különböző egyházak (Református, Piarista, Katolikus, Hit Gyülekezete, Baptista Egyház), a Károli Gáspár Református Egyetem, továbbá a magánszférát képviselő alapítványok, egyesületek és Kft-k egyaránt (31. ábra). Míg az alapítványok, egyesületek, kft-k által fenntartott összesen 9 szervezet 12 feladat-ellátási helyen végez óvodai ellátási feladatokat, addig a kecskeméti önkormányzat kezelésében levő nagyszámú feladatellátási hely koncentrált intézményhálózatba (3 szervezeti egysége Corvina Óvoda, Kálmán Lajos Óvoda, Ferenczy Ida Óvoda) szerveződik, melyek (Corvina Óvoda 12, a Kálmán Lajos Óvoda 10, a Ferenczy Ida Óvoda pedig 9) összesen 31 telephelyen látják el az óvodai oktatási-nevelési tevékenységet.

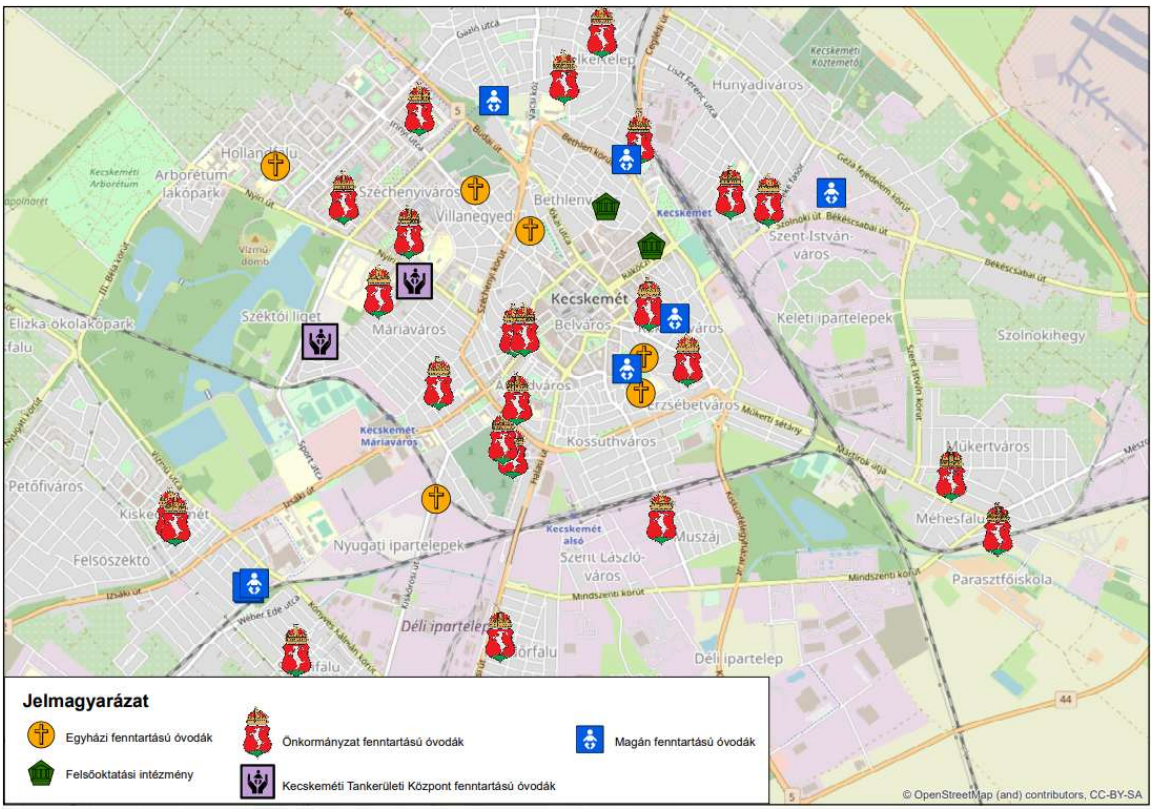
Az óvodai feladatellátási helyek területi lefedettsége kapcsán megállapítható, hogy a város központi belterületén belül, elsősorban a Nagykörúton belül, s annak közvetlen környezetében, a nagyobb bevezető utak közelében a legnagyobb a lefedettség (32. ábra). Ez nem meglepő, hiszen nem csak a jelentős történelemmel rendelkező önkormányzati és felsőoktatási fenntartású intézmények találhatók itt, hanem a lakossági igényekre (pl. munkahelyek közelsége, gyűjtőutak) reagáló egyházi és magán óvodák egy része is.

31. ábra: *Az óvodai ellátás biztosítása fenntartók szerint 2020.*

Adatok forrása: Oktatási Hivatal, Köznevelés Információs Rendszere 2020.

32. ábra: *A kecskeméti óvodák telephelyeinek területi képe a fenntartók szerint*

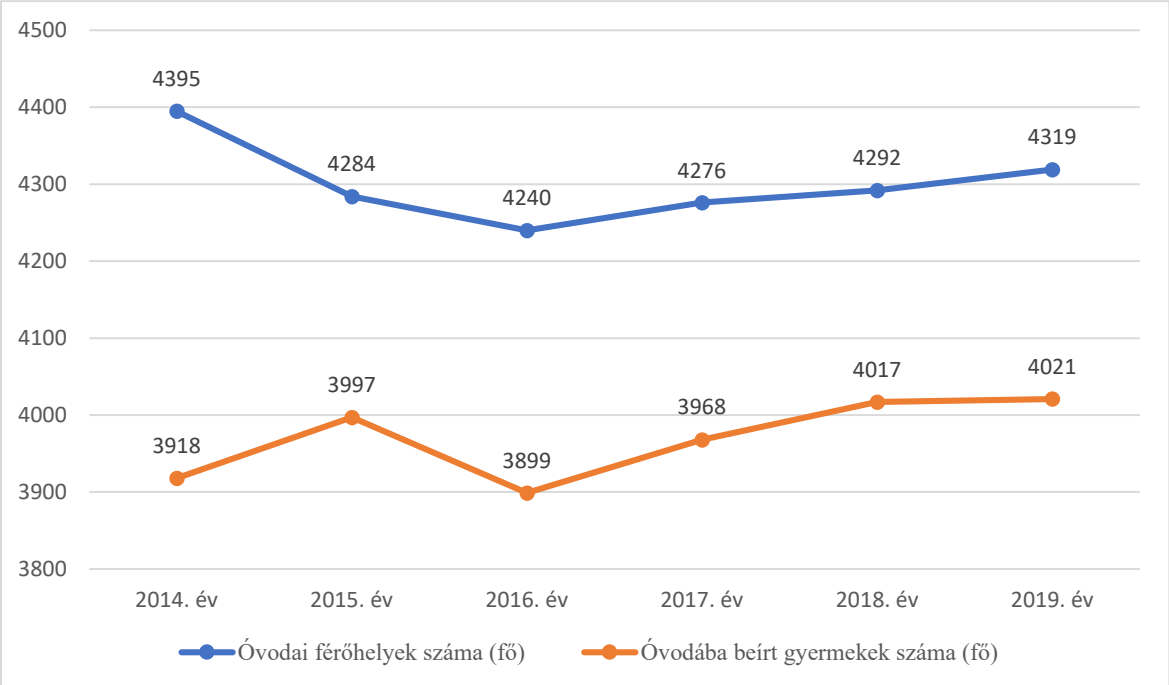
Adatok forrása: Oktatási Hivatal, Köznevelés Információs Rendszere 2020.

A külsőbb, sűrűn lakott, vagy az elmúlt évtizedekben fejlődésnek indult városrészek önkormányzati óvodákkal történő ellátottsága (így pl. Széchenyiváros É-Ny-i része, Petőfiváros Ny-i része, vagy Bogovicsfalu, Miklovicstelep, Dárdaitelep, Halasi úti Kiskertek, Homokbánya) gyengébb, így csak részben tudja kielégíteni a helyi igényeket, nagy gépjárműforgalmat generálva az intézményekkel jobban ellátott városrészek irányába. Figyelemreméltó, hogy a 10 egyéb belterületi egységből 7 esetében (Katonatelep 2 telephely, Heténygyháza 2 telephely, Méntelek, Matkó, Talfája, Kadafalva, Szarkás) helyben biztosított az óvodai szolgáltatás.

Bár Kecskemét óvodáiban 2005 óta minden évben 100% alatti a kihasználtság, s az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően – az óvodai férőhelyek száma 10 év alatt mintegy 10%-kal növekedett – a rendelkezésre álló kapacitás (2019-ben 4.319 fő) már meghaladja a jelentkezők számát (2019-ben 4.021 fő). Az intézmények azonban a településen belül egyenlőtlenül helyezkednek el, ami kapacitásproblémákat idéz elő néhány népszerűbb, illetve gyorsan fejlődő városrész intézményeinek esetében.

Az önkormányzati óvodai intézményekbe felvehető gyermekek száma 3.035 fő, ami jelentősen alatta marad a jelentkezők számához (2019-ben: 4.021 fő) képest. Ezért is fontos a felsőoktatási (300 férőhely), egyházi (480 fő) és magánóvodák (504 fő) jelenléte a városban, melyek együttesen 1.284 férőhelyet biztosítanak az óvodáskorú gyermekek részére. A különböző társadalmi szinteken, a magánóvodai ellátás iránt mutatkozó igényeket jól jelzi, hogy a jelentős havi térítési díjak (35.000-70.000 Ft/fő/hó) ellenére, az alapítványi, egyesületi, vagy gazdasági társaságok által fenntartott intézmények iránt nagy kereslet mutatkozik Kecskeméten.

33. ábra: *Az óvodai ellátási adatok jellemzői Kecskeméten*

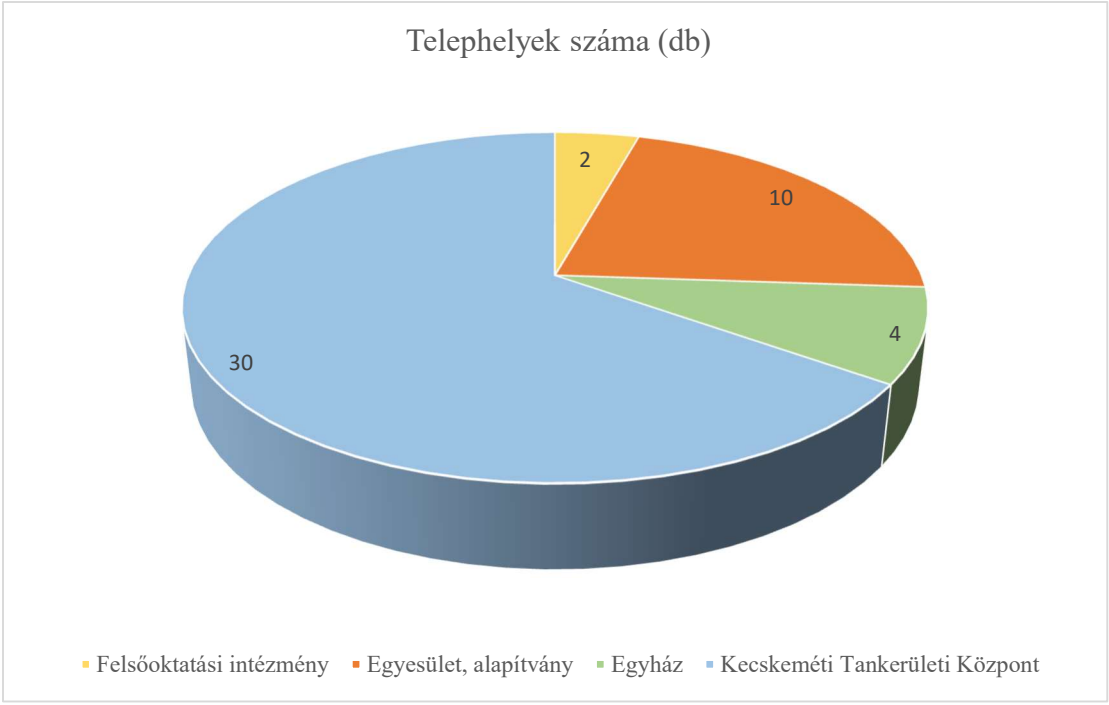
Forrás: KSH Területi Statisztika 2020.

Érdemes kiemelni, hogy az óvodába beíratott gyermekek száma a 2010-es évek elején tapasztalható stagnáláshoz, illetve az évtized közepén megfigyelhető kisebb visszaeséshez képest az elmúlt években lassú növekedésnek indult (23. ábra). A kedvező tendencia a város gazdasági fejlődésével, az állami családtámogatási rendszer folytatódásával, illetve az elmúlt évek születésszámainak figyelembevételével, az elkövetkező években is folytatódhat.

Általános iskolai ellátás

Kecskeméten az általános iskolai feladatok ellátása az óvodainál koncentráltabban, 11 fenntartó 17 intézményének 44 telephelyén történik, ahova 2019-ben 9.585 tanuló járt. Az általános iskolai ellátás infrastruktúrája az elmúlt években folyamatosan fejlődött Kecskeméten. A feladatellátási helyek száma a KSH nyilvántartása szerint az elmúlt 6 évben 30-ról 36-ra növekedett, míg az iskolai osztálytermek száma 439-ről 501-re, a tanulók száma pedig 9.462-ről 9.585-re bővült. Változatos képet mutatnak az iskolák a fenntartóik alapján, melyek között találhatunk alapítványokat, egyesületeket, felsőfokú oktatási intézményt (Károli Gáspár Református Egyetem), egyházi szervezeteket (katolikus, piarista, református) és a Kecskeméti Tankerületi Központot (34. ábra). A városi intézmények által kínált változatos pedagógiai programok széleskörű lehetőségeket biztosítanak a szülők és gyermekeik számára – a hagyományos képzések mellett – az idegennyelvi, a művészeti, a környezeti, a hitéleti és a természettudományos szemlélet és ismeretek elsajátítására.

34. ábra: *A kecskeméti általános iskolai feladatellátás fenntartók szerint 2020*

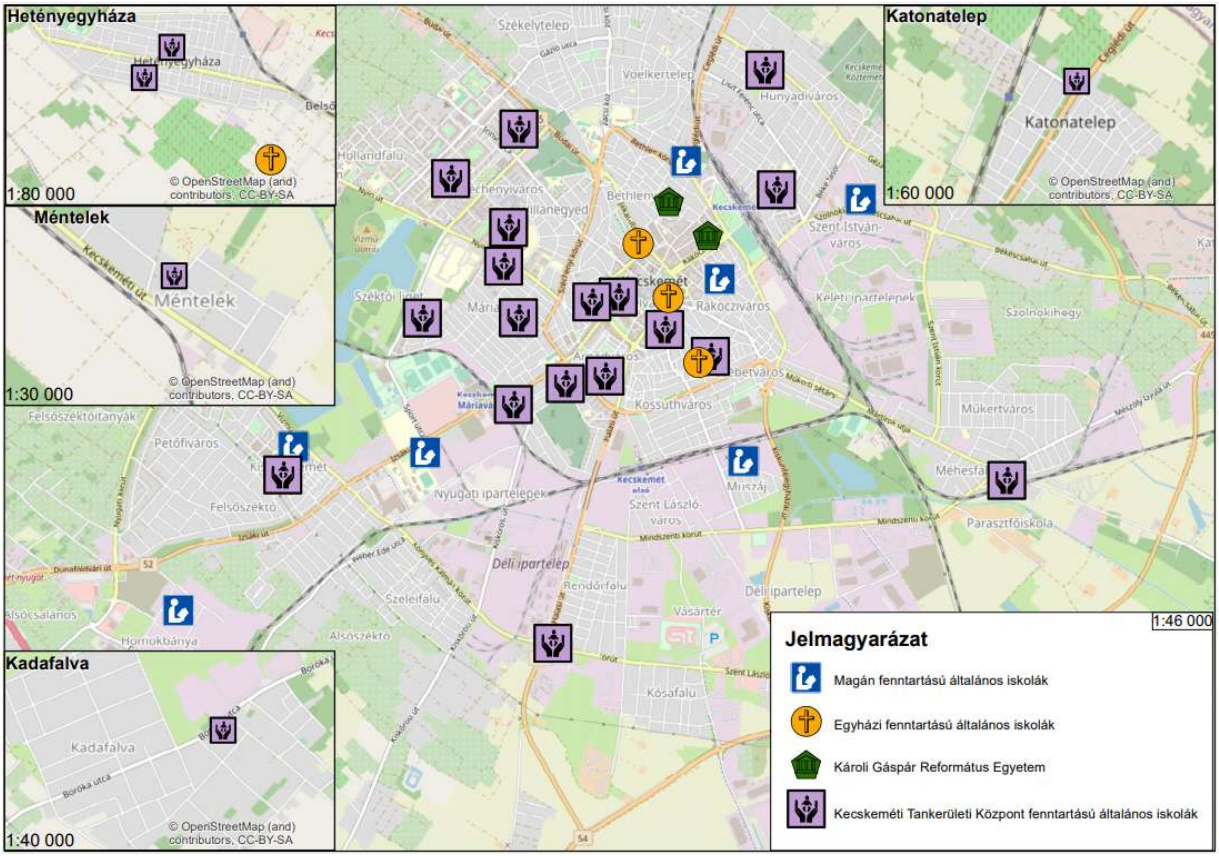

Adatok forrása: Oktatási Hivatal, Köznevelés Információs Rendszere 2020.

Az általános iskolai intézményhálózat területi lefedettsége kapcsán elmondható, hogy a városrészek tekintetében egyenletes az eloszlásuk, telepítésüknél fontos szempont volt a kedvező elérhetőség, illetve a városrészek népességszámához történő kapacitáskiépítés. (35. ábra). A 10 lakott egyéb belterületi egységből ötben (Katonatelep, Hetényegyháza, Méntelek, Kadafalva, Szarkás) működik általános iskola, míg a külterületen az Úrihegyben találhatunk speciális nevelési programú, Waldorf Általános Iskolai telephelyet.

Érdemes kiemelni, hogy a város gazdasági szerepkörének erősödésével párhuzamosan, a kecskeméti általános iskolák térségi vonzása, jelentősége is bővült. Ezt látszanak alátámasztani a kecskeméti, állami fenntartású (Kecskeméti Tankerületi Központ) általános iskolákba más településekről bejáró diákok adatai (2014-ben: 658 fő; 2019-ben: 784 fő). A bejáró tanulók számának növekedését, s a vonzáskörzet bővülését jól mutatja, hogy 2020-ban már 101 településről 814 fő járt be a Kecskeméti Tankerületi Központ helyi tagintézményeibe. Sajnos a város összes általános iskolájáról nem állnak rendelkezésre a bejárók adatai, de figyelembe véve az egyéb fenntartók (felsőoktatási, egyházi, magán) által üzemeltett iskolák diáklétszámait (kb. 2.000 fő) a más településekről bejárók száma meghaladhatja az 1.000 főt is.

35. ábra: A kecskeméti általános iskolai intézmények területi képe a fenntartók szerint

Adatok forrása: Oktatási Hivatal, Köznevelés Információs Rendszere 2020.

Középfokú oktatás

Kecskeméten 2019-ben 22 intézmény látott el középfokú oktatási feladatokat (12 gimnáziumi, 7 szakgimnáziumi és 3 szakközépiskolai feladatellátási hely), további 9 intézményben foglalkoztak szakiskolai oktatással.

A nappali középfokú oktatás struktúrája hazánkban az elmúlt években átalakuláson ment át[3]. Ennek lényege, hogy a szakközépiskolák szakgimnáziummá, a szakiskolák szakközépiskolává alakultak át, míg a szakiskolákat a sajátos nevelési igényű / fogyatékos diákok számára tartották fenn. A középfokú oktatás belső struktúráját vizsgálva megállapítható, hogy a gimnáziumok szerepe és a képzési forma iránt mutatkozó társadalmi igény tovább növekedett, mint ahogy az is jól látható, hogy az érettségit adó szakgimnáziumok iránti kereslet is erősödött. Ugyanakkor a szakiskolák szerepe átalakult, így értelemszerűen csökkent – a vizsgált időszakban (2014-2019) – mind a feladatellátási helyek (16-ról 9-re), mind az osztálytermek (96-ról 15-re), mind pedig a tanulók száma (1785-ről 132-re) is.

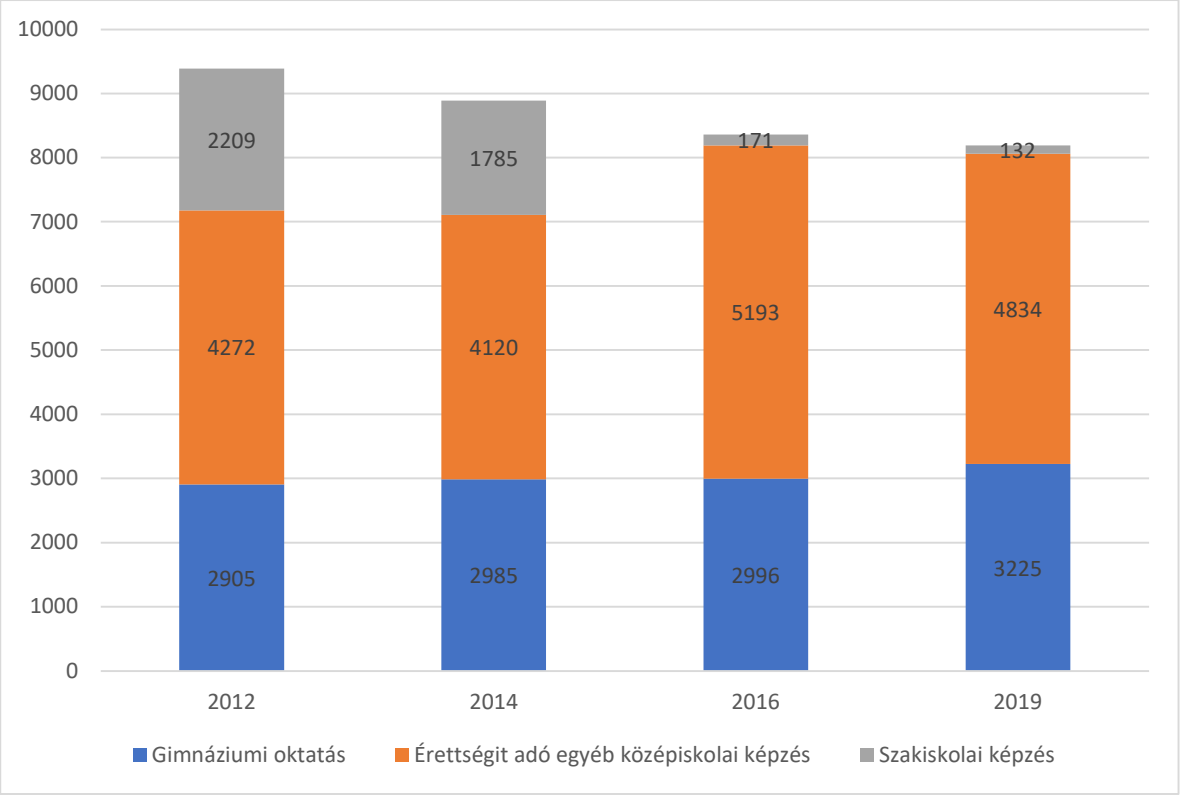
A település középfokú oktatásának mennyiségi mutatói (pl. feladatellátási helyek száma, osztálytermek száma, tanulók száma, pedagógusok száma, számítógépet használók diákok száma) – az átalakulásból és a demográfiai folyamatokból is adódóan – a vizsgált időszakban (2014-2019) visszaesést mutatnak. Ugyanakkor a számok változásából jól látható, hogy a Mercedes gyár termelésének beindulása (2012) és a város dinamikus gazdasági fejlődésének beindulása óta, a középfokú oktatás tekintetében, a társadalmi igények az érettségit adó képzési formák irányába tolódtak el, ezen belül is a gimnáziumi és szakgimnáziumi képzések váltak mind népszerűbbé. Ez a folyamat jól nyomon követhető a különböző középfokú oktatási intézményekbe járó tanulók számának alakulásából. (36. ábra).

Az ábra adatai alapján látható, hogy a nappali rendszerű középfokú oktatásban részvevők száma 2012 óta mintegy 14,5%-kal csökkent, ezen belül a legnagyobb visszaesést (94%-os) – a középiskolák strukturális átalakításának is köszönhetően – a szakiskolák tanulói létszámában láthatjuk. Megfigyelhető továbbá, hogy a gimnáziumi és a középiskolai (szakgimnázium és szakközépiskola) oktatás esetében növekedett a tanulók száma, az előbbinél 11%-kal, míg utóbbinál 13%-kal. A 2019-es adatok alapján a kecskeméti diákok 39,4%-a gimnáziumban, 59%-a szakgimnáziumban és szakközépiskolában, 1,6%-a pedig szakiskolában tanult. Az 1000 lakosra jutó nappali tagozatos középiskolai tanulók számát (74,21 fő) tekintve Kecskemét jelentős

[3] A szakképző intézmények képzési szerkezetének strukturális változásai a 2016/2017-es tanévtől indultak el. A szakközépiskolák szakgimnáziummá, a szakiskolák szakközépiskolává alakultak át. Így lehetőséggé vált az, hogy a szakgimnáziumi, valamint a szakközépiskolai képzés érettségi végzettséget és szakmai képzettséget egyaránt nyújtson. A szakiskolák szakközépiskolává alakulnak, amelyben lényeges tartalmi újdonság az, hogy a szakközépiskola a hároméves szakmai képzést és a komplex szakmai vizsgát követően automatikus továbblépési (továbbtanulási) lehetőséget nyújt az érettségi megszerzéséhez egy kétéves, érettségire felkészítő képzés keretében.

pozíciójavulást (1999-ben 17. helyezés) ért el 2019-re (9. helyezés) a megyei jogú városok rangsorában. Kecskemét növekvő oktatási szerepkörét jól mutatja, hogy a középfokú oktatásban résztvevők közül, napjainkra jelentőssé vált a más településekről bejárók aránya (34,8%), így 2019-ben a gimnáziumok, szakgimnáziumok és szakközépiskolák diákjai közül 2.775 fő, míg a szakiskolások közül 77 fő érkezett más településekről. A városban található 7 db középiskolai kollégiumban, 2019-ben 926 középiskolás és 15 fő szakiskolai tanuló részesült elhelyezésben.

36. ábra: *A kecskeméti középfokú oktatásban részt vevő tanulók számának alakulása képzési típusonként*

Adatok forrása: KSH Területi statisztika 2020

A város oktatási szerepkörének erősödését jelentős módon segítette a középfokú intézmények képzési kínálatának munkaerőpiaci igényekhez történő közelítése, a szervezeti és infrastrukturális korszerűsítés, valamint a – városban megtelepedett német vállalkozások hathatós közreműködésével támogatott – duális képzés bevezetése. Ez utóbbi a 2011/12-es tanévtől több szakma esetében is (mechatronikus karbantartó; járműgépészeti szerelő, javító, karbantartó; gépjárműkarosszéria-készítő, javító; gépjármű-mechatronikus) lehetőséget biztosított a 10. és 11. évfolyamos tanulóknak az új típusú, duális képzésben történő részvételre, amely azóta is folyamatosan bővül. A kecskeméti középfokú oktatási intézményekben gimnáziumi, technikusi, szakképzési, szakgimnáziumi és szakiskolai képzés

keretében lehet elsajátítani különböző tantárgyak és ágazati területek ismereteit. A kecskeméti középiskolai (szakgimnázium, szakközépiskola) intézményekben mintegy 20 szakágazat, több mint 40 szakterületén lehet technikusi szakképesítést, illetve a szakiskolákban még ennél is több szakterületen szakmát szerezni.

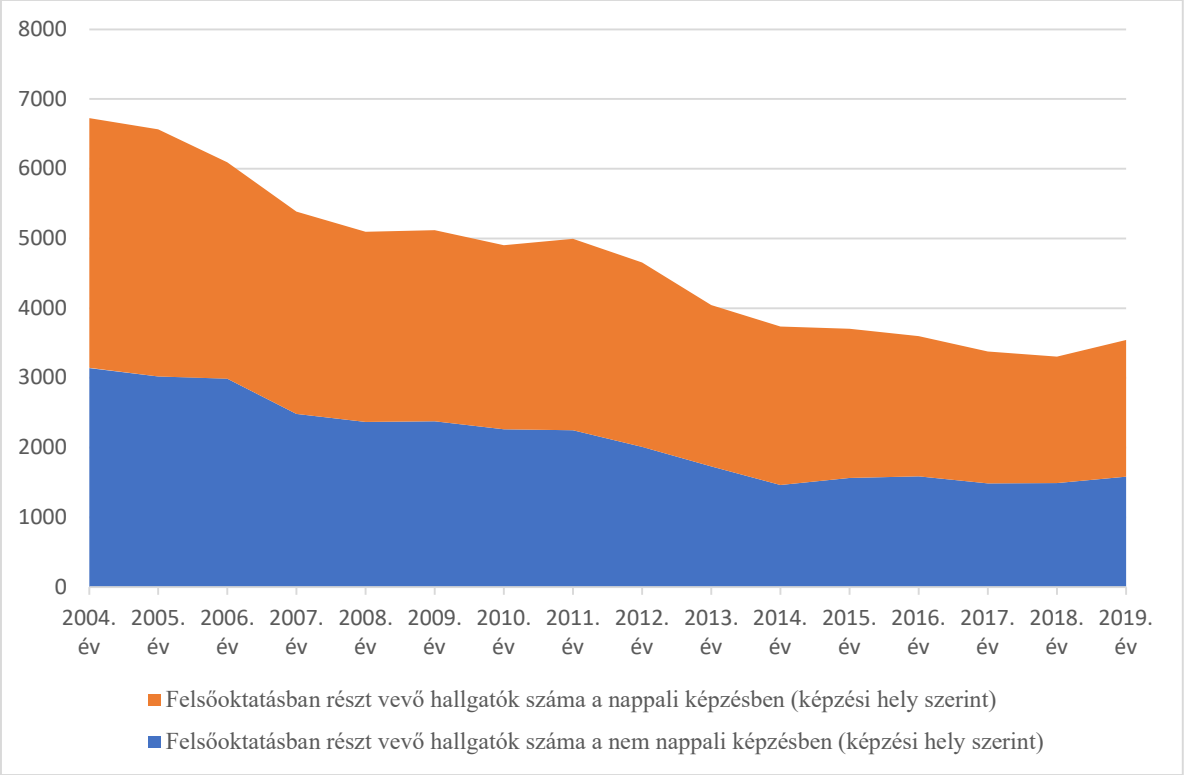
A középfokú oktatási hálózaton belül, Kecskemét nagy figyelmet fordított a képzés-átképzés, valamint felnőttképzés rendszerének fejlesztésére, a képzés minőségének és tárgyi feltételeinek javítására, valamint a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő képzések kialakítására is. Jelenleg a városban, a középfokú felnőttképzés keretében 4 alapkompetencia és felzárkóztató képzés, valamint hozzávetőlegesen 30 szakma közül választhatnak a jelentkezők. Az élethosszig tartó tanulás jegyében Kecskeméten 2014 és 2019 között összességében 9.223 fő (ebből 2019-ben 1280 fő) vett részt valamilyen középfokú végzettséget biztosító felnőttoktatási képzésen.

Felsőoktatás

Bár Kecskemét Megyei Jogú Város sokszínű felsőoktatási képzési kínálattal rendelkezik, felsőoktatási szerepköre összességében elmarad a nagy egyetemi vidéki központokétól (pl. Szeged, Pécs, Debrecen, Miskolc), melynek jelentősége az ezredforduló utáni évtizedben még tovább csökkent: 2004-ben még 6.728 hallgató tanult a városban, 2019-ben már csak 3.542 fő (37. ábra). A felsőoktatási rendszer, s annak kínálata az ezredforduló óta folyamatos átalakulásban van. A városban különböző fenntartók által működtetett felsőoktatási intézményeket, illetve azok képzési kínálatát találhatjuk meg, melyek több tudományterületen (pl. pedagógiai, műszaki, kertészeti, gazdasági, művészeti) is biztosítanak felsőfokú képzéseket a Kecskemétre jelentkezett hallgatók számára.

A településen működik 2000. szeptember első napjától a ***Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Repülő- és Űrorvosi Tanszéke***, ahol a magas színvonalú repülőorvosi diagnosztikai, kutató- és oktatói tevékenység megalapozta az egyetemi szintre történő emelést, s lehetővé tette a már végzett általános orvosok számára – ötven hónapos felkészülés után – hogy e tárgyból szakvizsgázhassanak. A ***Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem - Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézete*** kecskeméti oktatási telephelyén 2005. január 1. óta biztosít külföldi és hazai hallgatóknak felsőfokú zenepedagógiai képzéseket. A gazdaságtudományi képzések a ***Tomori Pál Főiskola*** szervezésében, 2010-től érhetők el a kecskeméti oktatási egységében, ahol gazdálkodás és menedzsment, pénzügy és számvitel, valamint nemzetközi gazdálkodás alapszakokon lehet tanulmányokat folytatni, költségtérítéses formában.

37. ábra: *A felsőoktatásban részt vevő hallgatók számának változása Kecskeméten*

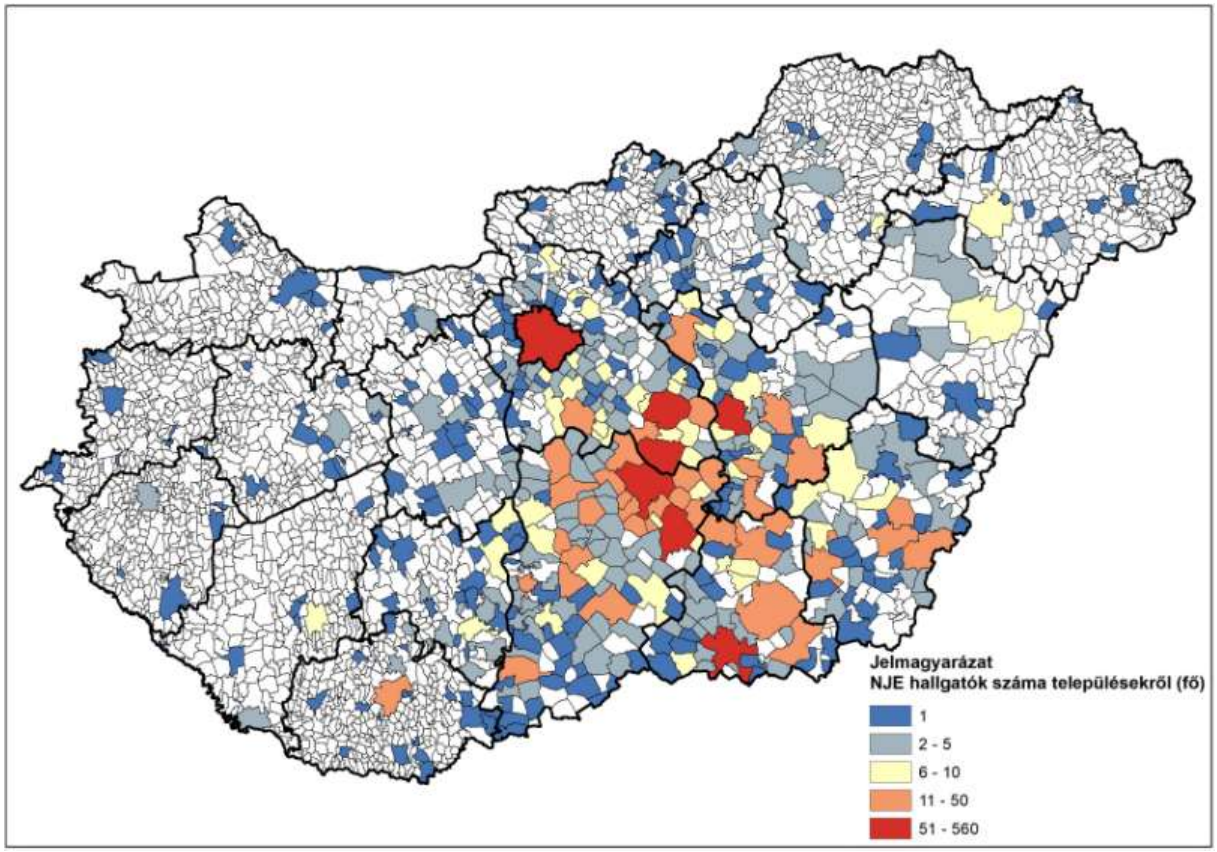
Adatok forrása: KSH Területi statisztika 2020.

A Neumann János Egyetem (NJE) 2020-as szervezeti átalakításának eredményeként, ismét megtalálhatók a ***Károli Gáspár Református Egyetem*** képzései a városban. Az átalakítás eredményeként az NJE Pedagógusképző Kara 2020. július 31. napján átkerült Károli Gáspár Református Egyetem szervezeti rendszerébe. A változások következtében újabb kar és képzési formák jelennek meg hamarosan Kecskemét felsőoktatási struktúrájában. A Károli Gáspár Református Egyetem összesen hét szakot indít Kecskeméten 2021 szeptemberétől. Új karként jelenik meg a városban a Szociális és Egészségtudományi Kar, és visszatér Kecskemétre a nagy múltú jogászképzés, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának köszönhetően. A Szociális és Egészségtudományi Kar keretében szociális munka, valamint szociálpedagógia alapképzést hirdetnek levelező munkarendben. Az Állam- és Jogtudományi Kar keretében pedig jogi felsőoktatási szakképzést és jogász osztatlan képzést indítanak 2021 szeptemberétől szintén levelező munkarendben. A Pedagógus Kar 2021-es kínálatában a megyeszékhelyen csecsemő- és kisgyermeknevelő, valamint óvodapedagógus szak lesz elérhető nappali képzésben. Emellett levelező rendszerben ugyanezekre a szakokra, valamint közösségszervezés szakra lehet majd jelentkezni.

A város felsőoktatási életében a legfontosabb szerepet a 2000 óta folyamatos átalakuláson átmenő, kecskeméti székhelyű, s ma már alkalmazott tudományok egyeteme besorolást viselő ***Neumann János Egyetem*** **tölti be**. Az Egyetemen a 2020/2021-es tanévben 3.105 diák

rendelkezett hallgatói jogviszonnyal, ezek közül 2.547 fő érkezett Kecskemét közigazgatási határán kívülről. Az egyetem növekvő térségi szerepét mutatja, hogy a hallgatók már mintegy 500 településről, ezen belül is legnagyobb számban Bács-Kiskun, Pest, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád és Békés megyék területéről érkeztek (38. ábra).

38. ábra: A Neumann János Egyetemre járó hallgatók állandó lakhelyük alapján

Adatok forrása: Kecskeméti Főiskola 2020.

Az elmúlt évtizedben a Neumann János Egyetem a munkaerőpiaci igények minél teljesebb körű kielégítése érdekében új szakirányokat (gépészmérnöki, járműmérnöki, logisztikai mérnöki, vidékfejlesztési agrármérnöki, környezetgazdálkodási agrármérnöki) vezetett be, melyekkel együtt **jelenleg a három karon** (Gazdaságtudományi, GAMF Műszaki és Informatikai, Kertészeti és Vidékfejlesztési) összesen **15 alapszak és 5 mesterszak** (Nemzetközi gazdaság és gazdálkodás, MBA, Gépészmérnöki, Kertészmérnöki, Vidékfejlesztési agrármérnöki) **közül választhatnak a jelentkezők**.

2012 óta lehetőség van az intézményben **duális képzési rendszer**ben is folytatni a tanulmányokat, ami azt jelenti, hogy a hagyományos felsőoktatási képzési rendszertől eltérő, gyakorlatorientált képzésen vehetnek részt a hallgatók. A gyakorlati képzés – a képzési időnek közel a felében – az egyetemi karokon kívül a szerződött partnereknél zajlik. A hallgatók jelenleg

13 alapszak és egy mesterképzés (gépészmérnöki) területén tanulhatnak duális rendszerben, ahol a Gazdaságtudományi Kar alapszakjain keresztül összességében 19 db, GAMF Műszaki és Informatikai Karon 66, míg a Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar képzéseinek keretében 15 gyakorlati képzőhely áll a hallgatók rendelkezésére.

Az alap- és mesterképzéseken túl, jelentős a **felsőfokú szakképzés** (a három karon összesen 7 területen) és a **szakirányú továbbképzés** (a három karon összesen 15 szakirány) is, melyek meghatározó mértékben bővítik az egyetem oktatási kínálatát.

1.1.5.1.2. Kecskemét egészségügyi ellátó-hálózata

Háziorvosi alapellátás

Kecskemét 2020-ban 47 felnőtt háziorvosi praxissal és 21 felnőtt háziorvosi feladat-ellátási hellyel, valamint 22 házi gyermekorvosi körzettel (ezekben 20 orvos látja el a feladatokat) és 16 házi gyermekorvosi feladat-ellátási hellyel rendelkezett, ezek közül 10 olyan feladatellátási hely található a városban, ahol egyszerre vehető igénybe felnőtt háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás. A szatellit települések közül Hetényegyháza, Kadafalva és Katonatelep is rendelkezett egy-egy orvosi rendelővel, ahol mind a felnőtt, mind pedig a gyermekorvosi ellátás igénybe vehető. A 2020-as összehasonlító adatok hiányában, 2019. év végén egy háziorvosra országosan 1.624 főnyi ellátott lakos jutott. Ez az érték Bács-Kiskun megyében 1.589 fő, Kecskeméten pedig 1.532 fő volt, ami kedvezőbb mind az országos, mind pedig a jellemző megyei átlagnál. Az orvos-beteg találkozások száma a háziorvosi ellátásban 2014 és 2019 között gyakorlatilag nem változott (0,3%-os növekedés), a háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak esetszáma 2019-ben összesen 573.619 db volt. Ugyanezek a számok a házi gyermekorvosi ellátásban csökkenő számot mutattak a vizsgált időszakban (2014-ben 164.974 eset, míg 2019-ben 159.080 eset).

A kedvező városi ellátottsági képet némileg árnyalja, hogy praxissal rendelkező 47 felnőtt háziorvosból 21 fő, míg a 20 házi gyermekorvosból 10 orvos töltötte már be a rá irányadó nyugdíjkorhatárt.

Fogorvosi alapellátás

A megyeszékhelyen 18 fogorvosi körzet található. A 18 fogorvosból 2 nyugdíjas korú. Fogorvosi rendelők száma: 18 (mindegyik ESZII telephely).

Ügyeleti ellátás

A kecskeméti ügyeleti ellátás 2013. június 30. után a Kecskemét és Térsége Ügyeleti Társulás megszűnését követően, az érintett környező települések (13 db) ügyeleti ellátására az ESZII-vel kötött külön szerződés alapján jogosult. A város területén a felnőtt háziorvosi és a házi gyermekorvosi ügyeleti ellátást a Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház Nyíri úti telephelyén biztosítják. A fogorvosi ügyeleti ellátás az Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága Piaristák terén található rendelőintézetében történik.

Védőnői tevékenység

Védőnői körzetek száma: 34 db; területi védőnő: 34 fő
Egy védőnőre jutó gyermekek száma: 233 fő

Gyógyszertárak száma

Kecskemét 2019-ben 35 gyógyszertárral és 2 fiókgyógyszertárral rendelkezett, a településen 10.000 főre átlagosan 3,35 gyógyszertár jutott, ami lényegesen kedvezőbb ellátottsági szintet mutat az országos 3,07-es értéknél.

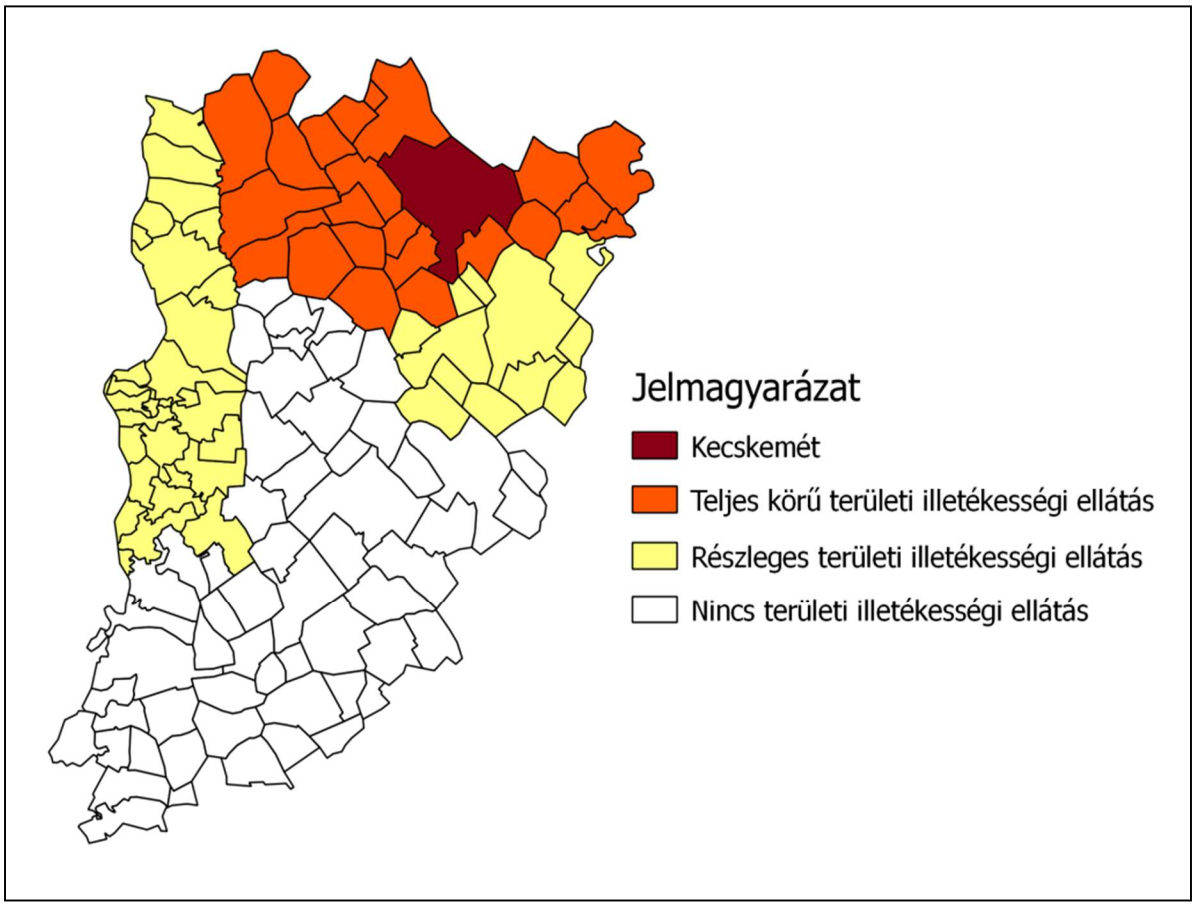
Kórházi ellátás

Kecskeméten két kórház is foglalkozik egészségügyi ellátással. A Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Repülőorvosi, -Alkalmasságvizsgáló és Gyógyító Intézet 2013. június 1-től a Magyar Honvédség, Egészségügyi Központ szervezeti elemeként végzi működését, amely az elsődleges katonai egészségügyi és alkalmasságvizsgáló feladata mellett, a civil lakosság egészségügyi ellátását is vállalja, járóbeteg szakrendelések (Belgyógyászat, Ideggyógyászat, Elektrofiziológia, Gasztroenterológia - Endoszkópia, Reumatológia/Fizikoterápia, Aneszteziológia, Általános és Baleseti Sebészet, Fül-orr-gégészet és Audiológia, Fogászat, Bőrgyógyászat, Szemészet, Elmegyógyászat, Kardiológia), a diagnosztikai szolgáltatások (Ultrahang, Röntgen, EEG, ENG, EMG, BERA, Endoszkópia), valamint az egynapos sebészeti beavatkozások (sebészet, szemészet, bőrgyógyászat, fül-orr-gégészet) területén.

A Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház jelentősége messze túlmutat a megyeszékhelyen. A kórház kecskeméti telephelyei 24 település (2019: 196.673 fő) teljes körű területi illetékességű ellátásáért felelt, valamint további 38 településen – a kalocsai és kiskunfélegyházi kórházak működési területén – is rendelkezik bizonyos ellátási feladatok tekintetében területi

illetékességgel (39. ábra). A kecskeméti kórházi telephelyek a járóbeteg szakellátás területén 18 szakrendelés, 11 diagnosztikai osztály és 25 fekvőbeteg osztály található, ahol 135 szakellátási terület gyógyító szolgáltatásai állnak a lakosság rendelkezésére. A járóbeteg szakellátás területén (2014-től 2019-ig) a megjelenési esetek száma 1,59 millió és 1,8 millió között volt (2019-ben 1,62 millió eset), melynek során a beavatkozások száma 7,73 millió és 8,38 millió db között mozgott (2019-ben 8,09 millió db).

39. ábra: A Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház kecskeméti telephelyének területi illetékességi ellátó körzete

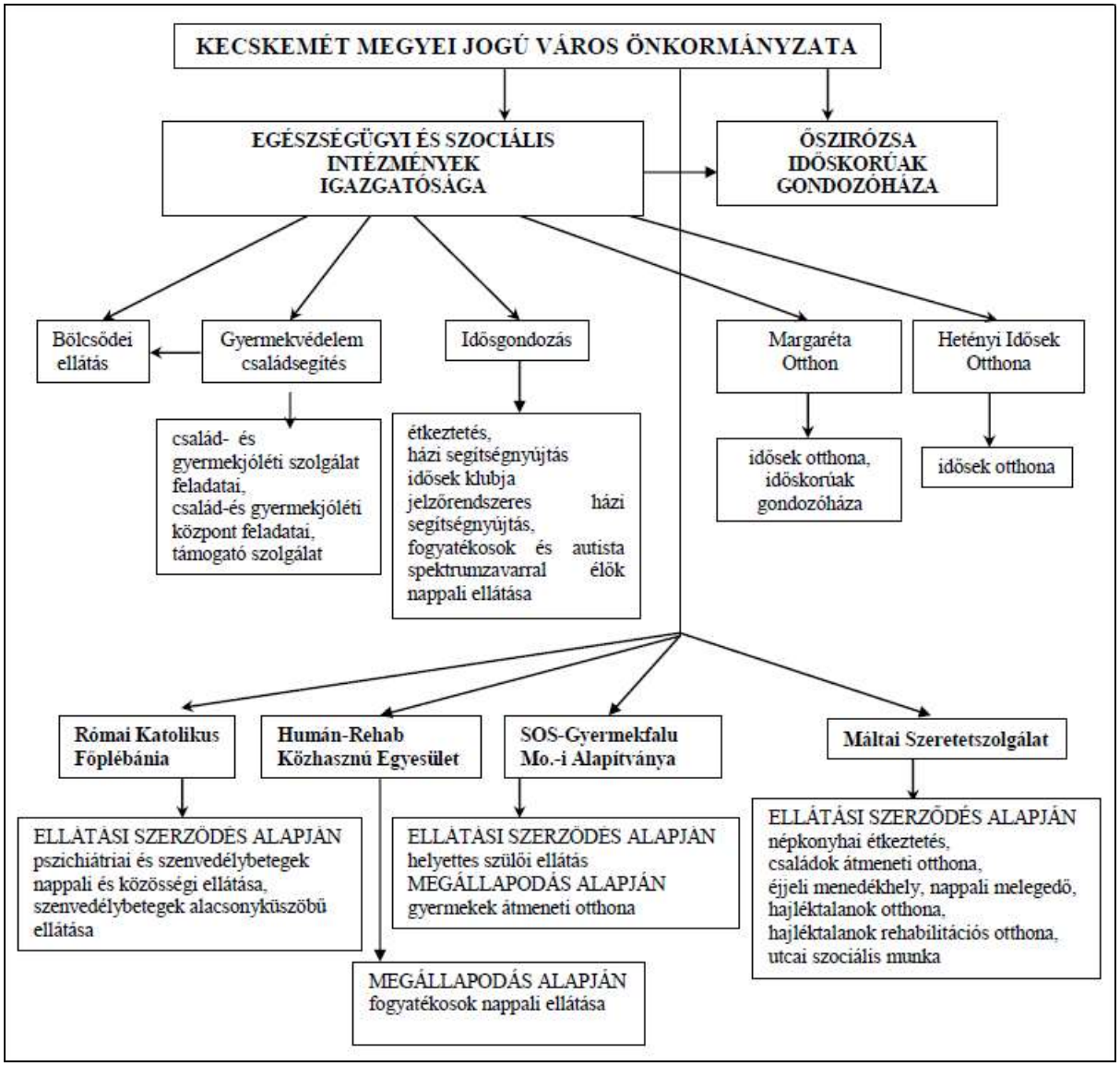
Adatok forrása: Bács-Kiskun Megyei Kórház 2019.

A fekvőbeteg ellátás terén a 2014 és 2019 közötti időszakban a kecskeméti kórházi ágyak száma alig változott (2014-ben 1766, míg 2019-ben 1785 db). Ezzel az értékkel az országos átlaghoz képest (2019-ben az 1000 főre 6,9 kórházi ágy jutott) Kecskemét kiemelkedően kedvező pozícióban van (2019-ben az 1000 főre jutó kórházi ágyak száma 16,17 db). Érdemes megfigyelni az ágykihasználtságot is, ami (a kórházakban ténylegesen teljesített és a teljesíthető ápolási napok hányadosa) országosan 71,8%-os, míg Kecskeméten 73,7%-os.

1.1.5.1.3. Szociális- és gyermekjóléti ellátóhálózat

Kecskemét városának szociális alapszolgáltatásait és szakosított feladatait, valamint gyermekjóléti ellátását a 2007. július 1-jétől integrált intézményként működő Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága (ESZII), továbbá a 2010. április 1-től működő Őszirózsa Időskorúak Gondozóháza látja el (40. ábra). Egyes szociális feladatok ellátásában (pl. gyermekvédelem, hajléktalan ellátás) más, civil és egyházi szervezetek is részt vesznek (pl. Magyar Máltai Szeretetszolgálat, SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa, Római Katolikus Főplébánia, Humán-Rehab Közhasznú Egyesület).

40. ábra: *Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának fenntartásában működő szociális alap- és szakosított ellátásainak szervezeti ábrája*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója, 2019.

A szociális alapszolgáltatások

- a szociálisan rászorultaknak, rossz egészségi állapotúaknak és időseknek biztosított ***étkeztetés***,
- ***házi segítségnyújtás*** és ***jelzőrendszeres házi segítségnyújtás*** az önmaguk ellátására képtelen idősek és az egészségi állapotuk miatt rászorulók részére (1999 óta működik a városban jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, ennek biztosítása 2013. július 1-től kötelező állami feladat, melyet az önkormányzat működtet a fenntartóval kötött szerződés alapján),
- ***családsegítés*** (az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás szervezése, továbbá szociális segítőmunkával a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldása),
- ***támogató szolgálat***, ami a fogyatékos személyek lakókörnyezetükben való ellátását teszi lehetővé (Állami feladat, önkormányzati működtetésben)
- ***időskorúak nappali ellátása***, amely a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozására szolgál,
- ***értelmi fogyatékosok nappali ellátása***,
- ***fogyatékkal élők nappali ellátása*** (együttműködési megállapodás keretében a feladatellátást a HUMÁN-REHAB Közhasznú Egyesület biztosítja),
- ***szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek nappali és közösségi ellátása*** (az önkormányzat 2015. január 1-jétől kezdődően kötött ellátási szerződést a Római Katolikus Főplébániával, mely szolgáltatás a RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat keretében működik),
- ***népkonyhai étkeztetés*** (a szolgáltatást 2004. január 1-je óta a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület biztosítja, ellátási szerződés alapján),
- ***hajléktalanok részére biztosított alapszolgáltatások,*** mint például az utcai szociális munka, a nappali melegedő (a jelzett szolgáltatásokat 2011. június 1-jétől szintén a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület biztosítja, ellátási szerződés alapján).

Kecskemét város területén az ESZII által nyújtott alapszolgáltatások, az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a családsegítés, a támogató szolgálat, az idősek nappali ellátása és az értelmi fogyatékosok nappali ellátása.

Az ***étkeztetés*** keretében az ESZII gondoskodik azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább egyszeri meleg étkezéséről, akik azt önmaguk és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti

jelleggel nem képesek biztosítani. Étkeztetésben részesül az az igénylő is, aki kora vagy egészségi állapota miatt nem képes az étkeztetésről más módon gondoskodni.

A ***házi segítségnyújtás*** keretében az ESZII gondoskodik azokról az időskorú személyekről, akik önmaguk ellátására nem képesek, illetve azokról, akik az egészségi állapotuk miatt erre rászorulnak, ezt az ellátási formát igénylik és gondozási szükségletüket az intézményvezető megállapította. A ***jelzőrendszeres házi segítségnyújtás*** 1999. óta működik a városban. A szolgáltatást 2019-ben 118 készülékkel működteti az intézmény. E rendszer segítségével fenntarthatók a biztonságos életvitel feltételei, krízishelyzetben lehetőséget nyújt az ellátást igénybe vevő személynél történő gyors megjelenésre és segítségnyújtásra. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 2013. július 1-jétől az állam kötelező feladatai közé tartozik, viszont működtetését továbbra is az önkormányzatunk látja el, az állami fenntartóval kötött szerződés alapján.

A ***családsegítés*** olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, családok, valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz. E feladatot a család-és gyermekjóléti szolgálat keretein belül az ESZII egy központi telephelyen (a család- és gyermekjóléti központ járási és egyéb más szintű feladataival együtt, kihelyezett ügyfélfogadást is tartva), az Szt. és a Gyvt. rendelkezései alapján a Család-és Gyermekjóléti Központban biztosítja.

A ***támogató szolgálat*** speciális alapellátási feladat, mely a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátására jött létre. A szolgálat célja a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítésével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosításával. A 2016. évtől a támogató szolgálat finanszírozása újra közvetlen állami támogatás révén valósul meg.

A ***nappali ellátást nyújtó intézmények*** tekintetében szintén jelentős szerepet vállal az ESZII. *Az idősek nappali ellátása* a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozására szolgál. A szolgáltatást az intézmény 2019-ben 4 telephelyen, összesen 461 fő ellátásával biztosította.

Az *értelmi fogyatékosok nappali ellátása* a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes, vagy önellátásra nem képes, felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. 2019-ig a fogyatékosok nappali ellátását – az önkormányzat részéről – az Ipoly u. 1. szám alatti egyetlen telephelyen biztosította

az ESZII (MOSOLYSZIGET Értelmi Fogyatékosok Nappali Intézménye). A szociális ellátórendszer bővítése kapcsán második telephelyként megépült a CSODABOGÁR Autizmussal és Fogyatékkal Élő Személyek Nappali Intézménye, amely lehetővé teszi az autizmus spektrumzavarral élők nappali ellátását. Emellett az önkormányzati feladatellátást segíti a HUMÁN-REHAB Közhasznú Egyesület is, amely telephelyén 40 férőhelyen biztosítja a fogyatékkal élő személyek nappali ellátását. Ezen a területen segít a RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat is (az önkormányzattal kötött ellátási szerződés keretében), mely szervezet *szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek nappali és közösségi ellátását*, valamint a *szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátását* biztosítja a városban.

A ***népkonyhai étkeztetést*** – ellátási szerződés keretében – 2004. január 1-je óta a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület biztosítja a Kecskemét, Hoffmann J. u. 11. szám alatti telephelyén. A hajléktalan személyek részére biztosítandó alapszolgáltatások közül az ***utcai szociális munkát***, valamint a ***nappali melegedő ellátást*** ugyancsak ellátási szerződéssel, 2011. június 1-jétől szintén a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület biztosítja.

Kecskeméten a szociális alapszolgáltatásokat igénybevevők számának a vizsgált időszakban történő alakulását az 3. táblázat mutatja.

3. táblázat: *Az egyes szociális alapellátásokban részesülők számának időbeli alakulása*

Év	Étkeztetésben részesül		Házi segítség-nyújtásban részesül	Jelzőrendszeres házi segítség-nyújtásban részesül	Támogató szolgálat	Idősek nappali ellátása	Fogyatékosok nappali ellátása
	helyben vagy elviszi	lakásra szállítják					
2014	195	782	431	108	54	485	30
2015	180	798	380	111	50	495	31
2016	169	754	391	110	53	516	31
2017	150	790	414	120	54	558	31
2018	156	756	416	120	53	525	31
2019	157	729	446	118	61	521	60

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója, 2019.

Szociális szakosított ellátások

Kecskeméten a szociális szakosított ellátások olyan egyének számára kerültek kialakításra, akik a társadalomba való be-, illetve visszailleszkedés érdekében segítségre szorulnak, akik bármilyen oknál fogva (életkori sajátosság, betegség, fogyatékosság, munkaképesség megváltozása, munkanélküliség, családi körülmények vagy a család hiánya,

szenvedélybetegségek stb.) beilleszkedési zavarokkal küzdenek. A városban az alábbi szociális szakosított ellátások vehetők igénybe:

- önmagukról otthonukban időlegesen gondoskodni képtelen ***idősek átmeneti elhelyezése***,
- ***hajléktalanok éjjeli menedékhelye***, ***hajléktalanok átmeneti szállása***, az ellátást a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület 2011. június 1-től ellátási szerződés keretében biztosítja,
- ***ápolást-gondozást nyújtó intézményi szolgáltatások,*** az önkormányzat a szakosított ellátást az ESZII-n keresztül két telephelyen, a Margaréta Otthonban és a Hetényi Idősek Otthonában biztosítja,
- ***fogyatékosok otthona***, a fogyatékosok bentlakásos ellátásának kötelezettsége 2013-tól kezdődően az államot terhelte, melyet külön megállapodásban az ESZII működtetett 2016. szeptember 1-ig, majd a feladatot ellátó Platán Otthon 2016. szeptember 1-től állami fenntartásba került,
- ***hajléktalanok otthona***, melyet a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület működtet 2011. június 1-től, ellátási szerződés keretében,
- ***hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye***, melyet ugyancsak a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület az általa fenntartott Komplex Hajléktalanellátó Központban működtet, az önkormányzattal kötött ellátási szerződésben foglaltak szerint.

Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

Időskorúak átmeneti elhelyezését biztosító szolgáltatásokat két önkormányzati intézmény is működtet Kecskeméten: az ESZII a Margaréta Otthonban, illetve az Őszirózsa Időskorúak Gondozóháza a Kecskemét, Nyíri út 77/A. szám alatti telephelyen (ugyancsak a Margaréta Otthon épületében). A két intézmény összesen 28 férőhelyen biztosítja az ellátást azon időskorú személyek részére, akik önmagukról betegségük miatt, vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület ellátási szerződéssel 2011. június 1-jétől további átmeneti ellátásként ***hajléktalanok éjjeli menedékhelyét*** (39 férőhely) és ***hajléktalanok átmeneti szállását*** (13 férőhely) működtet. Az éjjeli menedékhely az önellátásra és a közösségi együttélés szabályainak betartására képes hajléktalan személyek éjszakai pihenését, valamint krízishelyzetben éjszakai szállás biztosítását lehetővé tevő szolgáltatás. A hajléktalan személyek átmeneti szállása azoknak a hajléktalan személyeknek az elhelyezését biztosítja, akik az életvitelszerű szálláshasználat és a szociális munka segítségével képesek az önellátásra.

Ápolást-gondozást nyújtó intézmények

Ápolást-gondozást nyújtó intézményi szolgáltatásokat biztosít az ESZII a Margaréta Otthonban (240 férőhely), valamint a Hetényi Idősek Otthonában (25 férőhely).

Az idősek otthonában elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek az ápolását, gondozását végzik, akiknek a gondozási szükséglete a napi négy órát meghaladja, egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel, de az a napi négy órát meghaladó gondozási szükséglettel rendelkező, 18. életévét betöltött személy is felvehető, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni. Ezen intézményekben a demens személyek elhelyezéséről külön gondozási csoportban kell gondoskodni, amely mindkét telephelyen biztosított.

A ***fogyatékosok bentlakásos ellátásának*** kötelezettsége 2013-tól kezdődően az államot terheli, így ettől az évtől az ESZII Kecskemét, Szent László város 1. szám alatti telephelyén működő fogyatékos részleg működését az állam külön megállapodásban rögzített 2016. szeptember 1. napjáig finanszírozta. A Platán Otthon (idősek otthona 120 férőhely, fogyatékosok otthona 100 férőhely) 2016. szeptember 1. napjával állami fenntartásba került.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat ápolást-gondozást nyújtó intézményi szolgáltatásként – ellátási szerződéssel 2011. június 1-jétől – hajléktalanok otthonát működtet 28 férőhellyel. A hajléktalanok otthonában olyan hajléktalan személy gondozását kell biztosítani, akinek az ellátása átmeneti szálláshelyen, rehabilitációs intézményben nem biztosítható és kora, egészségi állapota miatt tartós ápolást, gondozást igényel.

Rehabilitációs intézmények

Hajléktalan személyek rehabilitációs intézményét működtet a Magyar Máltai Szeretetszolgálat az általa fenntartott Komplex Hajléktalanellátó Központban, 21 férőhellyel. Ez a tevékenység szintén része az önkormányzattal kötött ellátási szerződésnek.

Egyéb civil és egyházi szervezetek részvétele az intézményi ellátásokban

Az önkormányzati fenntartású szociális intézmények mellett jelentős szerepet töltenek be a működési engedéllyel rendelkező egyházi és nem állami fenntartású szociális szolgáltatók (5. táblázat), melyek ugyancsak a kecskeméti szociális ellátórendszer részét képezik.

4. táblázat: *Nem állami fenntartású szociális szolgáltatók és tevékenységeik Kecskeméten*

Fenntartó/Szolgáltató	Tevékenység, férőhelyek, ellátotti létszámok
SOS Gyermekfalu Program Kecskemét Nevelőszülői Hálózata Kecskemét, Vízmű u. 22.	Otthont nyújtó ellátás - Nevelőszülői hálózat: 156 férőhely
SOS Gyermekfalu Program Helvéciai Integrált Lakásotthon Helvécia, Temető sor 1/d.	Otthont nyújtó ellátás, utógondozás: 12 férőhely
SOS Gyermekfalu Program Kecskemét Gyermekek Átmenti Otthona Kecskemét, Vízmű u. 22.	Gyermekek átmeneti otthona: 24 férőhely Helyettes szülői ellátás: 4 férőhely Otthontalanná vált szülő befogadására alkalmas férőhelyszám: 8 férőhely
SOS Gyermekfalu Program Gát utcai Utógondozó Otthon és Külső Férőhelyei címe: 6000 Kecskemét, Gát u. 31.	Utógondozó lakásotthonnak nem minősülő utógondozó otthon: 17 férőhely Utógondozó otthon által működtetett külső férőhelyek száma: 8 férőhely
HUMÁN-REHAB Közhasznú Egyesület Fogyatékos Személyek Gondozóháza és Napközi Otthona Kecskemét, Mikszáth K. krt. 1.	Fogyatékos személyek gondozóháza: 30 férőhely Fogyatékos személyek nappali ellátása: 40 férőhely
HUMÁN-REHAB Közhasznú Egyesület Fogyatékos Személyek Rehabilitációs Lakóotthona Kecskemét, Semmelweis Ignác u. 35.	Rehabilitációs célú lakóotthon 8 férőhely Külső foglalkoztató általi fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás Foglalkoztatható személyek száma: 57 fő
Szeged-Csanád Egyházmegye Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató Napsugár Gyermekotthon Kecskemét, Lorántffy Zs. u. 1.	Különleges gyermekotthon – 18 férőhely
Szeged-Csanád Egyházmegye Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató Bács-Kiskun Megyei Igazgatóság Nevelőszülői Hálózata Kecskemét, Mindszenti körút 27/a	Otthont nyújtó ellátás: különleges ellátást igénylő gyermekek integrált ellátásával Utógondozói ellátás Utógondozás Engedélyezett férőhely: 1450
SION Nyugdíjasház és Gondozási Központ Kecskemét, Budai u. 8-10.	Idősek nappali ellátása: 55 férőhely Demens személyek nappali ellátása: 3 fő Szociális étkeztetés: Helyben fogyasztva v. elvitellel: 82 fő Szállítással: 137 fő Házi segítségnyújtás Személyi gondozás: 58 fő Szociális segítés: 5 fő
SION Nyugdíjasház és Gondozási Központ Idősek Klubja Kecskemét, Szarvas u. 3.	Idősek nappali ellátása: 52 fő Demens személyek nappali ellátása: 5 fő Szociális étkeztetés:

	Helyben fogyasztva v. elvitellel: 44 fő
SION Nyugdíjasház és Gondozási Központ **Idősek Klubja** Kecskemét, Fráter György u. 2.	Idősek nappali ellátása: 38 fő Demens személyek nappali ellátása: 5 fő
Baptista Szeretetszolgálat Adományozási és Szociális Segítő Központ 6000 Kecskemét, Bercsényi utca 3. fszt./1.	Szociális étkeztetés: 301 fő
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület **Kecskeméti Csoport Gondviselés Háza** Kecskemét, Hoffmann J. u. 11.	Családok átmeneti otthona: 21 férőhely, Nappali melegedő: 70 férőhely, Népkonyhai étkeztetés, Utcai szociális munka
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület **Komplex Hajléktalanellátó és Rehabilitációs Központ** Kecskemét, Matkói út 20.	Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye: 21 férőhely, Hajléktalanok otthona: 28 férőhely, Hajléktalanok átmeneti szállása: 13 férőhely, Éjjeli menedékhely: 59 férőhely Nappali melegedő: 45 férőhely,
Mozgássérült Fiatalokért Alapítvány Kecskemét, Vadszőlő u. 2. **MoFa Segítő Ház- Házi Segítségnyújtó Szolgálat** Kecskemét, Mária krt. 1.	Házi segítségnyújtó szolgáltatás: 20 fő
Főplébániai Karitász Alapítvány **RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat** **Kecskemét, Fecske u. 20.**	Pszichiátriai betegek nappali ellátása: 36 fő Szenvedélybetegek nappali ellátása: 29 fő Pszichiátriai betegek közösségi ellátása: 73 fő Szenvedélybetegek közösségi ellátása: 82 fő Szenvedélybetegek alacsony küszöbű ellátása: 160 fő
Kecskeméti Pro Homine Alapítvány **Kecskeméti Támogató Szolgálat** Kecskemét, Kis u. 4.	Támogató szolgálat: 36 fő
Wojtyla Ház Szociális Ellátó és Szolgáltató Nonprofit Kft. Kecskemét, Egressy u. 5/B.	Szociális étkeztetés-népkonyha
Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió Segítő Szolgálat Ellátottak számára nyitva álló helyiség: Kecskemét, Klapka u. 9-11. fszt. 6/B.	Étkeztetés: 2142 fő Házi segítségnyújtás: 70 fő
„Silencio" Hitközösség „Silencio" Szociális Ellátó Központ **6000 Kecskemét, Jókai u. 33.**	- Szociális étkeztetés – egyéb főzőhely - Szociális étkeztetés – népkonyha: átlagosan 150 fő - Hajléktalan személyek nappali ellátása: 36 férőhely - Hajléktalan személyek átmeneti szállása: 36 férőhely - Éjjeli menedékhely: 36 férőhely (krízis időszakban +10 fő) - Utcai szociális munka

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója, 2019.

Szociális és gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni támogatások

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata anyagi erejéhez mérten kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetben lévő társadalmi rétegek szociális alapú támogatására, életlehetőségeik javítására, az elesettek támogatására.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben (a továbbiakban: Szt.), valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.) meghatározott anyagi támogatások rendszere 2015. március 1-jétől jelentősen átalakult. Az Szt.-ben az állami szabályozási hatáskörben nyújtott és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatai elválasztásra kerültek, így az Szt. 2015. március 1-jétől csak a kötelező ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza. E körbe tartozik az időskorúak járadéka, a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, az alanyi jogon nyújtott ápolási díj, az alanyi és normatív közgyógyellátás, valamint az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság. E támogatások közül az időskorúak járadéka, az alanyi jogon nyújtott ápolási díj, az alanyi és normatív közgyógyellátás, valamint az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság már 2013. január 1-je óta a járási hivatalok hatáskörébe tartozik. Ezekhez csatlakozott 2015. március 1-jétől a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (ez a támogatás váltotta fel a korábbi rendszeres szociális segélyt), így ezeket a támogatásokat az önkormányzat a helyi rendeletében nem szabályozta.

A kötelező segélyeken túl (amelyeket a járási hivatal állapít meg) nyújtott további ellátásokról és a jogosultsági feltételekről az önkormányzat szabadon dönthet. A települési támogatás egyes típusait és jogosultsági feltételeit az önkormányzat rendeletében állapítja meg. Ennek megfelelően a méltányossági ápolási díjra, a méltányossági közgyógyellátásra, a lakásfenntartási támogatásra, az adósságkezelési szolgáltatásra, valamint az önkormányzati segélyre vonatkozó szabályozást az Szt. 2015. március 1-jétől nem tartalmazza. Az Szt. változásait követve került megalkotásra Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a szociális támogatásokról szóló 3/2015. (II.19.) önkormányzati rendelete, amely a pénzbeli és természetbeni támogatások jogosultsági feltételeit tartalmazza. Az elmúlt évek ellátásban részesülők számának alakulásáról az 5. táblázat számol be.

5. *táblázat: Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának változása (fő)*

Év/fő	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Időskorúak járadéka*	88	102	92	93	74	73
Aktív korúak ellátása (RSZS,RÁT,BPJ,FHT) **	2306	1707	1341	1211	824	969
Lakásfenntartási támogatás***	1985					
Ápolási díj **/ Méltányossági ápolási díj***	437	531	497	435	445	195
Rendszeres gy.védelmi támogatás/kedvezmény	3310	2915	2461	1924	1482	1169
Köztemetés	104	143	134	133	123	n.a.
Közgyógyellátás*/ Méltányossági közgyógyellátás	2460	2832	2432	3595	3655	2146
Adósságcsökkentési támogatás ***	168					
Települési támogatás lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez****		1205	1638	1181	801	599
Települési támogatás a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére ****		53	73	67	58	49
Települési támogatás rendszeres gyógyszerkiadás viseléséhez ****		66	129	99	54	26
Települési támogatás a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személy részére ****		146	155	106	82	65
Rendkívüli települési támogatás ****		2606	2550	2111	1684	6408

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Társadalompolitikai Osztály 2020.

** 2013. január 1-jétől a járási hivatal hatáskörébe tartozik. A közgyógyellátás és az ápolási díj esetében a méltányosságból megállapított ellátás maradt az önkormányzat hatásköre 2015. február 28-ig.*

*** 2015. március 1-jétől a járási hivatal hatáskörébe tartozik.*

**** Ebben a formában 2015. március 1-jétől megszűnt.*

***** 2015. március 1-jétől nyújtható támogatás.*

A fentebb bemutatottakból is jól látható, hogy a szociális ellátások területén Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának – a bemutatott jogszabályok által meghatározott – jelentős és költségigényes feladatai, ellátási kötelezettségei vannak (6. táblázat), melyek a helyi demográfiai és társadalmi folyamatok, illetve szükségletek változásával folyamatosan módosulhatnak, új fejlesztési igényeket generálva.

6. táblázat: Kecskemét Megyei Jogú Várossal szemben fennálló szociális ellátási kötelezettségek és azok teljesülése

GYERMEKJÓLÉTI ELLÁTÁSOK

Ellátások	Teljesítés
Gyermekvédelmi alapellátás	
- család- és gyermekjóléti szolgálat	biztosított
- család- és gyermekjóléti központ	biztosított
- gyermekek napközbeni ellátása	
• bölcsőde	biztosított
- gyermekek átmeneti gondozása	
• gyermekek átmeneti otthona	biztosított***
• családok átmeneti otthona	biztosított

SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK

Ellátások	Teljesítés
Szociális alapszolgáltatások	
- étkeztetés	biztosított
- házi segítségnyújtás	biztosított
- családsegítés	biztosított
- nappali ellátási formák	
• idősek nappali ellátása	biztosított
• nappali melegedő	biztosított*
• fogyatékosok nappali intézménye	biztosított**
• szenvedélybetegek nappali int.	biztosított*
• pszichiátriai betegek nappali int.	biztosított*
Szociális szakosított ellátás	
- átmeneti elhelyezést biztosító ellátási formák	biztosított
• idősek gondozóháza	biztosított*
• hajléktalanok átmeneti szállása	biztosított**
• hajléktalanok éjjeli menedékhelye	biztosított*
- ápolást-gondozást nyújtó, illetve rehab. otthonok	biztosított*
• idősek otthona	biztosított
• hajléktalanok otthona	biztosított*
• hajléktalanok rehabilitációs intézménye	biztosított*

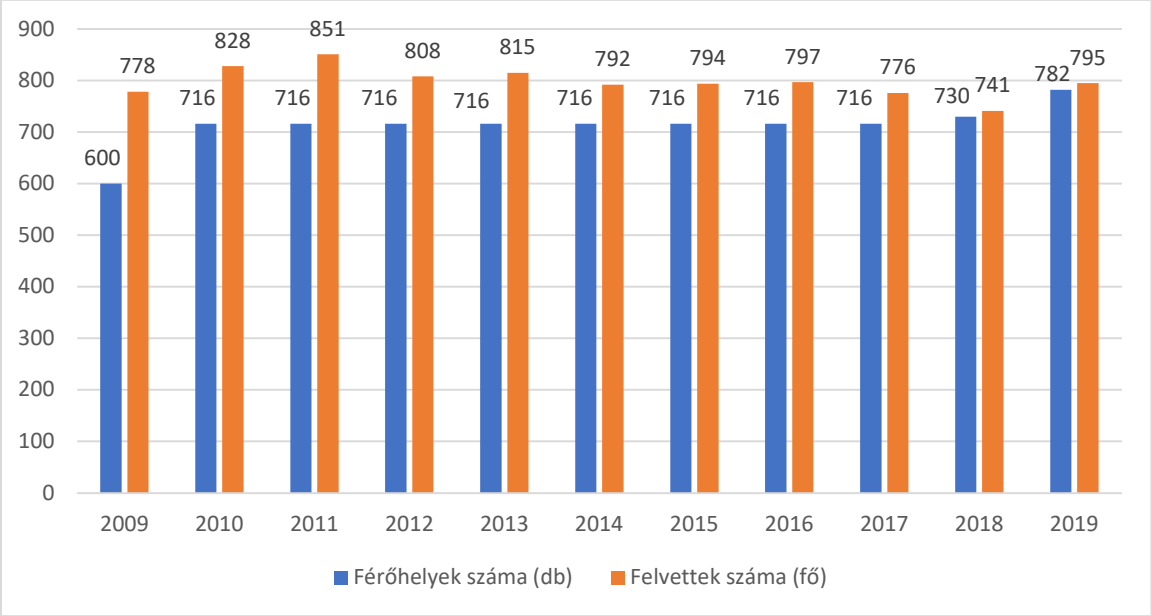
**Civil szervezet ellátási szerződéssel biztosítja.*
***Támogatott civil szervezet tevékenysége kiegészíti az intézményi ellátást*
****Támogatott civil szervezet nyújtja az ellátást*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója, 2019.

Gyermekjóléti ellátások

A gyermekek napközbeni ellátását Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata napjainkban 8 bölcsődével biztosítja, ezek azonban még jelenleg is csak részben tudják kielégíteni a bölcsődei férőhelyek iránt mutatkozó egyre nagyobb helyi társadalmi igényt. Bár az elmúlt évtizedben jelentősen bővült a férőhelyek száma (600-ról 782-re), a bölcsődébe beíratott gyermekek száma is emelkedett, így a vizsgált időszakban végig magas szinten volt a bölcsődék kihasználtsága (41. ábra). A helyzet 2017 óta azonban javuló tendenciát mutat, hiszen az önkormányzati bölcsődék a napi gondozottakhoz viszonyított éves kihasználtsága 2019-ben – az adott intézménytől függően – már csak 65% és 81% közötti értéket mutatott.

41. ábra: Bölcsődébe beíratott gyermekek és a bölcsődei férőhelyek számának időbeli alakulása

Adatok forrása: KSH és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója 2019.

A város a zsúfoltság csökkentése és a minőségi nevelési körülmények kiszolgálása érdekében, a bölcsődék folyamatos fejlesztésére törekszik, melynek keretében az elmúlt években fejújításra került a Hunyadivárosi Bölcsőde, megvalósulhattak az Árpádvárosi Bölcsőde magastető ráépítési munkálatai, valamint EU-s pályázati forrásokból a Lánchíd Utcai Bölcsődében és a Forradalom Utcai Bölcsődében is történtek infrastrukturális fejlesztések, illetve új intézményként kialakításra került a 4 csoportszobás homokbányai Katica Bölcsőde 52 fő engedélyezett létszámmal.

A városban emellett találhatók még alapítványok, egyesületek és gazdasági társaságok által működtetett családi bölcsődék, melyek engedélyezett létszáma 2019-ben 121 fő volt. A meglévő társadalmi igényeket jól jelzi, hogy a családi bölcsődékben gondozott gyermekek száma 121 fő, amely teljes mértékben kihasználja a rendelkezésre álló engedélyezett kapacitásokat.

Az egyéb család- és gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat Kecskeméten az ESZII működteti a Család- és Gyermekjóléti Központon keresztül. Az intézmény keretén belül 2016. január 1. napjától hatályos jogszabályi változás következtében ***a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás*** integráltan működik. A központ feladata a fenti időponttól kibővült, így a Kecskeméti járás területén hatósági intézkedéssel kapcsolatos feladatokat is ellát, illetve biztosítja a jogszabályban meghatározott speciális szolgáltatásokat is. Ugyancsak járási szinten látja el 2018. szeptember 1. napjától az óvodai és iskolai segítő tevékenységet. A járási feladatok

körében, az általános szolgáltatási feladatain túl, jogszabályban meghatározott feladata a központnak a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló, egyéni és csoportos speciális szolgáltatások, programok nyújtása. A központ a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermek védelmére irányuló tevékenységet (pl. a gyermek védelembe vétele, a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítása, a gyermek pártfogása, a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése, a család gyermeknevelési körülményeinek javításának előmozdítása, utógondozás, gondozási-nevelési terv készítése) is ellát (7. táblázat).

7. táblázat: *Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma 2019-ben*

Védelembe vett 18 év alattiak száma Kecskemét	Járási szinten védelembe vett 18 év alattiak száma	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
521	274	795

Forrás: *Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala 2019.*

További, nem hatósági jellegű járási feladatkör az ***óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység***, amely 2018. szeptemberétől kötelező feladatként jelent meg a szolgáltatási tevékenységek között. Ennek keretében Kecskemét járás területén hozzávetőlegesen 25.000 gyermek szociális segítő tevékenységét kell ellátnia a központnak. Ez a humán erőforrás biztosítása szempontjából jelentős kihívást jelent Kecskemét számára.

A ***gyermekek átmeneti gondozását*** ellátási szerződés keretében a Magyar Máltai Szeretetszolgálat végzi, amely működteti az általa létrehozott 21 férőhelyes családok átmeneti otthonát, ahol a gyermek és szülője együttesen helyezhető el. Ugyancsak ellátási szerződés alapján az SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa 4 főnek biztosít helyettes szülői ellátást. Emellett az SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa a 12 férőhelyes gyermekek átmeneti otthona működtetését kezdte meg 2015. júliusától, melynek szolgáltatásait (a már meglévő kapacitásokon kívül: Gyermekek átmeneti otthona: 24 férőhely, Otthontalanná vált szülő befogadására alkalmas férőhelyszám: 8 férőhely, Otthont nyújtó ellátás - Nevelőszülői hálózat: 156 férőhely) az önkormányzat együttműködési megállapodás keretében veszi igénybe.

A jelzett gyermekvédelmi feladatok ellátását számos civil (SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa, Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület) és egyházi szervezet (pl. Szeged-Csanád Egyházmegye Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató) segíti a városon belül, így növelve Kecskemét gyermekjóléti szolgáltatásainak színvonalát.

1.1.5.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2018-2023-as időszakra szóló, a Közgyűlés által 2018. június 21-én (127/2018. (VI.21.) számú Közgyűlési Határozat) elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programmal rendelkezik. A programban foglaltak elfogadásával az önkormányzat érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- a szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata számára fontos, hogy a különböző jogszabályokban nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban levő célcsoportok (pl. gyermekek, idősek, fogyatékosok, nők, romák, mélyszegénységben élők) helyzetét feltárják a településen, s szakmailag megalapozott válaszok szülessenek az esélyegyenlőségük és a szolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférésük biztosítása érdekében. Az elmúlt bő öt évben megtörtént a fentebb nevesített társadalmi csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatok és beavatkozási területek azonosítása, valamint a városban található szegregátumok vagy szegregációval veszélyeztetett területek fejlesztését szolgáló komplex városfejlesztési program megfogalmazása. Ennek keretében társadalmi programok indultak a szegregációs folyamatok megfékezésére, a beavatkozási területek infrastrukturális és társadalmi felzárkóztatására, illetve az ott élők hatékony integrációjára.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata jelentős működési és fejlesztési forrásokat biztosít az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód biztosítása érdekében. Több programmal és intézkedéssel (pedagógiai módszertani programok, beiskolázási körzethatárok módosítása, hátránycsökkentő és esélyteremtő programok) törekszik az esélyegyenlőség biztosítására köznevelési intézményeiben. A város önkormányzati és állami fenntartású intézményeiben (bölcsődék, óvodák, iskolák) intézményeiben ingyenes (2019-ben: 3265 fő), valamint kedvezményes étkezést biztosít (2019-ben: 2.540 fő) az arra jogosultaknak, valamint tehetséggondozás terén is igyekszik pozitív diszkriminációban részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetűeket.

Kecskemét szociális ellátórendszere biztosítja az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalanok kielégítő szociális ellátását. A város az önkormányzati intézmények felújítása során minden esetben kialakítja a jogszabályi előírásoknak megfelelő akadálymentesített környezetet. Vannak

azonban még olyan középületek a városban, amelyek akadálymentesítését a megfelelő források hiánya, vagy a középületek műemléki védettsége miatt még nem sikerült megoldani.

Ugyanakkor az esélyegyenlőség erősítését szolgálták azok a beruházások, melyek a bölcsődei (pl. Széchenyi sétányi bölcsőde fejlesztése, Árpádvárosi bölcsőde fejlesztése, új 4 csoportos bölcsőde építése Homokbányán) és óvodai ellátás (pl. Csokor utcai óvoda, Egyetértés utcai óvoda, Árpádvárosi óvoda, Bíró Lajos utcai óvoda, Klapka utcai óvoda) szolgáltatási színvonalát emelték, egyben hozzájárultak a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvének érvényesítéséhez. A beruházások elősegítették a különböző társadalmi hátterű és sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását. Támogatták a szülők – ezen belül is különösen a nők – munka világába történő gyors visszatérését, munkaerőpiaci integrációjuk elősegítését, a női munkavállalók városi arányának szinten tartását, illetve lehetőség szerinti növelését.

Hasonlóan fontos beruházások történtek a szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése területén (pl. Időskorúak és fogyatékkal élők szociális alapszolgáltatásainak fejlesztése, több telephelyen, Új család és gyermekvédelmi központ létrehozása). A fejlesztések eredményeként létrejött egy új nappali ellátást biztosító telephely is a Homokbánya városrészben**,** ahol egy új, eddig hiányzó szociális ellátási szolgáltatás kialakítása történt meg (fiatal felnőtt autisták nappali ellátása 24 férőhelyen), másrészt pedig a nem autizmussal élő, elsősorban enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékosok nappali ellátásának – a növekvő társadalmi igényből adódó – kapacitásbővítése is megvalósult további 24 férőhely létesítésével.

Emellett uniós finanszírozás segítségével a szociális városrehabilitációs beavatkozás részeként a társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok is elindulhattak, melyek a hátrányos helyzetben élő társadalmi csoportok foglalkoztatási integrációját, életesélyeik javítását, iskolai végzettségük növelését és mentálhigiéniás állapotuk javítását célozták. Ugyancsak az esélyegyenlőség erősítését és a társadalmi integráció gyorsítását szolgálták azok a helyi közösségi, települési identitást erősítő akciók, társadalmi kohéziót erősítő programok, melyekre több mint fél milliárd Ft-ot fordított az önkormányzat az elmúlt években.

1.1.6 A település gazdasága

1.1.6.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

A gazdasági szervezetek különböző mutatóinak tekintetében a város – a lakosságszámához képest – meglehetősen kedvező helyezést ér el a megyei jogú városok összehasonlításában (8. táblázat).

8. táblázat: *A kecskeméti gazdasági szervezetek számának változása a megyei jogú városokhoz viszonyítva 2014 és 2019 között.*

Megnevezés	Kecskemét		Megyei jogú városok összesen		Kecskemét a MJV-k %-ban		Kecskemét rangsorszáma	
	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019
Jogi személyiségű társas vállalkozás	**7338**	**6432**	**115659**	**99869**	**6,34%**	**6,44%**	**7**	**7**
Ebből:								
korlátolt felelősségű vállalkozások	5136	4554	79857	70497	6,43%	6,46%	7	7
részvénytársaság	69	81	1001	1050	6,89%	7,71%	7	5
szövetkezet	70	53	810	644	8,64%	8,23%	3	4
betéti társaság	1958	1659	31889	25881	6,14%	6,41%	6	6
közkereseti társaság	29	21	910	647	3,19%	3,25%	16	13
Jogi személyiség nélküli társas vállalkozás	**9**	**9**	**267**	**243**	**3,37%**	**3,70%**	**12**	**10**
Társas vállalkozások összesen	**7347**	**6441**	**115926**	**100112**	**6,34%**	**6,43%**	**7**	**7**
Egyéni vállalkozások összesen	**5419**	**7120**	**96886**	**120803**	**5,59%**	**5,89%**	**7**	**7**
Ebből:								
főfoglalkozású	2601	3738	45675	63294	5,69%	5,91%	7	6
mellékfoglalkozású	2336	2982	40781	49967	5,73%	5,97%	7	7
nyugdíjas	482	400	10430	7542	4,62%	5,30%	8	6
Őstermelő	**1854**	**1756**	**26684**	**24289**	**6,95%**	**7,23%**	**5**	**5**
Vállalkozás összesen	**19598**	**20939**	**329456**	**343502**	**5,95%**	**6,10%**	**7**	**7**
Ebből:								
Mikrovállalkozások (10 fő alatti)	**19066**	**20387**	**321876**	**335560**	**5,92%**	**6,08%**	**8**	**8**
Kisvállalkozások (10-49 fő között)	**450**	**458**	**6386**	**6652**	**7,05%**	**6,89%**	**5**	**5**
Középvállalkozások (50-249 fő között)	**66**	**73**	**953**	**1036**	**6,93%**	**7,05%**	**5**	**5**
Nagyvállalkozások (250 fős és afeletti)	**16**	**21**	**241**	**254**	**6,64%**	**8,27%**	**6**	**4**
1000 lakosra jutó vállalkozás	**175,24**	**189,71**	**170,42**	**176,39**	**102,82%**	**107,5%**	**10**	**9**
Költségvetési szerv és intézménye	**41**	**41**	**908**	**916**	**4,52%**	**4,48%**	**10**	**10**
Nonprofit szervezet	**1527**	**1544**	**33365**	**33476**	**4,58%**	**4,61%**	**8**	**8**
Gazdasági szervezet összesen	**21189**	**22568**	**364247**	**378568**	**5,82%**	**5,96%**	**7**	**7**

Forrás: Megyei jogú városok. KSH, 2019.

Érdemes kiemelni, hogy a 2014 és 2019 közötti időszakban a mutatók többségénél nem történt rangsorbeli változás. Ez egyben az is jelenti, hogy a városok között egyre fokozódó gazdasági versenyben Kecskemét meg tudta tartani kedvező helyezését. Az ezer lakosra jutó vállalkozások, a nagyvállalkozások, a főfoglalkozású, illetve nyugdíjas egyéni vállalkozók, jogi személyiség nélküli társas vállalkozások, valamint a közkereseti és részvénytársaságok esetében pozíciókat tudott javítani a város. Egyedül a szövetkezetek esetében romlott egy egységgel a város pozíciója.

Továbbra is kiemelendőnek mondható a Kecskeméten tevékenykedő vállalkozások – létszám alapján vizsgált – mérete, a közép- és nagyvállalatok magas száma és súlya a gazdasági szerkezeten belül, ami jelentős mértékben elősegíti a város gazdaságának stabilitásának erősödését. Különösen kedvező, hogy a 250 fő feletti nagyvállalkozások tekintetében a város a negyedik helyet foglalja el a rangsorban.

A vállalkozások gazdasági szerkezetében is megmutatkozik Kecskemét mezővárosi jellegéből és történelméből adódó sajátossága (9. táblázat), hiszen a számos ipari vállalkozás megjelenése ellenére, a megyei jogú városok rangsorában még mindig az átlagosnál jelentősebb a városban a mezőgazdaság szerepe. A megyei jogú városokhoz viszonyítva, Kecskeméten az ingatlanügyek, adminisztratív szolgáltatások dominanciája emelhető még ki.

A város a különböző közlekedési tengelyek kereszteződésében a logisztikai lehetőségeit jól hasznosítja. Ennek következtében két helyet is tudott javítani a szálláshely szolgáltatás, vendéglátás, valamint az adminisztratív szolgáltatások ágazatokban működő vállalkozások esetében. 2014. évi adatokhoz képest 2018-ban javultak az építőipari, infokommunikációs, ingatlanügyletekkel foglalkozó vállalkozások pozíciói is.

Kecskemét városának gazdasági súlyának meghatározása, ezen belül az egyes nemzetgazdasági ágazatok jellemzői a városban keletkező bruttó hozzáadott érték (Gross Value Added – GVA) számszerűsítésével mutatható be a legjobban, mivel ez a mutató a gazdasági teljesítmény nemzetközileg leginkább elfogadott mércéje.

9. táblázat: *A működő vállalkozások ágazati összetételének összehasonlító adatai, mutatói*

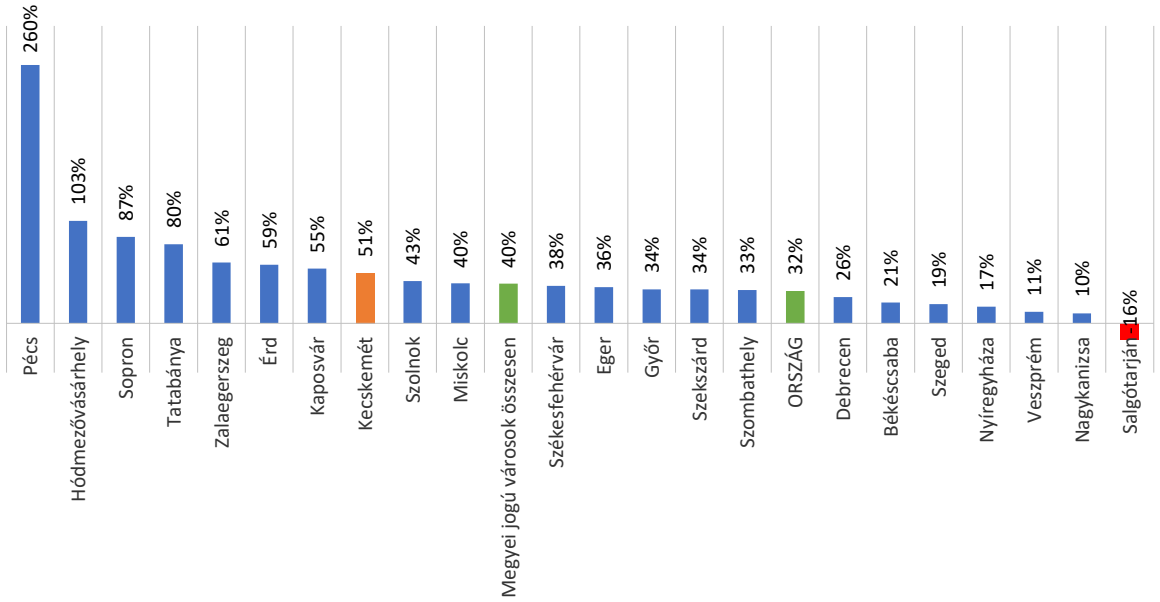
Ágazat	Kecskemét				Megyei jogú városok összesen				Kecskemét rangsorszáma	
	2014		2018		2014		2018			
	db	%	db	%	db	%	db	%	2014	2018
Mezőgazdaság	199	2,16	258	2,39	2604	1,62	3249	1,85	3	3
Ipar	693	7,51	710	6,58	10974	6,84	11794	6,72	8	8
Építőipar	743	8,05	986	9,13	11719	7,31	15521	8,85	7	6
Kereskedelem	1889	20,47	1849	17,13	29032	18,11	28384	16,18	7	7
Szállítás és raktározás	319	3,46	390	3,61	4651	2,90	5793	3,30	5	7
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	334	3,62	330	3,06	8605	5,37	5754	3,28	9	7
Információ és kommunikáció	415	4,50	532	4,93	6997	4,36	8599	4,90	7	6
Pénzügyi szolgáltatás	319	3,46	296	2,74	5937	3,70	6326	3,61	7	7
Ingatlanügyletek	415	4,50	487	4,51	7119	4,44	8003	4,56	6	5
Tudományos és műszaki tevékenység	1668	18,07	1999	18,52	28424	17,73	32482	18,52	7	6
Adminisztratív szolgáltatás	474	5,14	652	6,04	8300	5,18	9838	5,61	8	5
Közigazgatás	0	0,00	1	0,01	9	0,01	38	0,02	8	12
Oktatás	461	4,99	526	4,87	9072	5,66	9984	5,69	7	7
Egészségügyi szolgáltatás	563	6,10	680	6,30	9723	6,06	11352	6,47	6	6
Művészet és szabadidő	243	2,63	313	2,90	3979	2,48	5096	2,91	6	6
Egyéb szolgáltatás	495	5,36	786	7,28	13207	8,24	13207	7,53	7	6
ÖSSZESEN	**9230**	**100**	**10795**	**100**	**160352**	**100**	**175420**	**100**	**7**	**7**

Forrás: Megyei jogú városok. KSH, 2018.

Gazdasági teljesítményét tekintve Kecskemét a megye jogú városok rangsorában a 2014 és 2018 közötti időszakban stabilan tartotta a negyedik helyét. Azonban az öt éves időszakban történt fejlődési ütemet vizsgálva (42. ábra) az állapítható meg, hogy Kecskemét az 51%-os növekedésével csak a hetedik helyen található ebben a rangsorban.

Ezt az eredményt összevetve a működő társaságok rangsorával, ahol Kecskemét szintén a hetedik helyen végzett, az állapítható meg, hogy teljesítménynövekedésben egyedül Pécs ért el kimagaslóan jobb eredményt (260%). A többi, több működő vállalkozással rendelkező város Kecskemét mögött található rangsorban. Ezek közül Debrecen, Nyíregyháza és Szeged is a magyarországi átlag alatt teljesített ebben az időszakban és a rangsor végén helyezkedik el.

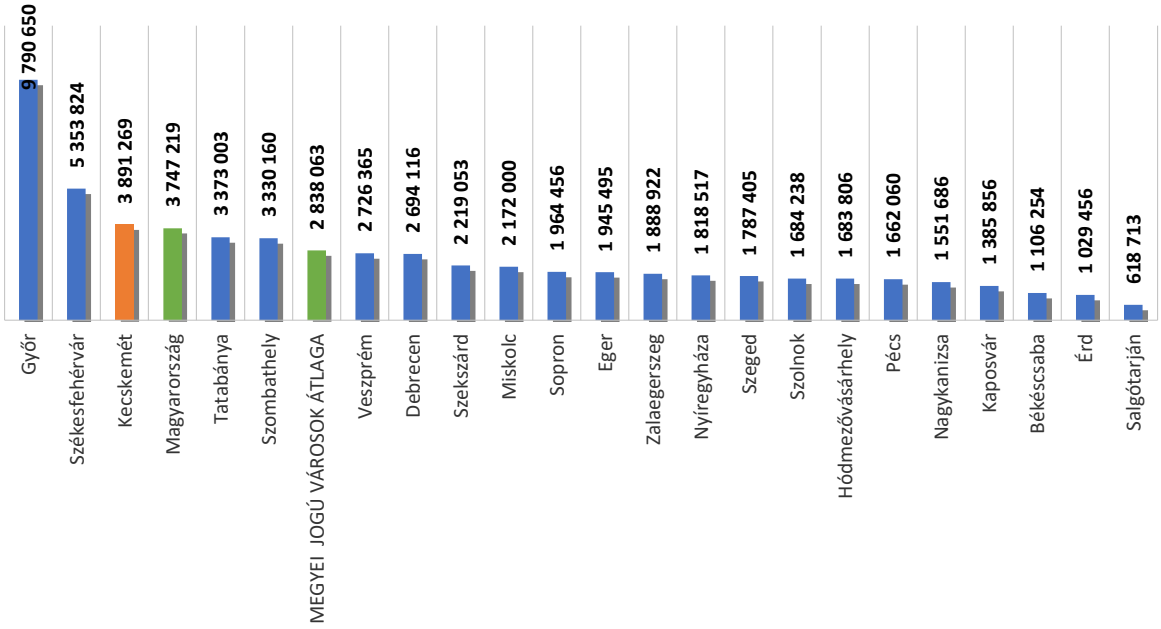
42. ábra: GVA növekedésének aránya 2014 – 2018 közötti időszakban,

Forrás: TAO bevallás adatai. NAV, 2014-2018.

Az egy főre jutó GVA (43. ábra) esetében Kecskemét teljesítménye (3.891 millió Ft/ fő) szignifikánsnak mondható, Győr és Székesfehérvár mögött a harmadik helyet foglalja el a rangsorban. Ez az eredmény jobb, mint a magyarországi átlag és a megyei jogú városok átlag értéke.

43. ábra: 1 főre jutó GVA (2018)

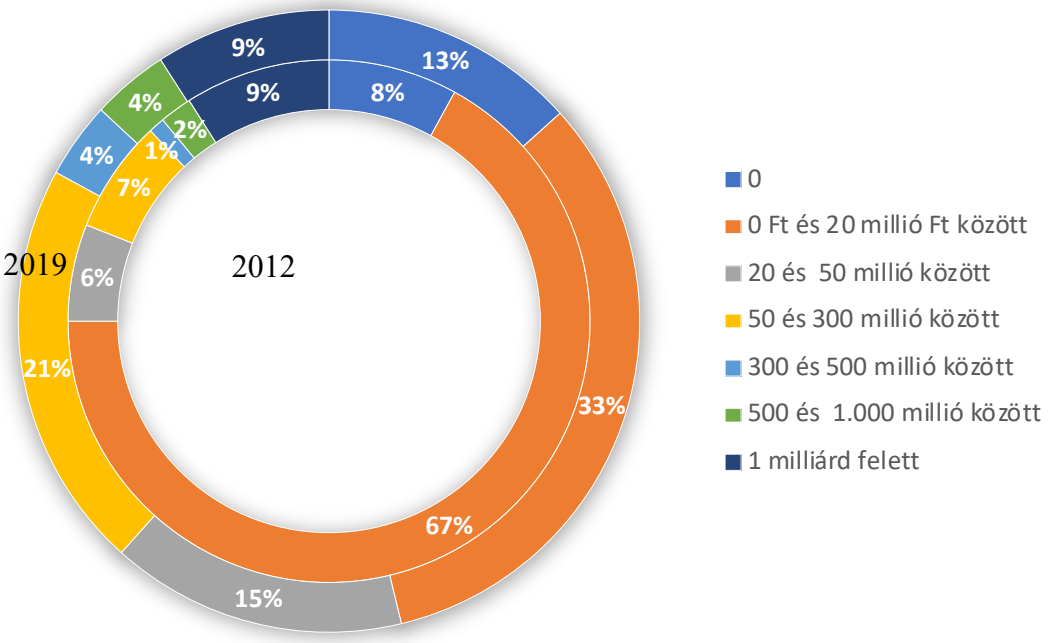
Forrás: TAO bevallás adatai. NAV, 2014-2018.

1.1.6.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Kecskemét gazdasági teljesítményét az egyes nemzetgazdasági ágazatokban tevékenykedő vállalkozások eredményei határozzák meg. Kecskeméten szinte minden ágazat vállalkozásai megtalálhatók, mint például a hagyományosnak mondható mezőgazdaság, élelmiszeripar, gépgyártás és műszeripar, de ezek mellett új, korszerűbb tevékenységek, szolgáltatások is megjelentek (pl. K+F, járműgyártás, logisztika), melyek a város gazdasági szerkezetének folyamatos átalakulását mutatják.

A gazdasági válságot követően a vállalkozások nettó árbevételének összetétele 20 millió Ft-nál kevesebb **árbevételű** cégek dominanciáját mutatta. Emellett egy milliárd forint feletti nettó árbevételt a cégek 9%-a (114 vállalkozás) tudott csak realizálni. 2019-ben az árbevételi struktúrában az arányok sokkal kiegyenlítettebbé váltak (39. ábra). A 20 millió Ft-nál kevesebb **árbevételű** cégek aránya egy harmadra esett vissza. Emellett a háromszorosára emelkedett az 50 és 300 millió forint közötti nettó árbevétellel rendelkező aránya és jelentősen emelkedett a 300 és 500, illetve az 500 és 1000 millió forint közötti nettó árbevételt realizáló cégek aránya is. Az egy milliárd feletti nettó árbevételt ugyan továbbra is a cégek 9%-a érte el, de a működő vállalkozások sokkal nagyobb száma miatt ezt a bevételt már 511 vállalkozás érte el.

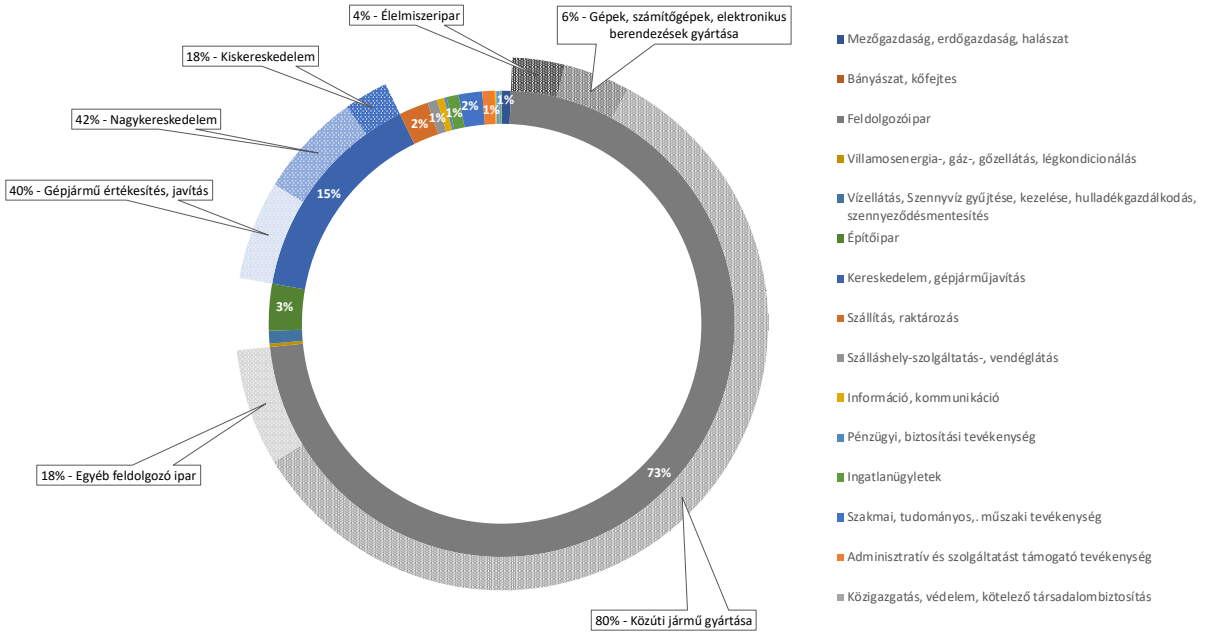
44. ábra: *Kecskeméti vállalkozások megoszlása árbevétel-kategóriánként*
a 2012 és 2019 években

Forrás: Opten Kft. 2020.

A város gazdaságának ágazati szerkezete 2014 óta jelentős átalakuláson ment keresztül. A nettó árbevétel szerinti vizsgálat alapján egyértelműen kirajzolódik, hogy a Kecskeméten a feldolgozóipar (73%) egyre dominánsabb nemzetgazdasági ágazatként jelenik meg. Ez komoly kitettséget jelenthet a város számára, figyelembe véve az autóiparban az utóbbi években tapasztalható. A második meghatározónak mondható ágazat a kereskedelem, gépjárműjavítás a maga 15%-os arányával. Ez egyben azt is jelenti, hogy ez a két ágazat összesen 88%-ban vesz részt Kecskemét gazdaságában és a többi 14 ágazat teljesítménye csak 12%-ban járul hozzá Kecskemét gazdasági teljesítményéhez. (45. ábra).

45. ábra: *Kecskeméti székhelyű vállalkozások nettó árbevételének ágazati megoszlása*

Forrás: Opten Kft. 2020.

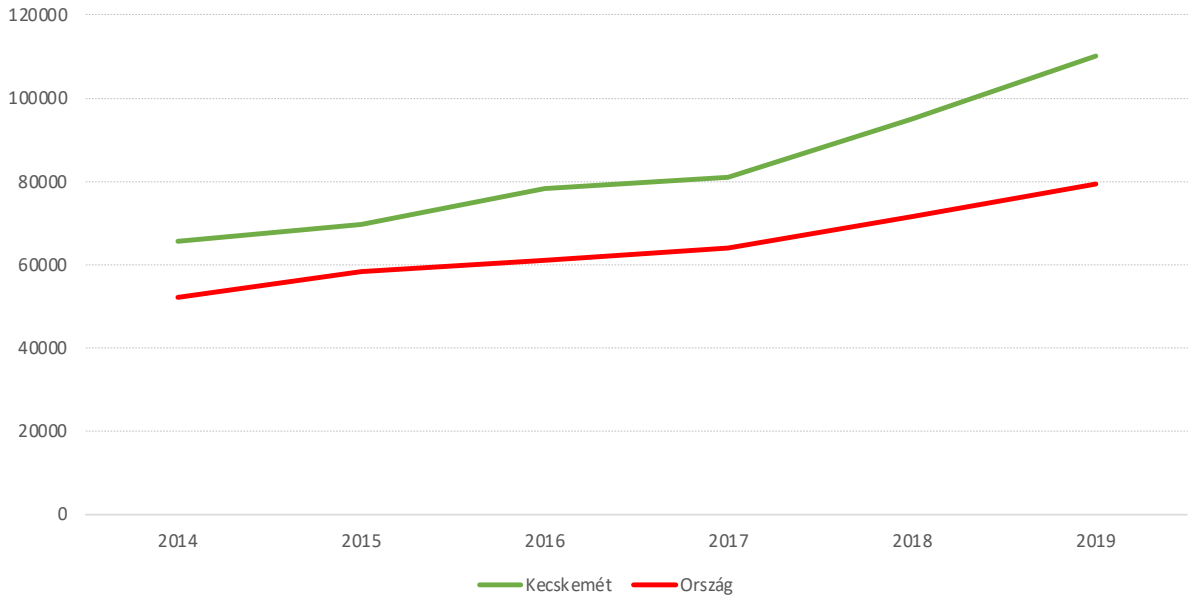
Ezt a következtetést támasztják alá az önkormányzat egyes adónemekből származó adóbevételei is. Az iparűzési adó (IPA) és az idegenforgalmi adó (IFA) adatait elemezve egyértelműen látszik az ipar dominanciája, valamint az, hogy a város szempontjából az iparűzési adóból származó bevétel az, amelyik Kecskemét költségvetése szempontjából meghatározó erővel bír.

Az egyes adónemeket 1 fő lakosra vetítve az is megállapítható, hogy az iparűzési adó egy főre vetített aránya meghaladja az országos átlagot (46. ábra), és a különbség az utóbbi három évben egyre markánsabb á válik.

Az idegenforgalmi adó esetében ugyanakkor ez az arány fordított. Kecskemét IFA bevételei jelentősen elmaradnak az országos átlagtól (47. ábra). Az országos arány folyamatos emelkedése ellenére Kecskeméten az egy főre jutó IFA bevétel 2018 és 2019 között inkább

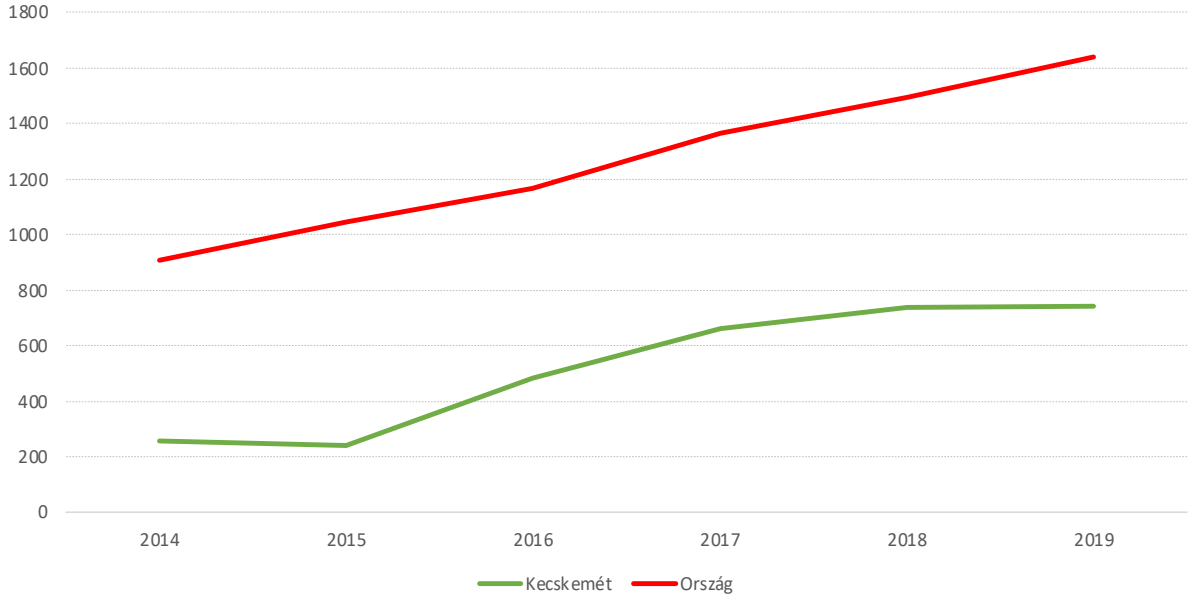
stagnálást mutat. Ez egyben azt is mutatja, hogy a város turisztikai vonzereje további fejlesztésekre szorul.

46. ábra: *1 főre jutó iparűzési adó (IPA) arányának alakulása Kecskeméten 2014 – 2019 között*

Forrás: KSH TStar. 2019.

47. ábra: *1 főre jutó idegenforgalmi adó (IFA) arányának alakulása Kecskeméten 2014 – 2019 között*

Forrás: KSH TStar. 2019.

Az egyes szektorokban tevékenykedő cégeket vizsgálva egy összesítést készítettünk az öt-öt kimagasló nettó árbevétellel rendelkező cégről. Az összesítés alapján jól látható, hogy az egyes szektorok, valamint szektorokon belüli alágazatok mekkora súllyal vannak jelen a város gazdasági vérkeringésében (10. táblázat).

A város történelmi hagyományainak ellenére a primer szektor az egyik legkisebb súlyú gazdasági szegmens a városban. A város meghatározó primer szektorba tartozó vállalata a KEFAG Zrt. mely erdészeti és egyéb erdőgazdálkodási tevékenységet folytat. A másik kétmilliárd fölötti nettó árbevétellel rendelkező cég az EEBA Kft., amelynek a sertéstenyésztés a fő termelési ága. Ebbe a termelési ágba tartozik a FAMILY-COOP Kft. és a Felsőcikolai No. 2 Kft. is.

10. táblázat: A ágazati szektorok kiemelkedő nettó árbevételt termelő vállalkozásai (2019)

Szektor	Cégnév	Értékesítés nettó árbevétele (e Ft)
PRIMER SZEKTOR (Mezőgazdaság)	KEFAG Zrt.	8026189
	EEBA Kft.	2564485
	Felsőcikolai No. 2 Kft.	665518
	NAGY-GOMBAKERT Kft.	620302
	FAMILY-COOP KFT	465830
SZEKUNDER SZEKTOR (Ipar)	Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.	1 218 491 894
	KNORR-BREMSE Fékrendszerek Kft.	55 249 465
	ACPS Automotive Kft.	51 547 246
	HBPO Manufacturing Hungary Kft.	42 762 881
	Phoenix Mecano Kecskemét KFT	35 248 081
TERCIER SZEKTOR (Szolgáltatások)	ALFÖLD PRO-COOP Zrt.	32 987 978
	HOVÁNY KFT.	24 298 771
	Hovány Prémium Automotive Kft.	23 000 038
	DUVENBECK IMMO Kft.	22 466 969
	BRILL KFT	15 052 141
KVATERNER SZEKTOR (K+F+I)	DR. BATA ZRt.	4 487 106
	RotaChrom Technológiai Zrt.	4 268 586
	POLAR-STUDIÓ 2. Kft.	2 450 779
	KÉSZ Consulting Kft.	2 028 595
	ZKI ZRT.	1 630 404

Forrás: Opten Kft. 2020.

A szekunder szektor a város legmeghatározóbb szektora, itt tömörülnek Kecskemét legnagyobb nettó árbevételt termelő cégei. Az ötödik helyezett nettó árbevétele is meghaladja a többi szektor első helyezettjeinek bevételét. A képzeletbeli dobogón az első helyet a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. foglalja el, országos léptékben is kimagasló 1.218 milliárd forintos nettó árbevétellel. Kiemelendő, hogy az öt cég közül az első négy (Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft., KNORR-BREMSE Fékrendszerek Kft., ACPS Automotive Kft., HBPO

Manufacturing Hungary Kft.) is a járműiparban érdekelt. Egyedül a Phoenix Mecano Kecskemét Kft. foglalkozik műanyag termékek gyártásával.

A szolgáltatásokat magába foglaló **tercier szektor** mára már meghatározó gazdasági ereje Kecskemétnek. Ugyanakkor érdemes kiemelni, hogy az öt legjelentősebb szereplője közül három is személygépjármű kereskedelemmel foglalkozik (Hovány Kft., Hovány Prémium Automotive Kft., BRILL Kft.). Ennek ellenére e szektorban a vezető szerepet az élelmiszer, ital, dohányáru nagykereskedelemmel foglalkozó ALFÖLD PRO-COOP Zrt. tölti be. 2019-ben a negyedik legjobb nettó árbevételt a szállítmányozással és raktározással foglalkozó DUVENBECK IMMO Kft. érte el.

Világszintem az egyik legdinamikusabban növekvő szektor a **kvaterner szektor**. Ugyanakkor Kecskeméten ez a fejlődési ütem még nem nevezhető dinamikusnak, annak ellenére, hogy az öt legjelentősebb vállalkozás nettó árbevétele mindegyik esetben meghaladja az egymilliárd forintot. Az első öt vállalat tevékenysége igen változatos, van olyan, amely a biotechnológiai kutatásokban (Dr. BATA Zrt.), természettudományi, műszaki kutatásban, fejlesztésben (RotaChrom Technológiai Zrt., ZKI Zrt.), mérnöki tevékenységben és tanácsadásban (POLÁR-STÚDIÓ 2 Kft.), valamint számviteli, könyvvizsgáló és adószakértői tanácsadásban (KÉSZ Consulting Kft) érdekelt.

1.1.6.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

Kecskeméten a 2015 évben észlelhető enyhe esést követően folyamatosan, kis ütemben emelkedett a **vállalkozások száma**, 2019-ben 6%-kal többet regisztráltak, mint 2014-ben.

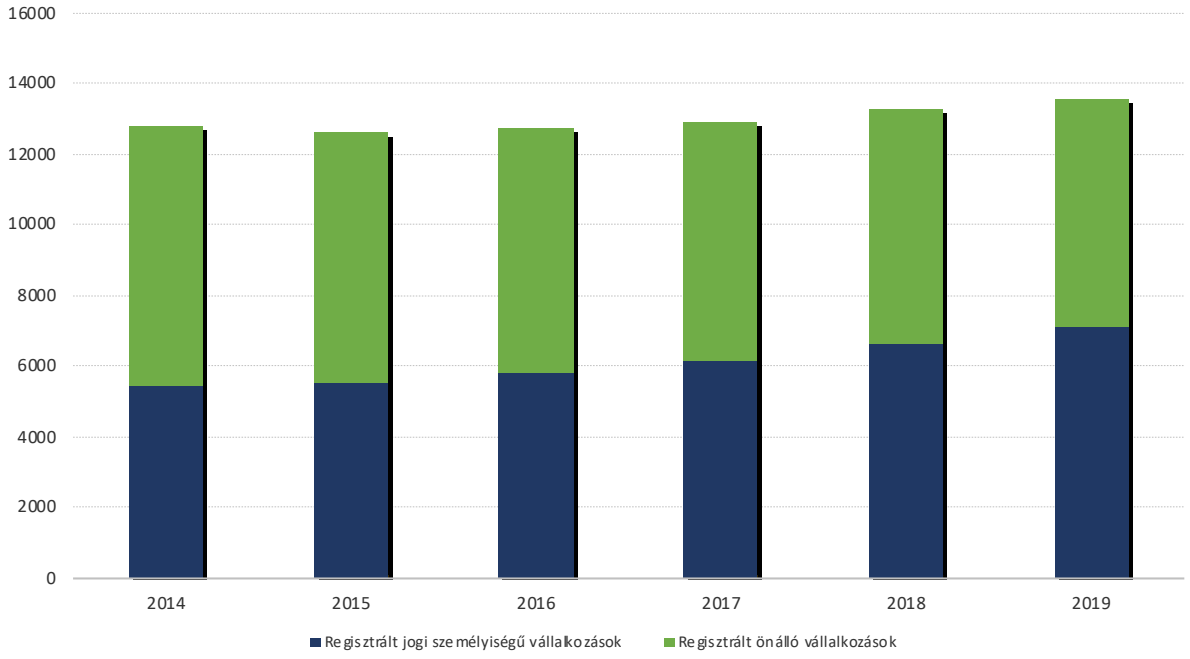
Az új Ptk. bevezetésével és a Gtv. kivezetésével az eddig jogi személyiség nélküli társas vállalkozásnak számító betéti társaságok és közkereseti társaságok jogi személyiségű vállalkozásoknak számítanak. A vállalkozások gazdasági szerkezetében a megváltozott jogszabályi környezetnek köszönhetően enyhe átrendeződés figyelhető meg.

A jogi személyiségű vállalkozások között a betéti társaságok és a korlátolt felelősségű társaságok a meghatározó szervezeti forma, együttesen a vállalkozások közel 98%-át adják. A 2014 és 2019 közötti időszakban a két forma közötti viszonylatában 1 százalékpontos elmozdulás volt megfigyelhető a korlátolt felelősségű társaságok javára.

Az városi trendekkel összhangban az önálló vállalkozások és jogi személyiségű vállalkozások arányában is átrendeződés volt megfigyelhető az elmúlt öt évben (48. ábra). 2014-ben a két vállalkozási forma aránya 58% - 42% volt, az önálló vállalkozások nagyobb aránya mellett. Addig ez az arány 2019-ben megfordult 47% - 53% arányban. Azaz az elmúlt öt évben a vállalkozások

alapítása során a hangsúly inkább a biztonságosabb hátteret adó jogi személyiségű vállalkozások felé tolódott el.

48. ábra: *A regisztrált vállalkozások számának alakulása Kecskeméten, 2014-2019*

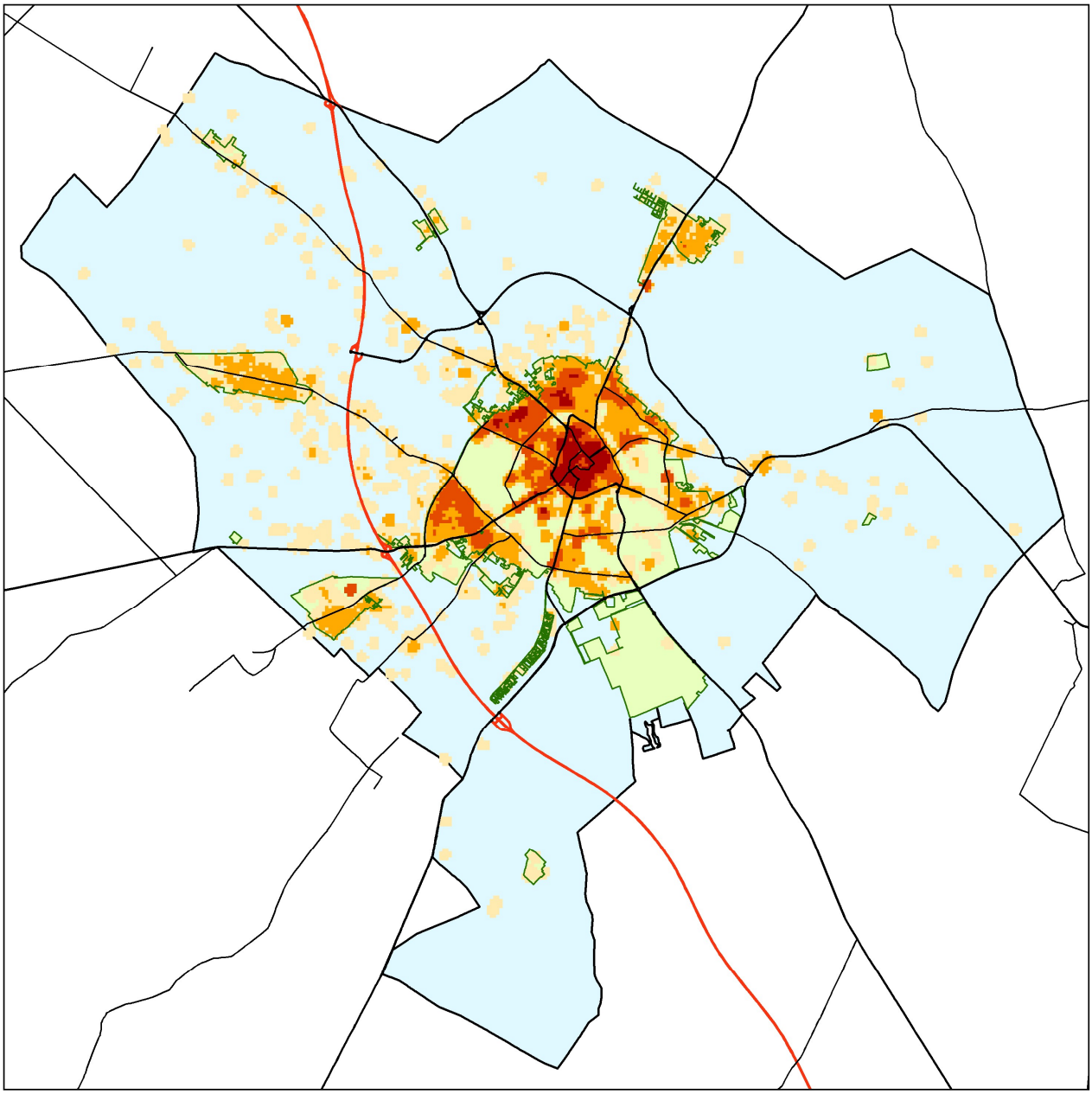
Forrás: KSH T-Star 2019.

A **vállalkozások városon belüli elhelyezkedése** erőteljes koncentrálódást jelez (49. ábra). A vállalkozások körülbelül felének található a székhelye a Belvárosban, a Széchenyivárosban és az északi kertvárosi övezetben. Ez érthető is, hiszen a különböző szolgáltatást nyújtó (a fodrásztól kezdve az ügyvédig, az orvostól kezdve az ingatlanközvetítőig, a könyvelőtől kezdve a cipőjavítóig, stb.) – jellemzően néhány fős vállalkozások – igyekeztek a legjobban elérhető központi, illetve sűrűn lakott városrészeket megtalálni.

Kecskeméten az ipari övezetekben (pl. déli iparterület, keleti iparterület, Technik-Heliport Ipari Park) darabszám tekintetében kevesebb cég található. Ez érthető is, mert itt összpontosulnak a nagyobb alapterületű termelőipari vállalkozások, melyek gazdasági és foglalkoztatottsági súlya kiemelkedő (50. ábra).

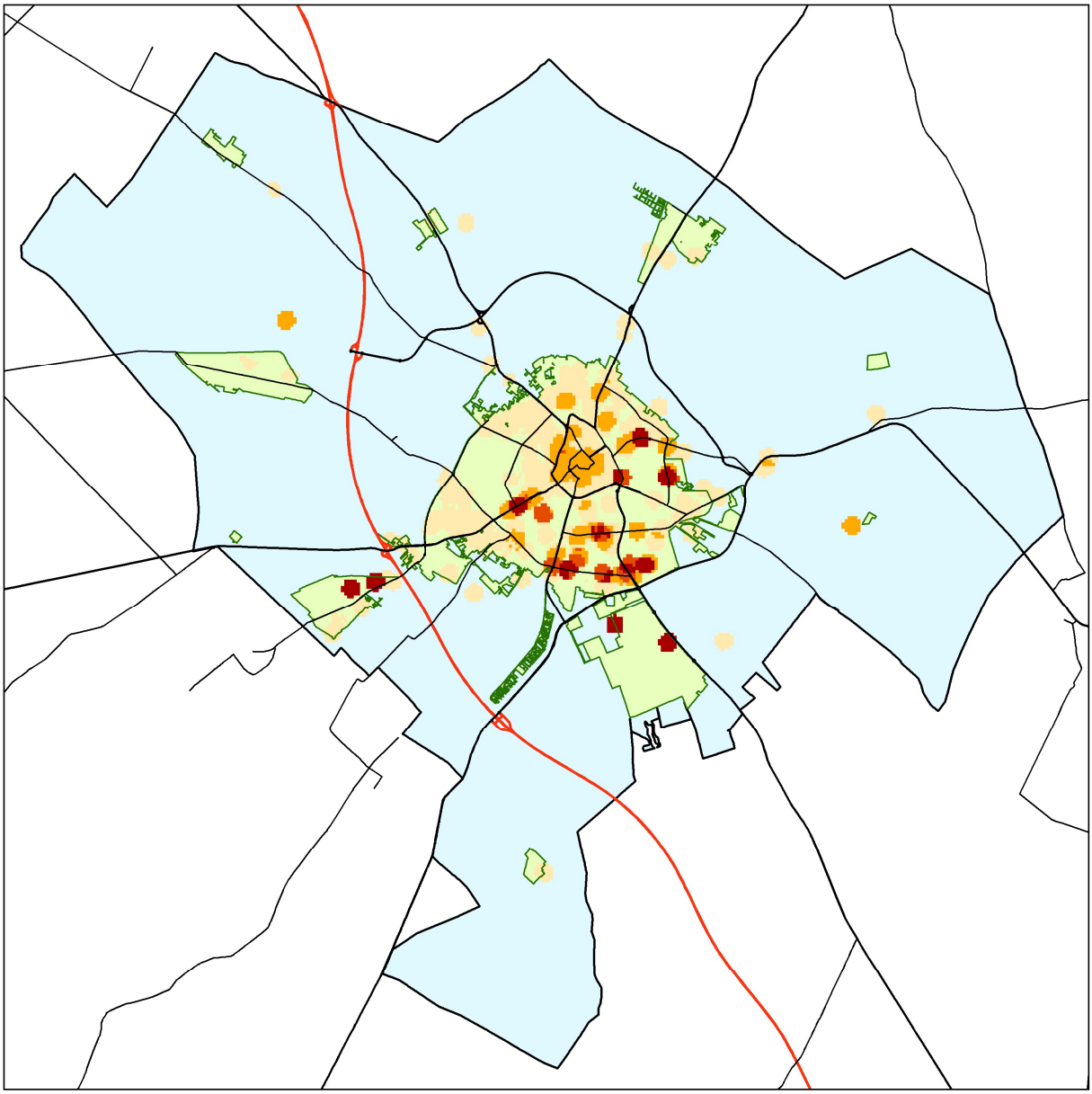
A vállalkozások számában a legdinamikusabb bővülést a déli iparterületen és a belvárosban tapasztalhatjuk, de általánosságban elmondható, hogy minden városrész esetében – ha csak kis mértékben is, de – növekedett a vállalkozások száma, különösen kedvező, hogy a stabilabb, nagyobb árbevételű, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások száma bővült legnagyobb mértékben.

49. ábra: *Kecskeméti székhellyel rendelkező vállalkozások elhelyezkedésének területi képe*

Adatok forrása: Opten 2019. alapján saját szerkesztés

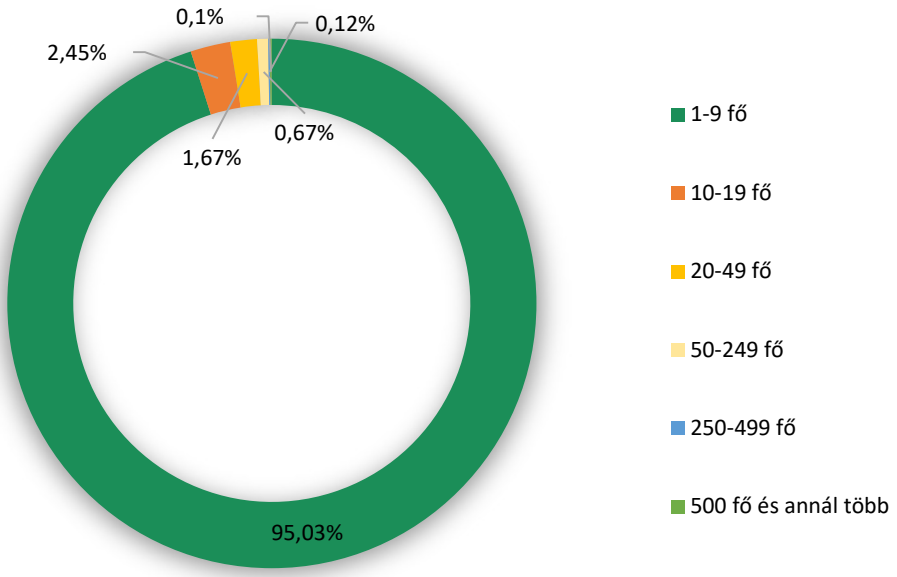
50. ábra: Az 1 milliárd forint feletti árbevétellel rendelkező Kecskeméti székhelyű cégek területi elhelyezkedése

Adatok forrása: Opten 2019. alapján saját szerkesztés

A létszámkategória alapján vizsgálva a működő vállalkozásokat, megállapíthatjuk, hogy a **kecskeméti vállalkozások döntő többsége** – az országos helyzethez hasonlóan – igen **kis létszámmal működik**, hosszú ideje 95%-uk 10 főnél kevesebbet munkavállalót foglalkoztat. Az őket követő 10-19 fős társaságok már csak 2,45%-ot képviselnek, a többi kategória esetében már csak igen csekély, egy százalék alatti arányról beszélhetünk (51. ábra).

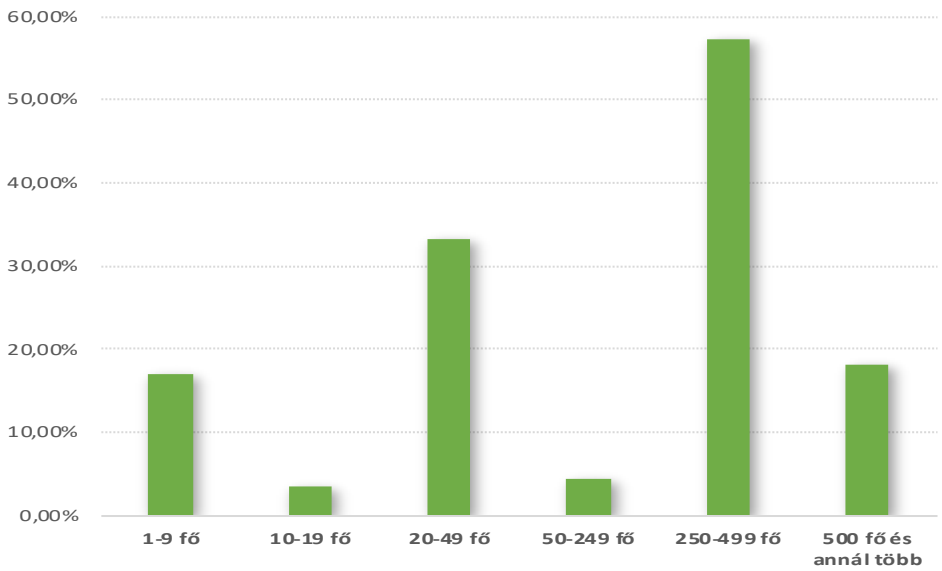
51. ábra: A működő vállalkozások számának alakulása létszám-kategóriánként

Forrás: KSH T-Star2018.

A 1-9 fős vállalkozások túlsúlya ellenére a 2011 és 2018 közötti időszakban jelentős átrendeződés ment végbe (52. ábra). A 10-19 fős vállalkozások esetében volt a legkisebb az emelkedés (3,53%), a legnagyobb pedig az a 250-499 fő feletti vállalkozások esetében figyelhető meg (57,14%). Jelentős emelkedés ment végbe még a 20-49 fős (33,33%) vállalkozások esetében. Az 50-249 fős vállalkozások száma gyakorlatilag stagnál és minimálisan változott (4,35%), az 1-9 fős (17,13%) és 500 fő feletti vállalkozások (18,18%) változása közel azonos volt a vizsgált időszakban.

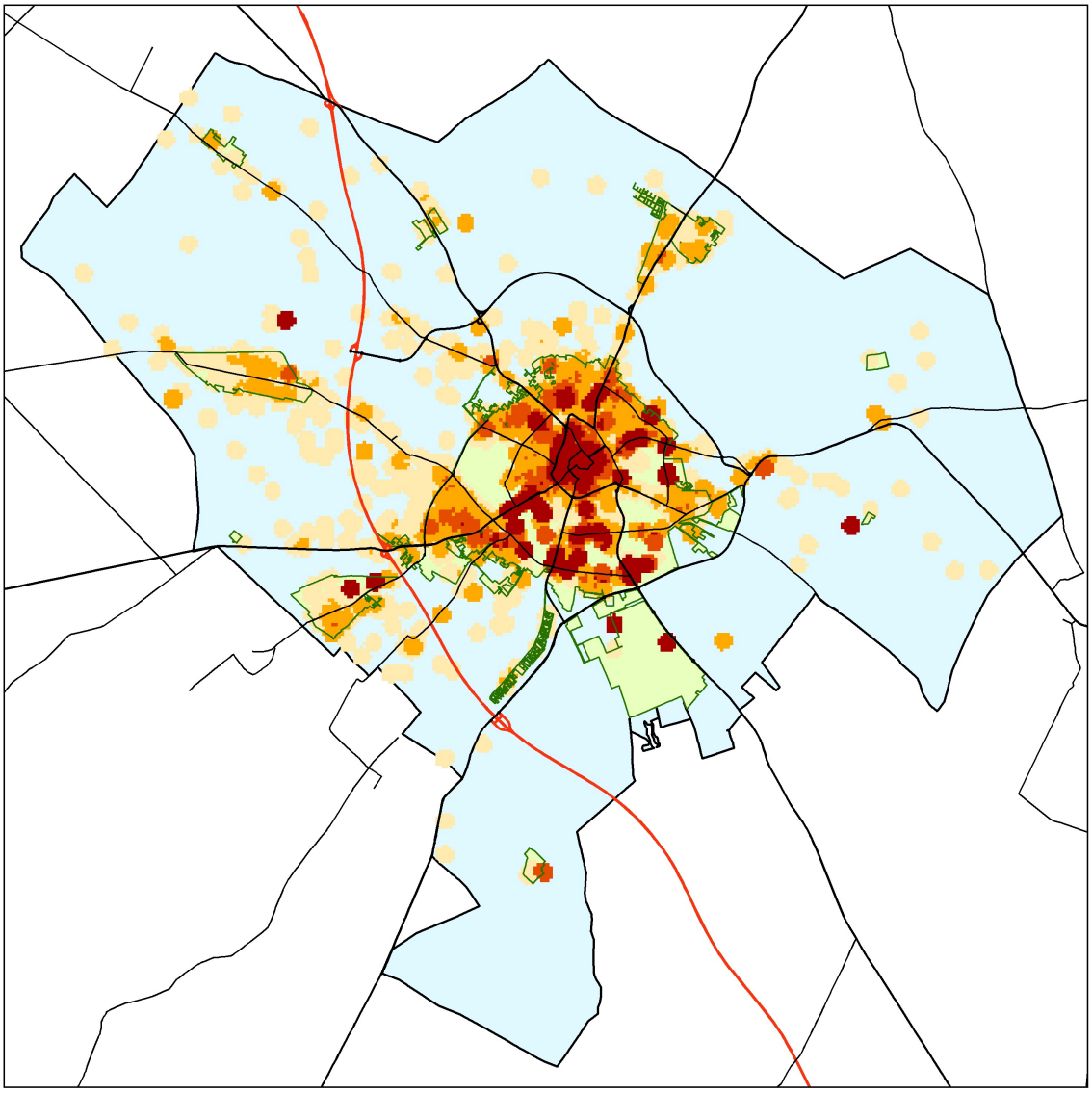
52. ábra: A működő vállalkozások számának változása létszám-kategóriánként

Forrás: KSH T-Star2018.

A vállalkozások **városon belüli elhelyezkedését** a létszámadatok alapján értékelve, részben hasonló képet mutat a számszerű megjelenését rögzítő állapottal (53. ábra). A Belváros és környékének sok-sok vállalkozása, még egy-két fő alkalmazása esetén is, kumuláltan jelentős létszámot képvisel, így a Nagykörút által körbezárt területen mintegy 12.000 munkahelyet találhatunk. Ugyanakkor a déli iparterület viszonylag kis vállalkozási száma a foglalkoztatás tekintetében már nem annyira szembetűnő, ez alól talán az önálló területegységként kezelt Mercedes telephely több mint 4.500 fős állománya, valamint a beszállítói park szintén több ezres állománya kivétel. Érdemes még megemlíteni a város déli és keleti iparterületének, valamint az Izsáki út környezetének jelentős foglalkoztatási szerepkörét, melyben a feldolgozóipar mellett, nagy szerepet játszik a szolgáltatás és a kiskereskedelem, valamint részben a vendéglátás is.

53. ábra: *A kecskeméti székhelyű cégek hőtérképe a foglalkoztatottak alapján*

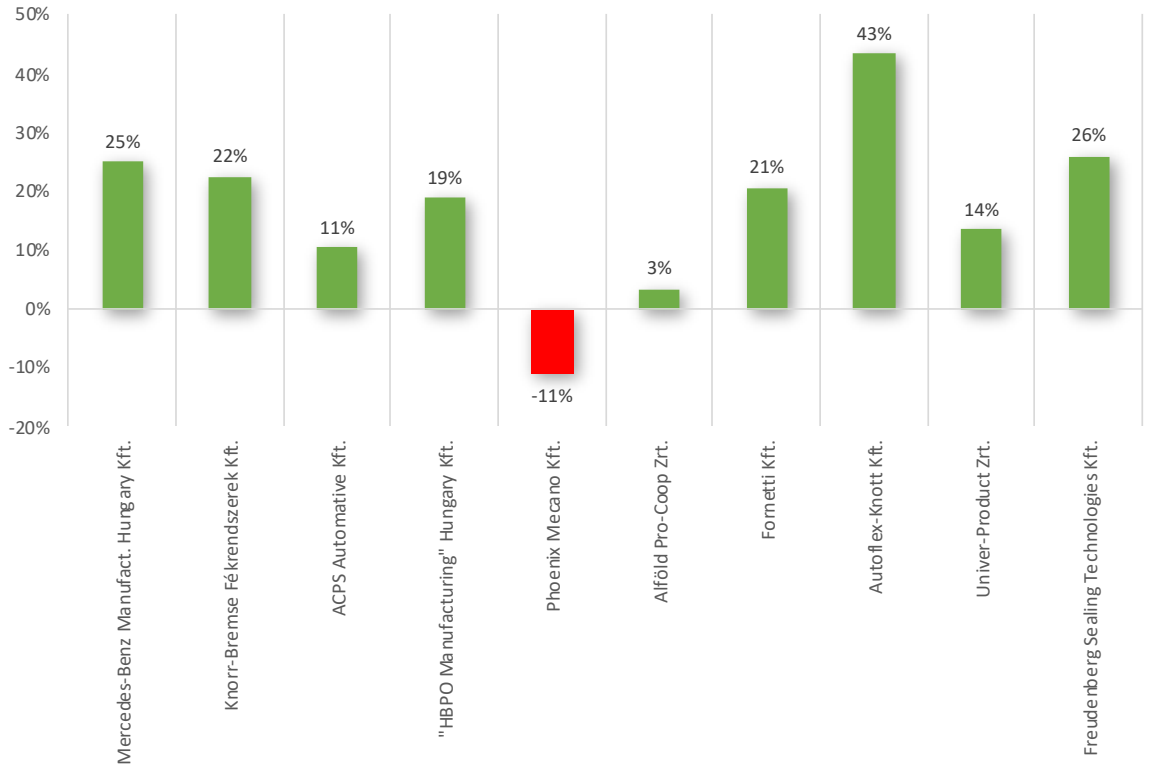

Adatok forrása: Opten 2019. alapján saját szerkesztés

A város legnagyobb **munkáltatója** (a közszférán kívül) – a kecskeméti székhelyű vállalkozások körében – a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft., amely 2019-ben több mint 4.700 embernek adott munkát. A másik jelentős foglalkoztató a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft., ahol 1.012 fő dolgozik. Ötszáz és ezer közötti létszámúak körében többféle ágazat képviselteti magát, pl. az ACPS Automative Kft., a CabTec Kft., a Phoenix Mecano Kft., a Fornetti Kft., az Univer-Product Zrt., a Freudenberg Sealing Technologies Kft., a Bácsvíz Zrt. Emellett, további 14 vállalkozást találhatunk a 250-499 főt foglalkoztató munkaadók körében, olyan meghatározó, régóta a városban székelő cégekkel, mint az UNIVER-COOP Zrt., a KEFAG Zrt, az STI Petőfi Nyomda Kft., vagy éppen a Kecskeméti Konzerv Kft.

Kecskemét TOP10 vállalkozásának 2014 és 2018 közötti létszám adatait elemezve látható (54. ábra), hogy a vállalatok nagy részében folyamatos, átlagosan 20% körüli létszámbővülés történt. Ezek közül is kiemelkedik az Autoflex-Knott Kft., ahol ebben az időszakban 43%-os létszám bővülés ment végbe. Ki kell emelni azonban, hogy a Phoenix Mecano Kft. esetében az utóbbi öt évben folyamatos létszámcsökkenés volt megfigyelhető – a termékszerkezet átalakításával és a modernizációs folyamatokkal párhuzamosan, amely összeségében 11%-os csökkenést jelentett.

54. ábra: *Kecskemét TOP 10 vállalatának munkavállalói létszámának változása, 2014-2018*

Forrás: Bács-Kiskun megye gazdasága 2016-2019, BKMKI

A kecskeméti székhelyű működő vállalkozások esetében azonban elmondható, hogy 2012 és 2019 között a tulajdonosok 5.499 új munkahelyet hoztak létre[4]. Emellett több olyan cég is működik a városban, melyeknek csak telephelye, fióktelephelye található itt, ugyanakkor ezek is jelentős szerepet töltenek be a helyi munkaerőpiacon, valamint hozzájárulnak az „anya" vállalkozás sikeréhez. Ezek között találhatunk 14 db bankot (*pl. OTP, Raiffeisen, K&H, Erste, Budapest Bank, MKB, CIB*); biztosító társaságokat (*pl. Union, Allianz, Ing, Groupama*); távközlési társaságokat (*Vodafone, Telekom, Invitel, DIGI*); kiskereskedelemben érdekelt multinacionális cégeket (*Spar, Metro, Auchan, Penny-Market, Tesco, Lidl, Aldi*), illetve más társaságokat is (*pl. Posta, MÁV, Volánbusz, Szerencsjáték Zrt., ADECCO Kft.*).

A városi gazdasági együttműködés hatékony formáinak kialakításában jelentős szerepük volt az elmúlt években a helyi Klaszterszervezetek (AIPA Klaszter, 3P Klaszter, Hírös Beszállító Klaszter). Ezek közül is érdemes kiemelni az AIPA Alföldi Regionális Iparfejlesztési Klaszter megalapítását, amely már nem csak egy ágazat belső összefogása érdekében jött létre, hanem az integráció egy magasabb szintjét igyekezett megvalósítani, többek között céljainak megfogalmazásában is. Ezek között megjelent már az Alföld és ezen belül a Dél-Alföld régió szerepének erősítése, a térség kis- és középvállalatainak megerősítése, az innovációs és a kutatási együttműködések regionális szintű támogatása, a térség kutatási eredményeinek közös piaci hasznosítása, új termékek és szolgáltatások együttes kialakítása, valamint a humán erőforrások szakmai és oktatási fejlesztése. A hatékonyság növelése érdekében 2012 októberében a három legnagyobb kecskeméti klaszter együttműködési megállapodást írt alá, ahol az egyes tagok autonómiájukat megtartva, de közösen léptek fel Kecskemét és gazdasági térségének versenyképességét javító és fejlesztő program megvalósítására. A klaszterek 3 nagy közös (járműipari versenyképességet növelő, beszállító képességeket fejlesztő-integrátori, mentor) programban, továbbá 10-15 db, a klasztertagok közös kooperációját igénylő projektben kívántak együttműködni. Az integráció még magasabb szintjét jelentette 2017-ben, amikor az AIPA Klaszter és a 3P Klaszter összeolvadt, létrehozva az „AI3PA Smart Klasztert". Az integráció a klaszter vállalatok közötti kohézió, partnerség és együttműködés erősítését célozta, ahol előtérbe kerül a vállalkozások közötti párbeszéd erősítése (pl. oktatási kérdések, termékportfoliók kialakítása, közös projektek indítása), az ágazatok közötti együttműködésből adódó szinergiák kihasználása, valamint az innovációs és export lehetőségek közös kiaknázása.

Ez a megállapodás igen előremutató volt, hiszen az együttműködés 11 különböző gazdasági ágazatot (pl. járműipar, csomagolóipar, nyomdaipar, műanyagipar, élelmiszeripar, vegyipar,

[4] Ez a számérték azonban nem tartalmazza a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. 2012-ben már alkalmazásban álló 3.128 fő munkavállalóját.

hulladékfeldolgozás, infokommunikációs technológia) és külön az oktatás szféráját nevesítette, s minden további ágazat szereplőinek megjelenésére nyitott, amely segíti a klaszter céljainak megvalósulását.

Vállalatok által végrehajtott beruházások

Az elmúlt bő öt évben a dinamikusan fejlődő városban újabb gazdasági beruházásokat hajtottak végre a kecskeméti székhelyű, illetve a betelepülő vállalkozások. A 2010-es évek közepéhez érve, még a Mercedes gyár beindulását követő évek kedvező gazdasági környezetét kihasználva, számos vállalat döntött a városba, vagy környezetébe történő betelepülésről (Antolin Hungary Kft., Argus Artur Kft., AXON, Risk Capital Kft., SMP), illetve már a városban meglévő kapacitásai bővítéséről (Bosal Hungary Kft., Graboplast Zrt., KÉSZ Ipari Gyártó Kft., Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft., Ritz Mérőtranszformátor Kft., Univer Product Zrt.).

A gazdasági fejlesztések következő hullámát, ugyancsak a Daimler AG. bejelentései indították el. Először a járműipari cég 2016 április végén egy 185 milliárd Ft értékű technológia-fejlesztési és karosszériaüzem (99 ezer m2-es üzemcsarnok) építési program megvalósításáról döntött, majd 2016. július 29-én, a meglévő kecskeméti telephelyen egy új – 1 milliárd EUR összegből, az évtized végére megvalósítandó – gyár építését jelentette be (melynek megvalósítását később bizonytalan időre elhalasztották).

A tervek szerint, az invesztíció eredményeként, 2.500 embert foglalkoztató, csúcstechnológiával rendelkező, az ipar 4.0 szellemiségében épülő – úgynevezett „Flex-Werk" – létesülne, amely karosszéria-, felületkezelő- és összeszerelő üzemből, valamint egy beszállítói ipari parkból áll majd. A német multinacionális vállalat bejelentései hatására újabb beruházási hullám indult a városban (ABRAZIV Mérnöki Iroda és Gépgyártó Kft., Kecskeméti Konzerv Kft., KITE Zrt., Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft., Freudenberg Sealing Technologies Kft., ElringKlinger Hungary Kft., Flisom Hungary Kft.). Valószínűsíthető, hogy ezzel még nem állt le a beruházások sora, hiszen 2020 márciusában a Mercedes-Benz vállalat újabb fejlesztést jelentett be, melynek során több mint 100 millió Euró értékben új présüzemet épít fel (várható átadás 2022) Kecskeméten, amely újabb lendületet adhat a helyi gazdaság fejlődéséhez

Kedvező folyamatként értékelhető, hogy a multinacionális cégek és a hazai nagyvállalatok mellett – többek között az uniós forrásoknak is köszönhetően – a KKV szektor is jelentős fejlesztéseket hajtott végre az elmúlt közel három évben. Csak a **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) keretében a kecskeméti vállalkozások az elmúlt közel öt évben mintegy 36 milliárd Ft-os támogatást nyertek el, melynek segítségével, több mint 61 milliárd forintnyi beruházást valósíthattak, illetve valósítanak meg**.

Néhány jelentősebb (1 milliárd Ft feletti) kecskeméti gazdasági beruházás 2014-től:

- Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. Logisztikai csarnok építése (15 millió Euró)
- Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. 99 ezer négyzetméter alapterületű új, csúcstechnológiával felszerelt karosszériaüzem felépítése (80 milliárd Ft);
- Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. technológia fejlesztési és gyártási kapacitás fejlesztés (105 milliárd Ft);
- Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. mintegy 23 ezer négyzetméteres új présüzemének építése (50 milliárd Ft);
- a Knorr Bremse Fékrendszerek Kft. zöldmezős beruházással épült új, 20 ezer m2-es gyártó- és fejlesztési bázisa (20 millió Euró);
- Risk Capital Kft. MetLog Logisztikai Központ 5 ezer m2-es csarnokának kialakítása (1,1 milliárd Ft);
- Antolin Hungary Kft. új gyártócsarnokának építése (5,6 milliárd Ft);
- Freudenberg Sealing Technologies Kft. új üzemcsarnok építése (3,9 milliárd Ft),
- Samvardhana Motherson Group (SMP) új, zöldmezős, 44 ezer négyzetméteres gyártóegységének kialakítása (31 milliárd Ft);
- ElringKlinger Hungary Kft. új 10 ezer négyzetméteres gyárának megépítése (21 millió Euró);
- AXON Kábelgyártó Kft. új, zöldmezős 5500 négyzetméter alapterületű gyár építése;
- Ritz Mérőtranszformátor Kft. új 7500 négyzetméteres gyártócsarnok építése (1,5 milliárd Ft);
- NISSIN Foods Kft. új zöldmezős gyárának építése (33 millió Euró);
- Univer Product Zrt. új paradicsomfeldolgozó üzemének építése (4,3 milliárd Ft);
- KÉSZ Ipari Gyártó Kft. új acélszerkezet gyártó csarnokának építése (1,17 milliárd Ft);
- KITE Zrt. új értékesítési központjának építése (1,2 milliárd Ft);
- Flisom Hungary Kft. új napelemgyárának építése (12,5 milliárd Ft);
- HILTI Szerszám Kft. új gyárának építése (7,2 milliárd Ft).

Európa Uniós források felhasználása

A fejlesztések, beruházások forrását a saját pénzügyi keretek mellett az uniós pályázatok biztosították. Az **európai uniós pályázatok** számos területen nyújtottak támogatást a város vállalkozói számára, ezeket igyekeztek minél jobban kihasználni és hasznosítani.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007 és 2013 között már sokkal több forrást hozott Kecskemétre (11. táblázat). 2013 végéig közel 2400 pályázatot nyújtottak be, ebből 1362-nek ítéltek támogatást. A 110 milliárd Ft-os összegre a legtöbb pályázatot a Gazdaságfejlesztés OP-

hoz adták be, ezek jutottak a legnagyobb összeghez is. Jelentős forrás került a városi vállalkozásokhoz a Közlekedés OP és a Társadalmi Infrastruktúra OP keretében is.

11. táblázat: *Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében támogatott kecskeméti pályázatainak megoszlása operatív programonként*

Operatív program	Támogatott pályázatok száma		Támogatási összeg	
	darab	%	Ft	%
ÁROP	5	0,37	241 702 342	0,22
DAOP	89	6,53	12 639 630 808	11,50
GOP	921	67,62	28 803 419 549	26,20
KEOP	48	3,52	12 292 257 144	11,18
KÖZOP	9	0,66	25 193 906 568	22,92
TÁMOP	264	19,38	8 897 529 812	8,09
TIOP	26	1,91	21 872 628 739	19,89
Összesen:	*1 362*	*100,00*	*109 941 074 962*	*100,00*

Forrás: EMIR, 2013

A 2014-ben elindult új uniós költségvetési ciklusban (2014-2020) a Széchenyi 2020 Program keretében összeségében 725 db kecskeméti pályázat részesült több mint 108 milliárd Ft támogatásban (12. táblázat). Az előző programozási ciklushoz hasonlóan a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program volt a legsikeresebb mind a nyertesek számát tekintve, mind a kiosztott támogatási összeg tekintetében. Emellett érdemes kiemelni, hogy a hasonló célokat támogató operatív programokból elnyert támogatások tekintetében átrendeződés figyelhető meg. A terület- és településfejlesztést támogató operatív programok (DAOP, TOP) esetében sikeresnek tekinthető a 2014-2020-as időszak, hiszen több mint kétszer annyi forrást sikerült elnyerni. Hasonlóan sikeresnek tekinthető mindkét időszakban a környezetvédelmet és energiahatékonyságot segítő programok megvalósítása, a lehívott források alapján. Visszaesés igazából csak a közlekedésfejlesztés (KÖZOP, IKOP) területén volt tapasztalható, ahol jelentős forrásvesztést volt kénytelen elszenvedni a város a 2014-2020-as időszakban.

12. táblázat: A Széchenyi 2020 program keretében támogatott kecskeméti pályázatainak megoszlása operatív programonként

OPERATÍV PROGRAM	Támogatott pályázatok száma		Támogatási összeg	
	darab	%	Ft	%
EFOP	65	8,97%	21 795 517 728	20,15%
GINOP	561	77,38%	35 994 525 191	33,27%
IKOP	2	0,28%	7 553 399 020	6,98%
KEHOP	19	2,62%	14 786 836 604	13,67%
KÖFOP	1	0,14%	9 000 000	0,01%
MAHOP	1	0,14%	149 599 349	0,14%
RSZTOP	0	0,00%	0	0,00%
TOP	76	10,48%	27 891 372 318	25,78%
VEKOP	0	0,00%	0	0,00%
Összesen:	725	100%	108 180 250 210	100%

Forrás: Széchényi 2020, 2020

13. táblázat: GINOP keretében a legnagyobb összeget nyert kecskeméti projektek

Pályázó neve	Projektek száma	Megítélt összes támogatás (Ft)
Pallasz Athéné Egyetem (Neumann János Egyetem)	2	6 288 907 844,00
BOSAL Hungary Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	1	1 894 789 803,00
VARINEX Informatikai Zártkörűen Működő Részvénytársaság	2	1 799 989 200,00
UTB Envirotec Környezettechnológiai Zártkörűen Működő Részvénytársaság	1	1 540 799 705,00
Kecskeméti Szakképzési Centrum	4	969 122 279,00
GRABOPLAST Padlógyártó Zártkörűen Működő Részvénytársaság	1	884 616 755,00
Kereken-Pálya Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	2	771 141 354,00
GAMMA-DIGITAL Fejlesztő és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	1	723 822 379,00
PCI Ipari Automatizálási Fővállalkozó és Kivitelező Zártkörűen Működő Részvénytársaság	1	624 274 934,00
DELTAPLAST Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	6	583 206 570,00

Forrás: Széchényi 2020, 2020

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program projektjeinek kétharmadát mikro- és kisvállalkozások készítették, emellett non-profit szervezetek, nagyvállalatok is segítséget kaptak elképzeléseik megvalósításához. A hatékony forrásfelhasználást igazolja az a tény is, hogy sok esetben a pályázók több nyertes projektet is elő tudtak készíteni (14. táblázat). Emellett a különböző szervezetek Kecskemét területén, a különböző uniós operatív programok segítségével jelentős (1 milliárd Ft feletti) beruházásokat is megvalósítottak, melyek meghatározó módon segítették a város szolgáltatási és ellátási színvonalának emelését (14. táblázat).

14. táblázat: *A Széchenyi 2020 Program keretében a legnagyobb összeget nyert kecskeméti projektek*

Alintézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Megítélt támogatás, Ft
KEHOP-3.2.1-15-Az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszereinek fejlesztése a települési hulladék vonatkozásába	NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése a Duna-Tisza közi régióban, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre	17 959 611 751,00
GINOP-2.3.4-15-Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ - Kutatási infrastruktúra fejlesztése	Pallasz Athéné Egyetem / Neumann János Egyetem	Globális jelentőségű járműipari kutatás-fejlesztési központ létrehozása Magyarországon a Kecskeméti Főiskola és az AVL AUTÓKUT Kft.	5 770 743 689,00
TOP-6.8.2-15-KE1-Helyi foglalkoztatási együttműködések a megyei jogú város területén és várostérségében	Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata	Foglalkoztatási paktum Kecskeméten	1 772 066 600,00
GINOP-1.3.3-16-Beszállító mikro-, kis- és középvállalkozások és beszállítói integrátorok támogatása	BOSAL Hungary Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	Beszállítói lánc fejlesztése a Bosal Hungary Kft-nél	1 894 789 803,00
TOP-6.1.5-16-KE1-Gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata	Károly Róbert krt. II. ütemének megvalósítása	3 314 937 660,00
GINOP-2.2.1-15-K+F versenyképességi és kiválósági együttműködések	VARINEX Informatikai Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Implantátumok osteoszintézisének kutatása és trabekuláris szerkezet kifejlesztése Additive Manufacturing alkalmazásával	1 670 000 000,00
TOP-6.3.1-15-KE1-Barnamezős területek rehabilitációja	Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata	A Rudolf-kert építészeti és közterületi fejlesztése, szinergiában a város gazdaságilag fenntartható célkitűzéseivel	1 784 881 152,00
GINOP-2.2.1-15-K+F versenyképességi és kiválósági együttműködések	UTB Envirotec Környezettechnológiai Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Kommunális szennyvizek és szennyvíziszapok energia- és nyersanyag-tartalmának innovatív hasznosítása	1 540 799 705,00

Forrás: Széchenyi 2020, és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata

Modern Városok Program

A Kormány a Modern Városok Program keretében 2016. február 9. napján együttműködési megállapodást kötött Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatával a város további fejlődése és megújulása érdekében.

15. táblázat: Modern Városok Program keretében megvalósuló kecskeméti projektek

	PROJEKT MEGNEVEZÉSE	KORM.HAT.
1.	Kecskemét Fejlődésért Alap létrehozása	1068/2017. 1531/2019.
2.	Kecskemét város villamosenergia-ellátásának fejlesztése	1044/2018.
3.	445. sz. Kecskemét elkerülő út továbbfejlesztése (M5 és 5.sz. Főút között)	1371/2016. 1505/2016.
4.	52. sz. főút, M5-ös autópálya és Kecskemét, Nagykörút közötti szakasz négysávossá történő kapacitásbővítése	1505/2016.
5.	Kecskemét vasútállomás intermodális átszállókapcsolatainak fejlesztése és P+R parkolók kialakítása	1552/2017.
6.	Kecskemét és a környező települések közötti vasúti összekötés, az elővárosi vasúti közlekedés fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata	1505/2016.
7.	Kecskeméti állami repülések céljára szolgáló repülőtér közös felhasználású (katonai-polgári) fejlesztése	1845/2016. 1202/2018 1479/2018.
8.	Kecskemét Déli iparterületen elhelyezkedő Berényi Béla út, valamint a Szent László körút fejlesztése	1892/2017.
9.	Kodály Zoltán Nemzetközi Képzési és Módszertani Központ Létrehozása	1243/2017. 1553/2017. 1007/2018. 1759/2018.
10.	Kecskeméti Városháza felújítása	1202/2017. 1483/2019.
11.	Kada Elek Közgazdasági Szakgimnázium fejlesztése	1710/2017.

Forrás: Magyar Közlöny, Széchenyi 2020 Program, 2016-2020 és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata

1.1.6.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A vállalkozások versenyképességét sokféle tényező segítheti. Ezek közül az egyik meghatározó elem a **közlekedési infrastruktúra** fejlettsége, annak mennyiségi és minőségi jellemzői.

Kecskemét közlekedés-földrajzi helyzete kiemelkedő, így a város a kiépített **közlekedési utaknak köszönhetően megfelelő elérhetőséggel rendelkezik** mind a K-NY-i, mind pedig az É-D-i közlekedési viszonylatokban. Az M5-ös autópálya révén gyorsan megközelíthető a főváros, illetve a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér. Az M0-ás körgyűrű pedig közvetlen kapcsolatot biztosít a tovább vezető autópályák (M1, M2, M3, M6, M7) irányába, amely a távolabbi célpontokhoz való viszonylag gyors eljutást teszi lehetővé. Az autópálya és az 5-ös főút Szeged, illetve a szerb határ felé is biztosítja a közúti kapcsolatot. A kelet-nyugati irányú forgalom a Dunaföldvárt Kecskeméttel összekötő 52-es úton bonyolódik, amely a déli elkerülőn keresztül a 44-es út felé, Békéscsaba és a román határ irányába teremt összeköttetést. Kecskemétről indul a 441-es út, amely a várost Nagykőrössel és Cegléddel köti össze, illetve a város elkerülő szakaszáról az 54-es főközlekedési út, amely Soltvadkerten keresztül a megye déli területeit tárja fel. A távlati tervekben két fontos autóút fogja még érinteni a várost, az egyik az M8-as Veszprémet-Szolnokkal összekötő szakasz, valamint az M44-es jelű autóút, amely a várost Békéscsabával, illetve a román határral fogja összekötni. A város növekvő gazdasági teljesítménye, erősödő logisztikai tevékenysége és foglalkoztatási szerepköre, jelentős forgalomnövekedést eredményezett az elmúlt években, amely indokolttá tette a meglévő közúti kapacitások növelését, a város térségi elérhetőségének javítását. Ennek érdekében jelentős közúthálózati beruházás keretében valósult meg a közelmúltban, a 445-ös jelű északi elkerülő út építése, valamint a 54. számú főút 44. számú főút és M5 autópálya közötti szakaszának 2x2 sávos bővítése.

A közúti hálózati kapcsolatok mellett jelentős **vasúti vonalak** is érintik a várost. Kecskeméten megy át a Budapest-Cegléd-Szeged vasútvonal, amely nem csak a személyszállítás, de a teherfuvarozás meghatározó viszonylata is. Fontosak továbbá azok a mellékvonalak is (Budapest-Dabas-Lajosmizse-Kecskemét, a Szolnok-Tiszakécske-Lakitelek-Kecskemét, vagy a Kecskemét-Fülöpszállás), melyek a jövőben a térség ellátásában és a hivatásforgalmi ingázásban tölthetnek be a mainál lényegesen nagyobb szerepet. A személyszállítás mellett az áruszállítást is segíti a vasúti hálózat, a városon belül több iparvágány köti össze a fővonalat a különböző termelőüzemekkel (pl: Mercedes gyár, illetve a kecskeméti repülőtér iparvágányai).

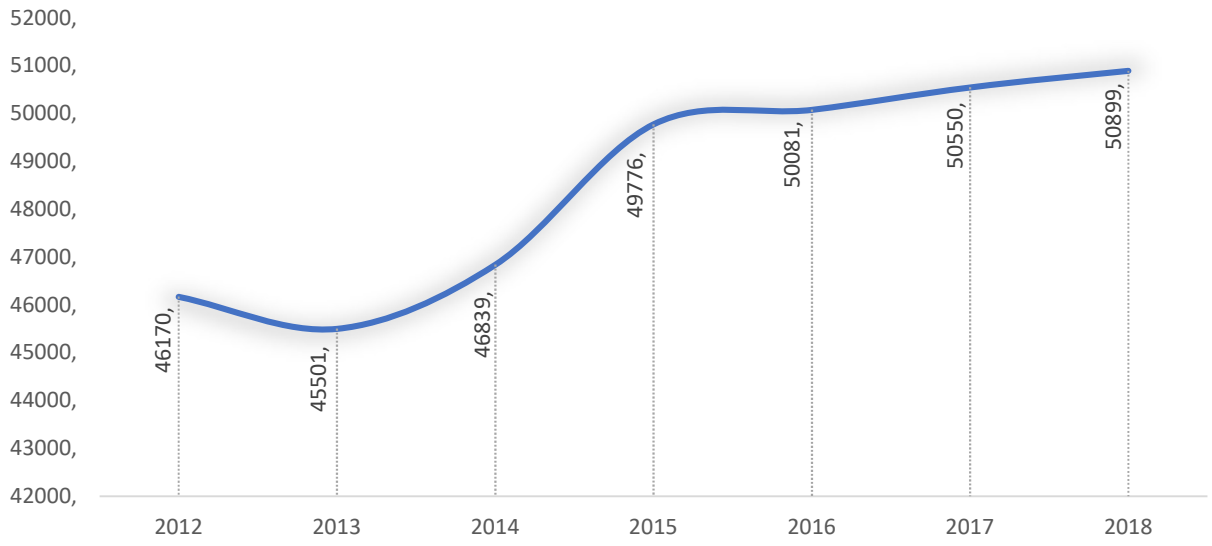
A többi műszaki infrastrukturális elem (villamosenergia, víz, gáz, csatorna) tekintetében megfelelő az ellátottság, a több termelő vállalkozást tömörítő ipari parkokban, ipar-negyedekben a közüzemi szolgáltatók a nagyobb kapacitás iránti igényeket is ki tudják elégíteni.

A város infokommunikációs helyzete is kedvezőnek mondható, a nagy sávszélességű internetes hálózat Kecskeméten megy keresztül, így városban biztosított a gyors internetkapcsolat. A vezetékes és a mobil telefonszolgáltatások is jó minőségben elérhetőek.

Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A versenyképességet befolyásoló másik tényező a **munkaerő-piac helyzete**, a kereslet-kínálat alakulása, a munkaerő képzettsége. Kecskeméten az új vállalkozások megjelenése, valamint a meglévők növekvő teljesítménye és létszám-gazdálkodása eredményeként – 10 százalékponttal emelkedett a foglalkoztatottak aránya (55. ábra). Fontos kiemelni ugyanakkor, hogy a 2013-as mélypontot követően ez az arány 2015-ig emelkedett jelentősen (8%), az ezt követő három évben viszont csak igen mérsékelt ütemű volt a növekedés (2%).

55. ábra: Foglalkoztatottság alakulása Kecskeméten

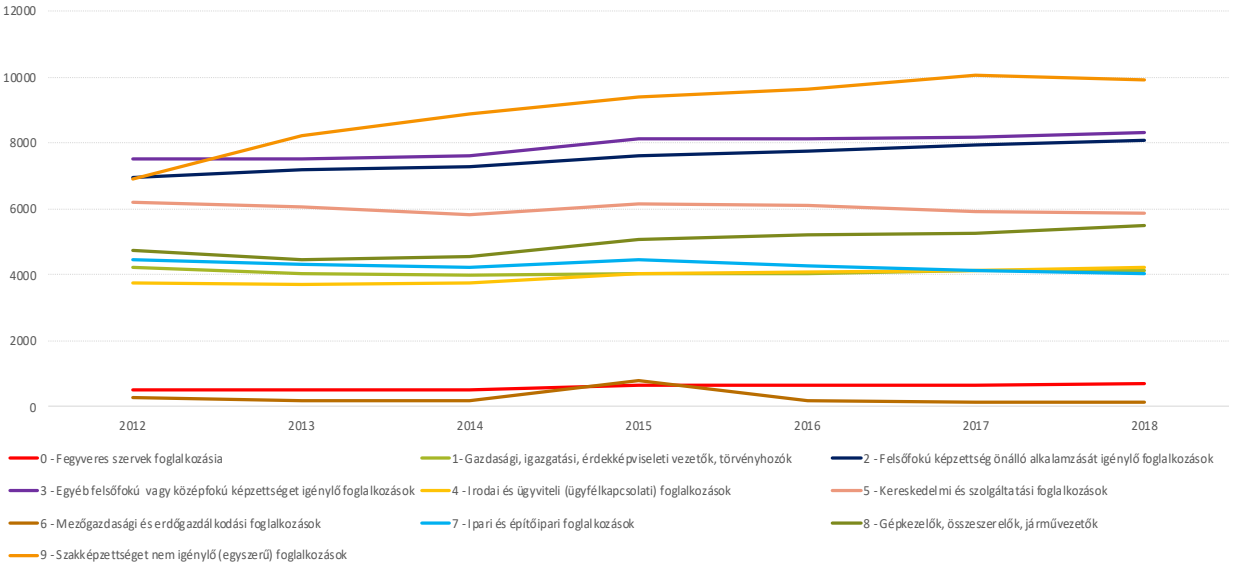

Forrás: Magyar Államkincstár, 2012 -2018

A foglalkoztatottság, foglalkozási ágak szerinti vizsgálata (56. ábra) megerősíti azt a feltevést, hogy a feldolgozóipar erősödése erősen befolyásolja a munkaerőpiac keresleti oldalát. Ezt támasztja alá az a tény, hogy a Mercedes-Benz gyár és az azt kiszolgáló beszállítók Kecskemétre való településével jelentősen megemelkedett a szakképzetséget nem igénylő, betanított munkaerő iránti kereslet. Emiatt a 2012 és 2018 közötti időszakban, ebben a foglalkoztatási ágban 43%-os emelkedés volt tapasztalható.

A foglalkoztatotti ágakban – néhány kivétellel – átlagosan 15% körüli létszám növekedés ment végbe. Ugyanakkor érdemes kiemelni, hogy a vizsgált időszakban a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások esetében közel 46%-os visszaesés történt, míg az ipari és építőipari foglalkozások esetében közel 10%-kal esett vissza az alkalmazottak száma.

56. ábra: *Foglalkoztatottság megoszlása foglalkoztatási ágak szerint (2012-2018)*

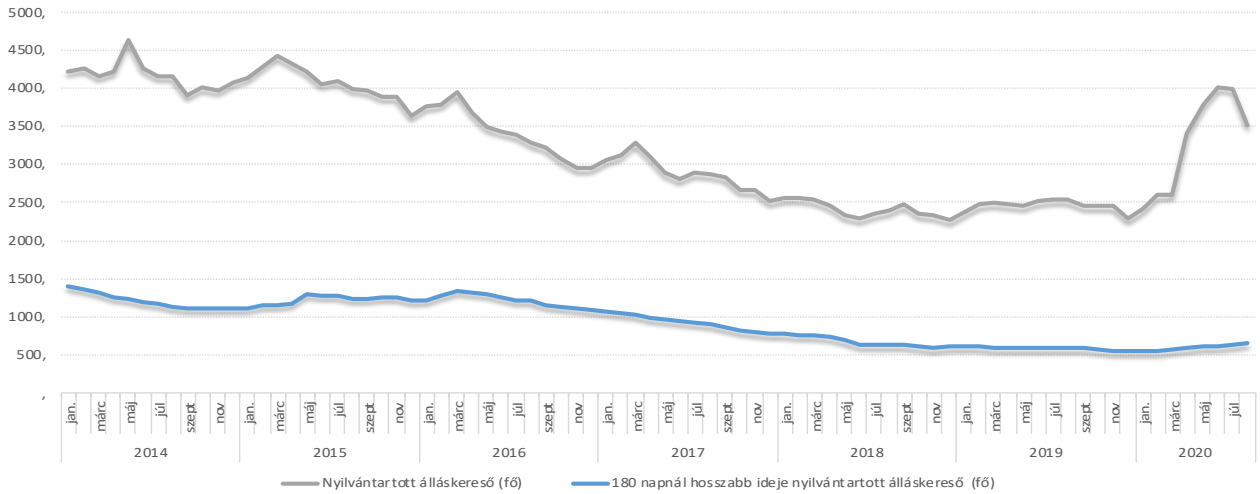

Forrás: Magyar Államkincstár, 2012 -2018

A munkaerő-piac kínálati oldalát alkotják az álláskeresők. 2014-2020 közötti időszakban az álláskeresők száma fokozatosan csökkent, a kedvező kínálati oldalnak köszönhetően. 2019 év végére a nyilvántartott álláskeresők száma közel a felére csökkent a 2014. januárban nyilvántartott számhoz képest. A 2020. évben kialakul pandémia azonban igen negatívan hatott a keresleti oldalra, számos munkáltató csökkentette munkavállalóinak számát. Ennek következtében 2020. júniusában a nyilvántartott álláskeresők száma (4014 fő) visszaemelkedett a 2015. évi szintre. Az ezt követő három hónapban az adatok tendenciája ismét az álláskeresők számának csökkenését mutatja, ami egyrészt az időközben kormányzati, illetve városi szinten meghozott, a munkahelyek védelmét célzó döntéseknek is köszönhető.

Ezzel szemben a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők számában a pandémia jelentősebb elmozdulást még nem eredményezett (57. ábra). A 2019-ig tartó folyamatos csökkenés után a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők számában, 2019-2020-as időszakban inkább a stagnálás volt jellemző.

57. ábra: *Nyilvántartott és a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők számának alakulása Kecskeméten (2014 – 2020)*

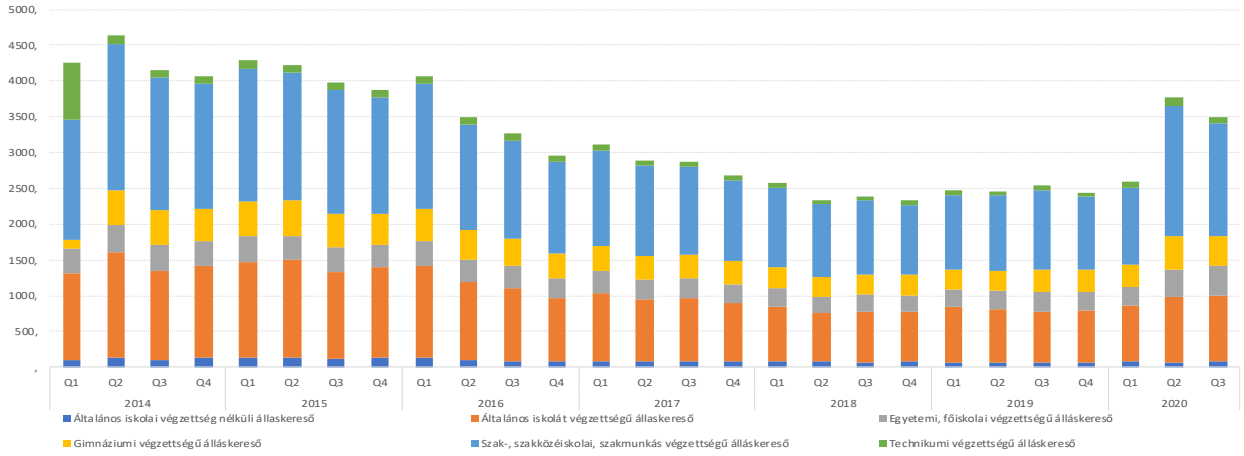

Forrás: Munkanélküliségi adatok, ITM, 2014-2020

A munkanélküli álláskeresők adatait elemezve az állapítható meg, hogy végzettség tekintetében a legnagyobb arányt az általános iskolai végzettségű, a szak-, szakközépiskolai, szakmunkás végzettségű, valamint technikumi végzettségű álláskeresők képviselik (58. ábra). A 2014 és 2020 időszakban végmenő kedvező, a munkaerőpiacot élénkítő változások alapvetően ezt a két réteget érintették kedvezően, így az ő esetükben csökkent jelentősen az álláskeresők aránya.

A pandémia megjelenését követő időszakban a kedvező folyamatok megfordultak és a kereslet szűkülése és a munkahelyek megszűnése a technikusi (65,45%) és az egyetemi, főiskolai (57,53%), valamint a szak-, szakközépiskolai, szakmunkás (52,58%) végzettségűeket érintette legérzékenyebben.

58. ábra: *Munkanélküli álláskeresők végzettség szerinti megoszlása Kecskeméten (2014-2020)*

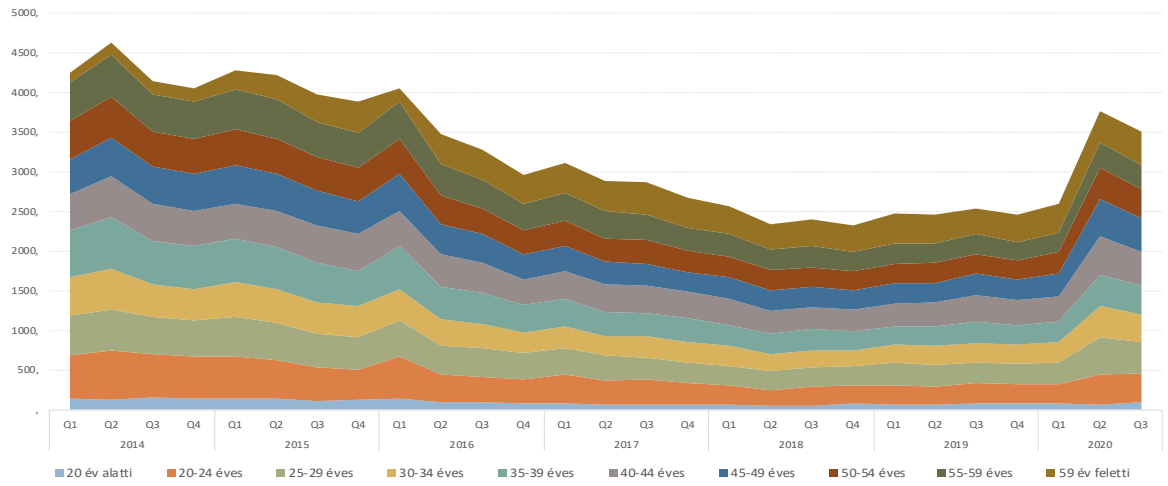

Forrás: Munkanélküliségi adatok, ITM, 2014-2020

A korcsoportok megoszlása tekintetében az álláskeresők aránya gyakorlatilag kiegyenlítettnek tekinthető (59. ábra). Egyedül a 20 év alatti álláskeresők aránya tér el jelentősen az átlagtól, ami azzal magyarázható, hogy a munkaerőpiacon jelentősen kisebb a 20 évi alatti munkavállalók létszáma. Kiemelendő, hogy a munkaerőpiaci változások a különböző korosztályokat alapvetően ugyan úgy érintik, a 2014- 2019 közötti időszakban egyik korosztálynál sem voltak kiugró értékek.

A pandémia megjelenését követő időszakban a korosztályok közötti kiegyensúlyozottság felborult. A kereslet szűkülése és a munkahelyek megszűnése elsősorban a 45-49 éves (62,93%), 25-29 éves (55,69%), illetve az 50-54 (51,87%) korosztályokat érintette érzékenyen.

59. ábra: *Munkanélküli álláskeresők korcsoportok szerinti megoszlása Kecskeméten (2014 – 2020)*

Forrás: Munkanélküliségi adatok, ITM, 2014-2020

Kutatás, fejlesztés

Kecskeméten több **kutatóintézet** is működik: a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete Alföldi Tudományos Osztálya, a ZKI Zöldségtermesztési Kutató Intézet Zrt, a Neumann János Egyetem Szőlészeti és Borászati Intézetének Kutató Állomása. A Kecskeméti Főiskola, a Kiskunsági Nemzeti Park számtalan kutatás helyszíne, nemzetközi szinten is elismert eredményekkel büszkélkedhetnek. A múzeumokban a kiállítások mellett kutatások is zajlanak, a Kecskeméti Planetárium, a levéltár, a művészeti műhelyek szintén sokféle vizsgálat, elemzés, kísérletezés színtere. A városban működnek kutatással foglalkozó kisebb-nagyobb vállalkozások is, a jelentősebb termelő cégek is gondot fordítanak a kutatásra, fejlesztésre.

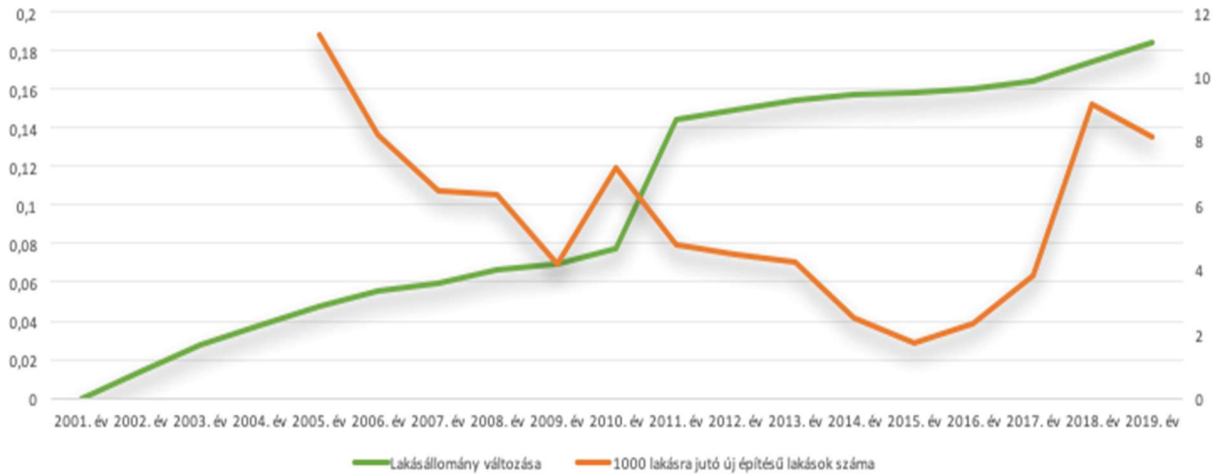
1.1.6.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

A vizsgált időszakban Kecskemét ingatlanpiacának kínálati oldalát az alábbi elemek határozzák meg: a meglévő lakásállomány nagysága, egy adott évben épített új lakóingatlanok száma, valamint az adott évben kiadott építési engedélyek, illetve az egyszerű bejelentések számossága.

A meglévő lakásállományt és az adott évben épített lakóingatlanok számát vizsgálva az állapítható meg, hogy lakásállomány növekedése 2010-ig stabil, éves szinten átlagosan 1 százalékpontos növekedés mellett bővült (60. ábra). 2011. évi népszámlálást során a lakások száma feltehetően korrigálásra került, ezzel közel 6 százalékpontos, elsősorban technikai növekményt okozva a lakásállomány számában. 2011-től a lakásállomány növekedése egészen 2017-ig sokkal kisebb ütemben, 0,5 százalékpont alatti emelkedés mellett folytatódott. A 2016-ban meghozott kormányzati intézkedések következtében jelentősen megnövekedett építési beruházásoknak köszönhetően a lakásállomány növekedése visszatért az 1 százalékpontos növekedési ütemhez.

A lakásállomány megújulását vizsgálva az állapítható meg, hogy a megújulás nagysága 2015-ig fokozatosan csökkent a kedvezőtlen makro- is mikrogazdasági folyamatoknak köszönhetően. A 2016-os kormányzati intézkedéseknek köszönhetően ez a trend megváltozott, és az 1000 lakásra jutó új lakások száma 3 év alatt a 2006. évi szintre emelkedett, amit 2019-ben az országos ingatlanpiaci folyamatoknak megfelelő enyhe csökkenés követett.

60. ábra: A lakásállomány és az 1000 lakásra jutó új lakások számának alakulása 2001-2019 között

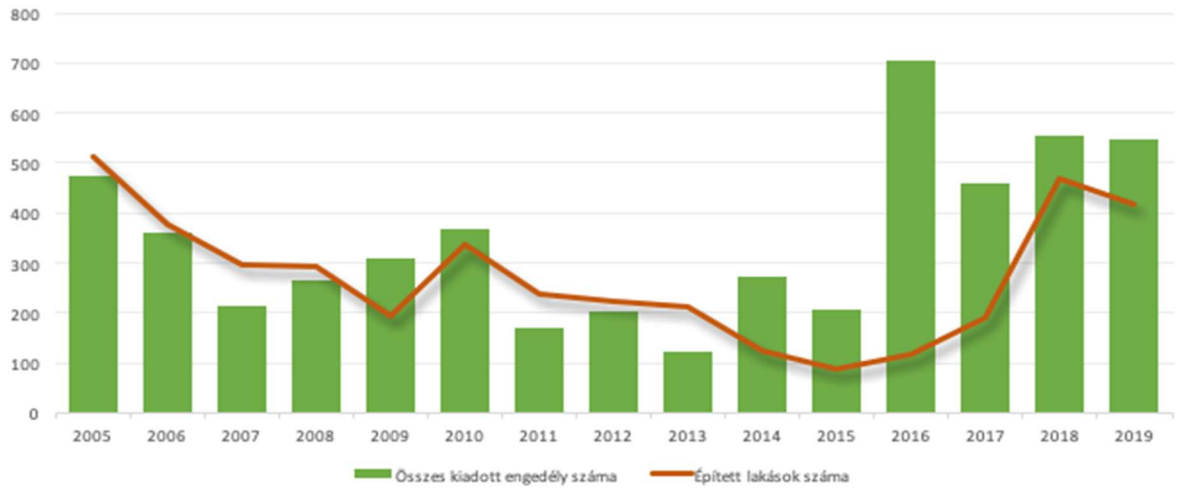

Forrás: KSH Területi Statisztika 2020.

A kínálati oldal tekintetében 2014 és 2019 között a lakásállomány 2,32%-kal növekedett, ami öt év távlatában kisebb növekedést jelent. Ez elsődlegesen a válságot követő (2010-2015

közötti) mérsékelt építési kedvvel magyarázható (61. ábra). Az építést támogató jogszabályi környezet kialakítását követően 2015. évi szinthez képest 2018-ra ötször nagyobb lett az egy évben átadott új lakások száma, valamint jelentősen növekedett az egy évben kiadott építési engedélyek és egyszerű bejelentések száma. 2019. évtől ugyanakkor jól látható az 5%-os ÁFA kivezetéséből adódó csökkenő tendencia is.

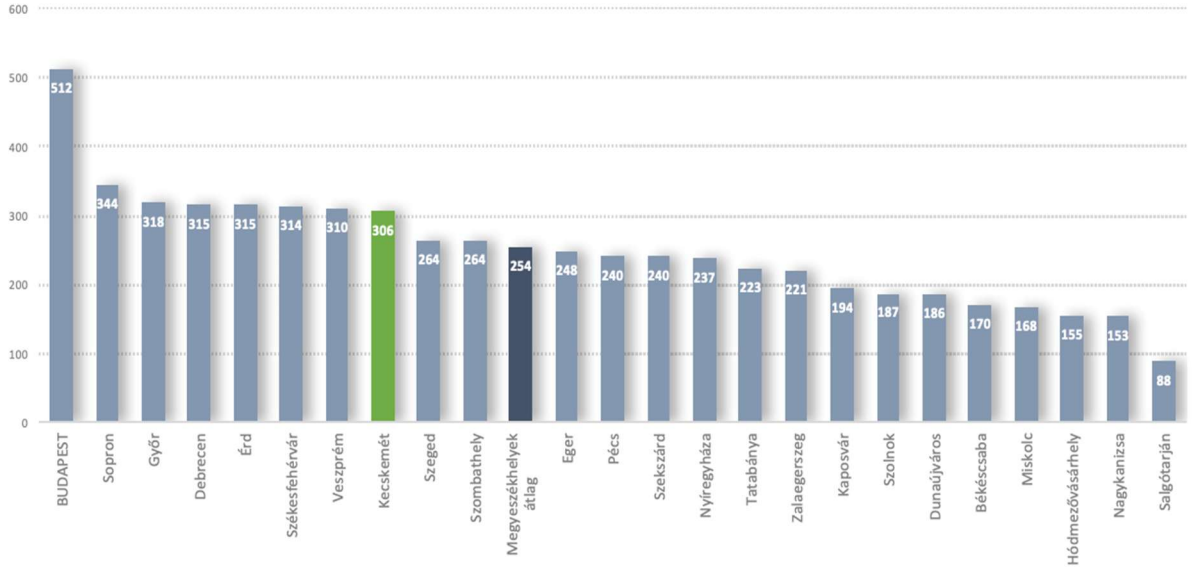
61. ábra: Kecskeméten kiadott építési engedélyek és épített lakások száma (2005-2019)

Forrás: KSH Területi statisztika alapján, saját szerkesztés

Az ingatlanpiac árainak alakulását vizsgálva megállapítható, hogy az egyre nagyobb árolló miatt, a főváros és a megyei jogú városok közötti árrés 2018-ban már meghaladta az 50%-ot (62. ábra). Kecskemét árszínvonala a többi megyei jogú várossal való összevetésben az első harmadban foglal helyett, közel 20%-kal meghaladva az átlagot.

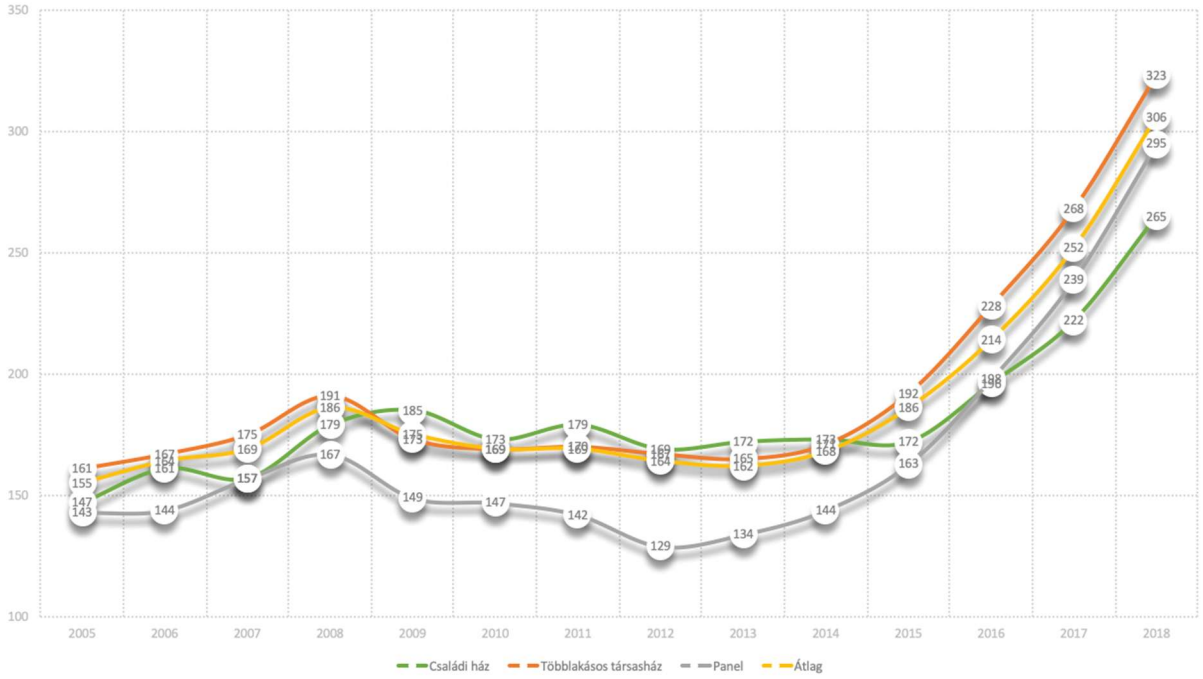
62. ábra: Főváros és megyei jogú városok átlagos ingatlanárai (2018)

Forrás: KSH Ingatlan adattár alapján, saját szerkesztés

Az ingatlanpiac keresleti oldalát vizsgálva az állapítható meg, hogy a 2014 és 2018 közötti időszak jelentős átrendeződést jelentett az egyes ingatlantípusok esetében. Ennek eklatáns példája az, hogy a korábban keresettnek számító családi házak piacán a 2014-2018 közötti időszakban a tranzakciók száma gyakorlatilag stagnált, aminek eredményeként a családi házak négyzetméter árának növekedése alulmaradt a többi háztípushoz képest (63. ábra). Érdemes kiemelni ugyanakkor azt a tényt is, hogy a panellakások esetében viszont 2015. évi szinthez képest közel háromszoros, stabil keresletnövekedés jelentkezett, aminek következtében a panellakások árai a 2012. évi mélyponthoz képest 128%-kal emelkedtek meg. A jelentős kereslet egyben azt is eredményezte, hogy a panellakások négyzetméter árai 2018-ban 11%-kal haladták meg a családi házak négyzetméter árait.

63. ábra: Kecskemét lakásárainak változása 2005 -2018 között (Ft/m²)

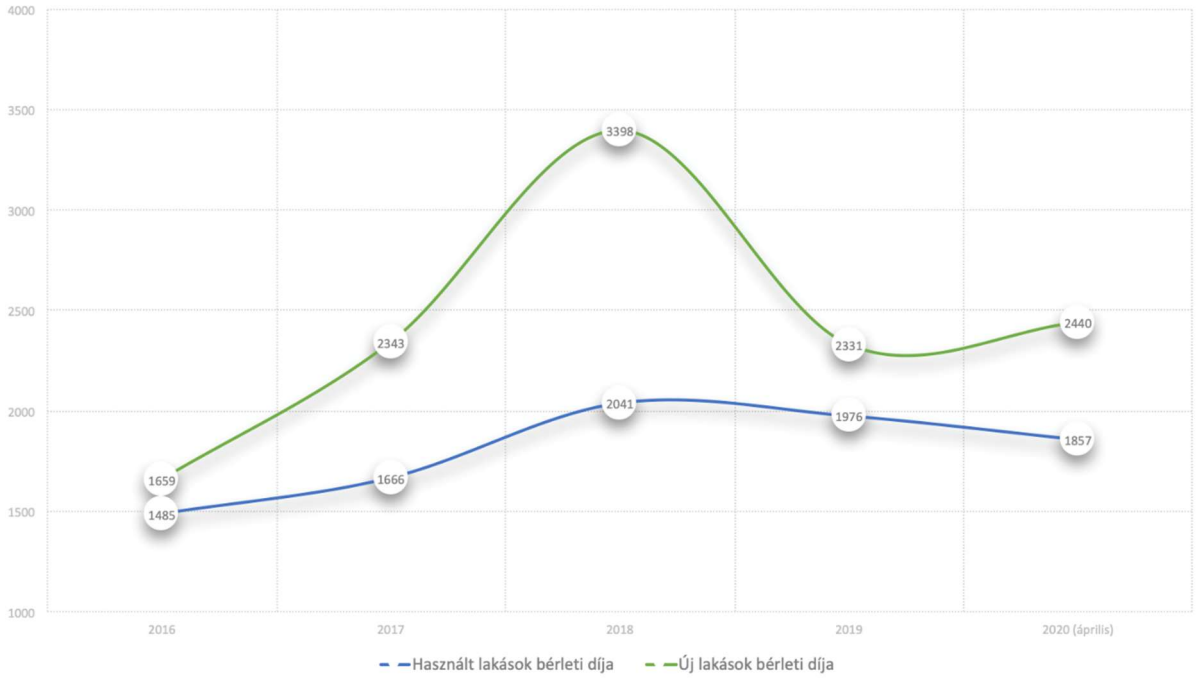

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Az 5%-os forgalmi adó kivezetése, valamint az új építésű lakások volumenének csökkenése a piac átalakulását idézte elő, így Kecskeméten is mind a vevői, mind az eladói oldal részéről az elmúlt időszakban kivárás volt érzékelhető. A szerény kereslet következménye, hogy az ingatlanok értékesítési ideje jelentősen megnövekedett.

Ez a változást nem csak az eladásra szánt ingatlanok piacát érintette, hanem hasonló hatást gyakorolt a bérleti piacra is (64. ábra). 2019-ben az új lakások bérleti piacán 31%-os áresés következett be, míg a használt lakások bérleti áraiban is 3%-os visszaesés volt tapasztalható. 2020. első negyedévének adatai alapján a használt lakások esetében tovább csökkentek a bérleti díjak, ugyanakkor az új lakások bérleti díjainál közel 5%-os emelkedés volt tapasztalható.

64. ábra: Kecskemét ingatlanbérleti piacának árváltozása 2016 -2020 között (Ft/m²)

Forrás: ingatlan.com adatai alapján, saját szerkesztés (2020 ápr.)

1.1.7 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

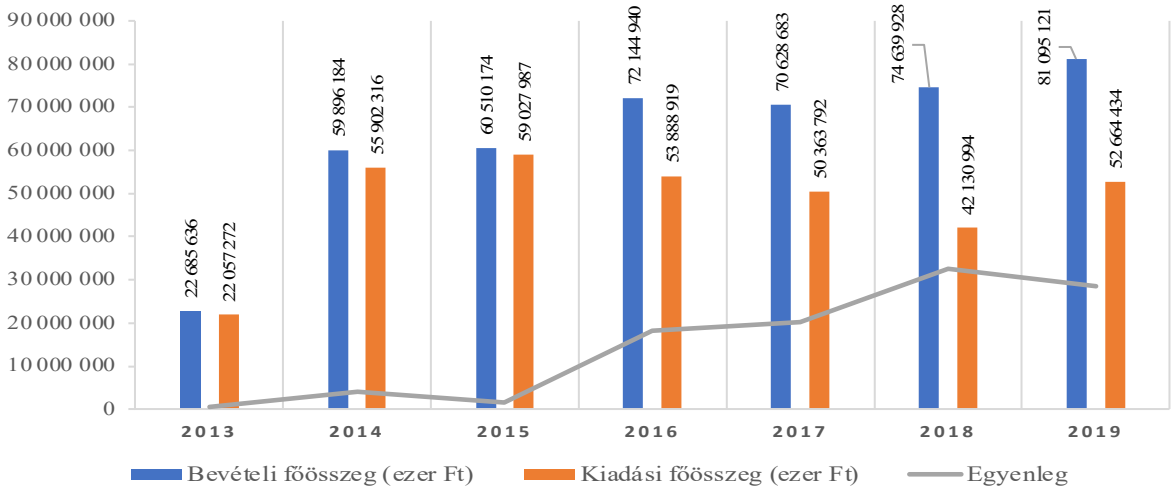
Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata számára kiemelt fontosságú feladat, hogy a mindig változó külső jogszabályi, gazdaság-, környezet- és társadalompolitikai helyzetet értékelve – Európára, s ezen belül Magyarországra nehezedő hosszú távú kihívásokat (pl. elöregedés, munkaerőhiány, az erőforrásokra nehezedő nyomás, növekvő energiaárak, digitalizáció és technológiai kihívások, környezetszennyezés, klímaváltozás, SARS-CoV-2 koronavírus hatásai), valamint az elmúlt évek, s napjaink gazdasági-társadalmi folyamatait figyelembe véve – felelős önkormányzati gazdálkodást, költségvetési és fejlesztési politikát fogalmazzon meg. Az önkormányzat gazdálkodásának és a mindenkori éves költségvetésének kidolgozása, továbbá a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszerének kialakítása során, igyekszik körültekintően, a jogszabályi előírásoknak megfelelően eljárni, szem előtt tartva a helyi adottságokat és lehetőségeket.

1.1.7.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Költségvetés alakulása

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata az elmúlt évtizedben kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatott, bár hitelállománya a különböző felhalmozási célú kiadások (nagyberuházások) finanszírozása következtében a 2007. évi 4,8 milliárd Ft-ról 2011. év végére 16,3 milliárd Ft-ra emelkedett. Ugyanakkor működési célú hitelfelvétele – a vizsgált időszakban – nem volt az önkormányzatnak, amit szigorú költségvetési politikájának köszönhetett, bár a külső (pl. makrogazdasági, adó és járulékpolitikai, önkormányzati feladatellátási, központi támogatási, uniós források rendelkezésre állása) és belső (pl. fejlesztési-beruházási igények, uniós források önrészének biztosítása, működtetési költségek változása) feltételek változásai befolyásolták a költségvetés főösszegeinek alakulását (65. ábra). A városi költségvetés főösszegeire jelentős hatással volt, hogy a – 2013-ban bevezetett, megváltozott önkormányzati feladatellátáshoz igazodó – feladatalapú központi támogatás 2014-től átalakult. A finanszírozási struktúra alapjaiban ugyan nem tért el a 2013-ban kialakított és alkalmazott feladatalapú forrásallokációtól, de Kecskemét esetében – mint magas helyi adóbevételi potenciállal rendelkező települést – az őt megillető központi általános működési támogatásokat csökkentette az ún. „beszámítás” rendszere. Ennek lényege, hogy Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának az új önkormányzati törvényben (2011. évi CLXXXIX. törvény) meghatározott, célzott támogatással nem szubvencionált feladataihoz kapcsolódó elismerhető kiadása csökkentésre került a helyi bevételekkel (a gépjárműadó önkormányzati része, az iparűzési adó esetében az elvárt összeg, valamint az egyéb helyi adók összegének fele). Az ezt követően fennmaradó különbözethez biztosított a központi költségvetés támogatást, amely összegszerűen már kisebb volt az előző évieknél.

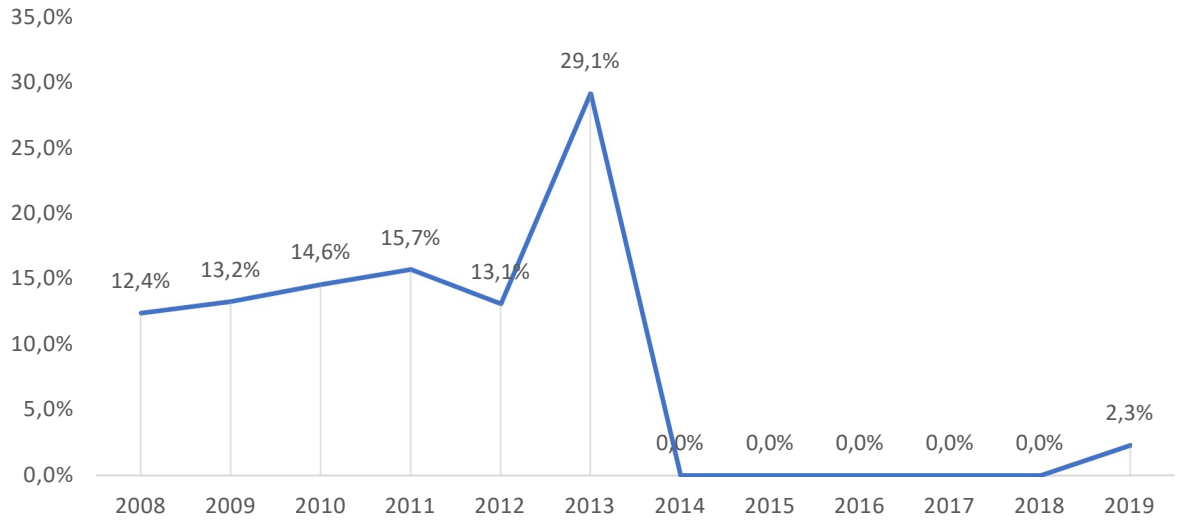
65. ábra: *Kecskemét Megyei Jogú Város költségvetési főösszegeinek alakulása*

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának Zárszámadásai 2013-2019

A feladatalapú központi támogatás átalakulása mellett, az önkormányzat pénzügyi gazdálkodását, továbbá a 2014-2020-as költségvetési ciklus finanszírozási és fejlesztési lehetőségeit alapvetően formálta át Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény, valamint Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény, amely lehetővé tette az önkormányzati adósságállomány két részletben történő átvállalását (adósságkonszolidáció). Ennek köszönhetően az önkormányzat korábbi adósságot keletkeztető ügyleteiből eredő fizetési kötelezettségei 2014-től megszűntek, eladósodási rátája nullára csökkent (66. ábra), amely csak 2019-ben mutatott növekedést, melynek hátterében egy 1,76 milliárd Ft összegű – felhalmozási célú – hitelfelvétel húzódott. Ennek célja az európai uniós forrásból finanszírozott projektek nem támogatott kiadásainak fedezése volt, amely egyaránt szolgált útfejlesztési, a munkaerő mobilitását elősegítő szállásfejlesztési és szociális szolgáltatásfejlesztési célokat.

66. ábra: *Kecskemét Megyei Jogú Város eladósodottsági rátájának alakulása (2008-2019)*

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának Zárszámadásai 2008-2019.

A zárszámadások adatait vizsgálva megállapítható, hogy az önkormányzati feladatellátáshoz kapcsolódó új központi támogatás kezdetétől (2014-től) 2019-ig Kecskemét bevételei 35,4%-kal (*59,8 milliárd Ft-ról 81,1 milliárd Ft-ra, a jelentős növekmény nagyobb részt az EU-s pályázati forrásoknak köszönhető*) növekedtek, míg kiadásai 6,1%-kal (55,9 milliárd Ft-ról 52,66 milliárd Ft-ra) csökkentek. Ebből adódóan egyenlege pozitív, költségvetési egyensúlya megfelelő volt a vizsgált időszakban. A kiegyensúlyozott költségvetési tervezés a 2020-as évben is folytatódott, bár a SARS-CoV-2 koronavírus járvány kedvezőtlen hatásai már érzékelhetők voltak az év második felében, amely szükségessé tette a szigorú költségvetési politika elveinek alkalmazását.

A kormányzat által 2013-ban és 2014-ben végrehajtott adósságkonszolidációnak, a helyi gazdaság dinamikus fejlődésének, a beinduló 2014-2020-as uniós költségvetési időszak pályázati forrásainak, az egyéb hazai fejlesztési forrásoknak (pl. Modern Városok Programja, TAO, egyéb állami források), továbbá a piaci befektetői döntéseknek köszönhetően – a vizsgált időszak teljes egészében – a város helyi adó bevételei dinamikusan bővültek (16. táblázat). Az önkormányzat helyi közhatalmi bevételei 2014 és 2019 viszonylatában 64%-kal bővültek, ezen belül a helyi iparűzési adó bevételek még dinamikusabban 73,6%-kal növekedtek, így az összes helyi adóbevételen belül az iparűzési adó egyre nagyobb arányt képviselt Ez utóbbi mutató dinamikus bővülése, egyrészt a Mercedes-Benz gyár kiemelkedő eredményeinek, másrészt a városban már jelenlévő cégek (Abraziv, Antolin, Bosal, Graboplast, Kecskeméti Konzerv, KÉSZ Ipari Gyártó, KITE, Knorr Bremse, Univer Product,) kapacitásbővítéseinek, harmadrészt pedig – a 2010 évek második felétől mind kedvezőbbé váló üzleti környezetnek köszönhetően – új termelési egységek, üzemek városban történő letelepedésének (SMP, Nissin Food, ElringKlinger, Freudenberg Sealing Technologies) és felfutó termelésüknek volt köszönhető.

16. táblázat: *A helyi adóbevételek és az iparűzési adó alakulása Kecskeméten*

Megnevezés	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Helyi adó bevétel összesen (e Ft-ban)	9.098.798	9.503.405	10.519.822	10.933.702	12.609.686	14.924.431
Iparűzési adó (e Ft-ban)	7.345.988	7.759.126	8.692.306	9.001.267	10.501.144	12.755.025

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának Zárszámadásai 2013-2019

A helyi adóbevételek növekedése nem csak jelentős költségvetési mozgásteret biztosított az önkormányzat számára a jóléti és városüzemeltetési források növeléséhez, hanem jelentősen megemelte a beruházásokra, felújításokra fordítható források nagyságát is. Emellett lehetőséget biztosít arra is, hogy a város vezetése a fejlesztések felgyorsítása érdekében, 2020-ban és 2021-ben újabb felhalmozási típusú hitelfelvételről döntsön, melyek az uniós forrásokhoz kötődő fejlesztések megvalósítását szolgálják.

Az elmúlt évek gazdasági folyamatainak köszönhetően az önkormányzati bevételek szerkezete is kedvező irányba mozdult el, a helyi adóbevételek növekedésével párhuzamosan csökkent az állami támogatások mértéke, így a város teljes költségvetésében a saját bevételek aránya növekedett. A helyi adóbevételek dinamikus bővülésének köszönhetően város költségvetése az elmúlt években kevésbé volt kiszolgáltatott az állami támogatások évről-évre változó

mértékének (17. táblázat). Ugyanakkor a 2020-as éveben már érezhető volt a SARS-CoV-2 koronavírus járvány kedvezőtlen gazdasági hatása, amely nem csak a helyi iparűzési adóbevételek csökkenésében, de az állami elvonások növekedésében is nyomon követhető volt.

17. táblázat: A városi költségvetés állami kitettségének változása

Megnevezés	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Költségvetési bevételek összesen (e Ft)	27.350.079	29.621.720	28.339.583	39.757.973	41.841.412	40.081.364	33.652.869
Támogatások államháztartáson belülről (e Ft)	4.473.767	6.360.664	10.368.550	19.638.462	23.118.621	18.034.788	6.614.783
Működési támogatás (e Ft)	4.473.767	5.400.389	4.431.228	4.590.651	4.603.624	4.868.078	5.195.346
Felhalmozási támogatás (e Ft)	-	960.275	5.937.322	15.047.811	18.514.997	13.166.710	1.419.437
A teljes állami támogatás aránya (%)	**16,36**	**21,47**	**36,59**	**49,40**	**55,25**	**45,00**	**19,66**
Működésre szánt állami támogatás aránya (%)	**16,36**	**18,23**	**15,64**	**11,55**	**11,00**	**12,15**	**15,44**

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának Zárszámadásai (2013-2019)

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának pénzügyi gazdálkodása során a vizsgált időszak (2014-2019) alatt is megfigyelhető volt, hogy a költségvetési rendeletében mindig költségvetési egyensúllyal tervezett. Ennek megfelelően, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 111. § (4) bekezdésében meghatározott követelményeknek – melynek értelmében a költségvetési rendeletben nem tervezhető működési forráshiány – a város hosszú évek óta megfelel.

Az önkormányzati költségvetés kialakítása és végrehajtása során prioritást élvez a kötelező feladatok ellátása, a város működőképességének fenntartása, az önkormányzati intézmények biztonságos működtetése, a városüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok ellátása, valamint a város számára fontos – pl. munkahelyteremtő, gazdaságélénkítő, az ellátottsági szintet és élhetőséget javító, működtetési költségeket csökkentő – beruházások megvalósítása.

A szigorú költségvetési politika (pl. a kiadások ésszerű optimalizálása, 2020-tól a SARS-CoV-2 koronavírus járvány lehetséges kedvezőtlen hatásainak figyelembevétele, a reálisan tervezett saját bevételek, a felhalmozási célú hitelfelvétel mértékének átgondolt meghatározása) alapját képezheti a kiszámítható önkormányzati gazdálkodásnak, s a szükséges fejlesztési források

rendelkezésre állásának. Érdemes kiemelni, hogy Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2014 és 2019 közötti időszak felhalmozási célú kiadása – éves átlagban – elérte a 11,8 md Ft-ot, ezen belül a beruházásokra fordított összegek éves átlaga megközelítette a 8,8 milliárd Ft-ot, míg a felújítási összegek éves átlaga meghaladta az 1,7 md Ft-ot.

Az elmúlt évek pénzügyi lehetőségeit, valamint a következő évekre tervezett önkormányzati bevételeket figyelembe véve, az évente prognosztizálható 10-15 milliárd forintnyi beruházási és fejlesztési forrás (ennek nagy része európai uniós pályázati forrás) lehetővé teszi a település stratégiai dokumentumaiban megfogalmazott társadalmi, környezeti, gazdasági és városfejlesztési célok, s hozzájuk kapcsolódó fejlesztési elképzelések teljesülését.

Vagyongazdálkodás

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata a vagyonával történő gazdálkodását a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (továbbiakban: Nvtv.), valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) előírásainak megfelelően az önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodásáról szóló 19/2013. (VI.27.) önkormányzati rendelete alapján végzi.

Az önkormányzat vagyona az önkormányzat tulajdonában lévő nemzeti vagyonból áll, beleértve a vagyoni értékű jogot, az önkormányzatot megillető követelést, valamint az önkormányzatot terhelő tartozást. Az önkormányzat nevében a tulajdonosi jogokat hatáskörtől függően a közgyűlés, a feladat- és hatáskörrel rendelkező bizottság és a polgármester gyakorolja. A vagyon használója az önkormányzati költségvetési szerv, a vagyonkezelő, a használatra törvény alapján jogosult állami szerv, valamint a vagyontárgyat polgári jogi szerződés alapján hasznosító átlátható szervezet vagy természetes személy.

Az önkormányzat vagyona a törzsvagyonból és az üzleti vagyonból tevődik össze. A törzsvagyonba – az Nvtv-ben meghatározottakon túl - a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyontárgyak (a helyi védettségű és a védett természeti terület, valamint a közterületen elhelyezett műalkotás) tartoznak, melyek forgalomképtelenek. A törzsvagyonba tartoznak továbbá a korlátozottan forgalomképes vagyonelemek, mint például a közvilágítási berendezés, a köztemető és a sportlétesítmény.

Az önkormányzat üzleti vagyona a törzsvagyon tárgyai közé nem tartozó vagyonból áll. Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata helyi közügyként közfeladatának tekinti az üzleti vagyonába tartozó ingatlanokkal való hatékony gazdálkodást, mint az önkormányzati feladatok ellátása anyagi feltételeinek egyik biztosítékát, összhangban a mindenkor hatályos

településrendezési eszközökben kitűzött településfejlesztési, és a gazdasági programban meghatározott célokkal. A vagyonkezelési tevékenység a közgyűlés által jóváhagyott éves vagyongazdálkodási koncepció és vagyongazdálkodási terv, továbbá a vonatkozó tulajdonosi döntések alapján folytatható. A vagyongazdálkodási terv tartalmazza az önkormányzat vagyonának kezelésére, hasznosítására, átruházására és gyarapítására vonatkozó közép- és hosszú távú célkitűzéseket. Az önkormányzat vagyonának kezelésére, hasznosítására, átruházására és gyarapítására a vagyongazdálkodási tervvel összhangban kerülhet sor.

Az önkormányzatnak kiemelt üzletpolitikai és városfejlesztési érdeke fűződik a közszolgáltatások minél magasabb műszaki színvonalon történő ellátásához, melynek kiemelt eszköze a műszaki infrastruktúra gyarapítása, fejlesztése. A műszaki infrastruktúra elhelyezésére szolgáló területek kialakítása az önkormányzati vagyongazdálkodás feladata. Az üzleti vagyon értékesítése, hasznosítása az önkormányzati saját bevételek egyik forrása, amely a kötelező és önként vállalt feladatok ellátásának finanszírozását szolgálja. A vállalkozói vagyon értékesítése, hasznosítása – Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve (2013-2020) alapján – nem eredményezheti az önkormányzati vagyon felélését.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonában lévő ingatlanok forgalomképesség szerinti megoszlását, darabszámát és becsült forgalmi értékét az önkormányzat ingatlankatasztere alapján tekinthetjük át. Az adatbázis szerint a város önkormányzata 2019. december 31-én 13.128 önálló helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlannal rendelkezett (Ez több mint duplája a 2012-ben nyilvántartott ingatlanoknak) – ez az összesítés nem tartalmazza a lakócélú ingatlanok (1460 db-os) állományát és becsült piaci értékét – melyeknek összes becsült forgalmi értéke több mint 453 milliárd forint volt (amely közel 290 milliárd Ft-tal magasabb érték, mint a 2012-es) (18. táblázat).

A 2012-es adatokkal összehasonlítva megállapítható, hogy a legnagyobb változások a forgalomképtelen „közlekedési területek” számában, valamint a forgalomképes beépítetlen területek számában, területének kiterjedésében és becsült értékének növekedésében voltak. Örvendetes, hogy ha csak kis mértékben is, de 2012-höz képest – a jelentős infrastrukturális fejlesztések ellenére is – növekedett a zöldterületek kiterjedése (47.822 m^2-rel).

A fejlesztéseknek köszönhetően jelentősen bővült a korlátozottan forgalomképes törzsvagyonon belül, a műszaki infrastruktúrához köthető vagyonelemek kiépültsége (csapadékcsatorna + bekötővezeték, vízvezetékek, szennyvízcsatorna), s ezzel együtt az értékük is (2012-höz képest több mint 221 milliárd Ft-tal), amely 2019 év végén meghaladta a 259 milliárd Ft-ot. Az intézményállomány területén az átszervezéseknek köszönhetően 2012-höz

képest csökkent az önkormányzati vagyonkezelésben lévő közoktatási (-25), szociális (-2) és egészségügyi (-1) intézményi épületek száma, ugyanakkor növekedett a kulturális (4 új egység) intézmények száma.

18. táblázat: *Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok főbb jellemzői (2019)*

Megnevezés	Az ingatlanok száma (db)	Terület nagysága (m2)	Becsült értéke (eFt)
Forgalomképtelen törzsvagyon			
Zöldterület	335	3 026 419	11 705 137
Közlekedési területek (utak, kerékpárút, járda, pihenőhely)	7 745	13 048 219	37 162 761
Vízelvezető árok	53	38 331	119 961
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon			
Csapadékcsatorna + bekötővezeték	183	19 286	2 271 976
Vízvezetékek (főnyomóvezetékek, elosztóvezetékek, bekötővezetékek)	-	495 203 m	135 105 710
Elválasztó és egyesített rendszerű szennyvízcsatorna	-	482 146 m	122 481 402
Közoktatási intézményi épületek (óvoda, iskola, kollégium)	73	662 841	52 970 568
Kulturális intézmények	24	202 089	10 681 275
Szociális intézmények (idősek ellátása, bölcsőde, hajléktalanok ell.)	19	161 081	2 591 485
Egészségügyi intézmények	13	19 024	1 521 310
Erdő	49	1 254 733	9 740 443
Temető (7 működő, 3 lezárt)	7	414 147	453 654
Forgalomképes ingatlanok			
Beépítetlen terület	4 258	15 565 251	60 628 908
Termőföld	347	2 700 355	500 718
Kereskedelmi és szolgáltatási épületek	22	129 219	5 088 813
Összesen	***13 128***	***37 240 995***	***453 024 121***

Forrás: Önkormányzati Ingatlanvagyon-összesítő 2019.

Kedvező folyamatként értékelhető, hogy 2012-höz képest jelentős értéknövekedés (60 milliárd Ft) mutatható ki a forgalomképes ingatlanok körében, amely domináns módon a beépítetlen területek körében realizálódott.

Érdemes külön is elemezni az önkormányzat vagyonkimutatását, amely az elmúlt 6 év zárszámadásainak feldolgozása alapján végezhető el (19. táblázat). A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy az önkormányzat vagyongazdálkodása az elmúlt években

kiegyensúlyozott és eredményes volt. Jelentős vagyonnövekedés mutatható ki mind a befektetett eszközök, mind a pénzeszközök, mind pedig összes eszköz pénzbeli értéke tekintetében. 2014 és 2019 között a befektetett eszközök tekintetében 62,4%-os, míg a teljes vagyon tekintetében – még nagyobb – 87,7%-os növekedés volt kimutatható.

19. táblázat: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának vagyonkimutatása

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BEFEKTETETT ESZKÖZÖK (ezer Ft)	**113 540 608**	**120 629 659**	**122 219 855**	**135 156 484**	**145 569 787**	**184 411 151**
immateriális javak (bruttó)	94 236	1 466 362	1 231 110	1 242 598	946 004	634 232
tárgyi eszközök	106 932 972	113 904 298	115 792 991	113 765 470	123 736 197	157 918 361
ingatlanok	97 603 568	102 284 395	105 844 072	104 260 773	111 135 491	144 919 702
gépek, berendezések, felsz. Járművek	5 345 560	6 639 476	6 074 241	5 630 276	5 926 168	8 697 863
beruházások, felújítások	3 983 844	4 980 427	3 874 678	3 874 421	6 674 538	4 300 796
tárgyi eszközök értékhelyesbítése	-	-	-	-	-	-
befektetett pénzügyi eszközök	3 997 828	4 063 298	4 067 318	19 083 120	20 086 970	25 089 970
koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	2 515 572	1 195 701	1 128 436	1 065 296	800 616	768 588
FORGÓESZKÖZÖK (ezer Ft)	**31 037**	**36 175**	**29 290**	**32 158**	**34 548**	**40 039**
készletek	31 037	36 175	29 290	32 158	34 548	40 039
értékpapírok	-	-	-	-	-	-
KÖVETELÉSEK (ezer Ft)	**1 719 146**	**2 774 652**	**3 377 925**	**10 949 517**	**7 324 125**	**9 130 181**
Költségvetési évben esedékes követelése	1 159 414	778 173	610 940	604 783	584 262	2 315 161
Költségvetési évet követően esedékes követelések	176 922	1 929 296	2 543 464	10 271 242	6 322 838	5 513 437
Követelés jellegű sajátos elszámolások	382 810	67 183	223 521	73 492	417 025	1 301 583
PÉNZESZKÖZÖK (ezer Ft)	**3 014 999**	**3 163 137**	**18 649 466**	**20 807 839**	**32 743 562**	**28 139 814**
EGYÉB SAJÁTOS ESZKÖZOLDALI ELSZÁMOLÁSOK (ezer	**285 305**	**786**	**- 23 737**	**111 844**	**- 49 010**	**470 558**
AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK (ezer Ft)	**26 212**	**42 415**	**104 861**	**57 631**	**113 086**	**463 339**
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (ezer Ft)	118 617 307	126 646 824	144 357 660	167 115 473	185 736 098	222 655 082

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának zárszámadásai 2014-2019.

A vagyon hasznosításában részt vevők között kiemelt szerepet tölt be a Polgármesteri Hivatal, hiszen önkormányzati költségvetési szervként egyrészről gazdálkodik a használatában álló vagyonnal, másrészről az önkormányzat munkaszervezeteként előkészíti és végrehajtja a tulajdonosi joggyakorlók döntéseit. Az üzleti/vállalkozói vagyon körébe tartozó ingatlanokkal kapcsolatban a vagyonkezelést a KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft. látja el az önkormányzattal kötött vagyonkezelési szerződés, a mindenkori éves vagyongazdálkodási koncepciója (melynek összhangban kell állnia a közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervvel) és a tulajdonosi döntések alapján.

Az önkormányzati költségvetési szervek az alapító okiratukban meghatározott alapfeladataik ellátása, továbbá – amennyiben alapító okiratuk lehetővé teszi – a jogszabályokban és alapító okiratukban meghatározott feltételekkel vállalkozási tevékenység folytatása érdekében a használatukban lévő vagyont hasznosítják.

Az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok Magyarország Alaptörvényének 38. cikk (5) bekezdése alapján, törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen kötelesek gazdálkodni a törvényesség, célszerűség és az eredményesség követelményei szerint. Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának gazdasági társaságokban nyilvántartott részesedésének értéke a 2014-es 3,99 milliárd Ft-os értékről 2019-re több mint 5 milliárd Ft-ra növekedett.

A vagyon hasznosításában részt vevő önkormányzati szervek a használatukban lévő vagyon hasznosítására vonatkozóan jogosultak a versenyeztetésre az önkormányzati vagyongazdálkodási szabályai szerint. Az önkormányzati részvétellel működő alapítványok és közalapítványok az önkormányzat által rendelkezésükre bocsátott vagyonnal gazdálkodva látják el alapító okiratukban meghatározott közhasznú-, illetve közfeladataikat.

Gazdasági program

Kecskemét döntéshozói felismerték, hogy a túlsúlyosan intézményfenntartó, s finanszírozási rendszerét illetően, a központi költségvetéstől függő magyar önkormányzati rendszerben a települések fejlődését, versenyképességét leginkább gazdasági szerkezetük, vállalkozási aktivitásuk és az a keretrendszer határozza meg, amely a gazdaságfejlesztés eszköz és intézményrendszerét, forrásait, illetve a fejlesztés legfőbb irányait befolyásolják.

Kecskemét egy olyan gazdasági programot kíván megvalósítani, amely elősegíti egy kiegyensúlyozott, versenyképes és innovatív városi gazdaság kialakulását, emellett lakosai részére a magas szintű települési szolgáltatásain keresztül élhető és egészséges környezetet biztosít.

Az önkormányzat a gazdasági program megvalósítása során **alapelveket, követelményeket** fektetett le, melyek fontos elemei:

1. **Pénzügyi egyensúly** – a városi költségvetési bevételek és kiadások hosszú távú egyensúlyának megteremtése;
2. **Gazdasági növekedés** – a város gazdaságának, gazdasági teljesítőképességének növelése, a vállalkozásokkal közösen, az adottságok figyelembevételével, az összes rendelkezésre álló önkormányzati eszköz bevonásával;
3. **Partnerség a gazdaságban**:
    a. Befektetőbarát, vonzó városi gazdasági környezet hosszútávú fenntartásának biztosítása, a különböző infrastrukturális hálózatok (energia, közút, közmű, informatikai, közlekedési, stb.) minőségi fejlesztésével, az

oktatási, kutatás-fejlesztési és innovációs környezet javításával, valamint a piaci lehetőségek bővítésével;

b. A helyi mikro-, kis és középvállalkozások gazdasági és piaci lehetőségeinek bővítése, törekedve a minél nagyobb részvételükre a helyi fejlesztéseknél;

4. Munkahelyteremtés, foglalkoztatás-bővítés:
   a. Aktív foglalkoztatáspolitika, amivel a vállalkozásokat hozzásegíti új munkahelyek megteremtéséhez;
   b. A munkaerőpiac jelzéseit figyelembe vevő oktatási és képzési rendszer megerősítésére való törekvés, a duális képzési forma erősítésével és kiterjesztésével;
5. A valós városfejlesztési szükségletek feltárása – a településszerkezeti problémák megoldási igényéből kiinduló település-, illetve részben gazdaságfejlesztés erősítése, amely elősegítheti a jövőbeni beruházói igényekre való felkészülést, illetve a beruházók területi orientálását;
6. Hatékony uniós forráslehívás – Kecskemét fejlesztési szükségleteit és az EU-programozási alapelveit is figyelembe vevő gazdaságfejlesztési munkaterv kialakítása és implementálása, a bevételek lehetséges maximalizálásával, többletbevételi források feltárásával;
7. Modern önkormányzatiság – az önkormányzati intézmények és önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok modernizálása, valamint korszerű vagyongazdálkodási politika kialakítása, költséghatékony közszolgáltatások biztosítása „Smart City” alkalmazások széleskörű bevezetésével;
8. Zöld város kialakítása – a környezet- és klímatudatos, valamint energiahatékony szemlélet erősítése és előtérbe helyezése a városüzemeltetési és gazdaságfejlesztési elképzelései során;
9. Hatékony városmarketing – Kecskemét turisztikai és városfejlesztési lehetőségeinek széleskörű feltárása, bemutatása, a városmarketing tevékenységének erősítése;
10. Közösségi összefogás – civil szervezetek, gazdasági és szakmai kamarák közéleti szerepének és gazdaságfejlesztési, társadalmi kohéziós funkcióinak támogatása, tevékenységük ösztönzése.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata pénzügyi gazdálkodásának irányelveit a szigorú költségvetési politikája határozza meg. Ennek megfelelően a város működését és versenyképességét meghatározó tervezett nagyobb léptékű fejlesztések mellett, az önkormányzat a költségvetési tervezés során szem előtt kívánja tartani a költségvetési egyensúlyt biztosító intézkedések folytatását. A kiegyensúlyozott és kontrollált költségvetési

politika (pl. a kiadások optimalizálása, a gazdasági kihívások megfelelő kezelése, a reálisan tervezett saját bevételek, a fejlesztési célú hitelfelvétel finanszírozható szinten tartása) alapját képezheti a kiszámítható önkormányzati gazdálkodásnak, s lehetővé teszi a település stratégiai dokumentumaiban megfogalmazott társadalmi, környezeti, gazdasági és városfejlesztési célok, s hozzájuk kapcsolódó fejlesztési elképzelések teljesülését.

A pénzügyi gazdálkodás során prioritást élvezett a kötelező feladatok ellátása: a város működőképességének fenntartása, az önkormányzati intézmények biztonságos működtetése, a városüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok ellátása, valamint a város számára fontos – pl. munkahelyteremtő, gazdaságélénkítő, piacbővítő, a szolgáltatási színvonalat és élhetőséget javító, az üzemeltetési költségeket csökkentő – beruházások finanszírozása. Ezek sorában elsőbbséget élveznek a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) keretéhez kapcsolódó, az Integrált Területi Program (ITP) részét képező uniós finanszírozású projektek, melyek Kecskemét esetében mintegy 23,11 Mrd Ft értékben valósulhatnak meg a 2014-2020-as tervezési időszakban. Ugyancsak támogatást élveznek a különböző uniós ágazati operatív programok (pl. GINOP, KEHOP, IKOP, EFOP, VP) forrásainak felhasználásával, valamint kormányzati támogatással rendelkező, illetve a tisztán önkormányzati forrásból megvalósítandó fejlesztési elképzelések.

A helyi adók megállapításakor a legfőbb elv, hogy – törvényileg szabályozott keretek között – a helyi adók átláthatók, kiszámíthatók és vonzóak legyenek, illetve ne veszélyeztessék a vállalkozások működését.

Kecskemét a Gazdasági Programjában megfogalmazott gazdaságfejlesztési elképzelései (pl. kereskedelmi, logisztikai, turisztikai és vendéglátóipari fejlesztések, ipar-, technológiai és innovációs fejlesztések, energetika-energiahatékonyság, bérlakásépítés) megvalósításában számított a befektetők és vállalkozók anyagi erejére is. A befektetési lehetőségek széleskörű (hazai és nemzetközi) megismertetése érdekében, a város jelentős előrelépéseket tervezett, melyben meghatározó szerepet szánt a különböző marketing eszközök (befektetési tájékoztatók készítése, befektetési fórumokon, expókon történő részvétel, reklám, stb.) alkalmazásának. Ugyancsak kiemelt területként kívánt foglalkozni az önkormányzat a vagyongazdálkodás kérdéskörével, ahol a hatékonyság növelésére és a működés professzionalizálására kívánt összpontosítani, ezáltal biztosítva a vagyongazdálkodás mind eredményesebb működését, s az új források visszaforgatását a gazdaság- és városfejlesztés területére.

A hatékony forrásfelhasználás érdekében az önkormányzati és piaci szakemberek összegzik, rendszerezik, illetve fontossági sorrendbe állítják a város előtt álló gazdaság- és városfejlesztési

feladatokat, megvalósításra váró programokat. Ezek finanszírozásához pedig **forrástérképet készítenek**, s az adott programok kapcsán szakértőkkel konzultálnak az optimális finanszírozási konstrukciók kialakítása érdekében.

A Gazdasági Program fontos része a **lehetséges gazdaságösztönző elemek, s a gazdaság eredményes működését elősegítő háttérfeltételek meghatározása**. A **döntéshozók a hagyományos gazdaságfejlesztési eszközök mellett** (pl. alacsony iparűzési adó, ipari és logisztikai területek kijelölése, a helyi közszolgáltatások vállalkozói igények szerinti alakítása, infrastruktúra-fejlesztés), **törekedtek arra, hogy a gazdaság eredményes működését támogató háttérfeltételek fejlesztése is megvalósulhasson a városban**. Ilyen fejlesztési területek voltak:

- a felsőoktatási és szakképzési rendszer munkaerőpiaci igényekhez illeszkedő átalakítása,
- a duális képzési rendszer erősítése és kiterjesztése,
- a város elérhetőségi viszonyainak javítása,
- a klaszterszervezetek tevékenységének támogatása,
- a befektetők egyablakos ügyintézésének korszerűsítése,
- az önkormányzati területvásárlás új ipari telephelyek biztosítása érdekében,
- a kézművesipar és a helyi termelők támogatása,
- a városmarketing eszközök tudatos használata,
- a bérlakás-állomány növelése.

A döntéseknek is köszönhetően, Kecskeméten – a terveknek megfelelően – **különösen 6 területen** (az ipari termelés feltételeinek javítása, az oktatás és képzés fejlesztése, a kutatás-fejlesztés és innovációs potenciál bővítése, a közlekedésfejlesztés, a városi szolgáltatások és ellátórendszer minőségi fejlesztése, valamint bérlakásépítés) **történt jelentősebb előrelépés.**

Az elmúlt évek városi gazdasági folyamatait és döntéseit vizsgálva megállapítható, hogy a programban megfogalmazott irányok helyesnek bizonyultak, s elősegítették a város fejlődését.

1.1.7.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

<u>Településfejlesztési tevékenység</u>

Kecskeméten a 2014 óta eltelt időszakban a beruházások nagyobb része **uniós források** felhasználásával valósult meg, de jelentős **állami és önkormányzati források** is segítették a város településfejlesztési tevékenységét, majd 2020-tól a Kecskeméti Városfejlesztési Alap 15 milliárd Ft-os kerete is rendelkezésre áll településfejlesztési projektek finanszírozására, visszatérítendő formában.

Uniós források bevonásával megvalósult fejlesztések

A 2014 óta uniós támogatásból (ebbe bele kell érteni a 2007-2013-as programozási ciklus áthúzódó projektjeit is) megvalósult fejlesztések közül kiemelhetjük **a városrehabilitációs tevékenységek**et (pl. Szabadság tér és környezetének funkcióbővítő városrehabilitációja, Mezeiváros és Ürgés integrált szociális jellegű városrehabilitációja, Zöld város kialakítása a Homokbányán), melyek nem csak a városkép jelentős javulását eredményezték, de új funkciók megjelenését is elősegítették, melyek hozzájárultak új munkahelyek kialakításához, s leszakadó társadalmi csoportok integrációjához is.

Jelentős erőfeszítések történtek **a közút-, kerékpárút- és közlekedésfejlesztés** (pl. Elővárosi közlekedésfejlesztés, intermodális pályaudvar előkészítése, közösségi közlekedés fejlesztése, gazdasági területekhez kapcsolódó útfejlesztések, -felújítások, Homokbánya déli feltáró út építése, Szolnoki út felújítása, Margaréta buszforduló építése, busztelephely kialakítása, Bem u. - Kuruc krt. kereszteződésében körforgalom kiépítése, térségi kerékpárút fejlesztés, csalánosi kerékpárút építése, kerékpárosbarát fejlesztés, Hetényegyháza bekötése az M5 autópályába, Károly Róbert körút II. szakaszának megépítése) területén, melyek az átfogó tervezés és előkészítést követően a 2014-2020-as időszakban már konkrét beruházásokban is formát öltöttek, s elsődlegesen az új déli iparterület jobb megközelítését, másrészt pedig hiányzó hálózati szakaszok pótlását szolgálták elsődlegesen.

Mind a projektek száma, mind pedig a projektek összköltségvetése alapján, meghatározóak voltak **az energetikai korszerűsítéseket megvalósító beruházások** (pl. Margaréta Otthon energetikai korszerűsítése, emellett iskolai, óvodai és bölcsődei intézmények felújítása valósult meg), melyek csak a 2014-2020-as programozási időszakban közel 11 milliárd Ft értékben valósultak meg. Hasonlóan jelentősek voltak az intézményi fejlesztések (jellemzően bölcsődei és óvodai intézmények, illetve szociális létesítmények és közösségi házak újulhattak meg) is, melyek az épületek felújításában és az alapszolgáltatás minőségi fejlesztésében öltöttek testet mintegy 6 milliárd Ft értékben (20. táblázat).

Fontosak voltak a városban megvalósított környezetvédelmi beavatkozások, melyek egyaránt szolgálták az ivóvízminőség javítását („Kék-víz'' – Észak-Bács-Kiskun Megyei Ivóvízminőség-javító Program”), a hulladékgazdálkodás fejlesztését (Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése a Duna-Tisza közi régióban, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre), emellett elindult a klímaváltozás elleni küzdelem is, melynek keretében elkészült Kecskemét Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterve, illetve elkezdődött a Klímavédelmi Stratégia készítése és a hozzá kapcsolódó társadalmi szemléletformálás.

20. táblázat: A 2014-2020-as programozási időszak nyertes pályázataiból finanszírozott önkormányzati településfejlesztési projektek funkcionális bontásban

Beavatkozás	Projektek száma	Megítélt támogatás	Saját erő
útfejlesztés	9	7 149 758 757	2 320 713 031
városrehabilitáció	4	3 557 999 470	60 901 530
infrastruktúra fejlesztés	2	1 599 999 995	261 124 500
intézményfejlesztés	18	5 183 347 872	852 229 170
közlekedésfejlesztés	3	782 236 799	291 268 201
kerékpárút fejlesztés	1	199 493 433	-
energetikai korszerűsítés	33	8 962 949 816	2 019 922 981
települési szintű társadalomfejlesztés	8	2 823 664 000	5 572 000
zöldterület fejlesztés	1	15 060 389	-
ÖSSZESEN	**79**	**30 274 510 531**	**5 811 731 413**

Forrás: Széchenyi 2020 és Önkormányzati adatszolgáltatás 2020.

Sikeres pályázati tevékenység valósult meg a **települési szintű társadalomfejlesztés** (pl. oktatásfejlesztési projektek, környezettudatos szemléletformálás, klímastratégia készítés, társadalmi együttműködés, helyi identitás és kohézió erősítése, foglalkoztatási paktum, közösségépítés), valamint az **intézményfejlesztés** (Platán Otthon, Hírös Agóra, bölcsőde és óvoda fejlesztések, bölcsőde építések, autisták számára új nappali ellátást biztosító telephely, új család és gyermekjóléti központ létrehozása, szociális alapellátó telephelyek fejlesztése, közösségi házak építése Hunyadi- és Széchenyivárosban) területén is.

Az említetteken kívül számos egyéb **játszótér- és zöldfelületfejlesztési**, **közigazgatási** (Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata ASP központhoz való csatlakozása), **egészségügyi** (Egészségügyi alapellátás innovációs célú infrastrukturális fejlesztése, praxisközösség kialakítása) és **kulturális** (Természettudományos tudástár és élményközpont kialakítása) projekt indult a városban.

Állami és önkormányzati forrásból megvalósult fejlesztések

Az uniós pályázati források mellett, jelentős állami szintű fejlesztések kezdődtek a Modern Városok Program (MVP) keretén belül is. Magyarország Kormánya az MVP keretében 2016. február 9. napján együttműködési megállapodást kötött Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatával[5].

A megállapodás részeként öt területen (gazdaságfejlesztés, infrastruktúra-fejlesztés, felsőoktatás és kutatás-fejlesztés, kulturális és turisztikai vonzerő növelése és humánerőforrás-fejlesztés) tíz városi fejlesztési projekt rögzítése történt meg. Érdemes kiemelni, hogy Kecskemét városa olyan programokat igyekezett megfogalmazni, amely a gazdaság versenyképességének erősítését, annak kiszolgálását, a humán erőforrás fejlesztését, továbbá a turisztikai lehetőségeinek bővítését szolgálja, figyelve arra, hogy a beruházások jelentős hozzáadott értéket teremtsenek, ugyanakkor a városüzemeltetés költségeit ne növeljék.

A gazdaságfejlesztés részeként, Kecskemét és térsége gazdasági növekedésének elősegítése érdekében *a Kormány támogatta Kecskemét Fejlődéséért Alap létrehozását*, amely kockázati tőkealapként a város számára fontos, megtérülő fejlesztési projektek (pl. gazdasági, innovációs, város- és ingatlanfejlesztési, energetikai) finanszírozására jött létre.

Az infrastruktúra fejlesztése keretében *a Kormány támogatta a városi iparterületek biztonságos és folyamatos villamos-energia ellátása érdekében tervezett fejlesztéseket,* (400 kV-os Albertirsa-Kecskemét távvezeték létesítése, 400/132KV-os kapcsolóállomás létesítése Kecskemét-Törökfái térségében és napelemfarm/ok létrehozása).

Emellett hangsúlyos szerepet kaptak a közút- és közlekedésfejlesztési beruházások:

- *445. sz. főút Kecskemét északi elkerülő (II/2) ütem M5 autópálya és az 5. sz. főút között. A beruházás megvalósult, s a forgalombehelyezési engedélyezési eljárás 2018 novemberében elkezdődött, s a projekt 2018. decemberében lezárult;*
- *52. sz. főút M5 autópálya és Kecskemét, Nagykörút közötti szakasz négysávossá történő kapacitásbővítése;*
- *Kecskemét Intermodális Közösségi Csomópont előkészítés, a projekt megvalósításához szükséges dokumentumok készítése;*
- *Kecskemét és a környező települések közötti vasúti összeköttetés és az elővárosi vasúti közlekedés fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata, és fejlesztési stratégia készítése;*

[5] A megállapodás részleteit Magyarország Kormánya és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata közötti együttműködési megállapodás végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 1131/2016. (III. 10.) Korm. határozat rögzítette.

- *A kecskeméti állami repülések céljára szolgáló repülőtér közös felhasználású (katonai-polgári) fejlesztése;*
- *Új elemként[6] megjelent továbbá a Kecskemét Déli Iparterületen elhelyezkedő Barényi Béla út fejlesztése.*

A felsőoktatás és a kutatás-fejlesztés támogatása keretében egyetemi ipari kutatóközpont kialakítása történik meg Kecskeméten, az Egyetem tudásbázisán.

A kulturális és turisztikai vonzerő fejlesztése érdekében két belvárosi beruházás valósulhat meg a 2020-ig terjedő időszakban:

- *Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetének fejlesztése és bővítése;*
- *A Kecskeméti Városháza (műemléki) felújítása és turisztikai fejlesztése.*

Az ötödik beavatkozási területen belül, a város és térsége humán infrastruktúrájának fejlesztése érdekében *megvalósul a Kecskeméti Szakképzési Centrum Kada Elek Közgazdasági Szakgimnáziumának modernizációja*, melynek részeként elindul a Rudolf-laktanya keleti területén található műemléki (tiszti és legénységi) épületek felújítása, majd az intézmény jelenlegi belvárosi helyéről történő átköltöztetése a felújított épületekbe.

A Modern Városok Program mellett Kecskemét városa sikeres volt a különböző nemzetközi és hazai pályázati lehetőségek kihasználása terén is. Egy nemzetközi pályázat keretében a város vizsgálta a kecskeméti távhő rendszer gáz alapú ellátásának geotermális alapra történő átállásának, illetve a jövőbeni beruházás előkészítésének lehetőségeit (a projekt költségvetése: 379,3 e EUR).

Előrelépés következett be a víziközművek rekonstrukciója területén is. Itt a Víziközművek Állami Rekonstrukciós Alapjából a kecskeméti szennyvízhálózat részleges rekonstrukciójára fordíthatott az önkormányzat mintegy 40 millió Ft-ot, míg a közműves ivóvízellátásának fejlesztésére további közel 143 millió Ft-ot.

A jelzett közműberuházások mellett, több pályázati forrás is segítette az önkormányzati kerékpárutak és közutak felújítását. Ennek keretében valósult meg 2018-ban a „Nyíri úti (Juhar utca – Széchenyi körút között), valamint a Budai úti (Március 15. utca – Akadémia körút között) járda és kerékpárút szakaszok javítása” 48 millió Ft értékben. Megtörtént emellett Pozsonyi utca

[6] Kecskemét Déli Iparterületen elhelyezkedő Barényi Béla út Modern Városok Program keretében történő fejlesztéséről, valamint a Magyarország Kormánya és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata közötti együttműködési megállapodás végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 1131/2019. (III. 10.) Korm. határozat módosításáról szóló 1892/2017. (XI. 30.) Korm. határozat.

aszfaltburkolatú kiépítése (Kecskemét, 9362, 9183 hrsz.), a Tóth László sétány Batthyányi utca és Reile Géza utca közötti szakaszának rekonstrukciója (Kecskemét, 17/57 hrsz.), valamint az Újvidék tér – közpark fejlesztése (Kecskemét, 9325/2 hrsz.), mintegy 75,5 millió Ft-os támogatással. Ugyancsak állami támogatással (40 millió Ft) valósulhatott meg a 441. számú főút Kecskemét belterületi szakasza melletti járda egy részének (1345 m) 80 millió Ft-os összköltségvetésű felújítása.

Több hazai pályázati lehetőség segítette Kecskemét **elektromobilitásra történő felkészülését és az elektromobilitás feltételeinek javítását** („Jedlik Ányos Terv" Elektromos töltőállomás alprogram keretében három helyszínen 2x22 kW teljesítményű töltőoszlopok kialakítása, két pályázati program segítségével az önkormányzat összesen 3 db tisztán elektromos üzemű gépjárművet szerzett be).

A jelentősebb **kulturális fejlesztések** sorából kiemelkedik a **Katona József Színház, valamint a Ruszt József Stúdiószínház** épületeinek komplex felújítása (korszerűsítése, átalakítása, bővítése), továbbá a kapcsolódó fejlesztéseknek (környezetrendezés, parkolóépítés) műszaki előkészítése és tervezése, melynek támogatási összege meghaladja a 238 millió Ft-ot

A **szociális fejlesztések** sorából kiemelkedett a **Szent László városi** (8354/4 hrsz-ú) **idősotthon** létesítése, melynek során 26 férőhelyes idősotthon kialakítása, az ingatlan környezetrendezése és a szükséges bútorok, eszközök beszerzése valósult meg több mint 395 millió Ft-ból.

A Széktói sportkomplexum területén 2019 tavaszára megvalósult a **Kecskeméti Atlétikai Centrum** fejlesztése, mintegy 705 millió Ft értékben. Az egyéb sportberuházások keretében két **műfüves labdarúgópálya** kialakítása történt meg Katonatelepen és a Tóth László sétányon több mint 55 millió Ft értékben

Az önkormányzat **munkaerő mobilitását segítő szállásfejlesztés**i projektet valósított meg Homokbánya városrészben (hrsz: 21934/2), ahol egy használaton kívüli épületegyüttesben az „A" épület felújításával történt meg a helyi munkavállalók korszerű lakhatási feltételeinek kialakítása, mintegy 1,2 milliárd Ft értékben.

Jelentősnek tekinthetők **Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának magánerős infrastrukturális beruházásai** is, melyek nagyságrendje 2014 és 2019 között meghaladta a 9 milliárd Ft-ot.

Az önkormányzat **infrastrukturális beruházásai** érintették az állagmegőrzési, útrekonstrukciós, a járda-felújítási, járda- és parkoló-építési, kerékpárút építési és felújítási, közterületfejlesztési, valamint csapadékvíz elvezetési és egyéb víziközmű beruházási munkálatokat, továbbá a Homokbánya városrészben 2 db egykori laktanya épület bontását követően valósult meg 1,4 milliárd Ft saját forrásból egy 12 lakásos bérlakás is. A beruházások eredményeként a városban

mintegy 45 kilométer új közút, 8,3 km kerékpárút épült, a város víziközművekkel való lefedettsége pedig megközelítette a 100 %-ot.

A **kerékpárforgalmi létesítmények** (kerékpárutak, kerékpáros nyomok, sávok felfestései) fejlesztése keretében megépülhetett a Búzakalász utcai és Kaffka Margit utcai kerékpárút, valamint felújításra került a Budai úti, a Halasi úti, a Nyíri úti és a Hetényi kerékpárút, melyek együttes értéke meghaladta a 200 millió Ft-ot.

A város út- és közműellátottságának fejlesztéséhez nagymértékben hozzájárultak még a **lakossági önerős fejlesztések** is, melynek során a vizsgált időszakban lakossági útépítésekre mintegy 4,2 milliárd Ft került felhasználásra. Ennek keretében 74 helyszín burkolt útfelületének kialakítása történt meg mintegy 88.500 m^2-en.

Meghatározóak voltak még az egyéb **köztérfejlesztések,** benne forgalmi csomópont fejlesztések (pl. Március 15 – Nyíri út, Március 15 – Irinyi út, Klebersberg K. út – Mártírok útja, Könyves Kálmán krt. – Halasi út, Piszekút tér), a gyalogátkelőhely és járdafejlesztések (pl. Szent István krt, Wéber Ede utca, Bagi László utcában a Dobó krt. kereszteződésében, Katona József és a Deák Ferenc téren, Csabay Géza és Olimpia u. között).

Nagy erőfeszítéseket tett az önkormányzat a **víziközmű beruházások** megvalósításáért is, melynek keretében szennyvíz- és csapadékcsatorna építések, fejlesztések, burkolt vízelvezető árok létesítések, ivóvízvezeték építések, vízelnyelők és vízgépészeti fejlesztések történtek városszerte, több mint 1,3 milliárd Ft értékben.

Településfejlesztés városi intézményrendszere

Kecskemét Megyei Jogú Város településfejlesztési döntéseiben és a feladatok végrehajtásában az Önkormányzat Közgyűlésén kívül, annak Bizottságai, a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei és az önkormányzati tulajdonú vállalkozások egyaránt érdekeltek és érintettek.

A városfejlesztés önkormányzati szervezetrendszere

Kecskemét Megyei Jogú Város szervezeti hierarchiájában az ITS-ben foglaltak teljesülésében fontos szerepe van a **Polgármester**nek, aki saját jogkörében szervezi a településfejlesztést és a közszolgáltatásokat. Felelős a Közgyűlés döntéseinek végrehajtásáért, ennek során a településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia által meghatározott feladatokat ellátni, valamint döntésre előkészíteni a szükséges ügyeket.

A **Közgyűlés** Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján látja el a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügyeket és helyben biztosítható közfeladatokat. Ezek közé tartozik különösen: a város – természeti és épített környezetének – tervszerű fejlesztésével és védelmével, a településrendezéssel és üzemeltetéssel, valamint a lakossági közszolgáltatások biztosításával és fejlesztésével kapcsolatos feladatok. Ennek megfelelően a városfejlesztés általános keretfeltételeinek és fő irányainak a meghatározása (pl. különböző fejlesztési tervek és koncepciók elfogadása) a Közgyűlés feladata.

A Közgyűlés a városszolgáltatási, nemzetiségi és közbiztonsági ügyek, a megyei területfejlesztéssel kapcsolatos egyeztetés, koordináció, a járáshoz tartozó településekkel, a civil és az egyházi szervezetekkel való kapcsolattartás, a település-fenntartási ügyek, továbbá a fenntarthatósági és környezetvédelmi ügyek felügyeletére négy **tanácsnokot választ**.

A városszolgáltatási és közbiztonsági ügyekért felelős tanácsnok felügyeli többek között a vízrendezéssel, víziközművel és egyéb közművel, a közparkok és egyéb közterületek rendjével kapcsolatos tevékenységeket, továbbá a közbiztonsággal összefüggő feladatok ellátását.

A megyei területfejlesztésért, valamint a járáshoz tartozó településekkel, a civil és az egyházi szervezetekkel való kapcsolattartásért felelős tanácsnok, a területfejlesztési feladatai körében felügyeli a megyei területfejlesztéssel kapcsolatos egyeztetési és koordinációs feladatok ellátását, továbbá kapcsolatot tart a járáshoz tartozó településekkel.

A település-fenntartásért felelős tanácsnok felügyeli a köztisztasággal, települési környezet tisztaságával, közterület-fenntartással, a temetőfenntartással és a temetőüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok ellátását.

A fenntarthatósági és környezetvédelmi ügyekért felelős tanácsnok felügyeli a város környezet- és természetvédelmi helyzetével kapcsolatos ügyeket kiemelt figyelemmel a fenntarthatósági szempontokra.

Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlésén kívül a városfejlesztési feladatok ellátásában és az ITS megvalósításában kiemelt szerepet töltenek be állandó bizottságai. Ezen belül is meghatározó feladata van a **Városüzemeltetési és Fejlesztési Bizottság**nak (VFB), amely

előkészíti és véleményezi a Közgyűlés elé kerülő ITS-t, a közmű beruházási célú javaslatokat, az önkormányzat részesedésével működő gazdasági társaságok kommunális tevékenységét, az önkormányzat költségvetési rendeletében meghatározott Városi Támogatási Program alapján kiírt pályázati felhívásra beérkezett pályázatokat, továbbá a szakterületeit érintő közgyűlési előterjesztéseket, az állandó bizottságok általános feladatainál meghatározott ügycsoportokat. Közgyűlési döntésre előkészíti a feladatkörébe tartozó rendeletek alkotására és módosítására vonatkozó előterjesztéseket, egyéb előterjesztéseket, a közösségi közlekedési feladatokkal és közlekedési koncepciókkal összefüggő terveket, valamint a parkolóhely kialakítással, fejlesztéssel és üzemeltetéssel kapcsolatos előterjesztéseket. Dönt továbbá az önkormányzati rendeletekben meghatározott városüzemeltetési, kommunális, közlekedésigazgatási és európai uniós ügyekben.

A Városüzemeltetési és Fejlesztési Bizottság mellett ugyanakkor az állandó bizottságok többsége (pl. Városstratégiai és Pénzügyi Bizottság, Jogi és Ügyrendi Bizottság, Környezetvédelmi, Városrendezési és Agrár Bizottság, Esélyteremtési Bizottság, Értékmegőrzési Bizottság) is rendelkezik városfejlesztéshez kötődő jogkörökkel, feladatokkal. Ennek keretében a saját szakterületükön részt vesznek a tervezést megalapozó dokumentumok elkészítésében, véleményezik az előterjesztéseket, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, és ezzel összefüggésben felügyelik az önkormányzat különböző intézményeit.

A városfejlesztés megvalósításával közvetlenül foglalkozó önkormányzati szervezeti egységek nagyobb részt a Fejlesztéspolitikai Iroda irányítása alatt működő osztályok (*Projektkoordinációs Osztály, Pályázatkezelési és Közbeszerzési Osztály*), a Gazdálkodási és Intézményüzemeltetési Iroda (*Pénzügyi Osztály, Költségvetési és Intézményüzemeltetési Osztály*), valamint a Mérnöki Iroda és kapcsolódó osztályai (*Várostervezési Osztály, Közszolgáltatásszervezési és Környezetvédelmi Osztály, Közterületfenntartási és Beruházási Osztály*).

A Fejlesztéspolitikai Iroda feladata a város fejlesztéspolitikai programjainak előkészítése, a fejlesztések rendszerbe szervezése, folyamatos ellenőrzése, a szükséges intézkedések kidolgozása az irodához tartozó osztályok közreműködésével. A Fejlesztéspolitikai Iroda szakmai kapcsolatot tart a várospolitika, városstratégia kialakításáért, megvalósításáért felelős vezetők, képviselők és a közgyűlés bizottságai között. Az Iroda koordinálja a hazai, valamint a 2014-2020 és a 2021-2027 közötti időszakok európai uniós projektjeivel kapcsolatos közbeszerzési, műszaki, pénzügyi feladatokat. Együttműködik a városstratégia elméleti kérdéseivel foglalkozó tudományos műhelyekkel, civil szervezetekkel.

A Mérnöki Iroda ellátja a településrendezést és településüzemeltetést érintő főépítészi, mérnöki típusú feladatokat. Közreműködik az önkormányzat területfejlesztéssel és – rendezéssel, a településfejlesztéssel és – rendezéssel, az épített környezet alakításával és

védelmével, a településkép védelmével, továbbá a települési zöldinfrastruktúra alakításával és védelmével összefüggő települési önkormányzati és jegyzői feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében. Végzi az egységes települési és önkormányzati táj-, környezet- és zöldfelület (zöld – és kék infrastruktúra hálózat) gazdálkodás szakmai megalapozását és módszertani irányítását, valamint az e tárgykörben jelentkező településüzemeltetési feladatokat. Közreműködik a közterületfenntartással, beruházásokkal, a tömegközlekedéssel, távhőszolgáltatással, kegyeleti közszolgáltatással, a kommunális, vízügyi igazgatással, természetvédelemmel, környezetvédelemmel kapcsolatos önkormányzati és jegyzői feladatok ellátásában. Szakmai véleményével segíti az önkormányzatnak az előzőekkel kapcsolatos döntéseinek előkészítését, állásfoglalásainak kialakítását. Részt vesz az önkormányzati fejlesztések során a várostervezési, városfejlesztési, városüzemeltetési szempontok érvényesítésében.

A Gazdálkodási és Intézményüzemeltetési Iroda feladata többek között a város- és gazdaságfejlesztési feladatok végrehajtása és folyamatos ellenőrzése, a szükséges intézkedések kidolgozása az irodához tartozó osztályok közreműködésével. A Gazdálkodási és Intézményüzemeltetési Iroda szakmai kapcsolatot tart a várospolitika, városstratégia kialakításáért, megvalósításáért felelős vezetők, képviselők és a közgyűlés bizottságai között, valamint koordinálja az európai uniós projektekkel kapcsolatos költségvetési, pénzügyi feladatokat.

A Fejlesztéspolitikai Irodán belül működő Pályázatkezelési és Közbeszerzési Osztály az iroda feladatkörében felmerülő pályázatkezelési feladatoknak megfelelően ellátja a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokhoz kapcsolódó projektek megvalósításával összefüggő feladatokat, figyelemmel kíséri az európai uniós és egyéb pályázati kiírásokat, a pályázati lehetőségekről tájékoztatja a hivatal belső szervezeti egységeit és az intézményeket. Az osztály tartja nyilván az önkormányzat és intézményei által benyújtott pályázatokat, azokról szükség esetén tájékoztatja a közgyűlést, illetve ellátja az önkormányzati támogatási programmal kapcsolatos feladatokat. A szervezeti egység feladatkörébe tartozik a vállalkozásoknak nyújtott önkormányzati támogatásokról az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Kormányrendelet szerinti nyilvántartás vezetése, továbbá a vállalkozásoknak nyújtott önkormányzati támogatás-tervezetek bejelentése a Támogatásokat Vizsgáló Irodához.

A Fejlesztéspolitikai Irodán belül működő Projektkoordinációs Osztály az iroda feladatkörében felmerülő pályázatkezelési feladatoknak megfelelően ellátja a helyi gazdaságot és turizmust ösztönző, fejlesztési célú projektek koordinálását, melyek közvetlenül vagy közvetve

hozzájárulnak a település gazdaságának élénkítéséhez. Támogatja a projektek tervezésével és végrehajtásával összefüggő feladatok ellátását, ennek keretében figyelemmel kíséri az előkészítéssel összefüggő elemzések, hatásvizsgálatok, dokumentumok megalapozottságát és végrehajtását. Közreműködik az osztály feladatkörében végrehajtásra kerülő projektek pénzügyi feladatainak ellátásában, az éves költségvetés tervezésében, ellenőrzi a projektekhez kapcsolódó kötelezettségvállalásokat.

A szervezeti egység ellátja a szerződés-tervezetek pénzügyi előkészítésével összefüggő feladatokat, közreműködik a projektek végrehajtása során felmerülő pénzügyi, költségvetési kérdések tisztázásában. Közreműködik a projektek likviditásmenedzsmentje, a támogatásból megvalósuló projektek elszámolásai, kifizetési igénylései kapcsán felmerülő feladatok ellátásában. Folyamatosan monitorozza, ellenőrzi a projektekhez kapcsolódó költségvetési előirányzatok felhasználását, szükség esetén gondoskodik az előirányzatok módosításával kapcsolatos feladatokról. Az osztály felügyeli az Integrált Területi Programban foglalt stratégia végrehajtását, ellenőrzi a megvalósult eredményeket, szükség esetén intézkedési javaslatot készít a szükséges beavatkozásokról.

A Várostervezési Osztály a széleskörű feladatellátása részeként közreműködik többek között az önkormányzati főépítészi feladatok ellátásában, a területfejlesztéssel és – rendezéssel, a településfejlesztéssel és – rendezéssel, továbbá az épített környezet alakításával és védelmével összefüggő települési önkormányzati feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében. Tájékoztatást ad a hatályos településrendezési tervmódosítások folyamatáról, annak tartalmáról. Előkészíti a településkép védelmi önkormányzati rendelet szükséges módosítását, felülvizsgálatát, döntések előkészítését, nyilvántartás vezetését. Vezeti az önkormányzat településképének védelméről szóló rendeletében a helyi egyedi védelemmel érintett elemeiről a nyilvántartást. Közreműködik a településképi véleményezési eljárásban, melyhez kapcsolódóan gondoskodik a településképi vélemények feltöltéséről az építésügyi elektronikus rendszerben (ÉTDR). Emellett az önkormányzati főépítész településfejlesztési feladataiban részt vesz. Működteti, karbantartja és fejleszti az önkormányzati térinformatikai rendszert. Gondoskodik a térinformatikai rendszerbe való adat feltöltésről, nyilvántartások vezetéséről, hatályos állapot rögzítéséről, webes felületen való közzétételről. A térinformatikai rendszerben végzi a településtervezés dokumentálási feladatait. Előkészíti a településrendezési szerződésekkel összefüggő előterjesztéseket, valamint a településrendezési szerződések megkötését.

A Közszolgáltatásszervezési és Környezetvédelmi Osztály közreműködik a közösségi közlekedéssel, távhőszolgáltatással, kegyeleti közszolgáltatással, távhőszolgáltatással, kéményseprő-ipari közszolgáltatással, gyepmesteri feladatok ellátásával, vadaskert

működtetésével, közvilágításfejlesztéssel és egyes vízgazdálkodással, környezetvédelemmel és lakcímmegállapítással összefüggő önkormányzati és jegyzői feladatok ellátásában a lakossági közszolgáltatások fejlesztésére irányuló koncepciók, stratégiai tervek elkészítésében. Közreműködik a környezetvédelmi témájú tervdokumentációk kidolgozásában, ellátja a települési környezetvédelmi stratégiával kapcsolatos feladatokat. Véleményezi az önkormányzati támogatási program környezetvédelmi tárgyú pályázatait, közreműködik a fenntartható energia- és klímaakciótervet (SECAP) érintő feladatok ellátásában. Az osztály biztosítja a projektekhez/fejlesztéspolitikai dokumentumokhoz kapcsolódó környezetvédelmi dokumentációk elkészítése, illetve szükség esetén szakértő kiválasztásához szükséges műszaki-szakmai tartalom összeállítása, a kapcsolódó kiválasztási eljárásban tárgy szerinti szakértelmet. A környezetvédelmi projektekhez kapcsolódó szakértői feladatokat lát el, ellenőrzi a szakmai teljesítéseket. A projektek előkészítéséhez, végrehajtásához és fenntartásához kapcsolódó környezet- és klímavédelmi szempontú információ- és adatszolgáltatást nyújt.

A Közterületfenntartási és Beruházási Osztály előkészíti a közterületek és közművek fenntartásával, fejlesztésével kapcsolatos döntéseket, szerződéseket, részt vesz azok végrehajtásában. Közreműködik a vízügyi igazgatással kapcsolatos önkormányzati és jegyzői feladatok ellátásában, valamint a más feladatkörébe nem tartozó önkormányzati beruházásokkal kapcsolatos feladatok ellátásában. Az önkormányzati magasépítési, mélyépítési és közműépítési beruházásokkal összefüggésben az osztály feladata különösen a beruházási tervek, programok, javaslatok összeállítása, véleményeztetése várostervezési, főkertészi közútkezelői gazdaságossági, vagyonhasznosítási és üzemeltetési szempontok érvényesítése érdekében, beruházási költségvetések elkészítése, felülvizsgálata, javítása, az önkormányzati intézmények és közművek karbantartási feladatainak ellátására irányuló kivitelezések nyomonkövetése, ellenőrzése, műszaki felülvizsgálatok elvégezése, közreműködés az átadás-átvételi eljárásokban. Az osztály feladata az engedélyező hatóságoknál, közműszolgáltatóknál engedélyezési, ügyintézési tevékenységek koordinálása, a beruházással érintett ingatlanok jogi helyzetének rendezésében való közreműködés. A szervezeti egység részt vesz a kivitelezés folyamatos ellenőrzésében, a munkaterület átadás-átvételi, műszaki átadás-átvételi, üzembehelyezési eljárásainak koordinálásában, valamint a garanciális és szavatossági felülvizsgálatok koordinálásában.

A városfejlesztéshez kötődő feladatokat lát még el a Humánszolgáltatási Iroda, amely ellátja az önkormányzat városmarketinggel kapcsolatos, nemzetközi kapcsolatait érintő, protokolláris, turisztikai, kulturális, köznevelési, sport, társadalompolitikai és szociálpolitikai feladatait. Koordinálja a társadalompolitikai és közösségi kapcsolatokat érintő feladatok végrehajtását, összehangolja az irodához tartozó osztályok tevékenységét, biztosítja a megfelelő

információáramlást. A várospolitikai érdekek előmozdításához, a város fejlődéséhez szükséges külső források feltárása érdekében részt vesz a döntések előkésztésében, koordinálja azok végrehajtását.

A felsorolt szervezeti egységek mellett, tekintettel a megnövekedett városfejlesztési feladatokra, illetve a – mindenkor hatályos ITS-ben nevesített – városfejlesztési feladatok méretére, összetettségére és legfőképpen a városrehabilitációs pályázatok által előírt speciális feltételekre, az Önkormányzat a feladatok megfelelő színvonalú előkészítése és lebonyolítása érdekében Városfejlesztő Társaságot hozott létre. A Kecskeméti Városfejlesztő Korlátolt Felelősségű Társaság (továbbiakban városfejlesztő társaság) az önkormányzat – kizárólagos tulajdonában lévő, önálló, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társasága – szervezeti eszköze, a komplex városfejlesztési elképzelések megvalósítására. A városfejlesztő társaság tevékenysége során szorosan együttműködik az Önkormányzattal a megfogalmazott városfejlesztési célok, programok és projektek megvalósításában.

A városfejlesztő társaság tevékenységét és ellátandó feladatait „a városfejlesztéshez és városrehabilitációhoz kapcsolódó feladatok ellátásáról” szóló 34/2009. (V. 29.) Közgyűlési Rendelet részletezi. Ennek megfelelően a városfejlesztő társaság legfontosabb feladata Kecskemét Integrált Településfejlesztési Stratégiájában meghatározott fejlesztési elképzelések gondozása, a szükséges előzetes tervek (tanulmánytervek, megvalósíthatósági tanulmányok) elkészítése, valamint pályázatok írása, továbbá a megvalósításhoz szükséges projektmenedzsment tevékenység teljes körű biztosítása.

A városfejlesztő társaság tevékenységi körét képezi a felsoroltak mellett, Kecskemét stratégiai és szakágazati dokumentumainak elkészítése és egyéb, a város fejlődését elősegítő területi innovációs és kutatás-fejlesztési tevékenység, továbbá pályázati- és projektlehetőségek feltárása, azok generálása, továbbá a megvalósítást szolgáló komplex műszaki szolgáltatás, a fejlesztési terület előkészítésével, ingatlanfejlesztéssel, értékbecsléssel, megvalósíthatósági tanulmányok készítésével, műszaki tervezéssel és ellenőrzéssel, építési szakhatósági és közműszolgáltatói ügyintézéssel, valamint beruházás bonyolítói feladatok ellátásával.

1.1.7.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata az elmúlt években számos gazdaságösztönző lépést valósított meg, s alkalmazott sikeresen. Ezek közül kiemelkedik az a széles körű együttműködési hálózat, melyet az ipar- és gazdaságfejlesztés területén, a kapcsolódó feladatok (pl. a városban tevékenykedő gazdasági társaságok eredményes működéséhez szükséges háttérfeltételek megteremtése, munkaerő és beszállítók biztosítása, duális oktatási rendszer kialakítása, a képzés színvonalának emelése, a közlekedés feltételeinek biztosítása,

közszolgáltatások és üzleti környezet fejlesztése, stb.) és problémák (pl. munkaerőhiány, jelentős forgalombővülés, energiaellátás és energiabiztonság, olcsó lakhatási lehetőségek biztosítása) kezelése érdekében alakított ki.

Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordított helyi gazdaságfejlesztési feladatok összehangolására, koordinálására, melyben az alapítása óta (2009) fontos szerepet tölt be az AIPA Nonprofit Közhasznú Kft. (a társaság alapítói között találhatjuk Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatát [Kreatív Tudásközpont Közalapítványon keresztül], a Kecskeméti Főiskolát, a Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítványt, a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamarát és a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségét). A szervezet kiemelt feladata, hogy egységes szervezeti keretet biztosítson Kecskemét és térsége gazdaságfejlesztési tevékenységének koordinálásában. A feladat ellátása érdekében az AIPA Kft. koordinációs testületeket (vállalati, felsőoktatási, fejlesztési, önkormányzati) hozott létre, s megalakította munkacsoportjait (Infrastruktúra, HR, Beszállítói környezet, K+F, Társadalmi környezet, Logisztika), melynek keretében mintegy 120 szakember munkáját irányítja. A régiós szintű gazdaságfejlesztési program megvalósítása során széleskörű kapcsolatrendszert épített ki a kormányzati szervezetekkel, szakmai szövetségekkel, az önkormányzatokkal, szakmai szervezetekkel, egyetemekkel, kutató-intézetekkel, a programban érintett cégekkel (Mercedes, Bosal, Knorr-Bremse, KKV-k), különböző közszolgáltatást végző vállalatokkal (DAKK Zrt. Bácsvíz, DÉMÁSZ, MVM, DÉGÁZ).

A megvalósított szervezet- és gazdaságfejlesztési beavatkozások hozzájárultak Kecskemét és térsége gazdasági szereplőinek hatékony együttműködéséhez, a szemléletformáláshoz és számos program (pl. Integrátori Beszállító Fejlesztési Program, Mentori Pilot Program, Innovációs és Benchmarking klubsorozat, „Ötletből jövő” Program), valamint szolgáltatás (pl. klasztertagok innovációs tevékenységének koordinálása, finanszírozás-menedzsmenti szolgáltatás) elindulásához.

A helyi gazdaság- és szervezetfejlesztés terén, jelentős szerepük volt az elmúlt években a helyi Klaszterszervezetek**nek** (AIPA Klaszter, 3P Klaszter, Hírös Beszállító Klaszter). Ezek közül is érdemes kiemelni az AIPA Alföldi Regionális Iparfejlesztési Klaszter megalapítását, amely már nem csak egy ágazat belső összefogása érdekében jött létre, hanem az integráció egy magasabb szintjét igyekezett megvalósítani, többek között céljainak megfogalmazásában is. Ezek között megjelent az Alföld és ezen belül a Dél-Alföld régió szerepének erősítése, a térség kis- és középvállalatainak megerősítése, az innovációs és a kutatási együttműködések regionális szintű támogatása, a térség kutatási eredményeinek közös piaci hasznosítása, új termékek és szolgáltatások együttes kialakítása, valamint a humán erőforrások szakmai- és oktatási fejlesztése. Nagy visszhangot keltett, amikor 2012 októberében a három legnagyobb

kecskeméti klaszter együttműködési megállapodást írt alá, ahol az egyes tagok még autonómiájukat megtartva, de közösen léptek fel Kecskemét és gazdasági térségének versenyképességét javító és fejlesztő program megvalósítására. A klaszterek 3 nagy közös (járműipari versenyképességet növelő, beszállító képességeket fejlesztő-integrátori, mentor) programban, továbbá 10-15 db a klasztertagok közös kooperációját igénylő projektben kívántak együttműködni. Az integráció még magasabb szintjét jelentette 2017-ben, amikor az AIPA Klaszter és a 3P Klaszter összeolvadt, létrehozva az „AI3PA Smart Klasztert". Az integráció a klaszter vállalatok közötti kohézió, partnerség és együttműködés erősítését célozta, ahol előtérbe kerül a vállalkozások közötti párbeszéd erősítése (pl. oktatási kérdések, termékportfoliók kialakítása, közös projektek indítása), az ágazatok közötti együttműködésből adódó szinergiák kihasználása, valamint az innovációs és export lehetőségek közös kiaknázása. Ez a megállapodás igen előremutató volt, hiszen az együttműködés 11 különböző gazdasági ágazatot (pl. járműipar, csomagolóipar, nyomdaipar, műanyagipar, élelmiszeripar, vegyipar, hulladékfeldolgozás, infokommunikációs technológia) és külön az oktatás szféráját nevesítette, s minden további ágazat szereplőinek megjelenésére nyitott, amely segíti a klaszter céljainak megvalósulását.

A helyi gazdasági együttműködések szélesítésében meghatározó szerepet játszanak Kecskeméten a kamarák. Ezek közül is kiemelt szerep tölt be a Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara, melynek célja, hogy a tagjai között közvetlen gazdasági, társadalmi kapcsolatokat szervezzen és az együttműködési lehetőségeket előre mozdítsa, továbbá segítse a gazdaság fejlődését és önszerveződését. A Kamara fő tevékenysége a vállalkozói, munkaadói érdekképviselet, amelynek keretében a várost érintő kérdésekben is állást foglalnak. Ebből a szempontból a kamarákkal való együttműködés, igényeik és javaslataik megismerése és beépítése a fejlesztési elképzelésekbe a város jövőjének szempontjából elengedhetetlen. Miután az eltelt évszázadok hagyományai, a mezőgazdasághoz kötődő múlt és a jelenlegi agrár-környezet legalább annyira meghatározzák a várost, mint új keletű ipari létesítményei. Éppen ezért a meghatározó érdekképviseleti szervek között nem lehet megfeledkezni a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara Bács-Kiskun megyei szervezetéről, amely a még mindig meghatározó agrár- és élelmiszeripari ágazat szereplőinek szervezésében, érdekképviseletében játszik kulcsszerepet.

Kecskemét napjainkban talán a legmeghatározóbb gazdasági együttműködési fóruma a Kecskemét 4.0 Programhoz kapcsolódó szervezeti keret, s az általa biztosított munkacsoporti platform, valamint a Kecskeméti Regionális Gazdaságfejlesztési Fórum. A Kecskemét 4.0 Program annak érdekében jött létre, hogy a város erőteljes gazdasági fejlődésből, a Mercedes beruházásokból, valamint a jelentkező gazdasági, társadalmi, városüzemeltetési és környezeti

kihívásokból adódó feladatokat a szakemberek közösen megvitatva tárják fel, és javasoljanak releváns megoldásokat.

Jelenleg **négy munkacsoport** keretében (Városi vonzerő, Munkaerő-biztosítás és képzés, Vállalati környezet fejlesztése, Városi szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése) a város legmeghatározóbb hivatalai, intézményei, szakmai szervezetei, vállalkozásai képviseltetik magukat, munkacsoportonként 10-12 állandó taggal és a téma függvényében a meghívott szervezetek delegáltjaival. A feladatok függvényében a munkacsoportokat évente 5-10 alkalommal hívják össze a munkacsoport vezetők. A munkacsoportok elérendő célokat és feladatokat fogalmaztak meg a 2022-ig terjedő időszakra. A munkacsoportokat segíti egy **programiroda**, amely ellátja a szervezési és adminisztrációs feladatokat. A program céljainak meghatározása, a stratégiai döntéshozatal, valamint a munkacsoportok beszámolóinak elfogadása a **Program Irányító Bizottság (PIB)** feladata, amely a Kecskemét 4.0 Program csúcsszervezete (67. ábra).

67. ábra: *Kecskemét 4.0 Program szervezeti ábrája*

Forrás: PRESTEP | Kecskemét | Program 2021.

A PIB negyedévente ülésezik, s tagjai között a polgármester, az egyetem rektora, a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal vezetője, az AIPA Kft ügyvezetője, a Kecskeméti Regionális Gazdasági Fórum elnöke, valamint a legnagyobb cégek vezetői (pl. Mercedes, Knorr-Bremse,

Phoenix Mecano, Univer) foglalnak helyet. Az adott évben elvégzett, illetve a szervezet előtt álló feladatokról minden év novemberében a Kecskeméti Regionális Gazdasági Fórumon tájékoztatják nem csak a Fórum résztvevőit, hanem a médián (írott sajtó, rádió, televízió) keresztül a lakosságot is. A lakosság, vagy a térség vállalkozásainak, szervezeteinek felvetéseit, problémáit és javaslatait a programiroda gyűjti, s juttatja el a munkacsoportok részére, így egy széleskörű együttgondolkodás valósulhat meg Kecskemét és tágabb régiója fejlesztése érdekében tevékenykedők között.

Az együttműködési és szervezeti keretek kialakítása mellett, a város gazdaságfejlesztésének céljait és irányait a hatályos Gazdasági Programban, valamint a Kiemelt Járműipari Központ és a Közép-alföldi Gazdaságfejlesztési Övezet Akcióprogramja című dokumentumban rögzítettek határozzák meg.

Ezek alapján, a város átfogó gazdaságfejlesztési célja, hogy *„Kecskemét* ***hosszú távon stabil munkahelyeket, megélhetést, egészséges és élhető környezetet biztosítson a település és vonzáskörzetének lakosai számára.*** *Ennek érdekében Kecskemét egy értékeire figyelő, harmonikus gazdaságfejlesztésre törekvő, nyitott és innovatív várossá kíván válni, amely képes egyensúlyt teremteni a gazdaság fejlődése, illetve társadalmi-környezeti értékek és érdekek között.”*

Stratégiai célok:

- A helyi adottságokat figyelembe vevő, több lábon álló gazdasági szerkezet erősítése, vállalkozóbarát gazdasági környezet biztosítása;
- A tudásalapú gazdaság alapjainak megerősítése, a munkaerő-piaci igényekre figyelő oktatási-képzési rendszer feltételeinek javítása, a város kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitásainak bővítése;
- Az energiatudatos, erőforrás-hatékony és környezetbarát gazdasági fejlesztési elképzelések ösztönzése, előtérbe helyezése, a megújuló energiafelhasználás arányának növelése;
- A város hatékony működtetését és a gazdasági hátterét szolgáló infrastruktúra-fejlesztés, a városrészi ellátottságbeli különbségek oldásának figyelembevételével;
- Klímatudatos, élhető, minőségi városi épített környezet és magas szintű közszolgáltatások (pl. kultúra, szociális ellátás, egészségügy, sport) biztosítása;
- Kecskemét térségi és városhálózati szerepkörének erősítése, kedvező közlekedés-földrajzi helyzetének kihasználása, a vonzáskörzet és a Közép-alföldi gazdaságfejlesztési övezet településeivel való kapcsolatok bővítése;

- A befektetés-ösztönzés és tőkevonzás feltételeinek javítása, a városmarketingben rejlő lehetőségek kihasználásával.

Kecskemét Megyei Jogú Város a település és vonzáskörzetének gazdaságfejlesztésével kapcsolatos elképzeléseit hat prioritás keretében, az adott prioritásokhoz tartozó beavatkozási programokon és kiemelt projekteken keresztül kívánja megvalósítani, a Gazdasági Programban részletezettek szerint.

A meghatározott hat prioritás a következő:

1. „Tudásalapú gazdaság” (a Neumann János Egyetem oktatási kínálatának és K+F kapacitásának bővítése, a duális képzés lehetőségeinek szélesítése, a városi intézmények és vállalkozások innovációs teljesítményének fokozása, a tehetséggondozás előtérbe helyezése);

2. „Fenntartható gazdaság” (több lábon álló, a városrégióban már hagyományokkal rendelkező gazdasági ágazatok [mezőgazdaság, élelmiszeripar, nyomda és műanyagipar, turizmus] erősítése, valamint új gazdasági tevékenységek letelepítése [környezetipar, energetika, légiközlekedés]);

3. „Húzó gazdaság” (gép- és járműipari, elektronikai beruházások támogatása, beszállítói programok erősítése);

4. „Nyitott-befogadó város” (a város tőkevonzó és kooperációs képességének fejlesztése, a térségi hatású feladatok [klímaváltozásra történő felkészülés, vízpótlás kérdése, térségi jelentőségű infrastruktúra-fejlesztések, turisztikai útvonalak hálózati fejlesztése] koordinációja, nemzetközi kulturális, oktatási és tudományos kapcsolatok szélesítése);

5. „Támogató infrastruktúra” (a gazdaság infrastrukturális háttérfeltételeinek javítása, az energiaellátás biztonságának növelése, az energiamenedzsment erősítése, szakadásmentes, jó minőségű közúthálózat, „okos” hálózatok kialakítása);

6. „Élhető környezet” (városrehabilitációs tevékenység fokozása, barnamezős területek hasznosítása, új funkciókkal történő feltöltése, kompakt város kialakítása, a városüzemeltetés hatékonyságának növelése, a közösségi közlekedés fejlesztése, az elektromobilitás elterjedésének támogatása, a kulturális miliő fejlesztése, a társadalom- és szolgáltatásfejlesztés erősítése, a közbiztonság javítása).

Az önkormányzat az ipar- és gazdaságfejlesztés területén az elmúlt években – a Gazdasági Program 2015-2020 tartalma alapján – a már elkezdett, vagy az előkészítés alatt lévő programok befejezését, illetve a gazdaságfejlesztés háttérfeltételeinek erősítését (pl. közlekedési és logisztikai feltételek javítása, nagyszámú jól képzett munkaerő biztosítása, magas szintű üzleti és lakossági szolgáltatások iránti igény kielégítése, új iparterületek kialakítása és

lakások felépítése) tartotta a legfontosabb feladatának. A megfogalmazott gazdaságfejlesztési célok szem előtt tartása mellett, különösen 4 területen (ipar- és gazdaságfejlesztés, a szakképzés és felsőoktatás fejlesztése, az agrár- és vidékfejlesztés erősítése, a közút és közlekedésfejlesztés) kívánt előrelépni. A kiegyensúlyozott városfejlesztés érdekében, a 4 terület fejlesztése a rögzített horizontális elvek (esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés elve; környezeti fenntarthatóság; területi és társadalmi kohézió; foglalkoztatás, munkahelyteremtés) figyelembevételével történtek.

Ipar- és gazdaságfejlesztési célok:

- Új iparterületek biztosítása, jelentős állami és önkormányzati szerepvállalással;
- Az energiabiztonság növelése érdekében új 400 kV-os villamoshálózat telepítése Kecskemétre, illetve új biomassza üzemű kiserőmű építése a városban;
- Az innovatív és K+F cégek városba történő csábítása, önkormányzati pénzügyi ösztönzők alkalmazásával;
- Kezdő (spin-off) vállalkozások támogatási programjának és inkubációjának biztosítása;
- Hazai és nemzetközi járműipari klaszter együttműködések erősítése (közös európai projektekben történő részvétel), a klasztertagok K+F+I képességének fejlesztése;
- Felsőoktatási intézmények és vállalatok együttműködése K+F+I területen;
- Beszállítói felkészítő és támogató program elindítása;
- Mentor program elindítása, melynek keretében a térség nagyvállalatai és a KKV-k közötti együttműködések fokozhatók, és a példaértékű összefogások bemutathatók;
- A térség logisztikai potenciáljának és értékének növelése, a repülőtér vegyes hasznosítását elősegítő fejlesztési program beindítása;
- A térség üzleti környezetének fejlesztése (innovációs potenciál, információs rendszerek, humánerőforrás-fejlesztés, stb.);
- Befektetés-ösztönzési program kidolgozása (forrásbevonási és tőkevonzó képesség erősítése, telephelymarketing).

A szakképzés és felsőoktatás szakterületén megvalósítandó célok

- A gazdaság és a szakképzés kapcsolatának erősítése, illetve a kereslet vezérelt szakképzés továbbfejlesztése a térségben működő gazdasági partnerek együttműködésével;
- A munkaerőpiaccal adekvát szakképzési bázis kialakítása, gyakorlat-centrikus, hatékony, átlátható képzési struktúra megteremtése a magas szintű technikai, technológiai felszereltség biztosításával minden oktatási intézményben;

- Kecskemét felsőfokú oktatási potenciáljának erősítése, az oktatói és kutatói állomány minőségi és mennyiségi növelésével, az oktatás infrastrukturális és technológiai feltételeinek javításával, az alapszakok és mesterképzések számának növelésével, a hallgatók létszámának bővítésével;
- Műszaki, informatikai és agrárképzés erősítése, a vállalatok által igényelt szakok, specializációk és rövid ciklusú képzések portfóliójának bővítése, kecskeméti felsőoktatás további fejlődése érdekében az „alkalmazott tudományok egyeteme” cím megszerzése.

Az agrár- és vidékfejlesztési szakterület fejlesztéséhez kapcsolódó célok

- A mezőgazdaságban és az élelmiszer feldolgozásban a tervezett fejlesztések segítsék elő az innovációt, a jó minőségű termékek előállítását, az energia és költségtakarékos módszerek alkalmazását, az öntözés feltételeinek javítását, valamint a környezetvédelmet;
- Kecskemét Megyei Jogú Város fontosnak tartja mind a közigazgatási területén belüli, mind pedig a tágabb térségében elhelyezkedő agrárterületeinek védelmét és annak fejlesztését, továbbá a helyi vidékfejlesztési kezdeményezések támogatását;
- A tanyás külterületre vonatkozó településrendezési tervezés, szabályozás megújítása, az infrastrukturális fejlesztése (a környezeti szempontok figyelembevételével), tanyai birtokrendezés;
- A termőhelyi adottságokhoz igazodó környezettudatos gazdálkodási módszerek elterjesztése speciális vidékfejlesztési eszközök alkalmazásával, különös tekintettel a tanyai gazdaságokra, a környezettudatos tájgazdálkodás erősítése, a biológiai és tájképi diverzitás megőrzése;
- A térség agrárnépességének helyben tartása, az agrárgazdaság jövedelmezőségének növelésével, az alternatív jövedelemszerzés előmozdításával, továbbá a szolgáltatások elérhetőségének javításával és a közbiztonság erősítésével, valamint a helyben előállított jó minőségű agrártermékek és élelmiszerek arányának és piaci ismertségének növelése;
- A Homokhátsági Speciális Célprogram folytatása, a Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak rendezése, valamint a Homokhátsági tanyafejlesztési program beindítása.

A közút- és közlekedésfejlesztés szakterületén elérendő célok

- A közlekedési rendszerfejlesztések járuljanak hozzá a város és térsége működéséből adódó közlekedési igények kielégítéséhez, az élhetőségének megőrzéséhez, valamint a

város gazdasági lehetőségeinek javításához, a fenntartható városi mobilitás erősítésével, a hatékonyság növelésével és a finanszírozhatóság figyelembevételével;

- A tranzitforgalom elkerülő utakra terelése (pl. Északi elkerülő teljes körű kiépítése); Kecskemét térségi elérhetőségének fejlesztése;
- A közlekedési igény-kielégítés városon belüli differenciált biztosítása;
- A gazdasági területeket ellátó, feltáró útviszonylatok fejlesztése (pl. 54. sz. főút fejlesztése, ipari területek feltáró útjainak kialakítása);
- Az intermodalitás feltételeinek erősítése;
- A közösségi közlekedés feltételeinek további javítása; Az intelligens közlekedési rendszerek (ITS) kiépítése (a „Smart City” program részeként);
- A polgári légiközlekedés lehetőségeinek és a légi áruszállítás feltételeinek részletes vizsgálata;
- Az e-mobilitás feltételeinek kialakítása.

1.1.7.4 Foglalkoztatáspolitika

Egy város életének és fejlődésének is egyik kulcskérdése – általában és konkrétan Kecskemét esetében is – népességének gazdasági aktivitása, a foglalkoztatás mértéke, szerkezete. Az önkormányzat legfontosabb feladata a városban és környezetében élők kiegyensúlyozott jólétének biztosítása, ezt pedig csak a vonzó és biztos munkahelyek számának növelésével és a foglalkoztatást támogató háttérrendszer fejlesztésével lehet hatékonyan biztosítani.

Mint minden nagyobb település, így Kecskemét számára is részben közvetett eszközök (pl. közmunka, vagy más munkahelyteremtést biztosító pályázatokon való részvétel, helyi adópolitika, a helyi vállalkozások megrendelésekkel történő ellátása, képzés-szakképzés támogatása stb.), részben pedig direkt eszközök (pl. önkormányzati intézményi fejlesztésekhez kötődő foglalkoztatás bővítés, az önkormányzati gazdasági tevékenység, beruházások, pályázati tevékenység) állnak rendelkezésre a foglalkoztatás befolyásolására. Az önkormányzat megfelelő gazdálkodással kiterjedt intézményrendszert, valamint – jól átgondolt gazdaságpolitikával – széleskörű vállalkozási tevékenységet (a többségi tulajdonban lévő gazdasági társaságaikon keresztül) tart fent, amely jelentős mértékben hozzá tud járulni a helyi foglalkoztatási szint növeléséhez.

A közigazgatás átalakítása, s az ellátandó feladatok átszervezése következtében (pl. közoktatás, szakképzés, hatósági feladatok), az önkormányzattól elkerülő feladatok miatt, 2014 és 2019 között (1.838 főről 1.693 főre) csökkent az alkalmazottak száma, ugyanakkor a közel 1.700 munkavállalójával, Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata még mindig a város egyik legnagyobb foglalkoztatója, így szerepe ezen a területen megkerülhetetlen.

A munkanélküliségi szint alacsonyan tartása, illetve a jellemzően a szerkezeti munkanélküliség jegyeit (a munkanélküliek száma 2018-as és 2019-es években már csak 2.500 fő körüli értéket mutatott, ugyanakkor a bejelentett betöltetlen álláshelyek havi mérlege 700 körüli volt) mutató kecskeméti helyzet (a munkanélküliségről szóló fejezetet lásd részletesebben) javítása érdekében számos programot indított. Részben a magas színvonalú infrastruktúra biztosításával, képzés-szakképzés rendszerének modernizálásával (duális szakképzés), a pályázati tevékenységének bővítésével, a beruházók településre vonzásával, s a gazdasági társaságok befektetését segítő egyablakos ügyintézésének fejlesztésével igyekezett elősegíteni a kedvező vállalkozási környezet kialakítását, illetve a növekvő foglalkoztatást. Másrészt az önkormányzat szerepet vállalt az országos közmunkaprogramokban, továbbá különböző szervezetekkel együttműködve, képzési, átképzési programokat is indított, s széleskörű összefogást alakított ki, mind a Kecskemét 4.0 Programban érdekelt szervezetekkel, mind pedig egy Foglalkoztatási Paktum keretében több térségi településsel (pl. Fülöpháza, Jakabszállás, Kunszállás és Városföld) is.

A Foglalkoztatási paktum Kecskeméten című, TOP-6.8.2-15-KE1-2016-00001 azonosító számú projekt keretében Kecskemét részt vállalt Kecskemét térségi foglalkoztatási partnerség létrehozásában, működtetésében, a térségi társadalom és gazdaság fejlődése érdekében. A foglalkoztatási partnerség kiemelt célja a hátrányos helyzetű álláskeresők térségi munkavállalásának biztosítása, a térség lakosságmegtartó erejének erősítése, demokratikus állampolgári jogok hozzáférhetőségének biztosítása, képzésekben, képességfejlesztésekben való részvétel biztosítása által. Továbbá az önfoglalkoztatóvá válás elősegítése, foglalkoztatás elősegítése a különféle foglalkoztatáshoz kapcsolódó szolgáltatások és kedvezmények által. Ezzel összhangban gazdaságfejlesztési céllal, a helyi, térségi vállalatok, vállalkozások versenyképességének támogatása a megfelelő képzettségű, képességű munkavállalók biztosításával, információs rendszer kialakításával és foglalkoztatáshoz kapcsolódó szakmai rendezvények szervezésével.

A SARS-CoV-2 koronavírus pandémia rávilágított a munkaerőpiaci helyzet gyors változásának veszélyeire, illetve egyes gazdasági ágazatok sebezhetőségére. Éppen ezért a foglalkoztatási helyzet további javítása és a munkanélküliség csökkentése érdekében az önkormányzat napjainkban is kiemelt figyelmet fordít a munkaerőpiac jelzéseire, az igényekhez, elvárásokhoz illeszkedő szakképzési, továbbképzési és átképzési rendszerek fejlesztésének támogatására, továbbá a fiatal diplomások városban tartására, illetve számukra megfelelő minőségi munkahelyek biztosítására.

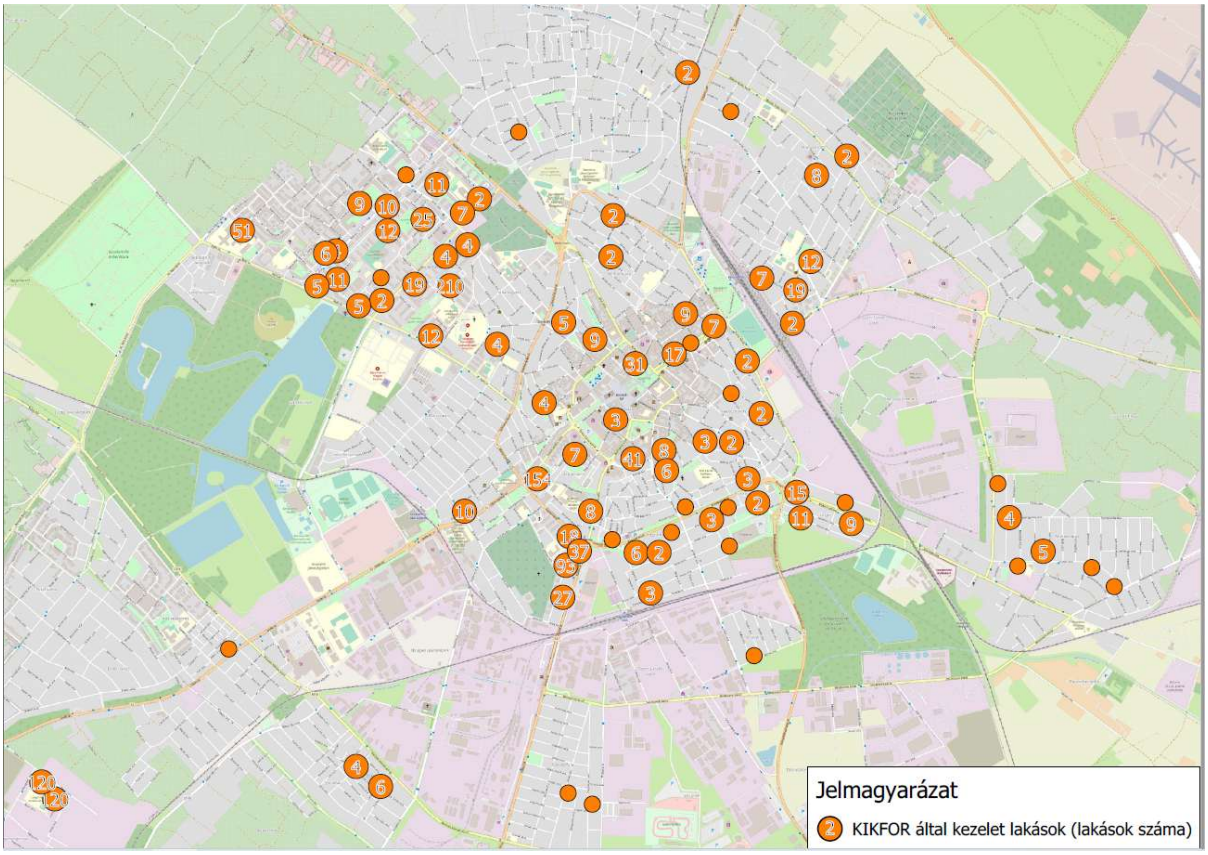
1.1.7.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata jelentős bérlakás-állománnyal rendelkezik, melyek kezelését az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft. végzi.

Kecskemét több mint ötvenezres (2019-ben 51.441 db) lakásállományának mintegy 2,84%-a (2019-ben 1.460 lakás) az önkormányzat tulajdonában van. A lakások a város különböző részén találhatók, így a legváltozatosabb társadalmi igényeket is ki tudják elégíteni (68. ábra).

A bérlakások mintegy 48%-a 1 szobás, emellett jellemző lakásméret még az 1+1/2 és 2 szobás lakás, amely az összes lakás további 47,6%-át teszi ki. Az ennél nagyobb lakások összes száma mindössze 64 db. A lakások műszaki állapotáról elmondható, hogy mintegy 70%-a összkomfortos, hozzávetőlegesen 22%-a komfortos, de akadnak még a – belvárosban is – komfort nélküli és szükséglakások is (kb. 7%). A bérlakások kb. fele távfűtéses, 19%-uk egyedi központi fűtéssel, több mint 30%-a egyedi fűtéssel (ebből mintegy 70%-a korszerű fűtés, 30%-a pedig hagyományos) rendelkezik.

68. ábra: *Az önkormányzati bérlakások területi elhelyezkedése*

Adatok forrása: E-KATA 2020.

Az 1.460 lakás 271 épületben volt található 2019-ben. Az épületek átlagéletkora meghaladja az 50 évet, melyen belül az ingatlanállomány, több mint 35%-a 1945 előtt épült (21. táblázat). A bérlakás-állomány karbantartása, felújítása ezért is kiemelt fontosságú, amit nehezít, hogy több ingatlan is műemléki védettséget élvez.

21. táblázat: *Az önkormányzat tulajdonában lévő épületek kormegoszlása*

Az építés időpontja	Darab	%
1900 előtt	40	14,76
1901-1945	58	21,40
1946-1959	28	10,33
1960-1969	64	23,62
1970-1979	34	12,55
1980-1989	42	15,50
1989 után	5	1,84
Összesen	***271***	***100,00***

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

Az önkormányzati tulajdonú lakások bérbeadásához fűződő jogokat és kötelezettséget közszolgáltatási szerződés alapján a KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft. (a továbbiakban: KIK-FOR Kft.) gyakorolja és teljesíti, valamint az erre a célra kiválasztott önkormányzati fenntartású költségvetési szerv a feladatai ellátásához biztosított lakást, a szobabérlők házára vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával adhatja bérbe.

A KIK-FOR Kft. az önkormányzati bérlakás-állomány hasznosítása során, nem csak optimális szerkezetű állomány kialakítására törekszik, hanem szem előtt tartja az egyes célcsoportok eltérő igényeit, valamint az önkormányzat tulajdonában lévő lakásállomány egészére vonatkozó gazdaságos üzemeltethetőség kérdését is. A hasznosítási javaslat készítésénél figyelembe veszik, hogy elsősorban a szociális helyzetük alapján rászorulók lakhatását kell biztosítani. A megüresedő lakások hasznosításáról évente döntenek, az új lakókat pedig pályázatok útján választják ki. **A bérlakások mintegy 36%-át szociális alapon hirdeti meg az önkormányzat** a rászorulók körében, a többi ingatlant költségalapon fiatal házasoknak, szobabérlőknek, rászorulóknak (pályázat útján) vagy művészeknek adják bérbe (22. táblázat).

22. táblázat: *A KIK-FOR Kft által kezelt bérlakások típusai és száma*

A bérlakások típusai	A bérlemények száma (db)
Szociális alapon bérbe adható lakás összesen	***483***
Ebből: kedvezményes értékesítésre kijelölt	14
Ebből: Nyugdíjasok Háza	89
Költség alapon kiadható ingatlanok száma összesen	***688***
Szobabérlők Háza	395
Művészvillák, műteremlakás	13
Közérdekű célok megvalósítására fenntartott	6
Költségalapon, pályázat útján bérbeadható lakások	274
Bérlőkijelöléssel érintett lakások száma összesen	***147***
Értékesítésre kijelölt, üresen álló ingatlanok száma	***22***
Mindösszesen	***1340***

Forrás: 2020. évi lakáshasznosítási javaslat.

A fennmaradó lakásállomány közel 11%-át bérlőkijelölési jog alapján hasznosítja a KIK-FOR Kft. Jelenleg 9 szervezettel (pl. Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság, Neumann János Egyetem, Magyar Honvédség, Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház, Bács-Kiskun Vármegyei BV Intézet) 147 lakás vonatkozásában van érvényben bérlőkijelölési jog, de rendelkezik az önkormányzat közérdekű célok megvalósítására szolgáló ingatlanokkal is. A bérlemények számában az elmúlt években jelentős változások következtek be. 2012 óta 110 ingatlannal

csökkent a KIK-FOR Kft. kezelésében lévő bérlemények száma. A legnagyobb csökkenés a szociális alapon bérbe adható lakások számában következett be, ahol 2012-ben a még – a Nyugdíjasok Házával együtt 694 db ingatlan szolgálta a hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoportokat, ezek száma 2019-re 483 db-ra csökkent. A társadalmi jólét növekedésével, és a bérlemények iránt mutatkozó piaci keresletnek köszönhetően, jelentősen emelkedett (39%-kal) a Szobabérlők Háza épületeiben rendelkezésre álló lakások száma.

A városban még a 2010-es évek elején két Fiatal Házasok Otthona is működött, az elmúlt évtizedben azonban csökkent ezek iránt az igény, így azóta ezt az ingatlantípust már költségtérítéses formában működtetik. A lakosság elöregedésével viszont nőtt a nyugdíjas lakások iránti igény, így felmerült új nyugdíjas-ház építésének a terve, ugyanúgy, mint a piaci alapú bérlakások építése. Ez utóbbi döntést támasztja alá az a tény, hogy az utóbbi években jelentősen növekedett a kecskeméti munkahelyek száma, s megjelentek a városban a heti ingázók, akik jelentős keresletet indukáltak a bérbe vehető ingatlanok iránt.

Az önkormányzat azonban nem csak új lakások építésében gondolkodott az elmúlt években, hanem – az anyagi lehetőségeinek függvényében – törekedett a tulajdonában lévő bérlakás-állomány folyamatos megújítására is (pl. energia-megtakarítást eredményező felújítások, szociális városrehabilitációs program keretén belül szociális bérlakások felújítása, homokbányai ingatlanok felújítása), annak érdekében, hogy minél jobb körülményeket tudjanak biztosítani a bérlőknek. Ezen belül is komoly és kiemelt feladatot jelentenek az önkormányzati tulajdonú műemlék épületek (Szabadság tér 3., Rákóczi út 2., Rákóczi út 3.), amelyek felújítása különös gondosságot – és az átlagosnál nagyobb költséget – kíván.

Az önkormányzat épületeinek, illetve lakásállományának felújítása során eddig nem jelent meg szempontként azok üzemeltetésének „okos”, illetve digitális megoldásokkal történő kiterjesztése. Az utóbbi évek egyre emelkedő technológiai színvonala, valamint az épületek teljes életciklusára kiterjedő, a hatékonyságot erősítő és a veszteségeket csökkentő megoldások elterjedése ugyanakkor indokolttá teszi a belső célok és folyamatok újragondolását.

Az önkormányzat a bérlakások mellett, 110 üzlethelységgel is rendelkezik, ezeket többnyire a Belvárosban a Rákóczi úton, a Kossuth téren, az Arany János utcában és a Kéttemplom közben találhatjuk. Az üzlethelyiségek számos funkciónak biztosítanak helyet, az önkormányzati bérleményekben találhatunk többek között bankot, gyógyszertárat, irodát, cukrászdát, virágboltot, utazási irodát és vendéglátó létesítményt. A bérleti díjakból befolyó összeget a KIK-FOR Kft. az elmúlt években nagyobb részt a bérlakások és üzlethelyiségek felújítására fordította. Jó példa volt erre a Rákóczi úti revitalizáció, amelynek eredményeként megújult a város egyik

főutja, s hozzá kapcsolódóan több üzlethelyiség, melyben sorra nyitottak új üzletek és vendéglátóhelyek, így a korábban kiadhatatlan üzlethelyiségek bérleti jogára napjainkban már sorban állás alakult ki.

Az önkormányzatnak 2019-ben voltak **bel- és külterületen lévő földterület**ei is (összesen 578 db földrészlet), ezek egy része lakások építésére alkalmas, másik része egyéb építési telek, gyakran teljes közmű-ellátottsággal. Ezeket pályázatok útján próbálja hasznosítani az önkormányzat. Emellett a város rendelkezik mezőgazdasági földterületekkel is (347 helyrajzi számon), ezek összes kiterjedése meghaladja a 270 ha-t, szerkezetük azonban mozaikos, a területek döntően nem egy tagban találhatók, s minőségi jellemzői is kedvezőtlenek. Az egy hektárra jutó átlagos aranykorona érték az összes terület vonatkozásában 12,78 AK, ami jelentősen alatta marad az országos átlagnak (17 AK). Művelési ágakat vizsgálva megállapítható, hogy a földterületek már csak 35,3%-a szántó (ez a 2013-as értékhez képest 20 százalékpontos csökkenést jelent), 27,37%-a gyep (9 százalékpontos emelkedés), 29,83%-a erdő, 1,31%-a kert, 2,91%-a gyümölcsös, míg 1,07%-a szőlő. Az önkormányzat tulajdonában lévő külterületi földterületek részletesebb elemzése az 1.14.3-as fejezetben olvasható.

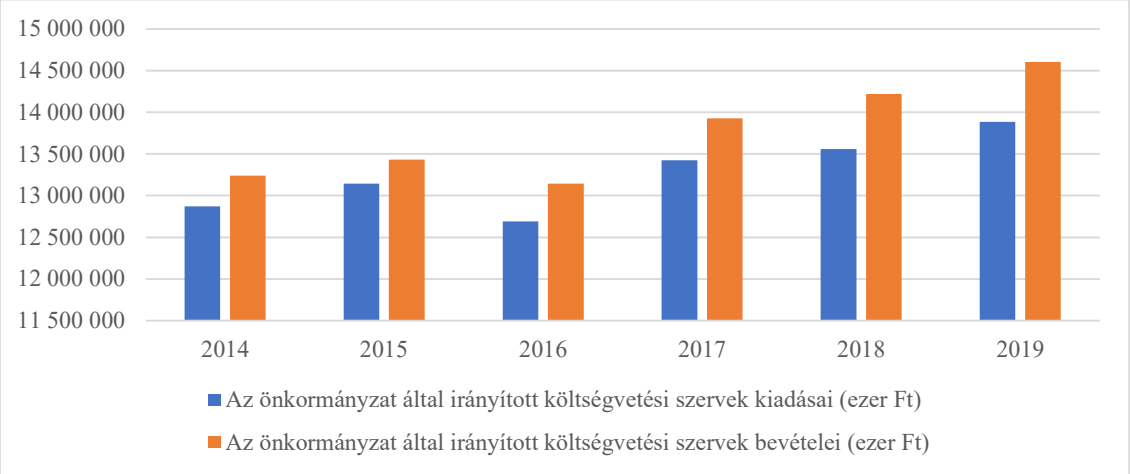
1.1.7.6 Intézményfenntartás

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának széleskörű egészségügyi, szociális, kulturális, oktatási és gazdasági feladatköreinek ellátása során kiterjedt intézményhálózatot kell fenntartania. A városban 2019-ben öt ágazat keretében **6 költségvetési szerv** volt található. Ezek közé tartozik a Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, az Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága (ESZII), Ferenczy Ida Óvoda [integrált köznevelési intézmények (óvodák)], Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár, a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház, Intézmény- és Piacfenntartó Szervezet.

Az önkormányzati feladatok ellátásában további **8 önkormányzat által irányított költségvetési szerv** is szerepet vállal (Ezek a következők: Alapellátás, Őszirózsa Időskorúak Gondozóháza, Corvina Óvoda, Kálmán Lajos Óvoda, Kecskeméti Planetárium, Kecskeméti Városrendészet, Ciróka Bábszínház, Kecskeméti Katona József Múzeum). A bemutatott költségvetési szervek alá tartozó **intézményegységek száma** 64 db, ide tartoznak intézményi központok, a bölcsődék, az óvodai feladatellátási helyek, egyéb kulturális és szakágazati intézmények. A fentebb bemutatott intézményi rendszerben, **Kecskemét városa** (2019-ben) **összességében több mint 110 telephelyen látta el a kötelező és önként vállalt önkormányzati feladatait**. Az intézményhálózat tekintetében kisebb átalakulások voltak a 2014 óta eltelt időszakban, ezek azonban nem voltak hatással a feladatellátásra.

Ennek a 110 feladatellátási helyet magába foglaló intézményhálózatnak a fenntartása, körültekintő tervezést és gazdálkodást kíván meg az önkormányzattól. Az elmúlt évek adatait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az intézmények megfelelően gazdálkodtak, a bevételek minden évben – és költségvetési szerv esetében – meghaladták a kiadásokat (69. ábra).

69. ábra: *Az önkormányzat által irányított költségvetési szervek bevételi és kiadási adatai (2014-2019)*

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának zárszámadásai (2014-2019)

Látható, hogy az intézményfenntartó nagyságrendjét tekintve mintegy 13-14,5 milliárd Ft közötti költségvetési összegből gazdálkodott 2014 és 2019 között. A 2017-től tapasztalható jelentős bevétel és kiadás növekmény elsősorban a növekvő személyi juttatásoknak és a munkaadót terhelő járulékoknak, kisebb részt pedig a pályázati forrásból megvalósuló fejlesztéseknek (pl. Polgármesteri Hivatal, ESZII, kulturális ágazat) volt köszönhető.

Az önkormányzatok finanszírozási rendszere 2013-tól – a költségvetési törvény hatálybalépésével – alapjaiban megváltozott. Ennek hátterében az államháztartáson belüli feladatmegosztás átalakítása, az ellátási felelősségek telepítésének újjászervezése állt. Ennek keretében az állam egyrészt feladatokat vett át az önkormányzatoktól, mind az igazgatási, mind az oktatási, mind a szociális ellátási területen, másrészt pedig a kulturális területen feladatokat (múzeumok és könyvtárak fenntartása) adott át. A változásokkal párhuzamosan a megmaradó feladatok tekintetében a forrás-szabályozás is átalakult, amely az ágazati-szakmai törvények logikáját követi, egyes közszolgáltatásoknál pedig bevezetésre került a feladatalapú finanszírozás. Az ezt követő években kiszámíthatóbbá vált az egyes intézmények költségvetése, amelyben kisebb törést csak a 2016-os év hozott, melynek hátterében még a 2015-ben megvalósított kisebb intézményi átalakulások álltak[7]. Ezt követő években, bár a jelzett ágazatok pozíciói érdemben nem javultak, költségvetésük azonban stabilizálódott.

[7] Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése az 58/2015.(III. 25.) határozatával 2015. július 1. napjától jogutód nélkül megszüntette a Kecskeméti Ifjúsági Otthont, valamint a "HELPI" Kecskeméti Ifjúsági Iroda és Fejlesztőműhelyt, és feladataikat a Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft. keretei közé integrálta.

1.1.7.7 Energiagazdálkodás

A város önkormányzati intézményeinek energiaellátása az egyéb fenntartású intézményekhez, illetve a lakó-, a kereskedelmi, szolgáltató és az ipari gazdasági létesítményekhez hasonlóan döntően a közüzemi energia-közmű szolgáltatás (villamos energia, földgáz, jelenleg földgázüzemű fűtőművekből származó távhő) igénybevételével történik. Ugyanakkor az épületenergetikai beruházásoknak köszönhetően lassan növekszik a megújuló energia használata a város intézményhálózatában és energetikai rendszerében: 2018-2023 között 21 különböző projekt keretében (közte iskolák, óvodák, bölcsődék, nappali ellátó, családsegítő, idősek otthona, illetve közösségi házak fejlesztésével) létesült, összesen több mint 230 kW névleges teljesítménnyel napelemrendszer.

Az elmúlt években pályázati forrásokból különböző energiahatékonysági és energiatakarékossági (pl. világításkorszerűsítés, távhőrendszer korszerűsítése, fűtésrekonstrukció, komplex energetikai beavatkozások [több mint 20 városi intézményben]) beruházások történtek az önkormányzati intézmények egy részében, melyeket a jövőben is folytatni, illetve fokozni kíván az önkormányzat. Elindult az előkészítése egy városi szintű energiatakarékossági és energiahatékonysági, valamint a megújuló energiák mind nagyobb használatát célzó energetikai koncepció kialakítására, valamint egy egységes települési energiamenedzsment rendszer felállítására. Erre azért van szükség, mert a vizsgált időszakban (2014-2019), a város dinamikus fejlődéséből adódóan, tovább növekedett a város energiaigénye (a villamosenergia felhasználás 21,3%-kal, míg a vezetékes földgáz-használat 8,3%-kal emelkedett), jelentősen növekedett a villamosenergiafogyasztók száma (2014-ben: 64.790 db 2019-ben: 68.346 db, ezen belül a háztartási villamosenergiafogyasztók száma 2014-ben 59.559 db, míg 2019-ben 62.268 db) így a város energiaigényének biztosítása, a hatékony energiafelhasználás és az energiatakarékosság kialakítása és a CO_2 kibocsátás csökkentése koncepcionális gondolkodást igényel. Ennek részeként jelentős hálózatfejlesztés valósult meg az elmúlt években Kecskeméten. A vizsgált időszak egyik legjelentősebb beruházása a 2016-ban elkészült Szultán u.-i alállomás bővítése, mely az akkor prognosztizált villamosenergia igény növekedést (egyre növekvő ipari fogyasztó és növekvő háztartási igények) tudja kielégíteni. A másik jelentős beruházás pedig a 2017-ben elkészült Kecskemét Kósafalu 120/20 kV-os (40 MW) új állomás, mely a déli iparterület várhatóan igen jelentősen növekvő villamosenergia ellátását fogja biztosítani. Ebben az időszakban épültek a déli iparterület gyártóbázisainak (2016-ban az SMR gyár, míg 2017-ben az ElringKlinger Hungary Kft.) villamosenergia ellátó vezetékei is, továbbá a különböző útépítési beruházásokhoz kapcsolódó vezeték kiváltások. A Kecskemét-Kecskemét Észak II. 120 kV-s távvezeték közös kétrendszerű szakasza került felhasításra és beforgatásra az alállomásba. 2017 tavaszán elindult egy 5 éves közvilágítás

fejlesztési program, melynek keretében megépült egy 18 km hosszú kapcsolószál, illetve több száz újabb lámpatest. Folytatódtak a lakossági kezdeményezésre indult villamosenergia ellátó hálózat bővítések. A fejlesztések sora azonban itt nem állt meg, a 0778/8 és 0778/4 hrsz.-ú ingatlanon kerül kialakításra az új Kecskemét Törökfái 400 kV-s alállomás 400/128 kV-os 2 x 250 MVA transzformátorral, valamint elindult az Albertirsa-Kecskemét 400 kV-os kétrendszerű távvezeték létesítése. A Kecskemét-Szultán u. I-II. és a Kecskemét-Kecskemét Észak II. két kétrendszerű 120 kV-os nagyfeszültségű villamos főelosztó hálózat (távvezeték) felhasításra és beforgatásra kerül az új alállomásba. 2022-ig tervezik a Kecskemét Autógyár alállomásba csatlakozó 132 kV-os vezetékek téli/nyári terhelhetőségének növelését 860/710 A-re, illetve tervezik a Szultán u.-i és a Kósafalui alállomás összekötését 2,5 km új kábellel.

Az önkormányzati intézmények energiaellátásában jelenleg elhanyagolható arányt képvisel a megújuló energia felhasználása. A megújuló energiák (napenergia, geotermikus energia, talajhő, biomassza) részarányát a jövőben ugyancsak növelni kívánja az önkormányzat intézményeinek energiaellátásában. Ezt a célt szolgálja a 2023-ban elkészült biomassza fűtőmű is, amely 20+5 MW-os kapacitásával segíti a város megújuló energiaforrásainak növelését. Emellett több napelemes energiatermelő rendszer is született a városban, melyek többek között a Rendőrség, az Aranyhomok szálloda és a BÁCSVÍZ Zrt. területein megvalósult beruházások. Ezen – döntően épület tetőfelületekre telepített – rendszerek a néhány kW-tól a néhány tucat kW-s csúcsteljesítményű villamos energiatermelő rendszerekig terjednek, melyek nagyrészt az üzemeltető saját villamosenergia felhasználását biztosítják.

A város közigazgatási területén folyamatosan növekszik a fotovoltaikus energiatermelő rendszerek (napelemes kiserőművek) beruházásainak a száma. Ezen létesítmények a város külterületén – döntően mezőgazdasági területeken – találhatóak, illetve létesülnek jelenleg Kadafalva, Szarkás, Talfája, Méntelek térségében különböző vállalkozások beruházásaiban. Ezen egyenként általában 0,5 MW-nál kisebb teljesítményű kiserőművek egyenként 1-1,5 ha területen valósultak, valósulnak meg. 2019-ben mintegy tucatnyi helyszínen, több mint 46 ha területen összesen 8,062 MW összteljesítményű napelemparkról tudunk. Számuk a közeljövőben várhatóan jelentősen növekedni fog.

Mind az energiahatékonyság és energiatakarékosság fokozását, mind pedig a megújuló energiák részarányának növelését a Nemzeti Energiastratégia 2030, illetve a Nemzeti Energia és Klíma Terv (NEKT) rögzítette. A hazai klímacélokat és megvalósítási feltételeket a 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, illetve a 2050-ig tartó időszakra kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (ld. NÉS-2) rögzíti, amelyet az Országgyűlés határozatban (23/2018. (X. 31.) OGY) fogadott el. A NÉS-2 kiterjed az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentésének céljait, prioritásait és cselekvési irányait tartalmazó Hazai Dekarbonizációs

Útiterv rögzítésére is. Ezek a dokumentumok orientálják Kecskemétet a kapcsolódó, helyi energia- és klímastratégiai intézkedéseinek kialakításában és megvalósításában, a konkrét városi beruházások pedig a megfogalmazott célkitűzések érdekében történnek.

1.1.8 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A zöldfelületgazdálkodás az ún. **települési zöldinfrastruktúra hálózaton** és ennek jellemzően belterületi alrendszerén, **a zöldfelületi rendszeren** keresztül valósítható meg.

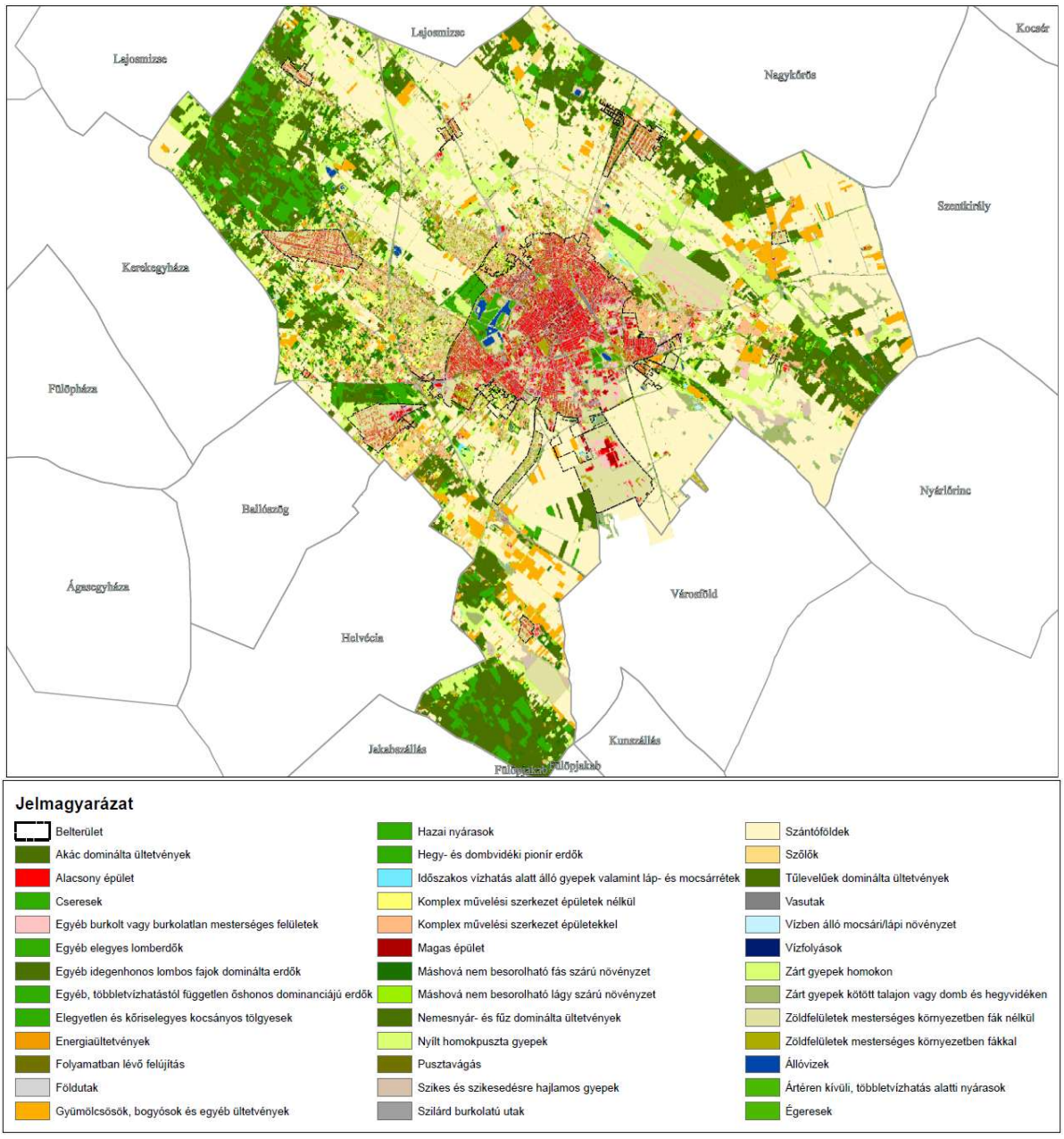
A zöldinfrastruktúra és a zöldfelületi rendszer döntően természeti alkotó elemek együttese – amelyet a tágabb táji-természeti adottságoktól való függés, és a települési környezet természeti elemei határoznak meg – ez megkülönbözteti a település többi, döntően művi részrendszereitől. A zöldinfrastruktúra és a zöldfelületi rendszer egyes alkotóelemei és a környező táji, természeti elemek közötti szoros ökológiai kapcsolat teszi szükségessé az egyes zöldfelületek összességének egységes és önálló rendszerként való kezelését.

1.1.8.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A város zöldfelületi rendszere, **zöldinfrastruktúra karaktere összetett**, sokféle elemből áll, amelyek különböző területfelhasználási kategóriákba tartozhatnak (70. ábra). A zöldfelületi rendszer elemei többféle rendszerezési elv szerint csoportosíthatók: Kiterjedés szempontjából megkülönböztethetünk felületi és vonalas elemeket, használati szempontból korlátlan, illetve korlátozott használatú, és közhasználat elől elzárt zöldfelületi típusokat.

A külterületi zöldfelületi elemek – a zöldinfrastruktúra hálózat részei – tartósan vagy időszakosan fedett, biológiailag aktív felületek, rendeltetésük szerint elsődlegesen termesztési, illetve kondicionáló célú zöldfelületekként különíthetők el. A termesztésiekhez az erdők és a mezőgazdasági művelés alatt álló területek (pl. szántó, szőlő- és gyümölcsös, rétek, legelők) tartoznak. Kondicionáló zöldfelület minden olyan zöldfelületi elem, ahol az élővilág természetes funkciói és folyamatai kedvezően befolyásolják a környezetet. Éles határokat húzni közöttük nem lehet, mert a mindegyik funkciójú zöldfelület kifejt környezetvédelmi, tájökológiai és tájképi hatásokat is. A belterületi zöldfelületek (közparkok, közkertek, a zöldfelületi intézmények, a közjóléti erdők, egyes létesítmények kertjei) ökológiai szerepük mellett használati értékük miatt jelentősek.

70. ábra: Kecskemét zöldinfrastruktúra karaktere a NÖSZTÉP alapján

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Várostervezési Osztály 2020.

Kecskemét zöldinfrastruktúra hálózatát alkotó jellemző elemek területi kiterjedését és arányát az alábbi földnyilvántartási adatok mutatják (23. táblázat). Ezek alapján látható, hogy a zöldfelületek (az önkormányzati zöldvagyon - közparkok, a zöldfelületi jellegű különleges területek és a természeti, természetvédelmi területek) összterületének aránya a közigazgatási területhez képest nagyon alacsony (11,75%).

23. *táblázat: Kecskemét zöldinfrastruktúra hálózatának jellemzői, karakterét meghatározó adottságok*

	terület megnevezése		terület mérete (ha)	terület aránya a közigazgatási területhez viszonyítva)	terület aránya a külterülethez viszonyítva
	Közigazgatási terület		**32257,62**		
Művelési ágak	erdő		5676,06	17,60%	
	fásított terület		136,59	0,42%	
	gyümölcsös		1309,59	4,06%	
	halastó		15,57	0,05%	
	kert		257,94	0,80%	
	kivett		8274,22	25,65%	
	legelő		2350,38	7,29%	
	nádas		42,38	0,13%	
	rét		359,22	1,11%	
	szántó		13102,25	40,62%	
	szőlő		823,03	2,55%	
Földminőség	Átlagos és annál jobb minőségű termőföld		16207,70	50,24%	
	Átlagosnál gyengébb minőségű termőföld		6573,08	20,38%	
Zöldfelületek	Természeti terület		2555,10	7,92%	
		védett és nem védett természeti terület	2413,45	7,48%	8,7%
		exlege láp	5,17	0,02%	0,0%
		exlege szikes	136,48	0,42%	0,5%
	Önkormámyzati zöldvagyon		75,75	0,23%	
		közpark	75,75	0,23%	
		egyéb		0,00%	
	Zöldfelületi jellegű különleges terület		1160,43	3,60%	

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2020.

A zöldinfrastruktúra hálózathoz elválaszthatatlanul kapcsolódik a felszíni és felszín alatti természetes és mesterséges (nem csőhálózatos) vizek rendszere, azaz a „kék” infrastruktúra, amely a zöldhálózat mindenkori fejleszthetőségének is alapfeltétele. A zöldinfrastruktúra ezért mindig szorosan együtt értelmezendő és kezelendő a „kék” infrastruktúrával.

A városi zöldfelületek digitális nyilvántartását a Városüzemeltetési Nonprofit Kft. végzi. A térinformatikai alapú nyilvántartásban a zöldfelületek területi elhelyezkedés, nagysága, valamit – a vállalatirányitási rendszerrel összekapcsolva – azok karbantartására, gondozására vonatkozó adatok kerülnek megjelenítésre. Ezen kívül a nyilvántartás tartalmazza a város belterületén lévő fákra vonatkozó alapvető információkat (lombhullató, vagy örökzöld, törzsátmérő, lomkorona átmérő, magasság) is.

1.1.8.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Kecskemét zöldfelületi rendszere mozaikos szerkezetű, a sugaras – gyűrűs városszerkezetet követve szigetszerűen elhelyezkedő zöldfelületi elemekkel, amelyek kapcsolódását, hálózattá szerveződését a vonalas elemek, a fasorok, útmenti zöldfelületek, facsoportok segítik elő.

Kecskemét zöldfelületi rendszerének karaktere az alábbi 24. táblázatban feltüntetett **főbb területi elemek rendszerében** tárul fel.

***24. táblázat**: Kecskemét zöldfelületi rendszer területi elemei*

Típus	Típus Zöldfelületi elem	terület, ha
Közhasználatú rekreációs erdők, gyepek	Csalánosi parkerdő	67,1
	Egymilliomodik parkerdő	3,8
	Kápolna rét	19,6
	Kápolna rét melletti parkerdő	13,9
közparkok, közkertek, lakótelepi zöldfelületek	Városi, városrész szintű közparkok (külön táblázatban részletezve)	27,7
	Széchenyiváros lakótelep közterületei	52,9
	Műkertváros lakótelep közterületei	3,2
	Árpádváros lakótelep közterületei	16,3
	Hunyadiváros lakótelep közterületei	5,6
	Homokbánya közterületei	2,81
Jelentős zöldfelületi intézmények	Arborétum a Mária kápolnával	61,6
	Szabadidőközpont	95,8
	Csalánosi erdő	136
	Nyíri erdő - Mogyorós tölgyes	750
	Botanikus kert	1,1
	Vadaskert	2,3
	Széktói stadion	6,1
	Uszoda és élményfürdő	6,03
	Műkerti sporttelep	12,7
	Golfpálya	35,6
	Köztemető	32,4
	Református temető	7,9
	Izraelita temető	0,6
	Kegyeleti temetők (Szentháromság, Evangélikus, Szovjet)	12,3
Közhasz-nálatra nem szánt erdők	Vízmű véderdők	71,1
	Nyíri erdő	698,6
	Matkói erdő	639,1

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város PH. Várostervezési Osztály 2020.

Belterületi zöldfelületi elemek:

Közparkok, közkertek, közterek

Korlátlan használatú, egy vagy több funkciót szolgáló közösségi célú, zöldfelülettel fedett területek, amelyek a környező lakóterületeket szolgálják ki. A ***közpark****ok* rendeltetése az, hogy a lakosság számára szabadon elérhető módon biztosítsa a napi és a hétvégi szabadidő szabadban való eltöltésének kedvező feltételeit a településen belül, a lakóhelyektől rövid időn belül elérhető területen. Az *OTÉK* meghatározása szerint közpark a több funkcióval rendelkező, legalább 1 ha nagyságú közhasználatú zöldterület. Az ennél kisebb felülettel rendelkező zöldterület ***közkert****nek* nevezhető, a közparkokhoz hasonló funkciókat, vagy annak egy részfunkcióját látják el, és kevésbé intenzíven fenntartottak.

Közpark funkciónak megfelelő, jelentős méretű és intenzitású zöldterület Kecskemét belterületén csak kevés számban, és csekély kiterjedéssel található, az ellátandó települési terület méretéhez és lakosszámához viszonyítva (25. táblázat). A városrészek ellátottsága eltérő, egyes negyedekből teljesen hiányzik a közpark. A parkok egy részének kiépítettsége, állapota nem éri el a megfelelő mértéket, hasznosíthatóságuk növeléséhez szükséges a fejlesztésük, felújításuk (Czollner tér, Aradi vértanúk tere, Szimferopol tér, Műkerti közpark, Hunyadi János tér).

A közparkok, közkertek állapotának javítását az Önkormányzat folyamatosan napirenden tartja, de a felújítások mértéke az anyagi források előteremtése ütemében lassan halad. A projektek kivitelezéséi munkáiba a civil szervezetek és a lakósság bevonása (pl.: „Fogadj örökbe egy parkot” program keretében, 10 millió Fa - Kecskemét Egyesület) jó kezdeményezésnek bizonyult.

Több parkrekonstrukció terve és kivitelezése már elkészült (Kristály tér, Irinyi – Forradalom utcai tömbbelső, Magyar Népmese tematikus játszótér [Hankovszky Zs. liget]), más esetekben a megvalósítás előtti fázisban tart az önkormányzat (pl. Guba park, Rávágy tér, Mária utca felújításának generál engedélyezési, kivitelezésre alkalmas, egyesített tervdokumentációja, Küküllő utca - Mátis u. sarok tömb környezetrendezésének generál tervkészítése).

25. táblázat: Városrészek közpark ellátottsága

Városrész	*Városrész szintű közpark*	*Méret, ha*	*Nagyobb közkert*
Belváros	Gyenes tér	1,4	
		0,6	Katona József tér
Bethlenváros	Vasút kert	3,9	
		0,8	Nádasdy utcai park
		0,4	Guba park
Máriaváros		0,2	Kiskert tér
	Milliomodik hektár erdő	3	
Erzsébetváros	Czollner tér	1,1	
Szent László város (Rendőrfalu)		0,7	Újvidék tér
		0,4	Nagyvárad tér
Széchenyiváros	Aradi vértanúk tere	1,5	
	Szimferopol tér	1,4	
		1,9	Széchenyi sétány
		0,3	Széchenyiváros központ
Árpádváros	Boldogasszony tér	1,1	
		0,5	Temes tér
		0,4	Bagi László utcai közkert
Alsószéktó, Homokbánya	Melinda utcai közpark	2,7	
	Bringapark	1,6	
Szent István város (Műkertváros)	Műkerti közpark	1,6	
Hunyadiváros	Hunyadi János téri közpark	1,1	
		1,7	Hankovszky liget
Petőfiváros, Felsőszéktó		0,7	Petőfi park
		0,4	Moha-Sás utcai közkert (Sás-liget)
Hetényegyháza	-	0,7	Petrovics utcai park
Méntelek	-	0,5	Körtefa utcai park

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2020.

2015-2019 időszakban kiemelt jelentőségű minőségi zöldfelület fejlesztés történt:

Komplex közterület rehabilitáció: A Széchenyivárosban a Nyíri út – Akadémia krt. – Lánchíd utcai tömbbelsőben és Katonatelepen a Lombos utcai közparkban.

Játszó- és sporteszközök, köztéri berendezések kihelyezése, játszótérfelújítás: A Műkertvárosban a Gizella téren és a Vadaskert előtt, Hetényegyházán a Petrovics utcai közparkban, a Széchenyivárosban a Széchenyi sétányon, a Felsőkomárnoki úti játszótéren és a Czollner téren, a Nádasdy utcai és a Guba parki játszótéren, Csilléri telepi (Pázmány Péter utca) játszótéren, Temes téren, Széchenyi sétány – Fürkész játszótér.

Közterület- és zöldfelület rendezések, fejlesztések: Magyar népmese tematikus játszótér kialakítása a Hankovszky Zsigmond ligetben, a Csalánosi erdőben közösségi tér fejlesztés, a Mercedes-Benz Sportakadémia közterületi környezetrendezése, Bringapark és pihenőpark létesítés Homokbányán.

Városi, lakossági növénytelepítések, faültetések keretében 2015-ben 220 db, 2016-ban: 59 db, 2017-ben: 178 db, 2018-ban: 487 db, 2019-ben: 656 db fa elültetése.

A zöldfelületi hiányok pótlására, új közparkok létesítésére a város belső, sűrűn beépített térségében jelenleg nincs lehetőség. A települést ölelő külső gyűrűben, és az egyre sűrűbben belakott „kertségek" területén az érvényben lévő területrendezési terv két jelentős méretű közpark létesítését irányozza elő.

További kisebb, funkcionális értékkel bíró zöldterületek, közkertek találhatók elszórtan a városban, melyek mérete 1.000-8.000 m^2 között változik. Többjükön játszótér került kialakításra, de kiépítettségük, – a kerti berendezések, sétautak, pihenőhelyek, játszóeszközök hiánya miatt – funkcionális szerepük csekély, de a zöldfelületi hálózat kialakításához nélkülözhetetlenek.

A közcélú zöldfelületek számát gazdagítják a telepszerű beépítésű lakóterületek közhasználatú zöldfelületei is. Mivel létesítésük óta komplex felújításukra nem került sor, a közkertek burkolatai, berendezései elhasználódottak, rossz állapotúak. A zöldfelületek nagy százalékában a túl sűrű térállásba telepített növényzet az alulra szorulás miatt kezd elértéktelenedni, a növényállomány elöregedett, cserére, ifjításra szorul.

A közterek esetén a díszítő funkció az elsődleges, a használati jelentőségük nem olyan összetett, mint a közparkoké. E közösségi szabadterek közösségi találkozási pontokként is szolgálnak. Kecskemét zöldfelületi rendszerében jelentős szerepet tölt be a városközponti gyalogos tér, a világörökségi városmányos helyszín reprezentatív megjelenésű, fásított és burkolt köztér-együttese. A növényekkel, szobrokkal, kutakkal, közterületi berendezésekkel díszített,

intenzíven fenntartott köztér a településközponthoz méltó, nívós megjelenésű. A tér idős növényegyedei dendrológiai szempontból is értékesek, de a növényállomány egészségi állapota nagyfokú romlást mutat.

Fásított és burkolt közterek nagyobb, összefüggő hálózatai a lakótelepek sáv-és pontházai közötti, szervezetlen térrendszereken alakultak ki a nagyrészt burkolt, gyalogos felületek. A fásítás, a növényzet, a viszonylag kevés zöldfelület szerepe – csekély mennyisége ellenére – jelentősen megnő a nagyvárosi épített környezetben.

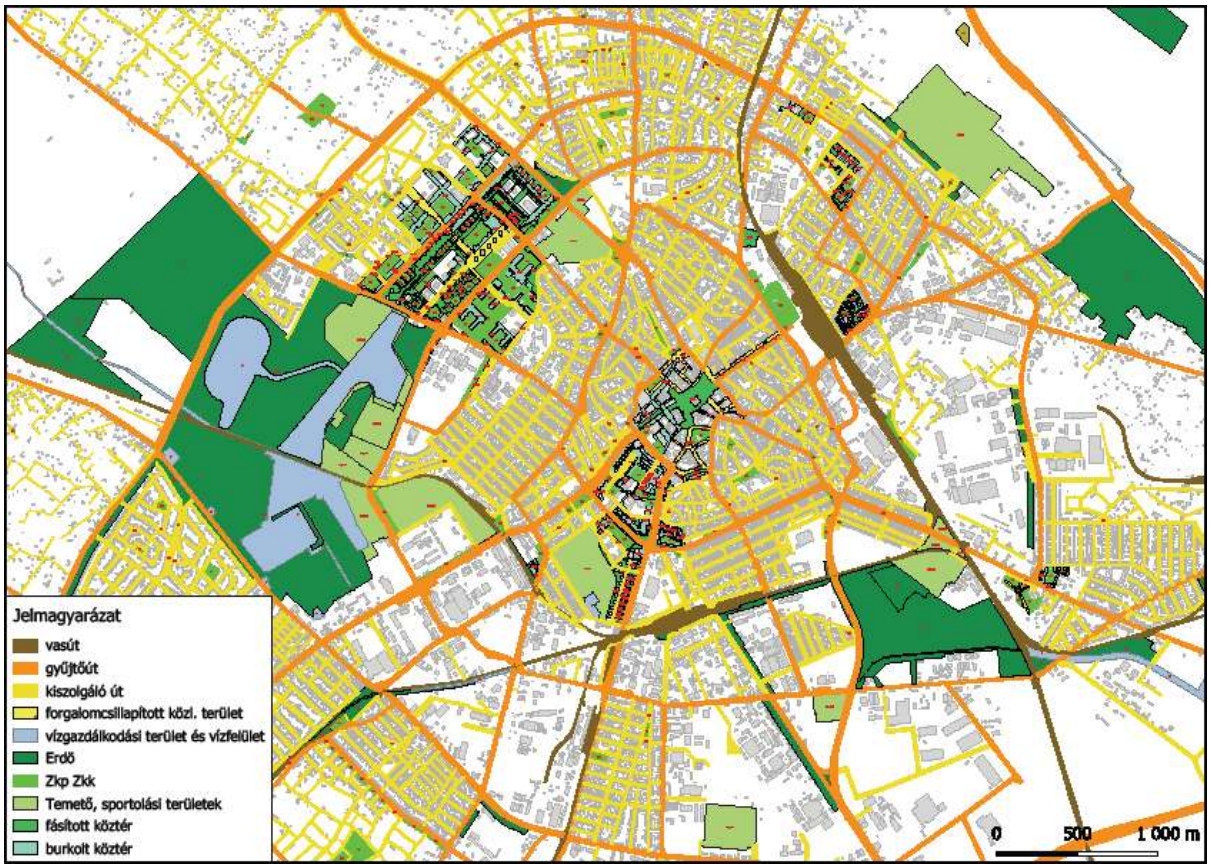
Zöldfelületi intézmények

A zöldfelületi jellegű intézmények közé tartoznak a temetők, sportterületek, rekreációs és speciális funkciójú területek (71. ábra). Különböző rendeltetésű, korlátozott közhasználatú létesítmények, melyek működéséhez, funkciójuk betöltéséhez zöldfelülettel beültetett területre, keretre van szükség. Használati funkciójukon kívül jelentős kondicionáló és esztétikai szerepkörük is van.

A városi szintű zöldfelületi ellátást csak egy zöldfelület biztosít a településen, amely változatos funkciókkal rendelkezik: rekreációs, szórakozási, játék és sportolási lehetőséget nyújt Kecskemét és a környék lakósai számára. A Benkó Zoltán Szabadidőközpont 95,8 ha-os méretével, dús növényborítottságával – melynek egy része helyi természetvédelmi oltalom alatt áll – a kistáj legnagyobb vízfelületével rendelkező rekreációs, korlátozott közhasználatú zöldfelülete, egyben a város egyik legkarakteresebb zöldfelületi egysége, amely a településszerkezet alakításában is domináns szerephez jut. Ehhez a szerkezeti egységhez kapcsolódik térben az Uszoda- és Élményfürdő területe.

Az 1990-es években létesült a KEFAG Zrt. kezelésében álló, 10 ha-os Arborétum, amely a Föld különféle tájegységeiről származó növényeken kívül a Duna-Tisza közi Homokhátság jellegzetes növényvilágát mutatja be. Az Arborétum a város vonzáskörzetében igen jelentős élőhelye számos védett madárfajnak. Környezetvédelmi szerepén túl az Arborétum az ismeretterjesztő, rekreációs és esztétikai szolgáltatásokat is nyújt. A Botanikus kert 1,1 ha-os gyűjteményének karbantartásán, látogathatóságán, feltárásán javítani szükséges. A 2,3 ha nagyságú Vadaskert egyedi funkcióval rendelkezik, s részét képezi a Kecskemét keleti felén kialakult, sportterületet, közparkot, véderdőt is magába foglaló masszív zöld tömbnek.

71. ábra: Zöldfelületi intézmények Kecskemét területén

Forrás: Kecskemét Településrendezési Terv 2020.

Sportterületek: A városban két nagyobb szabadtéri sportterület található: a Széktói Stadion a hozzá kapcsolódó Sportakadémia területével és a Műkerti Sporttelep.

Zöldfelületi intézmények közé tartoznak a temetők, melyek megfelelő növényborítottság esetén jelentős szerepet töltenek be a település zöldfelületi rendszerében. A kultikus célon felül kondicionáló felületként, továbbá pihenőparkként is funkcionálhatnak. A Köztemető kevés tartalékterülettel rendelkezik, bővítésével számolni kell. A református temető még használatban van, zajlik benne temetkezés. A többi temető kegyeleti jellegű, temetkezés elől lezárt terület. A Szentháromság és az Evangélikus temetőt idős növényállománya, nagy területe és központi elhelyezkedése teszi zöldfelületi szempontból értékessé, új belterületi közparkok létrehozásának potenciális helyszínévé. A temetők összesen 53,2 ha zöldfelületet nyújtanak Kecskemétnek.

Közhasználatú erdők, gyepek

Ezek sorában kiemelendő a Csalánosi Parkerdő, a Nyíri erdő Mogyorós tölgyes területrésze, a Kápolna-rét és mellette a parkerdő melyek külterületen helyezkednek el, s részben természetvédelmi területek is. A város belterületén belül, a Széchenyiváros nyugati részén, a

Nyíri út és Csabai Géza krt. találkozásánál helyezkedik el a magyarországi erdősítési program részeként létesült „Egymilliomodik" Hektár parkerdő, amely a Szabadidőpark területéhez kapcsolódik.

Közhasználatra nem szánt erdők

A Vízmű területének véderdői, valamint a Nagynyíri és Matkói erdők – a város testén belül ugyan elkülönülő, de – külön-külön összefüggő tömbjeli nagyban hozzájárulnak Kecskemét erdős karakterének megjelenéséhez.

Intézménykertek

Az oktatási, egészségügyi, rekreációs, közigazgatási létesítmények kertjei korlátozott használatú zöldfelületek közé tartoznak, de használati jelentőségük, és a használói kör nagysága miatt kiemelendő a szerepük. Növényállományuk változó minőségű és mennyiségű. A közelmúltban pályázatok keretében sor került több oktatási intézmény felújítására kapcsán a kertjüknek újjáépítésére, korszerűsítésére is, illetve új létesítmények is átadásra kerültek.

Közhasználat elől elzárt lakókertek

A lakó- és egyéb területfelhasználási egységek kertjeinek növényborítottsága adja a város biológiailag aktív felületének nagy részét, így jelentős szerephez jut a település kedvező klímájának alakításában.

Vonalas zöldfelületi elemek

A fasorok, a közlekedési létesítmények melletti zöldsávok, fásítások a települési zöldfelületi rendszer összekötő elemei, melyeknek jelentős szerepe van a szigetszerűen elhelyezkedő zöldfelületi elemek összekötésében, összefüggő zöldfelületi rendszer kialakításában, az esztétikus utcakép megjelenítésében.

Kecskemét harmonikus mezővárosi arculatához hozzájárul az egységes városi út- és utcafásítások, betelepített zöldsávok, fásított gyalogos sétányok, terek megléte is. Különösen szép utcakép jön létre ott, ahol egységes, azonos korú és fajú egyedekből áll a fasor, így kiemelendő a Rákóczi út, Nagykőrösi út, Ady E. u., Műkerti sétány. A központi belterület 50-55.000 db fájából fasor, illetve fasor maradvány csak kisszámú közterületen található (pl.: Nagykörút, Kápolna u., Csokonai u., Klapka u., Batthyány u., Petőfi S. u., Dózsa Gy. út, Nyíri út, Akadémia krt., Március 15 u., Budai út, Kerkápoly u., Csabai G. krt., III. Béla krt.). A város ennek az adottságnak a megőrzésére kiemelt hangsúlyt fektet, a fasorok megújítása, újak létesítése folyamatosan zajlik. Sajnos a frissen telepített fák megmaradási aránya a fenntartási hiányosságok miatt nem kielégítő. A legtöbb utcában vagy hiányoznak a fasorok, vagy csak

néhány, szórtan elhelyezkedő, különböző típusú faegyed található, így a zöldterületi elemek rendszerré szerveződése nehezen valósul meg.

Az utóbbi évek dinamikusan növekvő gépjármű száma és a közúti forgalom növekedése erősen lerontotta az utak menti zöldsávok minőségét. Az intenzívebb beépítésekkel, a jelentős zöldsáv-leburkolások miatt csökkenő tendenciát mutat az utak melletti zöldfelületek mennyisége, ezzel együtt a területek csapadékvíz szikkasztó képessége.

1.1.8.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Kecskemét belterületi zöldfelületi rendszerét az apró, mozaikos elrendeződésű közparkok, közkertek, jellemzik. Nagyobb, összefüggő tömbökben elhelyezkedő zöldfelület jellegű különleges területek, közjóléti erdők a belterület ÉNY-i részén találhatók (az ún. „zöld ék"), emellett kisebb mértékben a délkeleti városhatárnál. A zöldfelületek városon belüli eloszlása eléggé egyenlőtlen. A közparkok, közkertek mind mennyiségükben, mind elhelyezkedésükben, mind pedig potenciájuk kihasználásában (ld. minőség) nem érik el a kívánt szintet. A városi zöldfelületi rendszerben hiányosságok tapasztalhatók.

A Kecskeméten élő 110.373 fő lakossal számolva, a városi zöldterületi ellátottság (75,75 ha közpark közvagyont alapul véve) 6,86 m^2/fő – alacsony. A WHO ajánlása (*Russo A, Cirella GT 2018*) az egy főre eső zöldterület nagyságának minimumaként a 9 m^2 /főt, ideálisként az 50 m^2 /főt határozott meg.

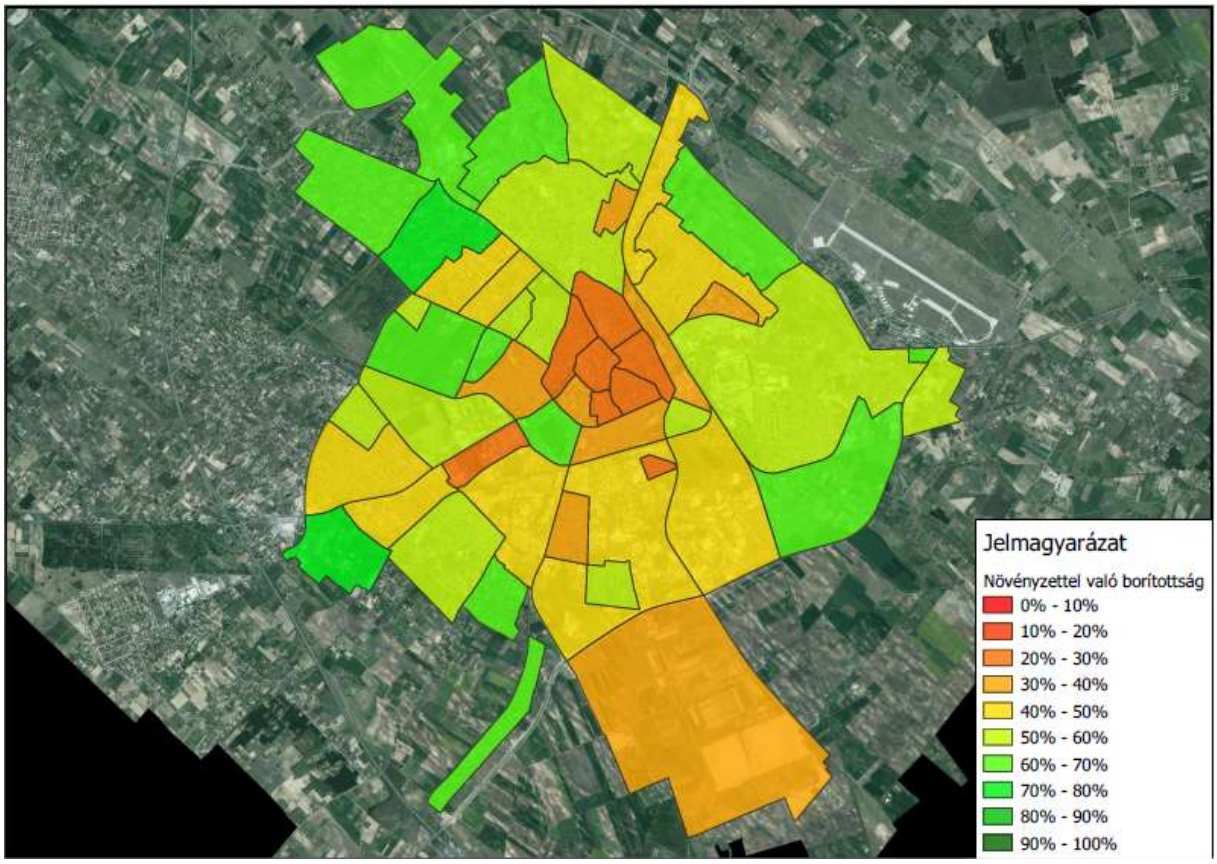
A településen vizsgált közhasználatú közparkok, közkertek, közterek tekintetében elmondható, hogy számuk kevés és még a meglévőknél is – a legtöbb esetben – hiányzik a szakszerű kialakítás, hiányos a kiépítettségük és növényfedettségük. Az említett problémák akadályozzák, hogy a települési közparkok, közkertek és közterek biztosítsák minden városrész lakosai számára a mindennapi felfrissüléshez, szabadidős tevékenység eltöltéséhez szükséges megfelelő helyszínt, így nem tudnak hozzájárulni a közösségi találkozóhelyek biztosításához sem. Ezért fejlesztésük javasolt.

A városban az összefüggő fasorok, zöldsávok csak szakaszosan találhatók meg, ezek hiánya következtében hatékony, közvetlen kapcsolat nem biztosítható a tömbszerű zöldfelületi létesítmények és a pontszerűen elhelyezkedő belterületi zöldfelületi egységek között, így a környező erdők, természeti területek és egyéb kondicionáló zöldfelületekkel való kapcsolat sem folyamatos. A vonalas zöldfelületi elemek hiányainak pótlása, fejlesztése szükséges a zöldfelületi elemek rendszerré fejlődése, ezáltal hatékonyságának növelése érdekében. Az utcafásításra ajánlható fajok listája – amely már figyelembe veszi a klímaváltozás várható

hatásait is – elkészült, amely a Kecskemét Megyei Jogú Város településképének védelméről szóló 16/2017. (IX.21.) önkormányzati rendelet 6. mellékletében közzétételre került.

A településen belül megfigyelhető, hogy az egyes városrészek zöldfelületi ellátottsága eltérő (72. ábra). A zöldfelületek használati és esztétikai értéke is jelentős eltéréseket mutat városrészenként.

72. ábra: Kecskemét központi belterület zöldfelületi ellátottsága

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Várostervezési Osztály 2019.

A városközpont közterei révén, valamint a telepszerű beépítésű lakóterületek a közcélú zöldfelületek mennyisége révén a Belváros és a Széchenyiváros, Árpádváros a legjobban ellátott közhasználatú zöldfelületekkel. Az intenzíven fenntartott zöldfelületi elemekben a Városközpont a leggazdagabb, itt a legmegfelelőbb a zöldfelületek esztétikai megjelenése, gondozottsága, a kertek felszereltsége. A díszítő értéket növelő és a változatosságot fokozó virágok, cserjék aránya is itt, a turisták által leginkább látogatott városrészben a legnagyobb. A lakótelepek zöldfelületei extenzív fenntartásúak, a folyamatos karbantartás, ifjítás hiánya már megmutatkozik, megjelenésükben kevésbé változatosak. A Máriaváros és Felsőszéktó zöldterületben szegény – valódi közparkkal nem rendelkeznek -, de itt találhatók a legnagyobb területű zöldterület jellegű különleges területek, a „zöld ék” sport- és speciális területei, a

Szabadidőpark, amely hozzájárul a városrészek zöldfelületi ellátásához. A város délkeleti részén (Kossuthváros, Rákócziváros, Szent László város) szinte teljesen hiányzik a zöldterület. Kecskemét különálló belterületeinél csak közkerti szintű az ellátás.

A külterület mezőgazdasági karakterű művelt táj. Természetszerű térségekkel, védett természeti területekkel kismértékben rendelkezik a városkörnyék. A kecskeméti táj sajátos adottsága a részben gyenge termőhelyi adottságú területeken, részben a belterület szélein finom mikro-domborzatú területeken kialakult kertségek megléte, megmaradása. Ezek a kertségi területek különböző mértékben műveltek, de mindenképpen különös zöldfelületi arculatai a városnak, még akkor is, ha számos városépítészeti, tájesztétikai és településüzemeltetési kérdést vetnek fel, de zöldfelületi karakterük feltétlenül értékes és védendő.

A külterület 56%-án mező-, 18%-án erdőgazdálkodás folyik. A kompakt város kialakításának igénye és elve ellenére, Kecskeméten a kivett terület mennyisége évről-évre növekszik (és ezek jellemzően nem a gyenge minőségű termőföldeket érintik), ami jelenleg 25%. Ezzel is összefüggésben, továbbá a jellemző gazdálkodási technológia és a klímaváltozás hatására napjainkra a művelt mezőgazdasági táj és termőtalaj is védelemre szorul.

1.1.8.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Mennyiségi problémák:

- A közcélú és nem közcélú városi zöldfelület, illetve a zöldterület (közpark és közkert) ellátottság alacsony szintje, valamint hálózatosságának alulfejlettsége.
- Az erdősítésre javasolt területek (OTrT-ben előírt arányú) megvalósíthatóságának területi, telepíthetőségi korlátjai.
- A zöldterületek nagy része kis méretű, nincs lehetőség belőlük többfunkciós közpark, közkert kialakítására, és újak létrehozása a belső területeken, a városfejlődés során kialakult sajátos beépítési viszonyuknak köszönhetően, rendkívül nehezen lenne megvalósítható (pl. burkolt közterületek és felszíni parkolók visszabontása). Emellett keresni kell zöldfelületek növelésének, kialakításának új módozatait (pl. vertikális kertek, zöld térfalak, extenzív zöldtetők, esőkertek). Ilyen típusú zöldfelületi kialakítások még csak elvétve (legtöbb esetben csak tervi szinten) találhatók a városban. A jelzett – új típusú – zöldfelületi megoldások elterjesztéséhez a városnak elsősorban szabályozási elképzelések, illetve az ösztönzést segítő (a lakosság, a vállalkozók és a lehetséges beruházók érdekeltté tétele) és a szemléletformálást célzó ajánlások állnak rendelkezésre.

- A gazdasági és az új kialakítású lakóterületeknek alacsony a zöldfelületi intenzitása.
- A városnak nincs jelentős, magas ökológiai értéket képező természeti környezete, amely a belterületi zöldfelületek kondicionáló hatását nagymértékben erősítené.
- A zöldfelületi beruházásokra csak pontszerűen kerül sor; koncepciózus, hosszabb távra tervezett, ütemezett, következetesen végrehajtott nagyléptékű és rendszerszintű zöldfelületi beruházás anyagi források hiányában napjainkig nem történt.
- A burkolt felületek (pl. felszíni gépjármű parkolók) folyamatosan növekvő helyigényével a zöldfelületek tendenciózus elépítése, megszűnése járt együtt. Egyes városrészekben, utcákban az útmenti zöldsávok szinte megszűntek az illegális, parkolási célú burkolatépítések, fakivágások, vagy csak a zöldfelületen történő parkolás következtében. A közlekedési területek zöldsávjainak csökkenése a csapadékvíz elhelyezési, -szikkasztási gondok növekedésével is jár.

<u>*Minőségi problémák*</u>:

- Hiányzik a teljes közigazgatási terület minden zöldfelületi elemét érintő *zöldfelületi kataszter,* illetve ezen belül a részletes kertészeti szakmai felmérésen alapuló *közterületi fakataszter*, amely a vizsgálati, értékelési, javaslati, fejlesztési tervek alapját szolgáltatná.
- Nem készültek még el a települési zöldfelületgazdálkodás helyi szaktervi és jogszabályi alapjai*: Zöldinfrastruktúra Hálózat Nyilvántartási, Védelmi, Fenntartási és Fejlesztési Terve* (zöldinfrastruktúra terv, rövidítve: ZIT) és egy *új zöldfelületgazdálkodási önkormányzati rendelet*.
- *A zöldterületek jelentős része*, különösen a kevésbé frekventált területeken, *alulhasznosított* (kerti berendezések elavultak vagy hiányoznak, sétautak hiányoznak).
- A nem frekventált területek közhasználatú zöldfelületeinek gondozása nem megfelelő, *a gyér növényborítottság esztétikai, városképi és használati szempontból is kedvezőtlen*. A frissen telepített fák túl nagyarányú elhalása is jelzi a közterületi zöldfelületek fenntartásának hiányosságait kapacitáshiány, ill. az anyagi források korlátozott volta miatt.
- A *zöldfelületek öregedése* általános probléma, a város egyes közparkjainak, fasorainak növényállománya elöregedett, azaz ökológiai és kondicionáló képessége csökkent. A felszín alatt vezetett közművek iránti szükséglet növekedésével a közterületeken a növényzet – elsősorban a fák – élettere egyre csökken. A történeti Főtér térrendszerének növényzete is romló állapotban van, amelyhez hozzájárul a rendszeresen fellépő túlzott igénybevétel (pl. fesztiválok) is.

- Hiányzik a városi, városrészi, illetve akár táji léptékű *zöldfelületfejlesztések önkormányzati forrásalapja*.
- A zöldfelületekre vonatkozó, a helyi építési szabályzatban, illetve a helyi településképvédelmi rendeletben meghatározott előírások (zöldfelületi arány és szintezettség, a parkolóhelyenként kötelező fatelepítések stb.) betartatása, ellenőrzése, a tervezési, létesítési és fenntartási hiányosságok büntetése nem történik meg.
- A város és térségének természeti környezeti problémái (pl. természetes vízfelület hiánya, kiporzás, csökkenő talajvízszint, a talajok tápanyagvesztése) a klímaváltozás, szárazodás kedvezőtlen hatásaival tovább nőttek. Ezek csökkentése a zöldfelületeken a növénytelepítéshez jól megválasztott fajok alkalmazásával lehetséges, és vízvisszatartó megoldások alkalmazásával (esőkertek), a csapadék helyben történő hasznosulását elősegítő módon történő burkolatépítéssel, mezőgazdasági területeken a környezettudatos, ökológiailag fenntartható termesztéstechnológia elterjesztésével. Már kidolgozásra került a Településképi rendeletben az újabb viszonyokat toleráló fafajok, -fajták javasolt listája.
- Az OTrT-ben kijelölt erdősítésre javasolt területek (pl. Talfájában) talajminősége közepes, megfelelő. A kialakuló erdőöv szerkezeti elhelyezkedése kedvező: északnyugatról (az uralkodó szélirány felől) védi a lakott területeket. Konfliktus a tervezett erdősítés fafaj alkalmazásában rejlik. A Szegedi Tudomány Egyetem kutatásai kimutatták, hogy a nagytömegű erdők, főleg a nyárasok, nagymértékű talajvíz kivételre és párologtatásra képesek, amellyel tovább csökkentik a talajvízszintet, miközben a szárazodó éghajlati körülmények között inkább a csapadék helyben- és talajban tartása lenne a kedvező. A Nemzeti Erdőtelepítési Program keretében a pályázók inkább a gyorsan növő, s nagyobb megtérülést hozó nyárfák és akácok telepítését választják a jobb ökológiai hatású, honos keményfa-fajokkal szemben.

1.1.9 Közlekedés

1.1.9.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A város térszerkezeti vázát képező úthálózat gyűrűs-sugaras szerkezetű (73. ábra). Ennek részeként **a hálózat legfontosabb sugárirányú elemeit az országos főutak alkotják** (5. sz., 52. sz., 541. sz., 44. sz. és 441. sz.).

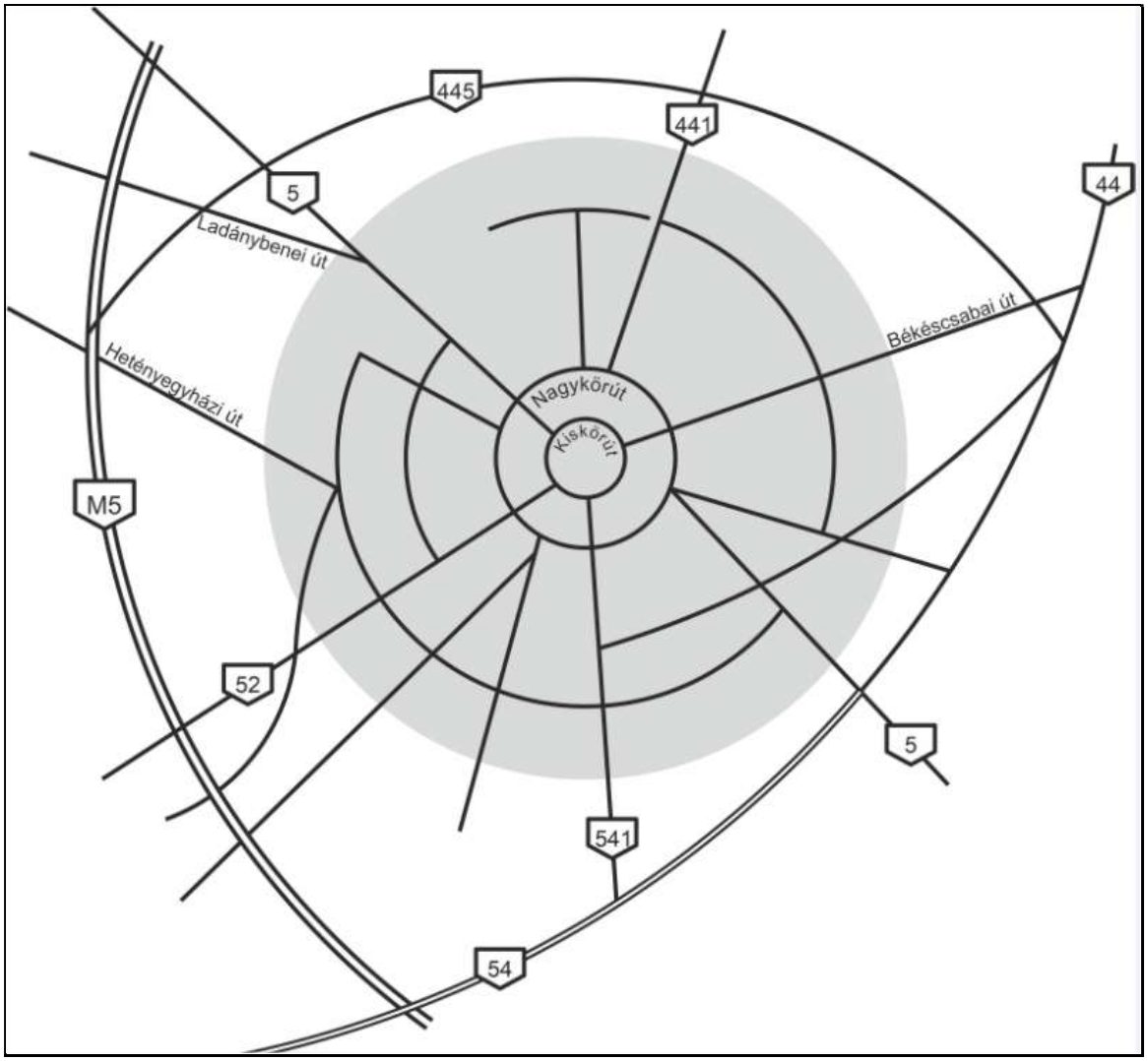
- 5-ös számú elsőrendű főút, amely ÉNY-DK irányban metszi keresztül a várost a Nagykörút érintésével (Budai út – Nagykörút – Szegedi és Külső Szegedi út)
- 44-es számú elsőrendű főút (Békéscsabai út – Szolnoki út)
    - 1998 óta: a 44-es számú főút része a Déli elkerülő útnak,
- 441-es számú másodrendű út: (Ceglédi út – Bethlen krt.);
- 52-es számú másodrendű főút: (Dunaföldvári út – Izsáki út –Dózsa György út);
- 54-es számú (az idei évben az M5-ös autópálya és az 5. sz. főút között 2x2 sávosra bővített) másodrendű főút;
    - 1998 óta: az 54-es főút része a Déli elkerülő útnak.
- 541-es számú országos közút (Halasi út).

Ezeket egészíti ki az elővárosi forgalomban jelentős szerepet játszó néhány alsóbb rendű út, mint például az 5202. j. (Dabas, Ladánybene), az 5218. j. (Kerekegyháza), az 5301. j. (Izsák, Ágasegyháza) és 53101-es (Ballószög), valamint az 53102-es út (Helvécia).
A városba vezető sugárirányú országos főutak között hagyományosan **a Nagykörút** teremti meg a kapcsolatot (154. ábra). A 445-ös északi elkerülő megépüléséig – a Kiskörút vitatott motorizált közlekedési szerepköre mellett – a Nagykörút jelentette a város egyetlen olyan körútját, amely ténylegesen gyűrűszerűen záródott, bár a Bethlen körúti szakaszának beszűkülő keresztmetszete (2x1 sáv) és minősége miatt, már napjainkban is egyre nehezebben tudja kielégíteni a jelentkező (2019-ben 21.179 E/nap) forgalmi igényeket, illetve a jövőbeli hálózat-kapcsolati (pl. közösségi közlekedés fejlesztéséhez szükséges 2x2 sávos egyenkeresztmetszet) szükségleteket.

A Nagykörút mellett, már a 20. század elején megfogalmazódott egy újabb körgyűrű megvalósításának gondolata. Ennek a **„harmadik körútgyűrűnek”** azonban csak a nyugati (Akadémia körút – Csabay Géza körút) és északi (Mikszáth Kálmán körút) darabjai, illetve a déli része (Mindszenti körút – Klebelsberg Kunó út) készült el. Mivel az Akadémia és Mikszáth Kálmán körút, valamint az Izsáki és Halasi út között hiányzik az összeköttetés, így a körútszakasz szerepe elsősorban a szomszédos városrészek közötti kapcsolat megteremtésére korlátozódik, hálózati közlekedési szerepköre jelenleg alárendelt. Ezen a helyzeten változtathatna az Akadémia körút és a Mikszáth Kálmán körút, valamint az Izsáki és Halasi út között kiszabályozott körúthálózati szakaszok kiépítése, amely valódi hálózati szerepkört biztosíthatna a hivatkozott

körútnak, elősegítve a közösségi közlekedés és a városi szolgáltatástervezés (ld. intézmények elérhetősége) optimális kialakítását.

73. ábra: Kecskemét úthálózatának sematikus ábrája

Forrás: Saját szerkesztés 2020

A negyedik körútgyűrű („Királyok körútja”) a város külső negyedeit lenne hivatott összekapcsolni (Mátyás király körút, Nagy Lajos király körút, Károly Róbert körút, III. Béla körút, Csalánosi út, illetve Vízmű út, Könyves Kálmán körút, Szent László körút). A körútgyűrű forgalmi jelentősége mind meghatározóbb, amely jelentős lakó-, ipari (Keleti- és Déli Ipartelep, Technik Park-Heliport), valamint kereskedelmi és szolgáltatási egységeket, illetve fejlődő városrészeket (pl. Széchenyiváros, Alsószéktó, Homokbánya) köt össze. A körút sugárirányú közúthálózati szakaszok tehermentesítő és – városrészek közötti – kapcsolaterősítő szerepkörének használhatóságát azonban rontja, hogy a keleti és nyugati része között (Miklovics-telep és Bogovicsfalu) hiányzik a hálózati kapcsolat. Nincs megoldva továbbá az összeköttetés a Mátyás király körút és a Nagy Lajos király körút között (a Cegléd-Szeged 140-es vasútvonal alatt). A

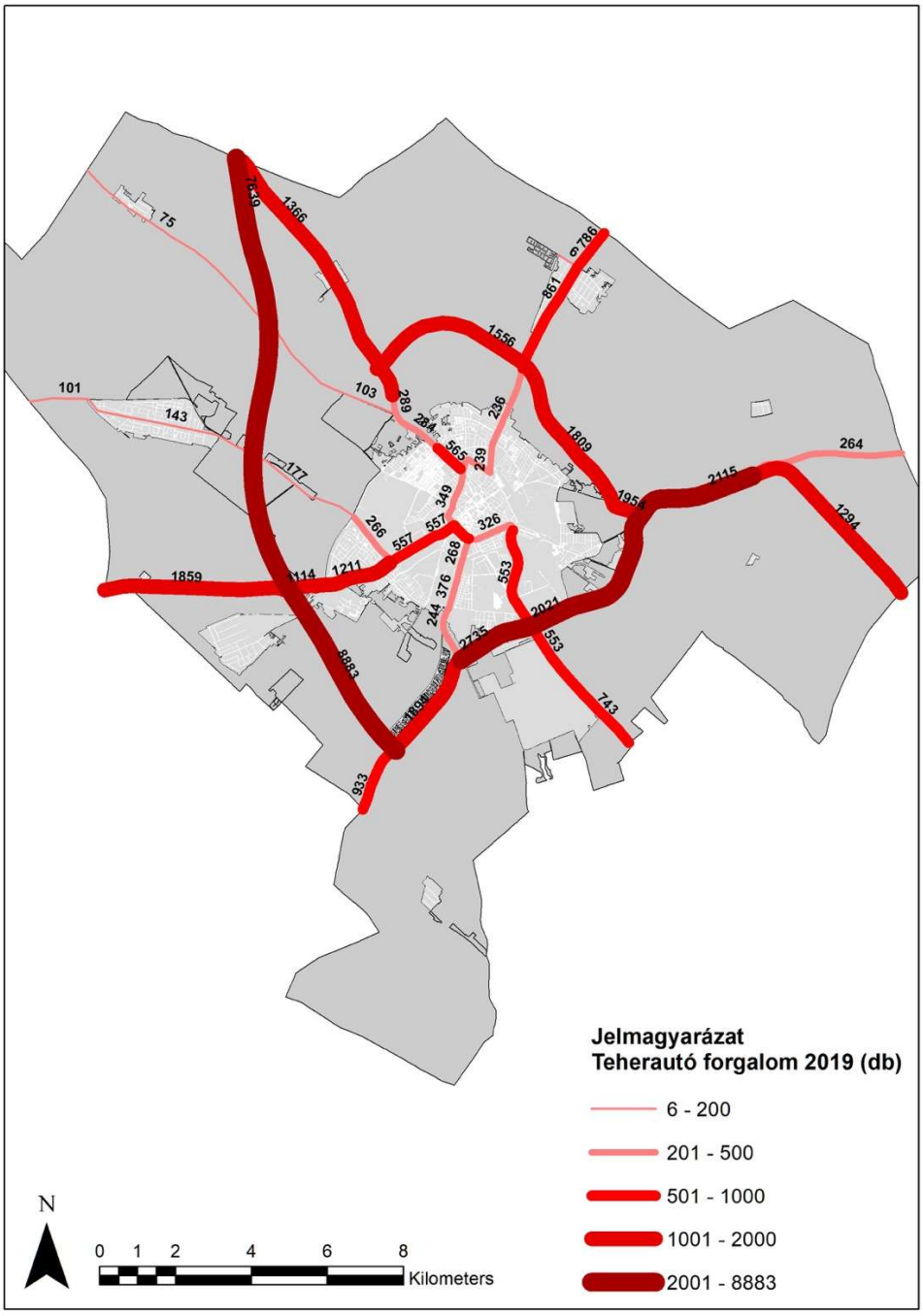
hiányzó szakaszok kiépülésével közvetlen kapcsolat létesülhetne a Szent István város, a Bethlenváros, a Széchenyiváros, – valamint a Csalánosi útnak köszönhetően – a Petőfiváros és a Homokbánya között, illetve a Vízmű út – Könyves Kálmán krt. – Szent László krt.-on keresztül a déli iparterület irányába. Az új „szakadásmentes" körútgyűrű összességében 15-20 ezer ember mindennapos közlekedésében biztosíthatná a felsorolt városrészek közötti kapcsolatot, tehermentesítve számos nagy forgalmú sugár irányú (Ceglédi út, Vacsi köz, Budai út, Izsáki út, Nyíri út, stb.), valamint haránt irányú (Gázló utca, Csíksomlyói utca, Március 15. utca) városi útvonalat.

Évtizedek óta húzódó probléma megoldására tett pontot az **Északi elkerülő** (445-ös) **út** 2018. év végi átadása, amely a 44. sz főút és az M5 autópálya között biztosít kapcsolatot, s ezzel elsősorban az ÉNY-DK irányú tranzitforgalom levezetésében játszik kiemelt szerepet, megszabadítva a város belső területeit (pl. Budai út, Nagykörút, Szolnoki út) a jelentős (napi szinten 2019-ben mintegy 1.500-2.000 tehergépjármű) teherforgalomtól (74. ábra).

A **gyűrűs közúthálózati hiányosságok** mellett, a – város megközelíthetőségében és az elővárosi közlekedésben kitüntetett szerepet játszó – **sugárirányú országos közutak változó keresztmetszete, áteresztő képessége és minősége** van legnagyobb hatással Kecskemét forgalmi viszonyaira. Különösen az Izsáki út (52. sz. főút), a Ceglédi út 2x1 sávos (441. sz. főút), a 44. sz. főút, valamint a Kerekegyházi (5218. j.) út keresztmetszete bizonyul szűkösnek a jelenlegi forgalmi adatok alapján.

A hálózati hiányokkal és a szűkös közúti keresztmetszeti kapacitásokkal szinte egyenrangú probléma a **csomópontok áteresztő-képességének kérdése**, amely a legfontosabb kereszteződések esetében jelentős modernizáción mentek keresztül az elmúlt években. Számos körforgalmi csomópont (északi elkerülő út, 54. sz. főút, 5. sz. főút, Szolnoki út - Bem utca – Kuruc krt körforgalom, Arborétum körforgalom) épült meg a városban, s további közúti forgalmi csomópontok (pl. Könyves Kálmán krt. – Halasi út, Klebersberg K. út – Mártírok útja, Március 15. u. – Irinyi út, Március 15. u. – Nyíri út) korszerűsödtek. Az eddig elért eredmények is rávilágítottak arra, hogy a folyamatos gépjárműáramlás biztosítása, a közlekedésbiztonság erősítése, valamint a környezet- és klímavédelmi célok biztosítása érdekében, további beavatkozásokra és forgalomtechnikai korszerűsítésekre van szükség a város több területén (pl. Bethlen krt. – Ceglédi út, Budai Kapu, Vízmű út – Izsáki út, Mátyás király krt. – Ceglédi út, Csabay Géza krt. – Izsáki út, Március 15. utca – Budai út, Március 15. utca – Nyíri út, Erzsébet krt. – Szegedi út).

74. ábra: *A nehézgépjármű forgalom napi adatainak alakulása Kecskeméten 2019-ben*

Forrás: Magyar Közút Nonprofit Zrt. adatai alapján saját szerkesztés 2020.

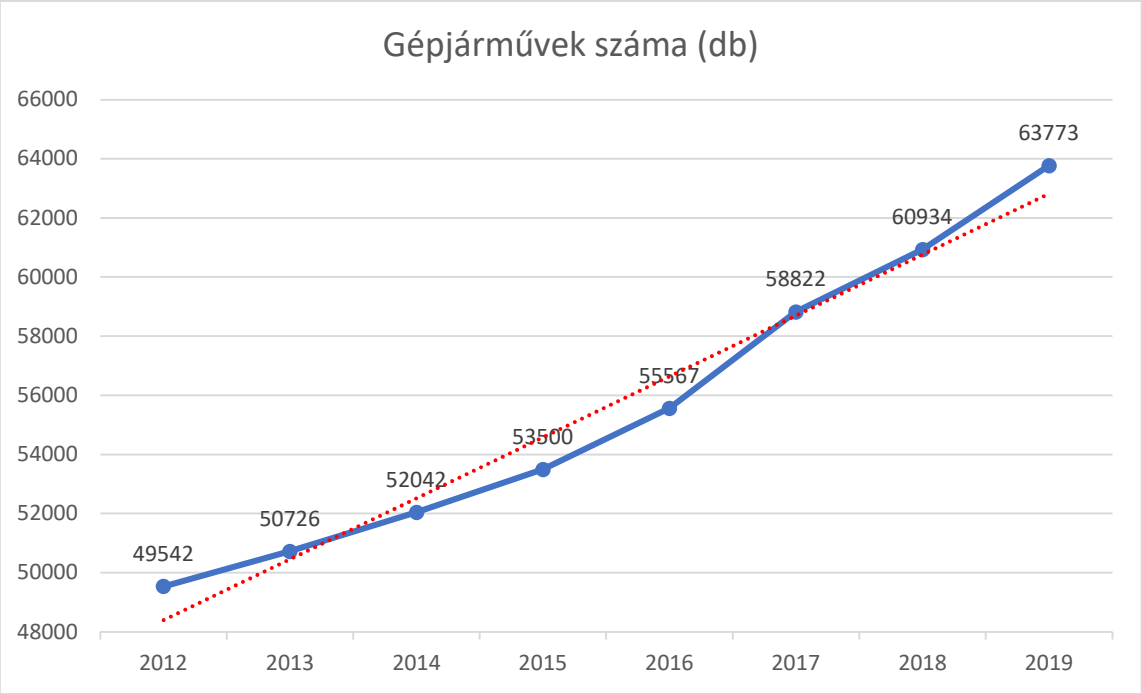
1.1.9.2 Közúti közlekedés

A kecskeméti közúti forgalom nagysága nem csak az elmúlt évtizedekben, de az elmúlt években is meghatározó módon növekedett (2014 és 2019 között a Magyar Közút közigazgatási területen elhelyezett mérőpontjain éves szinten mintegy 4%-kal), amiben szerepet játszott Kecskemét gazdasági és logisztikai szerepkörének erősödése, a város vonzáskörzetének

kiterjedése, az ingázók számának növekedése, valamint – az általános jólét emelkedésével, és az emberek elkényelmesedésével – a helyi mobilizációs igény robbanásszerű bővülése.

A bővülő foglalkoztatás és a növekvő ingázás mellett, az ipari termelés növekedésének következtében megugró szállítási igény is fokozott kihívás elé állította a város közúti infrastruktúráját. A településen regisztrált gépjárművek számának növekedése (75. ábra) a vizsgált időszakban meghaladta a 28,5%-ot, míg a forgalombővülés az országos közúthálózati elemeken éves szinten közel 4%-os volt, mellyel csak részben tudtak lépést tartani a városi közúti infrastrukturális fejlesztések.

75. ábra: *A Kecskeméten regisztrált gépjárművek számának változása 2012 és 2019 között*

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Adó Osztály 2020.

A városban regisztrált e-járművekre vonatkozóan 2018-tól állnak rendelkezésre adatok, ezek alapján a regisztrált gépjárművek számához viszonyítva 2018 első félévében az e-járművek aránya 0,12% volt, ami 2018 év végére 0,18%-ra növekedett..

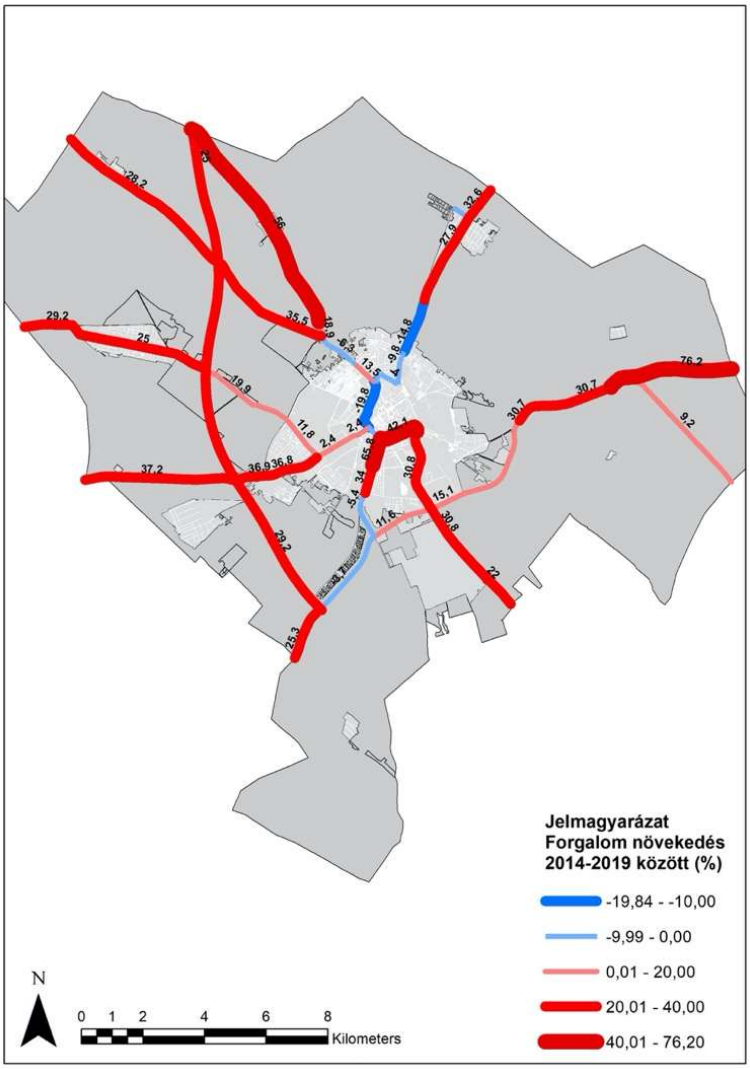
Kecskemét közúti forgalmának nagyságáról és jellemzőiről pontosabb képet, részben a 2016 tavaszán – a TOP-6.4.1-15-KE1-2016-00001 azonosító számú „Kecskemét Fenntartható Városi Mobilitási Tervének (SUMP) készítése" című projekt keretében – 150 mérőponton[8] elvégzett közúti és közösségi közlekedési keresztmetszeti adatgyűjtés, illetve forgalmi modellezés alapján

[8] *A mérési terv szerint a 150 mérőponton belül 120 keresztmetszetben mérték fel a közúti forgalmat, 53 keresztmetszetben a kerékpáros forgalmat, 15 keresztmetszetben a gyalogosok forgalmát, 13 keresztmetszetben a közforgalmú közlekedési járművek utasszámát (folthatásvizsgálattal) és végül 25 keresztmetszetben végezték el az Izsáki úti szimulációhoz szükséges közúti, kerékpáros és gyalogos áramlatok felmérését.*

kaphatunk. Részben pedig Kecskemét közigazgatási határán belül található állami közutak mérőponti éves adatai[9] alapján alkothatunk képet.

A kecskeméti közúti forgalmi terhelés területi jellemzőinek vizsgálatánál látható, hogy **2014 és 2019 között számos közúti viszonylatban kiemelkedő mértékben növekedett a forgalom** (160. ábra). A legnagyobb forgalmi növekményt a meghatározó K-Ny-i irányú tranzit útvonalak és a nagyobb munkaerőkibocsátó települések irányából tapasztalhatunk, így jelentős emelkedés volt megfigyelhető a 4622. j. út és a 44. sz. főút (76,2%), az 5. sz. főút (56%) és az 52. sz. főút (37,2%), valamint az 5. sz. főút kiskunfélegyházi (30,8%) irányában, valamint a ladánybenei (28,2%) és a kerekegyházi (29,2%) utak viszonylatában. (76. ábra)

76. ábra: Az állami kezelésű utak forgalmi adatainak változása Kecskeméten 2014 és 2019 között

Adatok forrása: Magyar Közút NZrt. 2020. alapján saját szerkesztés

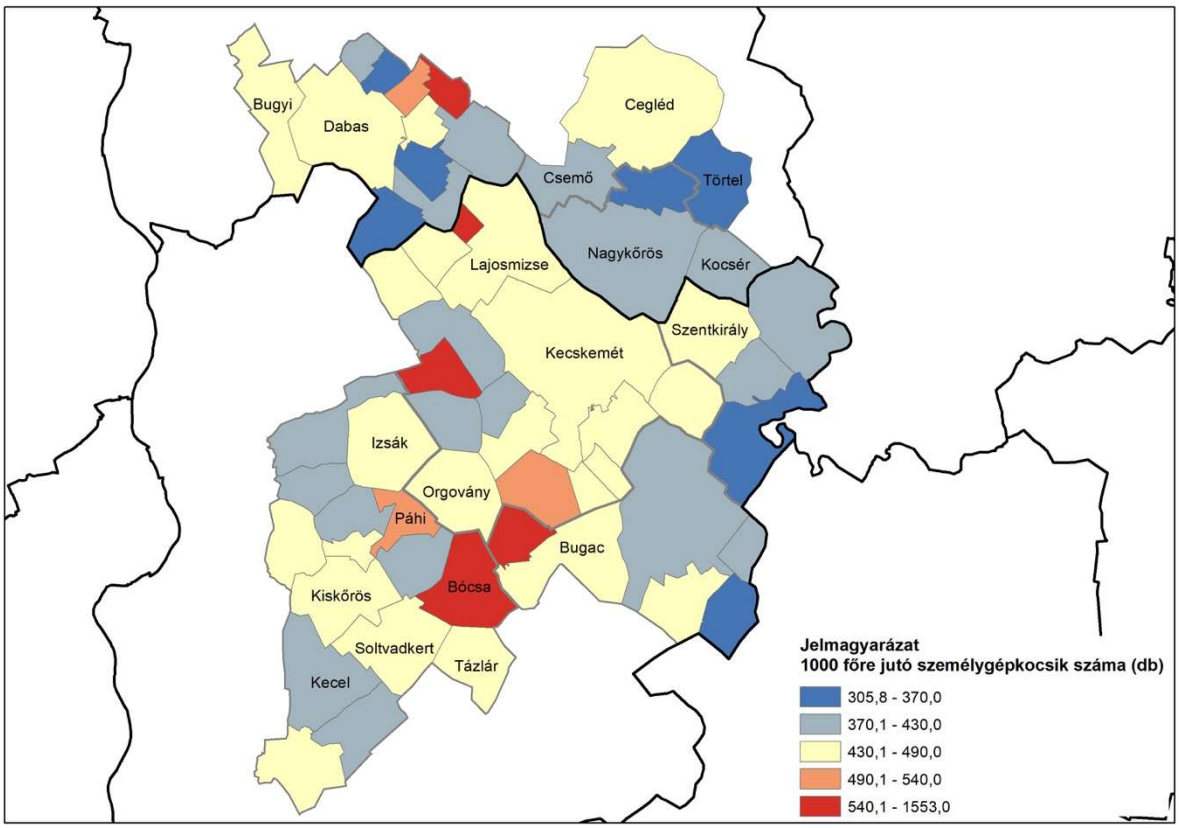
[9] *Kecskemét közigazgatási határán belül, az állami fenntartású utak esetében a Magyar Közút NZrt., több mint 50 db mérőpont adatait biztosítja évről-évre.*

A térkép adatai alapján is megfigyelhető, hogy **a városon belül jelentős szerkezeti, forgalmi eltolódások következtek be**. A korábbi erőteljes észak-dél irányú forgalmi terhelés, egyre inkább átalakult, módosult, s formálódik egy mind határozottabb K-Ny és egy ÉNY-DK irányú forgalmi tengely, melynek kitüntetett elemei a Halasi út, valamint a Nagykörút déli szakaszai (Árpád, Kossuth és Erzsébet körút), valamint az ehhez kapcsolódó önkormányzati fenntartású utak. A napi térpályák ilyen irányú eltolódása jól mutatja a déli iparterület egyre erősödő foglalkoztatási és áruszállítási szerepét.

A térkép alapján látható az is, hogy bizonyos útszakaszok (Ceglédi út, Bethlen körút, Széchenyi körút, Budai út külső szakasza) forgalma viszont csökkent az elmúlt években. Ennek hátterében az Északi elkerülő út megépítését azonosíthatjuk, amely jelentős K-Ny-i irányú tranzitforgalomtól mentesíti a város belsőbb – és az előbb nevesített – úthálózati szakaszait. Emellett a Könyves Kálmán körút és az M5 autópálya közötti 541. sz. főút esetében figyelhetünk meg visszaesést, ami pedig az 54. sz. főút átépítésével, illetve a szakaszon tapasztalható forgalomkorlátozásokkal magyarázható.
Kecskemét közúti forgalmi terhelésének növekedése összefüggésbe hozható a város vonzáskörzetének kiterjedésével, a jelentősebb lakó- és munkahelyek térbeli távolodásával, a közösségi közlekedés lehetőségeinek korlátjaival, valamint a lakosság közlekedési szokásaival. Ezek a tényezők is hozzájárultak ahhoz, hogy napjainkban Kecskemét – a megyei jogú városok összehasonlításában is (2019-ben: 436,8 gépkocsi/1000 fő, ezzel az értékkel településünk a megyei jogú városok rangsorában a 3. helyet foglalja el) – magas személygépkocsi ellátottsággal rendelkezik. Érdemes kiemelni, hogy nem csak Kecskeméten, hanem annak tágabb vonzáskörzetében is magas az 1000 főre jutó személygépkocsik száma, amely az érintett települések esetében a viszonylag magas ingázási hányaddal, s a közösségi közlekedés alacsony versenyképességével magyarázható (77. ábra).

A 2011-es háztartás-felvételi vizsgálatok is rávilágítottak arra, hogy az aktív korosztály esetében a közlekedők viszonylag magas hányada (53%-a) választja a személygépkocsival történő közlekedést. Azokban a családokban, ahol több személygépjárművel is rendelkeznek, ott ez az arány a 68%-ot is meghaladja. A város teljes lakosságára vetített adatok esetében, a személygépkocsi használat aránya elérte a 41%-ot. Az elmúlt közel 10 évben ez a szám még tovább növekedett, melyet jól alátámasztanak a legnagyobb munkaadók körében végzett 2015-ös és 2017-es munkavállalók munkahelyre történő utazási szokásait feltáró vizsgálatok.

77. ábra: Személygépkocsi ellátottság Kecskemét vonzáskörzetében

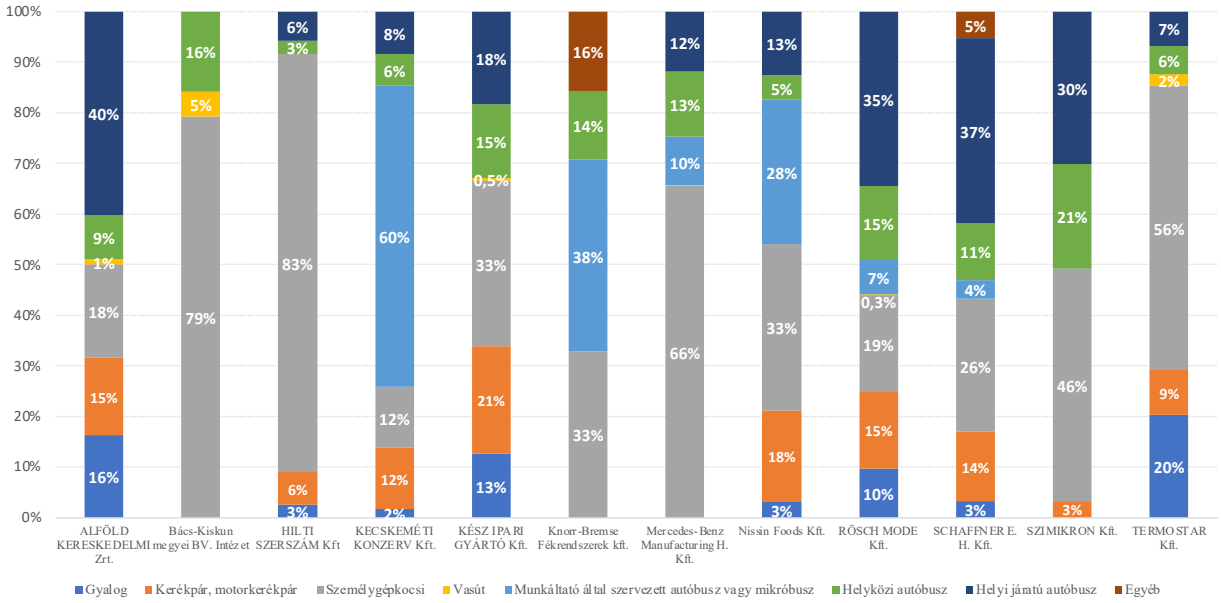
Adatok forrása: KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés 2019.

Ez utóbbi felmérés esetében, a 40 fő fölötti létszámkategóriába tartozó cégek közül 58 küldte vissza válaszait, ahol összességében 14.689 munkavállaló dolgozott. Érdemes megemlíteni, hogy ezen vállalkozások munkavállalóinak mintegy 64,9%-a (9.544 fő) a közigazgatási határon túlról érkezett városunkba, körükben közel 70%-uk személygépkocsival közelítette meg munkahelyét. Ha az összes, így a kecskeméti lakhellyel rendelkező munkavállalókat is a vizsgálatba vonjuk, akkor a személygépkocsival munkahelyükre közlekedők aránya valamivel alacsonyabb, de még így is meghaladja az 56%-ot.

A válaszadók közül kiválasztott 12 városi munkaadó vállalkozás, illetve szervezet munkába járási közlekedési szokásokat bemutató adatai (78. ábra) is azt tükrözik, hogy a munkavállalóik a munkába járáshoz nagyobb arányban (53%) a személygépkocsit részesítik előnyben. Természetesen jelentős különbségek mutatkozhatnak az egyes munkaadók között is, annak függvényében, hogy a városon belül hol helyezkedik el a vállalkozás telephelye (megközelíthetőség, parkolási lehetőségek, stb.), mekkora a kecskeméti munkavállalók aránya (minél magasabb, annál sokszínűbb a közlekedési mód), vagy milyen a közösségi közlekedési elérhetősége a munkahelynek. Ezen tényezők alapján látható, hogy az egyes vállalkozások esetében a közlekedési módok teljesen eltérőek lehetnek, s jelentős szórást mutathatnak.

Az elmúlt években a város közlekedési rendszerében tapasztalható folyamatok, ezen belül a **növekvő gépjármű forgalom**, a **parkolási nehézségek**, a **közlekedési balesetek** viszonylag magas száma (2014-ben: 932 db; 2015-ben: 971 db; 2016-ban: 980 db; 2017-ben: 961 db; 2018-ban: 969 db), valamint a gépjárműforgalommal is összefüggésbe hozható **levegőszennyezés** hatására a Belvárosban forgalomcsillapító és a közösségi közlekedésre jobban építő, **az optimalizációt célzó megoldások bevezetése vált szükségessé**. Ennek néhány meghatározó eleme, a sebességkorlátozások bevezetése a Belváros több pontján, a közösségi közlekedés feltételrendszerének fejlesztése, új átmérős buszhálózat és az intermodális központ tervének megfogalmazása, az autóbusz állomány megújítása (2014-ben 25 db soros hibrid autóbusz beszerzése, 2020-ban pedig további 45 db EURO 6-os dízel autóbusz forgalomba állítása), továbbá a helyi közösségi közlekedés fejlesztéséért felelős Kecskeméti Közlekedési Központ létrehozása volt.

78. ábra: *A munkavállalók közlekedési módválasztásai Kecskemét néhány nagy foglalkoztatójánál*

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata. Munkába járási felmérés a 40 főnél több munkavállalót foglalkoztató cégek körében 2017.

1.1.9.3 Közösségi közlekedés

Közúti közlekedés

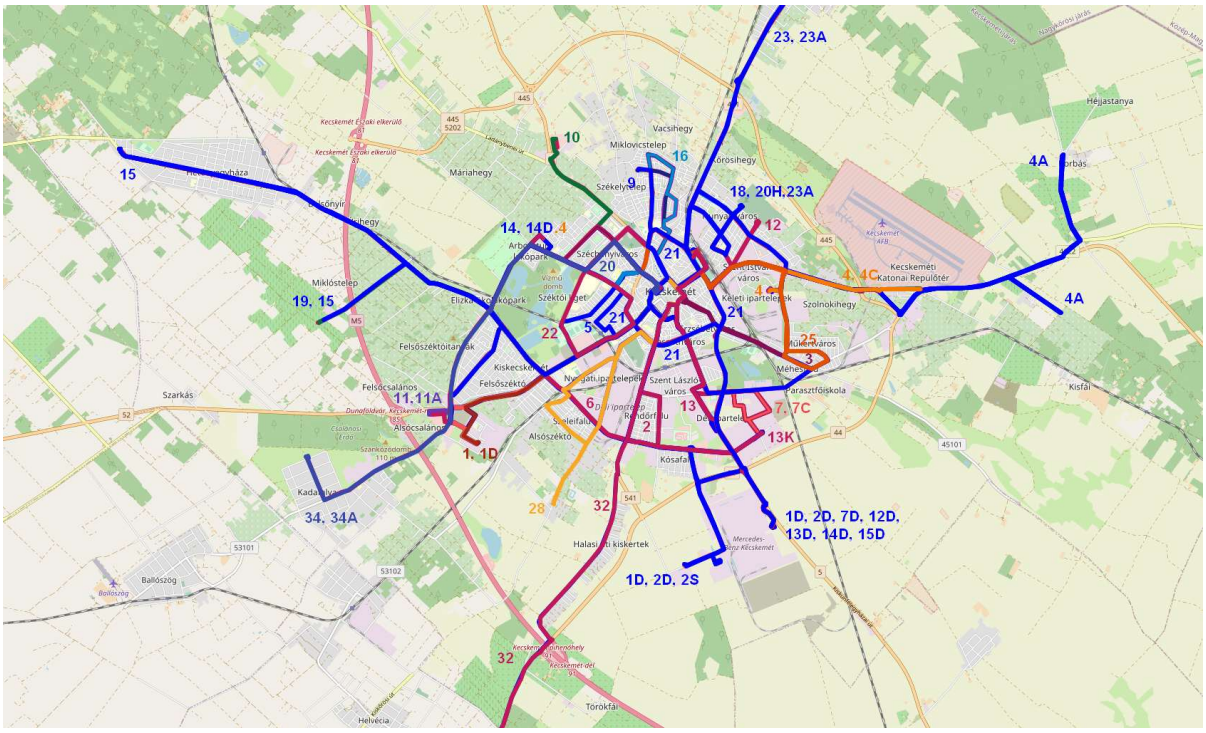
A helyi autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállítási szolgáltatást a **Kecskeméti Közlekedési Központ Kft.** (személyszállítási szolgáltatás tervezése, szervezése és megrendelése, valamint a szolgáltatáshoz kapcsolódó kereskedelmi feladatok ellátása) és az együttműködő **Inter Tan-Ker Zrt.** (menetrend szerinti autóbuszos személyszállítási szolgáltatás) – az Önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés keretében – látja el. A Kecskeméti Közlekedési Központ Kft. és az Inter Tan-Ker Zrt. napjainkban 70 autóbusszal[10] 44 vonalon biztosítja a városban a helyi személyszállítási szolgáltatást.

A helyi buszhálózat kialakítása (79. ábra), a közepes nagyságú városokban szokásos rendszert követi, a járatok jelentős része (37 vonal) eléri a városközpontot és az ott lévő **Széchenyi téri autóbusz végállomás**t (26 vonal végállomása). Ez egyrészről célszerű, mert a városközpont átszállás nélkül elérhető és a járatok közötti közvetlen átszállás is megoldott. Másrészről kérdések merülnek fel a Belváros egyik legfrekventáltabb részén (Széchenyi tér) elhelyezkedő, nagy helyigényű (5000 m²), zajos és városkép „zavaró/romboló" végállomás fenntartása kapcsán. További szakmai viták folynak a vonalhálózat optimális kialakítása kapcsán is, hiszen többek között kevés a fonódó körjárat, indokolatlanul sok járat (37 vonal) használja az egyirányú kiskörutat, ahol a járatok a Széchenyi téri végállomás eléréséhez minden alkalommal végigjárják a Dobó István krt. - Horváth D krt. - Koháry I. krt. - Hornyik J. krt. (röviden: Kiskörút) vonalát, amely környezeti szempontból (pl. zaj, rezgés, légterhelés) sem kívánatos, s a forgalomszervezés sem feltétlenül felel meg a város szerkezetéből adódó igényeknek.

A Nagykörút mellett, a **Noszlopy Gáspár park**ban kapott helyet a város másik helyi autóbusz végállomása. E végállomás kialakítása olyan, hogy a helyi és helyközi autóbuszállomások közvetlenül egymás mellett helyezkednek el, jól szolgálva a helyi és helyközi kapcsolatok biztosítását. A vasútállomás innen kb. 400 m-re található, amely a közeljövőben remek helyszínt biztosíthat – a megfelelő úthálózati és csomóponti kapcsolatok kialakítását követően – egy új intermodális közlekedési csomópont kialakításához. A Noszlopy parki helyi autóbuszállomáson jelenleg 13 vonal végállomása található, ezek a járatok elsődlegesen a külsőbb városrészeket (pl. Homokbánya, Miklóstelep, Műkertváros), az egyéb belterületi egységeket (pl. Hetényegyháza, Matkó) és a déli iparterületet szolgálják ki.

[10] *Az állományban 25 darab Mercedes Citaro Hybrid csuklós autóbusz (2014-es forgalomba helyezés), valamint 20 darab Mercedes-Benz Conecto és 25 darab Mercedes-Benz Reform 500LE busz található (2020-as forgalomba helyezés), ami az egyik legfiatalabb városi buszflottát jelenti hazánkban.*

79. ábra: *Kecskemét helyi autóbusz-hálózati struktúrája*

Forrás: Kecskeméti Közlekedési Központ 2020.

A központi belterület autóbusz hálózattal jól lefedett, illetve a távolabb eső belterületek is elérhetők, és – a közúthálózati kiépítettség adottságaihoz illeszkedően – a lehetőségekhez képest megfelelő lefedettséggel rendelkeznek. A teljes közigazgatási terület vonatkozásában, a település helyi közösségi közlekedési kiszolgálása összességében megfelelő, bár több újonnan kialakított lakóterület esetében az elérhetőség és lefedettség nem megfelelő, leginkább a közösségi közlekedést lehetővé tevő közutak hiánya miatt.

Az elmúlt évek gazdasági-társadalmi folyamatai, a környezet- és klímavédelem erősítésének igénye, valamint az egyre gyakoribb forgalmi torlódások rámutattak arra, hogy a kecskeméti közösségi közlekedés szerepét növelni szükséges, az ehhez nélkülözhetetlen feltételrendszer (pl. megfelelő közlekedési keresztmetszetek biztosítása, dinamikus buszsávok kialakítása, kompakt város elvének előtérbe helyezése, a beruházások térbeli helyének irányítása) javítása pedig időszerű. Ezt támasztják alá az elmúlt évek autóbusszal végzett helyi személyszállítási szolgáltatásának jellemző adatai (26. táblázat).

26. táblázat: A helyi autóbuszos közösségi közlekedés adatai Kecskeméten

Mutatók	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indított járatok száma (db)	334.930	353.164	357.977	354.532	349.415	341.925
Utasszám (ezer fő)	16.744	16.343	16.045	15.384	15.477	14.584
Helyi utas km (ezer km)	60.320	58.942	57.976	55.691	56.055	52.785
Értékesítés nettó ár-bevétele (eFt)	1.032.657	1.012.748	1.000.737	975.906	981.102	942.961

Adatok forrása: DAKK Zrt. éves beszámolók 2014-2019.

Kötöttpályás közösségi közlekedés

A közúti kapcsolatokon kívül Kecskemét jelentős vasúti hálózattal is rendelkezik, mivel a városon halad keresztül a Cegléd-Szeged vasúti fővonal (140-es), valamint ide fut be több mellékvonal is, mint a Budapest-Lajosmizse-Kecskemét (142-es), a Szolnok-Lakitelek-Kecskemét (145-ös), vagy a Fülöpszállás-Kecskemét (152-es) vonal (80. ábra). A vasútvonalak a várost félkör alakban veszik körül és a közúthálózatot számos helyen keresztezik. A kereszteződések közül 3 kivételével (egy alul- és két felüljáró), valamennyi szintbeli, és ez utóbbiak 10 helyen akadályozzák a helyi közösségi közlekedést. Az elmúlt években számos tanulmány született a közigazgatási területen belül elhelyezkedő, alulhasznosított vasúti pályák közösségi közlekedésbe történő bekapcsolásának lehetőségeiről[11]. Ezek megvalósítása azonban a részletes tervek és a felújításhoz, illetve működtetéshez szükséges források miatt nem következett be.

[11] *KÖZOP-5.5.0-09-2009-0010 Kecskemét város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedési fejlesztések - Megvalósíthatósági Tanulmány kidolgozása és megalapozó tevékenységek végzése 2011.*
Kecskemét Megyei Jogú Város Közlekedési Koncepciójának aktualizálása 2011.
KÖZOP-5.5.0-09-11-2011-0002 „Kecskemét Megyei Jogú Város elővárosi közlekedési rendszereinek fejlesztése" Megvalósíthatósági Tanulmány kidolgozása és megalapozó tevékenységek végzése 2013.
Kecskemét Megyei Jogú Város közlekedési koncepciójának felülvizsgálata a gazdaságfejlesztési irányoknak megfelelően 2015.
Hári Ernő: Kecskemét városi és elővárosi vasúti közlekedésének fejlesztési lehetőségei a meglévő infrastrukturális elemek bevonásával 2016.
Kecskemét Fenntartható Városi Mobilitási Terve 2016.
Kecskemét kötöttpályás közlekedési rendszer fejlesztési lehetőségeinek a vizsgálata - Fejlesztési Stratégia 2018.

A 140-es vonal (Cegléd-Szeged) a transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő, országos törzshálózati vasúti pálya. A vasútvonal villamosított, és a kétvágányú Városföld-Kiskunfélegyháza szakaszt kivéve, egyvágányú. A megengedett sebesség Cegléd-Kiskunfélegyháza között 120 km/h, Városföld-Kiskunfélegyháza közötti második vágányon 100 km/h. A vonal forgalmát alapvetően határozza meg a szinte végig egyvágányú pálya, amely döntő hatással van a vonal kapacitására. Városföld és Kiskunfélegyháza között 2005-ben megépült a második pálya, a vonal további részén a hiányzó második vágány számára a hely szinte mindenhol biztosított!

Általánosságban jó állapotú peronok változó hosszal, viacolor vagy aszfalt burkolattal ellátva. A peronmagasság sk+15 cm vagy sk+30 cm, az esélyegyenlőség rámpával biztosított, a peronok megközelítése szintben történik.

A felvételi épületek állapota többségében megfelelő, az utasok időjárás elleni védelme általában biztosított. Az állomásokon, megállóhelyeken az utasforgalmi létesítmények állapota, színvonala, valamint a közösségi közlekedési kapcsolat ellátottsága többségében megfelelő.

A 142-es vonal (Budapest-Lajosmizse-Kecskemét) „B” (II.) kategóriás, mely egyéb országos törzshálózati vasúti pálya besorolású, egyszerűsített (mellékvonali) üzemmel, dízel vontatással üzemel. A vonalon jelentősebb felújítási munkák nem történtek. A pályahibák kialakulása és tartóssá válása alapvetően a másodfekvésű felépítményi anyag korosságára (előző fekvési helyén 20 év vagy azt meghaladó időtartam), a vékony, elszennyeződött, rugalmasságát vesztett zúzottkő ágyazatra, a megoldatlan vízelvezetési problémákra, és az időszakosan jelentkező belvizek lazító hatására, valamint a pályafenntartási szakszolgálatnak a forrás és létszámhiány miatti karbantartási hiányosságaira vezethető vissza.

A vonalon a megengedett sebesség 60 km/h, Miklóstelep és Úrihegy között egy 200 méteres szakaszon van érvényben 20 km/h sebességkorlátozás.

Vegyes állapotú peronok változó hosszal, általában sk+15 cm magassággal, esélyegyenlőség nem biztosított, megközelítésük szintben történik. A felvételi épületek állapota nem megfelelő, sok esetben kritikus. Az utasok időjárás elleni védelme általában nem biztosított. Az állomásokon, megállóhelyeken az utasforgalmi létesítmények állapota, színvonala nem megfelelő. Közösségi közlekedési kapcsolat ellátottsága általában nem megfelelő, az elővárosi szakaszon az autóbuszos ráhordás helyett a párhuzamos közlekedés jellemző. P+R parkolók, kerékpártárolók nincsenek.

A Kecskemét-alsó – Lajosmizse szakaszon állomástávolságú közlekedés van érvényben, az egyes vonalszakaszokon biztosító-berendezés nem működik.

A 145. sz. vonal (Kecskemét-Lakitelek-Szolnok) egyvágányú, nem villamosított regionális mellékvonal. Az 1961-1962-ben felújított Kecskemét-Lakitelek szakaszba a felújítás során lágyvasbetétes-fatiplis U jelű betonaljakat építettek be. Ezek az aljak mára elöregedtek, megrepedtek, a cseréjük és újra tiplizésük (időtálló műanyag tiplivel) folyamatos. A sínek egy része már építéskor is használtan került a vonalba, így találhatóak régi, 1892-1893-as sínszálak is a pályában.

Vegyes állapotú peronok változó hosszal, általában sk+15 cm magassággal, esélyegyenlőség nem biztosított, megközelítésük szintben történik. A felvételi épületek állapota nem megfelelő, sok esetben kritikus. Az utasok időjárás elleni védelme általában nem biztosított, az állomásokon, megállóhelyeken az utasforgalmi létesítmények állapota, színvonala nem megfelelő. P+R parkolók, kerékpártárolók általában nincsenek, a meglévők műszaki színvonala alacsony, kialakítása nem megfelelő.

A Kecskemét – Lakitelek vonalon állomástávolságú közlekedés van érvényben, az egyes vonalszakaszokon biztosító-berendezés nem működik.

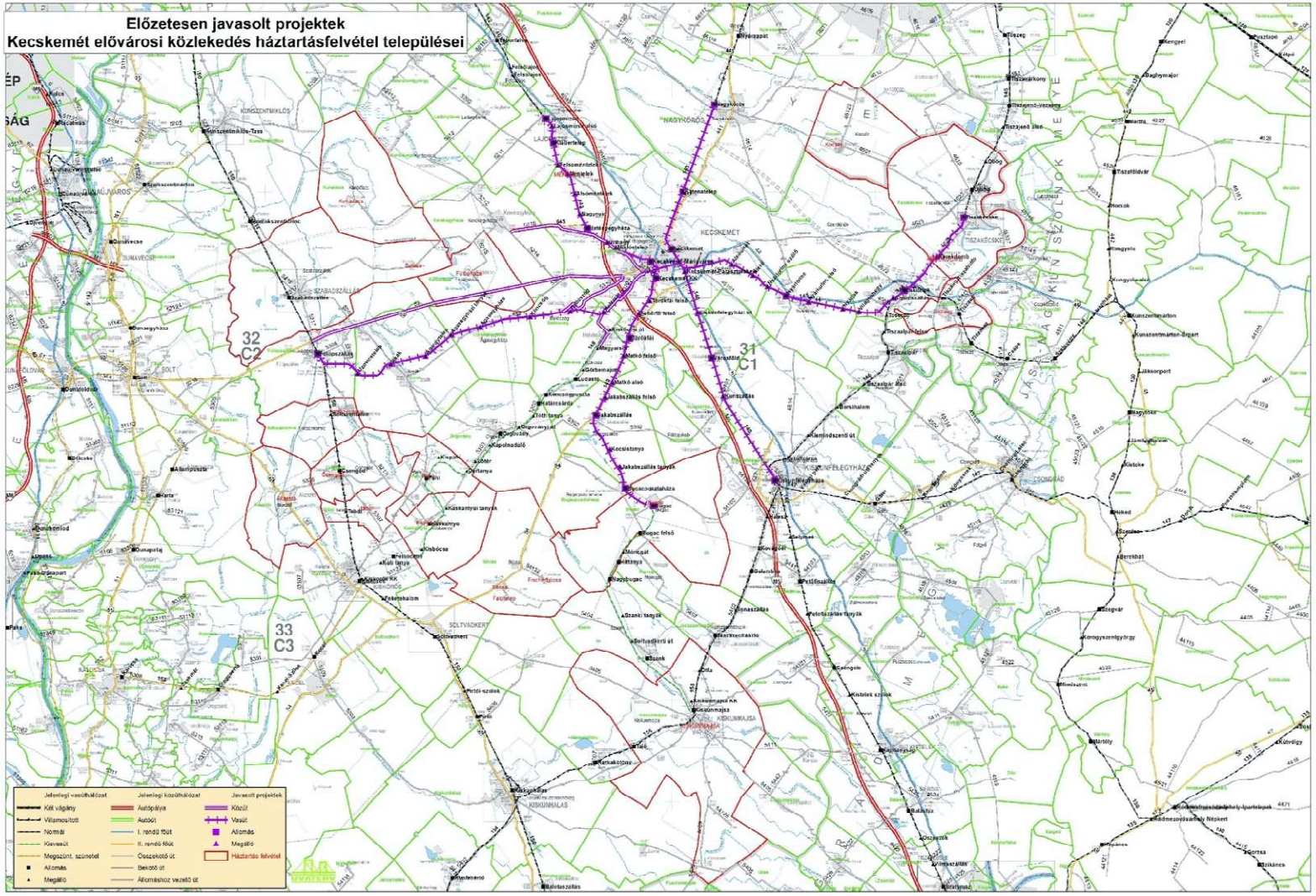
A vonalon a megengedett sebesség 60 km/h, azonban Kecskemét és Nyárlőrinc között, egy 4 km-es szakaszon 50 km/h sebességkorlátozással tartható fenn a forgalom.

A 148 (Kecskemét-Kiskőrös KK) és a 149 (Kecskemét-Kiskunmajsa KK) 2009 decembere, míg a 152 (Kecskemét-Fülöpszállás) számú vasútvonalon 2007 márciusa óta szünetel a személyforgalom, a vonalak alacsony kihasználtsága, valamint a műszaki és pályaállapotok miatt. A 152-es vonalon csak teherforgalom zajlik, a másik két vonalon egyáltalán nincs forgalom. Mindhárom vonal besorolása a 168/2010 (V.11.) Korm. rend alapján egyéb vasúti pálya.

A 148-as (Kecskemét – Kiskőrös) és a 149-es (Kecskemét – Kiskunmajsa) nem villamosított, keskeny (760mm) nyomtávú (kisvasúti) vonalak. A vonalak maximális engedélyezett pályasebessége 35 km/h volt, de mindkét vonal kb. 50 %-án 20 km/h sebességkorlátozás volt érvényben az utolsó közlekedési évben.

A 152-es (Kecskemét – Fülöpszállás) nem villamosított, normál (1435 mm) nyomtávú, egyvágányú egyéb vasúti pálya besorolású mellékvonal, a maximális engedélyezett pályasebesség 60 km/h volt az utolsó közlekedési évben. A pályán jelenleg Kecskemét és Helvécia között teherforgalom üzemel, 20 km/h engedélyezett pályasebességgel.

80. ábra: *Kecskemét és környékének vasúthálózati kapcsolatai*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város elővárosi közlekedési rendszereinek fejlesztése

1.1.9.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

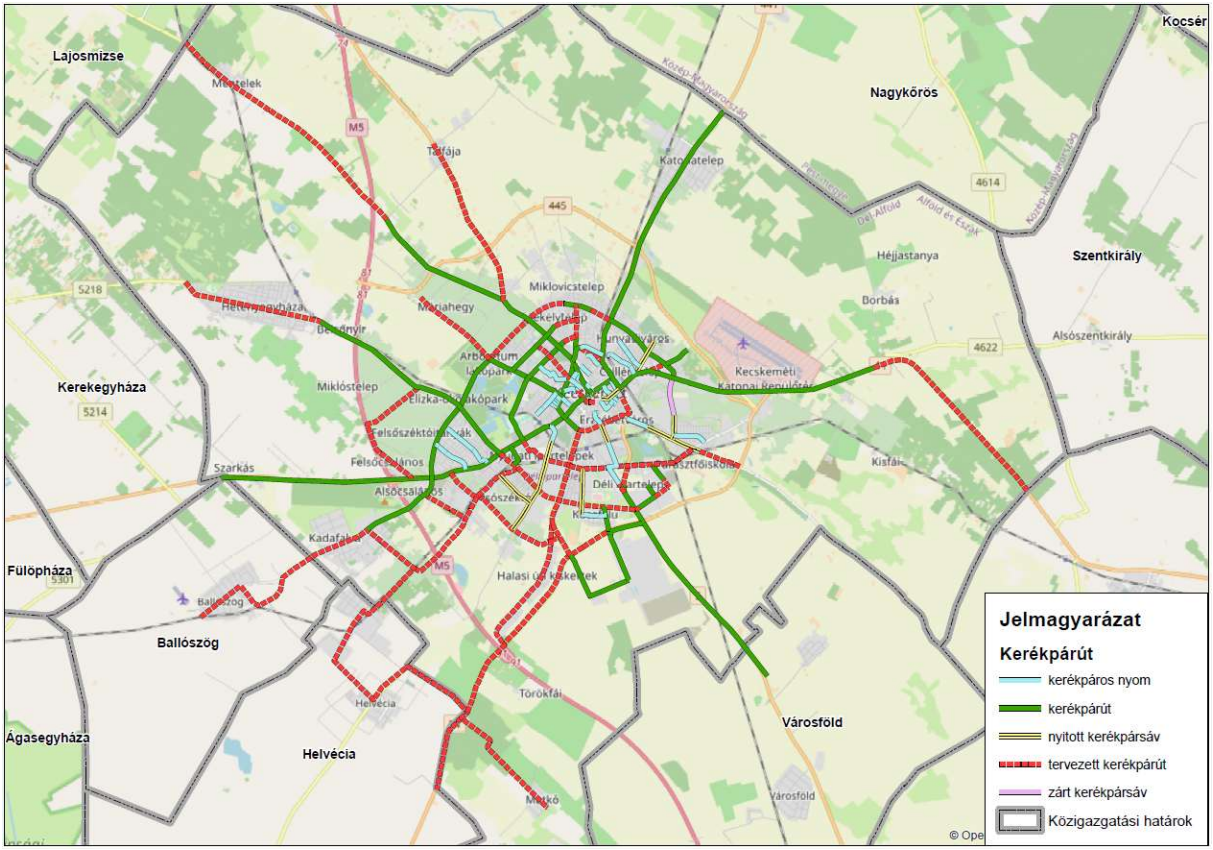
A város jelenlegi épített kerékpárút-hálózata, követve a közúthálózat mintáját gyűrűs-sugaras szerkezetű, kiegészülve a kevésbé forgalmas, éppen ezért biztonságosan kerékpározható utcákkal, lakóutakkal (81. ábra). Sajnos a zömében főutak mellett kialakított kerékpárutak sok helyen megszakadnak, így valós, összefüggő hálózatról egyelőre nem beszélhetünk. Ez különösen szembeötlő a város déli, délnyugati és keleti városrészeiben.

A város kerékpárforgalmi létesítményeinek hossza az elmúlt évtizedben folyamatosan növekedett. A város közigazgatási területén 2019-ben **93,5 km hosszú kerékpárforgalmi-hálózat** (ebből: Kerékpárút: 76,2 km, Kerékpáros nyom: 12,2 km, Nyitott kerékpársáv: 4,1 km, Zárt kerékpársáv: 1 km) volt található, amelyet leginkább önálló kerékpárút, valamint gyalog- és kerékpárút, illetve gyalogos-kerékpáros főtéri zóna (28.000 m^2) jellemez. Emellett egyre inkább terjednek a városban a kerékpárforgalmi létesítmények (pl. kerékpársáv, kerékpáros nyom). A fejlesztések az 1970-es évek végétől kezdődtek, melyek az elmúlt években (2014-2019) felgyorsultak. A bevezető főutak mentén szinte mindenhol rendelkezésre áll a kerékpárút, ezek minősége azonban változó.

A város meglévő kerékpárút-hálózata a fő járműközlekedési útvonalakat követi. A hálózat ennek megfelelően lefedi a fő sugárirányú utak (Budai út, Ceglédi út, Szolnoki út, Izsáki út, Nyíri út) többségét, valamint Hetényegyháza, Katonatelep, Kadafalva (bár a felüljárón történő átvezetés hiányzik) összeköttetése is biztosított. A város észak-nyugati, nyugati és dél-nyugati területei (Széchenyiváros, Máriaváros, Petőfiváros) kerékpáros közlekedés szempontjából a legjobban ellátottak. Az északi és keleti, a Szolnoki és Ceglédi úton haladó kerékpárutak hálózatilag csak egy ponton, a Kerkápoly utcán keresztül vannak kapcsolatban a nyugati kerékpárutakkal, annak ellenére, hogy a Kiskörúton belül kerékpáros és gyalogos zóna, a Rákóczi úton kerékpárút van. **A város északi, déli és dél-keleti részei** kerékpárút szempontjából **rosszul ellátottak**. A meglévő kecskeméti kerékpárút hálózat több szempontból sem megfelelő, s számos problémával terhelt. **A hálózat kiterjedése** – a város területéhez, lakosságszámához és kedvező kerékpáros adottságaihoz képest **– viszonylag alacsony szintű és aszimmetrikus**. A kerékpáros hálózati infrastruktúra az Izsáki és a Szolnoki utak által határolt északi és nyugati területeket fedi le, az Izsáki – Szolnoki úti tengelytől délre eső területeken hiányos. Eközben jelentős ingaforgalommal rendelkező ipari foglalkoztatók, valamint olyan szabadidős létesítmények találhatók a város ezen területén, mint a Műkertvárosi sportcentrum, a Vadaspark, vagy éppen a műkerti zöldövezet.

Hiányosak a haránt irányú kapcsolatok is. Egyes városrészek között, mint pl. Széchényiváros–Bethlenváros, Bethlenváros-Hunyadiváros, Hunyadiváros-Rákócziváros, Szent István város-Szent László város, Szent László város-Alsószéktó az átjárás nehézkes, vagy csak jelentős kerülő árán lehetséges.

81. ábra: *Kecskemét meglévő kerékpárút hálózata*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Várostervezési Osztály 2020.

A városon belül meglévő **kerékpárforgalmi létesítmények burkolati minősége változó**, az elmúlt években megvalósított kerékpárút építéseknek (pl. Búzakalász utca, Kecskemét-Városföld, Csalánosi út, Georg Knorr utca, Kaffka Margit utca, 5. sz. főút melletti kerékpárút, 52. sz. főút melletti kerékpárút, 54. sz. főút melletti kerékpárút, M5-54. sz. főút csomópontjában lévő kerékpárút) és felújításoknak (Nyíri út, Izsáki út, Csabay Géza krt., Budai út, stb.) köszönhetően, jelentős előrelépés valósult meg a hálózat minőségének javítása területén. Ugyanakkor a hálózat helyenként még mindig rossz minőségű, több esetben balesetveszélyes úthibák jellemzik, így a kerékpáros nyomok és sávok sem mindenhol biztonságosak. A hálózat egyes elemei gyalogos és közúti konfliktuspontokkal terheltek.

A fejlesztések ellenére, az állami és önkormányzati burkolt közutak hálózati hosszához képest (356 km), **még mindig kevés az önálló kerékpárutak száma és hossza** (76,2 km)[12]. A kerékpárutak többsége útburkolati jellel elválasztott (pl. Nyíri út, Nagy Lajos király körút, Budai út, Dózsa György út), illetve közös gyalog- és kerékpárút (45,6 km) (pl. Nagykörút, Csabai Géza Krt., Március 15. utca). Ezen szakaszok esetében a burkolati jelek sok helyen hiányosak, kopottak. Néhány önálló kerékpárút esetében a gyalogos utak kerültek átminősítésre, azonban a gyalogosok számára nem épült külön út, így kénytelenek a kerékpárúton közlekedni (ez a kiépítés leginkább a Csabay Géza krt-on, a III. Béla krt-on és a Csalánosi úton figyelhető meg).

Az egyre növekvő kerékpárforgalom hatására, valamint az erősödő társadalmi igényeknek köszönhetően az önkormányzat a közigazgatási határon belül megvizsgálta **az egyirányú utcákban az út forgalmi irányával szemben, az úttesten kijelölt kerékpársávon történő közlekedés lehetőségeit**, s kijelölte azokat az utcákat, melyek mind a jogszabályi követelményeknek, mind pedig a közlekedési feltételeknek megfelelnek. Ugyancsak megtörtént azoknak az utcáknak a meghatározása, melyek alkalmasak lehetnek **kerékpársáv, nyitott kerékpársáv és kerékpáros nyom** kijelölésére, segítve ezzel is a hálózati hiányok oldását.

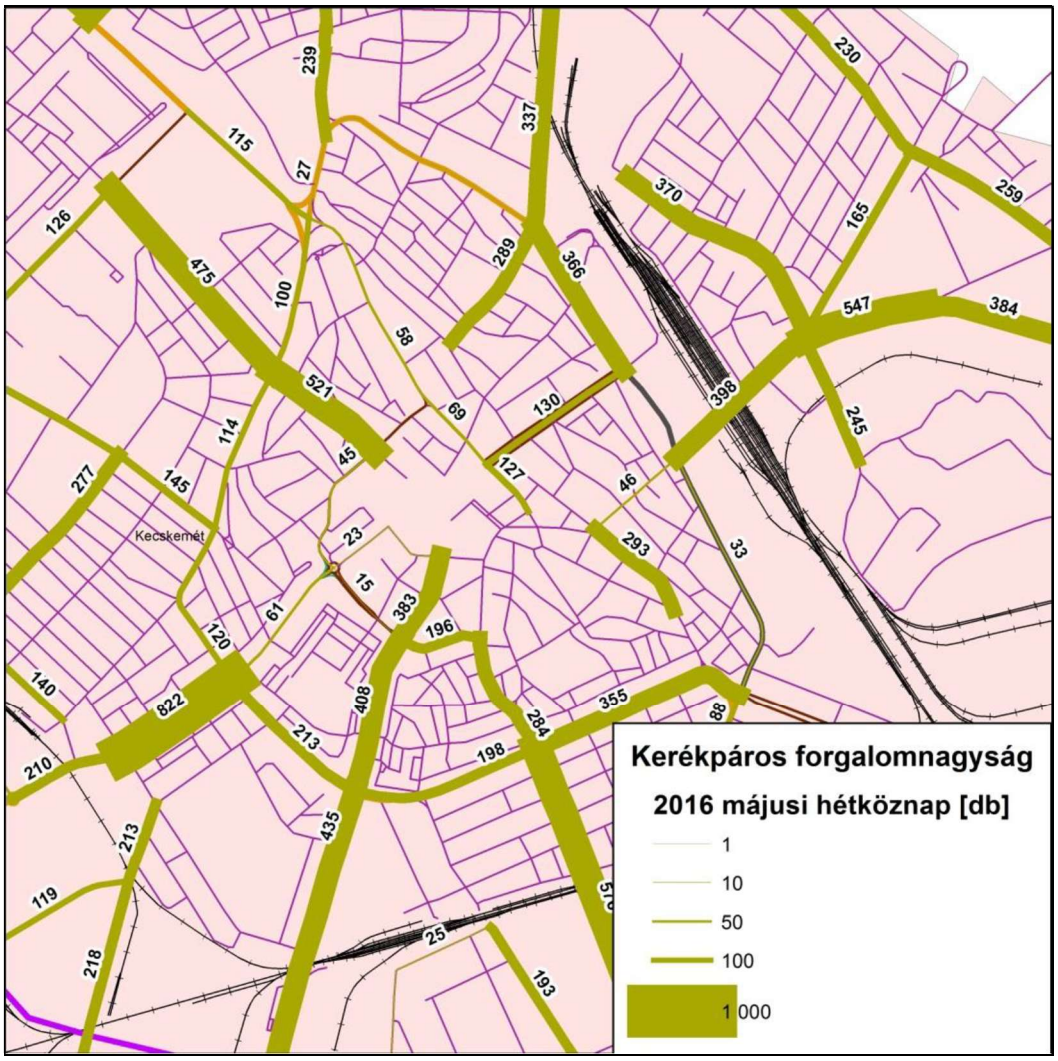
A kerékpáros forgalom döntő hányada a külső lakóterületek (pl. Hunyadiváros, Petőfiváros, Alsószéktó), valamint a lakótelepek (pl. Széchenyiváros, Műkertváros) és a belváros között bonyolódik, tehát a sugár irányú közlekedés jelentős, a forgalom mértéke a centrumba vezető utakon a legszámottevőbb (82. ábra). Emellett élénk forgalmat figyelhetünk még meg a közlekedési csomópontok, az oktatási intézmények, a szabadidőközpontok és sportlétesítmények, a bevásárlóközpontok, valamint a nagyobb ipari parkok környékén.

A meglévő **városi kerékpárút hálózat legfőbb problémáit** az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- A hálózat kiterjedése aszimmetrikus és hálózati hiányokkal terhelt. A hálózat az Izsáki és a Szolnoki utak által kijelölt területtől északra és nyugatra helyezkedik el, amely azonban töredezett, minősége nem egységes. Az ettől a tengelytől délre eső területeken hiányzik a kiépített kerékpáros infrastruktúra, miközben fontos iparterületek, jelentős ingázó forgalommal ezen a területen találhatók;
- Hiányosak a haránt irányú kapcsolatok. Egyes városrészek között, mint pl. Széchenyiváros-Bethlenváros, Bethlenváros-Hunyadiváros, Hunyadiváros-Rákócziváros, az átjárás nehézkes, vagy csak jelentős kerülő árán lehetséges. Ennek oka egyrészt a vasút elvágó hatása, másrészt a hiányzó gyűrű irányú útszakaszok;

[12] A közlekedésfejlesztési beavatkozások során biztosítani kell minden közlekedési módozat (pl. kerékpáros, gyalogos) egyenlő feltételű használatát. Így az útfejlesztésekhez, -felújításokhoz kapcsolódóan biztosítani szükséges a kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek javítását is.

82. ábra: A kecskeméti kerékpáros közlekedés forgalmi terhelésének képe

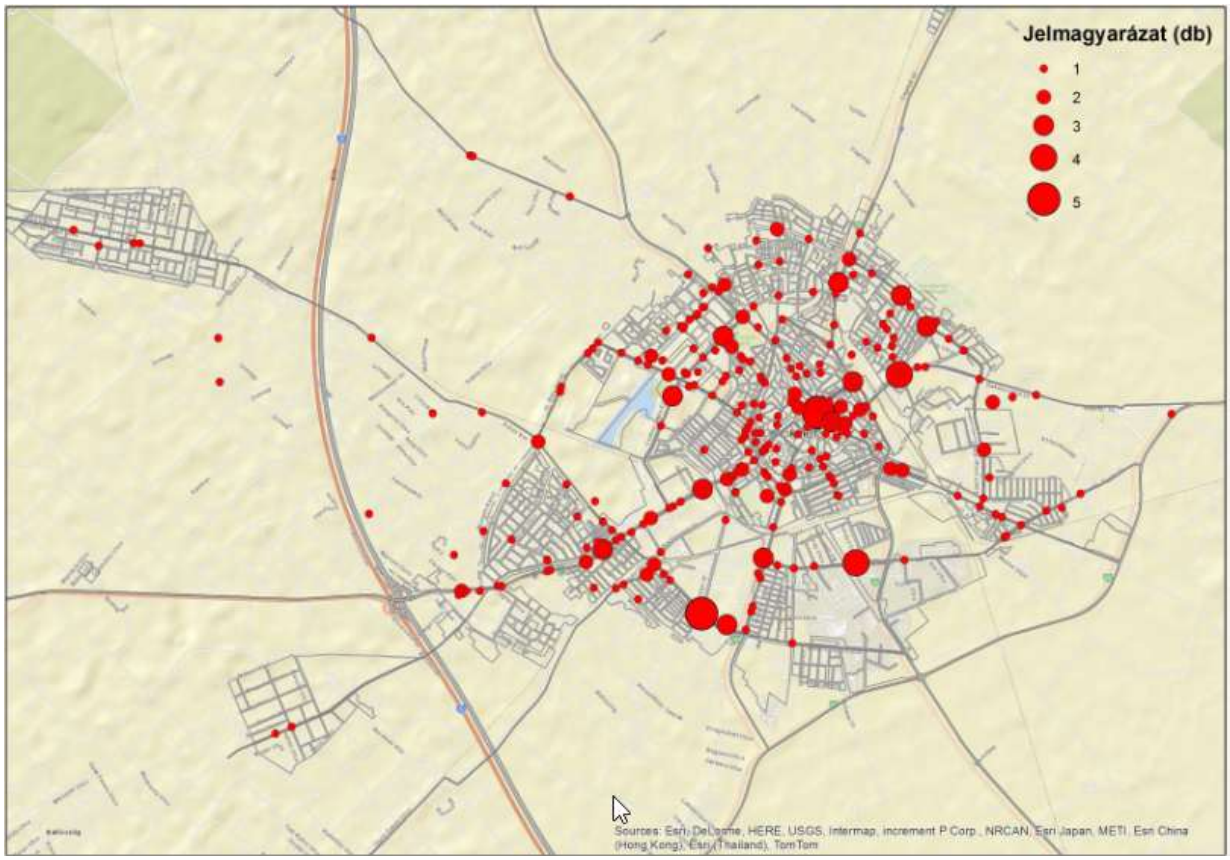

Forrás: Kecskemét Fenntartható Városi Mobilitási Terve, KTI 2016.

- A Kiskörút térsége és a település központja, a déli városrészek irányából csak nehezen, sokszor kerülővel érhető csak el;
- A Kiskörúton a gyalogosoktól különálló kerékpáros átvezetés sok helyen nem megoldott;
- A forgalomvonzó létesítmények elérhetősége nem megfelelő, sokszor csak jelentős kerülőút megtétele után lehetséges;
- A meglévő kerékpáros útvonalak többsége balesetveszélyes járda, kerékpárút vagy közös, elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút;
- Nincs kiépítve a B+R parkoló sem a vasútállomás, sem a helyközi buszállomás területén;
- A kerékpárutak átvezetése a csomópontokon általánosságban nem megoldott, sok helyen hiányoznak a kerékpárosok számára a jelzőlámpák, a burkolati átvezetés.

Jellemzően a csomópont vagy kereszteződés előtt kerékpárút vége tábla, a csomópont vagy kereszteződés után pedig kerékpárút tábla került elhelyezésre. Jellemzően az útpálya szélén vezetett kerékpárutak esetén sok a beláthatatlan kereszteződés, ami jelentős balesetforrás (83. ábra).

83. ábra: *Kecskemét kerékpáros baleseti térképe*

Adatok forrása: Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Közlekedésrendészeti Osztály 2019.

Térségi kerékpárút hálózat

Kecskemét térségében a kerékpárutak minősége jobb, mint a város legtöbb szakaszán. A többségük az elmúlt években épült. Azonban a térségi kapcsolatok hiányosak, kiépített kerékpárutak csak Nagykőrös, Városföld és Kerekegyháza közigazgatási területét érik el. A térségi kerékpárút hálózat szakadásmentes elérését a Ny-i és ÉNy-i irányokban nehezíti az M5-ös autópálya felüljáróin hiányzó kerékpáros átvezetés. Ez nem csak a szomszédos települések (pl. Ballószög, Lajosmizse, Helvécia) szakadásmentes elérhetőségét teszi lehetetlenné, hanem a jelentős munkavállalói réteggel rendelkező egyéb belterületi egységek, szatelliták (pl. Kadafalva, Méntelek, Heténygyháza) elérhetőségét is.

Kecskemét városi kerékpárhálózatához hasonlóan, a várostérség északi és nyugati területe ellátottabb kerékpáros infrastruktúra szempontjából. A déli területeken csak Kecskemét és Városföld között épült kerékpárút (melynek megközelíthetősége azonban nem megfelelő a város belsőbb körzeteiből) keleten pedig csak a 44-es főút mentén biztosított kerékpáros kapcsolat, ami azonban véget ér Nyárlőrinc előtt.

A hálózati hiányok mellett, további problémát jelent az egyéb kerékpárforgalmi létesítmények kiépítetlensége. Kevés például a B+R parkoló Kecskemét várostérségében elhelyezkedő települések vasútvonalai mentén. A 142-es vonal mentén teljesen hiányzik a B+R hálózat. A 145-ös vonalon is csak Lakitelken van kialakítva egyszerű, fedetlen kerékpártárolási lehetőség. A legjobban ellátott vasútvonal B+R szempontból a 140-es. Nagykőrösön és Kiskunfélegyházán komoly kihasználtsággal üzemelnek a parkolók, s Városföldön is található kiépített kapacitás.

Gyalogos közlekedés

Kecskemét városa hazai összehasonlításban viszonylag hamar és nagy területen alakított ki a belvárosában gyalogos- (kerékpáros) zónát. A terület látványosan jól működik, a gépjármű közlekedésben zavart nem okoz. A gépjárműmentes Főtér és környezete hamar az itt élők kedvenc találkozóhelyévé, közösségi terévé vált. A funkcionálisan túlterhelt belváros kiterjesztésével a gyalogos felületek bővítése indokolttá vált, ennek azonban korlátja a jelenlegi közúti hálózat, melyben az elavult közlekedésszervezési elvek konzerválódtak. A Kiskörút továbbra is átmenő jellegű közúti forgalmat bonyolít le, egyirányú soksávos kapacitív kialakítása erre alkalmassá is teszi. A belvárosi gyalogos zónát a nagykapacitású, területelvágó hatású Kiskörút egy szigetté formálja. A helyzet oldása sürgető, a közúti szempontból túldimenzionált Kiskörút olyan létesítményeket vág le a belvárosi magról, mint a Piaccsarnok és Centrum áruház, valamint azok szolgáltatási és kereskedelmi környezete, a Rákóczi út közigazgatási, kulturális, vendéglátó és kiskereskedelmi egységei, a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház, vagy éppen a Piaristák tere oktatási és szabadidős terei.

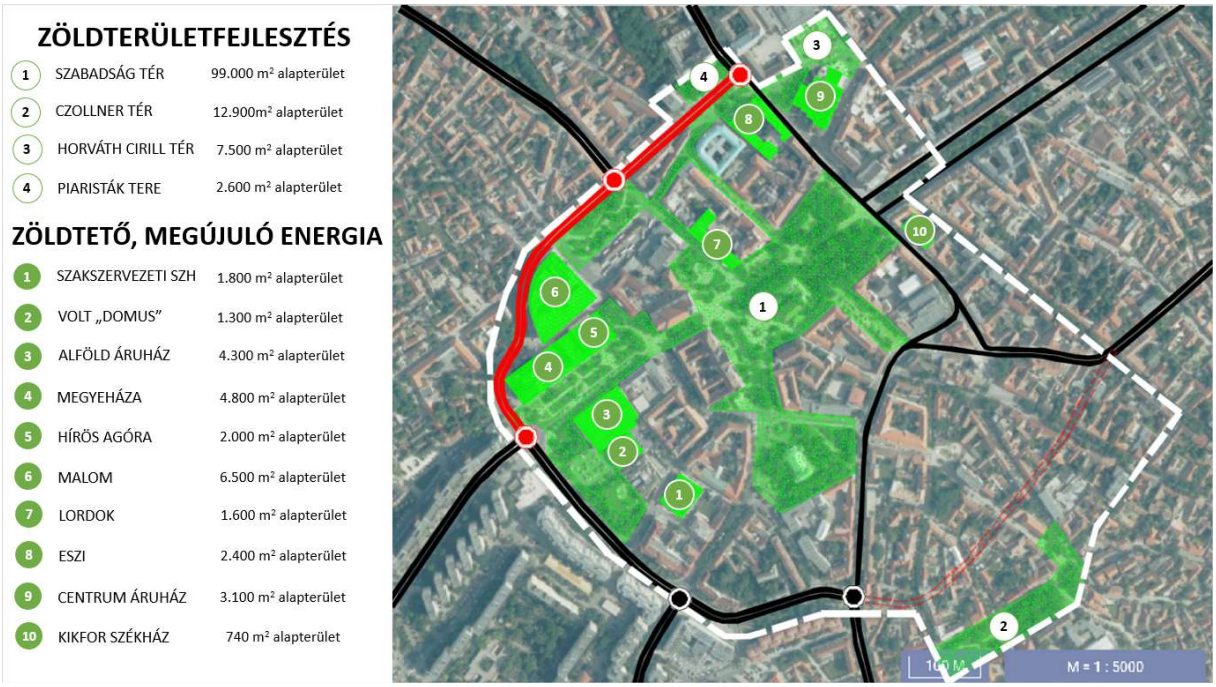
Az elmúlt évek és napjaink lakossági kérdőíves felmérései rávilágítottak arra, hogy jelentős igény mutatkozik Kecskeméten a szabadtéri közösségi terek és rekreációs célú zöldfelületek, parkok növelésére, a kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek javítására. Éppen ezért a már befejezett (Rákóczi út – Vasútkert revitalizációja, Szabadság tér és környezete) és előkészítés alatt álló projektekkel (pl. Széchenyi tér funkcióváltó hasznosítása, a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház felújítása, a Kodály Intézet fejlesztése, az átköltöztetendő Tűzoltó Laktanya tömbjének revitalizációja, a Belváros felszíni parkolásának visszaszorítása) összhangban, a gyalogos felületek bővítése – első ütemben – a Belvárostól déli és nyugati irányban, illetve északi irányban indulhat meg (84. ábra).

Hosszú ideje húzódó kérdés, a volt KTE pálya funkcióval történő feltöltése, illetve az intermodális csomópont kiépítése és környezetének rendezése (Vasútkert II. ütem), melyek újabb lehetőséget teremthetnek a nyitott közösségi terek kialakítása előtt, ezeket azonban a belvárosi közúti forgalomszervezési és parkolási intézkedéseknek is támogatniuk kell.

A Szabadság- és Kálvin téri, valamint a Kéttemplom köz területén megvalósított városrehabilitációs beavatkozás mellett, 2014-2015-től több koncepcióterv is napvilágot látott a Belváros gyalogos megközelíthetőségének fejlesztéséről, illetve annak kiterjesztéséről (pl. Széchenyi tér fejlesztése, Görögtemplom utca revitalizációja, Arany János utca közterületi fejlesztése), emellett konkrét fejlesztések is megvalósultak a volt Centrum áruház környezetének közterületi felújításával.

A Belvároson kívül is több közterület-, játszótér- és parkfejlesztés valósult meg az elmúlt 6 évben. Ennek köszönhetően 2014 és 2019 között mintegy 10,3%-kal növekedett az önkormányzati kiépített út és köztér területe Kecskeméten, amely 2019-re meghaladta az 1 millió 850 ezer m^2-t.

84. ábra: *Belvárosi gyalogos- és zöldfelületek kiterjesztésének lehetőségei*

Forrás: Kecskeméti Városfejlesztő Kft. 2020.

A legjelentősebb beavatkozások közül ki kell emelni a Homokbánya városrész „Zöldváros” beruházását, melynek keretében a korábban elhanyagolt és alulhasznosított, több mint 1 ha-os területen létrejött egy kerékpáros élménypark, hozzá tartozó pihenő és játszóparkkal, valamint kerékpáros és gyalogos sétánnyal. Emellett a város több pontján (*pl. Katonatelep-Lombos utcai*

közpark komplex közterületi rehabilitációja, Mercedes-Benz Sportakadémia közterületi környezetrendezése, Vacsi köz-Guba park, Kristály tér, Pisze kút tér, Magyar népmese tematikus játszótér kialakítása a Hankovszky Zsigmond ligetben) jelentős közterületi, park- és játszótér fejlesztési beruházások valósultak meg, több ezek közül a Kecskemét 4.0 Program keretében meghirdetett „Fogadj örökbe egy parkot" program keretében (*Temes tér, Petrovics utcai közpark, Czollner tér, Széchenyi sétány-Fürkész játszótér*). A konkrét fejlesztéseken kívül számos városrész területeire (*Rávágy tér közterületi fejlesztése, Mária utca felújítása, Csalánosi erdő, Sás-Hínár utcai játszótér közösségi tér fejlesztés, Katona Zsigmond tér [Lombos utcai közpark] főtérré alakítása, Halasi úti hobbiknál közösség tér tervezési munkái*) készültek el közterületi, kertépítészeti és környezetrendezési koncepciótervek, illetve tervdokumentációk.

A gyalogos közlekedés fejlesztése fontos a város számára, nem csak a gépjárműforgalom visszaszorítása, a mozgássérültek, vagy a kismamák akadálymentes közlekedésének biztosítása, hanem a tömegesen jelentkező lakossági igények miatt is, melyek felhívják a figyelmet a környezet- és klímavédelmi vonatkozásokra is. Sajnos 2014 és 2019 között a városban jelentős mértékben növekedett egyes légszennyező anyagok (pl. PM_{10} és NO_x) határérték túllépéseinek száma, melynek csökkentésében jelentős szerepet játszhatnak a zöldfelületi fejlesztések, melyek elindítása időszerűvé vált Kecskeméten.

1.1.9.5 Parkolás

Kecskemét alapvető öröksége és évtizedek óta **feszítő városszerkezeti problémája a mezővárosi múltból fakadó egyközpontúság**. Hasonló nagyságú városokhoz képest igen szűk területen belül, túlzott mértékben összpontosulnak a nagyvárosi funkciók (hivatalok, közintézmények, kiskereskedelem, szolgáltatás, szabadtéri programok, stb.). A különböző tevékenységek ilyen kis területen történő sűrűsödésének egyenes velejárója lett a városközpontot terhelő – s az utóbbi évtizedben egyre nagyobbá váló – gépjárműforgalom, s a romló belvárosi parkolási körülmények.

A városi szintű parkolási helyzetet tovább bonyolítja, hogy 2011 és 2019 között, a kedvező gazdasági helyzetnek, illetve az általános jólétnek köszönhetően, a Kecskeméten regisztrált **személygépjárművek száma 32%-kal növekedett** (2019-ben 52.686 db), továbbá a Kecskemétre bejáró napi ingázók száma is jelentős mértékben emelkedett (a 2011-ben regisztrált ~14.000 főről, a napjainkban becsült ~20.000 főre), ami a belváros, az iparterületek és a sűrűn lakott lakótelepek esetében jelent új parkolással kapcsolatos kihívásokat (pl. szűkülő parkolókapacitás, zöldfelületek terhére kialakított felszíni parkolók, zöldfelületeken történő parkolás, hiányzó városszéli P+R parkolók).

Bár az elmúlt években az autók száma jelentős mértékben bővült Kecskeméten, ezt a növekedést nem tudta követni a parkolási infrastruktúra fejlesztése. Néhány lokális beruházáson (pl. Intelligens parkolásirányítási rendszer kiépítése a Kálvin téren és a Lordok passzázs előtti parkolómezőben, Benkó Zoltán Szabadidőközpont Nyíri úti bejárata előtt kialakított parkolók, Homokbányai közterület fejlesztések) kívül jelentősebb beavatkozások egyelőre nem történtek a településen.

Figyelembe véve a város fejlődőképességét és a gépjárművek számának ilyen mértékű növekedését, a jelzett tendenciák felvetik a szükségességét egy **új** – közlekedésfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódó – **városi parkolási struktúra** kialakításának, melynek központi elemei a **parkolóházak**, a **mélyparkolók, a városszéli P+R rendszerek**, valamint **a helyi közösségi közlekedés** fejlesztése, illetve a belvárosi **felszíni parkolás visszaszorítására** tett erőfeszítések (pl. szabályozási és díjfizetési kérdések áttekintése) lennének.

A kecskeméti közlekedésfejlesztési és köztér rehabilitációk (pl. Intermodális központ kialakítása, Noszlopy Gáspár Park fejlesztése, Széchenyi tér rehabilitációja, városszéli P+R parkolók az elővárosi közlekedési rendszer fejlesztéséhez kapcsolódóan) elhúzódásával, valamint egyes ingatlanfejlesztések elmaradásával (pl. a volt KTE pálya területén tervezett kereskedelmi létesítmény megépítése), nem tudtak megépülni a tervezett városi parkolók. Ezen a helyzeten némileg segíthet, hogy elindult a Megyei Kórházhoz kapcsolódó parkolóház építés (385+32 új parkoló kialakítása), amely az intézmény egyre növekvő parkolási igényeit igyekszik kielégíteni.

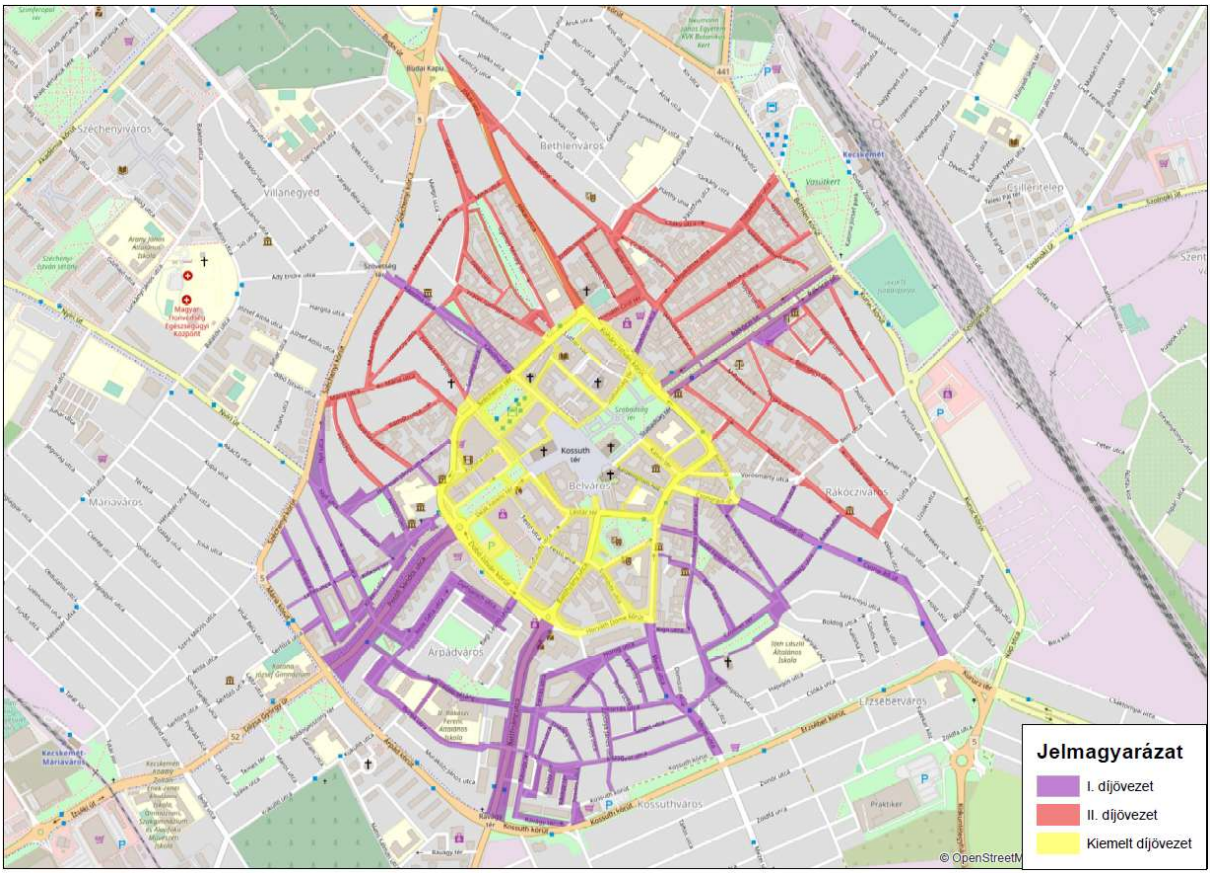
Érdemes külön is foglalkozni a **belvárosi parkolás** helyzetével, amely az elmúlt években **egyre kevésbé tudta/tudja kielégíteni a növekvő társadalmi igényeket**. Ez részben a funkciók belvárosi térbeli koncentrációjából, ezzel párhuzamosan a munkahelyek jelentős számából[13], a belváros átépüléséből és a lakóegységek, illetve személygépjárművek növekvő számából, valamint helyi jellegzetességekből (a belvárosi lakáshoz ugyan tartozik telken belüli parkoló, de azt nem vásárolja meg a lakástulajdonos) adódik.

Kecskemét Megyei Jogú Város közigazgatási területén a **fizető várakozási (parkolási) területekre vonatkozó rendelkezések**et Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének *„a díjfizetési kötelezettség alá tartozó várakozási területeken a közúti járművel történő várakozási közszolgáltatásokról és a várakozóhelyek rendeltetésétől eltérő használatáról”* szóló 8/2016. (IV. 28.) önkormányzati rendelete tartalmazza. A rendelet hatálya Kecskemét Megyei Jogú

[13] *Az OPTEN 2019 adatbázisa alapján, a kecskeméti székhelyű, működő gazdasági társaságok mintegy 12.600 munkahelyet működtetnek a Nagykörúton belül, ehhez adódnak még a szolgáltatás és kiskereskedelmi szférába tartozó nem kecskeméti székhelyű vállalkozásoknál (pl. Posta, távközlési szolgáltatók, kiskereskedelmi üzletek), valamint a hivatalokban, az iskolákban, a kulturális, egyházi és civil szervezeteknél dolgozók.*

Város közigazgatási területén, a rendelet 1. mellékletében megjelölt díjfizetési kötelezettség alá tartozó várakozási területekre és a díjfizetési kötelezettséggel érintett várakozási területekre terjed ki (85. ábra).

85. ábra: Kecskemét parkolási övezetei

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás 2020.

A fizető-várakozóhelyek üzemeltetését 2015. július 1-től Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata ellenőrzése alá tartozó Kecskeméti Városrendészet látja el. A fizető-várakozóhelyek a városban 2 díjövezeti besorolásban (I. díjövezet, II. díjövezet) 3 zónában vehetők igénybe.

A Nagykörúton belül és annak közvetlen szomszédságában (pl. Rávágy tér) található 155 utcában, több mint 6.500 nyilvántartott parkolóhely közül, 121 utca mintegy 5.700 várakozóhelye fizetési kötelezettséggel terhelt. A Nagykörúton belül mindössze 30 utca nem fizetős, s további 4 utca csak részben érintett parkolási díj fizetéssel. A fizetős parkolóhelyek üzemeltetése jegykiadó automatával, átalánydíjas bérlettel és mobiltelefonos díjfizetési rendszer használatával történik.

1.1.10 Közművesítés

Kecskemét számára az elmúlt évtizedekben az egyik legnagyobb kihívást a ***közműhálózat, közműellátottság*** – a város fejlődésével lépést tartó – fejlesztése jelentette. A közmű- és infrastrukturális ellátottság tekintetében Kecskemét a megyei jogú városok körében az utolsó helyek egyikét foglalta el egészen a 2000-es évek elejéig. Az 1990-es évek végétől elinduló fejlesztéseknek, majd a 2000-es évek középső, illetve második felében lezajlott ISPA programok („Kecskemét Város Agglomeráció Szennyvízelvezetési és Tisztítási Rendszerének Fejlesztése") keretében megvalósított fejlesztéseknek köszönhetően, jelentős változások következtek be az ellátottsági mutatók tekintetében, így Kecskemét a leszakadó városok csoportjából a felzárkózók körébe került (27. táblázat).

27. táblázat: *Kecskemét közmű-ellátottsági mutatóinak változása a megyei jogú városok összevetésében*

Megnevezés	Kecskemét			Békéscsaba			Szeged			Hódmezővásárhely		
	2008	2014	2018	2008	2014	2018	2008	2014	2018	2008	2014	2018
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	n.a.	95,6	98,6	94,5	93,4	94,1	99,1	97,3	99,6	94,6	98,7	99,4
Közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	68,3	68,4	70,9	53,7	86,4	88,5	97,7	92,5	94,1	82,3	87,8	91,1
Vezetékes gázzal fűtött lakások aránya (%)	87,8	82,6	82,2	98,3	88,4	88,2	n.a.	94,5	93,4	87,2	81,7	81,7

Forrás: KSH 2020

A később részletezendő abszolút számok tekintetében is szemmel látható Kecskemét fejlődése, ugyanakkor a város infrastrukturális lemaradása (különösen a csatornázottság és az ebből adódó közműolló tekintetében) olyan nagy volt, hogy a 2005-2010 között jelentősen javuló csatornázottsági adatok ellenére a település – több mutató esetében is – még mindig elmaradt a megyei jogú városok átlagától, azonban érzékelhető a jó mutatókkal rendelkező megyei jogú városok sorához történő fokozatos felzárkózás.

1.1.10.1 Víziközművek

A város lakónépességének száma az elmúlt évtized folyamán a 2010 évi csúcs, majd néhány évnyi ingadozás után 2013 óta folyamatosan enyhén csökken, ugyanakkor a lakásállomány folyamatos növekedése figyelhető meg, melyek döntően a központi belterület szélén, az egyéb belterületeken, illetve külterületen épültek, amely jelentős igényt fogalmazott meg a víziközmű hálózatok fejlesztésével kapcsolatban is (28. táblázat).

28. táblázat: *Kecskemét víziközmű ellátottságának változása (2000, 2008, 2014-2018)*

Megnevezés	2000	2008	2014	2015	2016	2017	2018
Általános adatok							
Lakónépesség az év végén (fő)	107.615	111.428	111.836	111.724	110.813	110.638	110.687
Lakásállomány az év végén (db)	43.443	46.329	50.272	50.337	50.415	50.588	51.029
Víziközmű ellátás							
Közüzemi ivóvízvezeték hálózat hossza (km)	347,5	594,3	633,6	630,0	630,0	606,6	608,2
Ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	38.888	46.329	48.048	48.162	48.694	49.382	50.330
Év közben a vízhálózatba bekapcsolt lakás (db)	627	294	291	119	539	688	948
Háztartásoknak szolgáltatott víz (1000 m^3)	3476,0	3664,7	3482,5	3592,6	3588,3	3650,7	3715,1
Összes szolgáltatott víz (1000 m^3)	6244,8	5772,2	5728,1	5931,1	5910,9	6094,3	6021,5
Szennyvízelvezetés							
Közüzemi szennyvízgyűjtő hálózat hossza (km)	135,0	340,1	388,5	388,8	400,2	402,3	404,8
Szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcs. lakás (db)	21.599	31.641	34.369	34.487	35.210	35.601	36.178
Év közben a hálózatba bekapcsolt lakás (db)	204	5462	123	125	723	391	577
Szennyvízgyűjtő hálózatra kötött lakás (%)	49,7	68,3	68,4	68,5	69,8	70,4	70,9
Háztartásokból elvezetett szennyvíz (1000 m^3)	2378,7	2956,2	2985,0	3066,8	3045,0	3060,4	3104,3
Összes elvezetett szennyvíz (1000 m^3)	6670,7	6253,4	7138,9	7398,3	7185,7	6830,7	7116,2
Tisztítás nélkül elvezetett szennyvíz (1000 m^3)	555,5	52,2	-	-	-	-	-
A szállított folyékony hulladék (1000 m^3)	-	26,3	20,3	23,8	27,7	33,6	27,7
1 km közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsatorna hálózat (m)	388,5	572,3	613,2	617,1	635,2	663,2	665,6

Forrás: KSH 2020

1.1.10.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Közműves vízellátás

Kecskemét vízellátása a város vízbázisának mélyfúrású kútjairól 2 db vízmű telepen keresztül biztosított. Kecskemétről vízátadás történik Ballószög és Helvécia településekre, valamint ágvezetékeken jut el a víz a külső településrészekre (Katonatelep, Kadafalva, Méntelek, Kossuth és Törekvés Tsz lakótelepek, Hetényegyháza, Matkó, Borbás).

A vízellátó rendszer üzemeltetője a BÁCSVÍZ Zrt. A társaság, illetve jogelődje az Észak-Bács-Kiskun Megyei Vízmű Vállalat 1950 óta végez közműves ivóvíz- és csatornaszolgáltatást. A Zrt. jelenleg több mint 50 településen nyújt közműves ivóvíz-szolgáltatást, Bács-Kiskun vármegyén kívül Szolnok és Pest vármegye D-i részének néhány településén is.
A város vízvezeték hálózatát a 81. ábra mutatja. A város és kapcsolt település-településrészek vízellátása 2 db vízmű telepről történik:

I. sz. telep: A cég székhelye mellett található az Izsáki út – Vízmű u. – III. Béla krt. közötti területen (10214/15 hrsz.).
Kapacitása: 16.500 m^3/nap.

II. sz. telep: A Műkertváros DK – i részén a Csongrádi út mellett található (0753 hrsz.).
Kapacitása: 24.000 m^3/nap.

A III. sz. telep Nyárlőrinc közigazgatási területén található a 44. sz. főút mellett, a korábbi évtizedek tervezett fejlesztéseinek és vízigényeinek okán épült, azonban Kecskemétre víztermelés innen nem történik, jelenleg 1 kútcsoporttal üzemel és Nyárlőrinc község vízellátását biztosítja. Szükség esetén bekapcsolható Kecskemét vízellátásába a II. sz. telepen keresztül.
Maximális napi termelés 2018-ban I. + II. vízmű: 11.805 + 16.856 = 28.661 m^3/nap
Az éves lekötött vízigény: 8.200.000 m^3/év

Az I. és II. telep jelenlegi összes víztermelő kapacitása mintegy kétszerese a fogyasztásnak, amely kellő tartalékot biztosít az esetleges üzemzavarok kezelésére.

A beépítésre szánt területeken az ellátottság néhány éve gyakorlatilag elérte a 100 %-ot.

A teljes vízfogyasztásból a lakossági vízfogyasztás mintegy 60-62 %-ot tett ki az utóbbi években. Az értékesített vízmennyiség 2010 óta folyamatos enyhe növekedést mutat gyakorlatilag minden szektorban, ami a gazdaság esetében a Mercedes gyár 2012. évi indulásának, valamint a hozzá kapcsolódó beszállítói telephelyek bővülésének, míg a lakossági vízfogyasztás esetében – a (statisztikai nyilvántartás szerint) csökkenő lakónépesség ellenére – a javuló társadalmi életkörülményeknek és anyagi helyzetnek köszönhető.

86. ábra: A város vízvezeték hálózata

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa, BÁCSVÍZ Zrt.

Az 1 főre jutó ivóvíz felhasználás az utóbbi években Kecskemét területén 85-92 l/fő/nap között volt, enyhe növekedést mutat.

A kecskeméti vízmű termelési adatai (I. és II. telep összesen) az utóbbi 5 évben 7037 ezer, illetve 8411 ezer m^3/év között változott, enyhe növekedést mutat. A víztermelés egy éven belül viszonylag folyamatos. A termelés és az értékesítés adatai között mérhető különbség, a vízveszteség (víztisztító telepi, hálózati, stb.), ami az ütemezett tisztító telepi és hálózati fejlesztéseknek köszönhetően csökkenő mértékű.

Kecskemét legjelentősebb ipari, közületi és egyéb fogyasztói:

Kecskeméti Termostar Kft., Gallfood Pulykafeldolgozó Kft., Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft., BKKM Kórház, Univer-Product Zrt., FBZ Investment Kft., Neumann János Egyetem, STI Nyomda Kft., MÁV Zrt., Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága, Büntetés-végrehajtási Intézet, Hófehér Kft., Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt.

Ezen fogyasztóknak 2014-2018 között értékesített vízmennyiségekről nem rendelkezünk adatokkal.

A vízbeszerzés létesítményei:

Kecskemét, valamint kapcsolódó településrészeinek, továbbá Ballószög és Helvécia településeknek a vízellátása a 2 db vízmű telepen lévő összesen 49 db mélyfúrású kútból történik, melyek döntően a 200-300 m közötti mélységközben található vízadó rétegekre (mélységi rétegvizek) települtek, azonban található közöttük 450 m mély kút is. A két telepen összesen üzemelő kutak száma 36 db, melyek közül 6 db csak időszakosan üzemel.

Az I. sz. telepen 23 db kút található, melyből 5 db üzemen kívüli
A II. sz. telepen 26 db kút található, melyből 7 db üzemen kívüli
A vízbázis fejlesztésének tervezéséről nincs tudomásunk.

Mindkét vízmű telepre érkező nyersvíz általában a hatályos többször módosított 201/2001. (X. 25.) Korm. rendeletben meghatározott határérték feletti ammóniumion- (0,5 mg/l), vas- (0,2 mg/l) és mangán (0,05 mg/l) tartalmú, emiatt vízkezelést igényel.

A vízkezelés létesítményei:

A nyersvíz minősége miatt mindkét vízmű telepen üzemel vízkezelő technológia, melyek felépítése és üzemelése is hasonló egymáshoz: gáztalanítás, vas-, mangán-, arzén-, ammóniummentesítés, fertőtlenítés klórozással.

A kezelt víz a szűrőkről klórozást követően a tisztított víz tárolókba kerül, ahonnan nyomásfokozó szivattyúk segítségével jut a magas tározóba.

A telepek kihasználtsága kb. 50 %-os, így a vízellátó rendszer (vízbázis, illetve vízmű) szabad kapacitással rendelkezik, vízigény növekedést ki tud elégíteni.

A szolgáltatott ivóvíz minőségi paramétereit az üzemeltető akkreditált laboratóriuma rendszeresen ellenőrzi. Az ivóvíz minősége a jelenleg hatályos jogszabály előírásainak minden tekintetben (kémiai és bakteriológiai szempontból) 100 %-ban megfelel.

Kecskemét vízellátó rendszerében az egyes kutak vizének keverésével, illetve a magasabb arzéntartalmú kutakból történő kisebb víztermeléssel érik el (a vízkezelés mellett), hogy az arzéntartalom határérték alatt legyen a szolgáltatott ivóvízben.

A vízelosztó hálózat létesítményei:

A város vízvezeték hálózatának hossza (bekötővezetékek nélkül) 2018-ban mintegy 608 km, melyből mintegy 31 % az azbesztcement (ac), közel 49 % a műanyag (KM-PVC, KPE), több mint 19 % a horganyzott acél (hg) és 1 % alatti az egyéb (öv, göv) csövek aránya.

A folyamatos hálózat korszerűsítéseknek köszönhetően csökkent az ac, illetve nőtt a műanyag és a göv (gömbgrafitos öntöttvas) csövek aránya a hálózatban.

Vezetékes vízzel ellátottak a beépítésre szánt területek, továbbá az azokhoz közeli sűrű tanyás beépítésű beépítésre nem szánt területek jó része is.

A hálózati nyomást és a tűzivíz-igényt az Ipoly u.-ban (2214/4 hrsz.) található 3000 m^3 térfogatú víztorony, valamint a két vízmű telepen üzemelő 8+2 tartalék szivattyú biztosítja.

Emellett a vízellátó rendszerben a vízmű telepeken 6 db térszíni tározó is található 10.000 m^3 térfogattal, melyből jelenleg 2 db (3000 m^3) a II. sz. vízmű telepen nem üzemel.

A város vízellátását biztosító két vízmű telep üzeme teljeskörűen automatizált. A vezérlés alapja a 3.000 m^3-es víztorony szintje, melyet a telepek közötti részaránynak megfelelően szivattyúk tartanak az elmúlt évtized fogyasztói szokásainak megfelelően meghatározott, 24 órás kiegyenlítődésű jellegsávban.

Az ivó-, ipari, illetve tűzivíz-, valamint öntözővíz ellátás a vezetékes vízhálózatról biztosított és a későbbiekben is biztosítható.

Ivóvízminőség-javítás (2014-2018 között megvalósult beruházások, fejlesztések):

A Dél-Alföldi regionális Ivóvízminőség-javító Program megvalósítására létrehozott „Kék-víz" Észak-Bács-Kiskun Megyei Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás keretében Kecskeméten az alábbi fejlesztések valósultak meg 2015 őszéig, illetve azt követően:

- 5 db kút szűrőcserés felújítása és a kapcsolódó építmények és gépészeti szerelvények rekonstrukciója;
- Vízkezelési technológia fejlesztése (légkiválasztó tartályok beépítése, szűrőtartályok és -töltetek cseréje), gépészeti szerelvények rekonstrukciója;
- 2 db kút szűrőcserés felújítása és 2 db kút melléfúrásos felújítása, valamint 6 db rossz műszaki állapotú kút megszüntetése eltömedékeléssel;
- Klór-dioxidos fertőtlenítés (BelloZon) kiépítése mindkét vízmű telepen;
- Az I. sz. telep 2 × 1.500 m^3 térfogú térszíni tároló belső bevonatrendszerének felújítása;
- Vízhálózat-rekonstrukciós munkák (tűzcsap- és tolózár-cserék, gerinc- és bekötő-vezetékek kiváltása).

Vízbázis védelem

Üzemelő vízbázis:

Kecskemét, I. és II. sz. vízmű telep kútjainak védőterülete, védőidoma a 35600/2919-13/2016.ált. számú határozattal került kijelölésre.

Az engedély 2027. augusztus 31-ig érvényes.

Az engedély határozatban foglaltak szerint az AQUIFER Kft. (1041 Budapest, Károlyi István u. 21-23. A ép. I/8.) modellezési vizsgálatainak eredményeként Kecskemét I. sz. vízbázisának 21 db kútja és II. sz. vízbázisának 26 db kútja védőterületének belső védőövezete került kijelölésre.

A vizsgálatokról készült dokumentációban foglaltak szerint: *„A kecskeméti vízmű termelő kútjai* hosszú távon felszíni szennyeződésekkel szemben *védett ivóvíz termelésére alkalmasak*. A kutaknak a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásainak értelmében *felszíni védőterülete nincs, így különösebb biztonságba helyezési intézkedésekre nincs szükség*."

A vízmű kutak 5 és 50 éves elérési idejű áramvonalai nem érik el a felszínt, tehát csak rétegbeli védőidom (a felszín alatti térben lehatárolható térrész) kijelölése szükséges. Az 5 éves elérési idejű hidrogeológiai „A" és az 50 éves elérési idejű hidrogeológiai „B" védőidom legmagasabb pontjai a felszín alatt az I. sz. vízműtelep kutjai esetében -96 m-re, míg a II. sz. vízműtelep kútjai esetében -123 m-re, a legmélyebb pontjai a felszín alatt pedig az I. sz. vízműtelep kútjai esetében -261 m-re, míg a II. sz. vízműtelep kutjai esetében -425 m-re találhatóak.

A 16/2016. (V. 12.) BM rendelet szerint, ha az igénybe vett vízkészletből kitermelt vízben mért trícium koncentráció kisebb mint 0,06 Bq/l (0,5 TU), akkor az *védett felszín alatti vízbázisra telepített vízkivételi műnek számít*.

A kecskeméti vízmű területek kutjainak trícium vizsgálatát elvégezték és az eredmények szerint minden esetben a trícium koncentráció 0,06 Bq/l alatti volt, vagyis Kecskemét vízbázisain található kutak összessége mindegyik esetben védett felszín alatti vízkivételi műnek számít ezen vizsgálatok szerint is, melyek a fentebbi modellezés eredményeit is alátámasztják.

Az ivóvíztermelő kutak *belső védőövezete (közegészségügyi védőterülete*) minden esetben kialakított. A kutaktól min. 10 m-es távolságban húzódik a kerítés. Továbbá ezen területek körül minden esetben vízmű (véd)területek találhatóak. A védőterületek gondozása, karbantartása megoldott, nem történik rajtuk vízkészletet veszélyeztető (pl.: mezőgazdasági) tevékenység – az üzemeltető adatszolgáltatása szerint. Az 50 éves elérési időhöz tartozó *hidrogeológiai "B" védőövezet rétegbeli védőidoma függőleges vetületének* felszíni metszete az I. sz. vízműtelep

esetében egy ~4,2-4,3 km átmérőjű szabálytalan kör, míg a II. sz. vízműtelep esetében egy ~6 km hosszú és ~2 km széles ÉNy-DK – i irányú ovális alak.

A vízbázis kijelölt védőterületei és a védőidomok függőleges vetülete, valamint az ezek védelmére vonatkozó előírások beépítésre kerültek a településrendezési eszközökbe.

Távlati vízbázis:

Kecskemét közigazgatási területét távlati ivóvízbázis kijelölés, valamint az ehhez kapcsolódó védőterületek nem érintik.

Egyedi kutas vízellátás

A vezetékes vízzel el nem látott (Kecskemét lakosságának kevesebb mint 1%-át érintő) külterületi ingatlanokon *a vízellátás egyedi kutakból történik*, ahol jelentős problémát okoz ezen lakosság megfelelő minőségű ivóvízellátása, ugyanis az egyedi kutak vízminősége sok esetben nem ismert, illetve a kis mélységű kutak valószínűsíthetően több komponens tekintetében kifogásolhatóak, illetve nem ivóvíz minőségűek. A vezetékes vízzel el nem látott külterületi lakosság megfelelő minőségű ivóvízellátását biztosítani szükséges.

Öntözővíz igény a vezetékes vízen kívül – a felszín alatti vizek közül – csak a talajvízből elégíthető ki a VITUKI ajánlásai szerint az öntözött növénykultúra víznormája alapján a meghatározott vízkontingensen belül. A Kecskemét közigazgatási területén kitermelhető talajvíz kontingens (mintegy 20 éve) 528.000 m^3/év. A kitermelhető talajvíz kontingens lekötési aránya az utóbbi 5 évben 41-60 % között változott, mely a korábbi évek arányaihoz képest növekedés (az 1.17.2. fejezetben részletezettek szerint).

A fentiek oka, hogy a Kiskunsági löszös hát ezen részén a talajvízszint süllyedési problémák miatt a nem ivóvízellátásra történő hidegvíz feltárás, felhasználás az OVF utasítása alapján korlátozás alá esik. Ennek értelmében ilyen célra (pl.: öntözés) csak maximum 30 m mélységű kutak létesíthetők (az első vízzáró réteg feletti vízkészlet igénybevételével) korlátozott számban és korlátozott időtartammal.

Jelentősebb – felszín alatti vízbázisra települt – öntözőtelepek, öntözött területek a város közigazgatási területén nem találhatóak. 1988-tól 1995-ig a Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kara Tangazdaságának a területén Kisfáiban 110 ha-s öntözőtelep üzemelt 520.000 m^3/év lekötött vízkontingenssel, majd 1995 után a lekötött vízkontingens 38.000 m^3/év-re csökkent.

Termálvíz hasznosítás

A város termálkútjaiból döntően fürdési, illetve gyógyászati célú termálvíz hasznosítás történik.

A *Kecskeméti Sportuszoda* területén található *B-783 OKK számú, 1000 m talpmélységű termálkút* az uszoda bezárásáig (2010-ig) az uszoda termálmedencéinek fürdővíz igényét biztosította, valamint a tervek szerint a Csabay Géza krt. 10211/1 hrsz. alatt megépült Versenyuszoda és Élményfürdő termálvízigényét biztosította volna, itt azonban új termál kutat fúrtak, így a B-783 jelű kút jelenleg nem üzemel.

A kút vízminőségének minősítése a Vízkutató Vízkémia Kft. dokumentációja alapján:
„Kecskemét, Sportuszoda, B-783 jelű, 1000 m talpmélységű termálkút vize sok oldott ásványi anyagot tartalmazó, nátrium-hidrogén-karbonátos-kloridos jellegű, igen lágy, jodidos fluoridos termálvíz, melynek jelentős a bromid tartalma. A víz a természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII.25.) EüM rendelet 2. sz. melléklet az „Elismert természetes ásványvíz jellemzői" 1. pont követelményei alapján „külsőleg történő felhasználásban" (fürdővízként) ásványvíznek minősül.

A *Széktói Strand (Kecskeméti Élményfürdő és Csúszdapark)* termálvíz igényét a 2002-ben fúrt *K-932 OKK számú 971 m talpmélységű termálkútból* biztosítják gáztalanítást követően. A kút a 10988 hrsz.-ú ingatlanon található. A kút üzemi vízhozama 450 l/p, vízhőmérséklete 47,0 °C, az éves lekötött vízmennyiség megközelíti a 75 ezer m^3/év mennyiséget. A vízfelhasználás idényjellegű, május 1-től augusztus 31-ig terjed. A kút vize minősített gyógyvíz.

A *Kecskeméti Versenyuszoda és Élményfürdő* termálvíz ellátása a 10211/1 hrsz.-ú ingatlanon 2011-ben fúrt *K-971 OKK számú 1001 m talpmélységű termálkútból* történik gáztalanítást követően. A kút üzemi vízhozama 500 l/p, vízhőmérséklete 46,8 °C, az éves lekötött vízmennyiség megközelíti a 185 ezer m^3/év mennyiséget. A kút vize minősített gyógyvíz.

A K-932 és a K-971 termálkút összekötésre került termálvíz vezetékkel.
Mindhárom kút ugyanarra a hévíztároló homokos összletre települt. A kutak vizének kémiai jellege azonos, gyógyhatásaik hasonlóak.

A kutakból nyert víz megkapta a forgatás alóli mentességet többek között gyógyvízzé minősítésük miatt, így az ezen kutakból nyert vízzel töltött termálvizes medencék töltő-ürítő rendszerben üzemeltethetők.

A termálkutak vízbázisa nem sérülékeny és földtanilag védettnek tekinthető, jelenleg szennyeződése nem tapasztalható. Ezen kutak védőidom, védőterület kijelölése nem történt meg.

A kutak és a fürdők üzemeltetője 2008 augusztusa óta a Hírös Sport Nonprofit Kft. (6000 Kecskemét, Olimpia u. 1/a.).

12.1.10.1.2. Szennyvízelvezetés

Kecskemét szennyvízelvezetése és szennyvíztisztítása a kiépített csatornahálózaton keresztül, illetve a városi szennyvíztisztító telepen megoldott.

Kecskemét szennyvíztisztító telepére érkezik a városi csatornahálózaton keresztül Kerekegyháza, Ballószög, Helvécia és Városföld csatornahálózaton gyűjtött szennyvize is. A központi belterület mellett Kecskemét külső településrészein (Katonatelep, Kadafalva, Méntelek, Kossuth és Törekvés Tsz lakótelepek, Hetényegyháza, Matkó, Borbás) is üzemel szennyvízcsatorna hálózat.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz fogadó állomás (szippantott szennyvíz fogadó műtárgy) Kecskemét mellett Helvécia, Ballószög, Jakabszállás, Nyárlőrinc, Szentkirály, Városföld, Lajosmizse területéről is fogad szippantott szennyvizet (nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizet).

A szennyvízcsatorna hálózat és a szennyvíztisztító telep üzemeltetője a BÁCSVÍZ Zrt. (6000 Kecskemét, Izsáki út 13.). A Társaság Kecskeméten kívül 37 településen üzemeltet szennyvízcsatorna hálózatot, illetve ezen települések közül Kecskeméten kívül 26 településen működtet szennyvíztisztító telepet Bács-Kiskun megyén kívül Szolnok és Pest megye D-i részének néhány településén is.

Szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás

A kecskeméti szennyvízcsatorna hálózaton gyűjtött és a városi szennyvíztisztító telepre vezetett átlagos napi szennyvízmennyiség 2014-2018 között 20.484 és 21.925 m^3/nap között változott.

A szennyvízcsatornával ellátott lakások aránya Kecskeméten (a teljes közigazgatási területre számítva) jelenleg közel 71 %, ugyanakkor a csatornával ellátott területeken a rákötések aránya ~95%.

A teljes elvezetett szennyvízmennyiségből a lakossági szektor (lassan növekvő szennyvíz előállítás mellett) részaránya mintegy 41-45 %-t tett ki az utóbbi években. A szolgáltatott vízmennyiséghez hasonlóan az elvezetett szennyvízmennyiség sem változott számottevően az utóbbi években.

Közüzemi szennyvízcsatornával ellátottak a beépítésre szánt területek, továbbá az azokhoz közeli sűrű tanyás beépítésű beépítésre nem szánt területek kis része is (87. ábra).

87. ábra: A város szennyvízcsatorna hálózata

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa, BÁCSVÍZ Zrt.

Kecskemét legjelentősebb ipari, közületi és egyéb szennyvíztermelői:

Kecskeméti Termostar Kft., Gallfood Pulykafeldolgozó Kft., Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft., BKKM Kórház, Univer-Product Zrt., FBZ Investment Kft., Neumann János Egyetem, STI Nyomda Kft., MÁV Zrt., Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága, Büntetés-végrehajtási Intézet, Hófehér Kft., Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt.

Ezen létesítményektől 2014-2018 között érkezett szennyvízmennyiségekről nem rendelkezünk adatokkal.

A szennyvízcsatornába vezetett szociális (kommunális) szennyvizek minősége megfelel a vonatkozó jogszabályok által előírt minőségi kritériumoknak, melyeknek azonban egyes technológiai szennyvizek nem felelnek meg. Ezen szennyvizek települési szennyvízcsatornába vezetése csak előtisztítást követően történhet.

Az egyes szennyvíz előkezelést igénylő technológiák és a jellemző szennyező anyagok:

- Húsfeldolgozó üzemek, konyhák, sütő- és édesipari, valamint egyéb élelmiszeripari üzemek (SZOE: zsír, olaj)
- Felületkezelő (kromátozás, eloxálás, foszfátozás, stb.) üzemek (nehézfémek, stb.)

A szennyvízcsatorna hálózat létesítményei

A város szennyvízcsatorna hálózatának hossza (bekötővezetékek nélkül) 2018-ban mintegy 404,8 km, melynek döntő része gravitációs csatorna, kis része a nyomóvezetékek aránya. A hosszabb nyomóvezeték szakaszok kapcsolt településrészek és az érintett szomszédos települések szennyvizeinek városi hálózatba továbbítására létesültek.

A vezetékhálózat hossza 2018-ra a 2014 évi adatokhoz képest mintegy 16,3 km-el nőtt.

Az alkalmazott csőanyagok tekintetében a csatornahálózatban több mint 59 %-ot tesz ki a KG-PVC, közel 14 %-ot a KPE, közel 20 %-ot az azbesztcement (ac) és több mint 3 %-ot a beton, míg közel 1%-t a KM-PVC csövek aránya.

A folyamatos hálózat korszerűsítéseknek köszönhetően csökken az ac, illetve nő a műanyag csövek aránya a hálózatban.

A település területén 40 db szennyvízátemelő üzemel. A régi átemelők: a Műkertvárosi, Klebelsberg K. u., MOL, Kutató intézet, Hunyadi téri, Homokbánya, METRO, Vacsiközi, Széchenyivárosi, TESCO, Széles-közi, Tatár-sori, Talfája köz, Kadafalvi, Árpádváros-i, Halasi úti, Knorr-Bremse, Juhász utcai.
Az ISPA keretén belül, valamint azt követően épült átemelők: Erzsébetvárosi I., II., Rendőrfalu I., Műkertváros I., Kecskemét-Katonatelep I., II., III., IV., Kecskemét-Kadafalva II., Kecskemét-Hetényegyháza I., II., III., Mercedes gyár, Daimler út, Matkó közbenső és végátemelő, Méntelek közbenső és végátemelő, Kossuth lakótelep I., II., Rezgő u., Nyomda u.

Szennyvízelvezetési és tisztítási agglomeráció

Kecskemét a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló többször módosított 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet 1. sz. mellékletének 6. táblázatában, azaz a 2014. december 31-én Megfelelő szennyvízelvezető és -tisztító rendszerrel ellátott agglomerációk között szerepel.

A jogszabályban foglaltak szerint az agglomeráció központja Kecskemét, az agglomeráció települései pedig Ballószög, Helvécia, Kecskemét, Kerekegyháza, Városföld.

Az agglomeráció szennyvízterhelése: 249.153 LE (lakosegyenérték) – lakosszám: 128.381.

A fentebbiekben foglaltak teljesültek azzal, hogy Városföld szennyvízcsatorna hálózata is kiépült az elmúlt években.

A közüzemi szennyvízelvezetés a települési szennyvízcsatorna hálózatban biztosított és a későbbiekben is biztosítható.

Szennyvíztisztítás

Kecskemét város szennyvíztisztító telepe a belterület DK-i részén a Mindszenti krt. 36. sz. (8360/3 hrsz.) alatti ingatlanon található.

A szennyvíztisztító telepen mechanikai tisztítás, majd eleveniszapos, mélylégbefúvásos résznitrifikációs biológiai tisztítás történik a tisztított szennyvíz fertőtleníthetőségének a biztosításával, a keletkező szennyvíziszap sűrítésével, rothasztásával, centrifugás víztelenítéssel és a biogáz gázmotoros hasznosításával. Ezen túlmenően a tisztítótelepen lehetőség van szippantott szennyvíz fogadására is.

A mechanikai tisztítási fokozat 1976-ban épült, míg a biológiai fokozat 1993-1994-ben létesült. Problémát jelent, hogy a szennyvíztisztító telep korábbi 500 m-s védőtávolságát, jogszabály már nem írja elő, melyet azonban az üzemeltető továbbra is a korábbiak szerinti feltételekkel fenn kíván tartani.

A szennyvíztisztító telep mértékadó hidraulikai kapacitása (2018): 48.000 m^3/d.
ebből nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kapacitás: 400 m^3/d
Biológiai tisztító kapacitás: 240.000 LE
Átlagos terhelés: 21.364 m^3/d

A *telep jelenlegi átlagos hidraulikai kihasználtsága* ~43-46 %-os a csatornán és a tengelyen érkező szennyvizek esetében egyaránt, azonban szennyezőanyagok tekintetében közel 100 %-s az érkező „tömény” szennyvíz miatt.

A szennyvíztisztító telepről kibocsátott *tisztított szennyvíz befogadója* az Alsó-Tisza-Vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIVIZIG) Csongrádi Szakaszmérnökségének a kezelésében lévő Csukáséri-főcsatorna (időszakos vízfolyás) 44+677 km jobb parti szelvénye parti beömléssel. (EOV koordináták: X = 172360 m; Y = 700810 m)

A tisztított szennyvíz kibocsátás környezetre gyakorolt hatásának a megfigyelésére a telepen és környezetében *5 db talajvíz-megfigyelő kútból álló monitoring rendszer* működik.

A *víztelenített, stabilizált szennyvíziszap* 2010-ig mezőgazdasági felhasználásra került, átmeneti tárolása a szennyvíztisztító telepen történt. Jelenleg a víztelenített iszap a szennyvíztisztító telepen komposztálásra, majd komposztként értékesítésre kerül.

A *rácsszemetet és a homokfogóból származó homokot* a települési hulladéklerakóra szállítják. 2014-2018 között 155,9-218,0 t/év rácsszemét és 668,2-1008,8 t/év homok keletkezett.

A befogadóba bocsátott szennyvíz minőségi paramétereit az üzemeltető akkreditált laboratóriuma rendszeresen ellenőrzi a befogadóba vezetés előtti utolsó telekhatáron belüli aknában. A tisztítási igény az utóbbi években megnőtt, mert a tervezett rész-nitrifikáció helyett, az ammóniára vonatkozó határérték 10 mg/l lett. 2011. január 1-től a foszfor határérték 10 mg/l értékről, 5 mg/l értékre szigorodott, de már korábban is megfelelt a technológia a szigorúbb határértéknek is.

A telep jelenlegi terhelés mellett tartani tudja a rá vonatkozó határértéket.

Biogáz termelés és hasznosítás

A tisztítási technológiában keletkező fölös (szennyvíz)iszap a 3 db anaerob iszaprothasztóba kerül, ahol megtörténik a szerves anyag lebontása, melynek eredményeképpen biogáz és stabilizált iszap keletkezik. A rothasztókban növényi eredetű hulladékokat is fogadnak, melyekből a szennyvíziszappal keverve szintén biogázt termelnek.

A stabilizált iszapot víztelenítik, majd komposztálják, míg a rothasztó tornyokban keletkező biogázt kavicsszűrőn való előszűrést követően 2 db gázmotorban hasznosítják. A gázmotorok hulladék hőjével felmelegített vízzel hőcserélőn keresztül fűtik az iszapot a rothasztóban, valamint a technológiai épületek fűtését biztosítják, továbbá a gázmotor generátorral termelt elektromos áramot a telep részbeni villamos energia ellátására használják. Az összes termelt villamos energia a szennyvíztisztító telep saját igényének mintegy 80 %-át fedezte az utóbbi években.

A termelt biogáz mennyisége 2014-2018 között 1.322.978-1.812.792 m^3/év között változott, a korábbi évekhez képest növekedett. A biogáz összetétele: CH_4 = 70 %, CO_2 = 29 %, egyéb gáz = 1%.

A biogázból előállított villamos energia mennyisége 2014-2018 között 2.690-3.090 ezer kW között alakult, a korábbi évekhez képest növekedett. 2009 óta a megtermelt energiát nem értékesítik, hanem a telep saját energia szükségletének egy részét biztosítják belőle.

A gázmotorok által termelt hőenergia mennyisége az utóbbi években 3.076-3.845 ezer kW volt, melyet télen a rothasztók és a technológiai épületek fűtésére hasznosítják.

A termelt biogáz, ezáltal az előállított villamos energia és hő mennyisége is 2017-2018-ban számottevően növekedett, mely több tényező kedvező hatásának eredménye: a szükséges fokozott foszforeltávolítás miatt szükséges a vegyszeradagolás az előülepítőbe, mely növeli a

keletkező biogáz mennyiségét. A biogáz mennyiség növekedéséhez járult hozzá továbbá az utóbbi években fogadott egyéb kisebb szennyvíztisztító telepekről származó kezeletlen szennyvíziszap és a szennyvíziszappal együtt kezelt növényi eredetű hulladék is.

Szennyvíziszap komposztálás

A rothasztott (stabilizált), víztelenített szennyvíziszapot a városi szennyvíztisztító telep mellett, a teleppel azonos 8360/3 hrsz.-ú ingatlanon megépült zárt, kamrás komposztáló telepen komposztálják mezőgazdasági területre történő kihelyezés előtt. A kecskeméti telep iszapja mellett itt komposztálják néhány egyéb a BÁCSVÍZ Zrt. üzemeltetésébe került kisebb települési szennyvíztisztító telepen keletkezett stabilizált, víztelenített szennyvíziszapot is keverve a városi zöldhulladékkal.

Az alkalmazott komposztálási technológia: GORE^{TM}COVER PLS takart, levegőztetett, szabályozott komposztálás, amely intenzív 21 napos előérlelésből és szintén 21 napos utóérlelési ciklusból áll. A komposztálás teljes időtartama 6 hónap.

Az előkezelő és utókezelő csarnokok levegőjét a bűzkibocsátás csökkentése érdekében biofilteren keresztül vezetik a szabadba.

A komposztáló telep kapacitása 19.454,5 m^3/év (21.205,4 t/év), melyből a kecskeméti telepről származó iszap mennyisége 15.220,5 m^3/év.

A komposztált szennyvíziszap mennyisége 2014-2018 között 7.186-14.201 t/év között változott. A komposztáló telep is rendelkezik jelentős tartalékkapacitással. A komposztált szennyvíziszap mennyiségét számottevően befolyásolja az egyéb kezelt települési szennyvíziszap, illetve a kezelt növényi hulladék mennyisége.

A komposztált szennyvíziszapot néhány évvel ezelőttig az értékesítés mellett mezőgazdasági területekre juttatták ki, jelenleg azonban már kizárólag termékként értékesítik.

A *Hírös Komposzt* forgalomba hozatali és felhasználási engedéllyel rendelkezik, mely szagtalan, veszélytelen termésnövelő anyag, a benne lévő tápanyagokon kívül fontos a rendkívül jó víztartó képessége, ami előnyös a talaj és a növények számára.

Technológiai szennyvíz-hasznosítás

A Kecskeméti Konzerv Kft. (6000 Kecskemét, Szolnoki út 35.) üzeméből származó technológiai mosóvíz (borsó és kukorica mosó és szállító víz) olyan magas koncentrációban tartalmaz szerves anyagokat, hogy közcsatornába nem bocsátható (2003-tól a BÁCSVÍZ Zrt. megtiltotta a bevezetést) és előtisztítása is igen költséges lenne, ezért a cég a belterülettől D – re a Mercedes

gyártól Ny – ra lévő *öntöző (hasznosító) telep* területén hasznosítja azt mezőgazdasági haszonnövények öntözésével 2003 óta.

Az öntöző rendszer üzemeltetője a Kecskeméti Öntöző Szövetkezet (6000 Kecskemét, Teleki L. u. 8.)

Ez a *szennyvízelhelyező és hasznosító rendszer* 1976-tól a települési biológiai szennyvíztisztító telep megépüléséig 1993-94-ig fogadta a város mechanikailag előtisztított szennyvizeit a mintegy 700 ha mezőgazdasági területen történő hasznosításra (öntözésre), valamint vegetációs időn kívül a tervezési terület DNy-i határában lévő nyárfás elhelyező területen és az ahhoz kapcsolódó szűrőmezőn történt a szennyvizek elhelyezése.

(Az öntöző telepet a Magyar-Szovjet Barátság MgTSz. alakította ki és üzemeltette.)

A Mercedes gyár ide költözése előtt 2007-2008-ban a teljes öntözött terület nagysága mintegy 160 ha volt, melyre kijuttatott vízmennyiség mintegy 300 000 m^3/év. Az utóbbi 2 évben az öntözött terület kissé változott.

A területre a Konzervgyártól nyomóvezetéken érkezik a szennyvíz az öntöző telep zsilipaknáján keresztül az öntözőrendszer szivattyúira. Havária esetén egy 8500 m^3-s szigetelt nyílt felszínű tározó is rendelkezésre áll átmenetileg a vizek fogadására.

Az öntöző rendszer zárt összefüggő földalatti öntözővezeték hálózat, melyre helyenként hidránsok kerültek. Ezekre csatlakoztatva dobos, szórófejes öntöző berendezésekkel végezhető a területek öntözése.

A nyárfás elhelyező területet a Konzervgyár, illetve az Öntöző Szövetkezet nem használja, így az 1993-94-óta nem üzemel, azonban az öntöző telep központjától tovább vezető nyomóvezeték továbbra is megvan és működőképes – adatszolgáltatás szerint.

Egyedi szennyvízelhelyezés

A szennyvízcsatornával el nem látott – döntően a beépítésre szán területektől távol eső – területeken a szennyvizek elhelyezése részben *zárt gyűjtéssel (vízzáróan kialakított medencékben),* részben pedig *egyedi szennyvíz előkezelést követően szikkasztással történik.*

A gyakorlati tapasztalatok szerint a valóságban ritka a megfelelő zárt gyűjtő kialakítás és a szakszerű (legalább mechanikai előtisztítást követő megfelelő) szikkasztás is. Általában köztes megoldások találhatóak, melyek talaj- és talajvízszennyező források. (A lakóterületek alatti talajvizek legkomolyabb szennyező forrásai a szakszerűtlenül kialakított szennyvízgyűjtő, elhelyező létesítmények.)

1.1.10.2 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Kecskemét Megyei Jogú Város belterületi csapadékvíz elvezetése részben megoldott. A többszintes (nagyvárosias) lakóövezetekben és a sűrű beépítésű belvárosi és egyéb területeken a zárt csapadékvíz-csatorna hálózat kiépült, míg a családi házas (kertvárosias, kisvárosias lakóterületi) övezetekben általában nincs kiépített zárt csapadékvíz-csatorna, legfeljebb helyenként szikkasztó árkok kerültek kialakításra. A belterületi csapadékvizek fő befogadója a Csukáséri-főcsatorna (88. ábra).

A csapadékvíz-csatorna hálózat és a záportározók üzemeltetője a BÁCSVÍZ Zrt. (6000 Kecskemét, Izsáki út 13.).

Az önkormányzati tulajdonú belvízcsatornák döntő többségében igen elhanyagolt állapotban vannak, több helyen erősen benövényesedtek, helyenként 10 évnél is idősebb fák találhatóak a medrükben, a karbantartás hiánya miatt pedig – a meder mellett – a műtárgyak (átereszek, tiltós átereszek) is igen leromlott állapotban vannak.

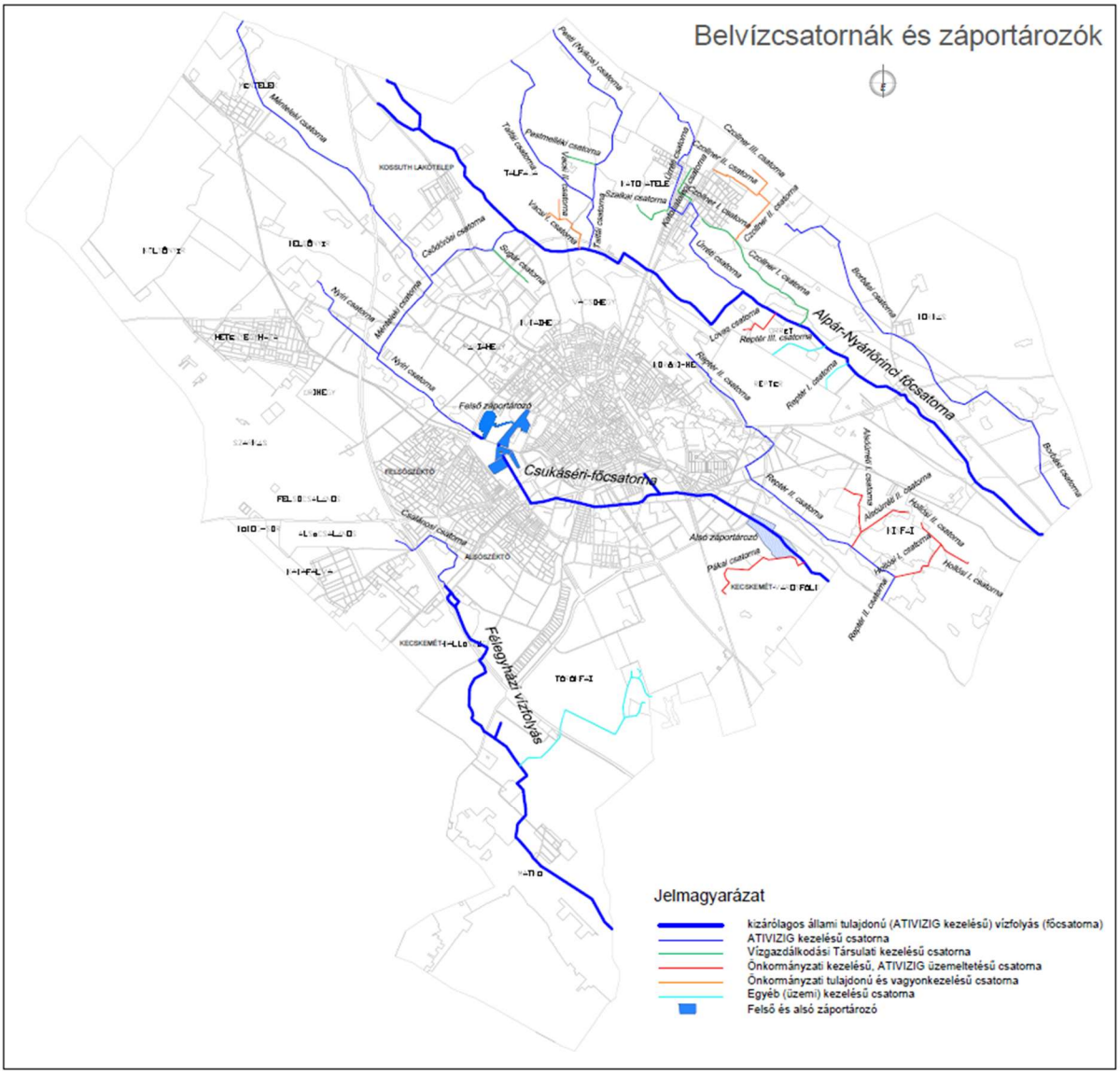
A belterület és környezete felszíni vizei fő befogadóinak egyéb adatai

A *Csukás-éri főcsatorna* a belterület mintegy 95%-nak felszíni víz befogadója, mely a belterület DNy – i oldalán húzódik és ÉNy-DK – i irányban vezeti le a csapadékvizeket.

A főcsatorna 0+00-37+596 km szelvények közötti szakasz az ATIZIVIG, még a 37+596 (Városföld közigazgatási területén) – 50+524 km (a Nyíri csatorna csatlakozásánál) szelvények közötti szakasz az Önkormányzat és a BÁCSVÍZ Zrt. tulajdonában és a BÁCSVÍZ Zrt. kezelésében van. Az 50+524 km szelvény feletti Csukás-ér (Nyíri csatorna) az ATIVIZIG kezelésében van.

A főcsatorna vízszállító képessége a belterület fölött (50+524 cskm) 2,5 m^3/sec, míg az alsó záportározó alatti (40+953 cskm) szelvényében 3,5 m^3/sec, azaz a város területéről csak 1,0 m^3/sec többlet csapadékvizet tud fogadni a csatorna.

***88. ábra**: A különböző kezelők által működtetett belvízcsatornák és a záportározók*

Adatok forrása: ATIVIZIG, Tisza-Kunsági Vízgazdálkodási Társulat, Önkormányzat

A *Reptér II. csatorna* a város K – i, DK – i külterület, valamint a Műkertváros K – i rész felszíni vizeinek befogadója. A csatorna 5+740-6+817 km szelvények közötti zárt szakasz a repülőtéri lakótelep csapadékvizeinek befogadója is. Befogadója a Csukáséri-főcsatorna alsó záportározó alatti szakasza Városföld területén. A csatorna vízszállító képessége a torkolatnál csekély (0,65 m^3/sec).

A *Csalánosi csatorna* a belterület DNy – i szélén lévő Alsószéktó (Homokbányai volt laktanya térség) és Kadafalva K – i (iparterület) rész felszíni vizeinek befogadója. Vízszállító képessége igen csekély (0,25 m^3/sec), többlet csapadékvizet – késleltetés, illetve intenzitás csökkentés nélkül – gyakorlatilag nem tud befogadni.

A *Félegyházi vízfolyás* a város D – i külterületi rész felszíni vizeinek befogadója, valamint végszelvénye fölött csatlakozik bele a Csalánosi csatorna. Vízszállító képessége igen csekély (45+563 km szelvényben 0,56 m^3/sec).

Az *Alpár-Nyárlőrinci főcsatorna* a belterülettől K – re húzódik, a város K – i külterületi rész felszíni vizeinek befogadója. Ugyancsak befogadója a METRO áruház csapadékvizeinek is. Vízszállító képessége jelentős (24+512 km szelvényben 3,0 m^3/sec), többlet csapadékvizet be tud fogadni. Probléma, hogy a belterületektől viszonylag távol húzódik.

A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer

A csapadékvíz elvezető rendszer kialakulása

Kecskemét Megyei Jogú Város belterületi csapadékvíz elvezetése a település természetes mélyvonulatain alakult ki. A város csapadékvíz csatornázása az 1800-as évek második felében kezdődött el a Dellő-tó lecsapolásával, de zömmel az első világháború utáni években épült. A gerinccsatornák a régi nyílt csatornák nyomvonalán, az árkok lefedésével épültek át. A csatornák kis fektetési mélységgel, tégla, vagy monolit beton szerkezettel, kör, vagy békaszáj keresztmetszettel kerültek kialakításra.

A város intenzív fejlesztése az 1970-es évektől kezdődően történik, mely a belterület kiterjesztésével és a terület intenzív beépítésével jár. A beépített területek növekedésével a lefolyó csapadékvíz mennyisége is megnövekedett, ezért egyes csatornaszakaszok – melyek az 1920-as években épültek – az állaguk és keresztmetszetük miatt nem tudják zavartalanul levezetni nagyobb zápor esetén a csapadékvizet.

A város belterületére az 1960-as és az 1980-as években készült csapadékvíz elvezetési tanulmányterv. A Csukáséri-főcsatorna rendezésére – mely a belterület mintegy 95%-nak a vízgyűjtője – az 1970-es évektől készültek tanulmány-, majd kiviteli tervek, illetve ekkor kezdődött a város korszerű csapadékvíz elvezető főgyűjtő csatornájának az építése, átépítése (Csukáséri-főcsatorna, CS 1-0-0 jelű főgyűjtő, alsó záportározó, stb.).

89. ábra: A város csapadékvíz-csatorna hálózata

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa, BÁCSVÍZ Zrt.

A hálózat létesítményei

A Csukáséri-főcsatorna, mint a belterület csapadékvíz főgyűjtő csatornája vízgyűjtő területe 2.121 ha.

A tanulmánytervek alapján, a város belterületén 20 vízgyűjtő terület alakult ki, melyből az 1-16. főgyűjtő közvetlenül a Csukáséri-főcsatornába, míg a 17-20. főgyűjtő a felső záportározóba vezeti a csapadékvizet.

A város csapadékvíz-csatorna hálózatának hossza mintegy 223,6 km, melyből 79 % a beton, több mint 11 % a vasbeton, közel 8 % a műanyag (KG-PVC, KPE), közel 2 % az azbesztcement (ac), illetve közel 1 % a tégla csövek aránya. A hálózat döntően gravitációs, azonban üzemel 4 db kis csapadékvíz átemelő is nyomóvezeték szakaszokkal.

A Csukáséri-főcsatorna a közigazgatási határtól az alsó záportározón keresztül a 42+863 cskm szelvényig nyílt árokkal, majd innen az 5. sz. főútig (45+320 cskm) burkolt nyílt árokkal, innen tovább a Halasi útig (46+970 cskm) zárt csatornaként, ezt követően a Fülöpszállási vasút keresztezéséig (48+170 cskm) nyílt árokkal, majd a vízmű területéig (48+900 cskm) ismét zárt csatornával, innen tovább pedig a felső záportározón keresztül egészen a III. Béla krt.-ig, azaz a

Nyíri csatorna csatlakozásáig (50+524 cskm) nyílt árokkal épült. A zárt szakaszok DN 220 – DN 160 ROCLA vb. csővel kerültek kialakításra.

A főcsatorna ATIVIZIG által meghatározott 3,50 m^3/sec befogadó kapacitása miatt a város területéről lényegesen nagyobb lefolyó csapadékvíz mennyiség (alsó záportározó fölött a csatorna vízszállító képessége 16,4 m^3/sec) a befogadóba történő korlátozott bevezethetősége miatt a főcsatornára időszakos vízvisszatartás céljából záportározók épültek.

Alsó záportározó:

A záportározó 1974-1975-ben épült, 58 ha kiterjedésű és a Csukáséri-főcsatorna 40+953 – 42+400 km szelvényei között található a belterülettől DK - re.

A záportározó átfolyásos rendszerű. Tározási kapacitása 339.360 m^3.

A záportározó az elmúlt évtizedek során feliszapolódott, mely miatt megkezdődött ütemezett felújítása (tározókapacitás növelése kotrással). A tározó rekonstrukciójával párhuzamosan szükséges az időszakos karbantartás is.

A záportározóból a vízátadás a főcsatornába 2 x 1,40 x 1,60 m belső méretű tiltós áteresszel történik. Az átadható vízmennyiség 3,5 m^3/sec.

Az alsó záportározó fejlesztése várható a jövőben a „Duna-Tisza-közi Homokhátság fenntartható fejlesztése” tárgyú nagyprojekt egyik mintaprojektjének keretében. A projekt fő célja a Duna-Tisza közi Homokhátság keleti lejtőjén bekövetkezett kedvezőtlen vízgazdálkodási változások következményeinek a mérséklése.

A vízvisszatartás, vízpótlás egyik célja környezetvédelmi és természetvédelmi szempontú, míg a visszatartott csapadékvíz és tisztított szennyvíz öntözési célú felhasználása mezőgazdasági célokat szolgál.

Felső záportározó:

A Széchenyivárosban a Vízmű területen az 1980-as években épült a többcélú hasznosítású felső záportározó „tó-együttes”, mintegy 45 ha kiterjedéssel.

A felső záportározó vízgyűjtő területe: 352,3 ha, melybe a CS 17-20 jelű főgyűjtő csatornák, valamint a Csukás-ér (Nyíri csatorna) felső szakasza kötnek be.

A többcélú (víztározó, sport- és horgásztó, fürdővíz) hasznosítás miatt, a felső záportározóba bekötő zárt csatornákra a tóba való bekötés előtt homok- és uszadékfogó műtárgyak épültek, illetve a későbbiekben is épülnek a tározó tó vízminőségének megtartása céljából.

A tó tározási térfogata 30 cm-s duzzasztás esetén: 135.000 m^3, amely a nyári párolgás esetén 180.000 m^3 is lehet.

A vízgyűjtő területről lefolyó csapadékvizet a tározó tó – tározási tartaléka miatt – biztonsággal tudja tározni, majd késleltetve a Csukáséri-főcsatornán levezetni. A tóban a tározási szint szabályozása a Vízmű területén lévő elfolyó burkolt nyílt árokba épített elzáró szerkezettel szabályozható.

A felső záportározóból ipari vízkivétel is történik kiépített vízkivételi művön keresztül. Innen történik a tározó körüli szabadidő park öntözése öntözővíz hálózaton keresztül, valamint a locsolóautók töltése.

A lekötött vízmennyiség: 35.000 m^3/év.

1.1.10.3 Energia

Kecskemét energiaellátása jelenleg döntően a villamos energiára, a földgázra, továbbá a földgáz üzemű fűtőművekkel történő távhőszolgáltatásra épül (29. táblázat).

***29. táblázat**: Kecskemét energia közmű ellátottságának változása (2000, 2008, 2014-2018)*

Megnevezés	2000	2008	2014	2015	2016	2017	2018
Általános adatok							
Lakónépesség az év végén (fő)	107.615	111.428	111.836	111.724	110.813	110.638	110.687
Lakásállomány az év végén (db)	43.443	46.329	50.272	50.337	50.415	50.588	51.029
Villamos energia ellátás							
Háztartási villamos energia fogyasztók (db)	52.786	58.934	59.559	59.859	60.228	61.513	61.420
Háztartásoknak szolgáltatott vill. e. (1000 kWh)	87.903	114.386	108.748	113.879	113.200	117.186	118.939
Összes villamos energia fogyasztó (db)	-	63.097	64.790	65.133	65.962	67.695	67.542
Összes szolgáltatott villamos e. (1000 kWh)	-	377.355	470.661	494.621	513.145	538.108	568.036
Gázellátás							
Háztartási gázfogyasztók száma (db)	35.097	40.693	41.514	41.508	41.544	41.703	41.961
Háztartásoknak szolgáltatott földgáz (1000 m^3)	39.094	41.567	32.457	35.364	35.372	38.610	37.329
Összes gázfogyasztó (db)	37.038	43.078	43.955	44.083	44.307	44.728	44.953
Összes szolgáltatott vezetékes gáz (1000 m^3)	105.479	107.503	89.198	94.881	87.042	104.314	92.924
Összes gázvezeték hálózat hossza (km)	573,5	765,3	788,8	790,3	794,2	805,5	814,8
Távfűtés							
Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)	-	11.183	11.180	11.180	11.217	11.217	11.149
Lakosság által felhasznált hőmennyiség (GJ)	-	-	213.447	222.353	234.636	276.218	247.196
Melegvíz hálózatba bekapcsolt lakások (db)	-	10.203	10.406	10.406	10.503	10.503	10.266
Lakosságnak szolgáltatott melegvíz (1000 m^3)	-	-	300	286	313	298	291

Forrás: KSH 2020

*A villamosenergia-*fogyasztók száma és a részükre szolgáltatott villamos energia mennyisége 2014-2018 között folyamatosan az előbbi esetben csekély, míg az utóbbi esetben számottevő mértékben emelkedett. Ezt megelőzően a villamosenergia-fogyasztásban jelentősebb növekedés 2011-ben következett be, amely feltételezhetően elsősorban a Mercedes-gyár és kapcsolódó létesítményei következtében megnövekedett lakásállomány- és lakónépesség növekedésnek köszönhető.

Ezt tükrözik a fenti adatok is, mely szerint 2014-hez képest 2018-ra az összes villamosenergia-fogyasztószám növekedés 4,2 %-os, míg a háztartási villamos energia fogyasztószámának növekedése csak 3,1 %-s, így ezen növekedést nagyobb mértékben az ipari, kereskedelmi szolgáltató és intézményi fogyasztók adták.

A háztartásoknak szolgáltatott villamos energia mennyisége 5 év alatt (2014-2018 között) mintegy 9,4 %-kal nőtt, míg az összes szolgáltatott villamos energia mennyisége 5 év alatt (2014-2018 között) mintegy 20,7 %-kal növekedett (ha 2008-hoz viszonyítjuk a villamos energia fogyasztás növekedését akkor ez az érték 10 év alatt meghaladta az 50 %-ot). Ebből következik, hogy a fogyasztás növekedésének döntő részét az ipari, kereskedelmi, szolgáltató és intézményi fogyasztásnövekedés adta, melynek hátterében a város utóbbi évtizedben tapasztalt igen dinamikus gazdasági növekedése áll (ld. Mercedes gyár és beszállítóinak megjelenését). A lakossági villamosenergia-felhasználás növekedése pedig az utóbbi évek igen jelentős lakás és lakóház építési hullámának, valamint az új építésű épületekben és a meglévő épületek fűtéskorszerűsítése és használati melegvíz előállítása kapcsán a villamosenergia alapú megújuló energiafelhasználás (levegő-levegő, levegő-víz hőszivattyúk, stb.) növekedésének tudható be (az alábbiakban részletezett földgázfelhasználás csökkenésével párhuzamosan).

A teljes villamosenergia-fogyasztásból a lakossági mintegy 20-23 %-t tett ki az utóbbi években.

A földgázellátás tekintetében a 30. táblázat adataiból megállapítható, hogy a háztartási gázfogyasztók száma enyhe növekedést mutat, ami a lakásszám növekedésénél kisebb mértékű, így összességében a háztartási gázfogyasztók aránya folyamatosan kis mértékben csökken, mely tendencia 2010 óta tart. Ez abból adódik, hogy az új építésű házak esetében sokan már nem kötnek rá a gázhálózatra, döntően megújuló energiával biztosítják a fűtést és a használati melegvíz termelést.

Ezzel párhuzamosan az összes gázfogyasztó száma a 2014 évi 43.955-ről 2018-ra 44.953-ra növekedett, mely mintegy 2,3 %-s növekedés 5 év alatt, mely növekedést döntően az ipari, kereskedelmi szolgáltató és intézményi fogyasztók adták.

A fűtési idény átlaghőmérsékletével indexálva megállapítható, hogy az összes szolgáltatott földgáz mennyisége 2008-hoz képest több mint 3 %-kal csökkent. A Mercedes gyár 2012. évi termelés indulását, valamint a hozzá kapcsolódó beszállítói telephelyek bővülését figyelembe véve ez azt jelenti, hogy a lakossági és intézményi földgázfelhasználás számottevő csökkenést mutat. Ennek hátterében az intézményi energiahatékonysági és fűtéskorszerűsítési beruházások, a megfelelő energiahatékonyságú új építésű épületek, a fűtés és használati melegvíz előállítás technológiájában terjedő megújuló energia felhasználási megoldások, illetve a lakóházak fűtésénél egyre gyakrabban alkalmazott vegyes, szilárd tüzelőanyagok állhatnak.

A teljes gázfogyasztásból a lakossági mintegy 36-41 %-ot tett ki az utóbbi években. A városi gázvezeték hálózat hossza 2014-2018 között mintegy 3,3 %-kal bővült.

A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma évek óta gyakorlatilag nem változik, 2020-ra mutatott kis mértékű növekedést, így a felhasznált hőmennyiség változása egyértelműen a fűtési szezon hosszától és az átlaghőmérsékletétől függ. Ugyanakkor látni kell, hogy a lakosság által felhasznált hőmennyiség csökkenése elsősorban a felhasználói fűtéskorszerűsítésekkel és épületenergetikai felújításokkal (panelprogram), a lakosság vélhetően nehéz anyagi helyzetével, s az átgondoltabb energiahasználattal hozható összefüggésbe.

A melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma, illetve a szolgáltatott melegvíz mennyisége évek óta ugyancsak érdemi változásokat nem mutat.

1.1.10.3.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Kecskemét energiaellátása jelenleg a villamos energiára és a földgázra, továbbá a jelenleg földgázüzemű fűtőművekkel történő távhőszolgáltatásra épül. A fosszilis energiahordozók közül a földgáz felhasználás a leginkább meghatározó, a kilencvenes években a belterülethez közeli zártkerti, illetve sűrű tanyás térségekben, valamint a kapcsolódó településrészeken is kiépült a vezetékes gázhálózat.

Az utóbbi években azonban a földgáz árának emelkedése és a kandallók, cserépkályhák, vegyes tüzelésű kazánok terjedése miatt egyre nagyobb arányban térnek vissza a lakóházakban részben, vagy egészben a vegyes tüzelésre.

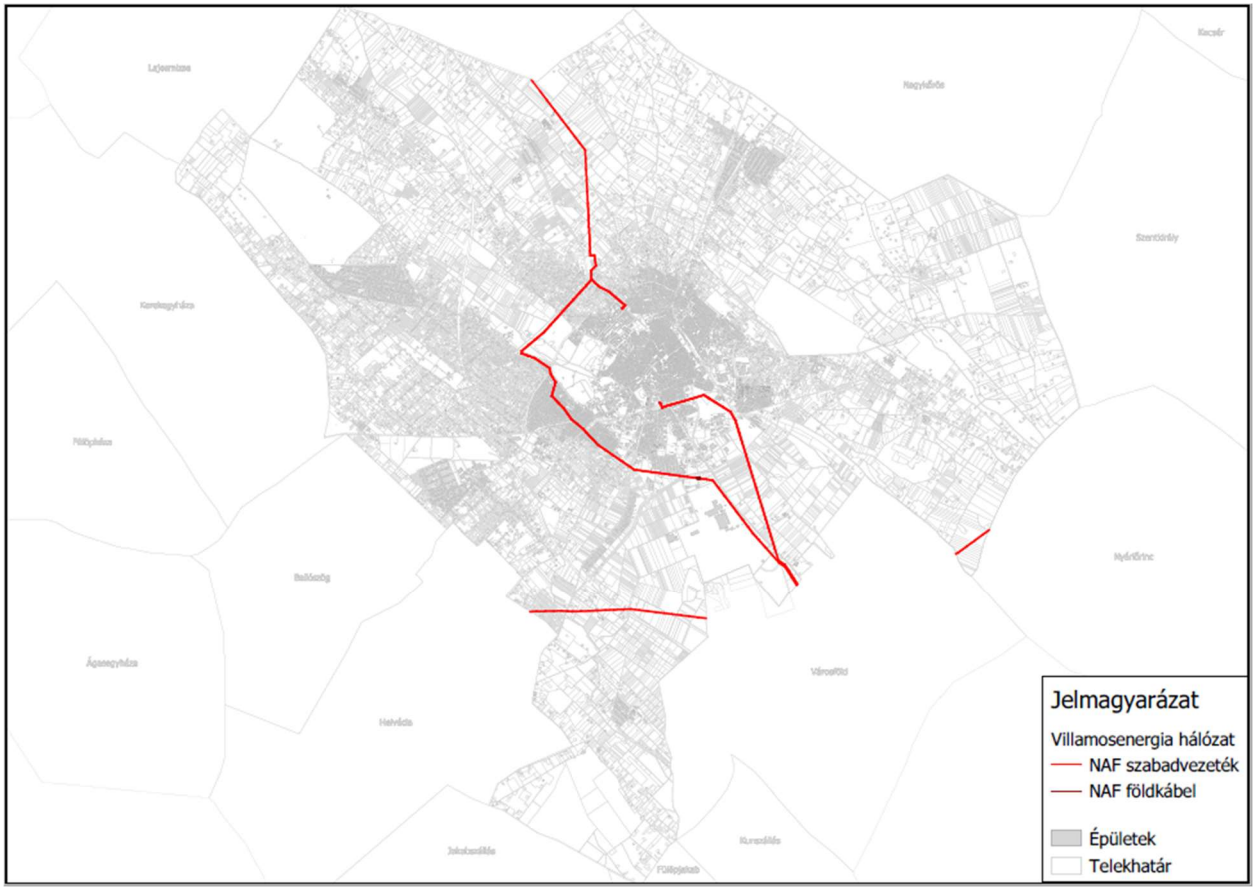
Villamosenergia ellátás, közvilágítás

A város villamosenergia-ellátását a 120 kV-os alaphálózat biztosítja a középfeszültségű, illetve kisfeszültségű hálózatokon keresztül.

Alaphálózat

Kecskemét város főelosztó hálózati táppontja a Városföld 120/20 kV-os kapcsoló állomás. Az innen kiinduló két 120 kV-os *nagyfeszültségű* villamos főelosztó hálózat (Kecskemét-Szultán u. I-II., továbbá a Kecskemét-Kecskemét Észak II., ez utóbbi kétrendszerű) táplálja a város három alállomását (90. ábra).

90. ábra: A város nagyfeszültségű villamos főelosztó hálózata

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa

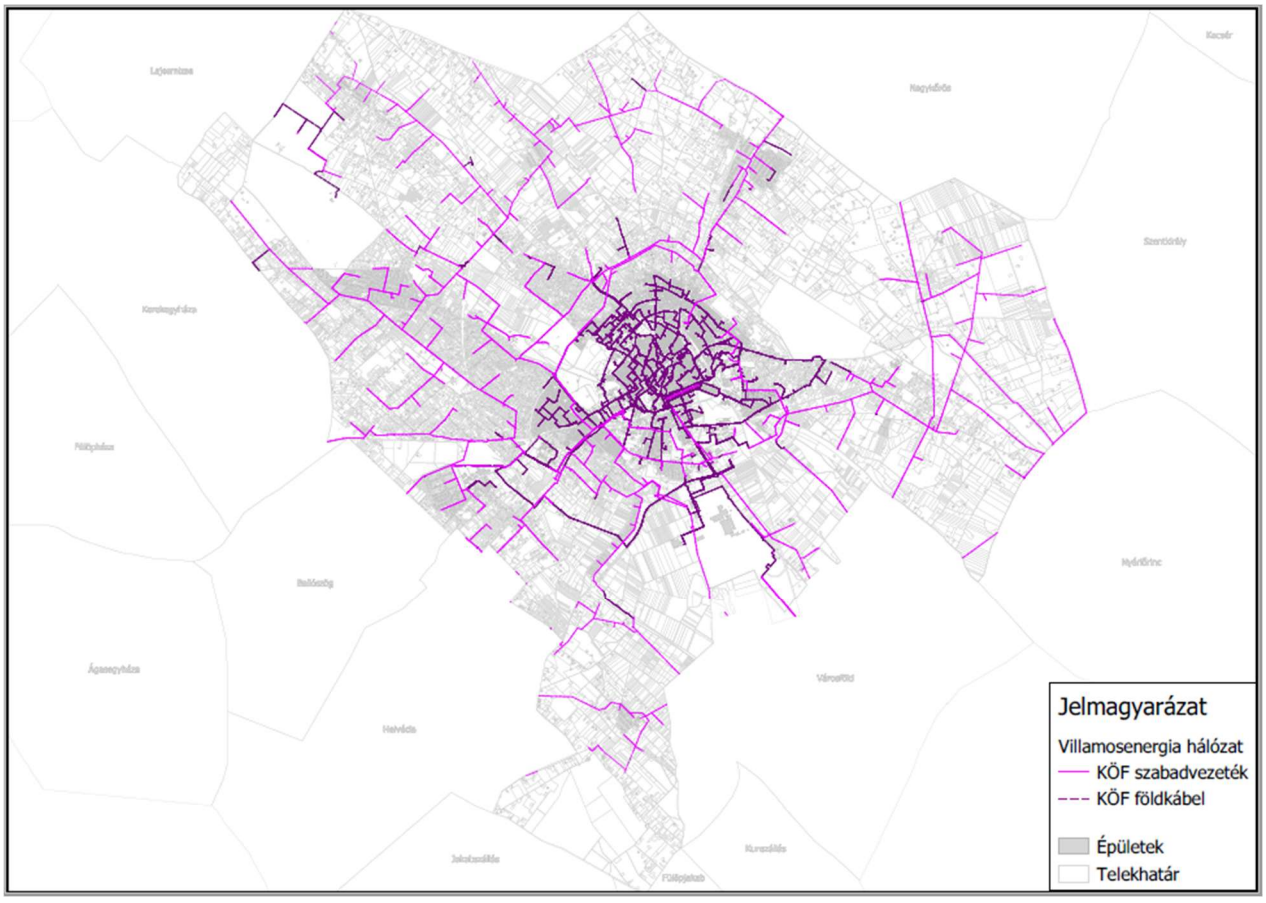
Középfeszültségű hálózat

A belterületi városrészek villamos energia ellátását íves-gyűrűs kialakítású 10 kV-os kábelhálózat biztosítja az alállomásokból. A külterület villamosenergia ellátása, valamint az ipari fogyasztók energiaellátása 20 kV-os légvezeték hálózaton keresztül történik a Szultán u.-i táppontról.

A középfeszültségű hálózatokról leágazva épültek az általában épített házas, egyes helyeken pedig oszloptranszformátorok, ahonnan 0,4 kV-s kisfeszültségű hálózatok létesültek.

A középfeszültségű hálózat összességében korszerű, a város igényeit kielégíti. A fogyasztási energiaigénynek megfelelően a hálózat folyamatos fejlesztés alatt áll, a terhelés növekedésének ütemének megfelelően változik. (91. ábra)

91. ábra: A város középfeszültségű villamos energia hálózata

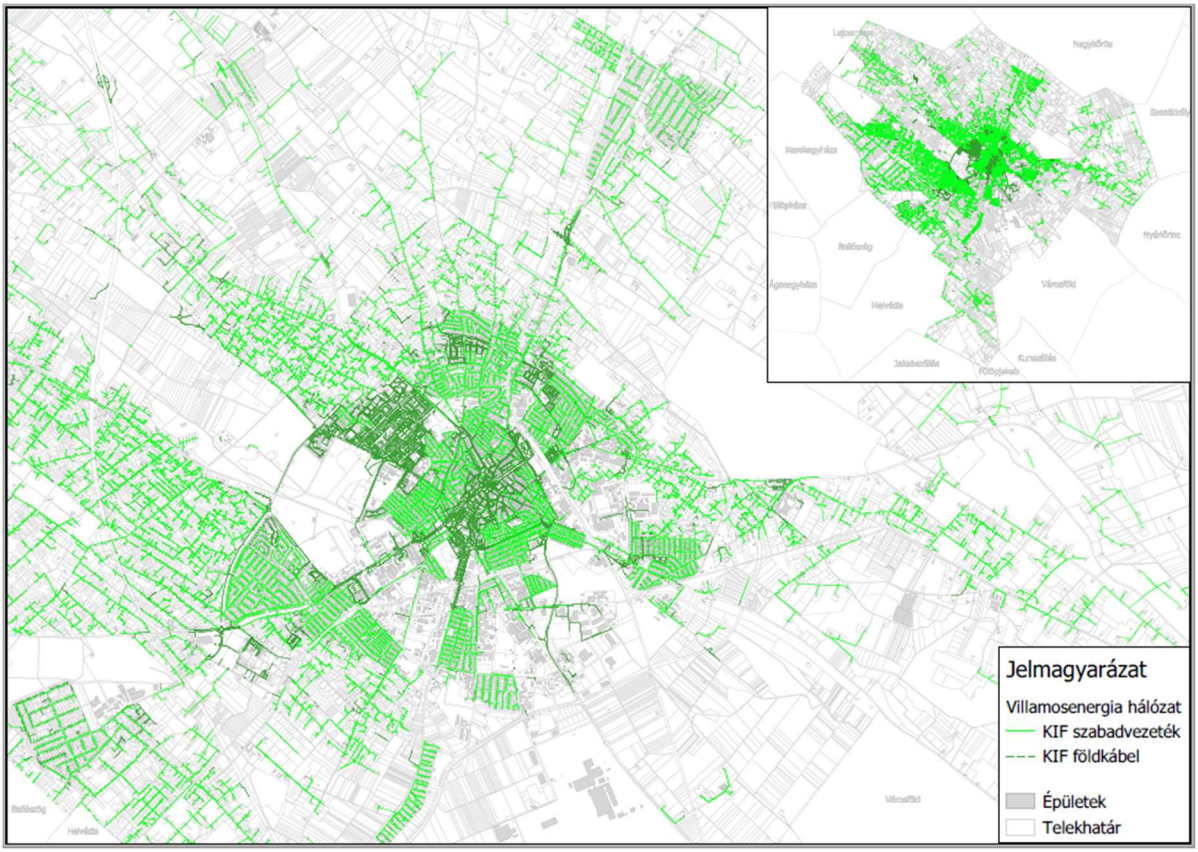

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa

Kisfeszültségű és közvilágítási hálózat

A 0,4 kV-os hálózat, mely a kommunális energiaigényeket közvetlenül elégíti ki, általában vegyes, kábeles, illetve légvezetékes hálózat. A kisfeszültségű hálózatot 10/0,4 és 20/0,4 kV-os transzformátor állomások táplálják. A belterületen (a 10 kV-os területen) több a földkábeles szakasz, külterületen pedig a légvezetékes hálózat. A város kisfeszültségű villamosenergia-hálózatát a 92. ábra mutatja.

92. ábra: A város kisfeszültségű villamos energia hálózata

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa

A város *közvilágítási rendszere* 2000 körül átépült. Az új hálózat pörgetett betonoszlopokkal, vagy acéloszlopokkal készült. A lámpatestek az egész város területén nagynyomású Na lámpák, vagy kompakt fénycsövek. Higanygőz lámpák sehol sem találhatók. A főtéren a régi korok hangulatát idéző nosztalgia lámpák találhatók. A főútvonalakon, valamint a belvárosban a közvilágítás energiaellátó rendszere kábeles, máshol légvezetékes, illetve vegyes.

Fejlesztési cél a kisfeszültségű hálózat rekonstrukciója. A belső városrészeken és a sűrű beépítésű lakóterületeken mindenképpen a földkábel hálózat terjedése a kedvezőbb üzembiztonsági és városképi szempontból.

A közvilágítás bővítése és korszerűsítése során az energiatakarékos rendszer kiépítése a célszerű, hasonlóan a városközpontban kiépített dísz- és közvilágítási rendszerhez.

A közvilágítás energiatakarékos átalakítása, korszerűsítése érdekében több mint 5400 lámpatest cseréje történt meg KEOP-2012-5.5.0/A pályázati források segítségével. A cserélt világítótestek tekintetében a beépített teljesítmény 49, illetve 47 %-kal csökken – 200 %-os fényerő növekedés mellett.

A KSH adatai szerint a kisfeszültségű villamosenergia elosztó hálózat hossza a 2014 évi 948,9 km-ről 2018-ra 965,7 km-re mintegy 1,8 %-kal növekedett.

Újabb fogyasztói igények kiszolgálására a rendszer kapacitás tartalékának erejéig tovább bővíthető. A Kecskemét Kósafalu alállomás a dél iparterület várhatóan dinamikusan növekvő villamosenergia-igényét tudja biztosítani.

A meglévő rendszerelemek kapacitásánál nagyobb igényeket új transzformátor állomások telepítésével, illetve a később részletezett hálózat bővítésekkel lehet biztosítani.

A közép- és kisfeszültségű villamosenergia hálózat üzemeltetője az MVM Démász Áramhálózati Kft. (6000 Kecskemét, Szultán u. 2/4.).

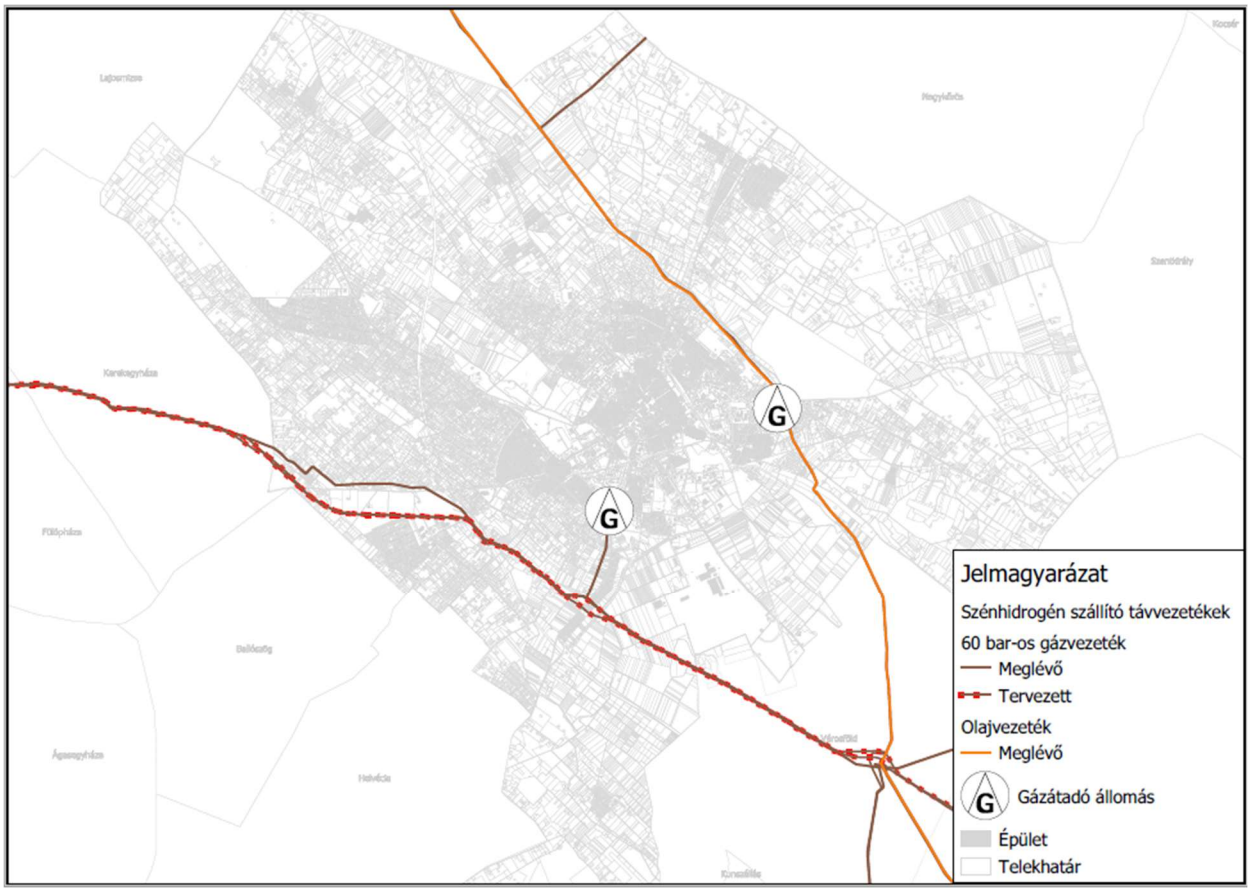
Földgázellátás

A város földgázellátása csaknem teljes, melyet a 2 db (25.000 + 15.000 és a 25.000 m^3/nap) kapacitású gázátadó állomásról (Halasi úti: Kecskemét I-1. és Kecskemét I-2., illetve a Békéscsabai úti: Kecskemét II.) biztosít a szolgáltató. A gázátadó állomások ellátása nagynyomású szénhidrogén-szállító távvezetékekről történik.

Nagynyomású szénhidrogén-szállító távvezetékek:

A belterületet kelet felől elkerülő Algyő-Vecsés NA 600 gázvezeték táplálja a Békéscsabai út melletti Kecskemét-II. gázátadó állomást, mely a város K-i felének gázellátását biztosítja. A város nagynyomású szénhidrogén- szállító távvezeték hálózatát a 93. ábra mutatja.

***93. ábra**: A város nagynyomású szénhidrogén-szállító távvezeték hálózata*

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa

A Városföld-Adony NÁ 600 és a Kardoskút-Városföld-Adony NÁ 400 gázvezetékről leágazó NÁ 100 és NÁ 150 vezetékek látják el a Kecskemét Ny-i felének gázellátását biztosító Halasi úti Kecskemét-I. gázátadó állomást.

A közigazgatási területen halad továbbá az Algyő-Vecsés vezetékről leágazó, Nagykőrös város gázátadójának (NA 150) és a Nagykőrösi Konzervgyárnak (NA 100) az ellátását biztosító vezeték. A Vecsés-Városföld NA 700 és az Algyő-Vecsés NA 600 gázvezetékek védősávján belül üzemel az NÁ 300 Algyő-Százhalombatta olajvezeték. A nagynyomású szállítóvezetékeket bányaüzemi hírközlőkábel kíséri és ezeknek a szénhidrogéneknek a vezetéksávjában halad a Cegléd-Kecskemét DN 200 termékvezeték a MOL Nyrt. bázistelepéig, valamint a bázisteleptől épült ki a DN 150 Kecskemét repülőtéri betároló termékvezeték is.

A gázvezetékek (szénhidrogén-szállító távvezeték) acél nagynyomású (60 bar) vezetékek.

A létesítmények biztonsági övezeteinek beépítésére és használatára vonatkozó tiltásokat és korlátozásokat a jelenleg hatályos 1993. évi XLVIII. tv. és a végrehajtására kiadott 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 19/A. és 19/B. §-ban, valamint a 2/2010. (I. 14.) KHEM rendelet 14. és

15. §-ban szereplő tiltások és korlátozások vonatkoznak. (A biztonsági övezetben mindennemű építési tevékenység tilos.)

A gázvezetékek és a bányaüzemi hírközlő kábel üzemeltetője az FGSZ Földgázszállító Zrt. (8600 Siófok, Tanácsház u. 5.). Helyi képviselő: Kecskeméti Földgázszállító üzem (6000 Kecskemét, Szolnoki hegy 232.). A kőolaj és termékvezetékek üzemeltetője a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.

Nagyközép-, közép- és kisnyomású hálózat:

A gázátadóktól kiépített 6 bar nagyközép-nyomású gázvezeték hálózat fűzi fel a város nagyközép/középnyomású (6/3 bar) szabályzóit, melyekből mintegy 40 db van a területen. A megépített nagyközép-, közép- és kisnyomású hálózat ágvezetékes rendszerű.

A hálózat a lakótelepeken és a műemléki városrészekben, valamint a Hunyadiváros lakóterületein, a Máriavárosban, Műkertvárosban, Rendőrfaluban, továbbá a Petőfiváros és Alsószéktó ÉK-i részén kisnyomáson (0,03 bar) üzemel. A lakótelepeken, a Széchenyivárosban egy tömb kivételével, továbbá az Árpádvárosban is, a panelos épületekbe bevezették a földgázt. A hasznosítás főzési célból történik.

Kadafalván és Katonatelepen az elosztó hálózat nagyközép-nyomással épült.

Az egyéb területeken 3 bar (esetleg 1 bar) középnyomású gázvezeték hálózat került kialakításra. A fogyasztók kisnyomású gázellátását ingatlanonként épített 3/0,03 bar nyomásszabályozók beépítésével biztosítják.

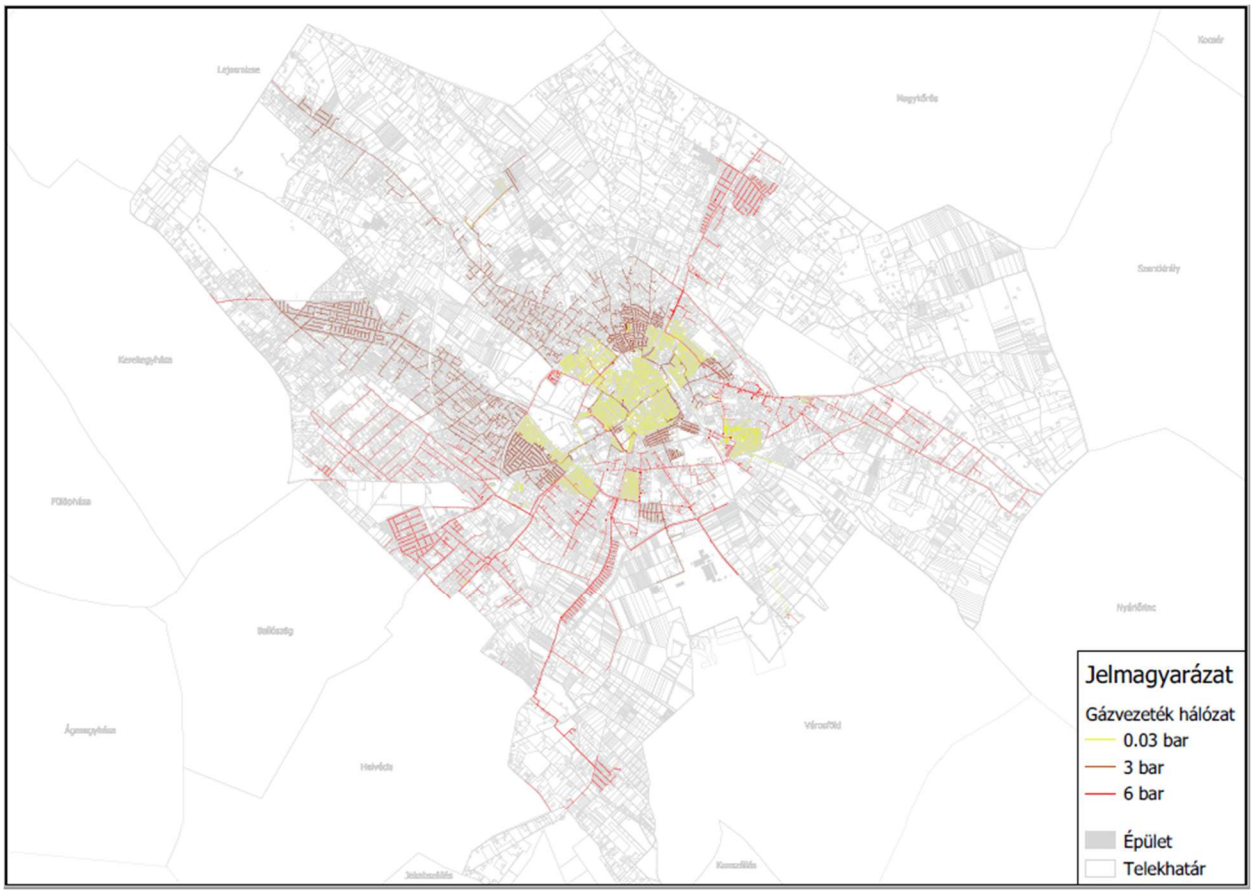
Kecskemét területén az összes szolgáltatott gázmennyiség 2014-2018 között 89,2-104,3 millió m^3 volt.A 10 legnagyobb fogyasztó 2018 évi gázfelhasználása 37.641 ezer m^3 volt, mely a város teljes gázfelhasználásának több mint 40%-át adta.

A 40%-ot kitevő lakossági gázfogyasztással együtt látható, hogy az összes további intézmény, valamint kereskedelmi szolgáltató és ipari üzem a teljes gázmennyiség kevesebb, mint 20%-át használta fel 2018-ban.

A város gázvezeték hálózatának hossza 2018-ban 814,8 km, melyből közel 25% a kisnyomású, több mint 38% a középnyomású és több mint 36% a nagyközép-nyomású hálózat aránya.

A gázvezeték hálózatban több mint 97 %-ot tesz ki a KPE, míg mintegy 2,5% az acél csövek aránya. A folyamatos hálózat korszerűsítéseknek köszönhetően csökken az acél, illetve nő a KPE csövek aránya a hálózatban (94. ábra).

94. ábra: A város nagyközép-, közép- és kisnyomású gázvezeték hálózata

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa

Újabb fogyasztói igények kiszolgálására a rendszer tovább bővíthető. A meglévő rendszerelemek kapacitásánál nagyobb igényeket a nyomásszabályozók kapacitásának növelésével, új nyomásszabályzók létesítésével, illetve a hálózat bővítésével lehet biztosítani. A tervezett lazább beépítésű kertvárosi lakó- és egyéb területeket a középnyomású, a nagyobb ipari fogyasztókat pedig a nagyközép-nyomású gázhálózat továbbfejlesztésével célszerű ellátni.

A földgázvezeték tulajdonosa az MVM Égáz-Dégáz Földgázhálózati Zrt. (telephely: Győr, Puskás T. u. 35-37.) A földgázvezetékek üzemeltetője az MVM Égáz-Dégáz Földgázhálózati Zrt. (6000 Kecskemét, Ipoly sor 5.)

Távhőellátás

A Széchenyiváros és az Árpádváros, valamint a városközpont jelentős részén a fűtés és a használati melegvíz szolgáltatás 2 db fűtőműben előállított forró vízzel távvezetékeken keresztül történik. A távhő energia előállítása 100 %-ban földgáz üzemű kazánokkal és gázmotorokkal történik. A gázmotorokkal kapcsolt villamos energiát is termelnek.

2013-ig a Széchenyivárosi fűtőmű a Széchenyi városrész, míg a Szultán u.-i fűtőmű a városközpont és az Árpádváros városrész távhőszolgáltatását biztosította. A hőtermelés optimalizálása érdekében ekkor került sor a két hőkörzet kooperációs távhővezetékkel történő összekötésére. A fizikai összeköttetés lehetőséget ad a fűtőművek energiatakarékos üzemeltetésére, így a nyári időszakban a Szultán u.-i fűtőmű üzemének időszakos leállítására, ezzel csökkentve a város környezetterhelését.

A távhő szolgáltatásba jelenleg 11.656 lakossági, illetve mintegy 224 egyéb fogyasztó van bekapcsolva. Ebből a fűtéskorszerűsített (költségosztóval felszerelt) lakások száma 7.231 db.

Emellett mintegy 10.578 lakásban és egyéb fogyasztónál történik használati melegvíz szolgáltatás.

A kiserőmű parkok villamosenergia kapacitása Kecskemét város villamosenergia igényének 25-30 %-át képesek lennének biztosítani. A jelenlegi jogi-gazdasági szabályozás a közvetlen értékesítést nem teszi lehetővé, a gazdaságos üzemeltetés a szekunder villamosenergia szabályozásban történik (30. táblázat).

30. táblázat: *A Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft. által szolgáltatott hőmennyiség és értékesített villamos energia adatai (2014-2018)*

Megnevezés	Mértékegység	2014	2015	2016	2017	2018
Szolgáltatott hőmennyiség (távhő ellátásra)	GJ	354.343	385.570	399.651	411.745	397.675
Értékesített villamos energia (Gázmotoros kiserőmű)	MWh	14.134	9.018	5.747	5.853	8.392

Forrás: Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft.

A rendszernek van tartaléka. A fűtőművek újabb fogyasztók kiszolgálását tudják biztosítani.

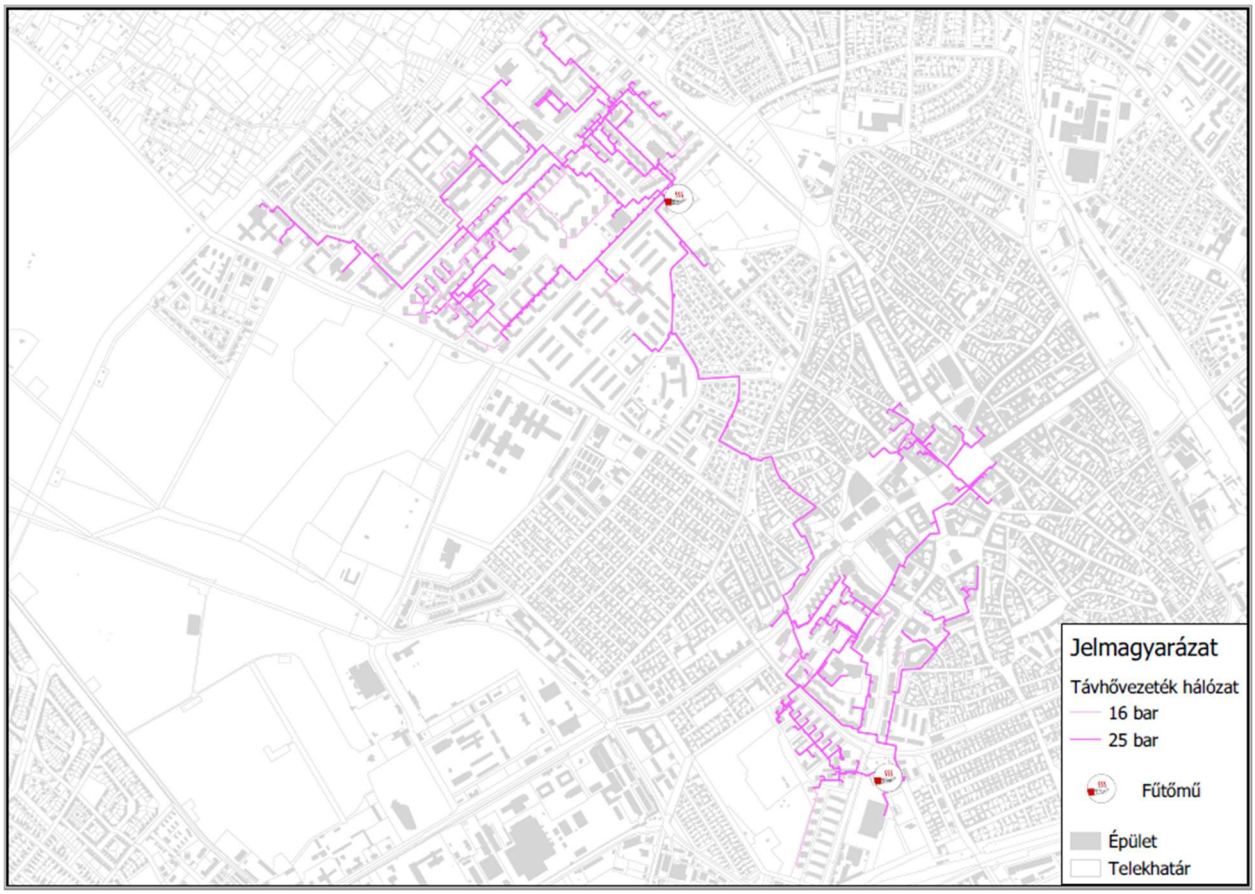
A Kecskeméti fűtőművekben 2018-ban összesen 15.550 ezer m^3/év földgáz felhasználásával 471.252 GJ primer tüzelő hő került felhasználásra.

A primer elosztó hálózat nyomvonala 20,8 km, a szekunder fűtési elosztó hálózat nyomvonala 10,0 km, míg a szekunder használati melegvíz elosztó hálózat nyomvonala 9,5 km

A két fűtőműhöz kapcsolódóan 3 távhővezeték körzet (Széchenyiváros, Árpádváros I., Árpádváros II.) épült ki.

A Széchenyivárost és az Árpádvárost összekötő kooperációs távhővezeték 2013-ban készült el (95. ábra).

***95. ábra**: Távhővezeték hálózatok*

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa

A város távhőszolgáltató rendszerének előnye környezetvédelmi szempontból vitathatatlan (kapcsolt erőműként elektromos áramot és hőt termel), hiszen az energiahatékonysági és környezetszennyezési mutatói lényegesen jobbak más fűtési módoknál.

A gázmotor működtetése különösen a fűtési szezonon kívüli időszakban előnyös, mert kevesebb kazánt kell működtetni, ahhoz, hogy a fogyasztók részére szolgáltatni tudják a használati melegvizet és a termelt többlet hő hasznosul a kapcsolt energiatermelés során.

Napjainkban, amikor a városok levegőtisztasága és a megújuló energiák szélesebb körben történő felhasználása különösen fontos az EU elvárásai és a hazai cselekvési tervek elvárásai alapján is, hogy a távfűtéssel ellátott területeket növeljük. A távfűtés környezetvédelmi jelentősége egyértelmű, mivel a legszélesebb körben képes a különböző energiahordozók felhasználását integrálni, többféle megújuló energia hasznosítására lehet alkalmas.

A távhő szolgáltató rendszer üzemeltetője a KECSKEMÉTI TERMOSTAR Hőszolgáltató Kft. (6000 Kecskemét, Akadémia krt. 4.).

Egyéb ellátórendszerek

Jelentősebb decentralizált energia-ellátórendszerek a településen nem üzemelnek. A lakások mintegy 15-20 %-a alkalmaz hagyományos tüzelőanyagokat főzés, fűtés és használati melegvíz előállításához (vezeték nélküli hőenergia forrásként). A gáz árának 2013-ig tartó növekedésével egyre nagyobb arányban tértek vissza a lakóházakban a vegyes tüzelésre, illetve az új építésű lakóházakban nagy arányban létesítettek szilárd tüzelésre alkalmas berendezéseket (kandallók, cserépkályhák, kazánok) általában kiegészítőként.

A tüzelőanyagok: döntően fa, esetleg szén, valamint a PB gáz. A legjelentősebb levegőterhelés a szilárd tüzelőanyagok lakossági fűtésben használt nagy arányából adódik.

A gazdaságosan vezetékes gázzal el nem látható területek, településrészek és tanyás térségek hőenergia ellátására továbbra is a nem vezetékes (elsősorban megújuló energiát hasznosító) energiahordozókat kell alkalmazni.

1.1.10.3.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az egyes megújuló energiaforrások jellemzői, valamint alkalmazásuk

A vízenergia

Városunkban a vízenergia alkalmazásának lehetőségei igen korlátozottak. Folyó, illetve állandó vízfolyás a település területén, illetve környezetében nem található. A terepfelszínhez hasonlóan a belvízcsatornák (nem állandó vízfolyások) esése is igen csekély, így energiatermelő turbinák telepítésének a lehetősége gyakorlatilag nem adott.

A szélenergia

A szélenergia környezetbarát korszerű energiaforrás. Hátránya, hogy nem szabályozható, időjárásfüggő technológia, ezért terjedésének az energiatárolás gazdaságos biztosításáig, a villamos energia rendszer szabályozhatósága, befogadó képessége szab korlátot.

A térség szélenergia potenciálja számottevő. Ennek ellenére szélerőmű park nincs a város közigazgatási területén. Csak kisebb (néhány kW teljesítményű) szélkerekek, esetleg háztartási méretű kiserőművek üzemelnek a területen, általában a megtermelt villamos energia saját célra történő hasznosításával, nem jelentős összteljesítménnyel.

A szélerőművek építményeinek elhelyezésére vonatkozó előírások beépítésre kerültek 2013 tavaszán a helyi építési szabályzatba. Az ebben foglaltak szerint honvédelmi, természetvédelmi, valamint műszaki biztonsági szempontból a település közigazgatási területének jelentős részén szélerőművek nem létesíthetők.

Az NCsT-ben vázolt pálya szerint a szélenergiából előállított villamos energia beépített kapacitása a 2010 évi 330 MW_e-ról 2020-ra 750 MW_e-ra növekszik, melyet a villamosenergia-hálózat be tud fogadni.

Napenergia

Napenergia vonatkozásában az elvi potenciál igen jelentős a térségben, a legjelentősebb korlátozó tényező jelenleg a hosszú megtérülési idő a berendezések magas ára miatt (különösen a napelemek tekintetében), mely az elmúlt években jelentősen csökkent és további csökkenés prognosztizálható.

Kecskemét térségében a napsütéses órák számát tekintve a termikus napenergia-hasznosítás a kifejlett technológia révén igen jó eszköz a megújuló energiaforrások elterjesztésében, a fotovoltaikus napenergia esetében pedig a felgyorsult gyakorlatorientált kutatás-fejlesztési munkáknak köszönhetően a berendezések ára csökken, teljesítményük és hatásfokuk pedig növekszik, így rövid időn belül versenyképes rendszerek terjedését teszik lehetővé.

A termikus napenergia-hasznosítás (napkollektorok) területén leginkább a családi házas, a közintézmények és az önkormányzati létesítmények melegvíz-ellátása, fűtés-rásegítése, a fotovoltaikus napelem-rendszerek tekintetében pedig a kettős hasznosítás fog leginkább előnyt élvezni, azaz a legfontosabb cél a saját villamosenergia termelés, amelyet a többlet zöldenergia értékesítés egészíthet ki.

A fotovillamos eljárás a jövőben is elsősorban a villamos energiával el nem látott területek ellátásában játszhat szerepet, mert itt a napelemes autonóm áramforrás összességében olcsóbb lehet, mint a hálózati csatlakozás kiépítése. Ezzel párhuzamosan ezen rendszerek árának csökkenésével megjelentek Magyarországon, így Kecskeméten is néhány éve az első naperőművek, melyek száma az utóbbi időben igen jelentősen növekszik.

Az NCsT-ben foglaltak szerint a napenergiából előállított villamos energia beépített kapacitása a 2010 évi 0 MW-ról 2020-ra 63 MW-ra, míg a napenergiából előállított hűtés-fűtés részaránya 2020-ra a 2010 évi közel 14- szeresére növekszik.

Napenergia hasznosítása:

Több *napelemes energiatermelő rendszer* is született a városban, melyek többek között a Rendőrség, az Aranyhomok szálloda és a BÁCSVÍZ Zrt. területein megvalósult beruházások.

Ezen – döntően épület tetőfelületekre telepített – rendszerek a néhány kW-tól a néhány tucat kW-s csúcsteljesítményű villamos energiatermelő rendszerekig terjednek, melyek nagyrészt az üzemeltető saját villamosenergia felhasználását biztosítja.

A KECSKEMÉTI TERMOSTAR Hőszolgáltató Kft. középtávú tervei között szerepel, hogy hőközpontjai vonatkozásában mintaprojektben megvizsgálja a napelemes villamos energia felhasználásának lehetőségeit.

A város közigazgatási területén folyamatosan növekszik a *fotovoltaikus energiatermelő rendszerek (napelemes kiserőművek)* beruházásainak a száma. Ezen létesítmények a város külterületén – döntően mezőgazdasági területeken – találhatóak, illetve létesülnek jelenleg Kadafalva, Szarkás, Talfája, Méntelek térségében különböző vállalkozások beruházásaiban. Ezen egyenként általában 0,5 MW-nál kisebb teljesítményű kiserőművek egyenként 1-1,5 ha területen valósultak, valósulnak meg. Jelenleg több mint tucatnyi helyszínen, több mint 50 ha területen összesen 8,5 MW összteljesítményű napelemparkról tudunk. Számuk a közeljövőben várhatóan jelentősen növekedni fog.

A termelt villamos energia a középfeszültségű villamos hálózatba kerül visszatáplálásra.

Napkollektoros használati melegvíz előállítás: Néhány intézmény épület (pl. Táncsics Mihály Középiskolai Kollégium) energetikai korszerűsítése kapcsán pályázati forrásokból napkollektoros használati melegvíz előállító rendszerek valósultak meg.

Az energetikai korszerűsítés (külső nyílászárók cseréje és a külső homlokzat szigetelése) kiegészült a napkollektoros használati melegvíz ellátó rendszer kiépítésével, amely utóbbi napenergia felhasználásával részben kiváltja a földgázt a használati melegvíz előállítása során. A projektek tehát kombinálják az energiahatékonysági korszerűsítést, valamint a megújuló energia felhasználását eredményező tevékenységeket. Ezzel jelentősen csökken a létesítmények energiaköltsége, ezzel párhuzamosan pedig légszennyező anyag kibocsátása.

A fentieken túl egyre elterjedtebb a városban elsősorban lakóházak, társasházak és intézmény épületek esetében *a használati melegvizet termelő és a fűtésre rásegítő napkollektorok, illetve az elektromos energiát termelő napelemek* alkalmazása.

Geotermikus energia

A geotermikus gradiens értéke Magyarországon közel másfélszerese a világátlagnak, ami az ország egyik természeti kincse.

A fenntartható erőforrás-gazdálkodással összhangban az új kapacitások kialakítása során különös figyelmet kell fordítani e természeti kincsünk megőrzésére, ami általában a visszasajtolást, vagy a megfelelő célú továbbhasznosítást (ivóvízellátás, gyógyászat, turizmus) teszi szükségessé azok megfelelő rangsorolásával.

Jelentős potenciál létezik a geotermikus energia elsősorban hőellátásban történő szerepének növelésében (távfűtés, közintézmények, önkormányzatok tulajdonában lévő lakóépületek fűtése és használati melegvíz ellátása, kertészetek hőellátása, stb.). Egy-egy beruházásnál a minél komplexebb hőhasznosítás kívánatos. A célok között az épületek hőellátása is kiemelt feladat.

Az Energiastratégia kimondja, hogy ahol a geotermikus potenciál villamosenergia-termelésre alkalmas, ott hőhasznosítással kapcsoltan kell működtetni, tekintettel a kombinált rendszerek nagyobb hatékonyságára.

Kecskemét térségében 1 db 2500 m talpmélységű, ~130 ºC kútfej hőmérsékletű, ~1000 l/p hozamú kút mintegy 1000 db átlagos háztartás nem fűtési célú elektromos energia igényét és mintegy 240 db közelben lévő átlagos háztartás fűtési hőigényét tudná biztosítani kutatási eredmények szerint.

A hőszivattyúk Magyarországon az egyik legszélesebb körben alkalmazható döntően megújuló energiaforrásokat felhasználó energiatermelő berendezések. Egyrészt univerzálisan hasznosíthatók fűtésre és hűtésre, másrészt beépített, urbanizált területeken is jól alkalmazhatók.

A hőszivattyú alkalmas eszköz a földhő (talajhő, vagy geotermikus energia, hidrotermikus energia és légtermikus energia) hasznosítására, ami az országban szinte mindenhol, bár alacsony hőmérsékleten, de rendelkezésre áll. A földhő hasznosítása jelentősen bővíthető decentralizáltan, különösen családi házas környezetben, a természeti adottságokból adódó korlátok nélkül. Ebből adódóan a hőszivattyúk területén gyors fejlődés várható. Az NCsT-ben foglaltak szerint a beépített teljesítmény 2020-ra a 2010 évi érték 38-szorosára növekedhet.

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve szerint Kecskemét közigazgatási területe a geotermikus energia hasznosítását szolgáló övezetbe sorolt terület.

Geotermikus energiahasznosító rendszerek alkalmazása:

Korábban a Kecskeméti Termálrendszer Kft. Kecskemét Megyei Jogú Város megbízásából foglalkozott a geotermális energia távhőellátásban történő felhasználhatóságával, mely program financiális okok miatt a próbafúrások előtt abbamaradt. Ehhez kapcsolódóan a város, mint tulajdonos közreműködésével a KECSKEMÉTI TERMOSTAR Hőszolgáltató Kft. adatokat szolgáltatott a projekthez.

A Kecskeméti Termálrendszer Kft. adatszolgáltatása szerint a geotermikus rendszer 1-1 db 2400, illetve 2200 m mély termelő és visszasajtoló kútja a 0980/119 hrsz.ú (termelő), illetve a 0958/48-49 hrsz.-ú (visszasajtoló) ingatlanokon létesülnek. A tervezett geotermális rendszer (2160 m^3/nap átlagos kapacitással) évi 788.400 m^3 vízmennyiség kitermelésével 6,3 MW hőenergia előállítására alkalmas. A hőenergia a Homokbánya területén megvalósítandó geotermikus hőközponton keresztül kerül átadásra a távfűtőrendszer (primer kör) újonnan kialakítandó ágába. A primer kör a geotermikus energiát a geotermikus hőközponttól az Árpádvárosi fűtőműbe szállítja. A kitermelt és energetikai célokra felhasznált termálvíz – a tervek szerint – visszasajtolásra kerül.

A tervek alapján, a kitermelő kút és a geotermikus hőközpont között termálvíz vezetékpár, míg a geotermikus hőközpont és a visszasajtoló kút között visszasajtoló vezetékpár épül 355-450 mm-es külső átmérővel döntően meglévő (föld)utak területén.

Ehhez kapcsolódóan a Homokbánya térségében geotermikus megújuló energia alapú távhőkörzet kialakítása is tervezett alacsony hőmérsékletű fűtéssel. Az eredeti tervek szerint a projekt 2020. év végére valósult volna meg.

A KECSKEMÉTI TERMOSTAR Hőszolgáltató Kft. általánosságban is vizsgálta a geotermikus energia hasznosítási lehetőségeit, de az eredmények alapján gazdaságosabb volt a biomassza alkalmazása Kecskeméten, illetve a viszonylag nagy mélységben elérhető geotermikus energia paraméterei mennyiségi és hőfok szempontjából sem biztattak közvetlen primer távhőként történő felhasználásra. A társaság jelenleg nem tervezi a geotermikus energia távhőrendszerbe integrálását.

A BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt. 2006-ban elsőként a kecskeméti I. sz. vízmű telepén vezette be azt a geotermikus energiát hasznosító hőszivattyús rendszert, mely a kitermelt

nyersvízből a hőt kinyerve alkalmas az üzemviteli épület hűtésére és fűtésére. Azóta a Zrt. több telephelyén került kiépítésre ez a műszaki megoldás.

A fentieken túl egyre elterjedtebb a városban elsősorban lakóházak, társasházak esetében a *geotermikus energiát hasznosító hőszivattyúkkal történő energiatermelés*.

Biomassza

Kecskemét és térsége kiváló agroökológiai adottságokkal rendelkezik a szilárd biomassza versenyképes (az élelmezési és takarmány szükségletet meghaladó mennyiségű) előállítására, mely mellett jelentős a biogáz előállítási potenciál is. A biomassza az egyik legkönnyebben elérhető, olcsó energiaforrás. A bioenergia alapú villamosenergia-termelés előre jól tervezhető, szabályozható.

A biomassza begyűjtés esetében indokolt lehet a legfeljebb 40-50 km-es távolságon belüli beszerzés, melynek eredményeként a helyi foglalkoztatás nő, a szállítási távolságok (és emisszió) csökkenése mellett.

A biológiai eredetű energiaforrások (bioenergia) elvi potenciálja meghaladja a 2020. évre becsült energiahordozó igény akár 20 %-át is.

A bioenergiának elsősorban a helyi fűtési igények kielégítésében lehet a jövőben nagyobb szerepe, de a kis- és közepes kapacitású kapcsolt villamos- és hőenergia termelési rendszerek terjedése szolgálja leginkább a kitűzött célokat.

A biomassza alapanyagok arányaiban elmozdulás várható a célirányosan termesztett (fás- és lágyszárú) energianövények, de különösen a melléktermékek és hulladékok irányába.

Utóbbiak részaránya a biomassza mixen belül 2020-ra elérheti az 50 %-ot is. Az energetikai biomassza biztosítása során kiemelten kell kezelni a környezet- és természetvédelmi szempontokat.

A biomassza alapú villamosenergia-termelés területén az NCsT a max. 20 MW_e beépített teljesítményű helyi, kisközösségi kapcsolt erőművek telepítését szorgalmazza.

Az NCsT-ben vázolt pálya szerint a szilárd biomasszából előállított villamos energia beépített kapacitása a 2010 évi 360 MW-ról 2020-ra 500 MW-ra növekszik. Ugyancsak az NCsT-ben foglaltak szerint a szilárd biomasszából előállított hűtés-fűtés részaránya 2020-ra a 2010 évi érték 1,5-szeresére növekszik.

Biomassza hasznosítása:

• *A rothasztott (stabilizált), víztelenített szennyvíziszapot* a városi szennyvíztisztító telep mellett megépült zárt, kamrás komposztáló telepen komposztálják, majd termékként értékesítik hasznosítás céljából a szennyvíztisztítás fejezetben részletezettek szerint.

• *A Kecskeméti Termostar Hőszolgáltat Kft.* a Mindszenti krt.-on a városi szennyvíztisztító telep Ny-i szomszédságában lévő területen *25 MW teljesítményű faapríték és városi zöld biomassza tüzelésére alkalmas fűtőmű* telepítését tervezi a megújuló energiaforrások minél nagyobb arányú alkalmazásának érdekében, mely biomassza fűtőmű összekötésre kerülne a meglévő távhőrendszerrel. A szükséges engedélyek beszerzése folyamatban van.

• *A BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt.* 2010 és 2013 között (elsőként a régióban) indította meg öntözési lehetőséggel egybekötött *energiacélú növénytermesztési pilot-projektjét*, mellyel a globális problémákra („energiaválság és környezetvédelem") helyi megoldást keresett. Az általuk kiválasztott fás szárú növényekkel (energianyár és energiafűz) végzett kísérletek, bár nem hozták az elvárt hozamokat és nem sikerült igazolni a rendszer gazdaságosságát, a kísérlet rengeteg tapasztalatot hozott a kecskeméti talaj és éghajlati adottságok mellett, s újabb lehetőségek mutatkoznak más növényi kultúrák kapcsán, melyek termesztése az alulhasznosított mezőgazdasági és ipari területeken akár eredményeket is mutathat a jövőben.

Biogáz

A biogáz előállítás a termelési hulladékok, mezőgazdasági melléktermékek és egyéb szerves anyagok kezelésével – az energetikai szempontokon túl hozzájárul a környezetvédelmi célok teljesítéséhez, a metángáz kibocsátás csökkentésével fontos klímavédelmi eszköz.

A biogáz üzemekben előállított, a földgázzal egyenértékű biogáz a gázvezeték hálózatba táplálható, valamint a közlekedési célú felhasználást is lehetővé teszi, továbbá biogázból gázmotorokkal hő- és villamos energia állítható elő.

A biogáz termelés 2020-ra várhatóan megduplázódik, melynek feltétele, hogy az energiát döntően hulladékból biztosítsuk, mellyel egyben nagy mennyiségű hulladék ártalmatlanítását is megoldjuk. Kedvező továbbá, hogy a ma ismert biogáz előállító technológiák a lokális környezetet egyáltalán nem szennyezik.

A közeljövőben egyre inkább a kettős hasznosítás irányába szükséges elindulni, ugyanis az így előállított zöldáram mellett a közvetlen felhasználásra, vagy értékesítésre előállított zöldhő is prioritást fog élvezni.

Ezzel közvetlenül javulhat a gazdaságosság, kapcsolódó iparágak kerülhetnek felfűzésre és a melléktermék felhasználásán, valamint a hulladék ártalmatlanításán túl új munkahelyek jöhetnek létre.

Az NCsT-ben vázolt pálya szerint a biogázból előállított villamos energia beépített kapacitása a 2010 évi 14 MW-ról 2020-ra 100 MW-ra növekszik. Ugyancsak az NCsT-ben foglaltak szerint a biogázból előállított hűtés-fűtés részaránya 2020-ra a 2010 évi érték közel 60-szorosára növekszik.

Biogáz előállítás és hasznosítás:

• *A BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt. szennyvíztisztító telepén* lévő 3 db anaerob iszaprothasztóban történik meg a települési szennyvízből a szennyvíztisztítási technológiában keletkező szennyvíziszapban lévő szerves anyag lebontása, melynek eredményeképpen biogáz és stabilizált iszap keletkezik.

A rothasztó tornyokban keletkező biogázt 2 db gázmotorban hasznosítják. A gázmotorok hulladék hőjével felmelegített vízzel hőcserélőn keresztül fűtik az iszapot a rothasztóban, valamint télen a technológiai épületek fűtésére használják, továbbá a gázmotor generátorral termelt elektromos áramot a telep részbeni villamos energia ellátására használják az 5.1.5. pontban részletezettek szerint. A biogázból megtermelt villamos energia a szennyvíztisztító telep saját igényének döntő részét fedezi.

• *A regionális szilárdhulladék lerakó telepen* üzemel egy biogáz üzem, mely a hulladéklerakó II./AB üteméből, illetve a jelenleg feltöltés alatt álló II/C-D ütem egy részénél kinyert biogázt hasznosítja gázmotorokkal. A depóniagáz kinyerése a hulladéktestbe épített gázkutakkal lehetséges. Az előállított hőt teljes egészében, míg a villamos energiát döntően a hulladékkezelő telepen hasznosítják. A 2018-ban kinyert, illetve ártalmatlanított biogáz mennyisége 1,25 millió m^3 volt. A biogáz üzem üzemeltetője az ENER-G Zrt.

• *Az Agrowatt Kft. biogáz üzeme* a regionális szilárdhulladék lerakótól É-ra mintegy 200 m-re lévő 0730/141 hrsz.-ú ingatlanon található, ahol mezőgazdasági és élelmiszeripari melléktermékek, hulladékok fermentálásával előállított biogázból gázmotorral elektromos energiát állítanak elő, melyet a villamos hálózatba táplálnak vissza, a termelt hőenergia nagy része egyelőre nincs hasznosítva. Az üzem biogáz előállító kapacitása 2,2 millió m^3/év.

• *A Pilze-Nagy Kft. gombatermesztő telepéhez kapcsolódó* biogáz üzeme a közigazgatási terület É-i részén a 0238/14 hrsz.-ú ingatlanon üzemel.

A megújuló energiaforrások használata növelési lehetőségeinek felkutatása

A KECSKEMÉTI TERMOSTAR Kft. a továbblépést az egyéb napelemes, illetve hőszivattyús energiatermelő rendszerek által előállított energia hasznosításában látja.

A BÁCSVÍZ Zrt. megalakította a cégnél a Megújuló Energiaforrások Team (MET) elnevezésű projekt szervezet, melynek feladata a témával való foglalkozás, a kapcsolódó technológiák megismerése, konkrét stratégia és tervek elkészítése, valamint a lehető legtöbb információval ellátni a fogyasztókat és munkatársakat a különböző információs csatornákon a megújuló energiaforrások háztartásokban is jól alkalmazható technikai megoldásairól.

Összhangban az uniós és hazai irányelvekkel, programokkal a BÁCSVÍZ Zrt. a jövőben tovább kívánja növelni a megújuló energiaforrások részarányát energiaigényének kielégítésében.

Megfelelő pályázati források esetén további napelemes kiserőművek telepítése, használati melegvíz előállítására alkalmas napkollektorok beszerzése, illetve újabb hőszivattyúk beszerzése reális célkitűzés.

Nagyobb energiatartalmú növényi alapú élelmiszer hulladékok befogadása esetén a biogáz termelés további növelése lehetséges, technológiai okokból azonban nagyságrendi előrelépés itt már nem várható.

A biogáz hasznosítás során előállított hőenergia távhőszolgáltatásban történő felhasználását tervezik a Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft.-vel közösen a tervezett biomassza fűtőmű megvalósításával és annak távhőszolgáltatásba történő bekapcsolásával párhuzamosan, mely a kapcsolt energiatermelés és a körforgásos gazdaság elvének jó példája lehet.

1.1.10.4 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

A fentebb részletezett vállalások és célok érdekében különböző támogatási forrásokból folyamatosak a lakossági mellett a különböző önkormányzati intézmények energiatakarékossági, energiahatékonysági beruházásai:

Az elmúlt másfél évtizedben számos **önkormányzati intézményben** történt meg a régi korszerűtlen világítóberendezések cseréje korszerű energiatakarékos világítóberendezésekre, továbbá végeztek fűtéskorszerűsítési beruházásokat, melynek keretében több helyen kicserélték a régi korszerűtlen kazánokat korszerű berendezésekre, végeztek fűtési rendszer rekonstrukciókat a fűtőtestek cseréjével, szabályozó szelepek felszerelésével, stb. minden intézményben a szükséges mértékben. Ezen túlmenően – döntően oktatási és nevelési – intézményekben az energetikai korszerűsítés keretében megtörténtek a nyílászáró cserék és a

külső homlokzatok szigetelése, melyek gyakran kiegészültek napkollektoros használati melegvíz ellátó rendszer kiépítésével, illetve napelemes villamosenergia termelő rendszerekkel, így ezen projektek kombinálták az energiahatékonysági korszerűsítést, valamint a megújuló energia felhasználását eredményező tevékenységeket.

A BÁCSVÍZ Zrt. földgáz felhasználása évről-évre csökken, köszönhető részben annak, hogy a hőszigetelések felújításával, nyílászárók cseréjével, kevesebb a hő szükséglet. A gazdaságtalan központi kazánházat mely óriási veszteségű távhő vezetéken osztotta szét a hőenergiát leváltották az öt cellára osztott, a munkavégzés jellegéhez leginkább igazodó egyedi fűtési rendszerre. A korszerű kondenzációs kazánok beépítésével és a nagy belmagasságú szerelőcsarnokba infra fekete sugárzókat elhelyezve a felhasznált energia hatékonysága növekedett.

A Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft. is jó példával jár elöl az energiahatékonyság és az energiatakarékosság növelésében is.

Folyamatos a több mint 10 éve megkezdett szolgáltató hőközpontok szétválasztása és felhasználói hőközpontok kialakítása. Ezzel biztosítják a fogyasztók hőigényének jobb, takarékosabb kielégítését és az enyhe időben, valamint átmeneti időszakokban történő, épületenkénti fűtés indítását, illetve leállítását. A távfűtött lakások közel 64 %-ában, 7.231 otthonban van lehetőség a radiátoronkénti szabályozásra.

Ezek mellett egy megújuló energián alapuló (faapírték és városi zöld biomassza tüzelésű) fűtőmű kiépítését és távhőrendszerre kapcsolását tervezi a szolgáltató pályázati forrásokból.

A fentebbiekben részletezettek szerint az elmúlt másfél évtizedben az önkormányzati intézmények energiatakarékosságának, energiahatékonyságának növelése érdekében több beruházás indult, illetve fejeződött be, melyek eredményeként általában 2 számjegyű, esetenként pedig közel 50%-os energia megtakarítást sikerült elérni. Ezen energiahatékonyság növelő programok a jövőben is tovább folytatódnak, illetve folytatni szükséges azokat a különböző EU által előírt, illetve a magyar vállalások teljesíthetőségéhez, összhangban a megújuló energiák részarányának a növelésével, figyelembe véve a prioritást élvező decentralizált energiatermelési lehetőségeket.

1.1.10.5 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Az egyik legdinamikusabban fejlődő közműfajta az elektronikus hírközlés és annak létesítményei. Az egyre nagyobb adatmennyiség egyre gyorsabb továbbításának az igénye

jelentős kihívás elé állította a fejlesztőket és a szektor szereplőit. Az ágazatra jellemző mutatókat az 31. táblázat foglalja össze, melyből jól látható, hogy az ágazat átalakulása és modernizációja folyamatos a városban.

31. táblázat: *Kecskemét elektronikus hírközlési közmű ellátottságának változása (2000, 2008, 2014-2018)*

Megnevezés	2000	2008	2014	2015	2016	2017	2018
Általános adatok							
Lakónépesség az év végén (fő)	107.615	111.428	111.836	111.724	110.813	110.638	110.687
Lakásállomány az év végén (db)	43.443	46.329	50.272	50.337	50.415	50.588	51.029
Távbeszélő fővonalak							
Bekapcsolt fővonalak száma (db)	-	-	-	37.962	39.469	40.318	40.452
Egyéni fővonalak száma (db)	-	-	-	30.544	32.290	33.472	33.661
Üzleti fővonalak száma (db)	-	-	-	7.259	7.051	6.574	6.523
Kábeltelevízió hálózat							
Kábel-tv hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	22.397	24.589	28.424	29.225	29.821	30.584	31.434
Kábel-tv hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	51,6	53,1	56,5	58,1	59,2	60,5	61,6
Internet előfizetések							
Összes internet előfizetések száma (db)	-	-	31.542	33.241	34.683	34.976	46.479
Internet előfizetések száma xDSL hálózaton (db)	-	-	11.532	11.356	11.358	11.818	13.703
Internet előfizetések száma kábeltelevízió-hálózaton (db)	-	-	6.985	7.842	7.726	7.302	14.160
Internet előfizetések száma optikai hálózaton (db)	-	-	-	-	13.037	13.403	15.811
Internet előfizetések száma egyéb kapcsolaton keresztül (LAN, bérelt vonal, modemes, vezeték nélküli (mobilinternet nélkül), stb.) (db)	-	-	-	-	2.562	2.453	2.805

Forrás: KSH 2020

Az elektronikus hírközlés az analóg rendszerek felől egyre inkább a nagy sávszélességet biztosító digitális rendszerek irányába tolódott el, illetve egyre növekszik az igény a nagy sávszélességű vezeték nélküli rendszerek és szolgáltatások iránt.

Az ***összes távbeszélő fővonalak száma*** 2000 óta folyamatosan csökkent 2008-ig, majd ezt követően enyhe emelkedés mutatkozik. A 2008-ig tartó folyamatosan csökkentő tendenciát döntően az okozta, hogy a mobiltelefonok terjedésével egyre több háztartás kapcsoltatta ki a vezetékes fővonalát, az azóta tartó folyamatos növekedés feltételezhetően a kedvezőbb díjszabásnak köszönhető visszarendeződésre utal. Ezen növekedés azonban csak az egyéni fővonalak számának a növekedésében tapasztalható, az üzleti fővonalak száma továbbra is csökken.

A ***kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások*** száma folyamatos emelkedést mutat, ennek köszönhetően a kábel-tv hálózatba bekapcsolt lakások aránya 2018-ra megközelítette a 62%-ot.

Az ***összes internet előfizetés száma*** ugyancsak dinamikus növekedést mutat az utóbbi években, melyen belül gyakorlatilag minden előfizetési forma növekedő tendenciájú. Az optikai hálózatok bővülésével ezen előfizetési forma meghaladta az xDSL hálózat előfizetőinek a számát.

Elektronikus hírközlési létesítmények, szolgáltatók

A kiépített vezetékes, illetve vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók a város teljes közigazgatási területét lefedik. A központi belterületen, valamint az egyéb belterületeken kiépültek a vezetékes elektronikus hírközlési hálózatok, míg az egyéb külterületi létesítmények területén a szolgáltatás vezeték nélküli rendszerekkel biztosított.

A város minden főútja mentén, valamint az alközpontok között a Magyar Telekom Nyrt. üzemeltetésében lévő *gerinchálózatok (fényvezető kábel hálózatok és körzeti kábel hálózatok)* üzemelnek (96. ábra).

A város telefonhálózata évek óta teljesen kiépült.
A ***telefonhálózat*** *a belvárosban és a város belső területein döntően alépítmény és kábel, míg a külsőbb városrészekben döntően légvezeték* kialakítással épült. A telefonközpont épülete a Kálvin tér 10/12. sz. alatt található, emellett azonban minden városrészben üzemel 1-1 alközpont.

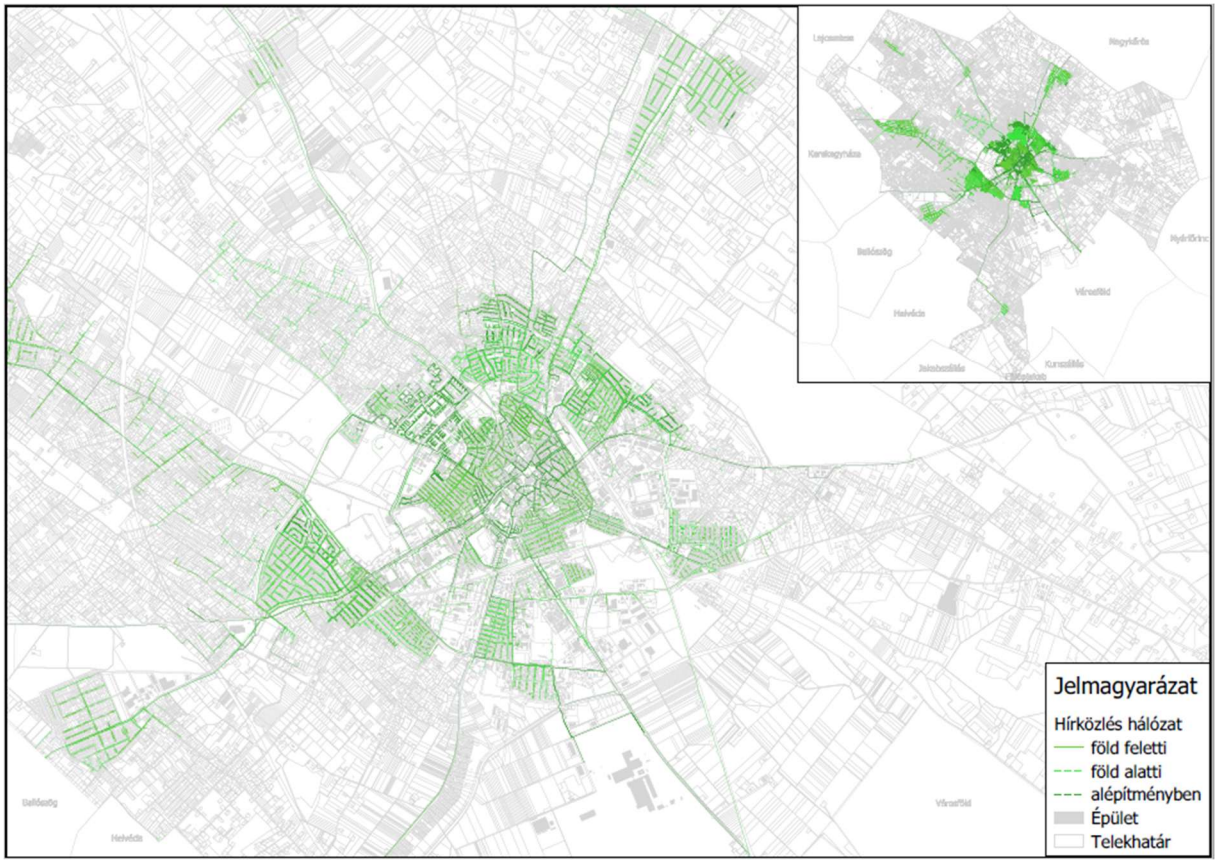
A vezetékes telefonhálózat a várhatóan megnövekvő igényeket is biztonsággal kielégíti. Ahol a meglévő vezetékek kapacitása jelentősebb bővítést és fogyasztó rákötést nem tesz lehetővé, illetve azon külterületi, tanyás térségekben, ahol nem üzemel telefonhálózat, ott a meglévő hálózatok bővítésével vagy vezeték nélküli rendszerekkel biztosítható az ellátás.

A város közigazgatási területén ***kábel TV és internet*** *gerincvezetékek (optikai kábelek), valamint kábel TV légvezeték és földkábel hálózatok* üzemelnek, melyek a város sűrűbben beépített

belterületeit döntően lefedik. Ezen hálózatok is a belvárosban és a város belső területein döntően alépítmény és kábel, míg a külsőbb városrészekben döntően légvezeték kialakítással épültek önálló oszlopsoron, vagy az áramszolgáltató kisfeszültségű légvezeték oszlopain.

A vezetékes kábeltévé hálózatok a jövőben várhatóan megnövekvő igényeket is általában biztonsággal kielégíthetik. Ahol a meglévő vezetékek kapacitása jelentősebb bővítést és fogyasztó rákötést nem tesz lehetővé, illetve azon külterületi tanyás térségekben, ahol nem üzemel kábel TV hálózat, ott vezeték nélküli rendszerekkel (pl. műholdas vevőegység) biztosítható az ellátás.

96. ábra: Vezetékes elektronikus hírközlő hálózatok

Forrás: Az e-közmű rendszer adatbázisa

A nagyobb szolgáltatók döntően a saját hálózatukat használják, míg a kisebb szolgáltatók általában a nagyobb szolgáltatók hálózatait igénybe véve szolgáltatnak.

A tervezett vezetékes telefon, kábel TV és internet hálózatokat a belváros, illetve azon városrészek területén, ahol a villamos hálózatok is földkábelben, vagy alépítményben épültek, a telefon, kábel TV és internet hálózatok bővítésénél is előnyben kell részesíteni a földkábeles, alépítményes technológiákat.

Kecskemét közigazgatási területén az első 3 szolgáltatónak teljes lefedettséggel rendelkezik a szélessávú 4G rendszere. Az 5G rendszerek kiépítése pedig folyamatban van a település közigazgatási területén. A vonatkozó előírások szerint a településfejlesztés és településrendezés keretei és eszközrendszerei nem befolyásolhatják (nem korlátozhatják) a szolgáltatásnyújtás szabadságát, a szolgáltatások szabad áramlását, a szabad szolgáltató- és szolgáltatásválasztás, az esélyegyenlőség, az egyetemes szolgáltatáshoz való hozzáférés biztosítását, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, új technológiák elterjedési lehetőségét. A különböző fejlesztések nem befolyásolhatják a „Digitális Nemzet Fejlesztési Program" megvalósítását.

Helyi rádió és TV szolgáltatók

A ***Gong Rádió*** 1996 óta a város rádiója. A folyamatos fejlődésnek és terjeszkedésnek köszönhetően ma már Kecskemét mellett Kecel, Baja, Solt, Gyömrő, Nagykőrös, Csongrád adókörzetében is fogható, így Bács-Kiskun vármegye nagy része mellett Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun Szolnok vármegye területén is elérhető 24 órás körzeti rádióvá vált. Hallgatottsága jelentős, a rádió saját felmérése szerint a vizsgált célcsoport tekintetében közel 40 %-s.

A ***Kecskeméti Televízió*** mintegy 2 évtizede a város televíziója. Saját készítésű helyi napi és magazin jellegű műsorokkal (híradó, sport, kulturális, politikai, közéleti, gazdasági, kereskedelmi, stb.), filmekkel a város és térsége legfontosabb televíziós szolgáltatója.

1.1.11 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.1.11.1 Talaj

Kecskemét térsége – a hazai tájkataszter szerint – a Duna-Tisza közi síkvidék középső részén, ezen belül a Kiskunsági löszös hát és a Kiskunsági-homokvidék középső É-i határán, a Kiskunsági-homokhát középső ÉK-i szélét képező ***tájegységén*** helyezkedik el a 106-132 mBf.-i tengerszint feletti magasságon.

A domborzatot az ÉNy-DK-i irányú hátak és völgyek váltakozása jellemzi, a terület enyhe lejtésű az ÉNy-DK-i folyásirányú belvízcsatornák felé mutató, fő lejtésviszonya É-ÉNy-ról D-DK-i irányú. Az alacsonyabb területek a közigazgatási terület DK-i részein találhatóak, míg a központi belterület alatti területek a 110-123 mBf.-i középmagas részen települtek.

Földtani jellemzők

Földtani és mérnökgeológiai szempontból a jellemző talajképző kőzet és talajtípus a közigazgatási terület É-i, ÉNy-i, Ny-i, valamint középső DK-i részein a futóhomok, míg ÉK-i és D-i, DK-i területein a lösz, lejtőlösz, löszös üledék.

Genetikai talajtérképek alapján a közigazgatási terület É-i részén a humuszos homokZtalaj, egy ÉNy-i foltban, mélyben sós réti csernozjomok, távolabb futóhomok, DNy-on és Ny-on ugyancsak a futóhomok található. A belterület környezetében az alföldi mészlepedékes csernozjom, ettől D-re a humuszos homok, futóhomok jellemző, míg a terület K-i, DK-i részein a csernozjom jellegű homoktalajok, ÉK-en alföldi mészlepedékes csernozjomok, távolabb pedig humuszos homoktalajok fordulnak elő.

FAO talajtérképek szerint a terület középső, ÉNy-i és DK-i részein meghatározó módon csernozjom jellegű homoktalajok, míg az ÉK-i és DNy-i szélső területeken mészlepedékes csernozjomok találhatóak.

A fentiek alapján az alábbi tájtípusok különíthetők el a település közigazgatási területén:

A város térsége „a mérsékelten kontinentális síkság, uralkodóan mezőgazdaságilag hasznosított” tájtípusba tartozik.

- A közigazgatási terület középső ÉNy-i és DK-i része a „medencebeli löszös síkság mezőségi talajú kultúrsztyepp” tájtípusba sorolható, melyen belül a vizsgált terület tájtípusa: „Mély talajvizű löszös síkság csernozjommal.”
- A közigazgatási terület Ny-i és ÉK-i része, valamint az É-ÉK-i sarok a „futóhomokos hordalékkúp síkság, szőlő – gyümölcsös és erdőmozaikos kultúrsztyepp, közepes és mély talajvízállással” típusba sorolható, melyen belül:
    - a Ny-i területek tájtípusa: „Kötött homokos síkság, mozaikos homokpuszta-réttel, akác- és nyárerdővel, szőlő- és gyümölcsös kultúrákkal.”
    - Az ÉK-i területek tájtípusa: "Csernozjomos homoksíkság, kertészeti és szántóföldi hasznosítással.”
    - Az É-ÉK-i sarok tájtípusa: „Félig kötött buckás homokvidék telepített erdőkkel és homokpusztarét–maradványokkal.”

Környezetföldtani jellemzők

Környezetföldtani szempontból a térség talajai egyöntetűen felszíni szennyeződésre erősen érzékeny porózus képződmények, melyet fokoznak a talaj vízföldtani, vízgazdálkodási tulajdonságai. Ezek mellett a kecskeméti talajok szerves anyag tartalma közepes, illetve alacsony, mely kedvezőtlenül befolyásolja a talaj káros környezeti hatásokkal szembeni puffer kapacitását.

Talajlepusztulás szempontjából a település közigazgatási területének É-i, ÉK-i, valamint D-i, DNy-i része *foltokban széleróziónak (deflációnak) kitett terület*. Döntően ez okozza a levegő szilárd anyag (ülepedő por) szennyezettségét. A szélerózió csökkentését célzó intézkedések kedvező hatása a város levegőminőségében, valamint egyes környezet-egészségügyi területeken is érzékelhető.

Vízföldtani jellemzők

A Kecskemét térségi ***talajok vízgazdálkodási tulajdonságai*** a terület ÉNy-i, É-i részén a nagy víznyelésű és vízvezető képességű, közepes vízraktározó képességű, gyengén víztartó talajok, az egész szelvényben viszonylag egyenletes mechanikai összetétel mellett, míg a terület DNy-i, K-i és DK-i részein az igen nagy víznyelésű és vízvezető képességű, gyenge vízraktározó képességű, igen gyengén víztartó talajok, a D-i és távolabbi K-i területeken pedig a jó víznyelésű és vízvezető képességű, jó vízraktározó képességű, jó víztartó talajok a jellemzőek az egész szelvényben viszonylag egyenletes mechanikai összetétel mellett.

Vízföldtani szempontból *a rétegvíztároló kőzetek* a területen a pleisztocén fluvioeolikus homok, kavicsrétegek, míg a *talajvíztárolók* a holocén homokos rétegek.

Kecskemét közigazgatási területének ***talajai a következő vízháztartás típusokba*** sorolhatóak:

- A közigazgatási terület középső, K-i részeinek talajai a szélsőséges vízháztartás típusába tartoznak.
- A D-i és ÉNy-i területeken az egyensúlyi vízmérleg a jellemző.
- Az ÉK-i, DNy-i szélső területek talajai az „áteresztő” típusba tartoznak.

Termőföld jellemzők

Az Uniós irányelvek és különböző programok, valamint az erre vonatkozó jogszabályok egyik legfontosabb alapelve az egyre csökkenő ***mezőgazdasági termőterületek, termőföldek***

védelme. Ezen belül az átlagosnál jobb minőségű termőföldek védelme (művelési ágának megfelelő hasznosítása) élvez prioritást.

Kecskemét közigazgatási területén az átlagos aranykorona érték (2013. májusában és 2020. augusztusában) művelési áganként:

Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya adatközlése alapján:

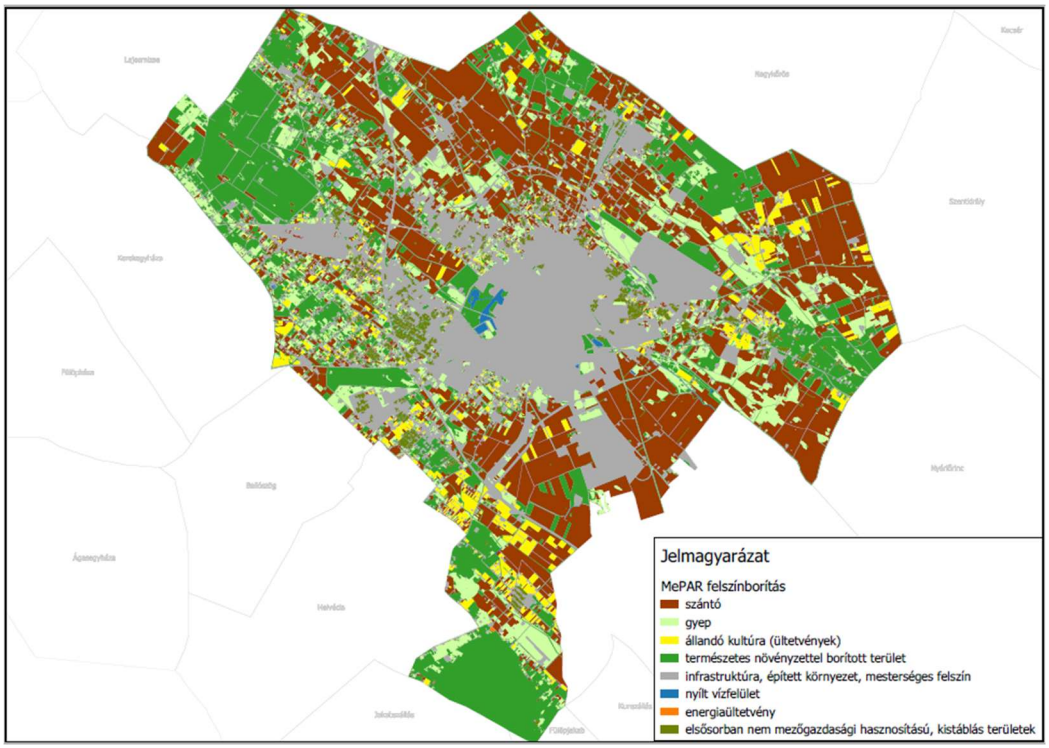
	2013 május	*2020 augusztus*
Gyümölcsös:	43,41 AK	43,64 AK
Kert:	37,13 AK	37,05 AK
Szántó:	17,00 AK	17,19 AK
Szőlő:	38,89 AK	38,44 AK
Legelő:	9,22 AK	8,98 AK
Rét:	12,04 AK	12,02 AK
Nádas:	13,69 AK	13,80 AK
Fásított terület:	7,02 AK	6,89 AK
Erdő	-	6,08 AK

(Átlagos minőségű termőföld: az adott település azonos művelési ágú termőföldjeinek 1 hektárra vetített aranykorona értékeinek átlaga.)

Kecskemét közigazgatási területének agrárgazdasági művelésbe vont területeit felszínborítottsági adatok alapján a mellékelt 97. ábra mutatja.

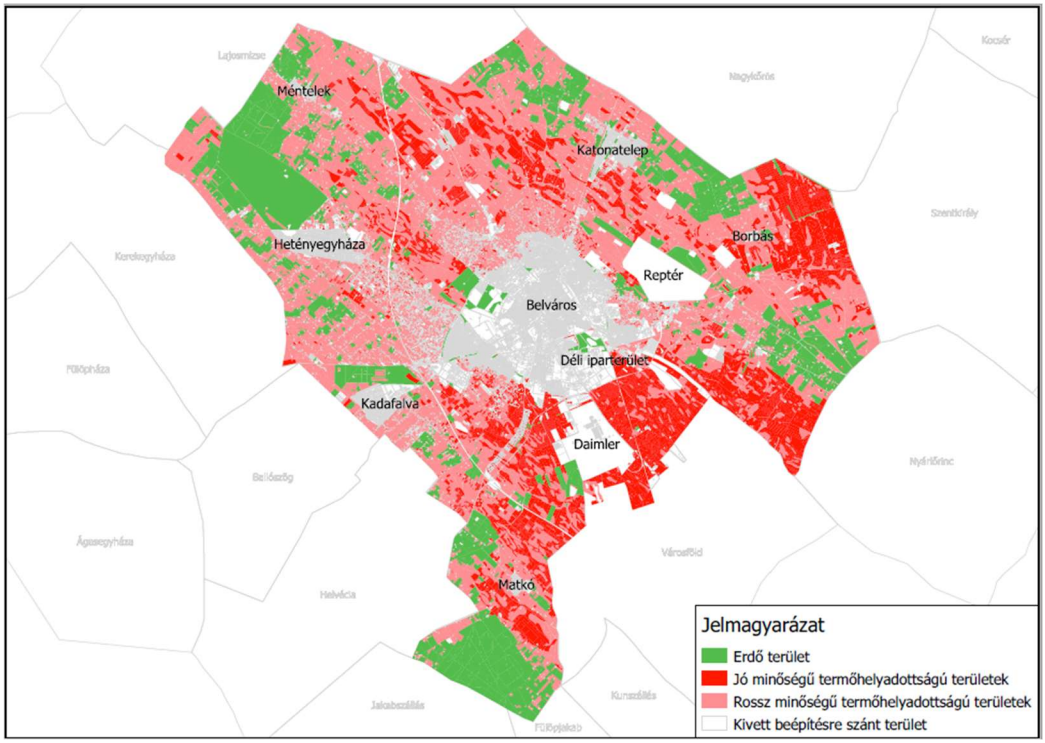
Kecskemét közigazgatási területén az átlagosnál jobb, illetve gyengébb minőségű termőterületek elhelyezkedését, valamint a művelési ágból kivett területeket művelési osztály, illetve aranykorona szerint a 98. és 99. ábra mutatja.

97. ábra: Kecskemét agrárgazdasági művelésbe vont területei a felszínborítottság alapján

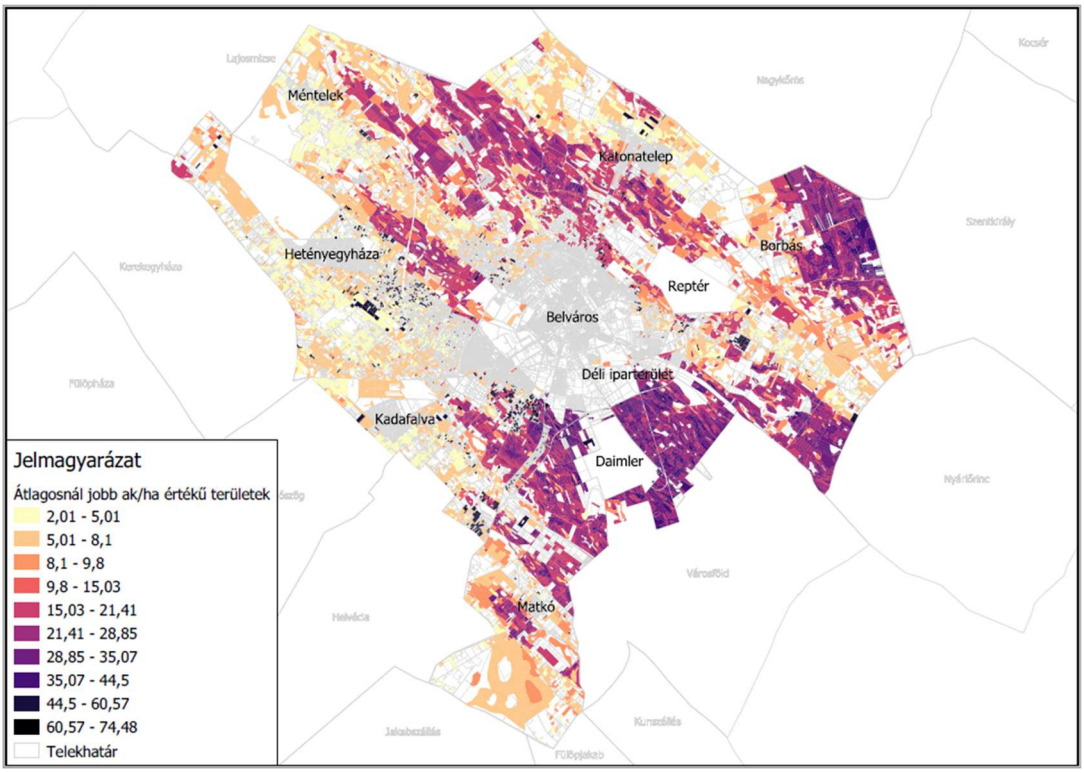
Forrás: MePAR rendszer adatbázisa 2020.

98. ábra: Kecskemét átlagosnál jobb és gyengébb minőségű termőterületei művelési osztály szerint

Forrás: Földhivatal adatbázisa 2020.

99. ábra: *Kecskemét átlagosnál jobb minőségű termőterületei aranykorona szerint*

Forrás: Földhivatal adatbázisa 2020.

A hivatkozott ábrák alapján látható, hogy az átlagosnál jobb minőségű termőterületek a belterülettől D-re, DK-re, É-ra, valamint a közigazgatási terület K-i részén találhatóak, melyek döntően szántó művelési ágba tartoznak.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy míg ezen szántóterületek *Bács-Kiskun Megye 2011. évi Területrendezési Tervében foglaltak szerint a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetbe* voltak sorolva, addig *Bács-Kiskun Megye 2020. évi Területrendezési Tervében kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete Kecskemét közigazgatási területén nem is található* és *jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetbe* sorolt területek is csak a közigazgatási terület *DK-i szélén kis foltokban találhatók*!

1.1.11.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

Általános vízgazdálkodási szempontú besorolások

Szennyeződésérzékenységi besorolás:

Kecskemét közigazgatási területének szennyeződésérzékenységi besorolása: *Érzékeny – felszín alatti vízminőség-védelmi – területek* a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny

területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet mellékletében foglaltak szerint (a felszín alatti víz védelme szempontjából).

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület a közigazgatási területet nem érinti.

Felszín alatti vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe a közigazgatási területet nem érinti.

Nitrátérzékenységi besorolás:

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet 2013. szeptember 1.-én hatályba lépett módosítása értelmében *Kecskemét közigazgatási területének jelentős része (1232 db fizikai blokk) került nitrát-érzékeny besorolásba*.

Ezek a területek az alábbiak:

- ahol a felszín alatti, illetve a felszíni víz nitrátkoncentrációja meghaladja az 50 mg/l értéket,
- az üzemelő vízbázis kijelölt, vagy lehatárolt védőterülete,
- a nagy létszámú és az egységes környezethasználati engedélyhez kötött állattartó telepek és trágyatárolóik területe.

2013. augusztus 31-ig ezen rendelet mellékletének sem A), sem B) részében nem szerepelt Kecskemét, így közigazgatási területe nem minősült „nitrát-érzékeny" területnek, azaz nitrát-érzékenynek minősülő területek (üzemelő és távlati ivóvízbázis, ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivétel kijelölt, vagy lehatárolt védőterülete, illetve az olyan terület, ahol a fő porózus-vízadó összlet teteje a felszíntől számítva 50 m-nél kisebb mélységben van) összterülete a település közigazgatási területének 10 %-át nem érte el.

A felszíni vizek befogadó kategóriái:

A város közigazgatási területén – a felszíni vizek tekintetében – a csatornák (időszakos vízfolyások) a *3. időszakos vízfolyás befogadók területi kategóriába* tartoznak, a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) sz. KvVM rendelet előírásai szerint a szennyvizek befogadóba való közvetett és közvetlen bevezetésére vonatkozóan.

(Időszakos vízfolyás: olyan állandó vízhozammal, illetve vízborítással nem rendelkező vízfolyás (így különösen ér, patak, belvízcsatorna), amely időszakosan kiszárad tisztított szennyvíz, illetve használt víz bevezetése nélkül).

A település közigazgatási területén *nincs állandó vízfolyás*.

Felszíni vizek

Kecskemét és térsége a Tisza vízgyűjtőjén a Kiskunsági löszös hát és a Kiskunsági-homokvidék középső, É-i, enyhe lejtésű, gyér lefolyású határán helyezkedik el.

A terület felszíni vizeinek mennyiségét döntően a csapadékviszonyok és a talaj vízháztartási jellemzői, valamint a felszíni, lefolyási viszonyok határozzák meg. A felszíni vizek minőségét döntően a települési infrastruktúra, a csatornázottság színvonala, illetve a működő ipar befolyásolja. Hatással van a vízminőségre a mezőgazdasági művelés alatt álló területekről bejutó diffúz szennyezés, illetve a települési hulladékgazdálkodás is.

A felszíni vizek mennyisége:

A város és környéke felszíni vizekben szegény. A belvízlevezetést 3 belvízcsatorna (időszakos vízfolyás) biztosítja. A közigazgatási terület ÉK-i részén DK-i irányban húzódik az *Alpár-Nyárlőrinci csatorna*. A közigazgatási terület DNy-i részén található a *Félegyházi vízfolyás*, míg a városon keresztül halad a Miklósteleptől É-ra kiinduló és az előzőekhez hasonlóan DK-i folyási irányú *Csukáséri-főcsatorna*, amely 37,6 km hosszú, befogadója a Dongéri főcsatorna, azt követően pedig a Tisza.

A város területén található legjelentősebb állóvíz a Csukáséri-főcsatornán található un. Felső záportározó a Benkó Zoltán Szabadidő Központ területén.

A felszíni vizek minősége:

A települési tisztított szennyvíz és a levezetett csapadékvizek fő befogadója a Csukáséri-főcsatorna.

A 2014 előtti években a Csukáséri-főcsatorna vize oxigénháztartás és tápanyagháztartás alapján erősen szennyezett (5), míg a szerves és szervetlen mikroszennyezők és egyéb paramétereket tekintve szennyezett (4) volt. Frissebb adatok nem állnak rendelkezésünkre.

A Felső záportározó szabad strandja jelenleg engedélyezett természetes fürdőhelyként és fürdésre alkalmas természetes vízként van nyilvántartva. A fürdővíz osztályba sorolását a Nemzeti Népegészségügyi Központ végzi, mely alapján *2015-2018 évekre vonatkozóan a Kecskeméti Szabadidő Központ fürdővize „kiváló” minősítést kapott*.

Felszín alatti vizek

A felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi szempontból is veszélyeztetettek.

A talajvízkészletek a térségben a 20 - 30 m vastag holocén és pleisztocén korú homokos rétegekben találhatóak, amely alatt a pleisztocén, majd a Felső-pannóniai és a Levantei agyagos-homokos üledéksor következik.

Talajvízjárás:

Kecskemét közigazgatási területe talajvízjárásának jellemzéséhez 2 db országos törzshálózati talajvízszint-észlelő kút adatsorát használtuk fel, ebből az egyik belterületen (002435 sz. kút), a másik külterületen (002352 sz. kút) van (32. táblázat).

32. táblázat A talajvízszint-észlelő kutakban mért minimális, átlagos és maximális talajvízszintek

A kút száma	Eddig mért legkisebb vízállás: mBf. (előfordulás éve)	Sokévi átlagos vízállás: mBf. (időszak)	Eddig mért legnagyobb vízállás: mBf. (előfordulás éve)
002352 (külterület)	116,53 (1995)	118,22 (1943-2019)	120,33 (1966)
002435 (belterület)	109,52 (1995)	110,98 (1948-2016)	112,53 (1966)

A megfigyelő kutak környezetében a talajvízszint az 1980-1990-es években a korábbi évtizedekhez képest jelentős mértékben lecsökkent. A 2010-es évben tapasztalt rendkívüli csapadékok gyorsan és nagymértékben pótolták a korábban kialakult vízhiányt. A csapadékos időszak során 1-2 m-rel emelkedett meg a kutak vízszintje, azonban a 2011-2012-ben jelentkező súlyos aszályok következtében a megfigyelő kutak vízszintje 2012 végére kb. 0,5-1,0 m-rel csökkent. 2013-ban a nyár folyamán erőteljes (0,6-1,0 m-es) vízállás emelkedés volt megfigyelhető, mely 2014 elejére a sokéves átlaghoz közeli, illetve azt meghaladó szintre hozta a talajvíz szintjét. A talajvízállás 2015-ben az 1981-2010-es sokéves átlagoktól kis mértékben tért el (egész évben körülbelül 70-80 cm-rel a sokéves átlag fölött volt). Az elmúlt öt évben folytatódott a talajvízszint lassú süllyedése, amely a klimatikus változásokkal és a növekvő lakossági talajvíz kiemeléssel összefüggésben jelentős kihívásokat okozhat a közeljövőben mind a természeti környezet, mind pedig az agrárgazdálkodók számára.

A kutak vízjárásából megállapítható, hogy belterületen a vízszint ingadozása (talajvízjárás) közepes (kb. 2,5 m). A Duna-Tisza közi hátságon, a hosszan tartó aszályos időjárás következtében kialakult jelentős talajvízszint süllyedések a belterületre is hatással voltak (002435 sz. kút), a település külterületén jelentős, 2,5-3,5 m körüli vízszint-süllyedés

következett be a 90-es évek közepéig. A 90-es éveket követő csapadékos időszakban mindkét helyen a maximális vízállások fokozatos emelkedést mutattak. A település közigazgatási területén a talajvíz-tükör terep alatti becsült átlagos mélysége más források (a korábban végzett talajmechanikai fúrások) alapján – a magasabb területeken -3,00 – -6,00 m, míg a mélyebb területeken -0,50 – -1,50 m (nyugalmi talajvízszint).

A térségben *a talajvizek áramlásának fő iránya* ismereteink szerint ÉNy-DK-i irányú. A terület vízföldtani adottságai a kinyerhető víz mennyisége szempontjából kedvezőek. A talajvíz kontingens lekötési aránya az elmúlt 5 évben számottevően nem változott (41-60 % közötti – a 60 % közeli értékek az utóbbi 3 évben jelentkeztek). (2006-2011 között a kontingens lekötési arány 28-40 % között volt.) A Kecskemét közigazgatási területén kitermelhető talajvíz kontingens (mintegy 20 éve): 528.000 m^3/év.

Nem rendelkezünk ismeretekkel az engedély nélkül üzemelő fúrt kutakból kitermelt vízmennyiségekről, feltételezések szerint azonban a lakóterületeken, tanyákon, hobbikertekben üzemelő fúrt kutakból kitermelt és döntően locsolásra használt vízmennyiség számottevő lehet, amely éves szinten meghaladhatja hektáronként az 1000 m^3-t is.

A talajvizek minősége:

A település területén található talajvíz-megfigyelő (monitoring) kutakból rendszeresen vett vízminták alapján megállapítható, hogy a vas, mangán és arzén határértéket meghaladó koncentrációja valószínűleg természetes, földtani eredetű szennyezőként fordul elő, míg az ammónium, a nitrát, a klorid, a szulfát, a nátrium és a fajlagos elektromos vezetőképesség magas értéke egyértelműen emberi tevékenységből eredő szennyezésre utal.

A talajvíz a település területén tehát sehol sem alkalmas közvetlen ivóvízként való felhasználásra a természetes és az emberi eredetű szennyezők jelenléte miatt.

A rétegvizek Kecskemét közigazgatási területén a 20-30 m alatt kezdődő mintegy 200-250 m vastagságú pleisztocén fluvioeolikus homok, kavics, illetve Felső-pannon rétegekben találhatóak.

A rétegvíztárolók vízvezető képessége a terület jelentős részén igen jó, míg az ÉK-i szélén jó.

A térségben a *rétegvizek áramlásának fő iránya – a talajvízhez hasonlóan – ÉNy-ról DK felé mutat.*

A kitermelhető *rétegvizek minősége* vas-, mangán-, ammónia- és arzéntartalma, illetve helyenként metán tartalma haladja meg általában *az ivóvíz minőségi követelményeiről és az*

*ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet*ben előírt ivóvíz minőségi határértékeket.

A felszín alatti vizek szennyező forrásai a felszíni vizeknél ismertetetteken túl a házi szennyvizek és az állati trágya helytelen gyűjtése, szakszerűtlen szikkasztása, valamint a szakszerűtlenül létesített csőkutak, stb.

Környezetvédelmi és vízügyi hatósági hatáskörbe tartozó, a környezet állapotát érintő *vízminőségi, illetve egyéb felszíni és/vagy felszín alatti vizeket érintő környezeti kármentesítés nem történt* a város területén 2015 óta.
Az egyéb folyamatban lévő felszín alatti vizeket érintő kármentesítési eljárásokról nem rendelkezünk információkkal.
Kecskemét közigazgatási területén 3 db vízfolyás víztest található:

- Alpár-Nyárlőrinci-csatorna
- Csukás-éri-főcsatorna
- Félegyházi-vízfolyás

33. táblázat: *A vízfolyás víztestek minősége, állapota, célkitűzések*

Víztest neve	*Víztest kategóriája*	*Típus kódja*	*Ökológiai minősítés*	*Hidrológiai állapot*	*Kémiai állapot*	*Ökológiai célkitűzés / elérése*	*Kémiai célkitűzés / elérése*
Alpár-Nyárlőrinci-csatorna	erősen módosított	6M	nam	jó	adathiány	a jó állapot elérendő / 2027+	a jó állapot elérendő / 2027
Csukás-éri-főcsatorna felső	erősen módosított	6M	gyenge	mérsékelt	nem jó	a jó állapot elérendő / 2027+	a jó állapot elérendő / 2027
Félegyházi-vízfolyás	erősen módosított	6M	gyenge	jó	nem jó	a jó állapot elérendő / 2027+	a jó állapot elérendő / 2027

Forrás: Magyarország felülvizsgált Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve

Kecskemét állóvíz víztestét a Felső záportározó tavai képezik Csónakázó-tó néve.

34. táblázat: *Az állóvíz víztest minősége, állapota, célkitűzések*

Víztest neve	*Víztest kategóriája*	*Típus kódja*	*Ökológiai minősítés*	*Hidrológiai állapot*	*Kémiai állapot*	*Ökológiai célkitűzés / elérése*	*Kémiai célkitűzés / elérése*
Csónakázó-tó	mesterséges	5	adathiány	jó	adathiány	a jó potenciál elérendő / 2027+	a jó állapot elérendő / 2027

Forrás: Magyarország felülvizsgált Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve

Kecskemét közigazgatási területét 7 db felszín alatti víztest érinti:

- Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő É – i rész (sekély porózus)
- Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő É – i rész (porózus)
- Duna-Tisza közi hátság – Duna-vízgyűjtő É – i rész (sekély porózus)
- Duna-Tisza közi hátság – Duna-vízgyűjtő É – i rész (porózus)
- Nyugat-Alföld (porózus termál)
- Dél-Alföld (porózus termál)
- Észak-Alföld (porózus termál)

A sekély porózus és a porózus víztest területek határa gyakorlatilag megegyezik egymással. Duna-Tisza közi hátság – Duna-vízgyűjtő északi rész sekély porózus és porózus víztestek a közigazgatási terület Ny-i, ÉNy-i mintegy tizedét, míg a Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő északi rész sekély porózus és porózus víztestek a közigazgatási terület egyéb döntő részét (a belterületeket is beleértve) érintik. A Nyugat-Alföld porózus termál víztest a közigazgatási terület Ny-i harmadát, a Dél-Alföld porózus termál víztest a közigazgatási terület belterület szélétől DK-re eső szintén mintegy harmadát, míg az Észak-Alföld porózus termál víztest a maradék középső, ÉK-i területeket érinti.

Az alegység felszín alatti víztesteinek mindegyike jelentős mértékben átnyúlik másik tervezési alegység területére is.

35. táblázat: A felszín alatti víztestek minősége, állapota, célkitűzések

Víztest neve	*Víztest jele*	*Víztest típusa*	*Mennyiségi állapot*	*Kémiai állapot*	*Mennyiségi állapot célkitűzés / elérése*	*Kémiai állapot célkitűzés / elérése*
Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő északi rész	sp.2.10.1	sekély porózus	jó	gyenge kockázata: diffúz szennyezés	a jó állapot fenntartandó	a jó állapot elérhető / 2027
Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő északi rész	p.2.10.1	porózus	jó	jó	a jó állapot fenntartandó	a jó állapot fenntartandó
Duna-Tisza közi hátság – Duna-vízgyűjtő északi rész	sp.1.14.1	sekély porózus	gyenge: oka sz.földi és vizes FAVÖKO	gyenge oka: diffúz szennyezés NO_3	a jó állapot elérhető / 2027	a jó állapot elérhető / 2027
Duna-Tisza közi hátság – Duna-vízgyűjtő északi rész	p.1.14.1	porózus	jó	jó	a jó állapot fenntartandó	a jó állapot fenntartandó
Nyugat-Alföld	pt.1.2	porózus termál	jó	jó	a jó állapot fenntartandó	a jó állapot fenntartandó
Dél-Alföld	pt.2.1	porózus termál	gyenge oka: vízszintsüllye-dés	jó	a jó állapot elérhető / 2021	a jó állapot fenntartandó
Észak-Alföld	pt.2.2	porózus termál	jó	jó	a jó állapot fenntartandó	a jó állapot fenntartandó

Forrás: Magyarország felülvizsgált Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve 2016.

A Duna-Tisza közi Homokhátság vízvisszatartásával, vízpótlásával kapcsolatos Kecskemétet érintő programok:

A „Duna-Tisza közi Homokhátság fenntartható fejlesztése” tárgyú nagyprojekten belül a Kecskemét-Tiszaalpár mintaprojekt keretében az alsó záportározó fejlesztése tervezett kotrással a tározási kapacitás növelése érdekében.

A használtvizekből származó vízkészletekre és felszíni összegyülekezésből származó vízkészletekre alapozott tározó fejlesztés során a vízvisszatartás, vízpótlás egyik célja környezetvédelmi és természetvédelmi szempontú, míg a visszatartott csapadékvíz és tisztított szennyvíz öntözési célú felhasználása mezőgazdasági célokat szolgál. Ezen célok összhangban vannak a Víz Keretirányelv (2000/60EK) célkitűzéseivel.

A vízvisszatartás a belvízcsatornákban is történhet a belvízi helyzettől függően a meglévő tiltós műtárgyak lezárásával, melynek hatása lokális és csekély az egyre csökkenő belvizes állapotok miatt.

1.1.11.3 Levegőtisztaság és védelme

A város és térsége síkvidéki jellegéből és felszínborítottságából adódóan egyöntetűen jó átszellőzésű terület. Az uralkodó szélirány Ny-i, ÉNy-i, ÉK-i, míg az átlagos szélsebesség 2,5-3,0 m/s.

Légszennyezettségi zóna besorolás

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló többször módosított 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete szerint Kecskemét közigazgatási területe olyan légszennyezettségi zónába esik, ahol a kén-dioxid, a benzol és a szilárd légszennyező anyagok (PM_{10}) kadmium, nikkel és ólom tartalma tekintetében a levegőterheltség nem haladja meg az alsó vizsgálati küszöböt („F"), a nitrogén-dioxid, szén-monoxid és a szilárd légszennyező anyagok (PM_{10}) arzén tartalma tekintetében a levegőterheltség a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van („E"), a policiklikus aromás szénhidrogének (benz(a)pirén) esetében a levegőterheltség a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van („D"), a szilárd légszennyező anyagok (PM_{10}) esetében pedig, a levegőterheltség a légszennyezettségi határértéket és a tűréshatárt is meghaladja („B").

Kecskemét a szilárd légszennyező anyagok magas koncentrációja miatt a rendeletben a kijelölt városok között szerepel. Kecskemét levegőterheltségi besorolása a nitrogén-dioxid légszennyező komponens szempontjából általában kedvezőbb, míg a szén-monoxid, illetve a szálló por (PM_{10}) komponensek tekintetében általában kedvezőtlenebb a hasonló méretű, illetve térségbeli települések levegőterheltségi besorolásához képest.

A település „A KAC 2001. évi pályázati felhívásai" című anyag 1. mellékletében foglaltak szerint, a „mérsékelten szennyezett levegőminőségű települések" közé tartozott.

(„Mérsékelten szennyezett minősítésű volt az a település, ahol valamely szennyezőanyag koncentrációja a 24 órára vonatkozó levegőminőségi határértéket a mérési időszakok (félév, év) 10% - ánál rövidebb, por esetében 10-30% közötti időtartamban meghaladta".)

A fenti jogszabályban foglaltakat az utóbbi évek mérési eredményei is többé-kevésbé tükrözik.

A levegőminőség mérése

Kecskemét levegőminőségét az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) keretében korábban a környezetvédelmi, jelenleg a közegészségügyi hatóság (jelenleg: Csongrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi és Élelmiszerlánc-biztonsági Főosztály Laboratóriumi Osztálya) méri és értékeli. Az OLM automata és manuális (RIV) hálózatból áll.

Az Országos Immissziómérő Hálózat keretében az 1973-ban létrehozott RIV mérőhelyek közül Kecskemét területén 2014-ig 3, majd 2015 óta 2 különböző funkciójú területen (Nyíri út 11. (Bányai Júlia Gimnázium), Katona József tér 4. (Közgazdasági Szakközépiskola) és 2014-ig Halasi út 2. (Zománc Zrt.) is) elhelyezett mérőhelyen mérik a légszennyezettséget szakaszos mintavételen alapuló módszerrel, valamint 2009. októbere óta a Kecskeméti II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola előtti nagy kiterjedésű zöldterület mélygarázsok felőli szélén (17/57 hrsz.) üzemel egy automata monitorállomás.

A RIV hálózatban mért légszennyező komponens az NO_2. 2008. január 1. óta az SO_2 és az ülepedő por mérése megszűnt. Az automata mérőállomáson 2014. I. félévének a végéig NO_2, NO_x, O_3, majd azóta ezeken kívül NO és PM_{10}, az utóbbi időszakban pedig ezek mellett CO, SO_2, $CPM_{2,5}$ és Benzol mérés is történik, illetve az automata mérőállomásnál a Tóth László sétányon negyedévenként 2 hétig napi 24 órában PM_{10}-hez köthető As, Ni, Pb, Cd nehézfémek és poliaromás szénhidrogének (ezen belül többek között) BaP (3,4-Benz-a-pirén) komponens mérés történt az elmúlt években is a megelőző évekhez hasonlóan.

A mérési eredmények értékelése

Kecskemét teljes közigazgatási területén a légszennyezettség (levegőterheltségi szint) *egészségügyi határértékei* az irányadók.

NO_2, NO_x:

A RIV mérőhelyeken vett minták 2014-2018 évi eredményei szerint a vizsgált időszakban az átlagkoncentrációk értéke folyamatos növekvő tendenciát mutat. Sőt ez a tendencia 2011-ben indult, melyben a kivételt csak a 2013-s kiváló minősítésű év jelentette. A legmagasabb értékeket a 3, illetve 2 mérőhely közül a Katona J. tér 4. sz. alatti mérőhelyen mérték minden vizsgált évben és a 24 órás határérték túllépések száma is itt volt a legnagyobb mindegyik esetben. 2018-ban az éves átlagkoncentráció értéke itt 53,9 $\mu g/m^3$ volt (mely már szennyezett minősítést jelent), míg ugyanezen évben 24 órás határérték átlépés 52 db volt.

Az automata mérőállomás eredményeiből látható, hogy az utóbbi években jelentősen megnövekedtek az NO_2 koncentráció értékei. A tetemes koncentráció-növekedések mellett, ugyancsak kedvezőtlen folyamatként értékelhető, hogy 2018 októberében a havi átlag 89,67 $\mu g/m^3$ volt, ami felülmúlja a 24 órás határértéket. Az adatokból valószínűsíthető, hogy a rövid idejű határértékek betartása mind az NO_2, mind az NO_x tekintetében egyre nagyobb problémát okoz a mérőállomás környezetében, az éves és a 24 órás határértékekhez képest viszont az átlagkoncentrációk viszonylag kedvezőek.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a város levegőjének éves átlagos nitrogén-dioxid szennyezettsége az elmúlt évek teljes időszakában határértéken belül maradt, mértéke a korábbi kedvező tendenciát követően azonban romló tendenciájú. Az NO_2 és NO_x terhelésért elsősorban a közúti közlekedés, ezen belül is a dízel üzemű járművek a felelősek.

O_3:

Az *ózon* esetében ugyancsak romló tendencia figyelhető meg 2017-ig és jelentős a határérték túllépések számának növekedése is 2017-ig. A nitrogén-dioxidhoz hasonlóan elsősorban a közlekedéssel függ össze a talajközeli ózon koncentrációja. A járművek emissziója mellett az időjárási körülmények is számottevően befolyásolják a szennyezettséget. A magasabb koncentrációk a nyári magas hőmérsékletű napos időszakokban jellemzőek növekvő tendenciával (számottevő a határérték túllépések számának növekedése is), az ózon keletkezéséhez szükséges NO_2 értékének a növekedésével párhuzamosan növekedett az ózonkoncentráció is, melyben jelentős a szerepe a napsütéses órák számának is.

PM_{10} (szálló por):

Az utóbbi évek mérési adataiból megállapítható, hogy az éves átlagkoncentrációk és a 24 órás határérték túllépések száma is folyamatos növekedést mutat. Az eredmények szerint továbbá jelentős szezonális eltérés mutatkozik a fűtési és nem fűtési időszak PM_{10} koncentrációiban. Ez egyértelműen a növekvő arányú (döntően lakossági) és gyakran nem megfelelő szilárd tüzelőanyag használatból, kisebb mértékben pedig a növekvő közúti közlekedésből adódik. A fűtési szezon koncentráció növekedését jelentősen befolyásolták az adott időszak időjárási viszonyai (pl. hőmérséklet, szél, csapadékeloszlás) is. A 2017 január és a 2018 október száraz és hideg volt, amit jól mutatnak ezen időszak igen magas koncentráció értékei.

Az utóbbi 3 évben a PM_{10} koncentráció jelentősen emelkedett, a 2018-as átlagkoncentráció a 2016-os értékhez viszonyítva mintegy 29%-kal magasabb. Ennek oka minden valószínűség szerint a 2018-2019 közötti fűtési szezon igen csapadékszegény időjárása, illetve a fűtési szezonban a növekvő arányú szilárd tüzelőanyag használata és kisebb mértékben a növekvő közúti közlekedés. Tekintettel arra, hogy a szállópor koncentrációt befolyásoló ipari eredetű kibocsátások ezen időszakban gyakorlatilag nem növekedtek Kecskemét területén.

Megjegyezzük, hogy a Kecskemét belterületétől ÉNy-ra található K-Puszta automata mérőállomás (amely háttérkoncentrációkat mér) elmúlt évi PM_{10} és $PM_{2,5}$ mérési adatai (háttérszennyezettség) is enyhe emelkedést mutatnak, amely az éghajlatváltozás Kecskemét térségét komolyan érintő szárazodás hatásai miatti kiporzás növekedést támasztja alá.

PM_{10}-hez kötődő nehézfémek (As, Ni, Pb, Cd) és BaP:

A 24 órás átlagkoncentráció értéke a *PM_{10}-hez kötődő vizsgált nehézfémek (As, Ni, Pb, Cd)* esetében az elmúlt években is minden esetben jóval a határértékek alatt volt (60. táblázat). Ez köszönhető az egyre tisztább üzemanyagoknak és a folyamatosan korszerűsödő járműparknak, valamint a gépjármű gumikban és fékbetétekben alkalmazott nehézfémek jelentős koncentráció csökkentésének. Megjegyezzük azonban, hogy a vizsgált időszakban ezen komponensek koncentrációi jelentősen emelkedtek, 2016-hoz képest 2018-ra több esetben megduplázódtak.

Nem mondható el ez viszont a *BaP*-ról, mely esetében a mérések több mint harmadánál határérték túllépés volt tapasztalható és az átlagkoncentráció értéke is meghaladta a 24 órás határértéket, valamint megközelítette, illetve meghaladta az éves határértéket is. Ez köszönhető a folyamatosan és jelentős mértékben növekvő gépjárműforgalomnak.

36. táblázat: *Légszennyezettségi index a mérési adatok alapján*

Év	Légszennyezettségi index				
	NO_2 *RIV*	PM_{10}	PM_{10} (As, Ni, Pb, Cd)	PM_{10} BaP	O_3
2014	jó (2)	-	-	-	-
2015	jó (2)	jó (2)	kiváló (1)	szennyezett (4)	kiváló (1)
2016	jó (2)	jó (2)	kiváló (1)	-	jó (2)
2017	megfelelő (3)	jó (2)	kiváló (1)	szennyezett (4)	jó (2)
2018	megfelelő (2)	megfelelő (3)	kiváló (1)	szennyezett (4)	jó (2)

Forrás: OLM

A 2017 januári igen magas PM_{10} koncentrációk okán 2017-ben elkészült és a 24/2017. (XI. 22.) Ök. rendelettel elfogadásra került ***Kecskemét Megyei Jogú Város füstköd-riadó terve,*** mely 2018. január 1-én lépett hatályba. Elkészítését az indokolta, hogy a PM_{10}, és $PM_{2,5}$ légszennyező komponens esetében a riasztási küszöbérték túllépésének a veszélye fennállt.

A város rendelkezik ***Levegőminőségi tervvel***, a 2013-ban készült eredeti dokumentum felülvizsgálata 2020-ban került elfogadásra, amely 2020-2025 időszakra fogalmazza meg a település előtt álló feladatokat. Elkészítését a 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 14. §-a indokolta, azaz mivel Kecskemét légszennyezettségi zónájában a PM_{10} szintje az éves levegőminőségi értékelés alapján meghaladja a határértéket. A Levegőminőségi Terv **átfogó**

célja Kecskemét város levegőminőségének javítása, a kedvező állapot fenntartása, a levegőszennyezés csökkentése és a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló *4/2011. (I. 14.) VM rendelet*ben meghatározott határértékek betartása, különös tekintettel a szálló porra (PM10) vonatkozóan. A tervben meghatározott intézkedések célja, hogy végrehajtásával a légszennyezettségi határértékek betartása a lehető legrövidebb időn belül biztosítható legyen.

Az egyéb légszennyező anyag komponensek értékelése

Kén-dioxid: A kén-dioxidot az OLM hálózatban mérik. A korábbi évek adatai alapján, valamint a kibocsátásokból megállapítható, hogy a város kén-dioxid szennyezettsége alacsony szintű, mértéke enyhén csökkenő tendenciájú. Az átlagkoncentrációk az év teljes időszakában lényegesen határérték alattiak, a rövid idejű maximális értékek az átlagkoncentrációk többszörösei, azonban minden esetben a 24 órás határértéken belül kerültek regisztrálásra. A „fűtési" féléveknek a „nem fűtési" félévekhez viszonyított magasabb átlagértékei a szennyező anyag döntően fűtési (szén, egyéb vegyes, stb.) eredetét igazolja.

Fluorid: A környezeti levegőben kimutatott átlagos fluorid koncentráció a korábbi években mindvégig határérték alattinak bizonyult. A város átlagos fluorid szennyezettsége az utóbbi időszakban kis mértékben csökkent. A szennyezőanyag a város környezeti levegőjében bizonyítottan ipari eredetű.

Ülepedő por: A város az ülepedő porral legjelentősebben terhelt települések között szerepel az országos levegőminőségi értékelésekben. Az elmúlt néhány évben az ülepedő por szennyezettségi szintje kissé emelkedett. Különösen jelentős ez a „nem fűtési" félévek átlagszennyezettségének és maximális szennyezőanyag koncentrációjának az esetében. A por döntően talajfelszín eredetű, koncentrációja jelentős mértékben függ például a térség talajainak minőségétől (deflációra való érzékenységétől), az időjárástól (csapadék, szél) a burkolatlan közlekedési felületek arányától, a közúti forgalomtól, a burkolt felületek és a zöldfelületek karbantartásától, a külterületi mezőgazdasági területek művelésétől, a parlagon hagyott területek arányától. A kedvezőtlenebb értékek az aszályosabb években tapasztalhatók.

A pollenterhelés mérése, vizsgált komponensek

A levegő pollenkoncentrációját a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya, az Aerobiológiai Hálózat tagjaként 1996 óta monitorozza.

Kecskeméten a mintavételezés 2013. márciusáig a Balaton u. 19. sz. épület tetején kihelyezett Hirst-mintavételi elven működő Burkard csapdával történt. A pollencsapda környezetében a fák

olyan mértékben megnőttek (mely már nem tette lehetővé a pollencsapda működtetését), ezért 2013. áprilisában átkerült a pollencsapda a Kecskemét, Fecske u. 25. sz. épület (Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály) tetejére.

A különböző növényfajok pollenje tél végétől október közepéig van jelen a légkörünkben. A hazai flóra mintegy két és félezer faja közül azonban csak azoknak van allergológiai jelentősége, amelyeknek pollenfehérjéi allergének, nagy mennyiségű pollent termelnek, szél beporzásúak és gyakoriak. A Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály az allergológiai jelentőségük alapján kiválasztott 32 növényi pollen és 2 gombaspóra légköri koncentrációját monitorozza rendszeresen.

Egészségügyi hatásait tekintve hazánkban a kültéri biológiai légszennyezettség legfontosabb tényezője a ***parlagfű (Ambrosia artemisiifolia)***. A növény országszerte igen elterjedt, virágzási periódusa hosszú és nagy mennyiségben termelt pollenje a nyári allergén koncentráció jelentős részét teszi ki – valamint a légzőszervi allergiás betegek igen nagy százalékánál mutatható ki parlagfű elleni túlérzékenység. További járulékos hatás, hogy a pollen felszínére tapadhatnak a légkör egyéb szennyezőanyagai és a pollen allergén molekuláival egyidejűleg azokkal együttes hatást is kiválthatnak.

Ezen túlmenően a Növényegészségügyi és Talajvédelmi hatóságok gyomfelvételezéséből megállapítható, hogy Kecskemét és térsége Magyarország parlagfűvel legerősebben fertőzött területei közé tartozik.

A parlagfű szezon jellemzése, a mérési eredmények értékelése

A szezonkezdet:

A szezon kezdete, azaz az első olyan nap, amikor a napi pollenkoncentráció értéke meghaladja a tüneteket is kiváltható közepes szintet (10 pollenszem/m^3) az elmúlt 10 évben július 21. és augusztus 9. között változott.

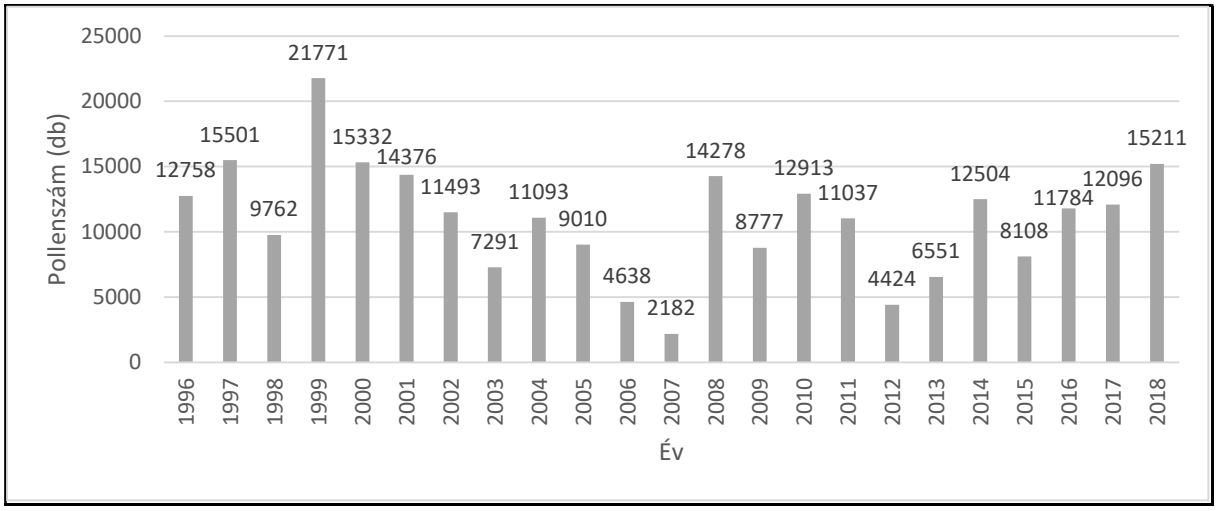
A mért legmagasabb napi maximum ideje és a mért legmagasabb napi koncentráció értéke:

Az egészségügyi határértéket (30 db/m^3) – mely már minden allergiásnál tüneteket okoz – többszörösen is meghaladják a mért értékek. Az elmúlt 10 évben a legmagasabb napi koncentráció értéke 214-1151 db/m^3 között volt, mely értékeket augusztus 26. és szeptember 3. között mérték.

Az éves összpollenszám:

A parlagfű éves összpollenszám kecskeméti alakulását a 100. ábra mutatja, melyből megállapítható, hogy a parlagfű pollenterhelés jelentős térségünkben, utoljára 2000. évben volt magasabb az éves összpollenszám a 2018-ban mértnél.

100. ábra: *Parlagfű éves összpollenszám alakulása 1996-2018. között*

Forrás: Népegészségügy

Tovább rontja a képet, hogy országos összehasonlításban 2017-ben és 2018-ban is a Kecskeméti állomás éves parlagfű összpollenszám mérési eredményei voltak a legmagasabbak az országos átlag és a mért minimum alapján.

Változás, tendencia, értékelés

A monitorozott 23 év alatt a legmagasabb terhelést 1999-ben mérték (21.771 db pollenszem/m^3), mely jelentősen meghalad minden más eddig mért értéket. A terhelés 2007-ben érte el a legalacsonyabb értéket (2182 db pollenszem/m^3), majd a 2008 évi igen magas érték (14.278 db pollenszem/m^3) óta 2012-ig döntően csökkenő tendenciát, majd 2013-2014-ben ismét jelentős emelkedést, ezt követően 2015-ben egy átmeneti visszaesést követően 2015-2018 között ismételten jelentős emelkedést mutat.

A korábbi évekhez képesti jelentős pollenszám növekedés magyarázata egyrészt, hogy a tavaszi, nyári csapadékos időjárás kedvezett a parlagfű fejlődésének, valamint másik oka lehet, hogy a korábbi évekhez képest növekedhetett a parlagfűvel szennyezett területek nagysága, mely részben a korábbi éveknél kevésbé eredményes parlagfű irtásnak köszönhető.

Az egyéb rendelkezésre álló adatokból megállapítható az is, hogy az összpollenszám mellett az egészségügyi határértéket (30 db/m^3) meghaladó pollenterheléses napok száma, valamint a

nagyon magas pollenterhelésű (100 db/m^3) napok száma is 2015-2018 között folyamatos növekedést mutatott.

A parlagfű-pollen egészségkárosító hatásának értékelésére az allergiás megbetegedések előfordulásának gyakorisági mutatói alkalmasak.
Az Országos Közegészségügyi Intézet Közegészségügyi Igazgatóság korábbi felmérése szerint a lakosság mintegy 20 százaléka (legalább 2 millió ember) szenved – orvos által diagnosztizált – pollenallergiában, de egyes becslések szerint valójában legalább az emberek 30 százaléka érintett. Megyei, illetve városi adatokkal erre vonatkozóan nem rendelkezünk.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a pollenszezonban mért értékek Kecskemét területén az elmúlt években mindig rendkívül hosszú időn keresztül a magas és a nagyon magas szennyezettségi tartományba estek amellett, hogy a szennyezettség mértéke 2015 óta több allergén esetében folyamatosan és jelentősen emelkedett.

Az OKI által elvégzett mérőhálózati adatösszesítések eredménye alapján általánosságban elmondható, hogy az éves összpollenszámok és az egy szezonban regisztrált parlagfű-pollen koncentrációk napi maximum értéke az országos tendenciákat követve Kecskeméten is 2007-ig szinte folyamatosan csökkentek, majd a 2008 évi igen magas érték óta 2012-ig döntően csökkenő tendenciát, majd 2013-2014-ben ismét jelentős emelkedést, ezt követően 2015-ben egy átmeneti visszaesést követően 2015-2018 között ismételten jelentős emelkedést mutat. Különösen igaz ez a parlagfűre, melynek éves összpollenszáma 2018-ra a 2015-s értékhez képest közel 88 %-kal emelkedett.

Megjegyezzük azonban, hogy Kecskemét pozíciója az ország egyéb területeihez képest számottevően nem változott (még mindig az „élmezőnyben” található). Emellett a magas és nagyon magas (30 és 100 db pollenszem/m^3) koncentrációjú napok száma több korábbi évben Kecskeméten bizonyult a legtöbbnek, ennek ellenére az országban a legmagasabb napi koncentráció értékével utoljára Kecskemét 1999-ben „büszkélkedhetett”.

A városban a parlagfű elterjedtségének visszaszorítása, a megbetegedési mutatók javítása érdekében továbbra is rendkívül sok a tennivaló. A pollenterhelés csökkentése a parlagfű visszaszorításával (hatékony irtásával) érhető el, mely csak összehangolt tervek alapján, kitartó munkával hozhat eredményeket. A rendkívül igénytelen növény több tízezer magot is termel tövenként, melyek a talajba kerülve 30 évig is életképesek maradnak, a pollenjüket pedig a szél akár 100 km-re is elviszi. Legjelentősebb előfordulási helyük a parlagon hagyott gondozatlan földterületek, mezőgazdasági területek, a nyomvonalas létesítmények (utak, vasutak, stb.) területe.

A pollenkoncentráció egyébként leginkább az időjárás (csapadék, szél, stb.) függvénye.

1.1.11.4 Zaj- és rezgésterhelés

A város lakóinak nyugalmát leginkább zavaró környezeti hatás a monoton zajterhelés, vagy impulzusszerűen jelentkező erős zajhatás.

A kibocsátó tevékenységek szerint a zajforrások: ipari, üzemi tevékenység, közlekedés (közúti, vasúti, légi), szabadidős tevékenységek (vendéglátás, szórakoztatás). A negyedik kategória pedig az építési kivitelezési tevékenységből származó zajterhelés.

Zaj- és rezgésvédelmi szempontú övezetek, területek

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szó 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet szerinti – a rendeltetése miatt fokozott védelmet igénylő létesítmény (egészségügyi, oktatási, művelődési, stb.) körül kialakítható – ***csendes övezetek***, valamint ***zajvédelmi szempontból fokozottan védett területek*** –, azaz a zajvédelmi zónáknál megadott zajterhelési határértékeknél szigorúbb határértékekkel védett területek – Kecskemét közigazgatási területén ***nem találhatóak***, illetve kialakítása a továbbiakban sem javasolt az önkormányzat szándékaival összhangban, ugyanis az egyéb zajterhelési határértékek is elegendően szigorúak és betartásuk jelenleg is egyes helyeken nehézséget okoz.

A közigazgatási területen olyan közüzemi létesítmény, ahol a zajszint nem csökkenthető határértékre, azaz ***fokozottan zajos terület nem található***, illetve a környezetvédelmi hatóság ilyet nem jelölt ki, illetve folyamatban lévő kijelölésről sincs tudomásunk.

Üzemi zaj

Kecskeméten olyan *termelő, szolgáltató tevékenységet folytató üzemi zajforrások*, amelyek környezetüket nagymértékű határérték túllépéssel terhelik jelenleg nincsenek, azaz az üzemi zaj lokális és koncentrált volta miatt általában elmondható, hogy a város méreteihez és a forgalmi zajhoz képest üzemektől származó zaj szempontjából nem jelentősen terhelt. A korábban jelentős zajt kibocsátó üzemek megszűntek, vagy termelésük csökkent, illetve a zajvédelem két évtizede alatt zajcsökkentésük sikeres volt. Az új telephelyek engedélyezése zajvédelmi szempontból jól ellenőrzött, illetve lakossági panasz esetén megfelelően kezelt. A lakókörnyezetben működő ipari létesítmények zajkibocsátása ugyancsak nem jelentős, ellenőrzésük ütemezett terv szerint történik évtizedek óta.

A város zajhelyzetét kedvezően befolyásolja, hogy az iparterületek, ipari parkok a lakóterületektől általában megfelelő távolságra találhatóak, illetve az új gyártó üzemek a lakóterületektől távol létesültek (pl. Mercedes autógyár, Knorr-Bremse Kft. Axon Kábelgyártó Kft., ElringKlinger Hungary Kft., stb.).

Problémát általában az a tény jelent, hogy az iparterületekre rátelepültek több helyen a lakóterületek és az iparterületek között is találhatóak nem elhanyagolható kiterjedésű lakóterületek.

Az ipari üzemek, kereskedelmi, szolgáltató létesítmények jellemzően iparterületeken történő koncentrálódásából adódóan a lakóterületeken lévő üzemi létesítményektől származó zaj miatti határérték túllépés jellemzően nem fordul elő a város területén.

Szabadidős tevékenységtől származó zaj

A város területén számos szabadidős jellegű (kulturális, szórakoztató, vendéglátó és sport) zajforrás üzemel, amelyek túlnyomó többségben szezonálisan, vagy állandó jelleggel működő vendéglátó egységeket jelentenek.

Az elmúlt években ezen zajforrásoktól származó lakossági panaszok csökkentek, amelynek oka egyrészt a zenés-, táncos rendezvényeket bonyolító vendéglátó egységek számának csökkenése, másrészt ez a szigorodó környezetvédelmi hatósági engedélyezési és ellenőrzési gyakorlatnak köszönhető. Problémát időszakonként a belváros lakóépületekkel sűrűn beépített részein hétvégén éjjel üzemelő szórakozóhelyek működése jelent azok környezetében.

A külön jogszabályban foglalt határértékeken túlmenően a zajkibocsátással járó, közterületi rendezvényre, mobil hangreklám üzemeltetésére, sport és szabadidős létesítmények területén a szabadtéri rendezvény hangosító berendezésére, vendéglátó egység teraszán, kerthelyiségében és vendéglátóipari előkertjében üzemeltetett hangosító berendezésre, magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységre, pirotechnikai termék alkalmazására vonatkozó szabályokat a 2013. június 15-étől hatályos ***a zajvédelem helyi szabályozásáról szóló 17/2013. (V. 30.) önkormányzati rendelete*** tartalmazza, mely a környezetvédelem helyi szabályairól szóló 8/2002. (II. 11.) Ök. rendelet hangosító berendezések működtetésével, üzemeltetésével kapcsolatos szabályait váltotta fel, illetve egészítette ki, pontosította.

A rendelet – az elmúlt évek ezzel kapcsolatos tapasztalatai alapján – részletesen szabályozza a közterületi rendezvények hangosító berendezéseinek engedélyezési, üzemelési feltételeit, tartalmazza a mobil hangreklámok működtetésének szabályait, valamint az egyéb helyen működtetett hangosító berendezésekre és tevékenységekre vonatkozó szabályokat, a hatálya azonban a 2020. április 22-i módosítása óta nem terjed ki az Olimpia u. - Izsáki út – Csabay Géza krt. és a 10202/3 hrsz.-ú út által határolt területre, valamint a Csabay Géza krt. - Izsáki út által határolt 10212 hrsz.-ú ingatlan és a 10213 hrsz.-ú ingatlanra.

Közlekedéstől származó zaj

Közúti közlekedési zaj

A környezeti zajforrások közül a közúti közlekedés az, amely a legnagyobb mértékben és a legnagyobb területet terhel zajjal. Ez elsősorban a tranzit utakra vonatkozik, de hasonló zajterhelés tapasztalható a sűrű beépítésű, nagy forgalmú belvárosi területeken is.

A város az országot átszelő közlekedési főútvonalak szempontjából É-D-i, ÉK-DNy-i és K-Ny-i irányú tranzitforgalmú csomópont. Igen jelentős a közúti közlekedésből származó zaj a település közigazgatási területén áthaladó főutak (5., 52., 54., 44., 441., 445.) mentén, különös tekintettel a lakóterületek melletti szakaszokra, mely forgalomszervezési intézkedések nélkül a forgalom növekedésével várhatóan tovább fog nőni a későbbiekben. Némi javulást hozott ezen tekintetben az M5 autópálya elkerülő szakaszának elkészülte, valamint a 44. sz. főutat az 52. sz. főúttal összekötő D – i elkerülő út (44. és 54. sz. főút) és É-i elkerülő út (445. sz. főút). Érzékelhető hatása az átmenő és ezen belül is a nehézgépjármű forgalomra van.

A különböző forgalmi zajmérési, illetve a forgalomszámlálási adatok alapján végzett számítási adatokból megállapítható, hogy a főútvonalak és a belterületi körutak, gyűjtő utak mentén időszakosan (döntően éjszaka) határérték túllépések adódtak, adódnak, melyek egyes esetekben igen jelentősek.

Ennek oka, hogy a városban regisztrált gépjárművek száma 2010-2018 között mintegy 25%-kal emelkedett, valamint növekedett a személygépjárművel ingázók száma is, így a város közúti gépjárműforgalma az utóbbi 8 évben mintegy 30%-kal növekedett.

A város közlekedésfejlesztési koncepciójában foglalt javaslatok, valamint a településrendezési terv egyes beépítési előírásai a város döntő részén csökkenteni fogják a zajterhelési értékeket.

Ezen utóbbiak: a lakóépületek beépítési síkjának minél távolabb építése az úttól, a védendő helyiségek megfelelő tájolása, illetve a védendő helyiségek passzív zajvédelmének a biztosítása megfelelő hanggátlású homlokzati nyílászárókkal és homlokzati falakkal. Új lakóövezet kijelölése ezen utak irányában hatásterületen belül, illetve védő zöldsávok, véderdősávok védelme nélkül nem történik.

Vasúti közlekedési zaj:

A települést érintő 4 normál nyomtávú és egy keskeny nyomtávú vasútvonal általában a védendő lakóépületektől távol halad a település belterületén és a forgalmuk sem számottevő, illetve egyre csökkenő mértékű, a nagy forgalmú Cegléd-Szeged vonal pedig villamosított, így ebből adódóan jelentős zajterhelés nem keletkezik a területen.

A vasúti közlekedés okozta zajhatás főleg éjszaka és a pályaudvarok közelében zavaró mértékű (árurakodás, tolatás, rendezés). A pályaudvaroknál legtöbbször éjszaka a hangosbemondón történő közlések miatt érkezett lakossági panasz.

Légi közlekedési zaj:

A *Kecskeméti katonai repülőtér (MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis)* használatához kapcsolódó zajterhelés igen jelentős a reptér és a fel- és leszállási repülési irány környezetében, míg a *Matkópusztai IV. osztályú repülőtér* használatához kapcsolódó zajterhelés a repülőtér, illetve a fel- és leszállási irányok közvetlen környezetében számottevő.

A repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének szabályairól szóló 176/1997. (X. 11.) Korm. rendelet és a részletes műszaki szabályokról szóló 18/1997. (X. 11.) KHVM-KTM együttes és a 43/2002. (VIII. 12.) HM-KvVM együttes rendelet értelmében zajgátló védőövezetet kell kijelölni és fenntartani. A jogszabályi előírások szerint 2005. március 31-ig az erre vonatkozó terveket be kellett nyújtani az engedélyező légiközlekedési hatóság részére a tervekre kidolgozott zajvédelmi programmal együtt.

A város annak érdekében, hogy *a katonai repülőtér* zajgátló védőövezete a Településrendezési Tervében kijelölésre kerüljön, az UVATERV-el elvégeztette a szükséges számításokat és a város térképén a számított mértékadó 60-75 dBA zajterhelésű sávok (zajzónák) határai kerültek megadásra. A probléma ezzel kapcsolatosan az, hogy a jelentős zajterhelésű területeken is találhatóak a belterülethez kapcsolódva lakóépületek és létesültek is ilyen épületek az utóbbi időben ezen területeken.

A zajgátló védőövezetet ki kell jelölni a jogszabályokban foglaltaknak megfelelően.

Az 1992 óta működő Kecskemét-Matkópusztai repülőtér – a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 37. § (1) bekezdésében szereplő meghatározás szerint – polgári célú, nem nyilvános, nem kereskedelmi repülőtér. A repülőtér füves futópályáján általában március végétől szeptember végéig elsősorban sporttevékenység, ejtőernyőzés, vitorlázó és motoros repülés, valamint műrepülés folyik.

A Matkópusztai repülőtér „C" jelű zajgátló védőövezete a Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatalának LR/RK/NS/A/2394/0/2013. számú határozatával kijelölésre került. A 65 dB-s mértékadó zajterhelésű isophon mellett a 60 dB-s mértékadó zajterhelésű isophon („D" jelű védőövezet határa) is meghatározásra került. A kijelölt „C" jelű zajgátló védőövezet a 35314 hrsz.-ú lakóingatlant érinti csak.

Ezen dokumentációban foglaltak alapján a repülőtér zajgátló védőövezetének kijelölési eljárása jelenleg folyamatban van a Nemzeti Közlekedési Hatóságnál.

A zajgátló védőövezetek kijelölését követően a kijelölő határozatokban és az azok alapját képező dokumentációkban foglaltakat be kell építeni a településrendezési tervbe és az egyéb érintett dokumentumokba.

Zajtérkép

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 2002/49/EK irányelv alapján elkészített 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet értelmében a 100 ezer lakost meghaladó lélekszámú város önkormányzata *stratégiai zajtérkép és intézkedési terv készítésére kötelezett*.

Kecskemét Város Stratégiai Zajtérképét és Zajcsökkentési Intézkedési Tervét 2012-ben a Vibrocomp-GEOlevel konzorcium elkészítette KEOP-6.3.0/Z/10 pályázati források segítségével, majd 2017-ben mindkét dokumentum felülvizsgálatra került, melyeket az Akusztika Mérnöki Iroda Kft. készített a KTI Nonprofit Kft. munkatársainak a bevonásával.

A zajtérképek és a zajcsökkentési intézkedési tervek alapján megállapítható, hogy *Kecskeméten a közúti közlekedés forgalmából eredő zaj a legjelentősebb*. A vasúti közlekedésből származó zajterhelés jóval kisebb területet és kevesebb lakost érint.

A 2010-2018 között jelentősen megnövekedett személygépjármű forgalom hatásait jól tükrözik a város 2012-ben készült ***Stratégiai Zajtérképének és Zajcsökkentési Intézkedési Tervének*** és a 2017-ben elkészült ***5 éves felülvizsgálatának adatai közötti különbségek***.

Eszerint:

- Az éjszakai időszak legnagyobb ***10 dB feletti konfliktussal érintett ingatlanok száma*** 2012 és 2017 között ***nem változott***.
- Az éjszakai időszak ***5-10 dB konfliktustartományba eső belterületi közutak száma az elmúlt 5 év alatt majdnem megduplázódott*** (26 helyett 49 db). 15 db közút mentén nem történt változás, 11 db közút mentén megszűnt, míg 34 db közút mentén újonnan jelentkezett a jelzett mértékű konfliktus.
- ***Hasonló következtetések állapíthatók meg az éjszakai időszak 0-5 dB konfliktustartományára is.*** A konfliktussal érintett belterületi közutak száma 54 db-bal nőtt. 46 közút mentén nem történt változás, 14 db mentén megszűnt, ugyanakkor 70 db közút mentén újonnan jelentkezett a jelzett mértékű konfliktus.

- Ezekhez ***hasonló arányban nőtt a konfliktussal érintett védendő épületek száma is*** 2017-re 2012-höz képest.

Mivel a forgalmi adatok 2017 év után is dinamikusan növekedtek, így *mára várhatóan még tovább növekedett a kritikus útszakaszok és érintettség száma,* annak ellenére, hogy időközben megépült az É-i elkerülő út (445. sz. főút), amely döntően az átmenő forgalomtól mentesítette a belterületi gyűjtőutakat. Az is látható az adatokból, hogy a zajterhelési konfliktus zónát váltó kritikus útszakaszok általában a nagy forgalmú sugárirányú és körút szakaszok, amely indokolja a hiányzó közúthálózati elemek megépítését.

A stratégiai zajtérképezés során vizsgált ***vasúti forgalomból, a Matkópusztai repülőtér légiforgalmából, valamint az IPPC üzemek tevékenységéből eredő konfliktus nagysága 2012 és 2017 között nem változott***.

Az intézkedési tervben megfogalmazott ***feladatok egy része végrehajtásra került***, illetve ***a tervezett beavatkozások folyamatosan, ütemezetten történtek, történnek*** (445. sz. út autópályáig történő megépítése, forgalomcsillapítási intézkedések, útburkolat felújítások, hálózatfejlesztések, parkolás, közlekedésszervezés, kerékpárút hálózat fejlesztése, tömegközlekedés fejlesztése, stb.), ***melyek folytatandók.*** Ezek döntően a közlekedésfejlesztéshez kapcsolódó beruházások, fejlesztések.

Rezgésterhelés

A város területén a rezgéshatásokra érkező panaszok száma elhanyagolható. Az elvégzett rezgésmérések alapján megállapítható, hogy a panaszra okot adó rezgéshatások műszeres méréssel bizonyíthatóan nem lépik túl az előírt határértékeket.

1.1.11.5 Sugárzás védelem

A város közigazgatási területén sugárzásveszélyes létesítmények, tevékenységek (meddőhányó, bánya, zagytározó, stb.) nincsenek.

Kecskemét közigazgatási területének a döntő része a Paksi Atomerőmű nukleáris veszélyeztetettségének 80 km-s zónájába esik.

1.1.11.6 Hulladékkezelés

Kecskemét városa az önállóan kezelt környezeti hatótényezőkön belül kiemelt figyelmet fordít a hulladékgazdálkodási kérdések kezelésére.

2017-ig volt hatályos Kecskemét Megyei Jogú Város *Helyi Hulladékgazdálkodási Terve*, melyben foglalt tervezett intézkedések részben teljesültek, részben pedig az új szabályozás következtében el is évültek. Ezen tervfajta készítésének kötelezettsége 2013-tól megszűnt.

A *hulladékgazdálkodás szabályozási környezete 2013. január 1-től jelentősen megváltozott* a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény és a végrehajtására kiadott rendeletek előírásai alapján. Jelenleg az új Országos Hulladékgazdálkodási Terv és Országos Megelőzési Program, valamint a Közszolgáltatói Hulladékgazdálkodási Tervek adják meg a keretét a települési hulladékgazdálkodásnak.

2017 őszén teljesen átalakult Kecskemét települési hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszerének felépítése. A 2017. október 1. óta ***a települési hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységeket*** a Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft.-től, a Kecskeméti Regionális Hulladéklerakó Közszolgáltató Kft.-től és a Hírös Hulladékgazdálkodási Kft.-től ***a DTkH Duna-Tisza közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. vette át***.

Hulladékszállítás

A ***szilárd kommunális hulladékok szállítását*** a város területén 2017 őszéig a Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft. végezte, majd azóta a DTkH Nonprofit Kft. végzi. A városon belül az ellátottság nagy területi különbségeket mutat. Míg a központi belterület belső városrészeiben 100 %-os ***teljes lefedettséggel*** találkozunk, addig Szent István városban és Máriahegyen kb. 70 %-os, Felsőszéktón és Úrihegyben kb. 80 %-os, ez az arány, ***azaz részleges a lefedettség***, mely az adatok szerint folyamatosan növekszik.

Ez jelentős konfliktusforrás is a szervezett hulladékszállításba bekapcsolt lakóterületek szélén (pl. Széchenyiváros), ugyanis ezen város széli társasházi hulladékgyűjtő edényekbe, illetve mellé hordják be a szervezett hulladékszállításba be nem kapcsolt szomszédos és közeli volt zártkerti sűrű tanyás területekről a hulladékokat az ingatlantulajdonosok.

A kecskeméti települési hulladékszállítás néhány jellemző adatát a 37. táblázat mutatja.

37. táblázat: A lakossági hulladékgyűjtés, -szállítás általános adatai (2014-2018)

Év	Lakosságtól elszállított kommunális hulladék (t/év)	Hulladékszállításba bekötött kertes ingatlanok száma (db)	Hulladékszállítás-ba bekötött társasházi lakások száma (db)	Összes ingatlan száma (db)	Hulladékgyűjtés-be bevont összes ingatlanok aránya (%)
2014	21 348*	18 683	22 785	41 468	82,49
2015	21 072*	18 720	22 779	41 499	82,44
2016	23 037,0	19 440	22 870	42 310	83,92
2017	20 894,0	19 824	23 916	43 740	86,46
2018	25 030,3	20 765	23 916	44 681	87,56

Forrás: Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft., DTkH Nonprofit Kft. (Önkormányzati adatszolgáltatás)
***** a lakosságtól begyűjtött települési vegyes hulladék (200301), valamint az elkülönítetten gyűjtött (szelektív) hulladék (150106)

A város területén gyűjtött és elszállított települési hulladék mennyisége 2014-2018 között dinamikusan növekedett, melynek mértéke 5 év alatt megközelítette a 39 %-ot (38. táblázat).

38. táblázat: A Kecskemét területén elszállított összes települési hulladék mennyisége (2014-2018)

Megnevezés	2014	2015	2016	2017	2018
Összes elszállított települési hulladék t/év	27.161,6	29.211,7	33.745	36.974,6	37.744,4

Forrás: KSH

A szelektív hulladékgyűjtés

A szelektív hulladékgyűjtés a város területén 2004. év folyamán indult meg, ekkor a Városgazdasági Kft. az általa kihelyezett szelektív gyűjtő edényzetekben papír, műanyag, üveg szelektív gyűjtését kezdte el. A szelektív hulladékgyűjtőkben elhelyezett hulladékok növekvő mennyisége, jól tükrözi a lakossági igények jelentkezését.

Az időközben átadott új regionális hulladékkezelő központ egy szelektív hulladékválogató-műből (Kisfái) és két hulladékudvarból (Halasi út, Felsőcsalános), valamint szelektív hulladékgyűjtő szigetekből áll, melyek segítették, segítik a hulladék válogatott gyűjtését.

A központ és az eszközök üzemeltetését 2017 őszéig a HÍRÖS Hulladékgazdálkodási Kft. végezte. A szelektív hulladékgyűjtés lakossági erősítése, s a külső városrészek bevonása érdekében 2011 júniusától elindult Kecskeméten a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés (a szelektív hulladékgyűjtés új rendszere) is, amely a város teljes területére kiterjesztésre került. Az új rendszer lényege, hogy a háztartási hulladékból az újrahasznosítható (csomagoló) anyagokat –

papír, műanyag, fém-hulladékokokat és a bio-hulladékot – a lakosoknak, a szolgáltató és kereskedelmi egységeknek kötelező szelektíven gyűjteni 2011-től. A kerti biohulladék begyűjtését 2013-tól 2017 őszéig a Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. helyett a Kecskeméti Városgazdasági Kft. végezte.

2017 őszétől az eszközök üzemeltetését és a szelektív hulladékgyűjtést a DTkH Nonprofit Kft. végzi.

Az így begyűjtött szelektív hulladék mennyisége a háztartásokban keletkező szilárd hulladék egyre növekvő arányát teszi ki a régióban.

A 2 db ***hulladékgyűjtő udvar kezelési kapacitása érdemben nem változott az elmúlt években***. Fentieken túlmenően a DTkH Nonprofit Kft. ***üveghulladék gyűjtési akciókat*** hirdet, mivel a jelentős mennyiségben keletkező üveg csomagolási hulladék gyűjtése a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés keretében nem biztonságos, a hulladékudvarokban és gyűjtőszigeteken begyűjtött ezen hulladék mennyisége pedig eddig nem volt jelentős. Emellett minden évben kétszer iskolai papírgyűjtési akciókat is szerveznek.

A DTkH Nonprofit Kft. ezen felül valamennyi ingatlanhasználó számára évi kétszeri ***házhoz menő lomtalanítás lehetőségét biztosítja*** egyedi egyeztetés alapján.

Veszélyes hulladékok

A település területén jelentős mennyiségben keletkeznek egészségügyi veszélyes hulladékok a kórházakban és a különböző szakorvosi rendelőintézetekben keletkeznek.

A folyamatosan növekvő egészségügyi veszélyes hulladék mennyiséget a DESIGN Kft. a dorogi veszélyes hulladékégetőbe szállította ezen időszakban is.

Veszélyes hulladék a lakosság részéről a hulladékudvarokban is elhelyezhető, melyek gyűjtését 2017 őszéig a Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. végezte, azóta pedig a DTkH Nonprofit Kft. végzi.

A rendelkezésre álló adatokból egyöntetűen megállapítható, hogy az elmúlt 5 évben Kecskemét területén a keletkező és begyűjtött hulladékok mennyisége gyakorlatilag minden hulladéktípus esetében növekedett.

Hulladékkezelő, -ártalmatlanító telepek, létesítmények

Települési szilárd hulladéklerakó

Kecskemét Regionális hulladéklerakó telepe a közigazgatási terület DK – i részén, a belterületi lakóterület szélétől DK – re mintegy 2800 m-re a Kisfái 248. sz. (0737/12 hrsz.) alatti ingatlanon található.

A teljes (meglévő és 2013-2014-ben bővített) hulladéklerakó térfogata (2018-ban) 1.388.508 m^3, mely további mintegy 10-12 évig képes fogadni a város és környezetének hulladékait.

A II/A-B ütem összkapacitása 879.612 m^3 és amely már betelt, részlegesen rekultiválásra került. A rekultiváció részeként az átmeneti felső záróréteg került kialakításra ezen a depónia területen, a végleges felső záróréteg még nem. Az Üzemeltető továbbá engedéllyel rendelkezik a II/A-B ütemű depónia szintmagasítására rátöltéssel, ugyanakkor nem vonta még ismételten művelés alá a területet.

A 2014-ban átadott II/C-D ütem összkapacitása 508.896 m^3.

Az Üzemeltető jelenleg a II/C-D ütemű depóniát műveli aktívan, jellemzően dombépítéssel.

A telephelyen folytatott hulladékkezelési technológia: települési hulladék rendezett lerakása, tömörítése folyamatos takarással. A hulladékterítést és tömörítést 2 db kompaktor végzi a depónián. A lerakott hulladék rézsűit és felszínét folyamatosan takarják a szél általi hulladék széthordás és az öngyulladás lehetőségének kizárása érdekében.

A telep csapadékvízgyűjtő és elvezető rendszere megfelelően kialakított.

A lerakó megfelelő aljzatszigeteléssel és csurgalékvíz elvezető, gyűjtő és visszaforgató rendszerrel rendelkezik. A 2 db csurgalékvíz tároló medencéből (3000 + 3700 m^3) a hulladékdepóniára kerül visszalocsolásra a csurgalékvíz.

A lerakó monitoring rendszere 7 db 10 m talpmélységű talajvízfigyelő kútból és egy 45 m talpmélységű rétegvíz megfigyelő kútból áll.

A lerakó II/A. és B ütemben kialakított biogáz gyűjtő kutak száma 20 db. A keletkező gázmennyiség optimális esetben 300 m^3 /500 kW. Ugyanilyen rendszer kerül kiépítésre a C-D ütem-nél is.

A biogázt a telepen hasznosítják. A két gázmotor által termelt elektromos energiát részben a telep villamosenergia igényének fedezésére használják, részben a villamos hálózatba táplálják vissza, a termelt hőenergia döntő része egyelőre nincs hasznosítva.

A biogáz üzem üzemeltetője az ENER-G Kft.

A DTkH Nonprofit Kft. folyamatosan törekszik arra, hogy a közszolgáltatás keretében gyűjtött, átvett, kezelt hulladéktömeg összegéből a lerakóba elhelyezett hulladék mennyiség ne haladja meg az 55 %-ot – a vonatkozó előírások teljesíthetősége érdekében.

Ennek érdekében létesültek a Regionális Hulladékkezelő Központban az alábbi hulladékkezelést végző létesítmények, technológiák:

2018-ban ***nyílt téri MBH (mechanikai-biológiai hulladékkezelő) technológia*** indult el a kecskeméti regionális hulladéklerakón, majd 2019-ben a nagykőrösi komposztáló telepen is. Ezzel a vegyes hulladékból leválasztható hasznosítható frakció mennyisége eléri a bemenő anyagáram 30 %-át. Ehhez kapcsolódóan további fejlesztések (új MBH technológia, energetikai hasznosító technológia) is várhatóak.

A kezelési technológia: aprítás – rostálás, majd a 80 mm alatti frakció GORE-TEX technológiával történő biológiai lebontása (komposztálása), a 80 mm-nél nagyobb frakció lerakása (mely égetéssel történő hasznosításra is alkalmas, de ez jelenleg nem megoldott).

Emellett a vizsgálati időszakban pályázati forrásokból a vegyes hulladék gyűjtési rendszer eszközparkjának és informatikai rendszerének fejlesztése, korszerűsítése, továbbá a hulladékgazdálkodási létesítmények fejlesztése, korszerűsítése (különböző gépek, berendezések beszerzése: targonca, bálázógép, homlokrakodó, konténerszállító jármű, kompaktor, dózer, aprító, vagy osztályozó berendezés) történt meg.

A MBH létesítményekből származó biostabilizált, előválogatott maradékanyagokból, a válogatóművek anyagában már fel nem használható maradékanyagaiból (műanyag, textil, papír, stb.), valamint a hulladékfeldolgozás melléktermékeiből *együttégetésre, energetikai hasznosításra alkalmas tüzelőanyag (SRF, RDF) állítható elő.*

A ***nem veszélyes építési-bontási hulladék feldolgozó gép*** 2008 ősze óta működik. Az üzembe állított gépsor mintegy 30 önkormányzat területén keletkező építési-bontási hulladékok (beton, tégla, cserép, kerámia, stb.) törését, aprítását végzi, az így kinyert másodnyersanyag út, illetve útalapok építése során kerül felhasználásra (többek között a telephelyen belüli utakban), illetve közvetve környezetvédelmi szerepe abban van, hogy az illegálisan lerakott törmelékhalmazok mennyisége csökken.

A technológia lépései: rostálás – törés – osztályozás

Az építési törmelékkezelő és hasznosító telepre beszállított, kezelt és hasznosított hulladékok (beton, tégla, cserép és kerámiák, föld és kövek, illetve kevert építési és bontási hulladékok) mennyisége az utóbbi években 12-40.000 t/év volt. A folyamatos csökkenés oka, hogy

építőipari vállalkozások is érdekeltté váltak ezen hulladékok saját gépekkel történő hasznosításában az építési-bontási helyszíneken.

A Duna-Tisza közi Nagytérségi Regionális Szilárd Hulladékgazdálkodási Rendszer ISPA projekt keretében épült meg ugyancsak a regionális hulladéklerakó telep területén a ***hulladék válogatómű***.

A hulladéklerakó telepre beérkező szelektíven gyűjtött hulladékok válogatása, illetve tovább feldolgozásra történő elszállítása előtti szelektív tárolása történik a válogatómű épületben. A válogatóműben a különböző frakciók válogatása szállítószalag mellett történik kézzel és géppel, majd megtörténik a hulladék tömörítése, bálázása. A válogatóműben *kezelt hulladékok mennyisége egyre növekszik*, mely a hatékony szelektív hulladékgyűjtésnek köszönhető.

A ***kerti zöldhulladékok kezelése*** *a* ***Nagykőrösi Komposztáló Telepen*** történik, míg a városi zöldhulladékok komposztálása a települési szennyvíztisztító telep melletti komposztálótelepen történik a stabilizálás szennyvíziszappal keverve.

Hulladékudvarok

Kecskemét területén 2 hulladékudvar üzemel:

- A Halasi út mellett a 13422/1 hrsz.-ú ingatlanon
- Felsőcsalános ÉNy – i szélén az M5 autópálya mellett a 01069/108 hrsz.-ú ingatlanon

Az udvarban elhelyezett konténerekbe a lakosság szállítja be a különböző szelektált hulladékokat.

A ***hulladékudvarokban*** *a* ***nem veszélyes hulladékok*** közül műanyag, papír és fém csomagolási hulladékok, üveg csomagolási hulladékok, gumiabroncs, lomhulladék, lakossági építési törmelék és elektronikai hulladék gyűjtés, míg a ***veszélyes hulladékok*** közül használt zsír, étolaj, fénycső, festékek, növényvédő szerek csomagolásai, szárazelem, akkumulátor, fáradtolaj gyűjtés történik.

A rendelkezésre álló adatok szerint a változatlan kezelési kapacitású hulladékudvarokban ***a begyűjtött hulladékok mennyisége*** a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtéssel érintett hulladékcsoportok ***(papír és karton, műanyag csomagolási) esetében jelentősen csökkent***, míg az ***egyéb hulladékok esetében jelentősen nőtt***. Az előbbi az egyre hatékonyabb és kiterjedtebb házhoz menő szelektív hulladékgyűjtésnek köszönhetők, míg az utóbbi a hasznosítható hulladékok lerakási arányának csökkentését megfogalmazó elv szempontjából kedvező.

Hulladékgyűjtő szigetek

Hulladékgyűjtő sziget 49 db létesült a térségi hulladékgazdálkodási rendszer beruházás keretében, (49 x 5 db konténerrel). A hulladékgyűjtő szigetek helyének kijelöléséről közgyűlési határozatban döntöttek. Jelenleg 25 db sziget üzemel szigetenként 3, illetve 4 db 1100 literes gyűjtőedényzet segíti a hulladék válogatott gyűjtését.

A 2011 júniusától elindult házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés (a szelektív hulladékgyűjtés új rendszere), mely teljes kiépülését követően kiegészíti a hulladékgyűjtő szigetes szelektív hulladékgyűjtést.

Komposztáló telep

A Duna-Tisza közi Nagytérségi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer részeként létesült a térségi feladatot ellátó ***Nagykőrösi Komposztáló Telep***, amely a rendszer területén képződő zöldhulladék (fanyesedék, lomb, avar, lágyszárú növények, lenyírt fű) és a háztartások bio-hulladékai, szerves hulladékok komposztálására alkalmas.

A városi szennyvíztisztító telepen keletkezett rothasztott (stabilizált), víztelenített ***szennyvíziszapot*** a teleppel azonos ingatlanon megépült zárt, kamrás ***komposztáló telepen*** komposztálják kereskedelmi forgalmazás előtt, ahová kerül beszállításra a település területéről zöldhulladék is, mely együtt kerül komposztálásra a szennyvíziszappal kereskedelmi forgalmazás előtt az 1.16.1.2. pontban részletezettek szerint.

A településen a *kerti hulladékon kívül egyéb biológiailag lebomló hulladék (ételmaradék) szervezett gyűjtés* a lakosságtól nem történik.

A fenti hulladékgazdálkodási létesítmények (rendszer elemek) szolgálják a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 92. §-ban – alább részletezettek – foglaltak elérését:

(1) 2020. december 31-ig a háztartási, valamint a háztartásihoz hasonló hulladék részét képező *papír-, fém-, műanyag- és üveghulladék újrahasználatra előkészítésének és újrafeldolgozásának együttes mértékét* a képződött mennyiséghez viszonyítva tömegében legalább *50 %-ra kell növelni*.

(2) A települési hulladék részeként *lerakásra kerülő biológiailag lebomló szervesanyag-mennyiséget* az 1995-ben országos szinten képződött, a települési hulladék részét képező biológiailag lebomló szervesanyag-mennyiséghez képest 2016. július 1-jéig *35 %-ra kell csökkenteni*.

(3) 2020. december 31-ig a nem *veszélyes építési-bontási hulladék* – a föld és a kő kivételével – *újrahasználatra előkészítésének, újrafeldolgozásának és egyéb, anyagában történő hasznosításának* – ideértve a feltöltési műveleteknél más anyagok helyettesítésére használt hulladékot – *együttes mértékét* a képződött mennyiséghez viszonyítva tömegében legalább *70 %-ra kell növelni*.

A DTkH Nonprofit Kft. nem vizsgálja és tartja nyilván a Kecskemét területéről beszállított szelektív hulladékok hasznosításának arányát, a közszolgáltatási terült egészére vetített adatokat tartunk nyilván, így a lentebb a megadott adatok a 99 településre, azaz a közel 600 ezer lakostól begyűjtött szelektív hulladék mennyiségre vonatkoznak.

A csomagolási hulladék hasznosítási arányok a csomagolási műanyag és fém esetében már 2018-ban teljesültek, a csomagoló papír, csomagolási üveg és a társított (italos) karton esetében 2019-re prognosztizálta a szolgáltató az elvárt visszagyűjtési mérték teljesülését.

A rendelkezésre álló adatok szerint az építési-bontási hulladékok 100 %-s hasznosítási értékével már évek óta eleget tesz a szolgáltató ezen hulladékáramra megállapított a Ht 92. § (3) bekezdésében rögzített 2020-ra teljesítendő 70 %-s hasznosítási mértéknek.

Azzal, hogy a hulladéklerakóra kerülő biológiailag lebomló szerves anyag mennyisége 2014-hez képest is 2018-ban a tizedére esett vissza feltételezésünk szerint teljesül a Ht 92. § (2) bekezdésében előírt csökkentési arány.

Kijelölt települési állati melléktermék gyűjtőhely

A város *gyepmesteri telepe* a belterületi lakóterületek szélétől K – re mintegy 1500 m-re található a Menhely az Állatokért Környezetvédelmi és Állatvédelmi Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány, valamint a Mentsvár az Állatokért és Környezetünkért Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány Kisfái 211. sz. (0622/2 hrsz.-ú) ingatlanán (a kutyamenhely mellett) került kialakításra.

A gyűjtőhelyen a város területén elhullott és begyűjtött állati tetemek hűtőkben történő átmeneti tárolására van mód.

Az állati eredetű melléktermékeket időszakosan az ATEV Zrt. Solti kezelő, feldolgozó üzeme szállítja el.

A *kedvtelésből tartott állatok kegyeleti temetője*, valamint a 45/2012. (V. 8.) VM rendelet szerinti *állati melléktermék gyűjtő-átrakó telep, valamint állati melléktermékeket kezelő és feldolgozó üzem* Kecskemét közigazgatási területén nem került kialakításra ismereteink szerint.

Veszélyes hulladék kezelő telep

A belterület DK – i szélén az Ipar u. 6. sz. (8364/18 hrsz.) alatti ingatlanon működik a DESIGN Kft. veszélyes hulladék begyűjtő és kezelő telepe, amely a térség legnagyobb ilyen jellegű telepe. A telepen a térség mintegy 2000 üzeméből, telephelyéről származó szinte mindenfajta veszélyes hulladék begyűjtését, átmeneti tárolását és egyes hulladékok kezelését is végzik a vonatkozó előírásoknak megfelelően.

1.1.11.7 Vizuális Környezetterhelés

A város vizuális környezetterhelését *leginkább a különböző méretű, elhelyezkedésű és tartalmú reklámtáblák* okozzák. Legjelentősebben érintett területek a város lazább beépítésű bekötőútjai menti (városkapu) térségek. Nem elhanyagolhatóak továbbá, a belső városrészekben a kereskedelmi, szolgáltató létesítmények portáljain, illetve a tűzfalakon megjelenő, időnként a város táji, településképi harmóniáját megzavaró reklámtáblák sem.

A vizuális környezetterhelés második csoportját, *a leromlott állapotú, illetve a félbehagyott épületek, építmények* (pl. Ürgés egyes épületei, a foghíj telkek, a Mária krt. - Csaba u. kereszteződésében félbehagyott társasház), továbbá *a városképbe nem illeszkedő színvilágú és formájú homlokzatok és épületszerkezetek* látványa jelenti.

A vizuális környezetterhelés harmadik csoportját a főként szegregált területeken, illetve a vasútvonalak melletti területeken időszakonként megjelenő *falfirkák, graffitik*, továbbá – a szervezett hulladékszállítás ellenére időszakonként egyes területeken megjelenő – *illegális szemétkupacok* alkotják.

A problémát részben a város Helyi Építési Szabályzatáról (HÉSZ) szóló 33/2015. (XII. 17.) önkormányzati rendelete, valamint a város településképének védelméről szóló 16/2017. (IX. 21.) önkormányzati rendelete, továbbá az épített környezet helyi örökségvédelmének helyi szabályozásáról szóló 67/2009. (XII. 17.) önkormányzati rendeletek megfelelő alkalmazása kezeli. A vizuális környezetterhelés elleni harcot másrészt a város által a város épített környezetével kapcsolatos értékvédelem és a településképi véleményezési eljárás keretében működtetett Helyi Építészeti-Műszaki Tervtanács működése biztosítja.

Az illegális lerakóhelyek felderítése és a felderített területekről a hulladékok elszállítása folyamatosan történik az önkormányzat és a DTkH Nonprofit Kft. együttműködésével a bejelentések, illetve a felderítések üteméhez igazodóan. Ezt a folyamatot segítik elő a civil kezdeményezések, a közterületek rendszeres ellenőrzése. Az összegyűjtött hulladékok összetételétől függően történik azok kezelése/ártalmatlanítása. Az építési/bontási törmeléket

az építési-bontási hulladék feldolgozóra szállítják, míg a vegyes kommunális hulladékokat indokolt esetben a válogatóműben válogatják, vagy a lerakón helyezik el.

A vizuális környezetterhelés témakörbe sorolható a fényszennyezés is, melynek fogalmát az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) 2012 évi módosítása definiálta, valamint megalkotta a fényszennyezés kivédésére szolgáló építési szabályrendszert. Az élhetőbb és egészségesebb környezet megteremtése érdekében a város tervezi a fényszennyező létesítmények és források felmérését és azok, az új szabályozásnak megfelelő, korszerűbb és hatékonyabb eszközökkel való kiváltását, egyúttal a fényszennyezés kiváltó okainak a megszüntetését.

1.1.11.8 Árvízvédelem

Kecskemét közigazgatási területe és térsége árvízzel nem veszélyeztetett terület. A település területét a folyók mértékadó árvízszintjeiről szóló 74/2014. (XII. 23.) BM rendeletben felsorolt folyószakaszok mértékadó árvízszintjéhez rendelt nagyvízi meder nem érinti.

Mivel a város területét árvízvédelmi szakasz nem érinti, így a 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet szerinti árvízvédekezési terv készítésére nem kötelezett.

1.1.11.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák a környezetterhelő hatásuk mellett jelentősen befolyásolják a városban élők életminőségét, komfortérzetét, illetve egészségi állapotát, ezért különösen fontos átgondolt intézkedésekkel ezen konfliktusok, problémák megelőzése, csökkentése, illetve azok kedvezőtlen hatásának mérséklése, kiküszöbölése.

A város környezeti konfliktusai egy részének a hátterében a lakó, illetve a termelő, szolgáltató funkciók térbeli elrendezésének problémái, illetve egyes településszerkezeti, településfejlesztési és -rendezési kérdések tisztázatlansága állnak. Ehhez kapcsolódnak a kommunális ellátás és település-fenntartás, -üzemeltetés további hiányosságai, illetve az egyéb hatótényezők (pl. közúti közlekedés levegő- és zajterhelése, lakossági fűtés, illegális hulladéklerakás, illegális vízkitermelés).

Az egészséget befolyásoló környezetszennyezés, környezeti konfliktusok egyes tényezői csökkentek, míg mások növekedtek, összességében azonban továbbra is számottevő terhelést jelentenek.

Talaj- és talajvízszennyezés

A település területének egyes részein várhatóan – ha csökkenő mértékben is, de – örökölt talaj- és talajvízszennyezéssel kell számolni. Ezek a volt szovjet katonai objektumok területei, egyes régen üzemelő ipari üzemi területek, illetve régi üzemanyagtöltő állomások területei, valamint egyes állattartó telepek területei.

A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium felkérése alapján a Környezetgazdálkodási Intézet Környezetfejlesztési-, Technológiai és Mérnökgeológiai Intézete (KGI-KMI) 1994-ben elvégezte *az összes elhagyott szovjet katonai objektum környezetvédelmi állapotfelmérését*, melyről 1995 júniusában értékelő dokumentáció készült.

Kármentesítésre a Rudolf-laktanya területén, a 10208/27 (a kármentesítés idején még 10208/5) és 10208/4 hrsz.-ú önkormányzati, továbbá a 10208/10 hrsz.-ú magántulajdonban lévő ingatlanon került sor.

A korábban feltárt talaj- és talajvízszennyezések döntő részének ártalmatlanítása megtörtént, míg egyes esetekben folyamatban van:

- MOL Nyrt. Mészöly Gy. utcai bázistelepén szénhidrogén szennyezés (folyamatban),
- HM Kecskeméti repülőtér CZT telep kerozinos talaj- és talajvíz-szennyeződés,
- HM Kecskeméti repülőtér D1 és D2 üzemanyagtelep szénhidrogén szennyezés,
- A volt Kéziszerszámgyár területén cián és bárium,
- MOL benzinkút Izsáki út 64. területén szénhidrogén szennyezés (folyamatban),
- A KÖBAL Kft. Matkói úti telephelyén alifás szénhidrogén szennyezés,
- Kecskeméti mentőállomás területén szénhidrogén,
- OMV Budai úti üzemanyagtöltő állomás területén szénhidrogén,
- Egykori Rudolf laktanya területén szénhidrogén szennyezés.

További szennyezett területek:

- A Törökfái nyárfás 0834 hrsz.-ú területén, a kárpótlás útján azóta magántulajdonban lévő, volt szennyvízleürítő telepen a galvánüzemi szennyvíz kísérletek miatt bekövetkezett szennyezés –, amelyet a figyelőkutak vizsgálata során tárt fel a környezetvédelmi hatóság –, felszámolása még nem történt meg.
- A Matkói úti volt szeméttelep 0809/23 hrsz.-ú területe,
- Téglagyári anyaggödör 19506 hrsz.-ú területe,
- A volt szovjet laktanyák közül néhány terület: 9995, 10012, 2291/3, 10208, 2291/1 hrsz.-ú területek,
- Csalánosi Parkerdő 0963/1 hrsz.- ú területe,
- Cegléd-Szeged vasútvonal mellett (280-320. sz.), 6150 hrsz.-ú terület.

További potenciális talaj-, illetve talajvízszennyezők lehetnek a település területén lévő nagyobb mennyiségű vegyi anyag tárolásával, kereskedelmével, termelésével foglalkozó régebbi ipari, mezőgazdasági üzemek, üzemelésük ilyen szempontból figyelemmel kísérendő.

Települési szilárd hulladék illegális lerakóhelyek

A leggyakrabban visszatérő települési szilárd hulladék illegális lerakóhelyek, a Belső-Szegedi út végén, Kinizsi utca, Zöldfa utca, Szultán utca végén, Epreskert utcában, Kórház utca, Déli elkerülő mentén, Mártírok útja, Párkány utca, Csongrádi út, Hunyadi János utca, Szolnoki hegy, Vasút utca, Matkói út, volt Köbal Könnyűfém Kft. mögötti terület, Hanusz István utca, Irinyi út vége, Arborétum mögötti terület, Juhász utca, Széles köz hulladékudvar környéke, Nyomási iskolától induló földút mentén, Vacsi hegy, Czollner tér, Hunyadi J. utca térsége, Bodzai utca környéke, Matkói út, Mezei utca, Csáktornyai utca területén találhatók.

Az önkormányzat civil szervezetekkel együttműködve jelentős erőfeszítéseket tesz a városban még fellelhető illegális hulladéklerakók felszámolására, ennek köszönhetően és a közterület-felügyelők fokozott ellenőrzése következtében az utóbbi években az illegálisan lerakott hulladékok mennyisége csökkenő tendenciát mutat, de az illegális lerakóhelyek száma nem változott.

Levegőterhelés

A város légterébe kerülő légszennyező anyagok döntően a közlekedésből, a fűtésből és az üzemi, technológiai tevékenységekből erednek.

Légszennyező anyagok kibocsátása szempontjából jelentős ipari üzemek, illetve termelő, vagy szolgáltató tevékenységet végző létesítmények találhatóak Kecskemét közigazgatási területén belül. Ezen üzemek, telephelyek a város iparterületein, illetve kereskedelmi szolgáltató gazdasági területein húzódnak döntően. A település iparterületei az uralkodó szélirány szempontjából kedvező elhelyezkedéssel a város DNy-i, D-i és K-i részein találhatóak.

Jelenleg az iparterületeken üzemelő jelentősebb levegőterhelést okozó üzemek a következők:

Keleti ipartelep: asztalos üzemek, acél- és alumíniumipari üzemek, Kecskeméti Konzervgyár telephelye (Univer-Product Zrt., Kecskeméti Konzerv Kft. élelmiszeripari üzemei), felületkezelő technológiák, betonszerkezet gyártó, illetve faipari üzemek, stb.

Déli ipartelep: Graboparkett Kft., Petőfi Nyomda, asztalos- és bútorüzemek (DUFA Kft.), Konzervgyár I. telep, Aluszöv, Nordenia Hungary Kft. (volt KÖBAL KFT), acélszerkezet gyártó

telephelyek, aszfalt- és betongyártó telephely, veszélyes hulladék tároló és ártalmatlanító telep, stb.

Nyugati ipartelep: KÉSZ Kft. acélszerkezet gyártó üzem (gázmotor füstgáz kibocsátás), Kündig Food konzervgyár, építőipari üzemek telephelyei, betonüzemei (felületi források porkibocsátása), Viktória Rt. gabona-takarmánygyára (porkibocsátás), asztalos és faipari üzemek (porkibocsátás), stb.

Mercedes gyár területe: energia központ (kazánok, gázmotorok füstgáz kibocsátása), festő-fényező üzem (szerves oldószer kibocsátás)

Egyéb az iparterületeken kívül üzemelő jelentősebb levegőterhelést okozó tevékenységek

2 db fűtőmű (Akadémia krt. 4., Szultán u. 1.), a baromfifeldolgozó üzem a Ceglédi út mellett, különböző aszfalt- és betonkeverő telepek a Mészöly Gyula út mellett, illetve a Szolnoki hegyben, valamint a kommunális létesítmények és a külterületi állattartó telepek időszakonkénti bűzösséggel.

Egységes környezethasználati engedéllyel (IPPC) rendelkező (jelentős környezethasználó) vállalkozások, telephelye:

- DTkH Nonprofit Kft. (hulladéklerakó; 0737/12 hrsz.)
- ACPS Automotive Kft. (korábban Bosal Hungary Kft.) (fém felületkezelés; Kadafalva-Heliport, 11751/43 hrsz.)
- Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft. (Akadémi krt.-i fűtőmű; 3822/1 hrsz.)
- Gallfood Pulykafeldolgozó és Értékesítő Kft. (vágóhíd; 6441/1, 6448/1, /2, 6425 hrsz.)
- Kecskeméti Konzerv Kft. (konzervgyártás; 7416/17 hrsz.)
- Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. (energiaközpont, festés-felületkezelés; 26500 hrsz.)
- DESIGN Kft. (hulladékkezelés; 8364/18 hrsz.)
- BÁCSVÍZ Zrt. (hulladékkezelés; 8360/3, /4 hrsz.)
- Agrowatt Kft. (biogáz üzem hulladékkezelés; 0730/141 hrsz.)

Egyéb levegőterhelést okozó tevékenységek

Az állattartó telepek nem meghatározóak Kecskemét közigazgatási területén. Kisebb üzemek találhatóak a belterülettől távol, így az állattartó telepek üzemelésével járó bűzterhelés a belterületi lakóterületeken nem jelentős. Ezt segíti az a tény is, hogy a belterületi háztáji állattartás sem számottevő a városban.

A korábbi fejezetben részletezettek szerint talán a legjelentősebb levegőterhelés a helytelen lakossági fűtésből adódik a városban.

Az utóbbi évekre jelentősen megemelkedett energiahordozó árak miatt újra egyre inkább problémát okoz, hogy egyes háztartásokban a takarékosság jegyében visszaállított régi kályhákban a *tüzelésre alkalmasnak vélt anyagokat, hulladékokat (műanyag, textil, kezelt fa, gumi) is elégetik*. Jelentős problémát okoz, hogy ezen anyagok égetésekor keletkező légszennyező anyagok egyes összetevői (irritáló, maró hatású, rákkeltő anyagok, toxikus fémek, stb.) igen jelentősen egészségkárosítók.

Ugyanakkor jelentős légszennyező anyag kibocsátással jár a korszerű tüzelőberendezésekben, de *magas nedvességtartalmú fával történő tüzelés* is. Sőt a nedves fa fűtőértéke is kisebb a száraz fához képest. Tüzeléstechnikai szakirodalom szerint a kivágás után minimum 1 évig kell a fának természetes körülmények között száradni, hogy a tüzelés szempontjából optimális legyen, azaz a nedvességtartalma a kezdeti 40-50 %-ról lecsökkenjen 15-20 %-ra.

Megjegyezzük, hogy a megfelelő minőségű száraz fával, megfelelő háztartási tüzelőberendezésben történő tüzelés is számottevő szilárd légszennyező anyag kibocsátási forrás, melyből és az egyéb szilárd tüzelőanyagokból származó fűtési félévi szálló por (PM_{10}) terhelést az előző fejezetben részletezett immissziós mérési eredmények is jól mutatják.

Tavasszal és ősszel a kertes területeken jelentős levegőterhelő forrás az *avar és a kerti hulladékok égetése*. Ezen hulladékok ártalmatlanítására vonatkozó szabályokról a környezetvédelmem helyi szabályairól szóló 8/2002. (II. 11.) önkormányzati rendelet 4. §-a rendelkezik, melyben foglaltak szerint ezen anyagok ártalmatlanítása elsősorban komposztálással történhet, ahol ez nem oldható meg ott a rendeletben előírt feltételekkel égethető avar és kerti hulladék különös gondossággal.

Jogszabály módosítás kapcsán 2021. január 1-től törlésre kerül a 1995. évi LIII. törvény 48. §-a 4. b) pontja, így ezen időponttól tilos tesz az ország teljes területén egész évben a nyílt téri avar és kerti hulladék égetése.

A parlagfű, mint a legjelentősebb biológiai allergén elleni védelem területén a városban és térségében széleskörű összefogással megvalósított mentesítési akcióknak köszönhetően elmondható, hogy az utóbbi években jelentősen csökkentek az éves összpollenszámok és az egy szezonban regisztrált parlagfű-pollen koncentrációk napi maximum értékei, az ehhez kapcsolódó megbetegedési mutatók javítása érdekében azonban még rendkívül sok a tennivaló.

A város levegője a *szálló por (PM_{10}) koncentráció* tekintetében igen jelentősen terhelt. Ezt támasztja alá, hogy a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete szerint Kecskemét közigazgatási területe olyan levegőterheltségi zónába esik, ahol a szilárd légszennyező anyagok (PM_{10}) tekintetében a levegőterheltség a légszennyezettségi határértéket és a tűréshatárt is meghaladja. A légszennyezettségből következő egészségügyi problémákért legnagyobb mértékben felelős komponens a szálló por (PM_{10}, $PM_{2,5}$). A szálló por fő forrásai a szilárd tüzelőanyagok használata, a közlekedés (dízel üzemű gépjárművek), illetve egyes ipari eredetű kibocsátások.

Ezért kiemelten fontos a folyamatos mérőhálózat bővítése és üzemeltetése. Ezen túlmenően a levegőminőség javítása érdekében szükséges a 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 14. §-a szerint a város Levegőminőségi Tervének a felülvizsgálata, valamint az ebben foglalt intézkedési programok, továbbá a közlekedésfejlesztési koncepcióban részletezett feladatok ütemezett végrehajtása, illetve füstköd-riadó terv rendszeres felülvizsgálata.

Zaj- és rezgésterhelés

Közlekedési zajterhelés:

Az egyik legjelentősebb környezetvédelmi probléma, illetve konfliktusforrás *a közúti közlekedés*, amely a legnagyobb mértékben és a legnagyobb területet és egyre növekvő mértékben terhel zajjal, melyet a város felülvizsgált stratégiai zajtérképe is jól szemléltet. Ezért számottevő zajterhelést csökkentő eredmények érhetőek el a felülvizsgált stratégiai zajtérkép intézkedési tervében, valamint a közlekedésfejlesztési koncepcióban részletezett feladatok ütemezett végrehajtása révén.

A Kecskeméti katonai repülőtér üzemeléséhez kapcsolódó légi közlekedési zaj jelentős zajterhelésű területei nagy mértékben érintik a belterületi lakóterületek K-ÉK – i részét, ezért indokolt a jogszabályok előírásai szerinti zajgátló védőövezet kijelölése.

Üzemi zajterhelés:

Az üzemi tevékenységekből származó zajterhelés ott okoz jelentős problémát, ahol az iparterületekre rátelepültek a lakóterületek, illetve bizonyos utak egyik oldalán iparterület, másik oldalán lakóterület található mindenféle védő zöldsávok megléte nélkül, valamint az iparterületek között is találhatóak nem elhanyagolható kiterjedésű lakóterületek.

Ezen rossz példák az alábbiak:

- Konzervgyár Központi telep és Szent István városi lakóépületek.
- Baromfifeldolgozó üzem, tollüzem és a Hunyadi városi lakóépületek

- A Béke fasor melletti ipari üzemek és az út túloldalán lévő lakóépületek
- A Könyves Kálmán krt. egyik oldalán ipari üzemek, míg a másik oldalán lakóterületek
- A Szultán u. térségében ipari üzemek közelében lakóépületek
- A Csáktornyai u. egyik oldalán ipari üzemek, másik oldalán lakóépületek
- A Muszáj városrészben lévő lakóterületekhez közeli ipari üzemek
- A Mészöly Gy. u. térségében lévő ipari üzemek és lakóterületek
- A Matkói út, Szent László krt., Halasi út bizonyos szakaszai lakóterületet és iparterületet választanak el.

1.1.12 Városi klíma

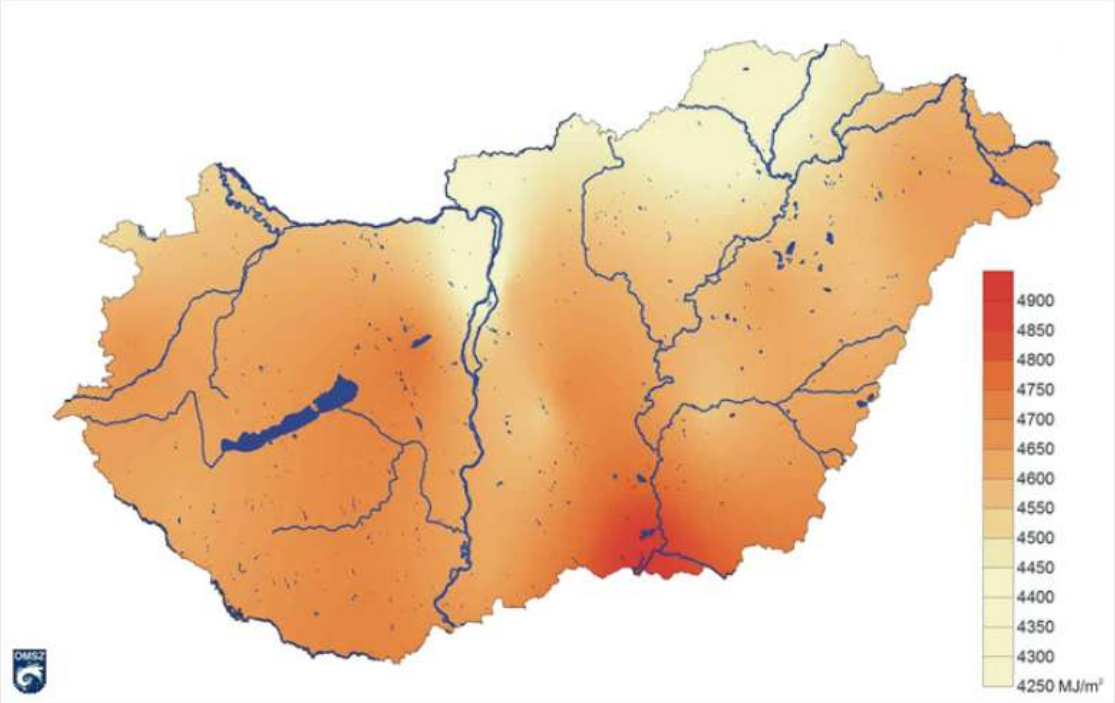
Kecskemét városklímájának mélyreható elemzéséhez nem állnak rendelkezésünkre olyan meteorológiai adatok, illetve városökológiai és mikroklíma vizsgálatok, amelyek segítségével reálisan tudnánk értékelni a város térszerkezetéből és beépítettségéből adódó mikroklimatikus eltéréseket. Ezen különbségek csupán a rendelkezésre álló térségi és helyi éghajlati adatok, a város földrajzi helyzetéből adódó éghajlatmódosító tényezők, valamint a város térszerkezete és területhasználata, valamint az épített környezetének jellege, beépítettsége alapján becsülhetők meg.

Kecskemét tágabb térsége földrajzi helyzetének köszönhetően, változó erősségű és időtartalmú szárazföldi és tengeri befolyás alatt áll. A rendelkezésre álló térségi éghajlati elemzések és az országos klímatérképek alapján[14] Kecskemét környezetének (Kiskunsági löszöshát kistáj) meleg-száraz éghajlata van, amelyet folytonos és állandó éghajlatingadozások, illetve egyre gyakoribbá váló időjárási szélsőségek jellemeznek.

Az éves átlagos besugárzás országos térképe alapján (101. ábra) Kecskemét térségében az átlagos évi sugárzás összege meghaladja a 4700 MJ/m^2 értéket. A város környezetében a napfénytartam évi összegének területi, sokévi átlaga 2100 óra, ami az agrártermelés, a turisztikai potenciál és a napenergia-hasznosítás szempontjából is kedvező. A jelzett magas napfénytartam, alapvetően összefügg a felhőborítottság alakulásával, ami Kecskemét térségében viszonylag alacsony, az évi középérték alig haladja meg az 50%-ot.

[14] Magyarország kistájkatasztere…
Magyarország éghajlata a XX. században

101. *ábra: A globálsugárzás (MJ/m²) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009)*

Forrás: Országos Meteorológiai szolgálat

Az évi középhőmérséklet sokévi átlaga (1931-2014) 10,6°C, ami az elmúlt tíz évben (2013-2022) növekedést mutatott 11,3°C. A térségben mind az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga, mind pedig az abszolút minimumoké – az elmúlt tíz évben – melegedést mutat a hosszú idősorok átlagaihoz képest (39. táblázat).

***39. táblázat**: Kecskemét jellemző meteorológiai adatai*

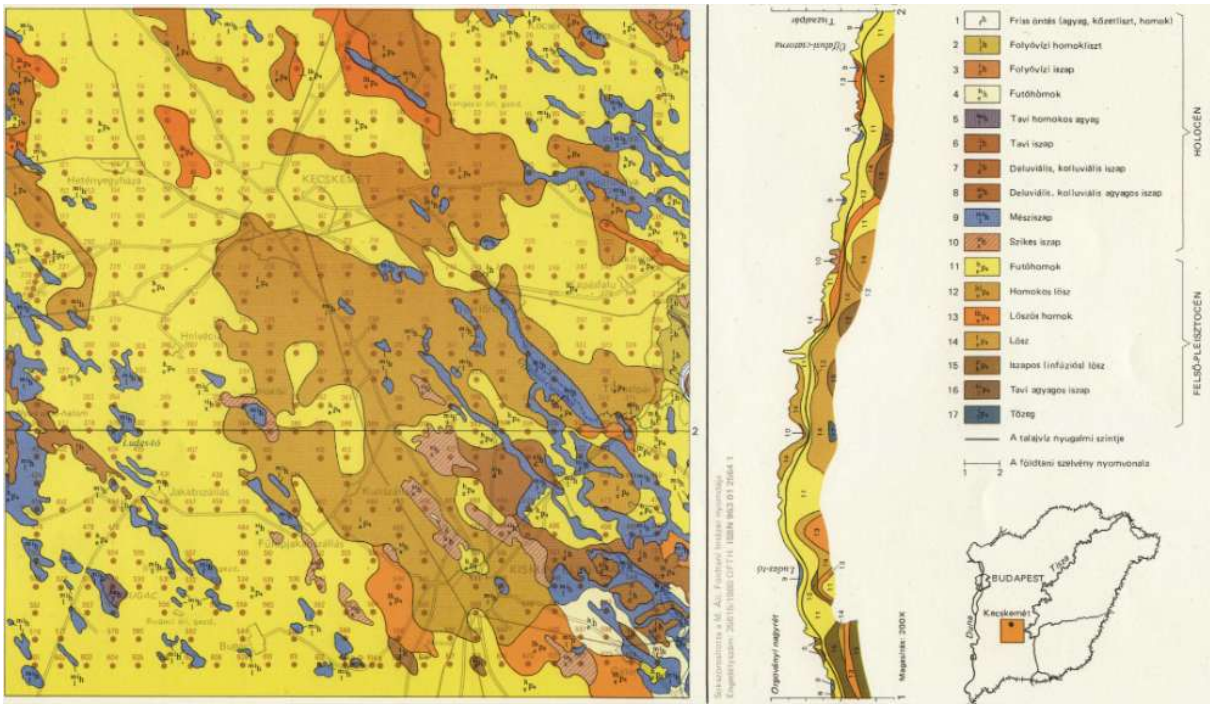
Mutató	Jellemző érték
a levegő évi középhőmérsékletének területi, sokévi átlaga:	10,6 °C (1931-2014)
a levegő évi középhőmérsékletének területi átlaga az elmúlt tíz évben	11,3 °C (2013-2022)
a vegetációs időszak átlaghőmérséklete:	17,5 °C
az eddigi leghidegebb év középhőmérséklete:	8,1°C (1940)
az eddigi legmelegebb év középhőmérséklete:	12,5°C (2019)
az évi abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga:	34,0°C (1931-2014)
az elmúlt tíz év hőmérsékleti maximumainak átlaga	36,6°C (2013-2022)
az évi abszolút hőmérsékleti minimumok sokévi átlaga:	-16,5°C (1931-2014)
az elmúlt tíz év hőmérsékleti minimumainak átlaga	-13,1 °C (2013-2022)
a potenciális párolgás sokévi átlaga:	1024 mm (1970-1996)
a potenciális párolgás elmúlt tíz évi átlaga	1151 mm (2013-2022)
a napfénytartam évi összegének területi, sokévi átlaga:	2100 óra
a csapadék évi összegének sokévi átlaga:	521 mm (1931-2014)

a csapadék évi összegének az utóbbi 30 évének átlaga	535 mm (1990-2019)
a csapadék évi összegének eddigi legkisebb értéke:	306 mm (2004)
a csapadék évi összegének eddigi legnagyobb értéke:	885 mm (2010)
a szeles napok számának sokévi átlaga:	101 db (1985-2022)
a szeles napok számának elmúlt tíz évi átlaga	132 db (2013-2022)
a leggyakoribb szélirányok:	ÉNy - i, (D - i)
az átlagos szélsebesség elmúlt tíz évi átlaga:	2,92 m/s (2013-2022)

Adatok forrása: OMSZ, KSH

A csapadék évi összege az Alföld középső részén átlagosan 520-540 mm körül alakul, vegetációs időszakban 300-320 mm. Kecskemét térségében a csapadék összegének sokévi átlaga 521 mm, a Dél-Alföld meteorológiai állomásai közül a legkevesebb, ugyanakkor az elmúlt tíz év átlagában némi növekedést láthatunk. A kistáj aridítási indexe 1,26-1,30 közötti. Miután az érték magasabb 1,0-nál, ez azt jelenti, hogy a párolgásra rendelkezésre álló energia több, mint amennyit a lehullott csapadék elpárologtatásához fel lehetne használni, ezért a terület szárazodásra hajlamos. Figyelembe véve a potenciális párolgás sokévi átlagához (1024 mm) képest az elmúlt tíz év párolgási értékét (1151 mm), megállapítható, hogy a város szárazodási tendenciája veszélyként jelentkezik. Ez hatással van nem csak a növényállományra, de a térség jellemző talajaira, s azok minőségére is. A térség talajtani térképén jól elkülönül a homok- és a löszhátság (102. ábra).

102. ábra: Kecskemét térségére jellemző talajtípusok

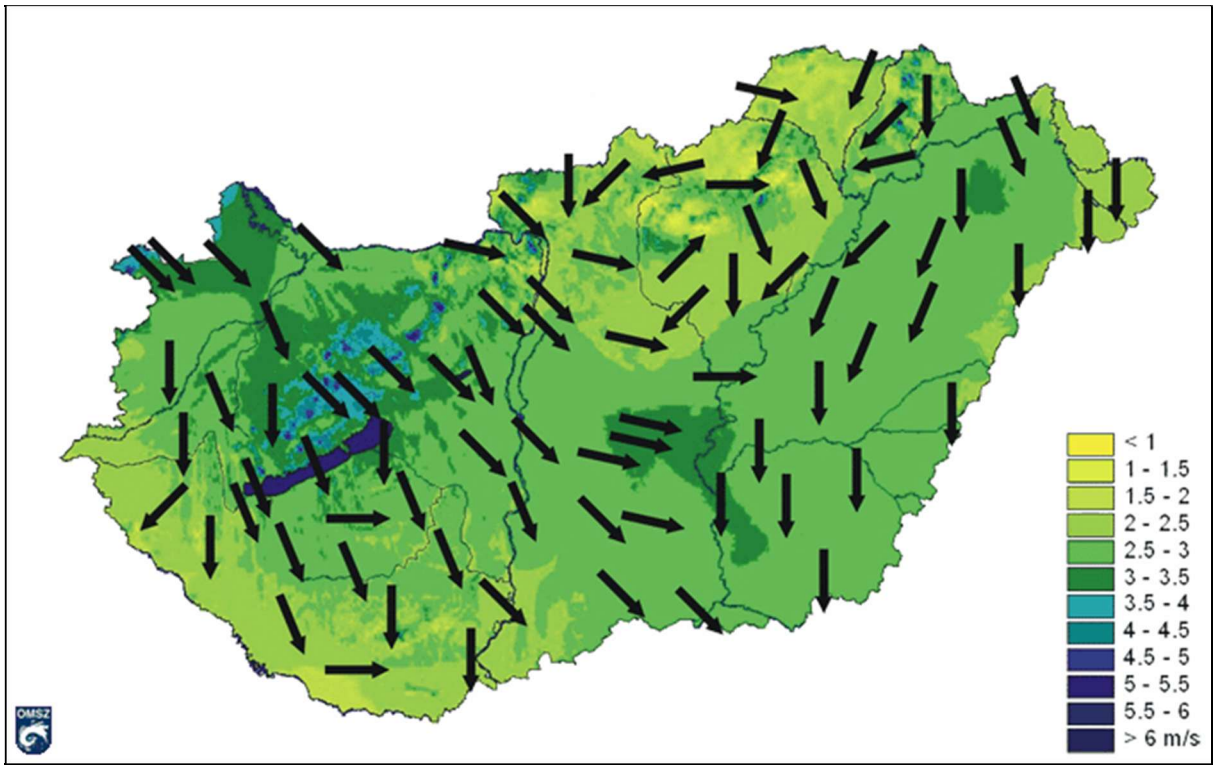
Forrás: Az Alföld Földtani Atlasza – Kecskemét, 1981.

Kecskemét jellemző talajképző kőzete és talajtípusa a közigazgatási terület É-i, ÉNy-i, Ny-i, valamint középső DK-i részein a **futóhomok**, míg ÉK-i és D-i, DK-i területein **a lösz, lejtőlösz, löszös üledék**. A város tágabb térségének jelentős részét is a futóhomok uralja, benne ÉNy–DK-i csapású hosszanti foltok formájában lápos réti talaj, szoloncsák, réti talajok jelzik a mélyedéseket. Az ÉK-i területrészben az alföldi mészlepedékes csernozjom dominál, melyben szintén ÉNy–DK-i irányultságú sávokban változatos talajtípusok fordulnak elő.

A löszön képződött csernozjom talajok közül a jó termékenységi besorolású alföldi mészlepedékes csernozjom és a csernozjom jellegű homok kiterjedése meghatározó. A terület talajai kiszáradásra és kiporzásra hajlamosak, így a szálló por mennyisége a besugárzás, a csapadékviszonyok és a növényborítottság mellett, leginkább a **szélviszonyok** függvénye.

A térség földrajzi helyzetéből adódóan, Kecskeméten a nyugati, de méginkább az ÉNY-i szelek az uralkodóak, de a kistáj területén a D-i szélirány is jelentős (103. ábra). Az átlagos szélsebesség 2,5-3,0 m/sec, a szeles napok számának évi átlaga 130-140 nap között van.

103. ***ábra:*** Az évi átlagos szélsebességek és az uralkodó szélirányok Magyarországon *(2000-2009)*

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat
https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/altalanos_eghajlati_jellemzes/szel/

A 40. táblázat átlagos mérsékeltövi (európai) városok térszerkezeti mikroklimatikus különbségeit mutatja a településformák középhőmérséklete és relatív páratartalma alapján, az átszellőzés mértékének figyelembevételével.

40. *táblázat*: *A levegő hőmérséklete és relatív páratartalma különböző térszerkezeti típusokban és átszellőzési körülményeknek megfelelően*

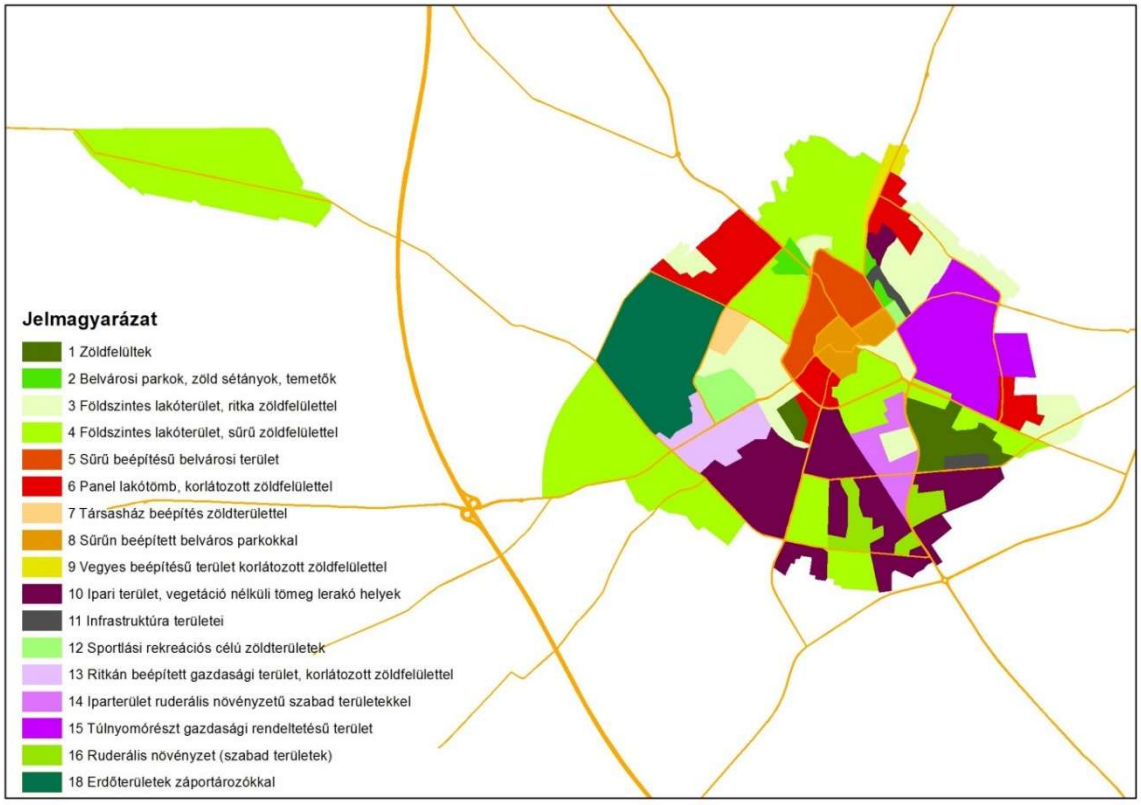
Középhőmérséklet°C (átlagértékek)							
Relatív páratartalom %-ban (átlagértékek)							
Településforma	I	II	III	IV	V	VI	VII
Az átszellőzés mértéke							
Gyenge	14,7	14,3	14,1	13,7	12,7	12	11,4
	65,3	*65,7*	*66,6*	*68,5*	*69,7*	*72,7*	*74,3*
Mérsékelten gyenge	15,8	15,4	15,5	15,1	14,8	14,3	14,2
	69,8	*71,2*	*70,8*	*73,6*	*75,7*	*78,8*	*79,0*
Mérsékelt	15,2	15,1	14,9	14,9	14,8	14,3	14,3
	48,5	*48,8*	*49,5*	*49,1*	*51,5*	*53,6*	*54,2*
Erős	10,2	10,3	10,3	10,2	10,2	10,1	10,1
	54,2	*52,9*	*54,2*	*52,8*	*54,3*	*54,5*	*54,8*

Forrás: Horbert-Blume-Sukopp, 1980.

I: sűrű, belvárosi terület
II: sűrű, belvárosi terület, korlátozott nagyságú zöldfelülettel
III: beépített terület, ipari körzet, vegetáció nélküli tömeglerakóhelyek
IV: nyílt építkezési forma, nagy zöldterületekkel
V: nagy zöldterületek (széles utak, parkok), kevés épülettel
VI: túlnyomóan erdős zöldterület, cserjecsoportokkal
VII: túlnyomóan nyílt zöldterületek, kisebb facsoportokkal.

A fenti táblázat ismeretanyagának alapján és a város térszerkezetének figyelembevételével (Kecskemét légifotója/Google Map alapján) megtörtént a város lehetséges mikroklimatikus zónáinak azonosítása, különbségeinek differenciálása (104. ábra). A zöld felületekkel jellemezhető térszerkezeti kategóriákba (erdők, parkok, udvarok dendroflórája stb.) tartozó területek, kedvezőbb mikroklíma kialakulását teszik lehetővé nyári hőségek idején, mint a zöldfelülettől mentes sűrűn beépített övezetek, burkolt felületek. A város mikroklímájának szempontjából kedvező tényező, hogy az északnyugati szelek friss levegő áramlását biztosíthatják a város nyugati peremén kialakított erdő- és záportározók felületének irányából.

104. *ábra:* Kecskemét mikroklímáját befolyásoló térszerkezeti típusok

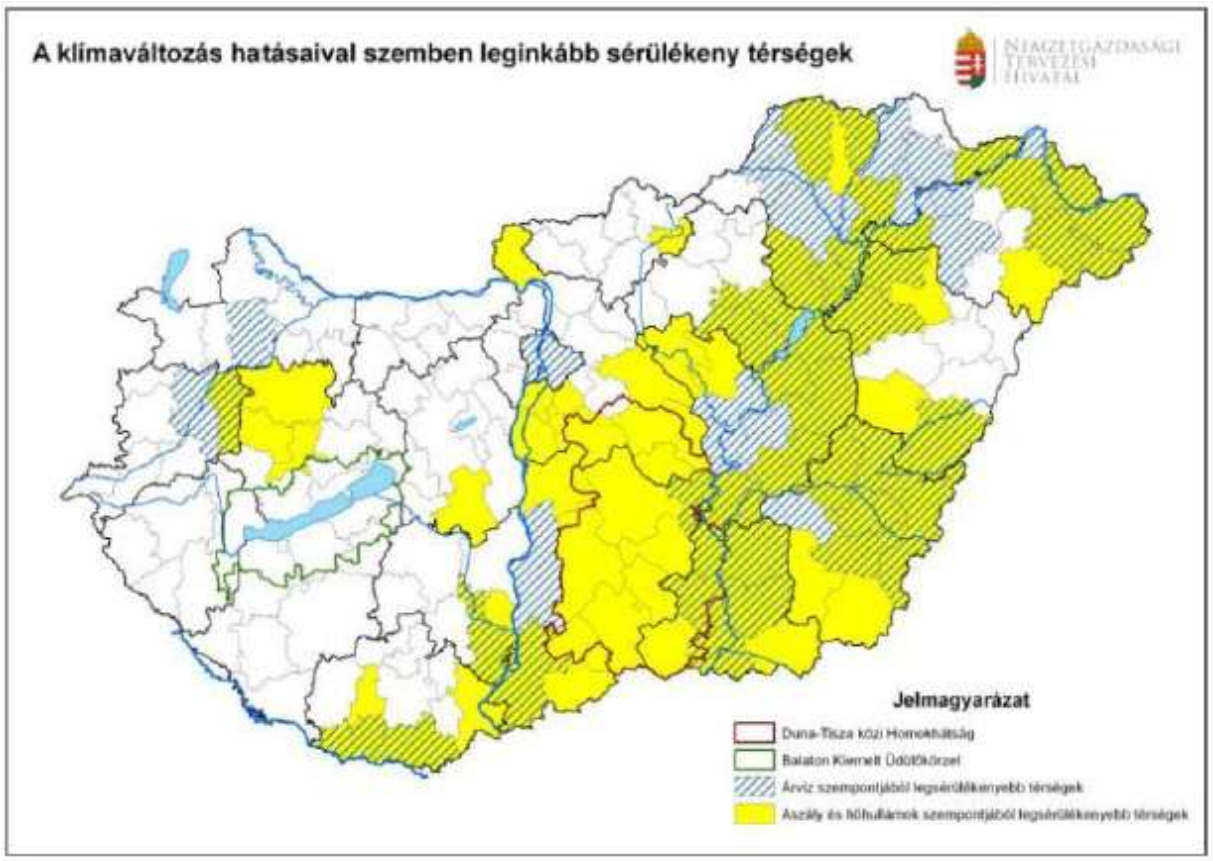
Forrás: MTA KRTK 2013.

A klímaváltozás kecskeméti vonatkozásai

A különböző klímaváltozási jelentésekből (pl. VAHAVA, IPCC, WMO-CCI/CLIVAR), továbbá a NÉS Duna-Tisza közi Homokhátságra vonatkozó összefoglalójából tudjuk, hogy Kecskemét és térsége a klímaváltozás és szárazodás hatásainak az országon belül az egyik leginkább kitett területe (105. ábra).

Kecskemét időjárási folyamataiban és jellemzőiben – a korábbi évtizedekhez képest – már napjainkban is észlelhetünk módosulásokat, de a jövőben várható még nagyobb léptékű klimatikus és környezeti változások komoly hatással lehetnek a térség, ezen belül is Kecskemét, agrárgazdasági, vízgazdálkodási, termelésbiztonsági, energetikai, zöldfelület-gazdálkodási, humán-egészségügyi helyzetére, illetve ezeken keresztül a város hosszú távú élhetőségére.

105. ábra: A klímaváltozás hatásainak leginkább kitett területek Magyarországon

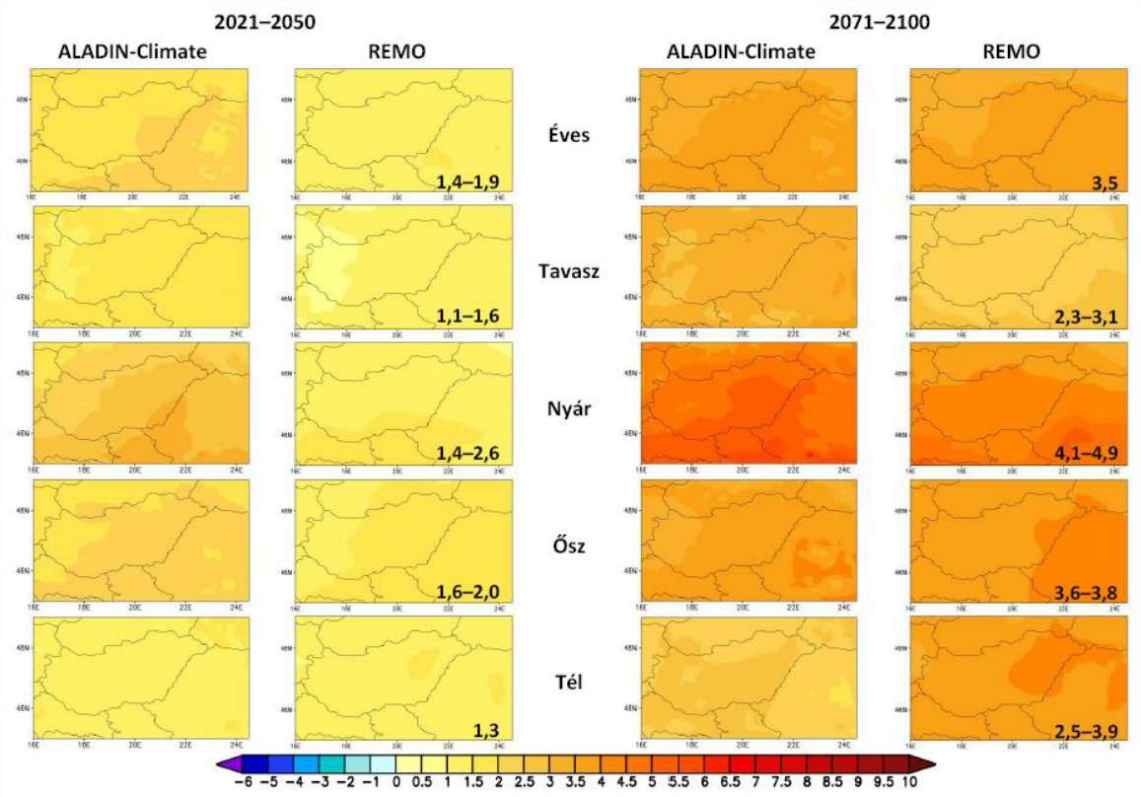
Forrás: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 2013.

A kutatók véleménye szerint a vízháztartás kedvezőtlen alakulásában a természeti tényezők – köztük elsőként a klímaváltozás következtében jelentkező változások – mellett jelentős mértékben felelőssé tehető a nem kívánatos (pl. növekvő energiahasználat, levegőszennyezés, illegális talajvíz kivétel, zöldfelületek beépítése, a csapadékvíz beszivárgási viszonyainak megváltoztatása, a csapadékvíz és tisztított szennyvíz a területről történő gyors levezetése) emberi tevékenység is.

Az éghajlati modellszámítások alapján, az átlaghőmérséklet a Duna–Tisza közén, a globális értékeknél is nagyobb mértékben fog növekedni, így a Homokhátság az ország egyik legsérülékenyebb, a változásoknak leginkább kitett térségévé válhat (106. ábra).

A következő 30 év során, a Duna-Tisza közén az évi középhőmérséklet 0,5–1,9°C-kal növekedhet, és ezzel párhuzamosan a csapadék mennyisége várhatóan közel 10%-kal csökkenni fog, illetve jellemző lesz a szélsőségek gyakoribb előfordulása.

106. ábra: Éves és évszakos átlaghőmérséklet-változás (°C)

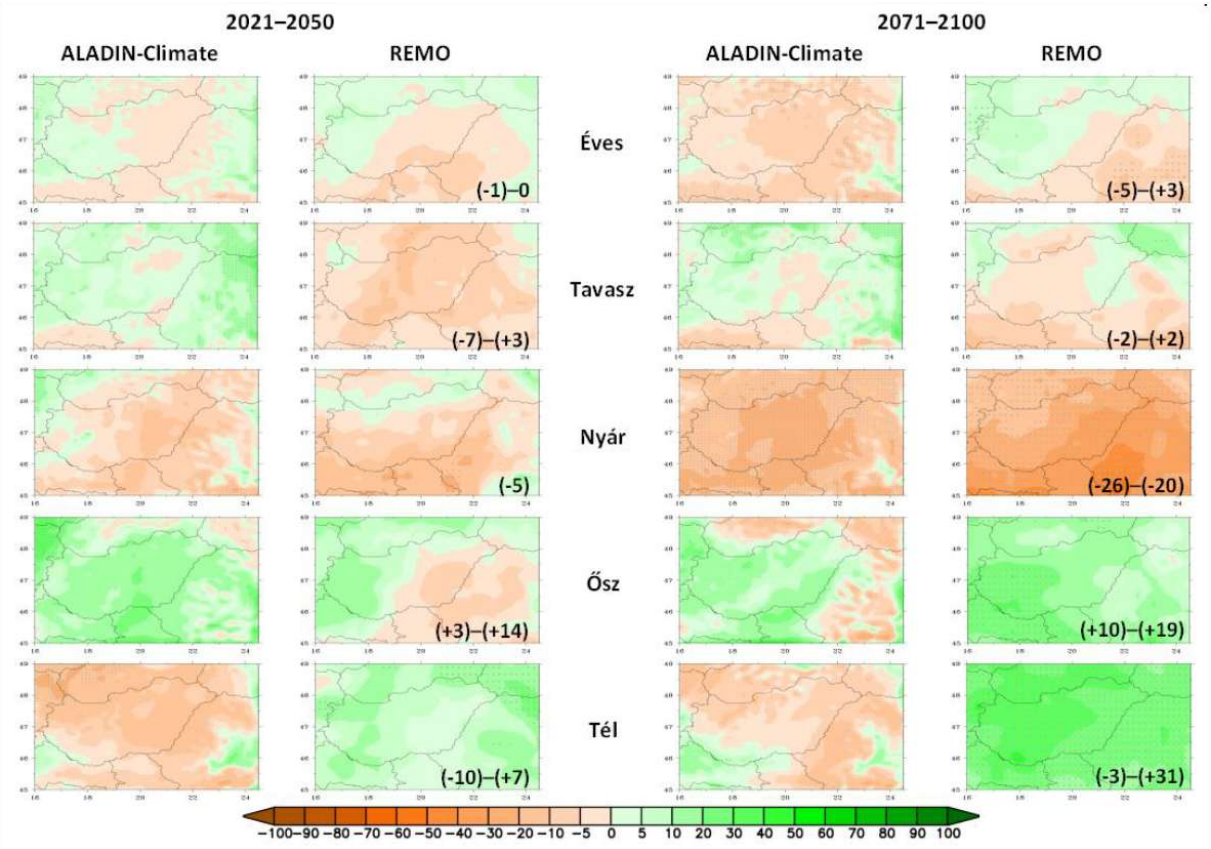
Megjegyzés: az ALADIN-Climate1 és a REMO2 regionális klímamodellek eredményei alapján 1961–1990 modellátlagaihoz képest (SRES A1B forgatókönyv). A feltüntetett számértékek az országos átlagos változás alsó és felső határát jelölik.

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat 2008.

Az utóbbi évtizedek hidrometeorológiai adatai azt mutatják, hogy a lassú évi átlagos középhőmérséklet növekedéssel párhuzamosan, egyre gyakrabban fordulnak elő szélsőségesen aszályos és ezzel együtt a szélsőségesen belvizes évek is, azaz emelkedik ezen események előfordulási gyakorisága, továbbá növekszik azok szélsőségessége (egyre hosszabb csapadékmentes periódusok, max. hőmérsékletek emelkedése, hőségnapok számának növekedése, szélsőséges csapadékeloszlás, nagy intenzitású csapadékok gyakoriságának növekedése, stb.) térségünkben is – az egyéb hasonló elhelyezkedésű térségek adataihoz hasonlóan. Ezeket a folyamatokat támasztják alá a különböző klímamodellek által végzett modellszámítások is (107. ábra).

Ezen hatások leginkább a mezőgazdaságot sújtják, azonban nem elhanyagolható a kedvezőtlen hatása a településüzemeltetésre, valamint az emberek egészségi állapotára, azon keresztül pedig a gazdasági tevékenységekre.

107. ábra: Éves és évszakos átlagos csapadékösszeg-változás (%)

Megjegyzés: az ALADIN-Climate és a REMO regionális klímamodellek eredményei alapján 1961–1990 modellátlagaihoz képest (SRES A1B forgatókönyv). A feltüntetett számértékek az országos átlagos változás alsó és felső határát jelölik. A statisztikailag szignifikáns változást pontozás jelöli.

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat 2008.

1.2 Területi lehatárolás

1.2.1 A várostérség lehatárolása, bemutatása

Kecskemét várostérségének lehatárolása több szempont figyelembevételével történt: egyrészt a közigazgatási szerkezetből, illetve jogszabályi kötelezettségekből adódó kötött formában, másrészt a funkcionalitás alapján rugalmas módon. (41. táblázat)

41. táblázat: Kecskemét várostérségének lehatárolásai

	tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
A.) Kötött	közigazgatási egység	megyeszékhely	megye települései	119 település
		járásközpont	járás települési	Ágasegyháza, Ballószög, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpjakab, Helvécia, Jakabszállás, **KECSKEMÉT**, Kerekegyháza, Kunbaracs, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Nyárlőrinc, Orgovány, Városföld
	rendeleti lehatárolás	városkörnyéki központ	a BKMTrT által, a város vonzáskörzetéhez tartozó települések, melyekkel együtt tervezendők a középfokú oktatási és egészségügyi létesítmények, a munkahelyek, és a rekreációs és szabadidőeltöltési lehetőségek, továbbá a várostérség belső közlekedési infrastruktúrájának fejlesztései.	Ágasegyháza, Ballószög, Fülöpháza, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, **KECSKEMÉT**, Nyárlőrinc, Orgovány, Városföld
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	azon települések köre, ahová a városból jellemzően kiköltöznek a helyi lakosok, akik munkavégzés és szolgáltatások igénybevétele céljából továbbra is a városhoz kötődnek	Ágasegyháza, Ballószög, Fülöpjakab, Helvécia, Jakabszállás, **KECSKEMÉT**, Kerekegyháza, Kunszállás
	foglalkoztatás	vonzásközpont	az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre	68 település
	funkcionális	ellátási-, szolgáltató központ	a város által nyújtott alap, és középszintű köz- és piaci szolgáltatásokat napi szinten igénybe vevő térségi lakosok települései	31 település
	funkcionális fejlesztési cél alapon	szolgáltatói hálózati központok	térségi szinten szervezett (köz) szolgáltatásokban résztvevő települések köre	124 település
		a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat	közmű, turisztikai fejlesztések és szolgáltatások, beszállítói hálózatok (jellemzően csak az agráriumban, hagyományos város-vidék kapcsolat-rendszer)	-

Forrás: Saját szerkesztés

Kötött lehatárolású térségek

Vármegye

Kecskemét, mint megyei jogú város és vármegyeszékhely, meghatározó szereppel és feladatokkal bír a teljes vármegye közigazgatási területére vonatkozóan. Egyrészt működteti a területi közigazgatás legnagyobb egységét, a Kormányhivatalt, mely az általános hatáskörű területi kormányzati igazgatás szerve. Másrészt a 2011. évi CLXXXIX. törvényben foglaltaknak megfelelően biztosítja azokat a közszolgáltatásokat melyek saját területén túl a vármegye egészére vagy nagy részére kiterjednek.

Járás

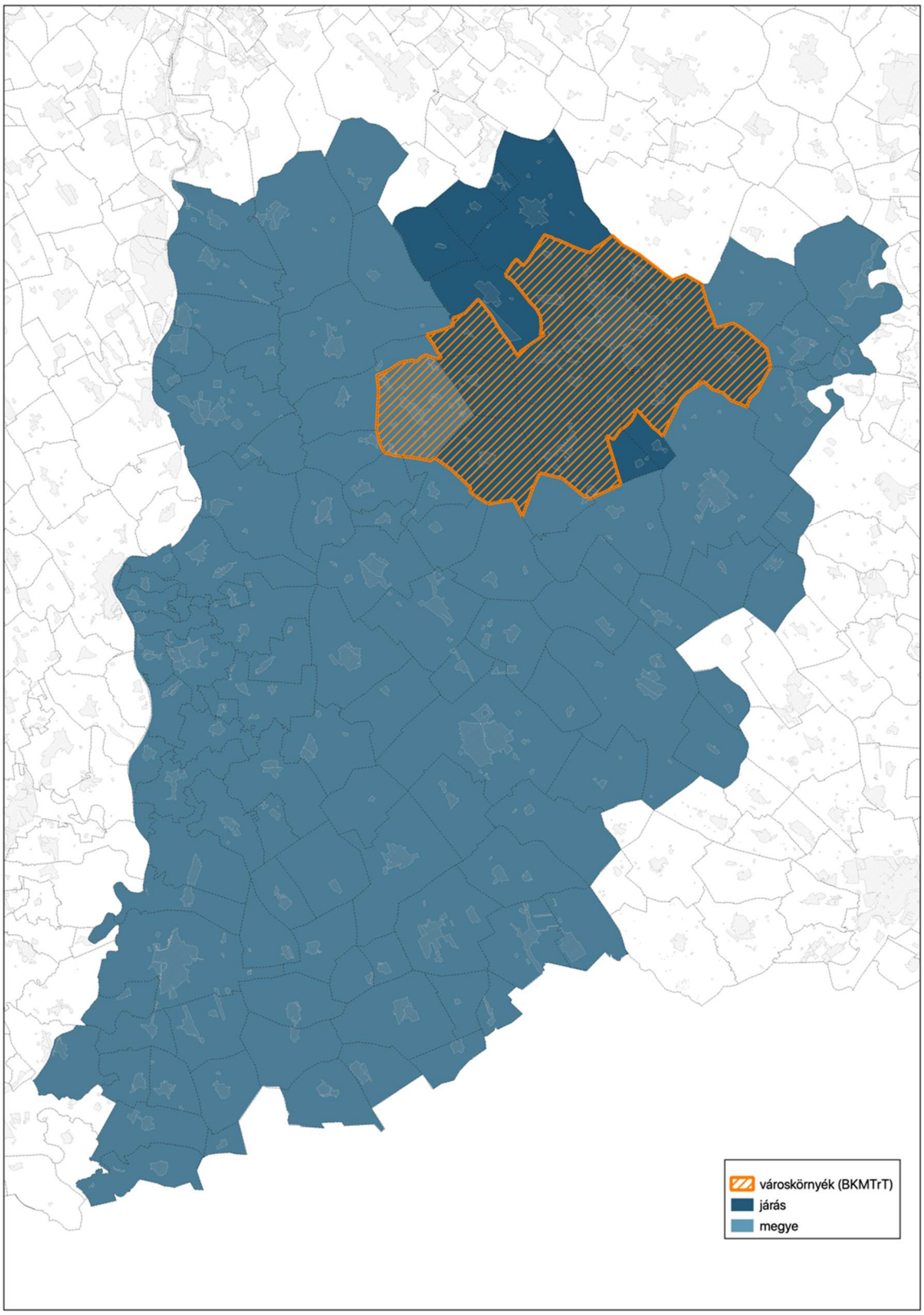
Járási székhelyként Kecskemét számos, járási telepített területi léptékű, alsószintű államigazgatási feladatot lát el. Emellett a 2011. évi CLXXXIX. törvényben meghatározottak szerint olyan közszolgáltatásokat lát el, melyeket saját területén és vonzáskörzetében, vagy a járás egész területén gazdaságosan, hatékonyan és a szakmai szabályok előírásainak megfelelően képes biztosítani.

Városkörnyék

Kecskemét városkörnyéke Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervéről (továbbiakban: BKMTrT) szóló 7/2020. (VII. 8.) önkormányzati rendeletének 3/13 mellékletében került lehatárolásra.

A BKMTrT-ben nevesített várostérségek a vármegye városainak és a város térségéhez tartozó olyan településeknek az együttese, amely központi városának, esetenként a településegyüttes más településeinek intézményeit, közlekedési és közműhálózatait, valamint kereskedelmi és szolgáltató létesítményeit, munkahelyeit más, a településegyütteshez tartozó település lakossága is használja. A rendelet 6.§. (1) bekezdésének értelmében a városkörnyéki településegyüttesek övezetéhez tartozó települések településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája készítése során – a hatályos jogszabályban előírt fejezeteken túl – olyan fejezetet is készíteni kell, amely a terv típusának megfelelően, az érintett településekkel való egyeztetések alapján azt tartalmazza, hogy a város és a vonzáskörzetéhez tartozó települések milyen módon tervezik fejleszteni a vonzáskörzet számára nyújtott szolgáltatásokat, legalább a középfokú oktatási és egészségügyi létesítmények, a munkahelyek, és a rekreációs és szabadidőeltöltési lehetőségek, továbbá a várostérség belső közlekedési infrastruktúrája tekintetében.

108. ábra: *Kecskeméti kötött várostérségek lehatárolása*

Forrás: saját szerkesztés

Rugalmasan alakuló térségek

Agglomerálódás

A nagyvárosok körüli agglomerálódási folyamatokkal a KSH 2014. évi, Magyarország településhálózatával foglalkozó „Agglomerációk, településegyüttesek" című kötete foglalkozik behatóan. A tanulmány agglomerálódó térségeknek azokat a településstruktúrákat (településegyütteseket) nevezi, amelyekben már egyértelműen felismerhetők az agglomerálódási folyamat ismérvei, de a folyamat még nem tekinthető befejezettnek. Az agglomerálódó térségekben fekvő településekre – a központ kivételével – is jellemző a népességszám gyarapodása, és ennek következményeként a felgyorsuló lakásépítési tevékenység. Az agglomerálódó térségek települési szerkezetének kialakulását döntő mértékben a hálózati infrastruktúra-rendszerek kiépítettsége, felgyorsuló fejlődése és a természetföldrajzi adottságok határozzák meg. Kecskemét formálódó agglomerációjában is megfigyelhető a mezőgazdasági hasznosítású területek gyorsuló igénybevétele más jellegű hasznosítás céljaira, ezzel növelve az adott területek beépítési sűrűségét, és az épületek átlagos magasságát.

A népszámlálásokat követően készülő KSH tanulmány Kecskemét agglomerációját 8 településre terjeszti ki. A lehatárolás az alábbi, a fenti definíciókat legjobban kifejező mutatok vizsgálatával történt:

- lakónépesség-változás, 2001–2011
- az 2001–2012. években épített lakások aránya a 2012-es lakásállomány
- népsűrűség, 2011. január 1.
- az egy állandó lakosra jutó szja-alapot képező jövedelem, 2012
- ezer lakosra jutó személygépkocsi, 2012
- ingázók aránya a lakónépességhez viszonyítva, 2011
- az aktív kereső népesség aránya, 2011. október 1.
- az iparban, építőiparban és a szolgáltatásban dolgozók aránya, 2011. október 1.
- naponta a központi településekre eljárók aránya,
- a vándorlási különbözet, 2001–2011, az időszak elejei népesség százalékában

Foglalkoztatási térség

Kecskemét foglalkoztatási térsége a korábbi évekhez képest jelentősen kibővült. 2017-ben 58 db, 40 fő fölötti kecskeméti foglalkoztatotti létszámmal rendelkező vállalkozás körében

elvégzett felmérés alapján megállapítható, hogy több mint 200 településről járnak be (napi és heti ingázók) munkavállalási céllal Kecskemétre. Ebből közel 62 település bocsájt ki több mint 10 munkavállalót, de találhatunk további négy olyan települést, ahonnan több mint 250 fő, valamint 1 település esetében több mint 500 és 1 település esetében több mint 1000 munkavállaló jár be a vármegyeszékhelyre. Az elmúlt évek adatait vizsgálva az állapítható meg, hogy a tendencia folyamatos és Kecskemét foglalkoztatási körzete tovább fog növekedni.

Funkcionális térség

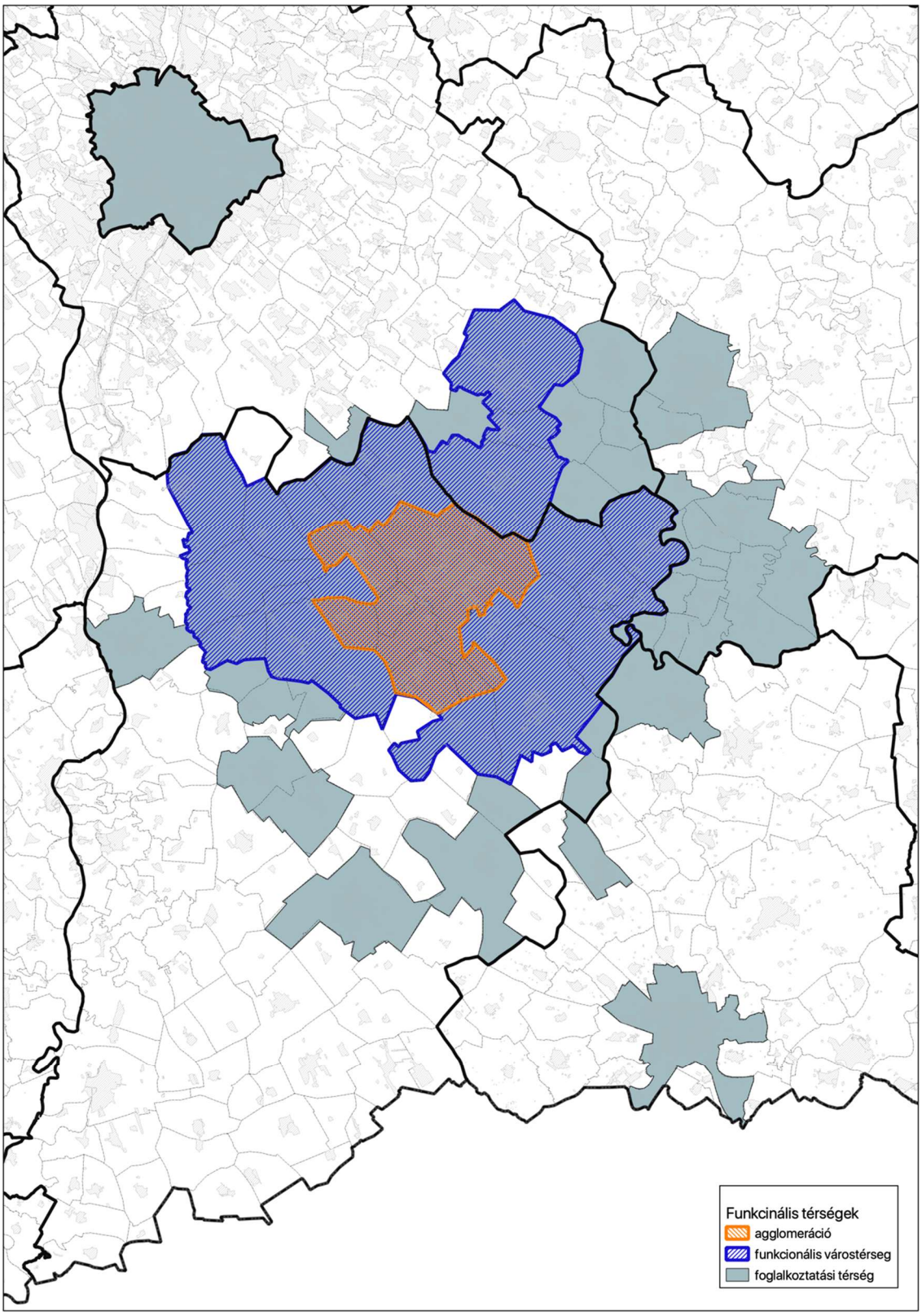
A foglalkoztatási (40 főnél több embert foglalkoztató cégek munkavállalóinak felmérése állandó lakhelyük alapján), közigazgatási, oktatási és egészségügyi ellátási körzeteket, a város helyközi buszjáratokkal történő elérhetőségét is magába foglaló vonzáskörzeti felmérés azt igazolta, hogy Kecskemét elsődleges vonzáskörzete, egy K-Ny-i irányú területre terjed ki, ami 31 település (105 ábra). A jelzett elsődleges vonzáskörzeten belül meghatározhatunk még egy magterületet is, amely 18 település körülbelül 118.000 lakosára terjed ki (42. táblázat). A vizsgálatok alapján megállapítható, hogy Kecskemét foglalkoztatási szerepköre 2014 óta tovább erősödött, hivatásforgalmi vonzásterülete pedig kiterjedtebbé vált (napi szinten kb. 20.000 fő ingázik Kecskemétre), s a legerősebb kapcsolatok egy 30-35 km sugarú körön belül mutathatók ki. Ezen körön belül a legerőteljesebb a napi kereskedelmi és oktatási célú ingázás, illetve a hivatali ügyintézés és egészségügyi szolgáltatások igénybevétele (sötétbarna és barna árnyalatú színezés). A körön kívül eső sárga színnel jelzett területekről elsősorban az oktatási, illetve a vármegyén belül az egészségügyi és közigazgatási szolgáltatások igénybevétele történik. A kapott vonzáskörzeti adatok alapján, az alábbi településekkel indokolt a szorosabb várostérségi kapcsolatok kialakítása, közös fejlesztési elképzelések (pl. közlekedési-logisztikai, környezet- és klímavédelmi, vízgazdálkodási, turisztikai, természetvédelmi, funkciómegosztási) megfogalmazása.

42. táblázat: Kecskemét vonzáskörzetének magtelepülései és lakosságszámuk

Lajosmizse: 11.461 fő	Kerekegyháza: 6.651 fő	Jakabszállás: 2.552 fő	Tiszakécske: 12.132 fő	Kunszállás: 1.678 fő
Városföld: 2.154 fő	Ballószög: 3.780 fő	Szentkirály: 1.844 fő	Ladánybene: 1.598 fő	Fülöpháza: 799 fő
Helvécia: 4.629 fő	Orgovány: 3.378 fő	Nyárlőrinc: 2.313 fő	Lakitelek: 4.769 fő	Kunbaracs: 623 fő
Kiskunfélegyháza: 29.138 fő	Nagykőrös: 23.538 fő	Tiszaalpár: 4.962 fő		

Adatok forrása: KSH Területi statisztika 2019.

109. ábra: Kecskemét rugalmasan alakuló funkcionális térségeinek lehatárolása

Forrás: saját szerkesztés

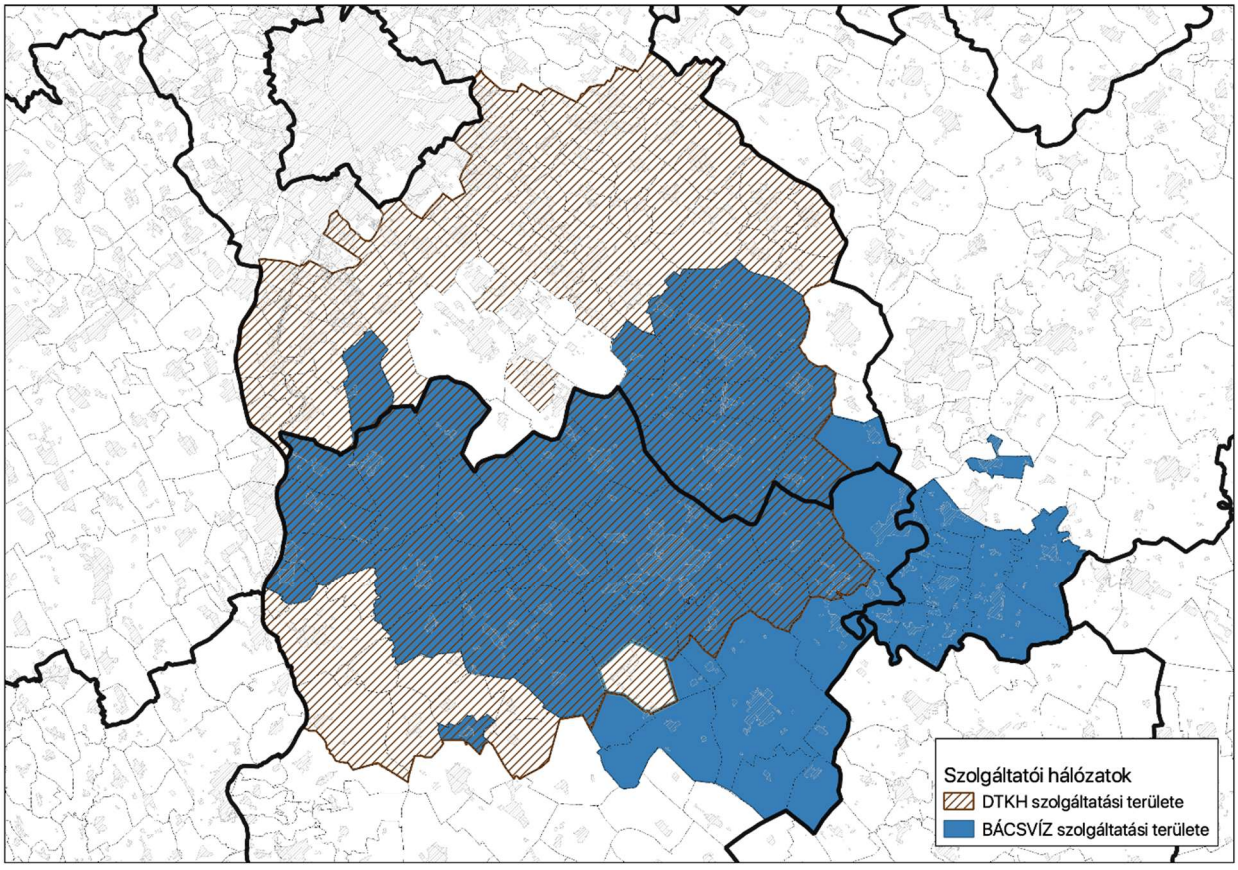
Funkcionális fejlesztési cél alapon szerveződő térségek

Szolgáltatói hálózati központ

Kecskemét két, regionális jelentőségű közszolgáltató vállalat a Bácsvíz Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt.-nek, valamint Duna-Tisza közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. székhelye.

A **BÁCSVÍZ Zrt.** napjainkra az ország 10 legnagyobb víziközmű-üzemeltetőinek egyike. Alapszolgáltatásai a vízszolgáltatás és csatornaszolgáltatás, melyek mellett kiegészítő szolgáltatásokat (vízminőség-ellenőrzéssel, vízmérő- és szivattyújavítással, vízhálózat-vizsgálattal, csatornahálózat-vizsgálattal, térinformatikai adatszolgáltatással, műszaki tervezéssel, mélyépítéssel, szállítással és gépjármű-javítással, kertészeti tevékenységgel, komposzt értékesítéssel) is biztosít 58 település fogyasztói részére. A **DTKH Nonprofit Kft.** 99 település hulladékgazdálkodási feladatait látja el.

***110. ábra**: Kecskemét központú közszolgáltatási hálózatok ellátási területe*

Forrás: DTKH és BÁCSVÍZ adatai, saját szerkesztés

1.3 Helyzetértékelés, szintézis

1.3.1 Prosperáló város

Kecskemétnek a már meglévő funkcióiból és lehetőségeiből adódóan, a szűkebb térség településeinek kiszolgálása és ellátása mellett, mind a közigazgatási szerepköréből fakadóan, mind pedig az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) nevesített térségi feladatokat (pl. vidéki és tanyás térségek felzárkóztatása, klímaváltozás hatásaira történő felkészülés, tájképvédelem, kulturális örökség megőrzése, a mezőgazdasági potenciáljának, termelési hagyományainak és élelmiszer-önellátó képességének megőrzése, fenntartható tájgazdálkodás) is el kell látnia. Emellett – a hazai területi politika elvárásainak megfelelően – szerepet kell vállalnia a területi különbségek kiegyenlítésében, a környező területek gazdasági és társadalmi felzárkóztatásában, az új innovációk terjesztésében, bővülő munkahelyei révén a térség foglalkoztatásában, továbbá a térségi elérhetőség javításában.

A város gazdasága

Az elmúlt évtizedben a multinacionális cégek egyre erősödő jelenléte Kecskemétnek nem csak a termelési központ szerepét erősítette, hanem ezek a vállalatok hozzájárultak kutatási és innovációs teljesítményének, valamint hazai és nemzetközi gazdasági kapcsolatainak (pl. több kecskeméti telephellyel rendelkező cég is multinacionális cégek beszállítójává vált, a megalakított klaszterszervezeteken keresztül új gazdasági kapcsolatok alakultak, formálódik egy közép-alföldi gazdasági, logisztikai térség) bővítéséhez, erősítéséhez is. Olyan magas hozzáadott értéket képviselő gazdasági ágazatok erősödtek meg a városban, mint a gép- és járműipar, a logisztika, a kutatás-fejlesztés, amelyek akár már középtávon is, újabb fejlődési potenciált és még tovább erősödő térségi pozíciót hordozhatnak magukban.

A nagy számban létrejövő új munkahelyek tovább bővítették a Kecskemétre ingázók számát és a város ingázási körzetét, ennek változását jól jelzi, hogy 2001-ben még csak 8.973 fő bejárót tartott nyilván a statisztika, majd 2011-re ez a szám felemelkedett 14.267 főre (a hozzá tartozó ingázási körzet átlagos távolsága nem érte el a 20 km-t és mindössze 23 települést foglalt magába), míg egy 2017-es – 40 fő fölötti foglalkoztatotti létszámmal rendelkező kecskeméti vállalkozások körében elvégzett – felmérés alapján már több mint 200 településről érkeztek napi-, illetve heti ingázók Kecskemétre, s az akkori (becslésen alapuló) munkavállalási célú ingázók száma megközelítette a 20.000 főt.

A kedvező gazdasági környezet ellenére Kecskemét állandó lakónépessége 2015-től fokozatosan csökken. Különösen kedvezőtlen a munkaképes korú korosztályon belül a fiatal,

szülőképes korú (15-39 év közötti) korosztályok számának csökkenése. A 2011-re és 2019-re elkészített részletes korfa szemléletesen mutatja, hogy kiemelten a 15-19, a 20-24 és a 30-34 éves korosztályok számában találhatjuk a legnagyobb visszaesést, amely a vándorlási különbözet kedvezőtlen irányú folyamataival együtt, a város további népességcsökkenését, illetve munkaerőtartalékainak lassú kimerülését vetíti előre. A rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján szembetűnő a 60 évnél idősebb korosztály számának és arányának növekedése is (2011-től 2019-ig 4 százalékponttal növekedett a 60 évesnél idősebb korosztály aránya, ez az adott korosztály tekintetében közel 4.000 fős növekményt jelent), amely a város szociális ellátórendszerét helyezi egyre nagyobb nyomás alá, akár már a közeljövőben is.

Kecskemét társadalmának iskolázottsági jellemzői– a 7 évesnél idősebb korosztály körében – az elmúlt 50 év folyamán jelentős javulást mutattak. Ha a 2000 utáni folyamatokat vizsgáljuk, megállapítható, hogy az országos tendenciáknak megfelelően, Kecskeméten is növekedett az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya (2001-ben 13%, míg 2016-ban 22%) az össznépességen belül. Hasonlóan kedvező folyamatokat figyelhetünk meg az érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők arányának növekedésében (2001-ben 24%, míg 2016-ban 30%), valamint az alacsony végzettségűek (legfeljebb 8 osztállyal rendelkezők) számának és arányának csökkenésében. Érdekes módon a vizsgált időszakban a szakmai oklevéllel rendelkezők aránya (2001-ben 17%, majd 2011-ben és 2016-ban 18%), a különböző ösztönző programok (pl. át- és továbbképzések, ösztöndíjak) ellenére sem növekedett érdemben, ami mind a gyáripar, mind az építőipar, mind pedig a kisipari szolgáltatások esetében – már rövid- és középtávon is – feszítő munkaerőhiányt eredményezhet a városban. Különösen a faipari (pl. ács, asztalos, faipari technikus), az építőipari (pl. lakatosok, hegesztők, kőművesek, villanyszerelők) és az ipari gyártásban nélkülözhetetlen szakmák (pl. gyártástechnológus, hegesztő, gépész, szerszámkészítő, gépi forgácsoló) esetében mutatkozik komoly munkaerőhiány, melynek kezelése alapvetően meghatározhatja a város jövőbeli fejlődési lehetőségeit az adott gazdasági ágazatokban.

Gondot jelent a városban az alacsonyan képzettek viszonylag magas száma (34.778 fő) és aránya (29%) is. A vizsgálatok igazolták, hogy nem csak a 7 évesnél idősebb, de – az iskolázottsági viszonyokról sokkal reálisabb képet adó – 15 évesnél idősebb korosztály körében is magas a legfeljebb 8 osztállyal rendelkezők száma (26.093 fő). A 2011-es Népszámlálás adatai alapján Kecskeméten a 15 évesnél idősebb korosztály körében, a még 8 befejezett osztállyal sem rendelkezők száma közel 3.200 fő, további mintegy 23.000 főt találunk, akik legfeljebb általános iskolát végeztek. Ez az a társadalmi réteg, amely még viszonylag jelentős munkaerőtartalékot jelent a városban, s alanya lehet a különböző szakképzési, integrációs és

közfoglalkoztatási programoknak. Esetükben a megfelelő motivációs szint kialakítása érdekében – a szociológiai és munkaerőpiaci jelzéseknek megfelelően – különböző felzárkóztatási, életvezetési tanácsadási programokba történő bevonás is szükséges lehet.

Kecskemét versenyképességének, innovációs képességének és a magasabb szintű szolgáltatások (pl. kvaterner szektor ágazatai) letelepítésének ösztönzése érdekében, erősíteni szükséges mind az érettségit, mind pedig a felsőfokú végzettséget adó képzési formákat is. Erre hívták fel a figyelmet a megyei jogú városok összehasonlító fejlettségi vizsgálatai (a megyei jogú városok sorrendjében az 1000 lakosra jutó középiskolai tanulók számában a 9. helyet, az 1000 lakosra jutó felsőoktatási hallgatók számában a 12. helyet, míg a teljes népességből a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya tekintetében a 13. helyet foglalja el Kecskemét), valamint az országos „várossiker" kutatások is. Emellett a magasabb hozzáadott értéket előállító ágazatokban (pl. pénzügyi, logisztikai, oktatási, IKT, K+F+I) létrehozott munkahelyekkel kell ösztönözni a diplomával rendelkező munkavállalók városba tartását, illetve vonzását.

A jellemző globális folyamatok: a digitalizáció, az elektronikus kereskedelem és a területiséghez már nem kötődő globális „üzleti támogató szolgáltató központok" terjedésének időszakában, továbbá a város bővülő nemzetközi termelési, oktatási, kutatás-fejlesztési és kereskedelmi kapcsolatai idején, fel kell hívni arra is a figyelmet, hogy a kecskeméti lakosság idegennyelv ismeretét a 2011-es Népszámlálási értékekhez képest (a teljes népességen belül angol nyelvet használók aránya 18,6%, a német nyelvet használók aránya 12,1%, míg a harmadik legnépszerűbb nyelvet, az oroszt a lakosság 1,8%-a használja) tovább kell javítani. Ennek hiányában a város nemzetközi értéktermelésben játszott szerepe és pozíciója nem javítható tovább, lehetőségei beszűkülnek, így települési versenyképessége veszélybe kerülhet.

A város gazdasági fejlődéséből adódóan, 2011 óta csak a kecskeméti székhelyű működő gazdasági társaságok körében közel 8.500 új munkahely létesült (a tényleges munkahelyek száma a valóságban még ennél is nagyobb mértékben bővülhetett), aminek következtében a kecskeméti lakónépesség gazdasági aktivitása kedvezőbb képet mutat mind a Bács-Kiskun megyei, mind pedig az országos átlagnál. A 2016-os mikrocenzus alapján Kecskeméten a foglalkoztatottak aránya (49%), ami magasabb a megyei (45%) és az országos értéknél (46%) is. Lényegesen alacsonyabb az ellátásban részesülő inaktív társadalmi réteg aránya (25%), mint az országos (28%), vagy a megyei (29%) átlag. A városban nagy számban jelen lévő munkahelyeknek (kb. 70.000 db) köszönhetően, az elmúlt években kedvezően alakultak a munkanélküliségi mutatók, melyek a Mercedes gyár építésének kezdetétől (2010-től) – a 2008-2012-es pénzügyi és gazdasági válság ellenére – folyamatos javulást mutattak egészen a 2020-as SARS-CoV-2 koronavírus világjárvány megjelenéséig.

A 2014-2019 közötti kecskeméti munkanélküliség alakulása kapcsán megállapítható, hogy az időszak vége felé már egyértelmű szerkezeti munkanélküliségről beszélhettünk, hiszen a regisztrált munkanélküliek száma folyamatosan 2.300 és 2.500 fő között mozgott, ugyanakkor a bejelentett betöltetlen álláshelyek havi átlaga 700 db körül alakult. Ezek az álláshelyek, azonban a hiányszakmákban jelentkeztek, s jelentős részük megfelelő szakképesítéshez kötődött. Ugyanakkor, ha megfigyeljük a nyilvántartott álláskeresők végzettség szerinti megoszlását (48. ábra), látható, hogy a legfeljebb általános iskolát végzettek és a szak-, szakközépiskolai, szakmunkás végzettségű álláskeresők felülreprezentáltak a munkaképes korú (15-64 éves) lakosságon belüli számarányukhoz képest (átlagban ők adják a kecskeméti munkanélküliek közel háromnegyedét, 73,1%). Egy jelentős részük esetében, foglalkoztathatósági problémák is felmerülnek. Nem véletlen, hogy ez a munkavállalói réteg megfelelő végzettség és motiváció hiányában, csak nagyon nehezen jut el az elsődleges munkaerőpiacra. Esetükben az oktatási és közmunkaprogramok mellett, komplex életvezetési és felzárkóztató programok jelenthetnék a hosszútávú megoldást.

Az iskolázottsági és munkanélküliségi adatok, illetve a munkaerőpiaci jelzések felhívják a figyelmet a piac igényeihez jobban illeszkedő oktatási-képzési rendszer formálására, a szak- és átképzési programok fontosságára, valamint a felzárkóztató és munkára történő felkészítő társadalmi akciók támogatására, továbbá az élethossziglan történő tanulás feltételeinek kialakítására. Ez utóbbi alapfeltétel lenne a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok helyi integrációjának gyorsításához is. Kecskeméten a rossz anyagi körülmények között élő, szociálisan rászoruló népesség nagyságáról nagyon nehéz átfogó és pontos képet adni. Ennek meghatározásához, illetve hozzávetőleges becsléséhez több megközelítés is alkalmazható, így például figyelembe vehetjük a pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának alakulását, vagy például a szlömösödő, szegregált, vagy szegregáció által veszélyeztetett területen élő népesség nagyságát. Ez utóbbi esetében a KSH által elvégzett lehatárolás alapján a szegregált, vagy szegregáció által veszélyeztetett területek (49. ábra) érintett lakosságszáma 2.423 fő.

A helyi társadalom életkörülményeinek javításában alapvető szerepet játszik a **jövedelmi viszonyok alakulása**. A 2008-2012-es pénzügyi válság vége és a Mercedes gyár termelésének beindulása (2012) óta, Kecskeméten az egy főre jutó átlagjövedelem jelentős mértékű (96,1%) növekedését figyelhetjük meg. A helyi gazdaság erősödésének köszönhető, hogy a versenytársakénál dinamikusabban növekedett az egy főre jutó átlagjövedelem, így Kecskemét a megyei jogú városok rangsorában a 2012-es 15. helyről a 7. helyre tudott előrelépni, az 1.78 millió Ft-os értékével.

A munkahelyek számának növekedéséből is adódóan az adófizetők száma a 2012-es 51.785 főről 2019-re 57.470 főre emelkedett. Kedvezően alakult az egy adófizetőre jutó jövedelem is, amely a vizsgált időszakban 74,5%-os növekedést mutatott, így 2019-ben a 3.42 millió Ft-os érték, a megyei jogú városok sorában az 5. legmagasabb átlagjövedelmet jelentette. Jellemző az országon belüli jövedelmi különbségekre, hogy amíg az egy adófizetőre jutó kecskeméti jövedelem 138 ezer Ft-tal meghaladta a megyei jogú városok átlagát, addig városunkban elérhető adófizetői átlagjövedelem, mintegy 422 ezer Ft-tal maradt el az első helyen található győri és 417 ezer Ft-tal a második helyen álló székesfehérvári átlagjövedelmektől.

A Mercedes gyár beindulását követő évek kedvező gazdasági környezetét kihasználva, számos vállalat döntött a városba, vagy környezetébe történő betelepülésről (Antolin Hungary Kft., Argus Artur Kft., AXON, Risk Capital Kft., SMP), illetve már a városban meglévő kapacitásainak bővítéséről (Bosal Hungary Kft., Graboplast Zrt., KÉSZ Ipari Gyártó Kft., Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft., Ritz Mérőtranszformátor Kft., Univer Product Zrt.). Majd a Daimler AG. 2016. áprilisi 185 milliárd Ft értékű technológia-fejlesztési és karosszériaüzem (99 ezer m2-es üzemcsarnok) építési program, illetve a 2016. július 29-én, a meglévő kecskeméti telephelyen tervezett új – 1 milliárd EUR összegből, az évtized végére megvalósítandó – gyár építésének (melynek megvalósítását később bizonytalan időre elhalasztották) bejelentése hatására, újabb beruházási hullám indult a városban (ABRAZIV Mérnöki Iroda és Gépgyártó Kft., Kecskeméti Konzerv Kft., KITE Zrt., Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft., Freudenberg Sealing Technologies Kft., ElringKlinger Hungary Kft., Flisom Hungary Kft., HILTI). Az említett beruházások mellett, a hazai és uniós fejlesztési források is hozzájárultak ahhoz, hogy majd minden gazdasági mutató tekintetében – nem csak önmagához, de a megyei jogú városokhoz képest is – előrelépett Kecskemét.

A vizsgált időszakban növekedett mind a regisztrált (2014-ben: 19.598 db; 2019-ben: 20.939 db), mind a működő (2014-ben: 9.233 db; 2018-ban: 10.795 db), mind az egyéni vállalkozások (2014-ben: 5.419 db; 2019-ben: 7.120 db) száma. Az egyes nemzetgazdasági ágakban regisztrált vállalkozások száma alapján, kiegyenlítettebbé vált a város gazdasági szerkezete, növekedett a magasabb termelési értéket előállító ipari, illetve nagyobb hozzáadott értéket termelő tercier (szolgáltatási) és különösen a kvaterner (K+F+I és IKT) ágazatok súlya.

Kedvező folyamatként értékelhető, hogy a gazdaságilag stabilabb – nagyobb foglalkoztatotti létszámot és magasabb árbevételt előállító – regisztrált társas vállalkozásokon belül, a 20 főnél többet foglalkoztató vállalkozások száma minden méretkategóriában növekedett 2014 és 2019 között. Figyelemre méltó, hogy a vizsgált időszakban is emelkedni tudott a 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató kecskeméti nagyvállalkozások száma, ami nem csak a helyi

iparűzési adó befizetés szempontjából meghatározó, hanem a munkahelyek stabilitása és a magasabb munkavállalói bérek biztosítása oldaláról is.

A város gazdasági fejlődését jól mutatja, hogy a kecskeméti székhelyű működő vállalkozások által foglalkoztatottak létszáma 2012 és 2019 között jelentős mértékben (17%-kal, mintegy 5.500 fővel) növekedett. Ez a szám azonban nem tartalmazza még annak a több mint 1.400 nagyobb vállalkozás munkavállalói adatait, melyek székhelye más településeken találhatók, de telephellyel, illetve fióktelephellyel rendelkeznek Kecskeméten.

A kecskeméti székhelyű működő vállalkozások nettó árbevételének összetétele alapján, a városi gazdaság szerkezete 2012-ben még a 20 millió Ft-nál kevesebb árbevételű cégek dominanciáját mutatta. Ezek a cégek tették ki az összes működő vállalkozás 67%-át, míg a tőkeerősebb, 300 millió Ft-nál nagyobb árbevételű cégek aránya együttesen is alig haladta meg a 12%-ot, ezen belül a vállalkozások 9%-a (114 db vállalkozás) rendelkezett csak 1 milliárd Ft-ot meghaladó árbevétellel. A városba betelepedő nagyobb cégek hatására – s az általános gazdasági fejlődésnek köszönhetően – 2019-ig a működő vállalkozások árbevételi szerkezete jelentős változáson ment át, ekkor már egy kiegyensúlyozottabb árbevételi struktúrát figyelhettünk meg. Bár a „nullás" árbevételű vállalkozások aránya növekedett, de az összes vállalkozás 1/3-ára esett vissza a 20 millió Ft-nál kevesebb árbevételt produkáló cégek aránya. Ugyanakkor jelentősen emelkedett a magasabb árbevétellel rendelkező cégek aránya és száma. Jellemző folyamat, hogy az 1 milliárd Ft-ot meghaladó nettó árbevételű vállalkozások száma majdnem megötszöröződött (511 db vállalkozás) a vizsgált időszakban.

A vállalkozások árbevételének gyarapodásával párhuzamosan, növekedett a város vállalatainak bruttó hozzáadott érték termelése is, amely 2014 és 2018 között mintegy 51%-os bővülés mellett, 430 milliárd Ft-nyi értéket mutatott. Kecskemét gazdasági teljesítményének növekedését jól szemlélteti, hogy 2014 és 2019 között 73,6%-kal növekedett a helyi iparűzési bevétel (54. ábra), amely 2019-ben meghaladta a 12,7 milliárd Ft-ot (a megyei jogú városok sorában ez a 4. legmagasabb érték).

A vizsgált időszak alapvetően imponáló gazdasági mutatói ellenére, a SARS-CoV-2 koronavírus járványhelyzet hatására kialakult gazdasági válság is rávilágított a kecskeméti gazdaság alapvető problémáira. Ezek közül az egyik, a tőkeszegény – a gazdaság változásainak kitett, alacsony innovációs hajlandóságot mutató – mikrovállalkozások dominanciája. A másik, a város belső gazdasági szerkezetének (árbevétel alapú) aránytalansága, a feldolgozóipar, s azon belül is a járműipari túlsúlya.

A vállalkozások mérete alapján megállapítható, hogy a KKV szektorba tartozó mikrovállalkozások (10 fő alatti foglalkoztatotti létszám) képzik a város vállalkozásainak közel 99,7%-át. Méretük és alacsony tőkeellátottságuk ellenére, a mikrovállalkozások helyi gazdaságban betöltött szerepe mégis meghatározó, hiszen az összes foglalkoztatott mintegy 57,7%-a köthető hozzájuk, s az értékesítés nettó árbevételének 32,6%-át biztosítják. Ennek ellenére a város KKV szektorának teljesítmény mutatói igen alacsonyak, emiatt komoly versenyképességi problémákkal küzdenek. Ennek elsődleges oka a szektor gyenge tőkeellátottsága és ebből fakadóan gyenge adaptációs képessége. A szektor alacsonyabb teljesítőképességét jelentősen befolyásolja a vállalkozások digitalizáltságának elmaradottsága és ebből adódó alacsony innovációs képesség. Ebből fakadóan problémát jelent számukra a legjobb szakemberek megtartása, hiszen a tőkeerősebb cégek jelentős nyomást helyeznek ezekre a vállalkozásokra. A jellemzően helyi kötődésű KKV szektor megerősítése, a vállalkozási ismeretek erősítése, a vállalkozói kultúra fejlesztése, a kezdő (pl. „spin-off", „startup") vállalkozások megfelelő mentorálása, technológiai és vállalkozási transzfer iroda/ák működtetése és a KKV-k tőkeellátottságának növelése (pl. kisvállalkozási hitelprogramok, kockázati tőketársaságok) némileg csökkenthetné a város külföldi tulajdonban lévő nagyvállalataitól való függőségét, s lehetőséget biztosíthatna a piac változásaihoz rugalmasabban alkalmazkodni képes gazdasági struktúra, illetve helyi vállalkozói réteg kialakulásához/erősödéséhez.

A kecskeméti székhelyű vállalkozások nemzetgazdasági ágazatonként történő bontásának vizsgálata során egyértelműen kirajzolódott, hogy – az értékesítés nettó árbevétele alapján – a város belső gazdasági szerkezete túlzott egypólusosságot mutat. Az adatok elemzése során igazolást nyert, hogy a város gazdasága jelentősen függ a feldolgozóipar (az összes nettó árbevétel 72,7%-át, míg az összes exportértékesítés nettó árbevételének 97,3%-át adja), azon belül is a járműgyártás (feldolgozóipar részeként, az összes nettó árbevétel 80,3%-át, a városi gazdaság exportbevételeinek pedig 85%-át a járműgyártás ágazata adja) teljesítményétől.

Kecskemét jövőbeli gazdasági törekvéseit (pl. karbonsemleges gazdaság, komplementer ágazatok erősítése, minőségi városi szolgáltatási környezet fejlesztése, hazai KKV-k támogatása, magasabb hozzáadott érték termelés), s gazdasági szerkezetének diverzifikálását segíthetné elő, hogy ha a feldolgozóiparon belül nagyobb szerepet kaphatna a városban nagy hagyományokkal rendelkező – s a jövőben mindinkább stratégiai ágazattá váló – mezőgazdaság (ld. termőföld védelem) és élelmiszeripar, az elektronikai ipar és a környezetipar.

Emellett javasolható a – napjainkban is már nélkülözhetetlen szerepet játszó – helyi szolgáltatási szektor (a kereskedelem, gépjárműjavítást most nem beleértve) szerepének

erősítése. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy ebben a szektorban (egyaránt ide értjük a tercier és kvaterner szektort is) található a kecskeméti székhelyű működő (adóbevallást benyújtó) vállalkozások 64,8%-a, valamint az összes foglalkoztatott közel 24%-a, ugyanakkor a teljes szektor hozzájárulása a nettó árbevételhez igen alacsony (7,2%), így a – növekvő lakossági béreket is figyelembe véve – szektor előtt határozott növekedési potenciál állhat. Ezt bizonyítja az az összehasonlító elemzés is, melyben Kecskemét vállalkozásainak ágazati összetételét hasonlítottuk össze a megyei jogú városokéval (55. ábra). Látható, hogy számos szolgáltatási területen (pl. oktatási, pénzügyi, egészségügyi, szálláshely és vendéglátás, ingatlanügyletek) – a vállalkozások száma alapján – a kecskeméti gazdaság alulreprezentált. Ennek oka lehet, hogy ezekben a szolgáltatási ágazatokban az adott vállalkozások központjai nem Kecskeméten találhatók, így a döntések sem Kecskeméten születnek az adott fejlesztésekről. Különösen a magas szintű üzleti szolgáltatások (pl. pénzügyi és üzleti szolgáltatások, logisztika, ingatlanügyletek, oktatás, szálláshelyszolgáltatás és vendéglátás, egészségügyi szolgáltatások) a kvaterner szektorhoz (pl. kutatás-fejlesztés-innováció, információtechnológia, média, IT szektor) tartozó vállalkozások nagyobb jelenléte lenne kívánatos Kecskeméten, hiszen ezek azok az ágazatok, melyek nem csak kvalifikáltabb munkaerőt kívánnak, de lényegesen innovatívabbak, s nagyobb hozzáadott érték termelésre képesek.

Kecskemét négy iparterülete közül a Déli Iparterület fejlődik a legdinamikusabban. Az utóbbi évek legnagyobb, s egyben legsikeresebb területelőkészítő és infrastruktúrafejlesztő beruházása is ehhez a területhez kötődik. Más esetekben – a korábban kijelölt gazdasági területek vonatkozásában – azonban voltak visszalépések (ld. északi logisztikai terület), illetve a város keleti-, dél-keleti gazdasági területeihez kötődően (leginkább a közművekkel történő előkészítés hiányában), a kijelölt területek beépítése vontatottan halad, bár néhány nagyobb beruházás – a jobb adottságú helyszínek esetében – az elmúlt években már megvalósult (KITE, AXON, Knorr-Bremse, NISSIN, ERLING-KLINGER, ABRAZÍV KFT telephelye, illetve a Georg Knorr utcára felfűzött egyéb kisebb ipari épületek).

A befektetők elsősorban a saját szempontjaikat előtérbe helyezve, a legalkalmasabb vagy legkönnyebben, illetve legolcsóbban megszerezhető, fejleszthető (ld. közművek kiépíthetősége, s a közműkiépítés helyi gyakorlata) helyszíneket választják ki beruházásaik számára, ezért a közművektől távolabb lévő – s csak magasabb költségekkel kiépíthető – területegységek értékesíthetősége jelentős mértékben romlik, így maradvány-, illetve alulhasznosított gazdasági területek alakultak ki. Ilyen területeket találhatunk például a déli elkerülő úttól (44. sz. főút) északra, a belterület felé eső területeken (ezeknek még egy része –

igaz egyre csökkenő mértékben – továbbra is mezőgazdasági hasznosítású), valamint a Szolnoki-hegy környezetében.

A kecskeméti gazdaság fejlődésével kapcsolatban az elkövetkező időszak legnagyobb kérdése: miképpen lesz képes a hagyományokkal rendelkező (pl. mezőgazdasági, élelmiszeripari, műanyag- nyomda- és papíripari, szerszám- és gépgyártó) termelési struktúráinak megőrzésére, illetve fejlesztésére, valamint a XXI. századot meghatározó új gazdasági ágazatok (pl. környezetipar, robotika, digitalizáció, IKT szektor) vonzására, befogadására? Hasonlóan fontos és lényegbevágó kérdésként fogalmazható meg, hogy hogyan tud majd egyensúlyt teremteni a város gazdasági érdekei (pl. a település gazdasági bevételeinek bővítése, a munkahelyek számának növelése), valamint a város környezeti teherbíróképessége és klímavédelmi törekvései között?

A város szolgáltatási mixe

Kecskemét városa a Mercedes beruházást követő időszakban jelentős figyelmet fordított a vállalkozások munkaerőigény-kielégítésének vizsgálatára és a témában érdekelt szervezetekkel (pl. munkaügyi központ, kamarák, oktatási intézmények, vállalkozások, Főiskola/Egyetem, AIPA Kft., egyéb szakértők) történő összefogás szélesítésére. Ennek a munkának részeként indulhatott el a fentebb jelzett szervezetek széleskörű együttműködése keretében a kecskeméti duális képzés modellértékű rendszerének kidolgozása, valamint a TOP-6.8.2-15-KE1-2016-00001 kódszámú „Foglalkoztatási paktum Kecskeméten” című projekt előkészítése és megvalósítása. Ennek a projektnek a legfőbb célja a hátrányos helyzetű álláskeresők térségi munkavállalásának biztosítása, a térség lakosságmegtartó erejének erősítése, képzésekben, képességfejlesztésekben való részvétel biztosítása.

A helyi foglalkoztatási együttműködésekhez kapcsolódóan, az önkormányzati lakosságmegtartó szolgáltatások egyik meghatározó eleme városi tulajdonban lévő lakásállomány közel 11%-ának bérlőkijelölési jog alapján történő hasznosítása. Jelenleg 9 szervezettel és gazdasági szereplővel (pl: Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft., Neumann János Egyetem) 147 lakás vonatkozásában van érvényben bérlőkijelölési jog.

A városfejlesztés és a stratégiai tervezés területén az Önkormányzat kizárólagos tulajdonában lévő Kecskeméti Városfejlesztő Kft. játszik fontos szerepet. Tevékenységét alapvetően a városi fejlesztések és tervezési feladatok összehangolt előkészítése és megvalósítása jelenti. Éppen ezért a városfejlesztő társaság az önkormányzati tulajdonú cégekkel (pl. Termostar Kft., Bácsvíz Zrt., Városgazdasági Nonprofit Kft., AIPA Kft.), több meghatározó helyi és helyi érdekeltséggel rendelkező vállalkozással (pl. KEFAG Zrt., Ceetrus Hungary Kft., Linartech Kft, Phoenix Mecano

Kft.), szakmai és civil szervezetekkel (pl. Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház, Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal, Méntelek Tanyaháromszög Egyesület, Lakótelepi Gyermekekért Alapítvány, Mozgássérült Fiatalokért Alapítvány) írt alá együttműködési megállapodást. Ezek célja a jobb információáramlás és a szakmai feladatok előkészítése és koordinációja, a pályázati és egyéb forráslehetőségek feltárása, közös érdekérvényesítés.

Kecskeméten a legszélesebb körű és legmarkánsabb együttműködési hálózat az ipar- és gazdaságfejlesztés területén, a kapcsolódó feladatok (a DAIMLER-BENZ eredményes működéséhez szükséges háttérfeltételek megteremtése, munkaerő és beszállítók biztosítása, duális oktatási rendszer kialakítása, a képzés színvonalának emelése, a közlekedés feltételeinek biztosítása, közszolgáltatások és üzleti környezet fejlesztése, stb.) és problémák (pl. munkaerőhiány, jelentős forgalombővülés, energiaellátás és energiabiztonság, olcsó lakhatási lehetőségek biztosítása) kezelése érdekében alakult ki az elmúlt évtizedben.

Ebben a munkában alapítása óta (2009) fontos szerepet töltött be az AIPA Nonprofit Közhasznú Kft., melynek megalapítása is önmagában egy sajátos együttműködési forma keretében történhetett meg, hiszen az alapítók között láthattuk Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatát (Kreatív Tudásközpont Közalapítványon keresztül), a Kecskeméti Főiskolát, a Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítványt, a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamarát és a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségét. Az új szervezet kiemelt feladata volt, hogy egységes szervezeti keretet biztosítson Kecskemét és térsége gazdaságfejlesztési tevékenységének koordinálásában. A feladat ellátása érdekében az AIPA Kft. koordinációs testületeket (vállalati, felsőoktatási, fejlesztési, önkormányzati) hozott létre, s megalakította munkacsoportjait (Infrastruktúra, HR, Beszállítói környezet, K+F, Társadalmi környezet, Logisztika), melynek keretében mintegy 120 szakember munkáját irányította. A régiós szintű gazdaságfejlesztési program megvalósítása során széleskörű kapcsolatrendszert épített ki a kormányzati szervezetekkel, szakmai szövetségekkel, az önkormányzatokkal, szakmai szervezetekkel, egyetemekkel, kutató-intézetekkel, a programban érintett cégekkel (Mercedes, Bosal, Knorr-Bremse, KKV-k), különböző közszolgáltatást végző vállalatokkal (DAKK Zrt. Bácsvíz, DÉMÁSZ, MVM, DÉGÁZ).

A Kecskeméti Városfejlesztő Kft. az önkormányzat által fontos fejlesztési területeken (pl. közlekedésfejlesztés, ingatlanfejlesztés, városrehabilitációs elképzelések, környezetvédelmi feladatok, „okos” városi alkalmazások bevezetése, pilot programok előkészítése és megvalósítása) szakmai koordinációt lát el az önkormányzat, az érintett szakhatóságok és a kamarák között.

Az önkormányzat gazdálkodása

Kecskeméten a beruházások nagyobb része uniós források felhasználásával valósult meg, de jelentős állami és önkormányzati források is segítették a város településfejlesztési tevékenységét.

A 2014 óta uniós támogatásból (ebbe bele kell érteni a 2007-2013-as programozási ciklus áthúzódó projektjeit is) megvalósult fejlesztéseket 43. számú táblázat foglalja össze.

43. táblázat: *A 2014-2020-as programozási időszak nyertes pályázataiból finanszírozott önkormányzati településfejlesztési projektek funkcionális bontásban*

Beavatkozás	Projektek száma	Megítélt támogatás	Saját erő
útfejlesztés	9	7 149 758 757	2 320 713 031
városrehabilitáció	4	3 557 999 470	60 901 530
infrastruktúra fejlesztés	2	1 599 999 995	261 124 500
intézményfejlesztés	18	5 183 347 872	852 229 170
közlekedésfejlesztés	3	782 236 799	291 268 201
kerékpárút fejlesztés	1	199 493 433	-
energetikai korszerűsítés	33	8 962 949 816	2 019 922 981
települési szintű társadalomfejlesztés	8	2 823 664 000	5 572 000
zöldterület fejlesztés	1	15 060 389	-
ÖSSZESEN	**79**	**30 274 510 531**	**5 811 731 413**

Forrás: Széchenyi 2020 és Önkormányzati adatszolgáltatás 2020.

Az uniós pályázati források mellett, jelentős állami szintű fejlesztési források érkeztek a Modern Városok Program (MVP) keretén belül is. Magyarország Kormánya az MVP keretében 2016. február 9. napján együttműködési megállapodást kötött Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatával[15]. A program mellett Kecskemét városa sikeres volt a különböző nemzetközi és hazai pályázati lehetőségek kihasználása terén. A város emellett több mint 9 milliárd forint saját forrást is biztosított településfejlesztési feladatok ellátására. (44. táblázat)

[15] A megállapodás részleteit Magyarország Kormánya és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata közötti együttműködési megállapodás végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 1131/2016. (III. 10.) Korm. határozat rögzítette.

44. táblázat: Önkormányzati saját erős közműberuházások (ezer Ft)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	ÖSSZESEN
Lakossági önerős útépítések	588 500	444 000	2 736 996			89 320	3 858 816
Útépítések (önkormányzati forrásból)	36 200	18 300		625 760			680 260
Víziközmű beruházások	194 800	121 900	301 548	410 615	52 734	266 923	1 348 520
Gyalog- és kerékpárút, parkoló építés, felújítás, burkolatfelújítás	142 700	25 700	1 220 878	68 719	158 876		1 616 873
Otthon Melege Program keretében nyújtott támogatás			32 140				32 140
Egyéb (pl. buszöblök, buszmegállók, gyalogátkelők, közterületek)		6 700		151 932	40 931	1 350 693	1 550 256
ÖSSZESEN:	962 200	616 600	4 291 562	1 257 026	252 541	1 706 936	9 086 865

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Ciklusbeszámolója 2014-2019.

A központi költségvetéstől függő magyar önkormányzati rendszerben a települések fejlődését, versenyképességét leginkább gazdasági szerkezetük, vállalkozási aktivitásuk határozza meg. Emiatt a 2014-től Kecskemét jelentős hangsúlyt fektet a helyi gazdaság élénkítésére. Ennek a folyamatnak egyik legfontosabb eleme a Városi Alapkezelő létrehozása volt. A Városi Alapkezelő jelenleg két alapot kezel (Vállalkozásfejlesztési Alap és Városfejlesztési Alap), összesen 25 milliárd forint értékben.

A Vállakozásfejlesztési Alap célja a mikro- és kis vállalkozások támogatása, elsősorban termékgyártásban és -fejlesztésben, szolgáltatásbővítésben és -fejlesztésben. Ehhez kapcsolódóan támogatja a gyártógépek és berendezések vásárlását, illetve telephely-fejlesztést és ingatlanvásárlást. Emellett nagy hangsúlyt kap a hatékonyság növelés és az innováció is, mivel a támogatás kiterjed az energiahatékonyság növelésére, a digitalizációt támogató informatikai fejlesztésekre, ISO minősítés megszerzésére, valamint a piaci részesedés megtárására, illetve növelésére. A közép- és nagyvállalatok esetében a támogatási kör kibővül az Ipar 4.0 stratégiához kapcsolódó megoldások fejlesztésének és alkalmazásának támogatásával.

A Városfejlesztési Alap célja pedig olyan, Kecskemét MJV számára fontos, jövedelemtermelő, városfejlesztési projektek és befektetések támogatása, amelyek normál piaci alapon nem finanszírozhatók (pl. magasabb kockázattal, alacsonyabb jövedelmezőséggel vagy lassabb megtérülési rátával rendelkeznek, mint a bankok, piaci befektetők elvárásai), és amelyek megvalósítása alapvető fontosságú a város dinamikus növekedése és a helyi gazdaság fejlődése szempontjából.

A koronavírus hatásainak enyhítésére a Városi Alapkezelő 2020-ban meghirdette a RESTART programot, mely a vállalatok stabilizációját, újraindulási feltételek javítását célozza. Ennek keretében lehetőség nyílik működési költségek finanszírozására, munkaerő megtartását célzó intézkedések megvalósítására, telephelyek fejlesztésére, ingatlanok. gyártógépek és berendezések vásárlására, valamint pályázati önerő biztosítására.

További jelentős előrelépésnek számít a városi gazdasági együttműködés hatékony formáinak kialakítása. Ebben nagy szerepük volt a helyi Klaszterszervezeteknek (AIPA Klaszter, 3P Klaszter, Hírös Beszállító Klaszter). 2017-ben, amikor az AIPA Klaszter és a 3P Klaszter összeolvadt, létrehozva az „AIPA Smart Klasztert". Ez a megállapodás igen előremutató volt, hiszen az együttműködés 11 különböző gazdasági ágazatot (pl. járműipar, csomagolóipar, nyomdaipar, műanyagipar, élelmiszeripar, vegyipar, hulladékfeldolgozás, infokommunikációs technológia) és külön az oktatás szféráját nevesítette, s minden további ágazat szereplőinek megjelenésére nyitott, amely segíti a klaszter céljainak megvalósulását.

Kecskemét napjainkban talán a legmeghatározóbb gazdasági együttműködési fóruma a Kecskemét 4.0 Programhoz kapcsolódó szervezeti keret, s az általa biztosított munkacsoporti platform, valamint a Kecskeméti Regionális Gazdaságfejlesztési Fórum. A Kecskemét 4.0 Program annak érdekében jött létre, hogy a város erőteljes gazdasági fejlődésből, a Mercedes beruházásokból, valamint a jelentkező gazdasági, társadalmi, városüzemeltetési és környezeti kihívásokból adódó feladatokat a szakemberek közösen megvitatva tárják fel, és javasoljanak releváns megoldásokat.

1.3.2 Zöldülő város

A város szolgáltatási mixe

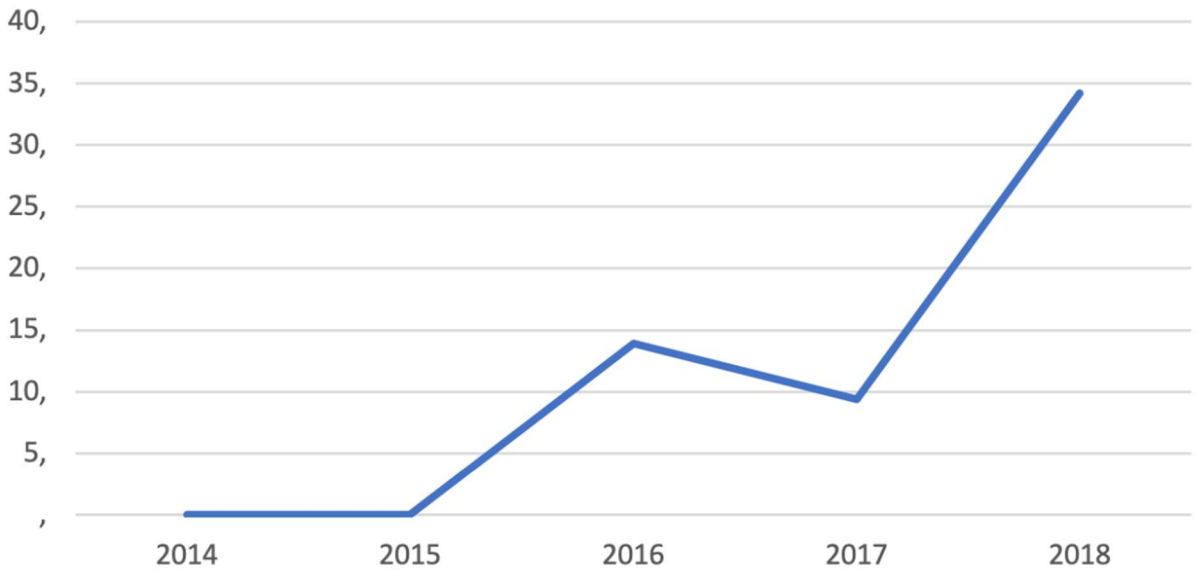
Kecskeméten a körforgásos gazdaság szempontjából anyagában (pl. komposztálással) és energetikailag hasznosított települési hulladékról beszélhetünk. A 2014-2018 közötti időszakot vizsgálva megállapítható, hogy az összes hasznosított települési hulladék aránya 2017-ben az összes elszállított települési hulladék arányának 26%-át teszi ki, míg 2018-ra ez az arány 23%-ra csökkent. Az összes hasznosított hulladék 2014-ben anyagában hasznosított hulladék volt. 2015-ben kezdett elterjedni a hulladékok komposztálással történő hasznosítása, amely 2015-ben az anyagában hasznosított hulladékok 59%-át, 2018-ra pedig annak már 65%-át tette ki. Komposztálással szerves hulladékokból különböző lebomlási folyamatok során olyan szerves anyag keletkezik, amelyek a talajba visszajuttathatók, ezáltal javítva annak termőképességét. Fontos célja továbbá, hogy a háztartásokban keletkező hulladékmennyiség lényegesen csökkenthető, így egyben a lerakott hulladék mennyiségének csökkentését is jelenti.

A települési hulladékok energetikai hasznosítása során nem a hulladék hasznos anyagának, hanem energiatartalmának kihasználásával történik a felhasználás. Kecskeméten az energetikai célú hulladékfeldolgozás 2016-ban indult el (13,9 tonna), amelynek mértéke 2017- re visszaesett (9,4 tonna), majd 2018-ban újra növekedésnek indult (34,2 tonna) (111. ábra).

2018-ban a települési hulladék energetikai hasznosítása az összes hasznosított hulladék mindössze 0,4%-át alkotta.

Az EU tagországaiban az energetikai hasznosítás egyre nagyobb szerephez jut villamos- és hőenergia előállítása céljából, Magyarországon azonban a hulladékok égetőművekben történő hasznosítására csak kevés helyen kerül sor, az energetikai hasznosítás mértéke elenyésző. Ennek oka az égetőművek létesítésével szemben mutatkozó ellenállás, valamint a beruházások költségigénye. Kecskeméten jelenleg nem található hulladékégető erőmű.

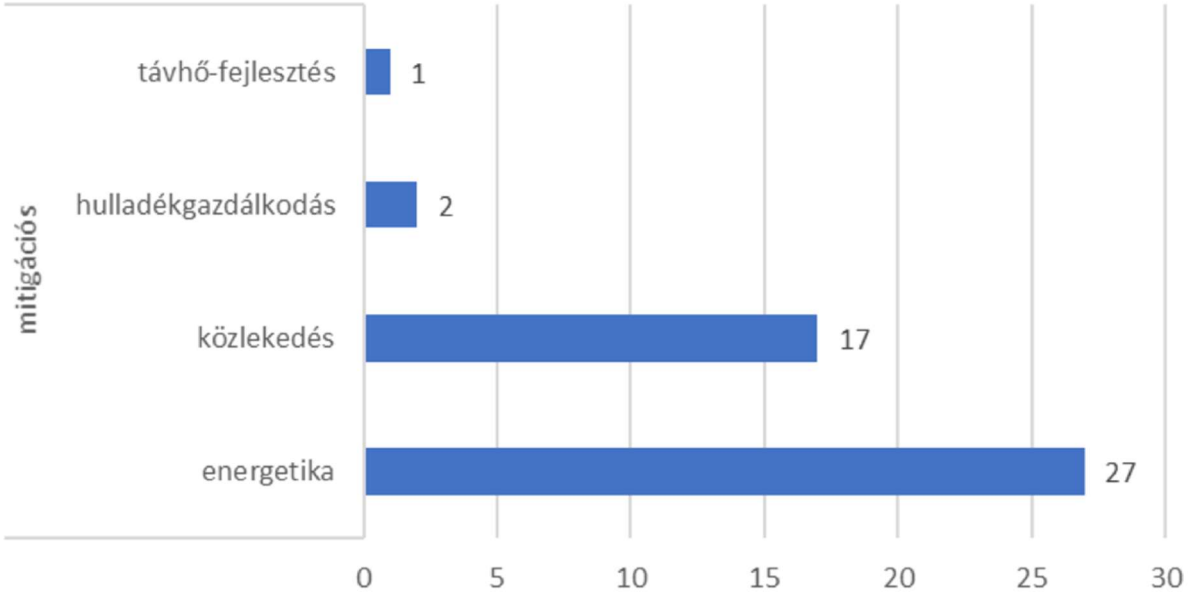
111. ábra: Energetikailag hasznosított hulladék mennyiségének változása (tonna)

Forrás: KSH

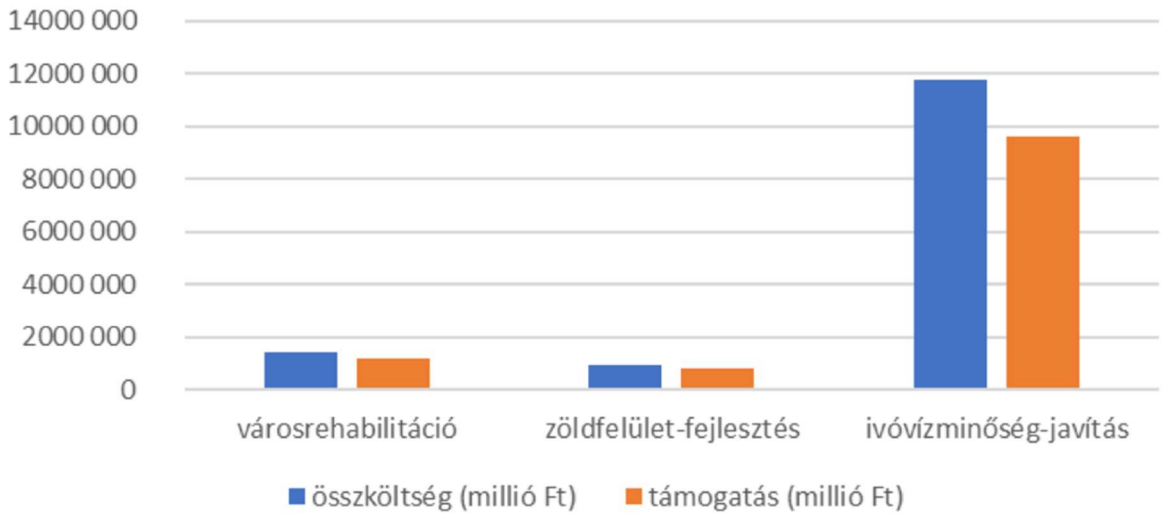
Az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése (mitigáció) és azokhoz való alkalmazkodás (adaptáció) terén Kecskemét több jelentős beavatkozást tett. 2013 és 2019 között a város összesen 47 mitigációs projektet indított el, az összes beruházás költsége 39 276 millió Ft volt, amelyből 35 541 millió Ft támogatási forrás volt (112. ábra). Az önkormányzat 2013-2019 között összesen 3 klímaadaptációs projektet valósított meg, összesen kicsit több, mint 14 milliárd Ft értékben. (113. ábra)

112. ábra: Város által megvalósított mitigációs projektek 2013-2019 között

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

113. ábra: Város által megvalósított adaptációs projektek 2013-2019 között

A város gazdasága

Kecskemét gazdasági szereplői sok esetben a környezetnek terhelést okozó, engedélyhez kötött tevékenységet folytatnak. A város alapvető célja az, hogy a fenntarthatóság érdekében minden lehetséges eszközzel megelőzze vagy minimális szintre csökkentse a levegő, talaj, felszíni és

felszín alatti víz terhelését, a tevékenységek során keletkező zaj mértékét és az újra nem hasznosítható hulladék mennyiségét.

Levegőszennyezés

A város légterébe kerülő légszennyező anyagok döntően a közlekedésből, a fűtésből és az üzemi, technológiai tevékenységekből erednek.

Légszennyező anyag kibocsátás szempontjából jelentős ipari üzemek, illetve termelő, vagy szolgáltató tevékenységet végző létesítmények találhatóak Kecskemét közigazgatási területén belül. Ezen üzemek, telephelyek a város iparterületein, illetve kereskedelmi szolgáltató-gazdasági területein helyezkednek el döntően. A település iparterületei az uralkodó szélirány szempontjából kedvező elhelyezkedéssel a város DNy-i, D-i és K-i részein találhatóak.

Kissé kedvezőtlen az a tény, hogy az iparterületek több helyen lakóterületek közé ékelődnek be, illetve bizonyos utak egyik oldalán iparterület, másik oldalán lakóterület található mindenféle védő zöldsávok megléte nélkül. Az iparterültekről továbbá elmondható, hogy a korábbi szennyező ipari nagyüzemek jelentős része megszűnt, átalakult, vagy kisebb kapacitással és kevésbé szennyező technológiával üzemel.

Egységes környezethasználati engedéllyel (IPPC) rendelkező (jelentős környezethasználó) vállalkozások, telephelye:

- DTkH Nonprofit Kft. (hulladéklerakó; 0737/12 hrsz.)
- ACPS Automotive Kft. (korábban Bosal Hungary Kft.) (fém felületkezelés; Kadafalva-Heliport, 11751/43 hrsz.)
- Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft. (Akadémia krt.-i fűtőmű; 3822/1 hrsz.)
- Gallfood Pulykafeldolgozó és Értékesítő Kft. (vágóhíd; 6441/1, 6448/1, /2, 6425 hrsz.)
- Kecskeméti Konzerv Kft. (konzervgyártás; 7416/17 hrsz.)
- Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. (energiaközpont, festés-felületkezelés; 26500 hrsz.)
- DESIGN Kft. (hulladékkezelés; 8364/18 hrsz.)
- BÁCSVÍZ Zrt. (hulladékkezelés; 8360/3, /4 hrsz.)
- Agrowatt Kft. (biogáz üzem hulladékkezelés; 0730/141 hrsz.)

Kecskemét közigazgatási területén egy létesítmény esetében került kijelölésre védelmi övezet 2002-ben, melyet az ingatlan nyilvántartásba is bejegyeztek. Ezen létesítmény a PRINT 2000 Kft. Nyomda u. 11. sz. alatt lévő nyomdájának légszennyező pontforrása, mely körül 50 m

sugarú körön belül lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási épület nem kerülhet elhelyezésre.

Az állattartó telepek nem meghatározóak Kecskemét közigazgatási területén. Kisebb üzemek találhatók a belterülettől távol, így az állattartó telepek üzemelésével járó bűzterhelés a belterületi lakóterületeken nem jelentős. Ezt segíti az a tény is, hogy a belterületi háztáji állattartás sem számottevő a városban. Az uralkodó szélirány és a távolságok, valamint a majorok, állattartó telepek területe és az állatlétszámok szempontjából ezen majorok elhelyezkedése általában kedvező.

Felszíni és felszín alatti víz terhelése

A települési tisztított szennyvíz és a levezetett csapadékvizek fő befogadója a Csukáséri-főcsatorna. A nagy településméretből, az ipari üzemek számából és a levezetett csapadékvizek minőségéből adódóan a település felszíni vizeinek minősége veszélyeztetett.

A 2014 előtti években a Csukáséri- főcsatorna vize oxigénháztartás és tápanyagháztartás alapján erősen szennyezett (5), míg a szerves és szervetlen mikroszennyezők és egyéb paramétereket tekintve szennyezett (4) volt. Frissebb adatok nem állnak rendelkezésünkre.

A növekvő csatornázási aránynak, a csökkenő mezőgazdasági szennyezésnek és a környezettudatos szemléletnek a terjedésével várhatóan csökkenni fog a felszíni vizek szennyezettsége.

A település területén található talajvíz-megfigyelő (monitoring) kutakból rendszeresen vett vízminták alapján megállapítható, hogy a vas, mangán és arzén határértéket meghaladó koncentrációja valószínűleg természetes, földtani eredetű szennyezőként fordul elő, míg az ammónium, a nitrát, a klorid, a szulfát, a nátrium és a fajlagos elektromos vezetőképesség magas értéke egyértelműen emberi tevékenységből eredő szennyezésre utal. A talajvíz a település területén tehát sehol sem alkalmas közvetlen ivóvízként való felhasználásra a természetes és az emberi eredetű szennyezők jelenléte miatt.

Talajszennyezés

A település területének egyes részein – ha csökkenő mértékben is, de – örökölt talajszennyezéssel kell számolni. Ezek a volt szovjet katonai objektumok területei, egyes régen üzemelő ipari üzemi területek, illetve régi üzemanyagtöltő állomások területei, valamint egyes állattartó telepek területei.

A korábban feltárt talajszennyezések döntő részének ártalmatlanítása megtörtént, míg egyes esetekben folyamatban van. További potenciális talajszennyezők lehetnek a település területén

lévő nagyobb mennyiségű vegyi anyag tárolásával, kereskedelmével, termelésével foglalkozó régebbi ipari, mezőgazdasági üzemek, üzemelésük ilyen szempontból figyelemmel kísérendő.

Zaj- és rezgésterhelés

Kecskeméten olyan termelő, szolgáltató üzemi zajforrások, amelyek környezetüket nagymértékű határérték túllépéssel terhelik, jelenleg nincsenek, azaz az üzemi zaj lokális és koncentrált volta miatt általában elmondható, hogy a város méreteihez és a forgalmi zajhoz képest a terület üzemektől származó zaj szempontjából nem jelentősen terhelt. A korábban jelentős zajt kibocsátó üzemek megszűntek, vagy termelésük csökkent, illetve a zajvédelem két évtizede alatt zajcsökkentésük sikeres volt. Az új telepek engedélyezése zajvédelmi szempontból jól ellenőrzött, illetve lakossági panasz esetén megfelelően kezelt. A lakókörnyezetben működő ipari létesítmények zajkibocsátása ugyancsak nem jelentős, ellenőrzésük ütemezett terv szerint történi.

A város zajhelyzetét kedvezően befolyásolja, hogy az iparterületek a lakóterületektől általában megfelelő távolságra találhatók, illetve az új gyártó üzemek a lakóterületekől távol létesültek (pl. Mercedes autógyár, Knorr-Bremse Kft. Axon Kábelgyártó Kft., ElringKlinger Hungary Kft., stb.).

Problémát általában az a tény jelent, hogy az iparterületekre rátelepültek több helyen a lakóterületek és az iparterületek között is találhatók nem elhanyagolható kiterjedésű lakóterületek. Ezen területek közvetlen szomszédsága azért kedvezőtlen, mert a két területi funkcióban megengedett zajterhelési határérték között 10 dB a különbség, mely az iparterületeken betartott határértékek esetén határérték túllépést eredményezhet a szomszédos lakóterületen.

Az egyéb területi funkciók közvetlen szomszédsága esetében üzemi létesítményektől származó zajhoz kapcsolódó probléma nem jellemző a település területén.

Az ipari üzemek, kereskedelmi, szolgáltató létesítmények jellemzően iparterületeken történő koncentrálódásából adódóan a lakóterületeken lévő üzemi létesítményektől származó zaj miatti határérték túllépés jellemzően nem fordul elő a város területén.

Az önkormányzat gazdálkodása

Kecskemét önkormányzati intézményeinek energiagazdálkodása jelenleg – nagyobb részt – távvezetéken szállított villamosenergiára és földgázra, továbbá a földgázüzemű hőközpontokkal történő távhőszolgáltatásra épül.

Az önkormányzat 5 intézményéhez kapcsolódóan összesen 77 fogyasztási hellyel rendelkezik. Összességében az önkormányzati intézmények energiafelhasználásáról elmondhatjuk, hogy mind távhő-, mind villamosenergia fogyasztás és mind gázfelhasználás tekintetében csökkenő tendenciát mutat. A legnagyobb energiamegtakarítás a gázfelhasználás területén valósult meg, ahol a 2017-es állapothoz képest 2019-re 15%-kal csökkent az energiafogyasztás.

Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a tudatos, energiahatékonyságot szorgalmazó intézkedések keretében 20 önkormányzati tulajdonú, illetve fenntartású intézmény (bölcsődék, óvodák, általános iskolák) felújítása történt meg illetve jelenleg is zajlik Kecskeméten. Az energetikai felújítások keretében egyrészt javult az épületek hőmegtartó képessége, másrészt korszerűbbé és hatékonyabbá vált a fűtési rendszerük, több esetben az épületek energiaigénye részben megújuló energia alkalmazásával (napkollektorok, hőszivattyúk, táhőszolgáltatásra való rákötés) került kielégítésre.

A város közművei

Kecskemét számára az elmúlt évtizedekben az egyik legnagyobb kihívást a közüzemi infrastruktúra ellátottság – a város fejlődésével lépést tartó – fejlesztése jelentette. Az utóbbi évtizedekben végrehajtott fejlesztéseknek köszönhetően jelentős változások következtek be az ellátottsági mutatók tekintetében, így Kecskemét a leszakadó városok csoportjából a felzárkózók körébe került.

A közüzemi ivóvízvezeték hálózat hossza 2000-2014 között 286,1 km-el bővült, azonban 2014 óta számottevő hálózatbővítés nem történt, mintegy 10 km új gerincvízvezeték épült. Elsősorban az ellátásbiztonság növelése, a vízveszteségek csökkentése, a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítása érdekében vízhálózat-rekonstrukciós munkák valósultak meg.

Az intenzív szennyvízcsatorna fejlesztéseknek köszönhetően a hálózat hossza 2018-re elérte 404,8 km. A hálózatra való rákötések aránya 2014 és 2018 között közel 21%-kal növekedett és jelenleg 70,9%-os mutatóval rendelkezik. Fontos kiemelni továbbá, hogy ennek ellenére az utóbbi években az elvezetett szennyvízmennyiség nem változott számottevően, ami a stagnáló szolgáltatott vízmennyiséggel magyarázható.

A vízvezeték hálózat hosszának növekedését összevetve a szennyvízcsatorna hálózat hosszának növekedésével megállapítható, hogy a vízvezeték hálózat bővülését gyakorlatilag követte a szennyvízcsatorna hálózat bővülése az elmúlt 5 évben, azaz az elsődleges közműolló, azaz az 1 km ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízcsatorna hálózat hossza ugyancsak érdemben nem változott.

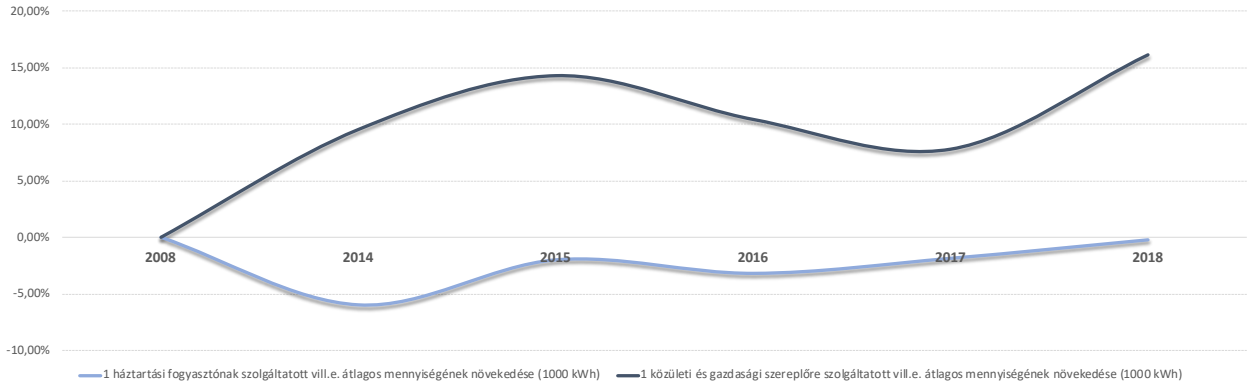
Bővült, illetve átépítésre került az elmúlt évtizedben a központi belterület csapadékvíz elvezető hálózata is, döntően néhány főgyűjtő szakasz át-, illetve kiépítésével. Ezen beruházások jelentősége abban rejlik, hogy lehetőséget biztosítanak a belterületi csapadékvíz elvezető hálózatok fejlesztésében, illetve egyes csapadékvíz elvezetési problémával érintett területek továbbfejlesztésre. A klímaváltozásra való felkészülés érdekében felülvizsgálandó csapadékvíz-gazdálkodás jelenlegi gyakorlata, melyet a vízvisszatartásra kell alapozni.

Az időjárási szélsőségek növekedésével, valamint a zöldfelületi rendszer fejlesztésének szükségességével felértékelődik a városi szintű vízgazdálkodás kérdésköre. Kecskeméten szélsőségesen jelentkező csapadékmennyiségek egyszerre vetik fel a belvíz elleni védekezés feladatát, valamint a vízhiányos időszakokban a víztakarékosság, a vízvisszatartás és víztározás fontosságát. A vízhiányos időszakok kezelésének egyik fontos eszköze a vízvisszatartás/tározás, valamint a használt vizek helyben tartása, tározása és hasznosítása. A klímaváltozásra történő felkészülés, valamint az unió által támogatni kívánt zöld/kék infrastrukturális fejlesztések miatt, a települési csapadékvíz-gazdálkodás jövőbeli irányai között kiemelt figyelmet kell biztosítani a meglévő elvezető hálózatok megfelelő karbantartására és tisztítására, hiszen a települési vízkár 40-60 %-a karbantartás hiánya miatt történik.

Kecskemét energiaellátása jelenleg döntően a villamos energiára, a földgázra, továbbá a földgáz üzemű fűtőművekkel történő távhőszolgáltatásra épül.

A villamosenergia tekintetében a város ellátottsága megfelelő a folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően. Az villamosenergia fogyasztási adatait vizsgálva megállapítható, hogy a villamosenergia fogyasztás növekedésének döntő részét az ipari, kereskedelmi szolgáltató és intézményi fogyasztásnövekedés adta. A szolgáltatott energia növekedésének egy fogyasztóra vetített aránya jól mutatja, hogy a háztartási fogyasztók számának 4%-os növekedése ellenére a szolgáltatott energia 1 fogyasztóra vetített mennyisége nem változott, ugyanakkor az ipari, kereskedelmi szolgáltató és intézményi fogyasztók számának 47%-os emelkedése mellett, az egy fogyasztóra eső szolgáltatott energiamennyiség több mint 16%-kal nőtt (114. ábra).

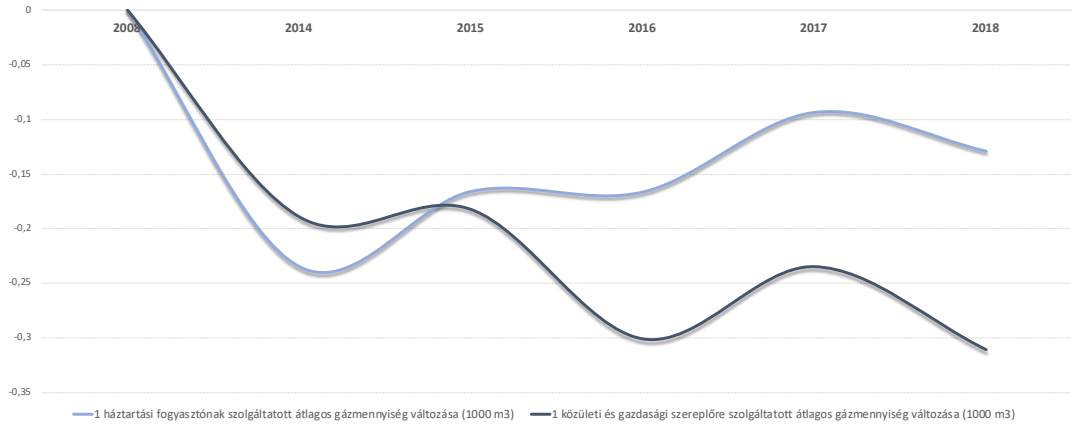
114. ábra: *1 fogyasztóra eső szolgáltatott átlagos villamosenergia mennyiségének változása*

Forrás: KSH 2020.

A város földgázellátása csaknem teljesnek mondható. A fogyasztási adatokat vizsgálva megállapítható, hogy a villamosenergia fogyasztásnál megfigyelhető trenddel ellentétesen a gázfogyasztás esetében jelentős visszaesés tapasztalható. A háztartások esetében ez a tendencia kissé árnyalt, mivel a 2008 és 2014 közötti időszakban történt visszaesést követően a 2014 és 2018 között közel 10,5%-os emelkedés történt, de a 2008-as bázis évhez képest az 1 fogyasztóra vetített átlagos fogyasztás így is majdnem 13%-kal kisebb. Az ipari, kereskedelmi szolgáltató és intézményi fogyasztók esetében a fogyasztás visszaesése egyértelmű, hiszen a bázisévhez képest az egy fogyasztóra vetített fogyasztás mértéke 31%-kal esett vissza (115. ábra).

115. ábra: *1 fogyasztóra eső átlagos gázfogyasztás mennyiségének változása*

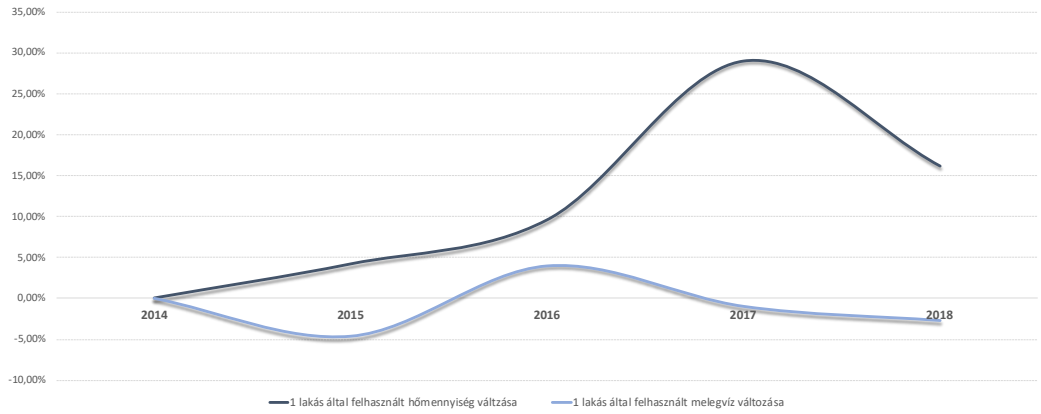

Forrás: KSH 2020.

A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma évek óta gyakorlatilag nem változik, 2020-ra mutatott kis mértékű növekedést, így a felhasznált hőmennyiség változása egyértelműen a fűtési szezon hosszától és az átlaghőmérsékletétől függ. Az összképhez azonban az is hozzátartozik, hogy a

csökkenő tendenciához hozzájárulnak az elmúlt években végrehajtott fűtéskorszerűsítési programok és épületenergetikai felújítások is hozzájárulnak. Különösen igaz ez a tendencia melegvíz fogyasztás esetében, ahol 2014 és 2015 között kisebb kilengésektől eltekintve a fogyasztási adatok gyakorlatilag nem változtak (116. ábra).

116. ábra: *1 fogyasztóra eső átlagos hőmennyiség és melegvíz mennyiségének változása*

Forrás: KSH 2020.

Kecskeméten az éghajlati és geotermális feltételek kedvezők. A város növekvő energiaigényének biztosítására és az energiaönállóság elérése érdekében, az elmúlt években Kecskeméten több beruházás is megvalósult, amely a megújuló energiahordozók hasznosítását célozza, ennek ellenére a megújuló energiahordozók aránya a teljes energiaszerkezetben még mindig meglehetősen alacsony. Jelenleg több, mint 10 helyszínen (46 ha-on) működnek napelemfarmok, mintegy 6,2 MW-os teljesítménnyel, továbbá a városban több intézmény és vállalkozás is előállít napelemek segítségével villamosenergiát. 2017 óta a naperőművek teljesítőképessége 23%-kal növekedett, 2019-ben az összekapacitás 8,062 MW volt. A növekedés Kecskemét szempontjából mindenképp kedvező folyamat, ezzel hatodik a megyeszékhelyek rangsorában, azonban a megyeszékhelyek átlagát nem éri el (15,405 MW).

Emellett a BÁCSVÍZ Zrt. hosszú évekre visszanyúlóan foglalkozik a szennyvíziszapból képződő biogáz hasznosításával (biogáz motorok). A biogáz erőművek kapacitása 2019-ben 0,967 MW volt, amely az elmúlt években nem növekedett. Ugyanígy stagnál a város szennyvíziszap-gáz (0,78 MW) és depóniagáz (0,875 MW) erőműveinek teljesítőképessége, amelyek azonban átlag felettinek számítanak a megyeszékhelyek közötti összehasonlításban.

Környezetbarát energiatermelő megoldásnak tekinthető a TERMOSTAR Kft. távhőellátásának során keletkező hulladékhőből történő villamos-energia előállítása is. Emellett a TERMOSTAR Kft. a város energiafüggőségének csökkentése és a megújuló energia részarányának növelése érdekében új faapríték alapú fűtőművet (20+5 MW) létesített.

Az egyik legdinamikusabban fejlődő közműfajta az elektronikus hírközlés. Az egyre nagyobb adatmennyiség mind gyorsabb továbbításának az igénye jelentős kihívás elé állította a szolgáltatókat, ennek következtében az ágazat átalakulása és modernizációja folyamatos a városban. Az Internet előfizetők száma 2014 és 2019 között 26,4%-kal növekedett (2019-ben 39.861 előfizető), ezen belül is a nagy sávszélességet biztosító optikai hálózatok iránti érdeklődés növekedett legerőteljesebben (több mint 50%), ahol az előfizetők száma 2019-ben meghaladta a 17.000 főt. Az elektronikus hírközlés az analóg rendszerek felől egyre inkább a nagy sávszélességet biztosító digitális rendszerek irányába tolódott el, illetve egyre növekszik az igény a nagy sávszélességű vezeték nélküli rendszerek (mobil internet) és szolgáltatások iránt.

A város területén minden nagyobb mobiltelefon szolgáltató jelen van és üzemeltet mobil távközlő tornyot (erősítő állomást), illetve erősítő antennát. A város közigazgatási területe a nagyobb szolgáltatók esetében gyakorlatilag teljes lefedettséggel rendelkezik. A lassan bevezetésre kerülő 5G hálózatok új lehetőségeket nyitnak majd a városi szintű adatkommunikáció és IoT megoldások területén.

Városi közlekedés

Kecskemét gazdasági és logisztikai szerepkörének növekedése, az időközben végrehajtott közlekedésfejlesztési beruházások tágították a város vonzáskörzetét, ezzel egyidejűleg növelve a napi ingázók számát. A bővülő foglalkoztatás és a növekvő ingázás mellett, az ipari termelés növekedésének következtében megugró szállítási igény jelentősen befolyásolta a város forgalmi viszonyait és fokozott kihívás elé állítja a város közúti hálózatát.

Ennek egyik oka, hogy a gazdasági növekedésből származtatható lakossági jólét hozzájárul a városban nyilvántartott gépjárművek számának dinamikus emelkedéséhez (2012 és 2019 között 28,7%). Ugyanakkor az elmúlt időszakban a gépkocsiállomány egy strukturális változáson is keresztül ment. A személygépkocsik, illetve a teher- és a személyszállító járművek arányát vizsgálva megállapítható, hogy míg 2012-ben a tehergépjárművek aránya még csak 17% volt az összes gépjárművön belül, addig ez az arány 2017-2019 között már közel 25%-ra nőtt, ami egyértelműen a város termelési kapacitásának növekedését, áruszállítási igényeinek, s ezzel együtt logisztikai szerepkörének erősödését támasztja alá.

Ezzel szemben az e-járművek aránya a városban igen alacsonynak mondható (0,2%, *2018 évi adat*), a helyzet valamivel kedvezőbb az önkormányzati tulajdonú intézmények és társaságok esetében, mivel ez az arány 2020 évi adatok alapján 3,48 %.

A település helyi közúti közösségi közlekedési szolgáltatás a teljes közigazgatási terület vonatkozásában összességében megfelelő. Az elmúlt évek gazdasági-társadalmi folyamatai, a környezetvédelem erősítésének igénye és az egyre gyakoribb forgalmi torlódások rámutattak arra, hogy a kecskeméti közösségi közlekedés szerepét növelni szükséges, az ehhez nélkülözhetetlen feltételrendszer (megfelelő közlekedési keresztmetszetek biztosítása, dinamikus buszsávok kialakítása, kompakt város elvének előtérbe helyezése, a beruházások térbeli helyének irányítása) javítása pedig időszerű. Ezzel összhangban az elmúlt programozási ciklus meghatározó eredményének tekinthető az autóbusz állomány megújítása (2014-ben 25 db soros hibrid autóbusz beszerzése, 2020-ban pedig további 45 db EURO 6-os dizel autóbusz forgalomba állítása), aminek következtében Kecskemét rendelkezik az ország legfiatalabb autóbusz flottájával, továbbá a helyi közösségi közlekedés fejlesztéséért felelős Kecskeméti Közlekedési Központ létrehozása volt.

A közúti kapcsolatokon kívül Kecskemét jelentős vasúti hálózattal is rendelkezik. A vasútvonalak a várost félkör alakban veszik körül és a közúthálózatot számos helyen keresztezik. A kereszteződések közül 3 kivételével (egy alul- és két felüljáró), valamennyi szintbeni, és ez utóbbiak 10 helyen akadályozzák a helyi közösségi közlekedést. Az elmúlt években számos tanulmány született a közigazgatási területen belül elhelyezkedő, alulhasznosított vasúti pályák közösségi közlekedésbe történő bekapcsolásának lehetőségeiről. Ezek megvalósítása azonban a részletes tervek és a felújításhoz, illetve működtetéshez szükséges források miatt nem következett be.

A lágy közlekedési módok közül a kerékpározás tekintetében történt a legnagyobb fejlődés Kecskeméten. A város jelenlegi épített kerékpárút hálózata, követve a közúthálózat mintáját gyűrűs-sugaras szerkezetű, kiegészülve a kevésbé forgalmas, éppen ezért biztonságosan kerékpározható utcákkal, lakóutakkal. Sajnos a – zömében főutak mellett – kialakított kerékpárutak sok helyen megszakadnak, így összefüggő hálózatról egyelőre nem beszélhetünk. Fontos kiemelni még, hogy egyre nagyobb igény jelentkezik a vasútállomások és a helyközi buszállomás és megállók környékén a B+R parkolók kialakítására.

A város igazi gyalogos zónája a Főtér, melyet a kiskörút ölel körül, gyakorlatilag elszigetelve azt a többi gyalogos övezettől. Nagy gyalogos forgalmat bonyolít le a Rákóczi út, Nagykőrösi utca, Kápolna utca, Petőfi Sándor utca, Deák Ferenc tér, Batthyány utca, melyek mindegyike sugárirányban kapcsolódik a belvároshoz. Az elmúlt évek és napjaink lakossági kérdőíves felmérései rávilágítottak arra, hogy jelentős igény mutatkozik Kecskeméten a szabadtéri közösségi terek és rekreációs célú zöldfelületek, közparkok növelésére, a kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek javítására.

Kecskeméten a „sharing" típusú szolgáltatások egyik közlekedési mód esetében sem valósultak meg. Az egy lakosra jutó gépkocsi szám esetében közel a 0,5 arány figyelhető meg, – ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy minden második lakosra jut egy gépkocsi – ami kiemelkedőnek tekinthető. Ennek következtében igen alacsony igény mutatkozik az autós megosztó rendszerek iránt. A kerékpárok esetében szintén több tanulmány igazolta, hogy a lakosság körében csekély kereslet mutatkozna egy „sharing" típusú szolgáltatás iránt, egyrészt a rövid távolságok, másrészt amiatt, mert a családoknál a kerékpár alapvető közlekedési eszköznek számit.

Környezet és természetvédelem

A város területén a természetes és természetszerű növényállomány egyre fogyatkozik, az elmúlt évtizedek gazdasági és társadalmi folyamatai, az átalakuló területhasználat, valamint a változó klimatikus viszonyok nem tettek jót az eredeti növénytársulásoknak. Átalakulóban van – az amúgy is mozaikos – mező- és erdőgazdasági dominanciájú kultúrtáj, amit többek között a külterület növekvő számú műveletlenül hagyott – gyakran egyre rendezetlenebb, szemetesebb – területeiből is érzékelhetünk.

A mikroklimatikus kondicionáló és az ökológiai hálózati szempontból kiemelten fontos, egységes zöldinfrastruktúra-hálózat kialakulását gátolja, hogy egyre nagyobb számban jelennek meg a nagytáblás szántóterületek, illetve másik végletként, a tanya és az azt körülölelő művelt területek között (a 6.000 m2 és annál nagyobb területeken, a művelési ág fenntartása mellett) az elsődlegesen lakás céljából épült épületek.

A településen vizsgált közhasználatú közparkok, közkertek, közterek tekintetében elmondható, hogy számuk kevés és még a meglévőknél is – a legtöbb esetben – hiányzik a szakszerű kialakítás, hiányos a kiépítettségük és növényfedettségük. A városi zöldterületi ellátottság (75,75 ha közpark közvagyont alapul véve) 6,86 m2/fő – nagyon alacsony[16]. Az említett problémák akadályozzák, hogy a települési közparkok, közkertek és közterek biztosítsák minden városrész lakósai számára a mindennapi felfrissüléshez, szabadidős tevékenység eltöltéséhez szükséges megfelelő helyszínt, így nem tudnak hozzájárulni a közösségi találkozóhelyek biztosításához sem.

Kecskemét zöldfelületi rendszere egyszerre küzd mennyiségi és minőségi problémákkal, melyek a jelentkező lakossági építkezések és a vállalati telephelyfejlesztések, valamint az

[16] A WHO ajánlása (*Russo A, Cirella GT 2018*) az egy főre eső zöldterület nagyságának minimumaként a 9 m^2 /főt, ideálisként az 50 m^2 /főt határozott meg.

infrastrukturális igények és a klímaváltozás következtében a jövőben még tovább erősödhetnek.

1.3.3 Digitális város

Város és térsége gazdasága

Az OPTEN adatbázisa alapján Kecskeméten 217 digitális technológia-szolgáltatást nyújtó cég rendelkezik székhellyel. Közülük számosságban kiemelkednek számítógépes programozást végző cégek (62 db), második helyen vannak az adatfeldolgozást, web-hosting szolgáltatást végző vállalkozások (29 db), az egyéb információ-technológiai szolgáltatást végző cégek pedig a harmadik helyet foglalják el (27 db). Az első háromba tartozó vállalkozások a digitális technológia-szolgáltatást nyújtó cégek 54%-át teszik ki.

Ezen vállalkozások összesen 664 főt foglalkoztatnak, ebből az első három kategóriába tartozó cég 310 főt (42%). Éves nettó árbevételük 2019-ben 10.470.057 eFt, volt, a top három kategória ebből 4.852.647 eFt nettó árbevételt realizált (46%). Az export értékesítés nettó árbevétele 2019-ben 47.349 eFt volt, amiból meghatározó három kategória nem ért el bevételt ért el, azaz ezek a vállalkozások jellemzően a hazai piacon fejtik ki tevékenységüket

A digitális technológiát alkalmazó cégek tekintetében a város nem rendelkezik részletes nyilvántartással, azonban Kecskemét meghatározó vállalatai (pl.: Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft., Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft., ACPS Automative Kft., HBPO Manufacturing Hungary Kft., Phoenix Mecano Kft.) élen járnak gyártás-technológiában, folyamatok digitalizálásában, és aktív szereplői az Ipar 4.0 folyamatnak.

A város társadalma

Az FVS készítése során tartott kérdőíves felmérés alapján a válaszadók 95,7%-a rendelkezik okostelefonnal, 57%-a rendelkezik személyi számítógéppel, vagy laptoppal, illetve 47,3%-ának van okos/smart televíziója.

A válaszadók 89,3%-a az internetet elsősorban kommunikációs, kapcsolattartási céllal használja, 87,7%-a információszerzésre, tájékozódásra, napi munkavégzés részeként pedig 79,1%-a. Kimagasló arányban használják még: ügyintézésre (77,5%), szolgáltatások igénybevételére (74,3%), közösségi oldalak látogatására (75,4%), valamint szórakozásra – videó, film, zene (67,4%).

Az IT eszközök használatában való jártasság tekintetében a válaszadók 38,2% érzi úgy, hogy készségei átlag felettiek, mivel azokat az élet sok területén alkalmazza (pl: e-ügyintézés, speciális alkalmazások és szoftverek használata). Ugyanakkor a választ adók legnagyobb része (53,8%) úgy véli, hogy készségei átlagosak és alapvetően csak okostelefont használ.

Az ügyintézési szokások estében az állapítható meg, hogy a választ adók az egyes szolgáltatások esetében különböző módon és aktívitással használják az online felületeket. Az áramszolgáltatás esetében jelentős részük online ügyintézés keretében kerül kapcsolatba a szolgáltatóval. Ez igaz a távhőszolgáltatás, a víz- és csatornaszolgáltatás. közhivatali ügyintézés estében. A közösségi közlekedés esetében az e-jegyet használók aránya 31,37%. Az oktatás és szociális ellátás területén továbbra is a személye ügyintézés a jellemző. Érdekesség, hogy a kulturális szolgáltatások esetében a személyes (39,7%) és az online ügyintézés (39,1%) aránya gyakorlatilag megegyezik.

A város szolgáltatási mixe

Az intézményi kérdőívre beérkezett rendkívül alacsony válasz miatt a kérdés jelenleg részleteiben nem vizsgálható. Annyi azonban elmondható, hogy a közigazgatási ügyintézés jelentős része, az elmúlt időszak jelentős e-közigazgatási fejlesztéseinek (pl: önkormányzati ASP, ÉTDR, E-napló, E-papír, Ügyfélkapu, ETÉR) köszönhetően mára már döntően online felületeken zajlik. Az önkormányzat adatszolgáltatása szerint a Polgármesteri Hivatal digitálisan intézett ügymeneteinek aránya az összes hivatali ügyhöz viszonyítva meghaladja a 82%-ot.

Az önkormányzati tulajdonú épület-infrastruktúra esetében a digitalizáció részlegesnek nevezhető. Jellemzően a vagyon digitális rendszereben való vezetésére szorítkozik jelenleg. Az önkormányzati épület-vagyon jelentős részének ingatlankezelési feladatait ellátó KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft. e területen jelentős fejlesztéseket tervez: az épületek BIM alapú felmérésén túl, egy vállalati CAFM rendszer bevezetése a cél annak érdekében, hogy a nyilvántartási és könyvelési rendszerekkel való interface kapcsolatok kialakításával egy komplex, az épületek teljes életciklusát lefedő, hatékony, költségkímélő, digitális alapú üzemeltetési ökoszisztéma alakulhasson ki.

Városi közlekedés

A város közúti közlekedés támogatására több megoldás is született Kecskeméten:

- három intelligens gyalogos átkelőhely (Március 15. utca és Pajzs utca kereszteződése, Eper utca és Egyetértés utca csomópontjában lévő gyalogátkelőhely, Mátyás király krt. és Daróczi köz kereszteződése),
- 20 db piros-zöld visszaszámláló berendezés
- 8 db beszélő hangjelző
- 2 helyen üres parkolóhelyek kijelzése (Kálvin tér, M5 autópálya MOL töltőállomás)
- A Kálvin téri üres parkolóhelyek azonosítását a CITY APP alkalmazásban telepített térkép is segíti.

A közösségi közlekedést támogató digitális megoldások az alábbiak:

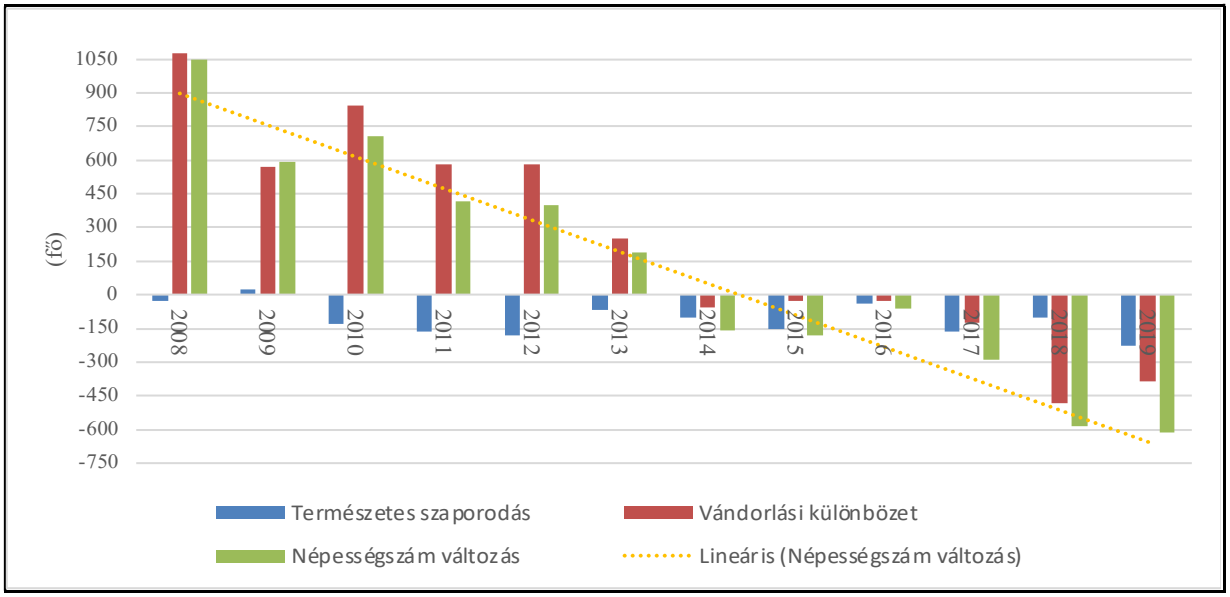
- mobiljegy, melyet hét mobil applikáción (BudapestGo, K&H mobilbank, Simple, Yettel, Voaxpay, Telekom, Nemzeti Mobilfizetési Zrt.) keresztül is meg lehet vásárolni
- menetrend, mely egyrészt elérhető a KEKO honlapján, és az aktuális járatinformációk mellett egy térképen megtekinthető az adott viszonylat útvonala is, másrészt a menetrend.kecskemét.hu oldalról is megtekinthető.
- 77 megállóban telepített utastájékoztató rendszer, valamint
- a járműveken telepített utastájékoztató rendszer.

1.3.4 Megtartó város

A város társadalma

Kecskemét 110.373 fős lakosságával (2019) Bács-Kiskun vármegye egyre dominánsabb demográfiai centruma, amely a vármegye lakosságának egyre nagyobb hányadát (2000-ben 19,63%, 2010-ben 21,58%, 2019-ben 21,97%) foglalja magába. A vármegyén belül növekvő lakossági súly azonban nem csak a városi népességszám növekedésének az eredménye, hanem a térségéhez képest lassúbb fogyásáé. A település demográfiai folyamatai az elmúlt 7 évben kedvezőtlen irányt vettek (117. ábra). Kecskeméten nem csak a természetes fogyás állandósult, hanem negatívba fordult a vándorlási különbözet is, így a népességszám csökkenés éves átlagos léptéke már bőven 300 fő fölötti értéket mutatott a vizsgált időszakban. Az okok rendkívül összetettek lehetnek, melyben szerepet játszhat az erősödő városverseny eredményeként a – magasabb béreket mutató – fejlettebb területek elszívó hatása (a Kecskemétről történő elvándorlás 2013-tól emelkedő tendenciát mutat, amely az elmúlt hét év átlagában 5.260 fő, ezzel szemben a Kecskemétre beköltözők éves átlaga 5.139 fő), a drasztikusan emelkedő kecskeméti ingatlanárak (a város lakóingatlanainak átlagos négyzetméter ára 2014 és 2020 között 96%-kal növekedett), vagy éppen a város környezeti, élhetőségi viszonyainak alakulása.

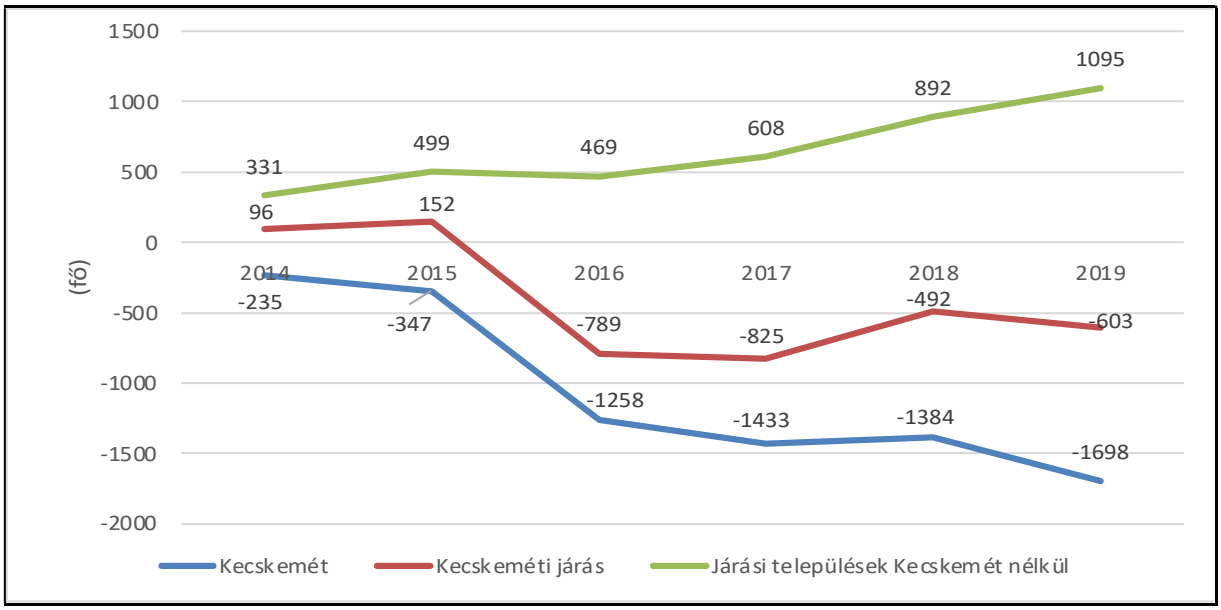
117. ábra: *Kecskemét népességszám változásának összetevői (2008-2019)*

Forrás: KSH Területi statisztika 2019.

Érdemes ugyanakkor megjegyezni, hogy az emelkedő kecskeméti ingatlanárak következtében a kiköltözők egy jelentős része nem hagyta el a járás területét. Hasonló megállapítás tehető a távolabbi vidékekről történő beköltözés kapcsán is, hiszen ezek egy része nem a munkahelyet biztosító Kecskemétre, hanem az olcsóbb ingatlan és albérleti árakkal jellemezhető környező településekre irányult. Erre utalnak a kecskeméti járás lakosságszám változásait bemutató adatok (118. ábra).

118. ábra: *Lakosságszám változás a kecskeméti járásban és településein 2014-2019 között*

Forrás: KSH Területi statisztika 2019

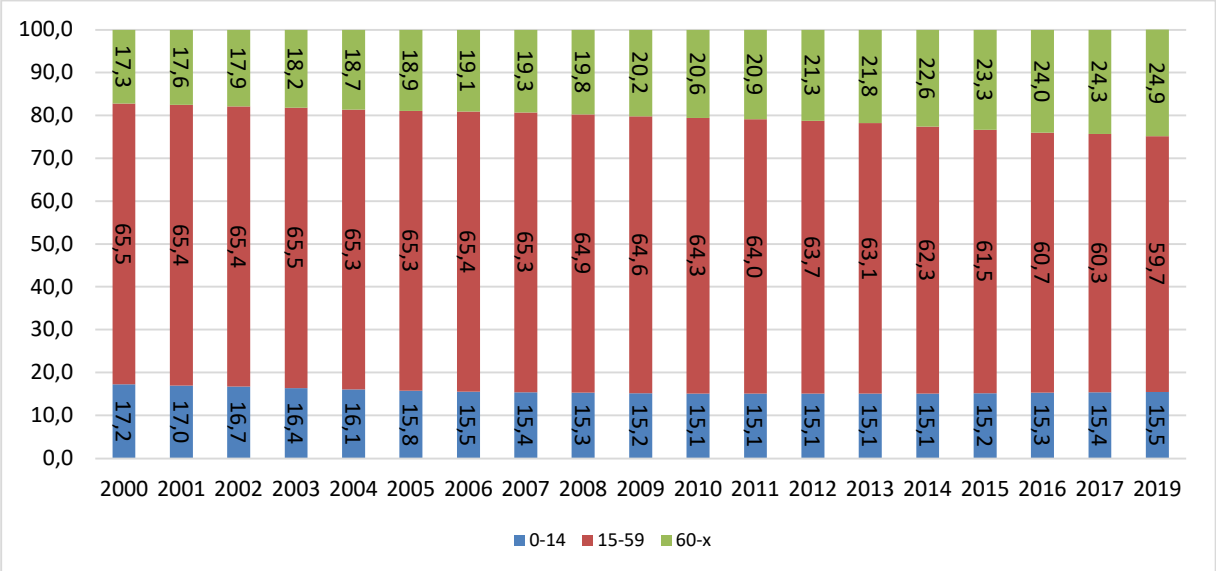
A vizsgált időszakban (2014-2019) a járás 16 települése közül 10 emelni tudta népességszámát, a legdinamikusabb növekedést Ballószög (321 fő), Kerekegyháza (214 fő), Lajosmizse (169 fő) és Helvécia (107 fő) mutatta, ugyanakkor a legjelentősebb népességvesztést (2014-ben 841 fő 2019-ben 799 fő) mutató Fülöpháza esetében is csak 42 fő volt.

A jellemző demográfiai folyamatok alapján megállapítható, hogy míg a kecskeméti járás településeinek többsége viszonylag kedvező demográfiai jellemzőkkel rendelkezik, addig **Kecskemét egy lassan fogyó** (az elmúlt hat év élve születéseinek átlaga 1.120 fő, míg a halálozásoké 1.251 fő), **elöregedő társadalom képét mutatja** (119. ábra).

A Kecskemétről történő elvándorlási folyamat felerősödésének hátterében, leginkább a külföldi munkavállalási lehetőségek, a magasabb béreket biztosító Budapest, Nyugat-Dunántúl és a nagyobb régióközpontok (pl. Szeged, Debrecen) elszívó hatása, továbbá az egyre magasabb kecskeméti ingatlanárak és lakhatási költségek, illetve a környező települések kedvezőbb ingatlanárai, illetve – a CSOK támogatásokra építő – olcsó építési telkek kínálata húzódhat. Ez utóbbi ok miatt, sok fiatal házaspár döntött a településváltás mellett, annak ellenére, hogy munkahelyük Kecskeméthez kötötte/köti őket.

Ez a – városunk számára – kedvezőtlen folyamat jól nyomon követhető a város népességének korcsoportos bontását bemutató ábrán, ahol látható, hogy a 2011-es évet követő időszakban, gyorsuló ütemben csökkent a 15-59 éves korosztály aránya (míg 2000-től 2011-ig a csökkenés összesen 1,5 százalékpont volt, addig 2011 és 2019 között a csökkenés mértéke már meghaladta a 4 százalékpontot).

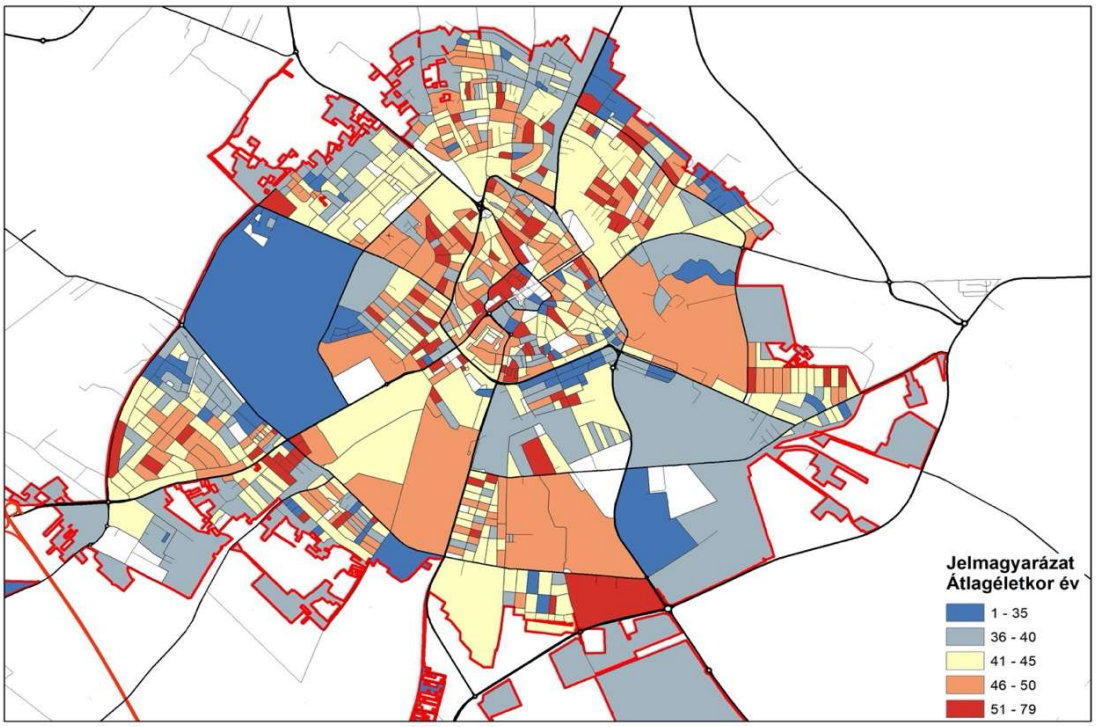
119. ábra: *Kecskemét demográfiai összetételének változása korcsoportos bontás alapján*

Forrás: KSH Területi statisztikai alapján saját szerkesztés, 2019.

Kecskemét lakónépességének átlagéletkor szerinti megoszlása, a központi belterület utcatömbjeinek vizsgálata alapján, mozaikos képet mutat (120. ábra). Általánosságban megállapítható, hogy a hagyományos, korosabb épületállománnyal rendelkező városrészek esetében jelennek meg a magasabb átlagéletkorú (51-79 év) övezetek. Megfigyelhető, hogy az elmúlt évtizedekben épült, s alapvetően családiházas városrészek esetében, alacsonyabb a területre jellemző átlagéletkor. Ezek a területek elsősorban a központi belterület külső határain – az elmúlt évtizedek telekosztásaival érintett területein – találhatók, valamint a belsőbb övezetek kiemelt ingatlanfejlesztési területein (Széchenyiváros, Máriaváros nyugati része, Tatársor, Arborétum és Domb lakópark), ahova a tehetősebb, több gyermekkel is rendelkező fiatalosabb korösszetételű családok települtek. A hagyományos városrészek esetében, a terület lakónépességének átlagéletkorát a városrész elhelyezkedése, presztizse, szolgáltatási színvonala és az ingatlanok árai határozzák meg. Ezek alapján mind a Belvárosban, mind a nagyobb lakókörzetek esetében vegyes képet találunk. Az elöregedés leginkább a Belső Bethlen- és Széchenyivárost, Hunyadivárost és a Villanegyedet érinti, de magasabb átlagos életkorú övezetek jellemzik Alsószéktó keleti részét, valamint a Petőfiváros központi övezeteit is. Demográfiai megújulást mutat ugyanakkor az Árpádváros Belvároshoz közelebb eső része, a szegregációval is érintett Kossuth- és Erzsébetváros déli része, Ürgés és Műkertváros dél-keleti része.

120. ábra: Kecskemét belterületi lakónépességének átlagéletkora utcatömbök szerint, 2019.

Adatok forrása: Népességnyilvántartó Kecskemét, 2019. alapján saját szerkesztés

Különösen a belvárosi és a városrehabilitációval érintett, átépülő területeken a fiatalos és erősen elöregedett tömbök egyaránt megtalálhatók egymás közvetlen szomszédságában. Ezekre érdemes kiemelt figyelmet fordítani a jövőben, hiszen ezek a településrészek a szolgáltatás- és ingatlanfejlesztés, a városrehabilitáció, továbbá az eltérő életvitelnek és igényszinteknek köszönhetően, a konfliktuskezelés kiemelt területei is lehetnek.

Kecskeméten belül több olyan településrészt is elkülöníthetünk, amelyre hangsúlyozottan igaz az az állítás, hogy különböző társadalmi csoportok közötti konfliktusok (pl. Ürgés, Erzsébetváros déli része, Szarkás), érdekütközések színterei. Ezekre a területekre javasolt a jövőben a szociális városrehabilitációs beavatkozásoknak és társadalmi felzárkóztató programoknak koncentrálniuk.

A lakosság identitástudatának talán a legmeghatározóbb eleme a város kulturális és építészeti öröksége, ami hozzájárul ahhoz, hogy a kecskemétiek ne csak lakóhelyként, hanem szűkebb hazájukként tekintsenek városukra, és ahhoz szoros szálakkal kötődjenek. Ennek további erősítése fontos feladat, hiszen a város lakosságának egyre jelentősebb hányada nem kecskeméti származású, hanem nagyon különböző földrajzi távolságokból folyamatosan költözött a településünkre.

Kecskemét vallási sokszínűsége mai napig élő örökséget jelent. A különböző felekezetek több évszázados békés együttélésének bizonyítéka a város szívét alkotó főtérrendszeren és közvetlen környékén felépült hét templom (Szent-Miklós templom, református templom, katolikus nagytemplom, görögkeleti templom, evangélikus templom, piarista templom és a Zsinagóga). Az egyházak a kulturális és építészeti öröksége megőrzése és fenntartása mellett fontos szerepet vállalnak az alsó- és középfokú oktatásban, valamint a szociális ellátásban, így jelentős társadalomszervező erőként is megjelennek a város életében. Kecskemét építészeti örökségének a vallási épületek mellett, fontos eleme a gazdag szecessziós építészet, amely meghatározza a városközpont egyedi építészeti arculatát, aminek országos viszonylatban kiemelkedő alkotása a népdalba is foglalt Cifrapalota. Az épített értékek megőrzésével több civil szervezet is foglalkozik a városban, mint például a Kecskeméti Városszépítő Egyesület, a Kecskemét Köztereiért és Köztéri Alkotásaiért Alapítvány, valamint a Kecskeméti Lokálpatrióták Egyesülete, illetve számos városrészi szintű szerveződés.

Kecskemét városában jelentős identitásképző erőt képeznek a település agrárhagyományai, melyek leginkább a zöldség-gyümölcs ágazathoz köthetők. Ezeket a város gazdasági szerkezetének átalakulása mellett is – ha csak részben is, de – sikerült megőrizni, így a korábbi szőlőnemesítéshez-borászathoz kapcsolódó örökséget a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet, a Neumann János Egyetem Kertészeti és Vidékfejlesztési Kara, az Aranyhomok

Kistérségfejlesztési Egyesület, valamint a Hírös Kertészek Egyesülete, mint civil szervezet viszi tovább. A gyümölcs vonalon a Kecskeméti Magyar Kajszibarack, a sárgabarackból készült – és hungarikumnak számító – Kecskeméti Barackpálinka őrizte meg a több száz évre visszanyúló hagyományokat.

Kecskeméten a kultúra közvetítéséhez szükséges intézményi háttér kiterjedt és sokelemű. A város kulturális intézményei közül nem egy országos hírű és szakmailag elismert. Ezek közül mindenképpen ki kell emelni a több díjjal is elismert Katona József Könyvtárat, a Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központot, a Ráday Múzeumot, a Bozsó Gyűjteményt, vagy éppen a Kecskeméti Katona József Múzeum Cifrapalota Kiállítóhelyét, melyek aktívan szerepet vállalnak a kecskeméti hagyományok ápolásában és a helyi kultúra szervezésében. Kecskemét országos jelentőségű kiállításokkal és bemutatóhelyekkel is rendelkezik, mint például a Magyar Fotográfiai Múzeum, a Magyar Naiv Művészek Gyűjteménye és a Szórakaténusz Játékmúzeum.

A város azonban nem csak a kiállító és kultúra közvetítő intézményeiről híres, hanem a művészeti alkotóműhelyeiről is, melynek kiemelkedő központjai a Nemzetközi Kerámiastúdió, a Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhely, illetve a magyar animáció egyik vezető műhelyeként számontartott Kecskemétfilm Kft.

A város híres szülötteinek, Katona Józsefnek és Kodály Zoltánnak emlékét a közösség aktívan ápolja. Örökségüket a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház, a Katona József Könyvtár, a Kecskeméti Katona József Múzeum, továbbá a Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézete viszi tovább. A széles kulturális kínálatából a városnak a legnagyobb ismertséget a Kodály-életműhöz és módszerhez kapcsolódó tudás gondozása, közvetítése és a zene szeretete hozta, illetve a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetének mestertanfolyamai, szemináriumai és koncertjei, melyek méltán világhíresek.

A magyar nemzet más kiemelkedő alakjai is eltöltöttek hosszabb-rövidebb időt Kecskeméten, köztük Petőfi Sándor. A forradalmár-költő nevezte versében „hírös városnak” Kecskemétet, ami mára a megyeszékhely állandó jelzőjévé (mai szóhasználattal brand-jévé) vált, és napjainkban a Hírös előtagú termékeken (pl.: a Zwack Unicum Nyrt. Hírös Kecskeméti termékei) és rendezvényeken (pl. Hírös Hét Fesztivál) keresztül próbálja erősíteni a város ismertségét és a helyi identitást. Ugyanakkor a város, a „Kecskemét” név és annak toldalékos használatát, illetve a város jelképeinek magán-, vagy kereskedelmi célú használatát engedélyhez köti, mellyel egyrészt a hagyományokat, értékeket kívánja őrizni, másrészt azok méltó alkalmazását biztosítani.

A város színházi életét a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház, a Kelemen László Kamaraszínház és a Ruszt József Stúdiószínház művészei és előadásai határozzák meg. A városi színjátszás értékes színfoltját képezi a fiatalabb korosztályokat megszólító Ciróka Bábszínház.

Fontosnak tartja a város, hogy a fiatalok társadalmi szerepvállalását, közösségi életét is ösztönözze, s ezzel is hozzájáruljon a településükhöz történő kötődés erősítéséhez. Ennek érdekében az önkormányzat nem csak ifjúságkutatási programot indított, de 2016-ban elfogadott egy ifjúsági cselekvési tervet, majd döntést hozott egy új 2019-2024-es időszakra szóló Ifjúsági Koncepció elkészítéséről, melyet 2018-ban fogadtak el. Emellett az önkormányzat ösztöndíjprogram segítségével is igyekszik a városhoz kötni, például a helyi középiskolákban és a kecskeméti felsőoktatásban tanuló fiatalokat.

A város humán infrastruktúrája

A város humán infrastruktúráján belül külön ki kell emelni a civil szervezetek társadalomszervező jelentőségét. A város lakosai által létrehozott és működtetett civil szervezetek fontos szerepet játszanak Kecskemét élhető, fejleszthető környezetének, társadalmi tőkéjének gyarapításában. Ez különösen jól érzékelhető a kulturális, a sport és szociális ágazatokban, melyek jelentős társadalom- és közösségfejlesztő értéket hordoznak. Kecskeméten jelenleg 150-200 alapítvány, egyesület, szervezet, klub működik, amelyek igen széles skálán fedik le a város aktív közösségi életét. A tevékenységi körök szerint találunk közöttük ifjúsági, segítségnyújtó, jótékonysági, kisebbségi, természet- és környezetvédelmi, helyi gazdaságot támogató, ismeretterjesztő, sport és szabadidős, lokálpatrióta, városvédő-szépítő, kulturális, valamint egyházi szerveződéseket. A civil szervezetek a városi közélet megteremtésében, a helyi közösség formálásban, valamint a szabadidő tartalmas eltöltésének elősegítése révén a közérzet és a településhez való kötődés javításában játszanak meghatározó szerepet. A civil kezdeményezések és együttműködések színes palettája nélkül a „hely szelleme”, a helyi identitás és alkotó akarat is csorbát szenvedne. Ezek a szervezetek alapot adnak a különböző társadalmi csoportokat magukba foglaló közösségi létnek, az önkormányzat és a nonprofit szektor együttműködésének és együtt gondolkodásának. Erre az együttműködésre egyre komolyabban támaszkodik az önkormányzat is, hiszen a különböző szerveződések számos területen kiegészítik, erősítik, sőt részben átvállalják (szociális, környezetvédelmi, településfejlesztési, sport) az önkormányzat által ellátandó feladatokat. A különböző civil szervezetek munkájának összehangolása érdekében 2007 óta Városi Civil Kerekasztal működik Kecskeméten, amely hozzávetőlegesen 120 szervezetet fog össze – 2020 márciusától – immár 13 szakmai kerekasztal mentén. A tagok tevékenysége az egészségügytől,

a gyermek-, ifjúságvédelemtől, a hagyományőrzésen, sport- és szabadidő szervezésen keresztül egészen a műszaki-tudományos és innovációs tevékenységek elősegítéséig terjed.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata számára fontos, hogy a különböző jogszabályokban nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban levő célcsoportok (pl. gyermekek, idősek, fogyatékosok, nők, romák, mélyszegénységben élők) helyzetét feltárják a településen, s szakmailag megalapozott válaszok szülessenek az esélyegyenlőségük és a szolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférésük biztosítása érdekében. Az elmúlt bő öt évben megtörtént a fentebb nevesített társadalmi csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatok és beavatkozási területek azonosítása, valamint a városban található szegregátumok vagy szegregációval veszélyeztetett területek fejlesztését szolgáló komplex városfejlesztési program megfogalmazása. Ennek keretében társadalmi programok indultak a szegregációs folyamatok megfékezésére, a beavatkozási területek infrastrukturális és társadalmi felzárkóztatására, illetve az ott élők hatékony integrációjára.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata jelentős működési és fejlesztési forrásokat biztosít az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód biztosítása érdekében. Több programmal és intézkedéssel (pedagógiai módszertani programok, beiskolázási körzethatárok módosítása, hátránycsökkentő és esélyteremtő programok) törekszik az esélyegyenlőség biztosítására köznevelési intézményeiben. A város önkormányzati és állami fenntartású intézményeiben (bölcsődék, óvodák, iskolák) intézményeiben ingyenes (2019-ben: 3265 fő), valamint kedvezményes étkezést biztosít (2019-ben: 2.540 fő) az arra jogosultaknak, valamint tehetséggondozás terén is igyekszik pozitív diszkriminációban részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetűeket.

Kecskemét szociális ellátórendszere biztosítja az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalanok kielégítő szociális ellátását. A város az önkormányzati intézmények felújítása során minden esetben kialakítja a jogszabályi előírásoknak megfelelő akadálymentesített környezetet. Vannak azonban még olyan középületek a városban, amelyek akadálymentesítését a megfelelő források hiánya, vagy a középületek műemléki védettsége miatt még nem sikerült megoldani.

Ugyanakkor az esélyegyenlőség erősítését szolgálták azok a beruházások, melyek a bölcsődei (pl. Széchenyi sétányi bölcsőde fejlesztése, Árpádvárosi bölcsőde fejlesztése, új 4 csoportos bölcsőde építése Homokbányán) és óvodai ellátás (pl. Csokor utcai óvoda, Egyetértés utcai óvoda, Árpádvárosi óvoda, Bíró Lajos utcai óvoda, Klapka utcai óvoda) szolgáltatási színvonalát emelték, egyben hozzájárultak a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvének érvényesítéséhez. A beruházások elősegítették a különböző társadalmi hátterű és sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását. Támogatták a szülők – ezen belül

is különösen a nők – munka világába történő gyors visszatérését, munkaerőpiaci integrációjuk elősegítését, a női munkavállalók városi arányának szinten tartását, illetve lehetőség szerinti növelését.

Hasonlóan fontos beruházások történtek a szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése területén (pl. Időskorúak és fogyatékkal élők szociális alapszolgáltatásainak fejlesztése, több telephelyen, Új család és gyermekvédelmi központ létrehozása). A fejlesztések eredményeként létrejött egy új nappali ellátást biztosító telephely is a Homokbánya városrészben, ahol egy új, eddig hiányzó szociális ellátási szolgáltatás kialakítása történt meg (fiatal felnőtt autisták nappali ellátása 24 férőhelyen), másrészt pedig a nem autizmussal élő, elsősorban enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékosok nappali ellátásának – a növekvő társadalmi igényből adódó – kapacitásbővítése is megvalósult további 24 férőhely létesítésével.

Emellett uniós finanszírozás segítségével a szociális városrehabilitációs beavatkozás részeként a társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok is elindulhattak, melyek a hátrányos helyzetben élő társadalmi csoportok foglalkoztatási integrációját, életesélyeik javítását, iskolai végzettségük növelését és mentálhigiéniás állapotuk javítását célozták. Ugyancsak az esélyegyenlőség erősítését és a társadalmi integráció gyorsítását szolgálták azok a helyi közösségi, települési identitást erősítő akciók, társadalmi kohéziót erősítő programok, melyekre több mint fél milliárd Ft-ot fordított az önkormányzat az elmúlt években.

Kecskeméten a rossz anyagi körülmények között élő, szociálisan rászoruló népesség nagyságáról nagyon nehéz átfogó és pontos képet adni. Ennek meghatározásához, illetve hozzávetőleges becsléséhez több megközelítés is alkalmazható, így például figyelembe vehetjük a pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának alakulását (45. és 46. táblázat), vagy például a szlömösödő, szegregált, vagy szegregáció által veszélyeztetett területen élő népesség nagyságát. Ez utóbbi esetében a KSH által elvégzett lehatárolás alapján a szegregált, vagy szegregáció által veszélyeztetett területek érintett lakosságszáma 2.423 fő.

A rendelkezésre álló adatok alapján a szociálisan rászorulók, illetve a pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők aránya Kecskemét lakónépességéből (2,1%), ami lényegesen alatta marad az országos átlagnak (10,1%), s rászorultsági szempontból kedvezőbb a legtöbb megyei jogú városhoz képest (7. hely a rangsorban). Ugyanakkor ezek az adatok nem tudják híven tükrözni sem a szegénység városi léptékét, sem pedig annak valódi mélységét.

Az általános gazdasági fellendülés ellenére valószínűsíthető (ld. jövedelmi bekezdésről szóló részt), hogy a városon belül az egyes társadalmi csoportok tekintetében, a jövedelmi és

életminőségbeli különbségek a vizsgált időszakban tovább növekedtek (erről tájékoztatnak a jövedelmi adatok is, az alsó- és felső decilisekbe tartozó társadalmi csoportok esetében a jövedelmi olló jelentős nyílása látható, lásd később a jövedelmi viszonyokat taglaló alfejezetet).

Kecskemét hatályban lévő 2017-es Anti-Szegregációs Programjában foglaltak alapján, a társadalmi felzárkóztató programok 4 kiemelt területén lenne javasolható a városban az előrelépés. Ezek összhangban lennének Kecskemét a Helyi Esélyegyenlőségi Programjában (HEP) megfogalmazott legfőbb céljával: „Az önkormányzat az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során kiemelt figyelmet fordít a mélyszegénységben élők, a romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők helyzetére, igényeire, fontos küldetéseként fogalmazva meg az említett célcsoportok életkörülményeinek javítását és esélyegyenlőségének biztosítását.” Ezek teljesülése a rászoruló társadalmi rétegek körében a szociális hátrányok csökkentésével, az oktatási szegregáció (ld. a pandémiás helyzet alatti távoktatást) mérséklésével, az egészségi állapot és lakókörnyezet javításával (ld. szociális városrehabilitációs programok), valamint a munkaerőpiaci reintegráció felgyorsításával lenne elérhető.

45. táblázat: *A szociális alapon rászorulók számának alakulása Kecskeméten*

Mutatók	2014 átlaga	2015 átlaga	2016 átlaga	2017 átlaga	2018 átlaga	2019 átlaga
Nyilvántartott álláskereső	4165	4073	3413	2895	2866	2448
Járadék típusú ellátás	471	482	444	465	458	505
Segély típusú ellátás	140	167	191	203	180	198
*Segély típusú ellátás: RSZS, RÁT, BPJ, FHT **	1508	1706	1310	927	652	561
Munkaképes korúak száma (fő)	78.433	78.009	77.218	46.345	75.399	74.899

Forrás: Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala

* **RSZS=**rendszeres szociális segély (tartós munkanélküli), **RÁT**= rendelkezésre állási támogatás 2009-ben, **BPJ**= bérpótló juttatás 2010-2011. augusztusig, **FHT**= foglalkoztatást helyettesítő támogatás, 2011. szeptembertől.

46. táblázat: Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának változása 2014-2019

Mutatók	2014	2015	2016	2017	2018	2019
*Időskorúak járadéka**	88	102	92	93	74	73
*Aktív korúak ellátása** (RSZS,RÁT,BPJ,FHT)*	2306	1707	1341	1211	824	969
Aktív korúak ellátása (egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti ellátás)	n.a	101	123	130	124	192
*Ápolási díj**/méltányossági ápolási díj****	437	531	497	435	445	195
Rendszeres gyermekvédelmi támogatás/kedvezmény	3310	2915	2461	1924	1482	1169
Köztemetés	104	143	134	133	123	139
Közgyógyellátás/méltányossági közgyógyellátás****	2460	2832	2432	3595	3655	2146
*Települési támogatás lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez*****	n.a	1205	1638	1181	801	599
*Települési támogatás a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére *****	n.a	53	73	67	58	49
*Települési támogatás rendszeres gyógyszerkiadás viseléséhez *****	n.a	66	129	99	54	26
*Települési támogatás a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személy részére *****	n.a	146	155	106	82	65
*Rendkívüli települési támogatás (fő)*****	n.a	2606	2550	2111	1684	1642

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala 2020

** 2013. január 1-jétől a járási hivatal hatáskörébe tartozik. A közgyógyellátás és az ápolási díj esetében a méltányosságból megállapított ellátás maradt az önkormányzat hatásköre 2015. február 28-ig.*
*** 2015. március 1-jétől a járási hivatal hatáskörébe tartozik.*
**** Ebben a formában 2015. március 1-jétől megszűnt.*
***** 2015. március 1-jétől nyújtható támogatás.*

Az antiszegregáció elleni küzdelemben meghatározó szempont, hogy a helyi önkormányzat, a civil szervezetek, egyházi és oktatási-nevelési intézmények feladatokat vállaljanak a helyi szegregációs jelenségek felszámolásának érdekében. A város a szegregációs jelenségek megszüntetésére törekszik, amit egy hosszú távú, számos tényezőt figyelembe vevő, s az adott terület (városrész) sajátosságainak megfelelően elkészített, továbbá a városfejlesztési koncepciójához is jól illeszkedő stratégia segítségével igyekszik megvalósítani. Az egész város jövője, kiegyensúlyozott fejlődése szempontjából fontos az elmaradott városrészek rehabilitációja, a helyi társadalom felzárkóztatása, de ez – mind a szakmai indokok, mind pedig a szociális szférára fordítható szűkös összegek miatt – nem lehet eredményes széles körű központi és uniós segítségnyújtás nélkül. Az önkormányzatok lehetőségei korlátozottak, hiszen a szociális ellátásokra, programokra fordítható keretek szűkösek. Az Anti-szegregációs Program végrehajtása olyan mértékű finanszírozást igényel, melyet sem az érintett szolgáltatást nyújtó intézmények, sem a fenntartó önkormányzat önerőből nem képes biztosítani. A terv megvalósulását az eddigiekben az is nehezítette, hogy az állami kezdeményezések, komplex elképzelések, ösztönzők, vagy éppen pályázati kiírások volumene nem volt elegendő – a jogszabályi környezet változásáról nem is beszélve – ahhoz, hogy a szegregált területek

felszámolhatók legyenek, vagyis az önkormányzatok csak a lehetőségeihez mérten tudtak előre haladni az antiszegregáció stratégiájának megvalósításában.

A város szolgáltatási mixe

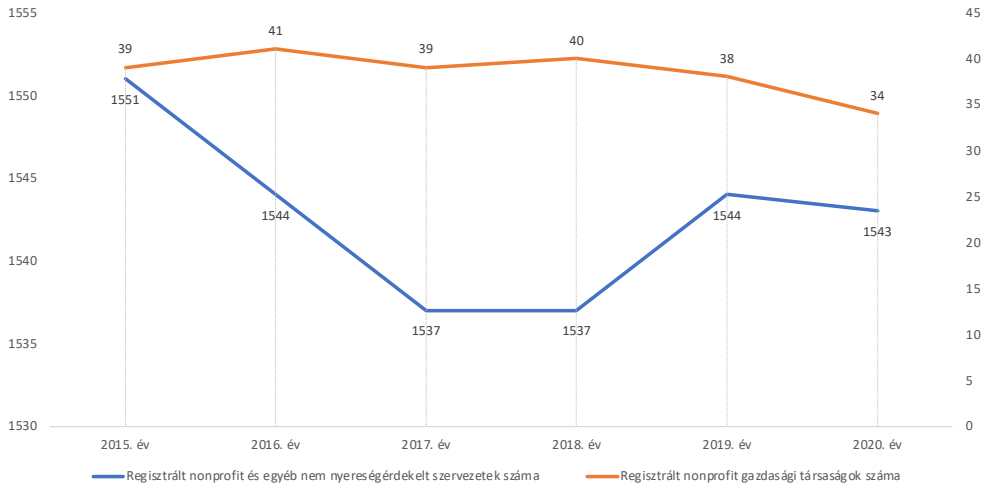
A szolgáltatások elérhetőségének lakosság észrevételei alapján történő elemzése, valamint az elégedettség bemutatása az elégedettségi kérdőív alapján kerül kidolgozásra, melynek kiküldése és kiértékelése csak az FVS végleges változatának kidolgozása során történik meg.

A város gazdasága

Bár a társadalmi vállalkozások definíciója jelenleg sem egyértelmű, Magyarországon a legelterjedtebb meghatározása e szervezeteknek a NESsT EUROPE Nonprofit Kft. által leírt fogalom szerint, a társadalmi vállalkozás *„olyan tudatosan tervezett vállalkozói tevékenység, mely társadalmi problémák innovatív megoldására jött létre. A társadalmi vállalkozások lehetnek nonprofit szervezetek, melyek üzleti modelleket alkalmaznak alapvető küldetésük eléréséhez, és lehetnek üzleti vállalkozások, melyek üzleti céljuk mellett jelentős társadalmi hatás elérésére törekszenek.”*

A fogalom viszonylag új keletű, így a város jelenleg nem rendelkezik szignifikáns, a társadalmi vállalkozások működését teljeskörűen leíró adatokkal. Számosságukat illetően a legközelebb álló információ a KSH által közreadott T-STAR adatforrásból nyerhető, mivel a társadalmi vállalkozásokat a legjobban a nonprofit és nem nyereségorientált szervezetek meghatározás fedi le. Az adatok alapján az látható, hogy Kecskemét nem nyereségorientált vállalkozásainak száma csökkenő tendenciát mutat, bár ez a csökkenés minimálisnak mondható (0,52%).

121. ábra: *Kecskeméti székhelyű regisztrált nonprofit és nem nyereségorientált szervezetek számának alakulása 2015 és 2020 között*

Forrás: KSH

Meglátásunk szerint a város által üzemeltetett költségvetési intézmények és tulajdonában lévő gazdasági társaságok mindenképpen a társadalmi vállalkozások közé tartoznak.

A költségvetési intézmények az egészségügyi és szociális, köznevelési, kulturális és városüzemeltetéshez kapcsoló ágazatokban fejtenek ki tevékenységet. A 11 intézmény összesen 1334 főt foglalkoztat.

Az önkormányzat tulajdonában lévő 23 gazdasági társaság komplex tevékenységi kört fed le (48. táblázat). Az összesen 1220 főt foglalkoztató vállalatok tevékenységi köreiből is jól látható, hogy a cél a minél magasabb színvonalú városi szolgáltatások biztosítása a város lakossága felé.

47. táblázat: *Önkormányzati tulajdonú társaságok fő tevékenységi körei*

ÖNKORMÁNYZATI TÁRSASÁGOK	fő tevékenység
Kizárólagos (100%-os önkormányzati gazdasági társaságok	
KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft.	Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft.	Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
Kecskeméti Városüzemeltetési Nonprofit Kft.	Zöldterület-kezelés
Kecskeméti Televízió Nonprofit Kft.	Televízióműsor összeállítása, szolgáltatása
Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft.	Művészeti létesítmények működtetése
Kecskeméti Junior Sport Nonprofit Kft.	Egyéb sporttevékenység
Hírös Sport Szabadidő Létesítményeket Működtető és Szolgáltató Nonprofit Kft.	Sportlétesítmény működtetése
Kecskeméti Városfejlesztő Kft.	Üzletviteli, egyéb vezetési tanácsadás
Kecskeméti Kortárs Művészeti Műhelyek Nonprofit Kft.	Alkotóművészet
Városi Alapkezelő Zrt.	Alapkezelés
Hírös-Net Telekommunikációs Kft.	Vezetékes távközlés
Kecskeméti Közlekedési Központ Kft.	Városi, elővárosi szárazföldi személyszállítás
76-99% közötti részesedések	
Kecskeméti Társadalomtudományi Ismeretek Szolgáltató Központ Nonprofit Közhasznú Kft.	Társadalomtudományi, humán kutatás, fejlesztés
51-75% közötti részesedések	
Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft.	Gőzellátás, légkondicionálás
AIPA Nonprofit Közhasznú Kft.	M.n.s. egyéb közösségi, társadalmi tevékenység
Kecskeméti Turizmusfejlesztési és Marketing Kft.	Egyéb sporttevékenység
BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt.	Víztermelés, -kezelés, -ellátás
25%-on felüli és 50% alatti részesedések	
Kecskeméti Animációs Filmgyártó és Forgalmazó Kft.	Film-, video-, televízióműsor-gyártás
25% alatti részesedések	
Amfora Ingatlanhasznosítási Zrt.	Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
Gong Rádió Információs, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Rádióműsor-szolgáltatás
Gong Ingatlanhasznosító Kft.	Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
Filantrop Környezetvédelmi és Fűtéstechnikai Nonprofit Kft.	Egyéb épület-, ipari takarítás
Kecskeméti Termálrendszer Beruházó, Fejlesztő és Szolgáltató Kft.	Gőzellátás, légkondicionálás

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.3.5 Kiszolgáló város

Településfejlesztési és rendezési tervi összefüggések

A helyi önkormányzatok működését szabályozó, jelenleg hatályos Mötv. a helyi közügyek, illetve a helyben biztosítható közfeladatok közé sorolja a településfejlesztést és a településrendezést, amelyeknek célja a lakosság életminőségének és a település versenyképességének a javítása.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) az építésügy feladatait alapvetően két szintre osztja: az állam az építésügyi feladataiban központilag irányít, összehangol és ellenőriz. A települések pedig ezen irányítás mellett tervezik településük jövőképét, fejlesztési céljait és annak eléréséhez szükséges feladatokat és eszközöket.

Az Étv. 9. §-a jól összefoglalja a településfejlesztés feladatát: a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérést biztosító programok és eszközök meghatározása.

Látható tehát, hogy a településfejlesztés és a településrendezés szorosan egymásra utalt, egymást feltételező tevékenységek. A településfejlesztés számára a településrendezés szabályrendszere határozza meg a kereteket, a térhasználat lehetőségeit és módjait. Meghatározza továbbá az egyes funkciók térbeli megjelenésének lehetőségét és léptékét. A rendezési eszközök azonban önmagukban nem alkalmasak társadalmi, gazdasági, vagy éppen környezeti folyamatok által diktált fejlesztési törvényszerűségek, irányok és célok rögzítésére, vagy a térhasználattal szemben megfogalmazott gazdasági és társadalmi igények lekövetésére, amely befolyásolhatja a versenyképességet, a fenntarthatóságot, vagy éppen az élhetőséget.

Ezt a folyamatot segíti a 202l. évi XXXIX. törvény mely egy település terv (településfejlesztési terv és településrendezési terv összessége) keretében állapította meg az új szabályozás feltétel rendszerét. Ennek tudatában Kecskeméten olyan településfejlesztési és -rendezési rendszer kialakítása a cél, ahol a településfejlesztési elképzelések orientálják, irányt mutatnak a rendezésnek, ugyanakkor a területrendezés a legfontosabb alapelvek (pl. a közösségi érdekek védelme az egyéni érdekekkel szemben, a gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatóság, a biodiverzitás és az élhetőség hosszú távú biztosítása, az értékvédelem) tekintetében stabil kereteket adnak, szabályokat rögzítenek, melyek átláthatóságot, kiszámíthatóságot és biztonságot nyújtanak a területhasználatban minden résztvevő számára.

Ez a rendszer biztosíthatja Kecskemét térhasználati elvei nek érvényesülését, melyet az alábbiakban foglalhatunk össze:

- Ökológiai alapú városfejlesztés és -tervezés gyakorlatának erősítése, az Ény-Dk irányú ökológiai folyosó megőrzésével, jelentőségének növelésével, a meglévő városi zöld- és vízfelületek összekapcsolásával (a várost elkerülő utak mentén „zöldgyűrű” kialakítása, véderdősávok telepítése [mezőgazdasági területek és gyorsforgalmi utak mentén, eltérő funkciójú területek közé], egybefüggő erdőterületek növelése, a biológiai

diverzitás és a táji értékek védelme, a nyílt vízfelületek növelése, a párologtatás feltételeinek javítása) az éghajlatváltozás hatásainak tompítása érdekében.

- A városi reziliencia (a külső negatív hatásokkal szembeni ellenállóképesség, rugalmas alkalmazkodó és átalakulási képesség) növelése, részben integrált és funkcionálisan – a helyi természeti környezet és funkcionális adottságaihoz – illeszkedő városi területhasználat biztosításával, a várostest arányos térbeli tagolásával és városökológiai módszerek alkalmazásával (pl. zöldítés, párologtatás növelése, utcák és épületek szerkezeti tájolása a város átszellőztetése érdekében, árnyékolás zöld térfalakkal és zöldtetővel).
- Tagolt, tértakarékos, „kompakt" városszerkezet kialakítása, a várostest további szétterülésének elkerülése, az okszerűtlen, terjengős térhasználat visszaszorítása, ennek megfelelően:
    - a felhagyott (pl. volt laktanyák, gazdasági területek) vagy alulhasznosított területek – a környező terület adottságaihoz leginkább megfelelő – fejlesztése, az új gazdasági területek kijelölésének korlátozása,
    - a mezőgazdasági területek, termőföldek védelme, átminősítésük megakadályozása (zöldmezős beruházások helyett a barnamezős hasznosítás támogatása),
    - a belterület bővítésének differenciált korlátozása, a már beépítésre szánt lakóterületek városrészi léptékű, de legalább nagyobb tömb egészére kiterjedő, összehangolt telekrendezésének támogatása, az új lakóterületek kijelölésének irányítása,
    - a meglévő városrészi alközpontok átfogó fejlesztése, valamint új városrészi alközpontok kijelölése, városi szintű funkciók és intézmények telepítésének komplex (pl. társadalmi igény, elérhetőség, működtethetőség hatékonysága, mobilitási igény csökkentése) vizsgálata.
- A meglévő, az átalakuló és az újonnan kialakítandó városi területek – a városrészi adottságoknak megfelelő – differenciált fejlesztése, a beépítés intenzitásának, módjainak és funkcióinak meghatározásával.
- A fenntartható városi mobilitás biztosítása, az alábbiaknak megfelelően:
    - a városban napjainkig fennmaradt jellegzetes gyűrűs-sugaras szerkezeti rendszer megőrzése, hiányzó szakaszainak pótlása,
    - a közúti közlekedési területek növelése csak olyan léptékben ajánlható, amely elősegíti a város biztonságos üzemeltetését, élhetőségét és versenyképességét, emellett adottságként kell tekintenünk a város területén belül meglévő vasúti

hálózatra, amely a jövőben kiemelt szerepet kaphat az elővárosi közlekedésben, térségi áruszállításban,

- **elő kell segíteni a közlekedési módváltásokat a helyi- és az elővárosi közlekedési rendszerben**, figyelembe kell venni a tervezés során az infrastrukturális háttérfeltételek (P+R, B+R, intermodális csomópont, átszállási pontok) területi igényeit és vizsgálni szükséges az optimális elhelyezés szakmai követelményeit,
- **a belvárosban elő kell készíteni a lágy közlekedési formák és a közösségi közlekedés előtérbe helyezését** az egyéni közlekedéssel szemben, vizsgálni szükséges a belvárosi felszíni parkolás alternatíváinak megteremtését,

- **A tér- és területhasználat tervezése során** – horizontális elvként – **figyelembe kell venni a fenntarthatóság és üzemeltethetőség tágabb szempontjait** (a biodiverzitás védelme, az egységes uniós osztályozási rendszer, más szóval „taxonómia" előírásai, [melyek meghatározzák, hogy mely gazdasági tevékenységek fenntarthatók], a légszennyezés csökkentése, klímavédelem, anyag- és energiatakarékosság, hatékonyság, megtérülés).

Kecskemét Megyei Jogú Város Településrendezési eszközeinek felülvizsgálata során kiemelt feladatot fog jelenteni a felsőbb tervekkel való összhang biztosítása. A korábbi szabályozással ellentétben jelenleg csak az erdőterületek esetében kell értékhatárhoz kötötten biztosítani az összhangot (48. táblázat). Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az OTRT által kijelölt területeket a város településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.

48. táblázat: *A területhasználat jellemző mutatói Kecskeméten*

	OTRT (ha)	BKMTrT (ha)		TRT (ha)		
	Tervezett	Tervezett	OTRT-BKMTrT közötti eltérés	Tervezett	OTRT–TRT közötti eltérés	BKMTrT–TRT közötti eltérés
Erdő	8685,66	8413,53	96,87%	5740,03	66,09%	68,22%
Mezőgazdasági	17186,35	16957,00	98,67%	19495,68	113.44%	114,97%
Települési	6268,65	6616,78	105,55%	6655,03	106,16%	100,58%
Vízgazdálkodás	116,95	270,31	231,13%	366,86	313,68%	135,72%

Forrás: OTRT, BKMTrT, Kecskemét MJV Településrendezési eszközei

A fenti kimutatás alapján az erdőterületek esetében mind az OTrT, mind a BKMTrT-hez képest jelentős, több mint 30%-os elmaradás jelentkezik. A törvény által meghatározott arány teljesítése, jelentős kihívást fog képezni a felülvizsgálat során, mivel a helyi társadalmi igények

teljesen ellentmondanak az OTrT előírásainak, hiszen – az elmúlt időszak trendjei alapján – a városon belül jellemzően a mezőgazdasági, illetve erdőterületek beépítésre szánt területekké való átminősítése iránt jelentkezik egyre fokozottabb igény.

Az Országos Területrendezési Terv (továbbiakban: OTrT) Kecskemét közigazgatási területét érintően az alábbi tervezett, a térszerkezetet meghatározó elemeket nevesíti:

Távlati gyorsforgalmi utak:

M8 - Balatonfőkajár (M7) - Sárbogárd - Baracs, Apostag - Kecskemét - Szolnok (M4)

Távlati nagysebességű vasútvonal:

(Ausztria és Szlovákia) - Hegyeshalom térsége és Rajka térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Röszke és Kübekháza - (Szerbia és Románia)

Tervezett 400 kV-os átviteli hálózat távvezetékek

Albertirsa - Mikebuda - Cegléd - Csemő - Nyársapát - Nagykőrös - Városföld - Kecskemét
Kecskemét – Nyárlőrinc

Tervezett földgázszállító vezeték

Nabucco (Románia) - Nagylak - Hódmezővásárhely - Kecskemét - Adony - Székesfehérvár - Mór - Tét - Rajka - (Ausztria)

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve (továbbiakban: BKMTrT) Kecskemét közigazgatási területét érintően az alábbi tervezett, a térszerkezetet meghatározó elemeket nevesíti:

Távlati gyorsforgalmi utak:

M8 - Balatonfőkajár (M7) - Sárbogárd - Baracs, Apostag - Kecskemét - Szolnok (M4)

Főutak tervezett településelkerülő szakaszai:

541. sz. főút: Kecskemét

Tervezett egyéb mellékutak:

Kecskemét (Hetényegyháza) – Kecskemét (Méntelek)
5303 j. Kecskemét – Kiskőrös
Kecskemét – (Csongrád)

Tervezett országos kerékpárútvonalak:

32. Jászok, kiskunok földje kerékpárútvonal

(Jászberény – Cegléd – Nagykőrös) – Kecskemét – Bugacpuszta

Tervezett térségi kerékpárútvonalak:

Velence–Gyula kerékpáros túraútvonal

(Dunaújváros) – Dunavecse – (6.A sz. Alsó-Dunamente kerékpárútvonal Dunavecse és Szalkszentmárton közötti szakasza) – Szalkszentmárton – Szabadszállás – Kerekegyháza – Kecskemét (32.) – Nyárlőrinc – Lakitelek – (4. sz. Tiszamente kerékpárútvonal Lakitelek és Csongrád közötti szakasza)

Egyéb kerékpárútvonalak

Kecskemét (32.) – Városföld – Kunszállás – Fülöpjakab – Bugac – (51. Csongrádi kerékpárútvonal Bugac és Kiskunmajsa közötti szakasza) – Kiskunmajsa – Kömpöc – (Kistelek – Ópusztaszer)
Kiskőrös (61.) – Páhi – Izsák – Ágasegyháza – Kecskemét (Szarkás) – Kecskemét (32.)

A szomszédos települések hatályos településfejlesztési dokumentumainak és településrendezési eszközeinek Kecskemétet befolyásoló, a közigazgatási határ mentén tervezett fejlesztései tekintetében az alábbi elemzési szempontok kerültek figyelembevételre:

- határos területrészek összehasonlítása, területhasználati besorolás,
- a beépült, illetve beépítésre szánt területek összenövése a közigazgatási határ mentén,
- a szomszédos települések közlekedési hálózati kapcsolatai, a város ebből származó környezetterhelése, fejlesztési igényei,
- a szomszédos települések külterületeinek jellemző használata,
- a közös fejlesztési lehetőségek vizsgálata,
- az elhatározott fejlesztési irányok összehangolása, főképp lakó- és gazdasági területek vonatkozásában.

Lajosmizse

Az M8 autóút jelölt nyomvonala illeszkedik Kecskemét településszerkezeti tervében rögzített nyomvonalhoz. A kapcsolódó területrészek többnyire azonos (mezőgazdasági vagy erdő), de mindenképp beépítésre nem szánt övezeti besorolásúak A szabályozási terven a tanyák területe építési helyként került kiszabályozásra. Kecskemét közigazgatási területétől mért 50 méteres sávban több tanyaépület is beleesik. Az M5-M8-5 csomópontra nem települ rá nagyobb beépítésre szánt (elsősorban gazdasági) területi kijelölés. Átnyúló védőtávolság nincs.

Nagykőrös

Az M8 autóút két nyomvonala megegyezik Kecskemét tervében szereplővel. A kapcsolódó területek övezeti besorolásai megegyeznek, a kapcsolódó területek azonosak, mezőgazdasági besorolásúak. A tanyák területe külön jelölt. Kecskemét közigazgatási területétől mért 50 méteres sávban több tanyaépület is beleesik. Jelentős területi fejlesztést csak az M8 és a belterület között jelöl ki a terv, gazdasági területet a közigazgatási határtól viszonylag messzebb határoz meg. Átnyúló védőtávolság nincs. Az M44 út a belterülettől délkeletre csatlakozik az M8-hoz.

Szentkirály

A határos közigazgatási területeken mezőgazdasági, illetve erőterületek találhatók. Új gazdasági területi kijelölés nincs. A belterülettől északra, a Kecskemét felőli közigazgatási határtól mintegy 6-7 km-re húzódik az M44 nyomvonala. A közigazgatási határon utat jelöl a terv Nyárlőrinc és Nagykőrös között, 50 méteres védőtávolsággal, ami vélhetően érinti Kecskemét területét is. A védőtávolságon belül eső tanyákat a szabályozás terv megszüntetésre javasolja.

Nyárlőrinc

A közigazgatási határ mentén a kapcsolódó övezetek azonosak (mezőgazdasági és erdőterületek), a belterület és a Kecskemét felőli közigazgatási határ között, a 44. út mentén egy jelentős ipari terület helyezkedik el. Áthúzódó védőtávolság nincs.

Városföld

Számos vonalas létesítmény nyomvonala érinti mindkét település területét, ezek kijelölése azonos. A szomszédos területrészek azonos területhasználattal jellemezhetők (mezőgazdasági és erdőterületek). A kecskeméti déli ipari terület felől Városföldön nincs fejlesztésre kijelölt gazdasági terület. A Kecskemét területén lévő lokátorállomás, valamint a matkói repülőtér körüli védőtávolság érinti Városföld közigazgatási területét.

Fülöpjakab

Rövid szakaszon szomszédos a közigazgatási határ, a település csak földúton csatlakozik Kecskeméthez, erdőterületeken keresztül. Áthúzódó védőtávolság nincs, kisebb ipari-gazdasági terület kijelölés Kunszállás felé vezető út mentén van.

Helvécia

A közigazgatási határra rátapadva jelentős lakó- és gazdasági területek kerültek kijelölésre, részben meglévő (Szabó Sándor-telep), nagyobbrészt azonban újfejlesztési területként. A 2018-as módosítás újabb lakóterületek kijelölését irányozta elő. A település adottságai miatt szinte csak Kecskemét területén keresztül közelíthető meg!

Ballószög

Hasonlóan Helvéciához, Ballószög belterülete közvetlenül határos Kecskemét közigazgatási területével. Jelentős fejlesztési területek (elsősorban lakóterületek) kerültek kijelölésre a Kecskeméthez közelebb eső részeken, egészen a közigazgatási határig, melyek a város felől közelíthetők meg leginkább. Kadafalva, Ballószög, Szabó Sándor-telep és Helvécia központi belterülete olyan település-együttest képez, – az általuk közrefogott sűrűn beépült és lakott külterületekkel – amit bár érdemes külön kezelni, ugyanakkor a fejlesztési terveket részletesen össze kell hangolni!

Kerekegyháza

A kapcsolódó közigazgatási területek azonos funkciójúak, erdő- és mezőgazdasági besorolásúak. Kecskemét közigazgatási területéhez követlenül csatlakozó módon, ipari-gazdasági terület került kijelölésre. Kecskemétről áthúzódó védőtávolságok nem jelöltek.

A város társadalma

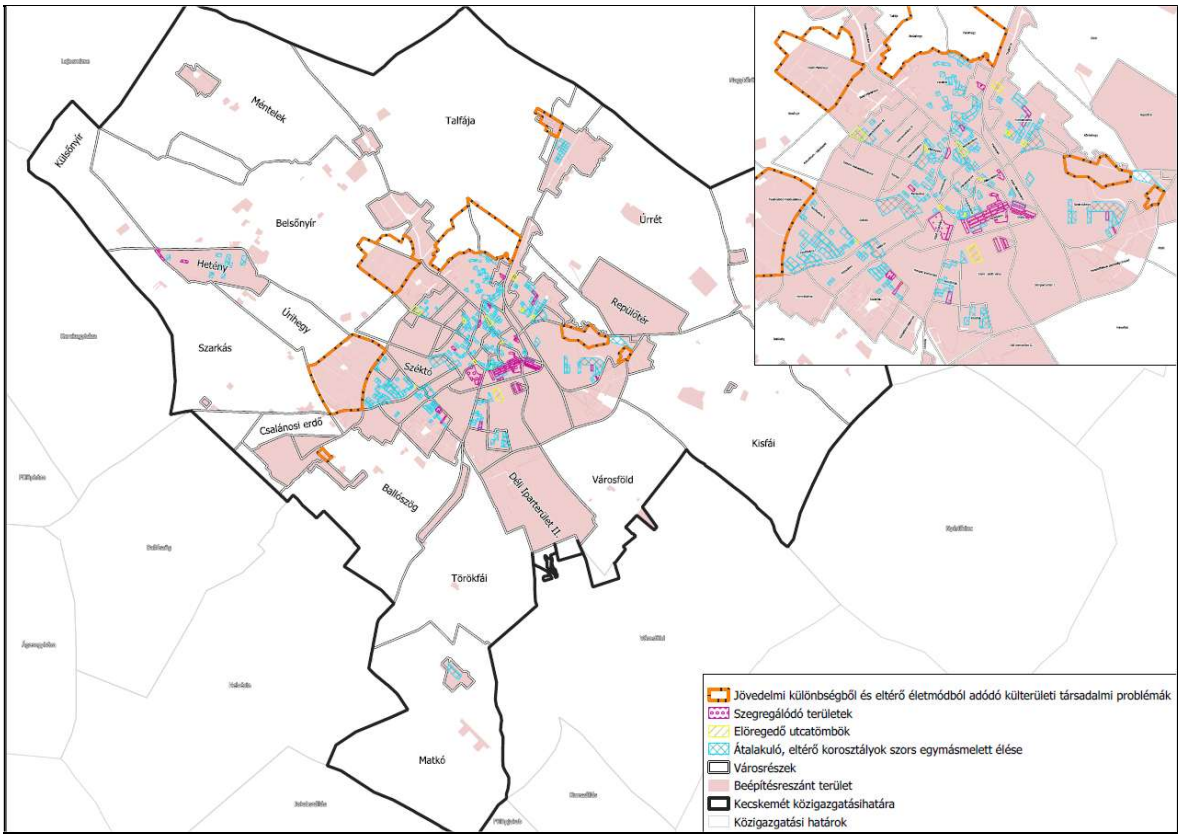
Kecskemét egyik legfeszítőbb problémája a népességszámának 2013-tól tartó csökkenése, s ezzel párhuzamosan a város folyamatos elöregedése. Különösen szembetűnő a 60-évnél idősebb korosztály számának és arányának növekedése is (2009-től 2019-ig 4,7 százalékponttal növekedett a 60 évesnél idősebb korosztály aránya, ez az adott korosztály tekintetében több mint 4.000 fős növekményt jelent), amely a város szociális ellátórendszerét helyezi egyre nagyobb nyomás alá.

A város demográfiai összetételének változása kedvezőtlen képet mutat a munkaképes korú korosztályon belül a fiatal, szülőképes korúak (15-39 év közötti) körében is. Kecskeméten kiemelten a 15-19, a 20-24 és a 30-34 éves korosztályok számában találhatjuk a legnagyobb visszaesést, amely a vándorlási különbözet kedvezőtlen irányú folyamataival együtt, a város további népességcsökkenését, illetve munkaerőtartalékainak lassú kimerülését vetíti előre. Ez utóbbi megállapítást támasztja alá a munkaképes korosztályon (18-65 évesek) belül a 18-29 év közöttiek számának alakulása, hiszen az 2009 és 2019 között 2,9 százalékponttal esett vissza a városban. A kedvezőtlen trend részben a dinamikusan emelkedő kecskeméti ingatlanárakkal, másrészt a nagyobb települések (Budapest, Szeged, Debrecen) és a fejlettebb külföldi és nyugatdunántúli terültek magasabb jövedelmekből adódó elszívó hatásával magyarázható.

Az elöregedés nem csak települési szinten, hanem a városrészek tekintetében is problémákat okozhat (122. ábra). Általánosságban megállapítható, hogy a hagyományos, korosabb épületállománnyal rendelkező városrészek esetében jelennek meg a magasabb átlagéletkorú (51-79 év) övezetek. Az elöregedés leginkább a Belső Bethlen- és Széchenyivárost,

Hunyadivárost és a Villanegyedet érinti, de magasabb átlagos életkorú övezetek jellemzik Alsószéktó keleti részét, valamint a Petőfiváros központi övezeteit is. Amennyiben ezen területek társadalmi, műszaki és szolgáltatási-ellátási viszonyai a közeljövőben nem változnak, úgy félő, hogy a jelzett lakóterületek társadalmi megítélése romlik, s a városrészek fejlődése megrekedhet, társadalmuk kicserélődhet.

122. ábra: *A kecskeméti társadalom térbeli problématérképe*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Várostervezési Osztály 2020

A városban számos helyen (pl. Belváros, Hunyadiváros, Villanegyed, Alsószéktó) pontszerűen zajló lakóingatlan-építkezéseknek köszönhetően ez a – sokszor utcatömbök alatti szinten megnyilvánuló műszaki és társadalmi – mozaikosság hosszú távon fennmaradhat. Az igen eltérő életkorú és más anyagi helyzetben lévő korosztályok szoros térbeli egymásmellettisége konfliktusok forrása is lehet, valamint közszolgáltatás-szervezési kihívásokat is támaszthat a város ellátóhálózatával szemben.

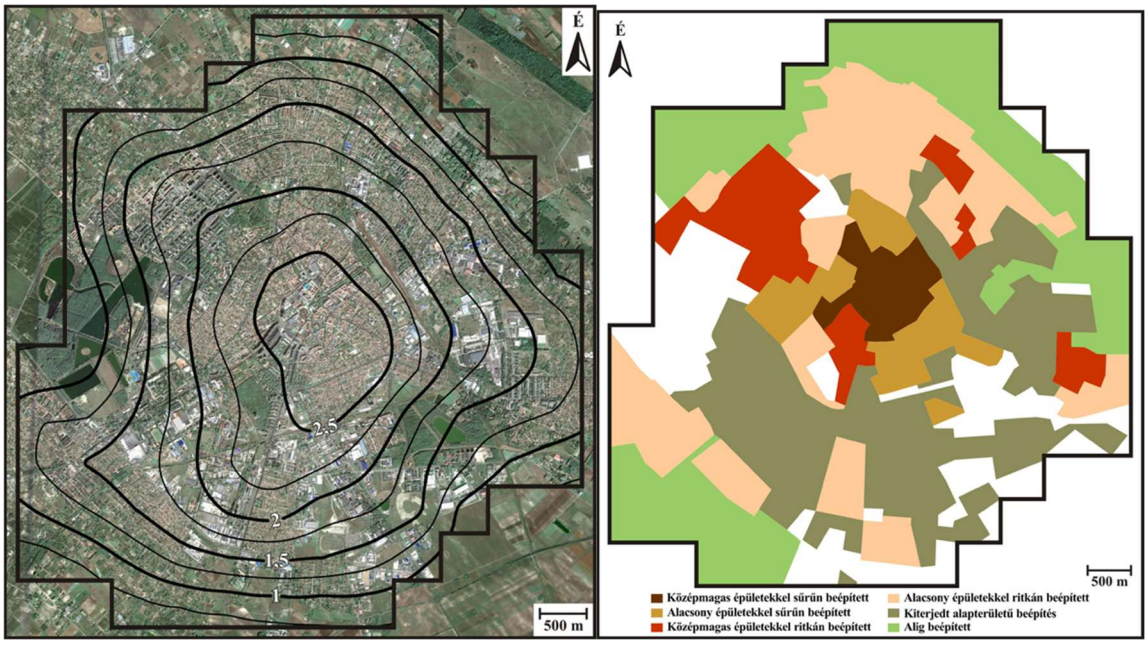
Az elöregedés mellett jelentkező másik probléma, s egyben városi szintű kihívás, a társadalom egyes rétegeinek az elszegényedése, amely a szegregáció által veszélyeztetett városrészekben, telektömbökben jelentkezik legerőteljesebben. Ezekben a városrészekben a legmagasabbak a segélyezettségi mutatók, valamint megfigyelhetők a lakóterületi problémák (pl. lakásállomány

alacsonyabb műszaki állapota, közterületek rendezetlensége), melyek leginkább a Szarkás városrészt, a Szeleifalu egyes részeit, az Erzsébet- és Kossuthváros déli részét, valamint az Ürgés területét jellemzik. Ez utóbbi területen etnikai alapú (jelentős részben romák által lakott terület) elkülönülés is tapasztalható. Ezt felismerve az Önkormányzat az elmúlt évben szociális városrehabilitációs beavatkozást kezdett el a társadalmi integráció erősítése, a közösségi aktivitás fokozása, a szociális bérlakások egy részének megújítása, valamint a lakókörnyezet rendezése érdekében.

A város szolgáltatási mixe

Meghatározó kihívást jelent a város fejlődési ütemétől elmaradó közüzemi infrastruktúra kiépítés (követő jellegű infrastrukturális beavatkozások). A statisztikai adatok alapján látható, hogy bár a 2000-es évek eleje óta jelentős előrelépést sikerült elérni a különböző közművek (pl. közüzemi ivóvízvezeték-hálózat, szennyvízgyűjtő hálózat, kisfeszültségű villamosenergia elosztó hálózat, gázellátás, távhőellátottság, önkormányzati közutak) kiépítettsége területén, ugyanakkor elmondható, hogy ez a fejlődési ütem nem csak a jelentkező helyi lakossági igényektől marad el, hanem a megyei jogú városok fejlődési dinamikájától is (2019-ben a közműolló tekintetében Kecskemét a megyei jogú városok rangsorában a 21. helyet, míg a vízhálózatba bekapcsolt lakások arányában a 11. helyet foglalta el).
A településre nehezedő infrastrukturális nyomást jól szemlélteti, hogy a város gazdasági fejlődéséből adódóan például a villamosenergia fogyasztás 2009 és 2019 között 60,88%-kal növekedett, a vezetékes gázfogyasztás 10,3%-kal, a vízfogyasztás 6,3%-kal, míg a szennyvízgyűjtő hálózatban elvezetett szennyvízmennyiség 11,2%-kal emelkedett.
A hatékony városüzemeltetés biztosítása és a közművek költséghatékony kiépítése kapcsán, a jövőben is törekedni kellene a környezettudatos-, kompakt város kialakítására, ennek érdekében pedig a külterületi építkezések visszafogására. A külterületi épületek közművekkel történő ellátása nem csak jelentős többletköltségekkel jár, de a városüzemeltetés szempontjából (pl. burkolt közutak biztosítása, ivóvíz- és szennyvízvezetékek, valamint közvilágítás kiépítése, szemétszállítás biztosítása) is jelentős erőforrásokat igényel. A külterületi építkezések számos környezetvédelmi kérdést (pl. illegális fúrt kutak, szennyvíz elhelyezés, fűtési módozatok és szokások) is felvetnek, melyek kezelése mind sürgetőbbé válhat a város számára.
Emellett jelentős kihívást jelent a városklímát befolyásoló tényezők (pl. beépítettség, burkolt felületek kiterjedése, az építkezés módja, átszellőzés, zöld- és vízfelület alkalmazása) kezelése. Ezek közül is a hősziget jelenség, mely – különösen a nyári hónapokban – a város és környezete között komoly hőmérséklet különbségeket eredményez. (123. ábra).

123. ábra: Kecskemét városi hősziget modellje

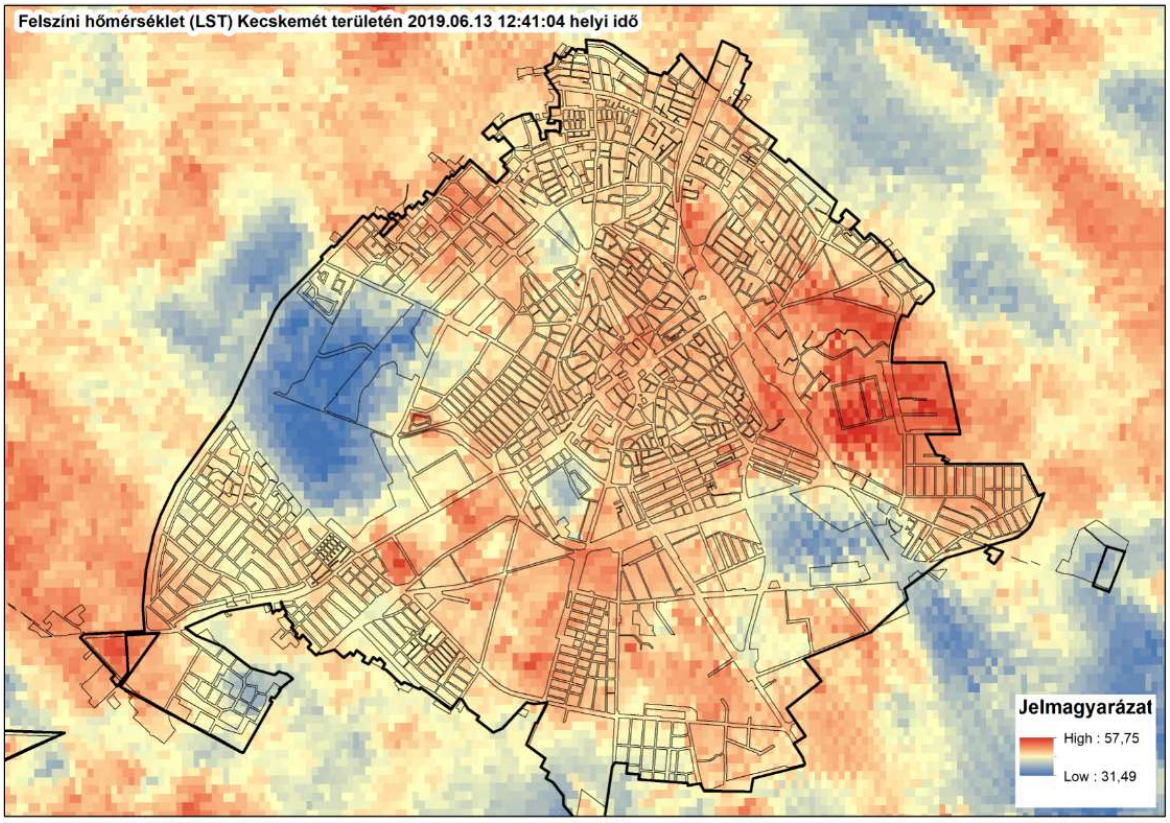

Forrás: MTA KRTK 2013.

A napsugárzás eredményeként a zöldfelületeknél mindig jóval nagyobb mértékben melegszenek fel a burkolt felületek, illetve az épületek tetőfelületei, így a nagy felbontású hőtérképeken a települési úthálózat, az ipartelepek, a nagyobb burkolt felületek (pl. parkolók, reptér) és a nagyobb épületek tetőfelületei egyértelműen kirajzolódnak (124. ábra). A kisebb felbontású hőtérképek pedig a város beépítési sűrűsége függvényében mutatja, hogy a város belső területei a legmelegebbek és kifelé haladva ez a hőmérséklet általában (ezt befolyásolhatja a talaj típusa és növényborítottsága) egyenletesen csökken. Kecskeméten ez a hőmérsékletkülönbség a legbelső és a legkülső területek között elérheti az 5º C fokot.

A felszíni hőmérsékletmérések is jól mutatják, hogy nyaranta akár 25-30 °C különbségek is kialakulhatnak a zöld területekkel rendelkező településrészek és a sűrű beépítettségű, illetve burkolt területek között. A jelzett hőmérséklet különbségek nem csak az emberi szervezetet viselik meg, de hatással vannak a városi növényállományra, az infrastruktúra elemeire (ld. túlmelegedés), az energiafogyasztásra és a település átszellőzésére egyaránt. A város mikroklímájának szempontjából kedvező tényező, hogy az északnyugati szelek friss levegő áramlását biztosíthatják a város nyugati peremén kialakított erdő- és záportározók felületének irányából, melynek jótékony hatását tervezési és szabályozási eszközökkel, illetve területhasználati és beépítési módokkal tovább lehet erősíteni.

124. ábra: *Kecskemét felszíni hőmérsékletében egy nyári napon megfigyelhető különbségek*

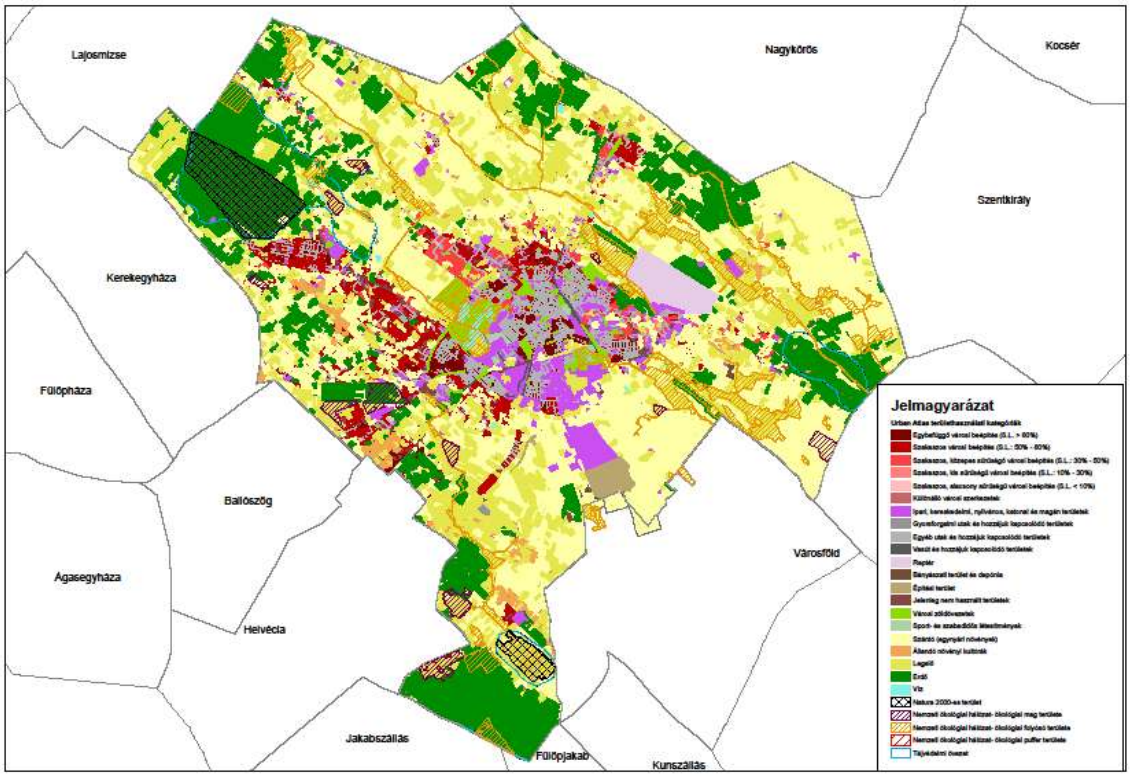
Forrás: ISS ECOSTRESS szenzor felvételei 2019.

A város gazdasága

Kecskemét gazdasági területeinek nagysága 2183,9 ha, ami a város közigazgatási területének 6,77%-át jelenti. Jellemzően a város dél-nyugati, déli területein helyezkednek, de kisebb foltokban a belterület keleti és nyugati határai mellett is kialakultak kisebb foltokban gazdasági területek. (125. ábra). Ezen területek beépítettsége jelenleg 50-60% körüli, nagyon sok az alulhasznosított, illetve felhagyott barnamezős terület.

Az ingatlan.com adatbázisai szerint Kecskemét gazdasági ingatlanainak piacán jelenleg nagy kínálat mutatkozik. A 109 eladó ipari, gazdasági ingatlan összterülete 340,89 ha, épületállományának alapterület összesen 105.787 m^2 és az eladók szerinti összértéke 40,97 milliárd forint. A bérleti piacon jelenleg kínálat kisebb volumenű (35 ingatlan). Összesen 81.085 m^2 csarnok, illetve raktár terület bérelhető, melyeknek négyzetméterre vetített bérleti díja átlagosan 1436 Ft/m^2.

125. ábra: *Kecskemét valós állapotú felszínborítottsága*

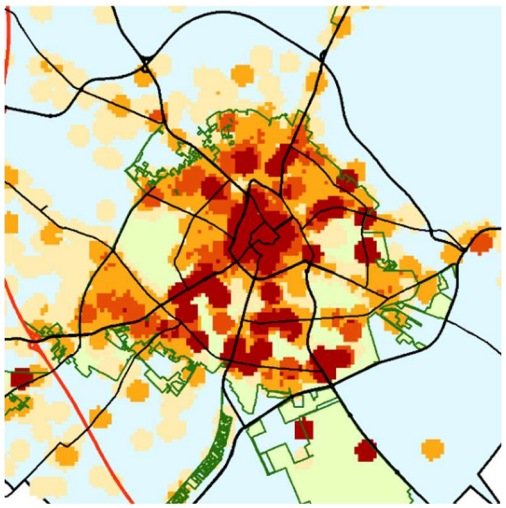

Forrás: Urban Atlas 2018.

A város gazdasági területei jelentős forgalmat indukálnak és kihatással vannak az adott városrész közlekedési hálózatának terheltségére (126. ábra). A városon belül az alkalmazotti létszám legnagyobb koncentrációját a Belvárosban és környékén figyelhetjük meg. A Nagykörút által körbezárt területen a kecskeméti székhelyű gazdasági társaságok mintegy 12.000 munkahelyet jelentettek le, de itt találhatók meg a legnagyobb pénzintézetek, biztosítók, szolgáltatók, kiskereskedelmi cégek fióktelephelyei, üzletei, valamint az intézmények és hivatalok döntő többsége is, így a jelzett terület munkahelyeinek száma megközelítheti a 18.000-20.000 főt. Emiatt az alkalmazotti-, az ügyfél-, illetve a város sugaras és körgyűrűs úthálózatából adódó tranzit forgalom a nap jelentős részében folyamatos terhelést jelent város gyűjtőútjain.

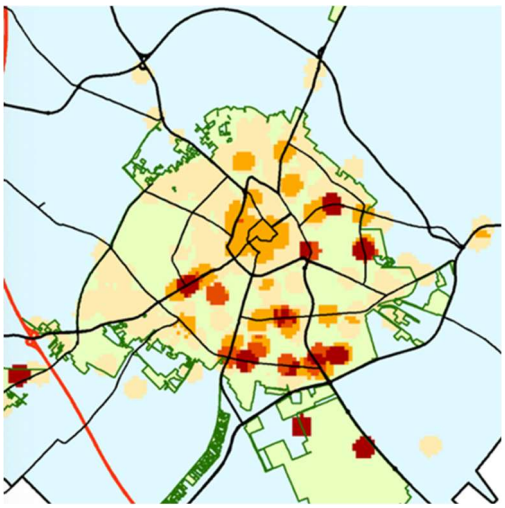
A város 1 milliárd forint feletti árbevétellel rendelkező vállalatainak térbeli elhelyezkedését vizsgálva megállapítható, hogy azok legnagyobb koncentrációja az 52. sz. főút és a Szolnoki út által kirajzolt ÉK-DNy irányú tengelyen, illetve attól délre, ezen belül is a Szent László Város iparterületein (Nyugati iparterület, Déli iparterület) jelentkezik, elsősorban a Mindszenti és Szent László körutak mentén. Ezek a munkahelyek elsősorban a műszakváltások idején, illetve a termeléshez kapcsolódó logisztikai tevékenységből adódóan gerjesztenek jelentős forgalmat a hozzájuk vezető városi gyűjtőút hálózaton, valamint a főbb országos áruforgalmi (M5 autópálya, 5. sz., 52. sz., 44. sz., 54. sz., 441. sz. főutak) irányokból (127. ábra).

126. ábra: *A kecskeméti székhelyű cégek hőtérképe a foglalkoztatottak alapján*

Forrás: OPTEN adatbázis 2019.

127. ábra: *1 milliárd forint feletti árbevétellel rendelkező Kecskeméti székhelyű cégek területi elhelyezkedése*

Forrás: OPTEN adatbázis 2019.

Az önkormányzat gazdálkodása

Az önkormányzatnak kiemelt üzletpolitikai és városfejlesztési érdeke fűződik a közszolgáltatások minél magasabb műszaki színvonalon történő ellátásához, melynek kiemelt eszköze a műszaki infrastruktúra gyarapítása, fejlesztése. A műszaki infrastruktúra elhelyezésére szolgáló területek kialakítása az önkormányzati vagyongazdálkodás feladata. Az üzleti vagyon értékesítése, hasznosítása az önkormányzati saját bevételek egyik forrása, amely a kötelező és önként vállalt feladatok ellátásának finanszírozását szolgálja. A vállalkozói vagyon értékesítése, hasznosítása – Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve (2013-2020) alapján – nem eredményezheti az önkormányzati vagyon felélését.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonában lévő ingatlanok forgalomképesség szerinti megoszlását, darabszámát és becsült forgalmi értékét az önkormányzat ingatlankatasztere alapján tekinthetjük át. Az adatbázis szerint a város önkormányzata 2019. december 31-én 13.128 önálló helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlannal rendelkezett (Ez több mint duplája a 2012-ben nyilvántartott ingatlanoknak) – ez az összesítés nem tartalmazza a lakócélú ingatlanok (1460 db-os) állományát és becsült piaci értékét – melyeknek összes becsült forgalmi értéke több mint 453 milliárd forint volt (amely közel 290 milliárd Ft-tal magasabb érték, mint a 2012-es) (49. táblázat).

***49. táblázat**: Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok főbb jellemzői (2019)*

Megnevezés	Az ingatlanok száma (db)	Terület nagysága (m²)	Becsült értéke (eFt)
Forgalomképtelen törzsvagyon			
Zöldterület	335	3 026 419	11 705 137
Közlekedési területek (utak, kerékpárút, járda, pihenőhely)	7 745	13 048 219	37 162 761
Vízelvezető árok	53	38 331	119 961
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon			
Csapadékcsatorna + bekötővezeték	183	19 286	2 271 976
Vízvezetékek (főnyomóvezetékek, elosztóvezetékek, bekötővezetékek)	-	495 203 m	135 105 710
Elválasztó és egyesített rendszerű szennyvízcsatorna	-	482 146 m	122 481 402
Közoktatási intézményi épületek (óvoda, iskola, kollégium)	73	662 841	52 970 568
Kulturális intézmények	24	202 089	10 681 275
Szociális intézmények (idősek ellátása, bölcsőde, hajléktalanok ell.)	19	161 081	2 591 485
Egészségügyi intézmények	13	19 024	1 521 310
Erdő	49	1 254 733	9 740 443
Temető (7 működő, 3 lezárt)	7	414 147	453 654
Forgalomképes ingatlanok			
Beépítetlen terület	4 258	15 565 251	60 628 908
Termőföld	347	2 700 355	500 718
Kereskedelmi és szolgáltatási épületek	22	129 219	5 088 813
Összesen	***13 128***	***37 240 995***	***453 024 121***

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város PH. 2020.

A 2012-es adatokkal összehasonlítva megállapítható, hogy a legnagyobb változások a forgalomképtelen „közlekedési területek” számában, valamint a forgalomképes beépítetlen területek számában, területének kiterjedésében és becsült értékének növekedésében voltak. Örvendetes, hogy ha csak kis mértékben is, de 2012-höz képest – a jelentős infrastrukturális fejlesztések ellenére is – növekedett a zöldterületek kiterjedése (47.822 m2-rel).

A fejlesztéseknek köszönhetően jelentősen bővült a korlátozottan forgalomképes törzsvagyonon belül, a műszaki infrastruktúrához köthető vagyonelemek kiépültsége (csapadékcsatorna + bekötővezeték, vízvezetékek, szennyvízcsatorna), s ezzel együtt az értékük is (2012-höz képest több mint 221 milliárd Ft-tal), amely 2019 év végén meghaladta a 259 milliárd Ft-ot. Az intézményállomány területén az átszervezéseknek köszönhetően 2012-höz képest csökkent az önkormányzati vagyonkezelésben lévő közoktatási (-25), szociális (-2) és egészségügyi (-1) intézményi épületek száma, ugyanakkor növekedett a kulturális (4 új egység) intézmények száma.

Kedvező folyamatként értékelhető, hogy 2012-höz képest jelentős értéknövekedés (60 milliárd Ft) mutatható ki a forgalomképes ingatlanok körében, amely domináns módon a beépítetlen területek körében realizálódott.

Az önkormányzat tulajdonában lévő 1.460 lakás épületeinek átlagéletkora meghaladja az 50 évet, melyen belül az ingatlanállomány, több mint 35%-a 1945 előtt épült (50. táblázat). A bérlakás-állomány karbantartása, felújítása ezért is kiemelt fontosságú, amit nehezít, hogy több ingatlan is műemléki védettséget élvez.

50. táblázat: Az önkormányzat tulajdonában lévő épületek kormegoszlása

Az építés időpontja	Darab	%
1900 előtt	40	14,76
1901-1945	58	21,40
1946-1959	28	10,33
1960-1969	64	23,62
1970-1979	34	12,55
1980-1989	42	15,50
1989 után	5	1,84
Összesen	***271***	***100,00***

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

A vizsgált időszakban Kecskemét ingatlanpiacának kínálati oldalát az alábbi elemek határozzák meg: a meglévő lakásállomány nagysága, egy adott évben épített új lakóingatlanok száma, valamint az adott évben kiadott építési engedélyek, illetve az egyszerű bejelentések számossága.

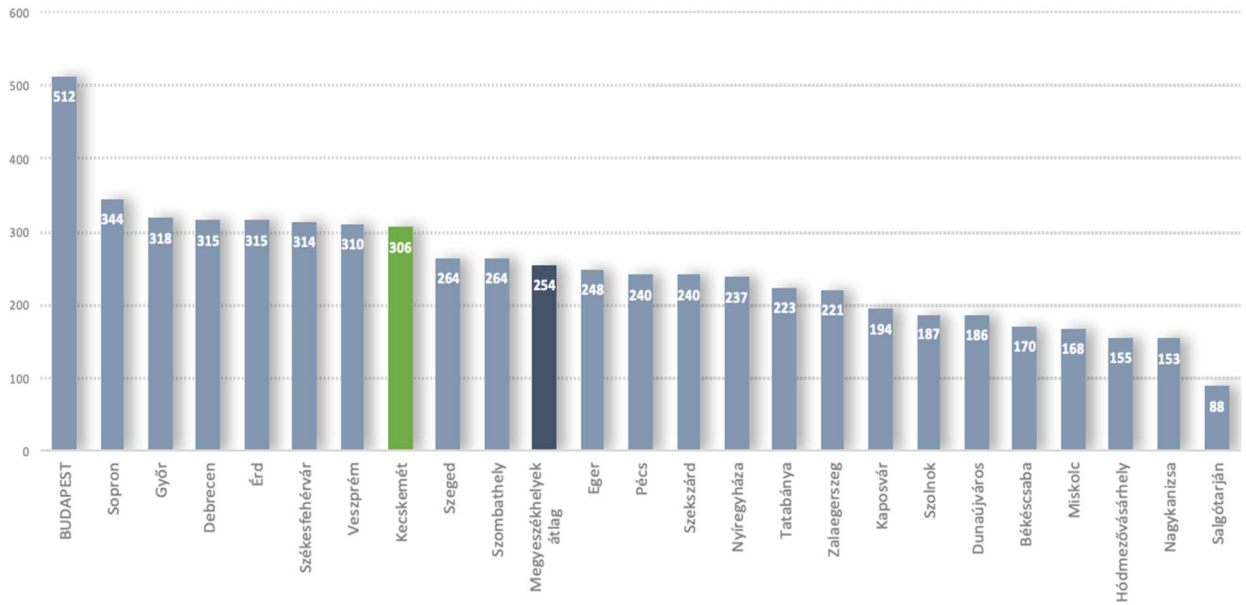
A meglévő lakásállományt és az adott évben épített lakóingatlanok számát vizsgálva az állapítható meg, hogy lakásállomány növekedése 2010-ig stabil, éves szinten átlagosan 1 százalékpontos növekedés mellett bővült 2011. évi népszámlálást során a lakások száma feltehetően korrigálásra került, ezzel közel 6 százalékpontos, elsősorban technikai növekményt okozva a lakásállományi arányban. 2011-től a lakásállomány növekedése egészen 2017-ig sokkal kisebb ütemben, 0,5 százalékpont alatti emelkedés mellett folytatódott. A 2016-ban meghozott kormányzati intézkedések következtében jelentősen megnövekedett építési beruházásoknak köszönhetően a lakásállomány növekedése visszatért az 1 százalékpontos növekedési ütemhez.

A lakásállomány megújulását vizsgálva az állapítható meg, hogy a megújulás nagysága 2015-ig fokozatosan csökkent a kedvezőtlen makro- is mikrogazdasági folyamatoknak köszönhetően. A 2016-os kormányzati intézkedéseknek köszönhetően ez a trend megváltozott, és az 1000 lakásra jutó új lakások száma 3 év alatt a 2006. évi szintre emelkedett, amit 2019-ben az országos ingatlanpiaci folyamatoknak megfelelő enyhe csökkenés követett.

A kínálati oldal tekintetében 2014 és 2019 között a lakásállomány 2,32%-kal növekedett, ami öt év távlatában kisebb növekedést jelent. Ez elsődlegesen a válságot követő (2010-2015 közötti) mérsékelt építési kedvvel magyarázható (129. ábra). Az építést támogató jogszabályi környezet kialakítását követően 2015. évi szinthez képest 2018-ra ötször nagyobb lett az egy évben átadott új lakások száma, valamint jelentősen növekedett az egy évben kiadott építési engedélyek és egyszerű bejelentések száma. 2019. évtől ugyanakkor jól látható az 5%-os ÁFA kivezetéséből adódó csökkenő tendencia is.

Az ingatlanpiac árainak alakulását vizsgálva megállapítható, hogy az egyre nagyobb árolló miatt, a főváros és a megyei jogú városok közötti árrés 2018-ban már meghaladta az 50%-ot (128. ábra). Kecskemét árszínvonala a többi megyei jogú várossal való összevetésben az első harmadban foglal helyett, közel 20%-kal meghaladva az átlagot.

128. ábra: Főváros és megyei jogú városok átlagos ingatlanárai (2018)

Forrás: KSH Ingatlan adattár alapján, saját szerkesztés

Az ingatlanpiac keresleti oldalát vizsgálva az állapítható meg, hogy a 2014 és 2018 közötti időszak jelentős átrendeződést jelentett az egyes ingatlantípusok esetében. Ennek eklatáns példája az, hogy a korábban keresettnek számító családi házak piacán a 2014-2018 közötti időszakban a tranzakciók száma gyakorlatilag stagnált, aminek eredményeként a családi házak négyzetméter árának növekedése alulmaradt a többi háztípushoz képest. Érdemes kiemelni ugyanakkor azt a tényt is, hogy a panellakások esetében viszont 2015. évi szinthez képest közel háromszoros, stabil keresletnövekedés jelentkezett, aminek következtében a panellakások árai a 2012. évi mélyponthoz képest 128%-kal emelkedtek meg. A jelentős kereslet egyben azt is

eredményezte, hogy a panellakások négyzetméter árai 2018-ban 11%-kal haladták meg a családi házak négyzetméter árait.

Az 5%-os forgalmi adó kivezetése, valamint az új építésű lakások volumenének csökkenése a piac átalakulását idézte elő, így Kecskeméten is mind a vevői, mind az eladói oldal részéről az elmúlt időszakban kivárás volt érzékelhető. A szerény kereslet következménye, hogy az ingatlanok értékesítési ideje jelentősen megnövekedett.

Ez a változás nem csak az eladásra szánt ingatlanok piacát érintette, hanem hasonló hatást gyakorolt a bérleti piacra is. 2019-ben az új lakások bérleti piacán 31%-os áresés következett be, míg a használt lakások bérleti áraiban is 3%-os visszaesés volt tapasztalható. 2020. első negyedévének adatai alapján a használt lakások esetében tovább csökkentek a bérleti díjak, ugyanakkor az új lakások bérleti díjainál közel 5%-os emelkedés volt tapasztalható.

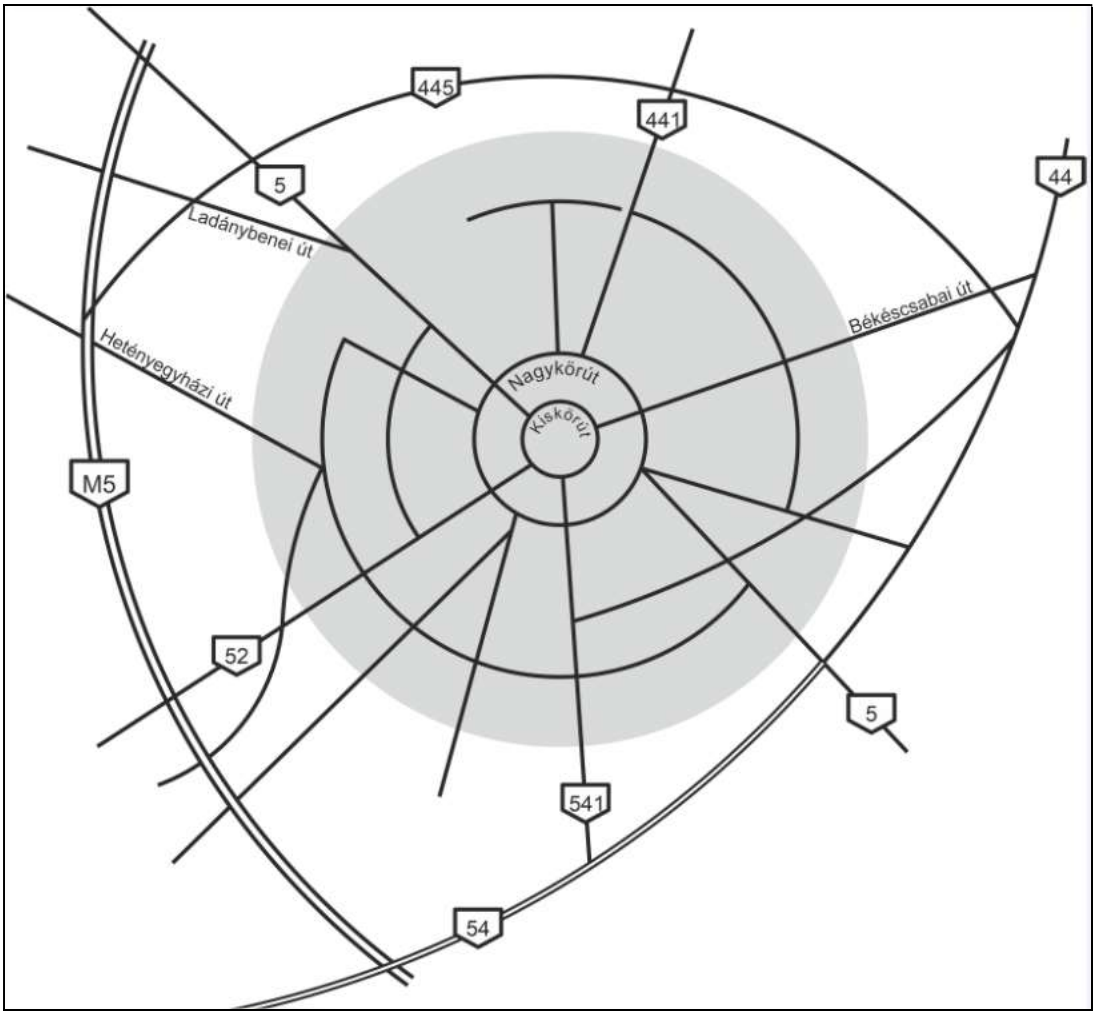
Városi közlekedés

A város térszerkezeti vázát képező úthálózat gyűrűs-sugaras szerkezetű. A város sugaras irányú úthálózatát jellemzően országos főutak alkotják. A sugaras úthálózat közötti kapcsolatot megteremtő gyűrűs elemeket jelenleg a Kiskörút és a Nagykörút jelentik. A város terveiben további három gyűrű kialakítása is szerepelt, melyek vagy részben, vagy teljes egészében valósultak meg (129. ábra).

Már a 20. század elején megfogalmazódott egy újabb „harmadik körútgyűrű” megvalósításának gondolata. azonban csak a nyugati (Akadémia körút – Csabay Géza körút) és északi (Mikszáth Kálmán körút) darabjai, illetve a déli része (Mindszenti körút – Klebelsberg Kunó út) készült el. Mivel az Akadémia és Mikszáth Kálmán körút, valamint az Izsáki és Halasi út között hiányzik az összeköttetés, így a körútszakasz szerepe elsősorban a szomszédos városrészek közötti kapcsolat megteremtésére korlátozódik, hálózati közlekedési szerepköre jelenleg alárendelt.

A negyedik gyűrű a „Királyok körútja”, amely a város külső negyedeit lenne hivatott összekapcsolni (Mátyás király körút, Nagy Lajos király körút, Károly Róbert körút, III. Béla körút, Csalánosi út, illetve Vízmű út, Könyves Kálmán körút, Szent László körút). A körút sugárirányú közúthálózati szakaszok tehermentesítő és – városrészek közötti – kapcsolaterősítő szerepkörének használhatóságát azonban rontja, hogy a keleti és nyugati része között (Miklovics-telep és Bogovicsfalu) hiányzik a hálózati kapcsolat. Nincs megoldva továbbá az összeköttetés a Mátyás király körút és a Nagy Lajos király körút között

129. ábra: Kecskemét közúthálózatának sematikus ábrája

Forrás: Saját szerkesztés 2020

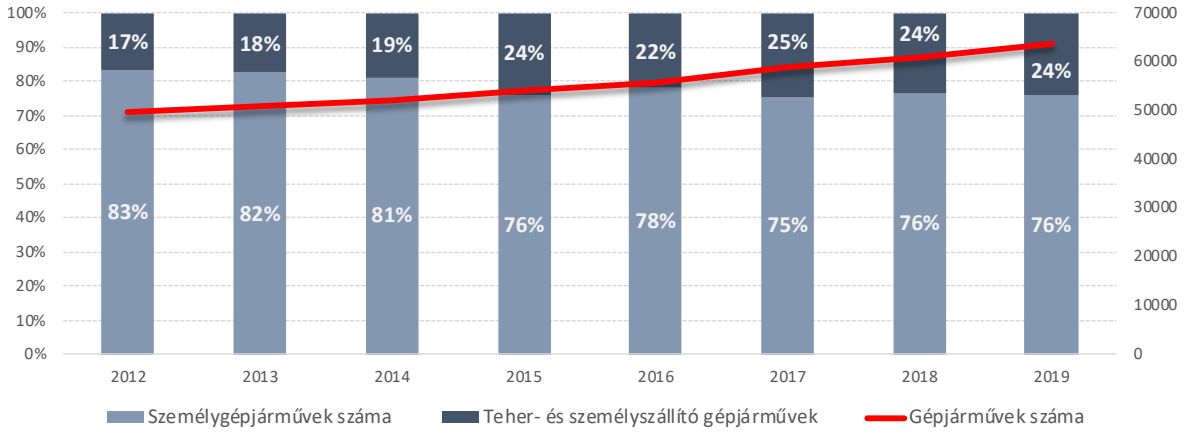
Az ötödik gyűrűt a városi elkerülőút (445. sz. főút) jelenti, mely a várost megkerülő országos közúthálózati elemekkel (m5 autópálya, 44. és 54. számú főutak) együtt egy önálló körgyűrűt alkot. Az elkerülőút teljes hosszában történő kiépítésével és a 54. sz., illetve 44 sz főutak 2x2 sávos továbbfejlesztésével a körgyűrű a szerepét teljes mértékben be tudja tölteni.

Kecskemét gazdasági és logisztikai szerepkörének növekedése, az időközben végrehajtott közlekedésfejlesztési beruházások tágították a város vonzáskörzetét, ezzel egyidejűleg növelve a napi ingázók számát. A bővülő foglalkoztatás és a növekvő ingázás mellett, az ipari termelés növekedésének következtében megugró szállítási igény jelentősen befolyásolta a város forgalmi viszonyait és fokozott kihívás elé állítja a város közúti hálózatát.

Ennek egyik oka, hogy a gazdasági növekedésből származtatható lakossági jólét hozzájárul a városban nyilvántartott gépjárművek számának dinamikus emelkedéséhez (2012 és 2019 között 28,7%). Ugyanakkor az elmúlt időszakban a gépkocsiállomány egy strukturális változáson

is keresztül ment. A személygépkocsik és a teher- és a személyszállító járművek arányát vizsgálva megállapítható, hogy míg 2012-ben a tehergépjárművek aránya még csak 17% volt az összes gépjárművön belül, addig ez az arány 2017-2019 között már közel 25%-ra nőtt, ami egyértelműen a város termelési kapacitásának növekedését, áruszállítási igényeinek, s ezzel együtt logisztikai szerepkörének erősödését támasztja alá (130. ábra).

130. ábra: *Kecskeméten regisztrált gépjárművek száma és a személygépkocsik, illetve teher- és személyszállító gépjárművek aránya*

Forrás: KSH T-STAR adatbázis, KMJV Polgármesteri Hivatal 2020.

A városi gépjárműforgalom növekedésének megállapítására, az országos közúthálózat forgalmi terhelésnek, mérésen alapuló vizsgálata szolgált. A Magyar Közút forgalmi mérőpontjainak adatai egyértelműen bizonyítják, hogy a meghatározó K-Ny-i irányú tranzit útvonalak és a nagyobb munkaerőkibocsátó települések irányából tapasztalhatunk jelentős forgalomnövekményt. Az adatokból azonban az is megfigyelhető, hogy a városon belül jelentős szerkezeti, forgalmi eltolódások következtek be. A korábbi erőteljes észak-dél irányú forgalmi terhelés, egyre inkább átalakult, módosult, s formálódik egy mind határozottabb K-Ny (52. sz. és 44. sz főútak) és egy ÉNY-DK irányú forgalmi tengely, melynek kitüntetett országos közúti elemei az 5. sz. főút, a Halasi út, valamint a Nagykörút déli szakaszai (Árpád-, Kossuth- és Erzsébet körút). Érdemes kiemelni az egyéb belterületi egységek (Méntelek, Kadafalva, Hetényegyháza) irányából kialakuló többlet terhelést is, ami jellemzően 25 és 37% közötti növekedést mutat 2014 és 2019 viszonylatában.

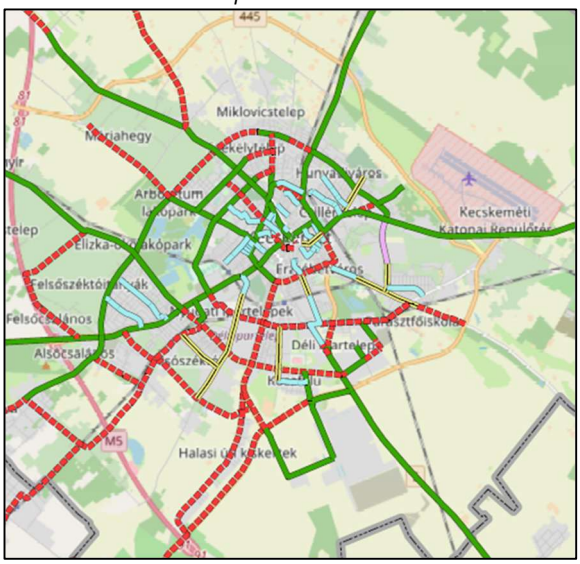
A település helyi közúti közösségi közlekedési szolgáltatás a teljes közigazgatási terület vonatkozásában összességében megfelelő, bár több újonnan kialakított lakóterület esetében az elérhetőség és lefedettség nem megfelelő, leginkább a közösségi közlekedést lehetővé tevő közutak hiánya miatt. Az elmúlt évek gazdasági-társadalmi folyamatai, a környezetvédelem erősítésének igénye és az egyre gyakoribb forgalmi torlódások rámutattak arra, hogy a kecskeméti közösségi közlekedés szerepét növelni szükséges, az ehhez nélkülözhetetlen feltételrendszer (megfelelő közlekedési keresztmetszetek biztosítása, dinamikus buszsávok kialakítása, kompakt város elvének előtérbe helyezése, a beruházások térbeli helyének irányítása) javítása pedig időszerű.

A közúti kapcsolatokon kívül Kecskemét jelentős vasúti hálózattal is rendelkezik. A vasútvonalak a várost félkör alakban veszik körül és a közúthálózatot számos helyen keresztezik. A kereszteződések közül 3 kivételével (egy alul- és két felüljáró), valamennyi szintbeni, és ez utóbbiak 10 helyen akadályozzák a helyi közösségi közlekedést. Az elmúlt években számos tanulmány született a közigazgatási területen belül elhelyezkedő, alulhasznosított vasúti pályák közösségi közlekedésbe történő bekapcsolásának lehetőségeiről. Ezek megvalósítása azonban a részletes tervek és a felújításhoz, illetve működtetéshez szükséges források miatt nem következett be.

A város kerékpárforgalmi létesítményeinek hossza az elmúlt évtizedben folyamatosan növekedett. A város jelenlegi épített kerékpárút hálózata, követve a közúthálózat mintáját gyűrűs-sugaras szerkezetű, kiegészülve a kevésbé forgalmas, éppen ezért biztonságosan kerékpározható utcákkal, lakóutakkal. Sajnos a – zömében főutak mellett – kialakított kerékpárutak sok helyen megszakadnak, így összefüggő hálózatról egyelőre nem beszélhetünk.

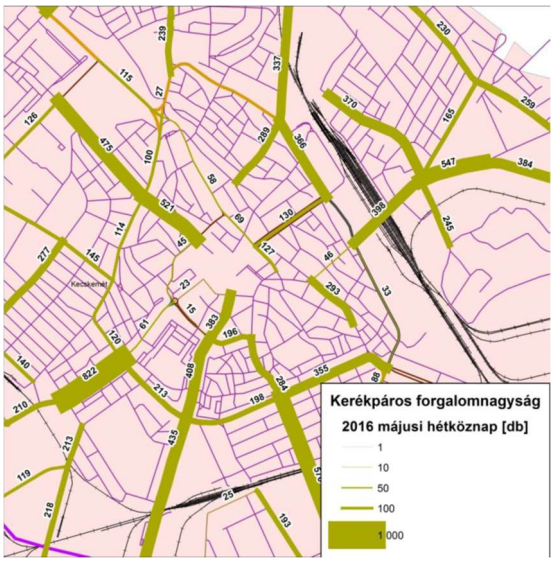
Különösen igaz ez a megállapítás, ha összevetjük a meglévő kerékpár-hálózatot a valós kerékpáros forgalom irányaival és nagyságaival (131. és 132 ábrák). Jól látható, hogy a meglévő kerékpárúthálózat (zöld szín) csak részben fedi le a tényleges kerékpáros forgalom igényeit. Talán a legnagyobb problémát az Irinyi utca jelenti, amely a széchenyivárosi lakótelep és Belváros közötti tengelyben helyezkedik el. A kerékpáros forgalom ezt a természetes közlekedési folyosót használja, annak ellenére, hogy az utca keresztmetszeti kialakítása jellemzően igen szűk önálló kerékpárút kialakítására. A másik ilyen kritikus tengely a Halasi út és a Batthyány utca, ahol szintén nem épült ki még önálló kerékpárút, bár az utak keresztmetszeti adottságai ezt lehetővé tennék. A harmadik jellemző példa a Könyves Kálmán és Szent László körutak tengelye, amely a város Déli Iparterületének megközelítését biztosítja. Néhány szűkebb keresztmetszettől eltekintve az utak adottságai szintén lehetővé tennék biztonságos kerékpárút kialakítását.

131. ábra: *Kecskemét meglévő és tervezett kerékpárúthálózata*

Forrás: KMJV Polgármesteri Hivatal 2021.

132. ábra: *Kerékpáros forgalom nagysága 2016*

Forrás: SUMP, KTI 2016.

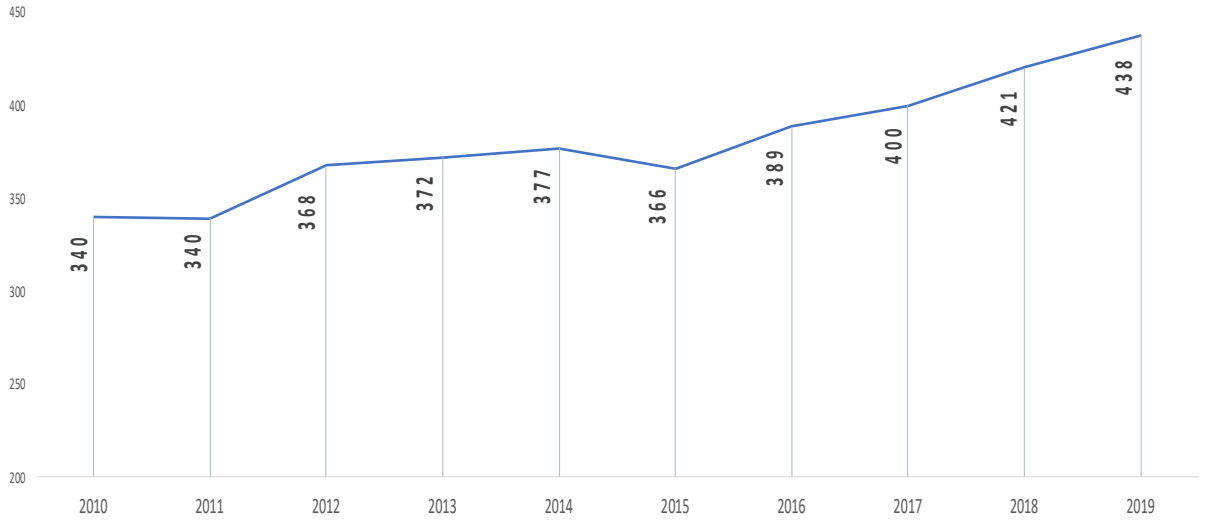
Fontos kiemelni még, hogy egyre nagyobb igény jelentkezik a vasútállomások és a helyközi buszállomás- és megállók környékén B+R parkolók kialakítására. Ez azért is üdvözlendő, mivel a 2021-2027 közötti programozási időszakban a kiemelt figyelmet kap az elővárosi vasúti létesítmények és a hozzájuk kapcsolódó infrastruktúra, így a B+R parkolók fejlesztése.
Kecskemét térségében az elmúlt években több, településeket összekötő kerékpárút is épült. Azonban ezek a térségi kapcsolatok még hiányosak, teljes hosszában kiépített kerékpárutak csak Nagykőrös, Városföldet és Kerekegyháza közigazgatási területét érik el. Mind az OTrT mind BKMTrT egy országos jelentőségű kerékpárutat tervez - „Jászok, kiskunok földje kerékpárútvonal" (Jászberény – Cegléd – Nagykőrös – Kecskemét – Bugacpuszta). A kerékpárút egy része már kiépítésre került azonban a korábban jelzett, város centrumából kivezető Halasi úti szakasz még kiépítésre szorul

A város igazi gyalogos zónája a Főtér, melyet a kiskörút ölel körül, gyakorlatilag elszigetelve azt a többi gyalogos övezettől. Nagy gyalogos forgalmat bonyolít le a Rákóczi út, Nagykőrösi utca, Kápolna utca, Petőfi Sándor utca, Deák Ferenc tér, Batthyány utca, melyek mindegyike sugárirányban kapcsolódik a belvároshoz. Az elmúlt évek és napjaink lakossági kérdőíves felmérései rávilágítottak arra, hogy jelentős igény mutatkozik Kecskeméten a szabadtéri közösségi terek és rekreációs célú zöldfelületek, közparkok növelésére, a kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek javítására.

A város parkolási rendszere egypólusúnak mondható, a parkolók nagy hányada a főbb intézményekhez és forgalomvonzó létesítményekhez került kiépítésre, melyek nagy része a

belvárosban, a széktói sportközpont környezetében és a nagyobb bevásárlóközpontok körül találhatók. Figyelembe véve a személygépkocsiállomány dinamikus növekedését, valamint a város lakosságszámának utóbbi években tapasztalható csökkenését, nem meglepő, hogy az elmúlt évtizedben az 1000 lakosra vetített személygépkocsik számában jelentős növekedést (28,8%) regisztrálhattunk (133. ábra).

133. ábra: *1000 lakosra jutó személygépkocsik számának változása Kecskeméten*

Forrás: KSH T-STAR adatbázis

A kiugróan magas növekedési ráta arra hívja fel a figyelmet, hogy az utóbbi években– jellemzően a nagykörúton belüli területeken – létesített több száz felszíni parkoló sem tudja fedezni a dinamikusan gyarapodó (2010 és 2019 között több mint 12.700 darabbal bővült a Kecskeméten regisztrált személyautók száma) személygépkocsi állomány miatt keletkező parkolási igényeket. Könnyen belátható, hogy a belvárosi munkahelyek és forgalomvonzó létesítmények széttelepítése nélkül (erre nagyon pici az esély) újabb felszíni parkolóhelyeket csak az épület-, és zöldfelületiállomány rovására lehetne létrehozni, ami már rövidtávon is komoly konfliktusokhoz vezetne. Az összképhez azonban hozzátartozik, hogy több közlekedésfejlesztési és köztér rehabilitáció (pl. Intermodális központ kialakítása, Noszlopy Gáspár Park fejlesztése, Széchenyi tér rehabilitációja, az elővárosi közlekedési rendszer fejlesztéséhez kapcsolódó városszéli P+R parkolók) elhúzódásával, valamint egyes ingatlanfejlesztések elmaradásával (pl. a volt KTE pálya területén tervezett kereskedelmi létesítmény megépítése), nem tudtak megépülni a korábban tervezett parkoló-kapacitások

Összességében elmondható, hogy az eddig elért eredmények ellenére, a város hiányzó közúthálózati struktúrája és jelenlegi közlekedési rendszere – amely részben öröklött probléma

– további fejlesztéseket igényel, melyek a jelentős fejlesztési forrásigény és a beavatkozások komplexitása miatt, hosszabb időt vesznek igénybe.

Ki kell emelni, hogy a közlekedési ágazat komplex, fenntartható fejlesztése önmagában nem, csak a kapcsolódó városi léptékű stratégiai döntésekkel (pl. kompakt város kialakítása, közlekedésfejlesztési koncepció újragondolása különös hangsúllyal az elővárosi közlekedés komplex, városrégiós szintű fejlesztésére, SUMP felülvizsgálata, környezet- és klímavédelmi vállalásoknak történő megfelelés,) együtt kezelhető hatékonyan. Emellett mindenképpen célszerű megvizsgálni egy új, rendszerszintű városi parkolási struktúra kialakításának lehetőségét, melynek központi elemei: a nagy mennyiségű személygépkocsi elhelyezésére alkalmas, multifunkcionális épületek/építmények (pl.: automata parkolási rendszerek, parkolóházak, felszín alatti parkolók), alközpontokhoz, közlekedési csomópontokhoz kapcsolódó P+R rendszerek, valamint a belvárosi felszíni parkolás visszaszorítására tett intézkedések (pl. szabályozási és díjfizetési kérdések áttekintése) lennének.

Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Kecskemét zöldfelületi rendszerének karaktere az alábbi 51. táblázatban került összefoglalásra.

51. táblázat: *Kecskemét zöldfelületi rendszer területi elemei*

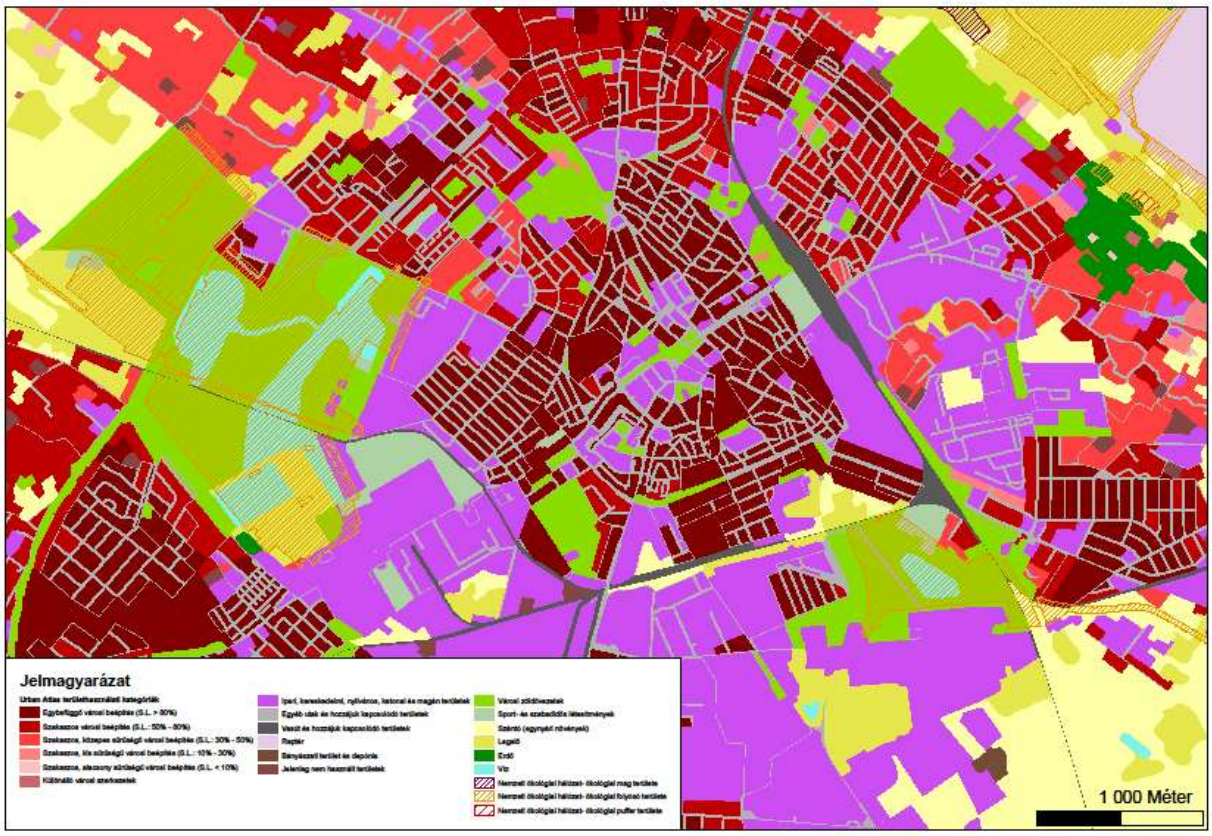
Típus	Típus Zöldfelületi elem	terület, ha
Közhasználatú rekreációs erdők, gyepek	Csalánosi parkerdő	67,1
	Egymilliomodik parkerdő	3,8
	Kápolna rét	19,6
	Kápolna rét melletti parkerdő	13,9
közparkok, közkertek, lakótelepi zöldfelületek	Városi, városrész szintű közparkok (külön táblázatban részletezve)	27,7
	Széchenyiváros lakótelep közterületei	52,9
	Műkertváros lakótelep közterületei	3,2
	Árpádváros lakótelep közterületei	16,3
	Hunyadiváros lakótelep közterületei	5,6
	Homokbánya közterületei	2,81
Jelentős zöldfelületi intézmények	Arborétum a Mária kápolnával	61,6
	Szabadidőközpont	95,8
	Csalánosi erdő	136
	Nyíri erdő - Mogyorós tölgyes	750
	Botanikus kert	1,1
	Vadaskert	2,3
	Széktói stadion	6,1
	Uszoda és élményfürdő	6,03
	Műkerti sporttelep	12,7
	Golfpálya	35,6
	Köztemető	32,4
	Református temető	7,9
	Izraelita temető	0,6
	Kegyeleti temetők (Szentháromság, Evangélikus, Szovjet)	12,3
Közhasz-nálatra nem szánt erdők	Vízmű véderdők	71,1
	Nyíri erdő	698,6
	Matkói erdő	639,1

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város PH. Várostervezési Osztály 2020.

Kecskemét belterületi zöldfelületi rendszerét az apró, mozaikos elrendeződésű közparkok, közkertek, jellemzik. Nagyobb összefüggő tömbökben elhelyezkedő zöldfelület jellegű különleges területek, közjóléti erdők a belterület ÉNY-i részén találhatók (az ún. „zöld ék"), emellett kisebb mértékben a délkeleti városhatárnál (134. ábra). A zöldfelületek városon belüli

eloszlása eléggé egyenlőtlen. A közparkok, közkertek mind mennyiségükben, mind elhelyezkedésükben, mind pedig potenciájuk kihasználásában (ld. minőség) nem érik el a kívánt szintet. A városi zöldfelületi rendszerben hiányosságok tapasztalhatók.

134. ábra: Települési zöldfelületi rendszer - Kecskemét belterület valós állapotú felszínborítottsága szerint

Forrás: Urban Atlas 2018.

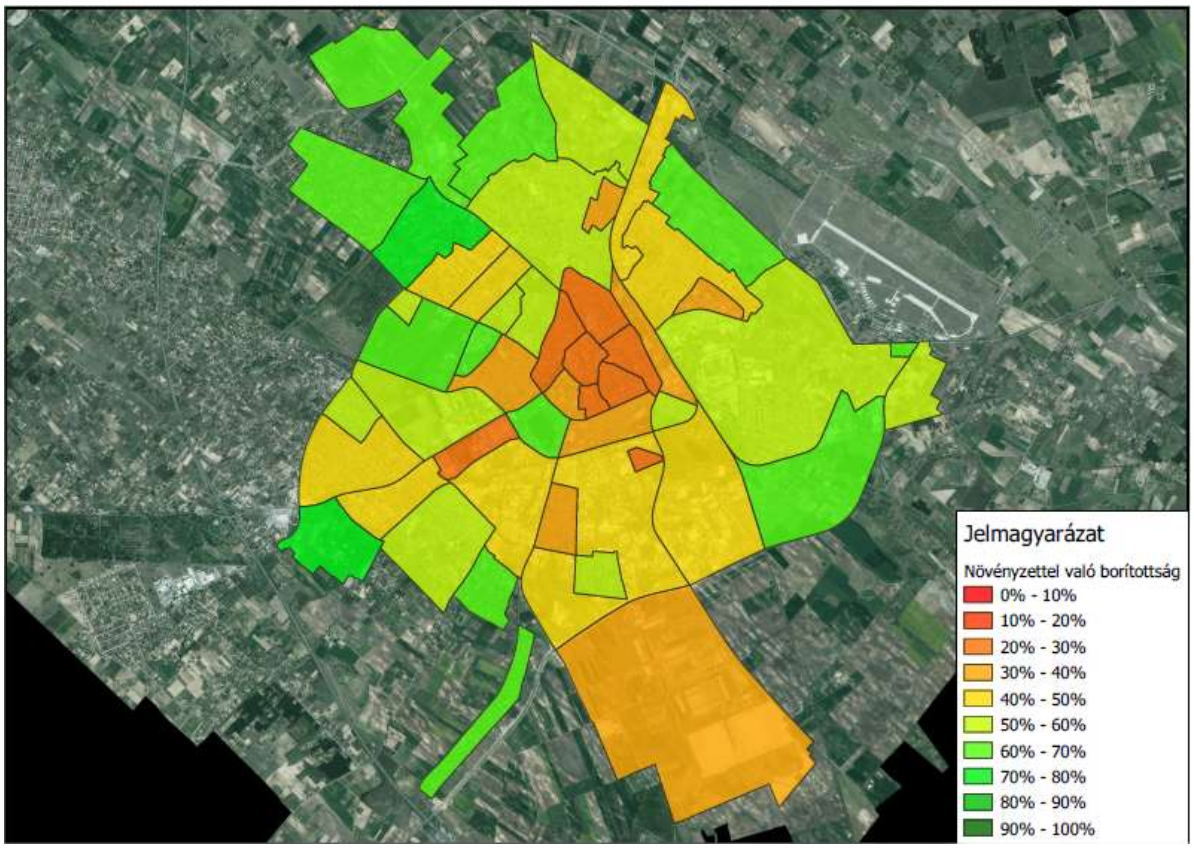
A Kecskeméten élő 110.373 fő lakossal számolva, a belterületi zöldterületi ellátottság (75,75 ha közpark közvagyont alapul véve) 6,86 m2/fő – alacsony. A WHO ajánlása (Russo A, Cirella GT 2018) az egy főre eső zöldterület nagyságának minimumaként a 9 m2 /főt, ideálisként az 50 m2 /főt határozott meg.

A településen vizsgált közhasználatú közparkok, közkertek, közterek tekintetében elmondható, hogy számuk kevés és még a meglévőknél is – a legtöbb esetben – hiányzik a szakszerű kialakítás, hiányos a kiépítettségük és növényfedettségük. Az említett problémák akadályozzák, hogy a települési közparkok, közkertek és közterek biztosítsák minden városrész lakosai számára a mindennapi felfrissüléshez, szabadidős tevékenység eltöltéséhez szükséges megfelelő helyszínt, így nem tudnak hozzájárulni a közösségi találkozóhelyek biztosításához sem. Ezért fejlesztésük javasolt.

A városban az összefüggő fasorok, zöldsávok csak szakaszosan találhatók meg, ezek hiánya következtében hatékony, közvetlen kapcsolat nem biztosítható a tömbszerű zöldfelületi létesítmények és a pontszerűen elhelyezkedő belterületi zöldfelületi egységek között, így a környező erdők, természeti területek és egyéb kondicionáló zöldfelületekkel való kapcsolat sem folyamatos. A vonalas zöldfelületi elemek hiányainak pótlása, fejlesztése szükséges a zöldfelületi elemek rendszerré fejlődése, ezáltal hatékonyságának növelése érdekében. Az utcafásításra ajánlható fajok listája – amely már figyelembe veszi a klímaváltozás várható hatásait is – elkészült, amely a Kecskemét Megyei Jogú Város településképének védelméről szóló 16/2017. (IX.21.) önkormányzati rendelet 6. mellékletében közzétételre került.

A településen belül megfigyelhető, hogy az egyes városrészek zöldfelületi ellátottsága eltérő (135. ábra). A zöldfelületek használati és esztétikai értéke is jelentős eltéréseket mutat városrészenként.

135. ábra: *Kecskemét központi belterület zöldfelületi ellátottsága*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Várostervezési Osztály 2019.

A városközpont közterei révén, valamint a telepszerű beépítésű lakóterületek a közcélú zöldfelületek mennyisége révén a Belváros és a Széchenyiváros, Árpádváros a legjobban ellátott közhasználatú zöldfelületekkel. Az intenzíven fenntartott zöldfelületi elemekben a

Városközpont a leggazdagabb, itt a legmegfelelőbb a zöldfelületek esztétikai megjelenése, gondozottsága, a kertek felszereltsége. A díszítő értéket növelő és a változatosságot fokozó virágok, cserjék aránya is itt, a turisták által leginkább látogatott városrészben a legnagyobb. A lakótelepek zöldfelületei extenzív fenntartásúak, a folyamatos karbantartás, ifjítás hiánya már megmutatkozik, megjelenésükben kevésbé változatosak. A Máriaváros és Felsőszéktó zöldterületben szegény – valódi közparkkal nem rendelkeznek -, de itt találhatók a legnagyobb területű zöldterület jellegű különleges területek, a „zöld ék" sport- és speciális területei, a Szabadidőpark, amely hozzájárul a városrészek zöldfelületi ellátásához. A város délkeleti részén (Kossuthváros, Rákócziváros, Szent László város) szinte teljesen hiányzik a zöldterület. Kecskemét különálló belterületeinél csak közkerti szintű az ellátás.

A külterület mezőgazdasági karakterű művelt táj. Természetszerű térségekkel, védett természeti területekkel kismértékben rendelkezik a városkörnyék. A kecskeméti táj sajátos adottsága a részben gyenge termőhelyi adottságú területeken, részben a belterület szélein finom mikro-domborzatú területeken kialakult kertségek megléte, megmaradása. Ezek a kertek különböző mértékben műveltek, de mindenképpen különös zöldfelületi arculatai a városnak, még akkor is, ha számos városépítészeti, tájesztétikai és településüzemeltetési kérdést vetnek fel, de zöldfelületi karakterük feltétlenül érdekes és védendő.

A külterület 56%-án mező-, 18%-án erdőgazdálkodás folyik. A kompakt város kialakításának igénye és elve ellenére, Kecskeméten a kivett terület mennyisége évről-évre növekszik (és ezek jellemzően nem a gyenge minőségű termőföldeket érintik), ami jelenleg 25%. Ezzel is összefüggésben, továbbá a jellemző gazdálkodási technológia és a klímaváltozás hatására napjainkra a művelt mezőgazdasági táj és termőtalaj is védelemre szorul.

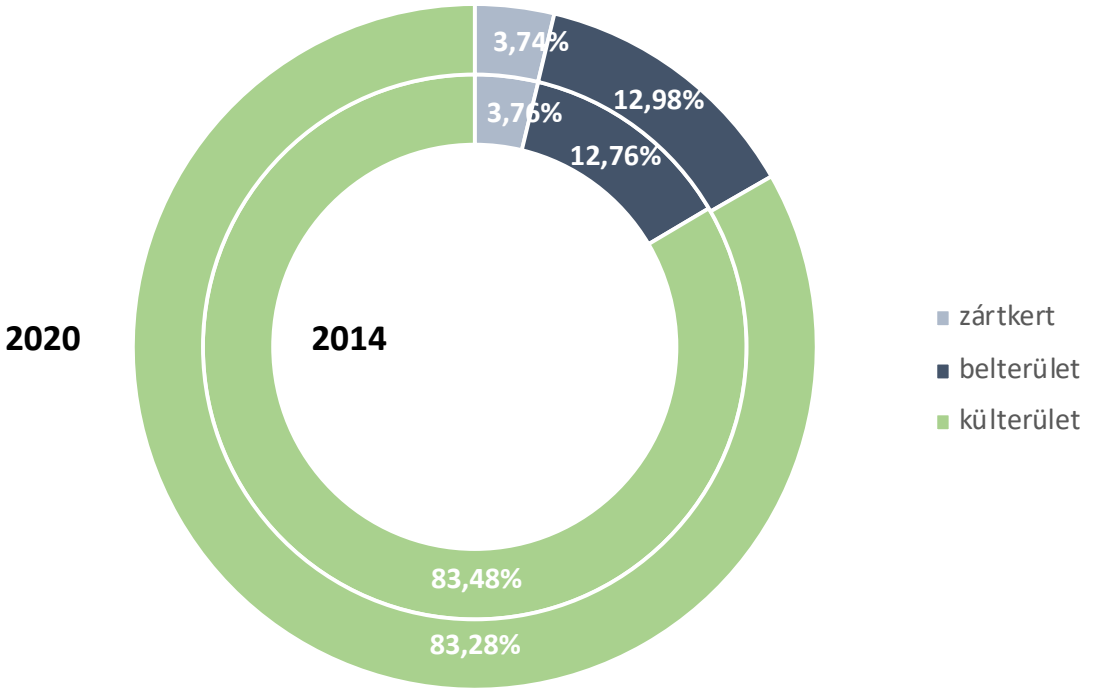
Az épített környezet vizsgálata

Kecskemét területét 322,57 km^2-es területével az ország hetedik legnagyobb közigazgatási területtel rendelkező városa. A 2014 és 2020 között lezajlott településfejlesztési és -rendezési folyamatok a város három fő területi egységének arányában nem okoztak jelentős változást. A belterület 0,22 százalékpontos növekedése mellett, a külterület 0,2 és zártkert 0,02 aránya százalékponttal csökkent (136. ábra).

A területfelhasználási folyamatok mérésének másik módszere a város területfelhasználási kategóriák területimérleg változásának monitorozása. Ez nem csak urbánus területek változását és annak irányát mutatja összességében, hanem az egyes területfelhasználási kategóriák átminősítésének következtében történt változását is. 2014 és 2020 közötti területváltozását

vizsgálva jól látható, hogy a legnagyobb változás az erdőterületek és a mezőgazdasági területek esetében történt. Az elmúlt 6 éveben a város erőterületei 1327,77 ha-ral nőttek meg, míg mezőgazdasági területek 1690,01 ha-ral csökkentek. Továbbá növekedtek a vízgazdálkodási terület (31,92 ha), valamint a városi zöldterület (8,76 ha).

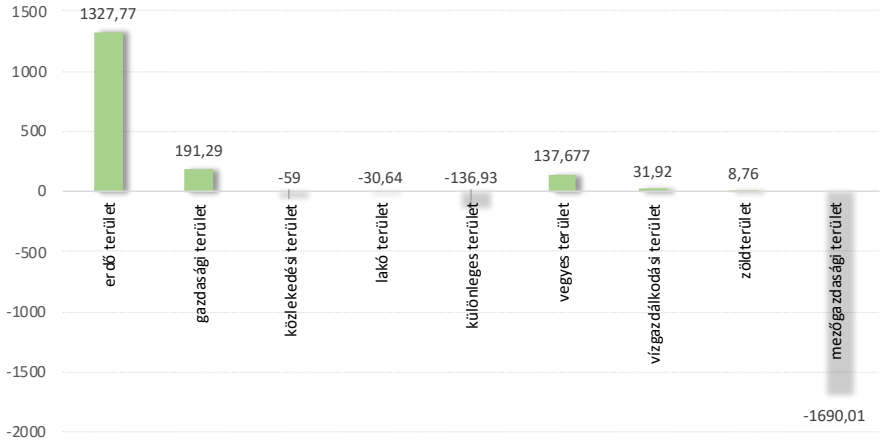
136. ábra: Kecskemét bel-, külterületi és zártkerti aránya 2014-ben és 2020-ban

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az urbánus területek (gazdasági területek, vegyes területek, lakó területek, különleges területek, közlekedési területek) összességében 102,4 ha-ral nőttek. Azonban jól látszik az a trend, hogy elsősorban a nagyobb beépítési intenzitású területek kialakítása iránt van nagyobb kereslet, mivel mind a gazdasági területek (191,29 ha), mind vegyes területek (137,68 ha) a nagyobb beépítési százalékkal bíró kategóriákba tartoznak. Ezt a folyamatot alapvetően az generálja, hogy az egyre magasabb ingatlanárak mellett, az ingatlanfejlesztők csak úgy tudnak megtérülő projekteket generálni, ha minél intenzívebb beépítés mellett a lehető legtöbb lakást, vagy lehető legnagyobb gazdasági létesítményt tudnak megvalósítani. Ennek következtében a kisebb beépítési intenzitású lakóterületek (30,64 ha) és különleges területek (136,93 ha) esetében is a területcsökkenés figyelhető meg. Ennek a folyamatnak egyik legnagyobb hátránya, hogy a városban több területen és vegyes funkcionalitású, egymással összenövő, egymásba beékelődő övezetek jönnek létre, ami elősegíti a zárványterületek kialakulását (137. ábra).

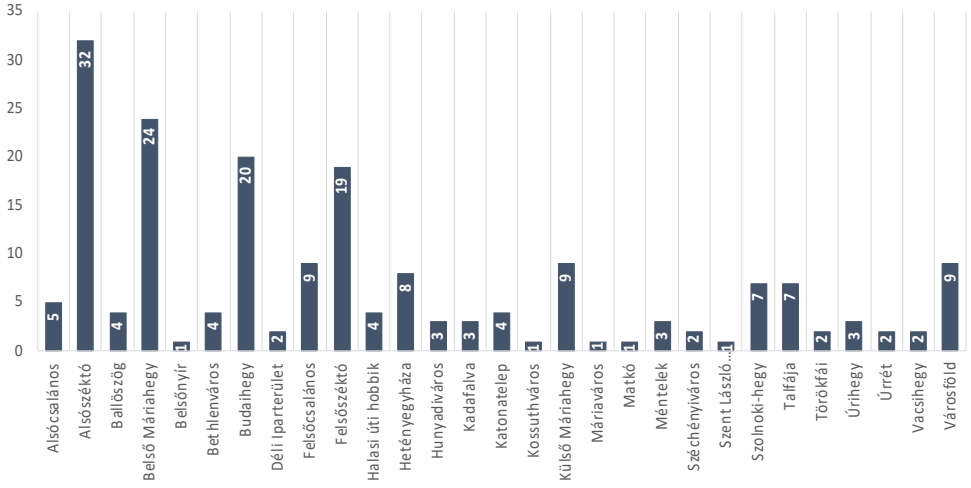
137. ábra: Területfelhasználási kategóriák területváltozása 2014 és 2020 között (ha)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás 2021.

Az övezetek átminősítési folyamtának vizsgálata során az is elemzésre került, hogy mely városrészekben történtek az átminősítések és milyen gyakorisággal. Az elemzés alapján egyértelműen igazolható az a megállapítás, hogy az átminősítésekre elsősorban a külső, városrészekben, jellemzően zártkerti, tanyás, illetve mezőgazdasági hasznosítású területeken kerül sor. 2014 és 2019 közötti időszakban ez a folyamat Alsószéktón (32 átminősítés), Belső Máriahegyen (24 átminősítés), Budaihegyen (20 átminősítés) és Felsőszéktón (19 átminősítés) volt a legintenzívebb (138. ábra).

138. ábra: Övezeti átminősítések száma az egyes városrészekben 2014 és 2019 között

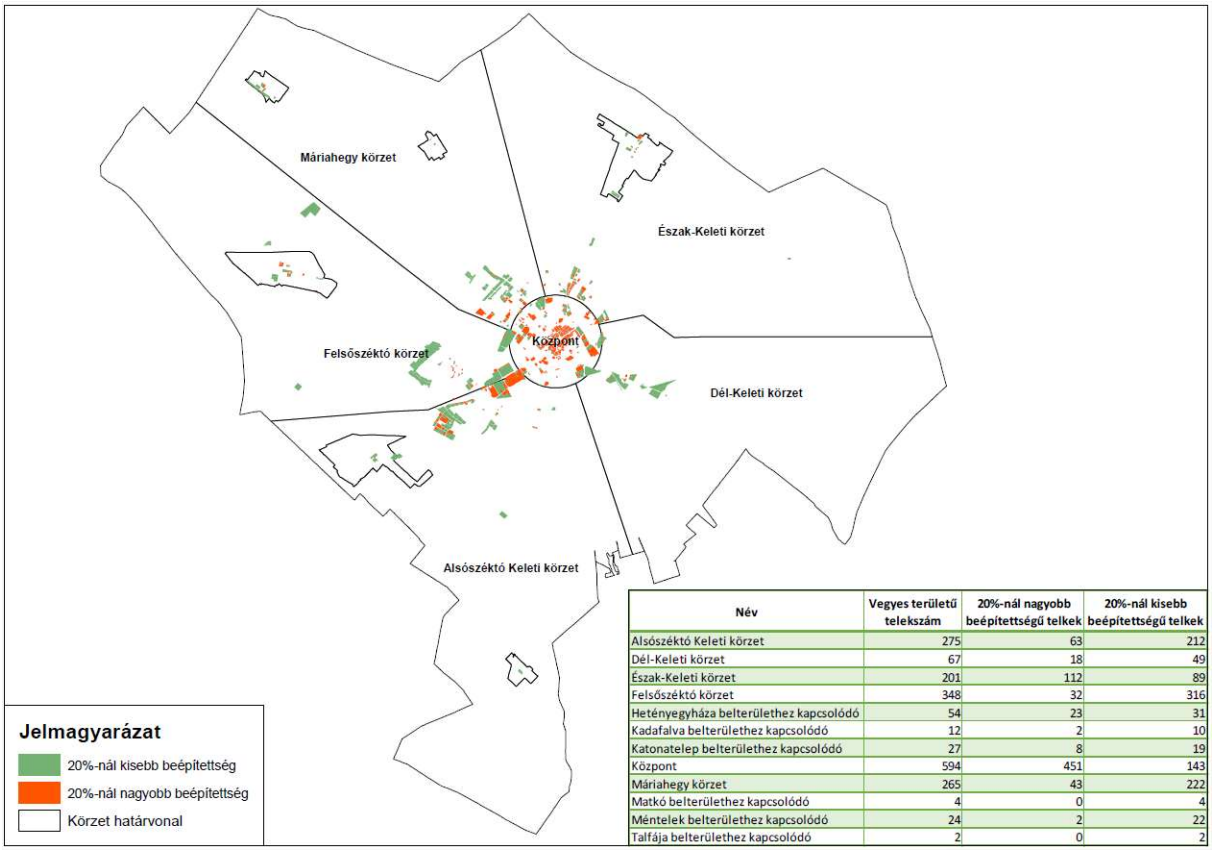

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás 2020.

A fentiek miatt Kecskemét kettős problémával néz szembe: egyrészt a külterületek lakócélú hasznosítása mellett, több belterületi térrész, illetve telektömb is alulhasznosított, amit jól mutatnak a vegyes funkciójú területek beépítettségi adatai (139. ábra) Ugyanakkor a magas

ingatlanárak miatt a város – már eleve frekventált – területein egyre intenzívebb, nagy lakósűrűséget, illetve forgalmat generáló beépítés jön létre.

139. ábra: *A vegyes funkciójú területek beépíthetőségi potenciálja Kecskeméten*

Név	Vegyes területű telekszám	20%-nál nagyobb beépítettségű telkek	20%-nál kisebb beépítettségű telkek
Alsószéktó Keleti körzet	275	63	212
Dél-Keleti körzet	67	18	49
Észak-Keleti körzet	201	112	89
Felsőszéktó körzet	348	32	316
Hetényegyháza belterülethez kapcsolódó	54	23	31
Kadafalva belterülethez kapcsolódó	12	2	10
Katonatelep belterülethez kapcsolódó	27	8	19
Központ	594	451	143
Máriahegy körzet	265	43	222
Matkó belterülethez kapcsolódó	4	0	4
Méntelek belterülethez kapcsolódó	24	2	22
Talfája belterülethez kapcsolódó	2	0	2

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Várostervezési Osztály 2021.

A város **településképé**nek alakulásában az elmúlt 120 év volt igazán meghatározó jelentőségű. Ez az időszak három fő korszakra osztható: XIX-XX. század fordulója, az 1960-1990 közötti időszak és napjaink gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból dinamikusan változó világa. A területében megtöbbszöröződött város lakosságszáma az elmúlt 70 évben kétszeresére nőtt ezzel együtt változott dinamikusan a beépített területek karaktere és épületállománya.

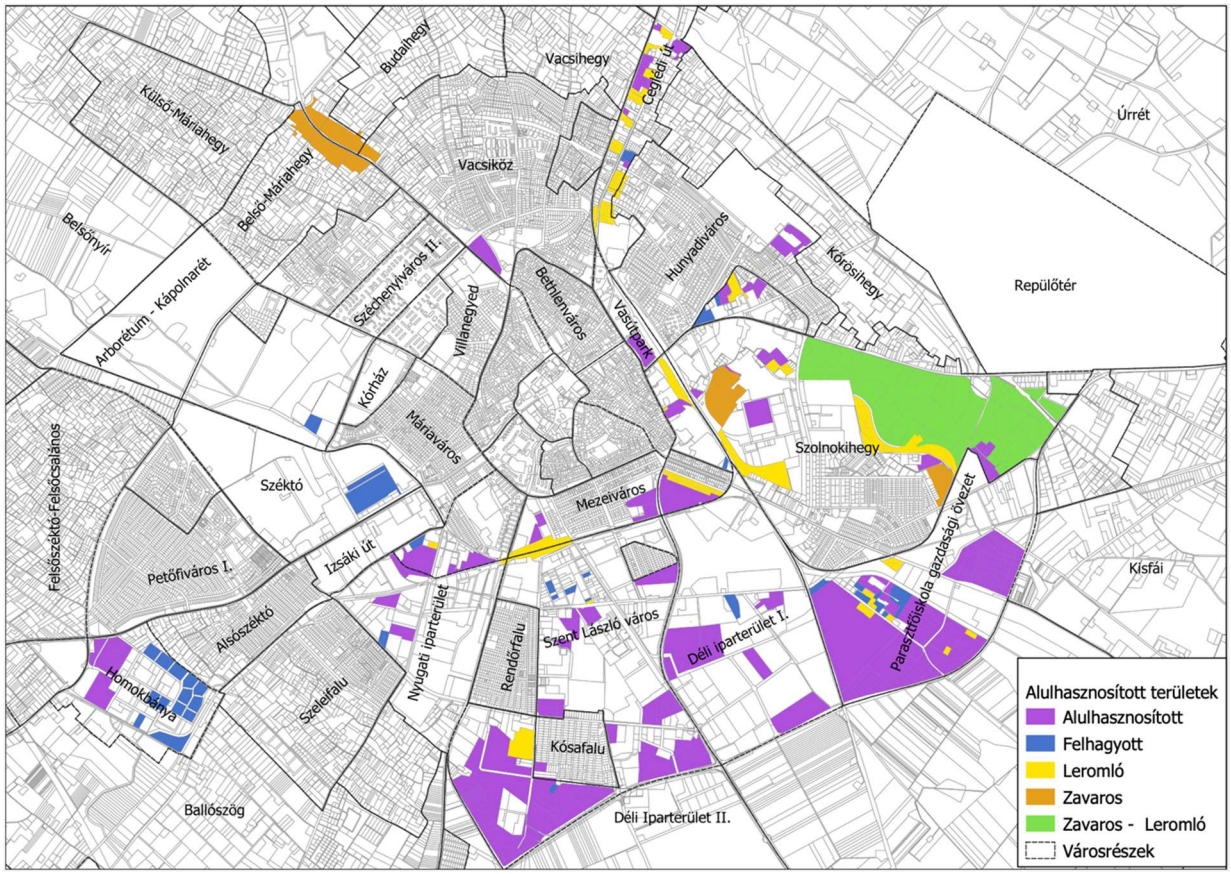
A város 2017-ben készítette el **Településképi Arculati Kézikönyv**ét (továbbiakban: TAK) és **településképi rendelet**ét. A TAK feladata, hogy feltárja és ismertesse a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit, és ennek figyelembevételével javaslatot tegyen a településképhez illeszkedő építészeti elemek kialakítására. A TAK megalkotása kiemelkedő jelentőséggel bír Kecskemét életében. Segíti a város meglévő értékeinek áttekintését és szemléletes bemutatását, hozzájárul a város karakterjellegeinek azonosításához, javaslatokat fogalmaz meg a környezet formálására vonatkozóan, tanácsokkal

támogatja az építési és zöldfelület alakítási folyamatokat és nem utolsó sorban jó példákat vonultat fel és inspirációt nyújt a jövő építői számára.

Kecskeméten összesen 56 db országos műemléki védelem alatt álló, építészettörténeti jelentőségű épület található. Az önkormányzati rendelet összesen 320 db, városképi szempontból jelentős értéket képviselő épületet vont helyi építészeti örökségi védelem alá. A TAK emellett helyi jelentőségű értékvédelmi területeket, teresedéseket, településképvédelmi területeket és történeti temetőket is lehatárolt.

A példaértékű tudatformáló és szabályozó tevékenység ellenére, Kecskemét területhasználati folyamatiból adódóan, számos **konfliktusos terület** alakult ki a városban (140. ábra).

140. ábra: Kecskemét épített környezetének konfliktusos területei

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás 2021.

A korábbi fejezetekben részletezett folyamatok közül az alábbiak emelendők ki:

- **leromló területek:** rossz állapotú, elhanyagolt, „szlömösödő” területek, melyeket az épületállomány rossz állapota, a hiányos közművesítettség, és ebből adódóan az alacsony komfortfokozat jellemzi,

- **felhagyott területek:** jellemzően a város középső gyűrűjében lévő ipari területeken, illetve a volt katonai területeken lévő elhagyott, funkció nélküli, környezetileg terhelt területek,
- **alulhasznosított területek:** jellemzően gyéren beépített, vagy beépítetlen, elsősorban gazdasági területfelhasználású területek, amelyeket több éve nem használnak. Az épületek folyamatosan romló állapota a gondozatlan környezet a negatív esztétikai hatás mellett, ezek a területek az egészségre és környezetre is negatív hatással bírnak,
- **zavaros karakterű területek:** jellemzően a városszéli és külterületi, beépítésre szánt területeken alakulnak ki, ahol a különböző lehetőségekből, igényekből és érdekekből adódóan különböző karakterű, funkciójú és minőségű épületek épültek az utóbbi időben. Ez magában hordozza azt a konfliktust, hogy a külterületen is a városi környezethez és igényszinthez ragaszkodó, illetve a természetközeli, gazdálkodói életmódot folytató tulajdonosok életvitele közötti különbségek disszonanciához vezetnek.

A településen a konfliktussal terhelt területek összesen 540,06 ha-on jelentkeznek, ami a város belterületének 12,36%-át teszik ki, ez pedig kimagasló arány, figyelembe véve azt a tényt, hogy mindemellett a város belterülete folyamatosan növekszik. A jelentős fejlesztési tartalékterületek fényében, érdemes újra gondolni Kecskemét területhasználatát és fejlesztési irányait annak érdekében, hogy a városüzemeltetés és más városi szolgáltatások hosszú távon is fenntarthatók tudjanak maradni.

Fontos emellett még kiemelni, hogy az új programozási időszakban a **városfejlesztéssel és így az építészettel szembeni legnagyobb elvárás** a környezettudatosság, és ehhez kapcsolódóan a környezetbarát építési technológiák alkalmazása. Az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló 7/2006. (V. 24.) TNM rendelet alapján 2022. június 30-a után nem kaphatnak használatbavételi engedélyt azon épületek, amelyek nem felelnek meg a közel nulla energiaigény (továbbiakban: KNE) követelményeinek. Az Európai Uniós szabályozásokkal összhangban végrehajtott jogharmonizáción túl az új programozási időszak operatív programjaiban kiemelt hangsúlyt kap a klímaadaptáció és -mitigáció. Emiatt a városfejlesztési projektek definiálása során alapvető elvárás lesz a klímabarát építészet és köztérmegújítás alkalmazása. Ezek célja a minél kisebb károsanyag-kibocsátás és az épületek energiahatékonyságának javítása mellett, a közterületek mikroklímájának javítása (pl. árnyékolás, zöldfelület növelés, burkolt felületek csökkentése, vízmegtartó képesség növelésével vízfelületek létrehozása). További fontos szempont az is, hogy a zöld építészeti megoldások alkalmazása elsősorban nem a jogszabályi elvárásoknak való megfelelést kell, hogy jelentse, hanem belső késztetést, melynek nem mellesleg jelentős költséghatékonysági következményei, illetve pozitív társadalmi és egészségügyi hatásai is vannak.

A táji és természeti adottságok vizsgálata

Kecskemét a Duna-Tisza közi Homokhátság, környezetileg érzékeny – a Kárpát-medence szárazodásnak leginkább kitett – területén fekszik, ahol a klimatikus és természeti környezeti viszonyok erőteljesebben befolyásolhatják a város jövőbeli fejlődését, mint más tájegységekben elhelyezkedő városokét. Ezért nem lehet a város számára közömbös, hogy a jövőbeli (infrastrukturális, gazdasági és lakókörnyezeti) fejlesztéseit hogyan tudja a környezeti szempontok maximális figyelembevételével megvalósítani.

Kecskemét és térségének természeti értékeit, valamint különleges táji adottságait és veszélyeztetettségét jól jelzi, hogy a város környezetében a – Magyarországon 1975-ben másodikként alapított – Kiskunsági Nemzeti Park területei helyezkednek el. De nem csak a város környezetében, hanem a város testén belül is számos helyi jelentőségű védett terület (Kecskeméti Főiskola Botanikus kertje, Kápolna rét, „Hétfa", Kecskemét-Hetényegyháza – Mogyorós-tölgyes, Kecskemét – Méntelek –Zombory-birtok, stb.) található.

Napjainkra azonban nem csak a természeti területek, hanem a – mintegy 300 év alatt kialakult – mozaikos erdő- és mezőgazdasági kultúrtáj is átalakult, védelemre szorul. Ez nemcsak tájesztétikai, környezetvédelmi-közegészségügyi szempontból jelent feladatot (hiszen ez a tágabb lakókörnyezete az itt élőknek), napjainkban mindinkább jelentkeznek ennek a település- és tájgazdálkodás tekintetében felmerülő problémái. Ezt leginkább a külterületen növekvő számban műveletlenül hagyott, gyakran rendezetlen és egyre szemetesebb területekből érzékeljük.

A mezőgazdasági területek védelmének másik fő feladata a jó termőhelyi adottságú területek védelme. Az utóbbi évtizedben végrehajtott, külterületet érintő, beépítésre szánt területekké történő kijelöléssel, illetve belterületbe vonással járó fejlesztések esetében megfigyelhető az a tendencia, hogy ezek több esetben a jó és kiváló termőhelyi adottságú, magas aranykorona értékű területeken valósultak meg. A kedvezőtlen folyamat visszaszorítása érdekében biztosítani kell, hogy zöldmezős beruházások csak a gyengébb minőségű területeken valósulhassanak meg (ld. termőföld védelem). Kiemelten ajánlandó továbbá a mezőgazdasági területek megőrzése, további felaprózódásuk és átminősítésük megakadályozása.

Kecskemét külterületének jelenleg közel 14%-át (4.500 ha) teszik ki a természetközeli, vagy zavart élőhelyek az ökoszisztéma alaptérkép alapján. A 4.500 ha kiterjedésű terület legnagyobb részét, 3.200 ha-t a gyepterületek alkotják, melyekből 1950 ha-t a nyílt homokpuszta gyepek tesznek ki (52. táblázat).

52. táblázat: Kecskemét természetközeli élőhelyeinek kiterjedése

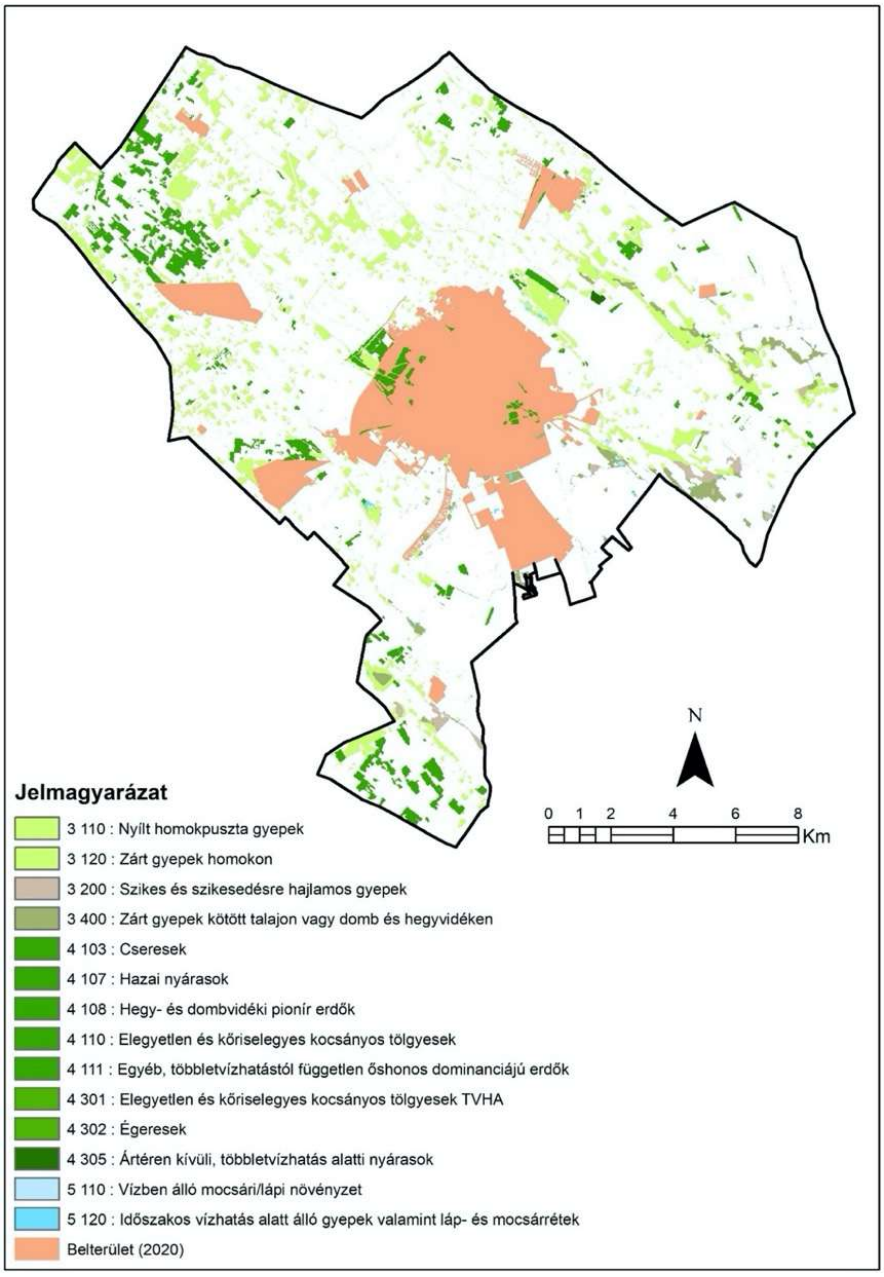
Élőhelytípus	Kiterjedés ha	Kiterjedés az összes élőhely %-ában	Kiterjedés Kecskemét település-határának %-ában
Nyílt homokpuszta gyepek	1950,88	43,23	6,05
Zárt gyepek homokon	727,88	16,13	2,26
Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek	112,56	2,49	0,35
Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken	358,88	7,95	1,11
Cseresek	2,72	0,06	0,01
Hazai nyárasok	1055,6	23,39	3,27
Hegy- és dombvidéki pionír erdők	2,24	0,05	0,01
Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek	208,2	4,61	0,65
Egyéb, többletvízhatástól független őshonos dominanciájú erdők	22,76	0,50	0,07
Égeresek	2,28	0,05	0,01
Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok	12,8	0,28	0,04
Vízben álló mocsári/lápi növényzet	28,6	0,63	0,09
Időszakos vízhatás alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek	27,88	0,62	0,09
Összesen	***4513,28***	***100***	***13.99***

Forrás: Magyarország Ökoszisztéma Alaptérképe (Agrárminisztérium, 2019) alapján.

A korábbi 2000-es felméréshez képest jelentősen csökkent a szikes, vagy szikesedésre hajlamos gyepek, illetve a vízben álló, vagy időszakos vízállás alatt álló gyepek, mocsári és lápi növényzet területe. A csökkenés mértéke jelentős – 1.683 ha-ról 170 ha-ra –, ugyanakkor az eltérő felvételezési módszertan miatt, az adatok csak korlátozottan összehasonlíthatók. Ezek a természetes körülmények között hosszabb tavaszi vízállással rendelkező rétek a folyamatos talajvízaszály hatására jelentős mértékben kiszáradtak, fajkompozíciós átrendeződésük megkezdődött. Területük csökkenése mellett – ezáltal – a természetességi állapotuk is romlik. Kiszáradásuk miatt a környezeti terhelésekre, antropogén zavarásokra fokozottan érzékenyek. Élőhelyileg főként a következő természetesebb kategóriákba sorolhatók: enyhén szikes rétek, kékperjés láprétek, kiszáradó, szikesedő vagy sztyeppesedő láprétek és mocsárrétek, mézpázsitos szikfoknövényzet, mocsárrétek, szikes mocsarak, nádasok, sásosok.

A település határában (külterületén) található élőhelyek közel 70%-át (kb. 3.150 ha terület) a nyílt homopuszta gyepek, a zárt homoki gyepek, a szikes és szikesedésre hajlamos gyepek, és zárt gyepek kötött talajon jellegű élőhelyek degradált típusai alkotják (141. ábra). Elsősorban a beépítési határ mentén, valamint a belterületeken található gyepek zöme erősen zavart, degradált, antropogén hatásoknak kitett vagy ültetett (park, liget, botanikus kert).

141. ábra: Természetközeli területek Kecskemét területén

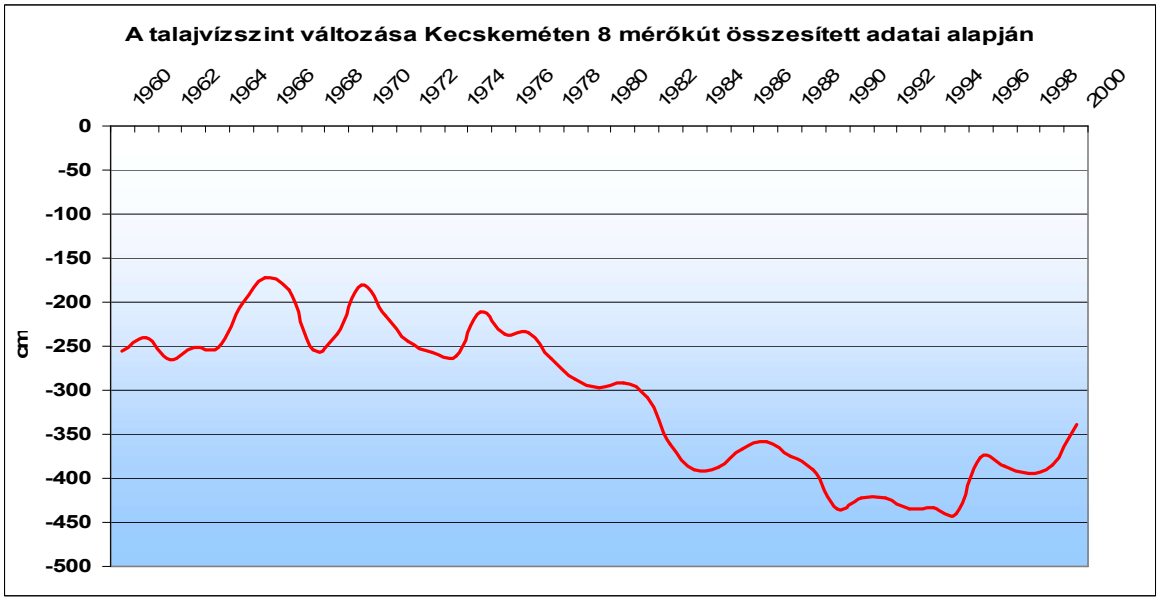
Forrás: Magyarország Ökoszisztéma Alaptérképe, Agrárminisztérium, 2019.

Kecskemét területén a homoki erdőket a Nagynyíri-erdő képviseli, amely Natura 2000-es terület, de a tájidegen fafajok, főleg az akác terjedése miatt, ez is erősen veszélyeztetett (kb. 230 ha). Ez az erdő Kecskemét határának utolsó tölgyese. A 18. század végén még 780 ha homoki erdősztyepp-tölgyes (Kis- és Nagy-Nyír, Talfája) volt a város jelenlegi határán belül, jelenlegi területük kb. 200 ha. Kecskemét térségének strukturális és tájökológiai vizsgálata mellett mindenképpen figyelmet kell fordítanunk a természeti környezet olyan nagyléptékű folyamataira is, amelyek alapvetően meghatározzák a helyi társadalom és a gazdaság

mozgásterét. Ezek közül az ariditás fokozódása, illetve ezzel összefüggésben a talajvízszint csökkenése a legkomolyabb probléma.

A terület szárazabbá válása már a XVIII. század közepétől megindult, melyben jelentős szerepe volt a nagyarányú szarvasmarhatartásnak. Ekkor a túllegeltetés miatt megjelent a futóhomok a területen (1792-ben 20.000 kat. hold, 1810-ben már 60.000 kat. hold). Védekezésül erdőtelepítést, gyümölcs és szőlő kultúrát alkalmaztak (illetve az állattartás volumene is visszaesett piaci okok miatt). A következő jelentős beavatkozást a természeti környezetbe a folyószabályozások, majd a hozzájuk kapcsolódó belvízrendezés jelentette, melynek célja a települések megvédése és a szántóföldi növénytermelés megalapozása lett volna. Az eredmények elismerése mellett negatív folyamatok is köthetők e munkálatokhoz, mint például a szikesedés, a táj arculatának megváltozása (amit ma nemzeti parkjainkban a Kiskunságban, vagy a Hortobágyon látunk egyáltalán nem emlékeztet a 200 évvel ezelőtti állapotokra), vagy az elmúlt évtizedekben megfigyelhető talajvízszint csökkenése (142. ábra).

142. ábra: *A talajvízszint változása Kecskeméten 1960 és 2000 között*

Forrás: www.vizadat.hu

A talajvízszint csökkenéséhez ezek a vízművek úgy járulnak hozzá, hogy tervezési céljuk szerint elvezetik a vizet a területről. Ez bizonyos szereplőknek rövidtávon ugyan kedvező lehet (nincs belvíz a gazdálkodó földjén), de hosszútávon mindenképpen nem kívánatos hatásokat válthat ki. Napjainkban ezt felismerve a gazdálkodók oldaláról is egyre inkább megjelenik az igény a vízvisszatartásra, ugyanakkor a térségi vízkormányzásban ez a gyakorlatban még kevéssé jelenik meg. A terület már napjainkban is jelentős vízhiánnyal (kedvezőtlen vízháztartási mérleggel) küzd, ami a mezőgazdasági tevékenységet nagymértékben korlátozhatja a jövőben, továbbá a

természeti környezet állapotát is rontja, illetve megváltoztathatja (új növényfajok megjelenése). Kecskemétnek, mint a Homokhátságon fekvő településnek az érintettsége nem kérdőjelezhető meg e kérdésben. Tényként állapíthatjuk meg, hogy Kecskemét nyolc talajvízszint megfigyelő kútjának adatai alapján az 1956-60 közötti átlagos szinthez képest 2000-re a kutakban több mint 1 méterrel süllyedt a talajvíz. A 2014-es adatok szerint a 8 kút évi perem alatti középszintje 398,62 cm volt, míg ugyanez az érték a 2016-os mérések szerint (10 állomásra) 386 cm-re adódott (a Vízrajzi Évkönyv 2014 és 2016 adatai alapján). Ez alapján az látható, hogy a 2000-es évek eleje óta további kb. 30-40 cm süllyedés mutatható ki, amely összevág a vizes élőhelyek korábban bemutatott dinamikus kiszáradásával.

A folyamat a korábban ismertetett klímaváltozás térségi hatásaival is összefüggésben van, bár a jelenleg tapasztalható regionális vízhiány a 30-40 évvel ezelőtti csapadékhiányokkal mutat inkább összefüggést (emberi és egyéb természetes hatások mellett). Azonban a jelenlegi 2020-as év időjárási eseményei is rámutatnak arra, hogy környezetünk dinamikus változásban van és a következő 2-3 évtizedben drasztikusan megváltozhat környezetünk állapota, amely a városi élet minden területén szükségessé teszi a hatások kivédését és az alkalmazkodást. Hiba lenne azonban ezt a folyamatot csak negatívan értelmeznünk, célszerűbb egyfajta innovációs kényszerként tekinteni rá, amely olyan megoldások, technológiák kidolgozását is előmozdíthatja, melyek nemcsak Kecskemét városrégiójában, de a világ hasonló adottságú tájain is sikerrel alkalmazhatók. Ezekből az újításokból akár a városi gazdaság egy új pillére is kialakulhat.

1.4 A város irányítási és működési modellje

Kecskemét Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának kialakításával szemben – a vonatkozó tervezési útmutató alapján – elvárás, hogy a város a részvételi tervezés módszertanát alkalmazza a stratégiai tervezés, a megvalósítás, a projektfejlesztés és a végrehajtás során. Az alábbi fejezetben mindezek figyelembevételével mutatjuk be a Kecskemét Megyei Jogú Város által jelenleg alkalmazott:

- városirányítási modellt;
- működési modellt, valamint
- a várostérségi koordináció mechanizmusait, továbbá a településekkel folytatott együttműködések jogi és szervezeti kereteit.

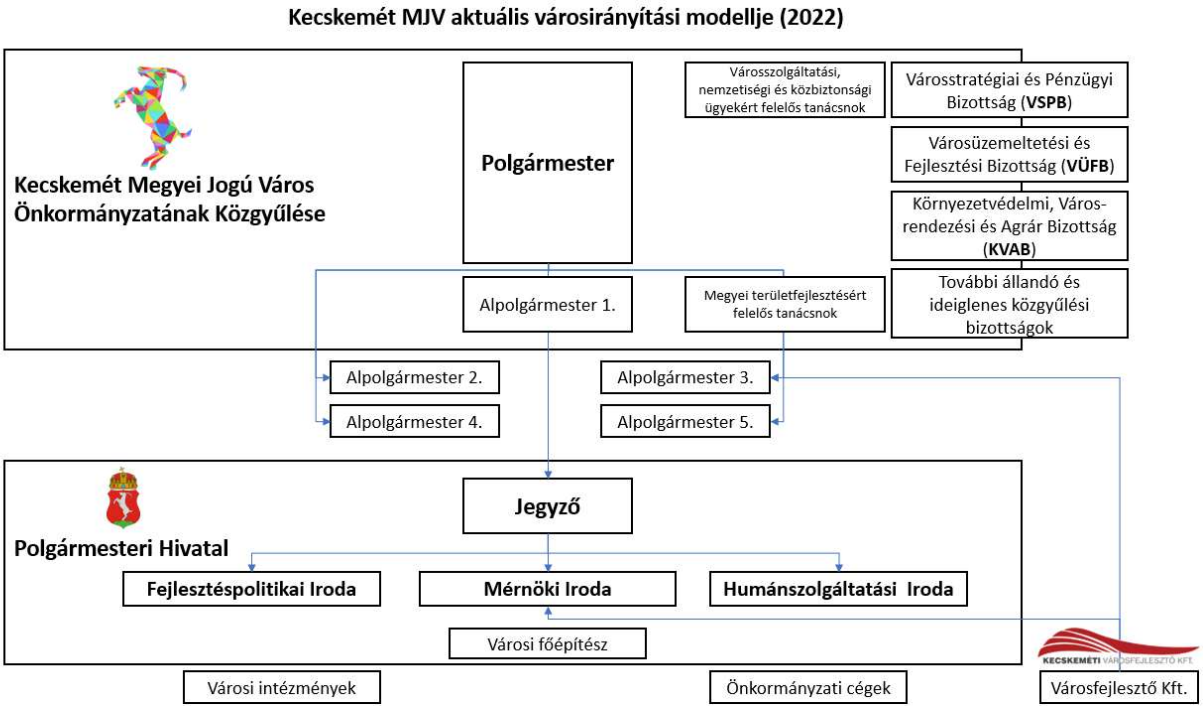
1.4.1 Irányítási modell

Kecskemét Megyei Jogú Város településfejlesztési stratégiájának megvalósításában alapvetően

- a város Polgármestere és Alpolgármesterei,
- Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése,
- a Közgyűlés bizottságai,
- önkormányzati tanácsnokok,
- a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei,
- a városi főépítész,
- a Kecskeméti Városfejlesztő Kft., valamint
- városfejlesztési szempontból releváns önkormányzati intézmények és szervezetek működnek közre.

Az városfejlesztési feladatok tervezésében, megvalósításában, nyomon követésében és kiértékelésében közreműködő fontosabb városi szereplőket az alábbi ábra foglalja össze.

143. ábra: Kecskemét MJV aktuális városirányítási modellje

1.4.1.1 *A polgármester városfejlesztéssel összefüggő feladatai*

A városirányítás és a stratégiai funkciók tekintetében Kecskemét Megyei Jogú Város szervezeti hierarchiájában meghatározó szerepe van a Polgármesternek, aki

- szervezi a településfejlesztést és a közszolgáltatásokat;
- biztosítja az önkormányzat demokratikus működését;
- tevékenységével hozzájárul Kecskemét Megyei Jogú Város fejlődéséhez, az önkormányzat szervek munkájának hatékonyságához;
- szervezi az Önkormányzat és az állami szervek kapcsolatait és együttműködését, az Önkormányzat és a külföldi partnervárosok, szervezetek együttműködését;
- felelős a Közgyűlés számára döntésre előkészíteni a stratégiai fontosságú ügyeket;
- felelős a Közgyűlés döntéseinek végrehajtásáért, ennek során ellátja a városfejlesztési stratégiákban meghatározott feladatokat.

A fentieken felül Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a Közgyűlés és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2013. (II.14.) rendelet 3. melléklete a Polgármesterre átruházott közgyűlési hatáskörök között sorolja fel – egyebek mellett – az alábbiakat:

- dönt a nyomvonal jellegű építmények elhelyezéséhez szükséges tulajdonosi hozzájárulás megadásáról;
- dönt a törzsvagyon körébe tartozó vagyontárgyak pótlására, létesítésére, gyarapítására irányuló szerződések megkötéséről;
- elkészítteti a területfejlesztési koncepció alapján a külön jogszabályban meghatározott energia-ellátási tanulmányt;
- dönt a pályázat mellőzéséről a hatáskörébe utalt vagyonhasznosítással kapcsolatos ügyekben;
- a feladat- és hatáskörrel rendelkező bizottság véleménye alapján dönt az önkormányzat költségvetési rendeletében meghatározott Városi Támogatási Program terhére nyújtandó támogatás odaítéléséről.

Itt célszerű megjegyezni, hogy a Közgyűlés a **Polgármesteri Hivatalban a polgármester kiemelt városstratégiai feladatainak segítésére** 2017-ben 1 fő önkormányzati főtanácsadói munkakört hozott létre.

1.4.1.2 Az egyes alpolgármesterek városfejlesztéssel összefüggő feladatai

A köznevelési, civil és egyházi ügyekért felelős Alpolgármester feladatai:

- a Polgármester általános helyettesítése;
- az önkormányzat működésével összefüggő köznevelési feladatok ellátása;
- civil szervezetekkel, egyházakkal, határainkon túli magyarsággal, a testvér- és partnervárosi (határon túli) kapcsolatokkal összefüggő feladatok;
- kultúrával, ifjúság- és családpolitikával, szociális és gyermekjóléti, esélyegyenlőségi ügyekkel kapcsolatos feladatok;
- egészségüggyel összefüggő feladatok ellátása;
- a feladatkörében érintett gazdasági társaságok, valamint a kulturális szervezetek, alkotó-művészeti intézmények, továbbá a Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ, mint közművelődési tevékenységet ellátó intézmény felügyelete.

A városstratégiáért, vagyon- és hulladékgazdálkodásért felelős Alpolgármester feladatai:

- az önkormányzat működésével összefüggő, városstratégia kialakításával és megvalósításával kapcsolatos feladatok;
- vagyongazdálkodással kapcsolatos feladatok;
- a hulladékgazdálkodással és a környezetvédelemmel – különös tekintettel a fenntarthatóságra – kapcsolatos feladatok;

- továbbá a határainkon túli magyarsággal, a testvér- és partnervárosi (határon túli) kapcsolatokkal összefüggő feladatok ellátása;
- a feladatkörében érintett gazdasági társaságok, valamint az előadó-művészeti intézmények (Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház, Ciróka Bábszínház) és a közművelődési tevékenységet ellátó intézmények közül a Kecskeméti Katona József Múzeum és a Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár felügyelete.

A gazdaság- és térségfejlesztési ügyekért felelős Alpolgármester feladatai:

- gazdaságfejlesztéssel, térségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok;
- iparpolitikával, iparfejlesztéssel kapcsolatos feladatok;
- foglalkoztatáspolitikával és szakképzéssel kapcsolatos feladatok;
- a város nemzetközi kapcsolataival – kivéve a határainkon túli magyarsággal, a testvér- és partnervárosi (határon túli) kapcsolatokkal – összefüggő feladatok;
- piacfelügyelettel kapcsolatos feladatok ellátása;
- a feladatkörében érintett gazdasági társaságok felügyelete.

A közbiztonsági és városrendészeti ügyekért felelős Alpolgármester feladata:

- rendőrséggel való kapcsolattartás, közbiztonsággal kapcsolatos feladatok (a közlekedés-biztonságot kivéve);
- helyi közösségi közlekedéssel és az azzal összefüggő városfejlesztési ügyekkel kapcsolatos feladatok ellátása;
- a feladatkörében érintett gazdasági társaságok felügyelete.

A városfejlesztésért és városi infrastruktúráért felelős Alpolgármester feladatai:

- városfejlesztéssel és a városi infrastruktúra – különösen a közmű, energetikai és közúti infrastruktúra – fejlesztésével kapcsolatos feladatok;
- energiagazdasággal, a város energetikai gazdálkodásával kapcsolatos feladatok ellátása;
- a feladatkörében érintett gazdasági társaságok felügyelete.

Az alpolgármesterek fontos szerepet töltenek be a város fejlesztési feladatainak előkészítésében és a végrehajtás koordinációjában; ezen felül fontos intézményirányítási és felügyeleti funkciókat látnak el. Ezek közül is kiemelendő a közbiztonsági és közlekedésbiztonsági ügyekért felelős Alpolgármester, akinek feladatai között szerepel jelenleg a Kecskeméti Városfejlesztő Kft. működésének felügyelete, ahol – a városfejlesztésért és városi infrastruktúráért felelős Alpolgármesterhez hasonlóan – már jelenleg is jelentős zöld és digitális átállással kapcsolatos kompetenciák azonosíthatók.

1.4.1.3 A Közgyűlés városfejlesztéssel összefüggő feladatai

Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) alapján látja el a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügyeket és helyben biztosítható közfeladatokat. Ezek közé tartoznak különösen:

- a város – természeti és épített környezetének – tervszerű fejlesztésével és védelmével, a településrendezéssel és üzemeltetéssel, valamint a lakossági közszolgáltatások biztosításával és fejlesztésével kapcsolatos feladatok.

A fentieknek megfelelően a városfejlesztés általános keretfeltételeinek és fő irányainak a meghatározása (pl. különböző fejlesztési tervek és koncepciók elfogadása) a Közgyűlés feladata. A Közgyűlés a városszolgáltatási, nemzetiségi és közbiztonsági ügyek, a vármegyei területfejlesztéssel kapcsolatos egyeztetés, koordináció, a járáshoz tartozó településekkel, a civil és az egyházi szervezetekkel való kapcsolattartás, a település-fenntartási ügyek, a fenntarthatósági és környezetvédelmi, továbbá a sporttal összefüggő ügyek felügyeletére öt tanácsnokot választ. Közülük

- a városszolgáltatási és közbiztonsági ügyekért felelős tanácsnok felügyeli a vízrendezéssel, víziközművel és egyéb közművel, a közparkok és egyéb közterületek rendjével, a közterületek fellobogózásával kapcsolatos tevékenységeket, a települési nemzetiségi önkormányzatokkal való kapcsolattartást és a közbiztonsággal összefüggő feladatok ellátását. Koordinálja a települési nemzetiségi önkormányzatok együttműködését, továbbá programjaik megvalósítását;
- a vármegyei területfejlesztésért, valamint a járáshoz tartozó településekkel, a civil és az egyházi szervezetekkel való kapcsolattartásért felelős tanácsnok felügyeli a vármegyei területfejlesztéssel kapcsolatos egyeztetési és koordinációs feladatok ellátását, továbbá kapcsolatot tart a járáshoz tartozó településekkel, a civil szervezetekkel és az egyházakkal;
- a település-fenntartásért felelős tanácsnok felügyeli a köztisztasággal, települési környezet tisztaságával, közterület-fenntartással, a temetőfenntartással és a temetőüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok ellátását;
- a fenntarthatósági és környezetvédelmi ügyekért felelős tanácsnok felügyeli a város környezet- és természetvédelmi helyzetével kapcsolatos ügyeket kiemelt figyelemmel a fenntarthatósági szempontokra;
- a sportügyekért felelős tanácsnok felügyeli a város sporttal, valamint sportszervezetekkel való kapcsolattartással összefüggő feladatainak ellátását.

Kecskemét Megyei Jogú Város városfejlesztési stratégiáinak megvalósításában kiemelt szerepet töltenek be továbbá a Közgyűlés állandó bizottságai. Ezen belül is meghatározó feladata van:

- Városstratégiai és Pénzügyi Bizottság (VPB),
- Városüzemeltetési és Fejlesztési Bizottság (VFB),
- Környezetvédelmi, Városrendezési és Agrár Bizottság (KVAB),

A. Városstratégiai és Pénzügyi Bizottság (VPB)

A bizottság dönt többek között:

- pénzügyi, költségvetést érintő, vagyongazdálkodási ügyekben,
- az önkormányzat éves közbeszerzési tervének elfogadásáról és módosításáról,
- az önkormányzat kizárólagos és többségi tulajdonában lévő gazdasági társaságok szervezeti és működési szabályzatának, éves beszámolójának, üzleti tervének, elfogadásáról,
- az önkormányzat által alapított, vagy részvételével működő alapítvány, közalapítvány esetében a választással kapcsolatos ügyekben,
- az önkormányzat tulajdonában lévő, beköltözhető lakás értékesítése érdekében pályázat kiírásáról és elbírálásáról,
- 10 és 25 millió Ft között ingók és ingatlanok bérbeadásáról,
- fűtéskorszerűsítés támogatására kiírt pályázatokról,
- a 2014-2020 közötti időszak Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) Fenntartható városfejlesztés prioritásának végrehajtási feladatairól szóló megállapodás II.2.2. pontjában meghatározott értékelési feladatokkal kapcsolatban,

A bizottság közgyűlési döntésre előkészíti többek között:

- az önkormányzat településfejlesztési koncepciójának kidolgozásával kapcsolatos előterjesztéseket,
- a műszaki infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó koncepciókat, programokat, terveket,
- a közműfejlesztéssel összefüggő koncepciókat a szakterületét érintő önkormányzati koncepciókat,
- a Kecskemét Felsőoktatásáért és Tudományos Életéért Díj, és a Kecskemét Gazdasági fejlődéséért Díj adományozására vonatkozó előterjesztéseket.

A bizottság javaslatot tesz többek között:

- a szakterületét érintően a magyar szervezetek, valamint alapok által finanszírozott pályázatok benyújtására,
- a szakterületén új gazdasági társaság vagy intézmény létesítésére, már működő gazdasági társaság vagy intézmény működésére, átalakítására, megszüntetésére, átvételére,

A bizottság véleményezi többek között:

- a költségvetés végrehajtásával kapcsolatban szükséges intézkedésekre vonatkozó javaslatot,
- az önkormányzat középtávú gazdálkodási és költségvetési terveit,
- a későbbi évek költségvetését érintő kötelezettség-vállalásokat tartalmazó közgyűlési előterjesztéseket,
- az önkormányzat átmeneti gazdálkodásáról, költségvetéséről és annak módosításáról szóló előterjesztéseket,
- az önkormányzat költségvetési rendeletében meghatározott Városi Támogatási Program alapján kiírt pályázati felhívásra beérkezett pályázatokat,
- a rövid- és hosszú lejáratú hitelek felvételére vonatkozó javaslatot,
- az Integrált Településfejlesztési Stratégiát.

A bizottság figyelemmel kíséri többek között:

- a költségvetési bevételek alakulását, különös tekintettel a saját bevételekre, a vagyonváltozás (vagyonnövekedés, -csökkenés) alakulását, értékeli az azt előidéző okokat,

B. Városüzemeltetési és Fejlesztési Bizottság (VFB)

A bizottság dönt többek között:

- az önkormányzati rendeletekben meghatározott városüzemeltetési, kommunális, közlekedésigazgatási és európai uniós ügyekben,
- a Kecskeméti Városüzemeltetési Nonprofit Kft-vel kötött közfeladatellátási szerződés szerinti éves feladatterv jóváhagyásáról,
- a lakossági önerős közműpályázatok megvalósításának szakmai, műszaki elfogadásáról, a közműberuházás támogatásáról vagy az igénybejelentés elutasításáról,

A bizottság közgyűlési döntésre előkészíti többek között:

- a közösségi közlekedési feladatokkal és közlekedési koncepciókkal összefüggő terveket,
- a parkolóhely kialakítással, fejlesztéssel és üzemeltetéssel kapcsolatos előterjesztéseket,

A bizottság javaslatot tesz többek között:

- a szakterületén új gazdasági társaság vagy intézmény létesítésére, már működő gazdasági társaság vagy intézmény működésére, átalakítására, megszüntetésére, átvételére,
- az Európai Unió és szervei, más nemzetközi szervezetek, valamint alapok által finanszírozott pályázatok benyújtására,
- Európai Uniós prioritások meghatározására.

A bizottság véleményezi többek között:

- az önkormányzat által fenntartott vagy működtetett, valamint állami intézményfenntartó által működtetett köznevelési intézmények használatában lévő önkormányzati tulajdonú ingatlanok kialakításával, azon végzett beruházással kapcsolatos előterjesztéseket,
- az önkormányzat költségvetési rendeletében meghatározott Városi Támogatási Program alapján kiírt pályázati felhívásra beérkezett pályázatokat,
- az Integrált Településfejlesztési Stratégiát,
- a közmű beruházási célú javaslatokat,
- az önkormányzat részesedésével működő gazdasági társaságok kommunális tevékenységét,
- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással, valamint a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos beruházási, üzemeltetési és egyéb döntést igénylő kérdéseket,
- a várost érintő Európai Uniós fejlesztési projekt megvalósításáról szóló előterjesztést,
- a Kecskeméti Közlekedési Központ Kft. tevékenységét, és a tervezett stratégiai intézkedéseit.

A bizottság ellenőrzi többek között:

- az önkormányzati tulajdonú utak, járdák éves fenntartását és karbantartását, valamint az erre a feladatra elkülönített előirányzat szabályszerű felhasználását és az ellenőrzés műszaki tartalmát,

- az önkormányzati tulajdonú zöldfelületek fenntartására szolgáló és köztisztasági pénzkeretnek, valamint a közvilágítás-fejlesztés és üzemeltetés céljára fordítható pénzkeretnek a részletes felosztás szerinti felhasználását,

A bizottság kezdeményezi:

- a kapcsolattartást a megyékkel és megyei jogú városi önkormányzatokkal, valamint más szervezetekkel az Európai Unióval kapcsolatos kérdésekben,
- a regionális támogatások hátterének, az ehhez kapcsolódó szabályozásoknak, a támogatási rendszerek alapjainak jobb megismerése érdekében, tájékoztató információk Közgyűlés elé terjesztését.

A Városüzemeltetési és Fejlesztési Bizottságnál már jelenleg is jelentős – zöld átállással kapcsolatos – kompetenciák azonosíthatók.

C. Környezetvédelmi, Városrendezési és Agrár Bizottság (KVAB)

A bizottság dönt többek között:

- az önkormányzati rendeletekben meghatározott környezetvédelmi, városrendezési és mezőgazdasági ügyekben,
- természetvédelmi feladatok ellátására fordítható pénzkeret részletes felosztásáról,
- az Önkormányzat tulajdonában lévő mezőgazdasági ingatlanok nem bérleti vagy nem értékesítési célú hasznosításáról,
- az Önkormányzati Környezetvédelmi Alap számára biztosított költségvetési előirányzat felosztásáról,
- a zöldterület kialakítására vonatkozó tervekről.

A bizottság közgyűlési döntésre előkészíti többek között:

- a környezetvédelmi program kialakítását,
- a város mezőgazdasági koncepcióját, annak módosításait,
- a zajgátló védőövezetek kijelölési eljárásaiban az önkormányzati vélemény kialakítására vonatkozó előterjesztéseket,
- a településszerkezeti tervet,
- a helyi építési szabályzatot és a szabályozási tervet,
- a várost érintő országos és megyei területrendezési- és fejlesztési tervekkel, koncepciókkal kapcsolatos önkormányzati vélemény kialakítására vonatkozó előterjesztéseket

- az örökségvédelemmel kapcsolatos előterjesztéseket,
- a távfűtéssel kapcsolatos előterjesztéseket,

A bizottság javaslatot tesz többek között:

- a város mezőgazdasági koncepciójának elkészítésére,
- a szakterületén új gazdasági társaság vagy intézmény létesítésére, már működő gazdasági társaság vagy intézmény működésére, átalakítására, megszüntetésére, átvételére.

A bizottság véleményezi többek között:

- az Önkormányzat költségvetési rendeletében meghatározott Városi Támogatási Program alapján kiírt pályázati felhívásra beérkezett pályázatokat,
- az Integrált Településfejlesztési Stratégiát,
- az önkormányzat részesedésével működő gazdasági társaságok környezetvédelmi tevékenységét,
- a mezőgazdasági ingatlanok hasznosításának elveit,
- a környezetgazdálkodási beruházási célú javaslatokat
- a külterületre vonatkozó településfejlesztési és rendezési programokat, terveket,

A bizottság kezdeményezi többek között:

- a mezőgazdasági szakmai szervezetek koordinációját, a termelő és felvásárló szervezetek együttműködését,

A bizottság ellenőrzi többek között:

- a természetvédelmi feladatok ellátására fordítható pénzkeretnek a részletes felosztás szerinti felhasználását.

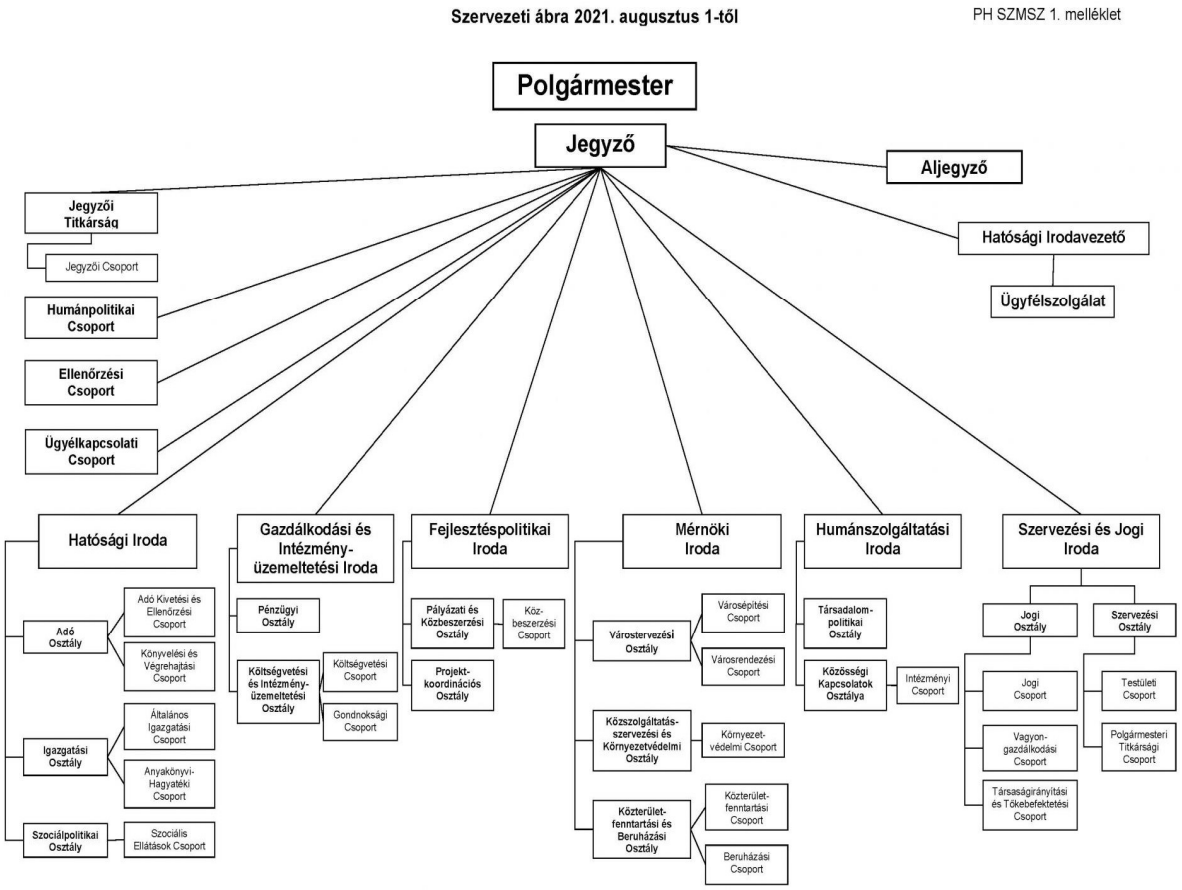
A Környezetvédelmi, Városrendezési és Agrár Bizottságnál már jelenleg is jelentős – **zöld átállás**sal kapcsolatos – kompetenciák azonosíthatók.

A három kiemelt közgyűlési bizottság mellett az **állandó bizottságok** többségének (pl. Jogi és Ügyrendi Bizottság, Esélyteremtési Bizottság, Értékmegőrzési Bizottság) is rendelkezik a városfejlesztési stratégiák megvalósításához kötődő feladat- és hatáskörökkel, melynek keretében a saját szakterületükön hasonlóan részt vesznek a tervezést megalapozó dokumentumok elkészítésében, véleményezik az előterjesztéseket, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, és ezzel összefüggésben felügyelik az Önkormányzat különböző intézményeit.

1.4.1.4 A Polgármesteri Hivatal városfejlesztéssel összefüggő feladatai

A jelenlegi városirányítási modell – ezen belül a Polgármesteri Hivatal városfejlesztéssel összefüggő feladatainak – jobb megértése érdekében, első lépésben célszerű egy pillantást vetni a Polgármesteri Hivatal szervezeti ábrájára.

144. ábra: *Kecskemét MJV Polgármesteri Hivatalának szervezeti felépítése*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal 2021.

Az Önkormányzat Hivatalán belül a városfejlesztési stratégiák kidolgozásával és megvalósításával közvetlenül foglalkozó hivatali szervezeti egységek a következők:

- Fejlesztéspolitikai Iroda:
  - Pályázatkezelési és Közbeszerzési Osztály:
    - Közbeszerzési csoport;
  - Projektkoordinációs Osztály;

- Mérnöki Iroda:
    - Várostervezési Osztály:
        - Városépítési Csoport,
        - Városrendezési Csoport;
    - Közszolgáltatásszervezési és Környezetvédelmi Osztály:
        - Környezetvédelmi Csoport;
    - Közterületfenntartási és Beruházási Osztály:
        - Közterületfenntartási Csoport,
        - Beruházási Csoport;
- Humánszolgáltatási Iroda:
    - Társadalompolitikai Osztály;
    - Közösségi Kapcsolatok Osztálya:
        - Intézményi Csoport.

A Fejlesztéspolitikai Iroda fontosabb feladatai:

- a város fejlesztéspolitikai programjainak előkészítése, a fejlesztések rendszerbe szervezése, folyamatos ellenőrzése, a szükséges intézkedések kidolgozása;
- szakmai kapcsolattartás a várospolitika, városstratégia kialakításáért, megvalósításáért felelős vezetők, képviselők és a Közgyűlés bizottságai között;
- a hazai, valamint a 2014-2020. és a 2021-2027. közötti időszakok európai uniós projektjeivel kapcsolatos közbeszerzési, műszaki, pénzügyi feladatok;
- együttműködés a városstratégia elméleti kérdéseivel foglalkozó tudományos műhelyekkel, civil szervezetekkel;
- az Önkormányzat pályázatai, projektjei megvalósításával kapcsolatos projektmenedzseri feladatok;
- EU-s és egyéb pályázatok adminisztrációs, technikai, pályázatfigyelési és pályázatírási teendőinek ellátása;
- önkormányzati támogatási programmal kapcsolatos feladatok ellátása;
- a közbeszerzésekkel kapcsolatos szakmai, jogi és koordinációs feladatok;
- a „Megállapodás a Nemzetgazdasági Minisztérium és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata között a 2014-2020 közötti időszak Terület- és Településfejlesztési Operatív Programja (TOP) 6. Fenntartható városfejlesztés prioritásának végrehajtási feladatairól szóló II.2.2. pontjában meghatározott programmenedzsment feladatok;
- kapcsolattartás a pályázatokhoz kapcsolódó szolgáltatásokat ellátó külső szervezetekkel;

- közreműködés az Önkormányzat által benyújtandó pályázatok előkészítésében, általános adatszolgáltatásban (ide nem értve a pályázatok szakmai tartalmának meghatározását, amely a pályázat tárgya szerinti szakosztály feladata);

A Fejlesztéspolitikai Iroda munkatársai végzik a Kecskemét fejlesztéseinek meghatározó részét kitevő, támogatásból megvalósuló projektekkel összefüggő feladatokat. Ezen feladatok ellátása keretében az iroda egyben koordinációs feladatot is ellát a polgármesteri hivatal irodái, a Kecskeméti Városfejlesztő Kft., valamint szükség szerint az önkormányzat intézményei és gazdasági társaságai között. A fejlesztéspolitikai tervezés, valamint a projektek végrehajtása érdekében az iroda feladata a támogató szervezetekkel való kapcsolattartás. Nemzetközi projektek esetében a projektek megfogalmazása és végrehajtása szintén az iroda feladatellátása keretében valósul meg.

Az utóbbi években az iroda munkatársai nem csak résztvevőként, hanem előadóként is képviseltetik magukat hazai és nemzetközi konferenciákon, továbbá aktívan részt vesznek a város fejlesztéspolitikai eredményeit bemutató szakmai cikkek megfogalmazásában, jó gyakorlatok megosztásával más városok fejlesztéspolitikai gondolkodására is hatással vannak. Ezzel mára elmondható, hogy a polgármesteri hivatal immáron aktív alakítója is a nemzetállami fejlesztéspolitikai irányoknak.

<u>A Mérnöki Iroda fontosabb feladatai:</u>

- településrendezést és településüzemeltetést érintő főépítészi, mérnöki típusú feladatok;
- közreműködés az Önkormányzat terület fejlesztéssel és -rendezéssel, a településfejlesztéssel és -rendezéssel, az épített környezet alakításával és védelmével, a településkép védelmével, továbbá a települési zöldinfrastruktúra alakításával és védelmével összefüggő települési önkormányzati és jegyzői feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében;
- az egységes települési és önkormányzati táj-, környezet- és zöldfelület (zöld- és kék infrastruktúrahálózat) gazdálkodás szakmai megalapozását és módszertani irányítását, valamint az e tárgykörben jelentkező településüzemeltetési feladatok ellátása;
- a közterületfenntartással, beruházásokkal, a tömegközlekedéssel, távhőszolgáltatással, kegyeleti közszolgáltatással, a kommunális, vízügyi igazgatással, természetvédelemmel, környezetvédelemmel kapcsolatos önkormányzati és jegyzői feladatok ellátásában történő közreműködés;

- részvétel az önkormányzati fejlesztések során a várostervezési, városfejlesztési, városüzemeltetési szempontok érvényesítésében.

A Humánszolgáltatási Iroda főbb feladatai:

- az Önkormányzat városmarketinggel kapcsolatos, nemzetközi kapcsolatait érintő, protokolláris, turisztikai, kulturális, köznevelési, sport, társadalompolitikai és szociálpolitikai feladatainak ellátása;
- a társadalompolitikai és közösségi kapcsolatokat érintő feladatok végrehajtásának koordinálása,
- a várospolitikai érdekek előmozdításához, a város fejlődéséhez szükséges külső források feltárása érdekében részvétel a döntések előkésztésében, koordinálásában és végrehajtásában;
- részvétel a Mercedes-Benz gyár működésével kapcsolatos, az Önkormányzatot érintő feladatok ellátásában, a kapcsolódó önkormányzati döntések végrehajtásának koordinálása.

1.4.1.5 Az önkormányzati főépítész városfejlesztési feladatai

Bár a városi főépítész feladatai Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Szervezeti és Működési Szabályzatában a Mérnöki Iroda feladatai körében kerülnek meghatározásra, a főépítészi funkció, valamint feladatok speciális voltára tekintettel a főépítész városfejlesztéssel összefüggő, fontosabb feladatait külön alfejezetben célszerű bemutatni.

Az önkormányzati főépítész feladatai különösen:

- a településfejlesztési terv előkészítésének és felülvizsgálatának koordinálása, a döntéselőkészítéssel kapcsolatos feladatok ellátása;
    - részvétel a településpolitikai, településfejlesztési, településüzemeltetési és az önkormányzatok ingatlanvagyon-gazdálkodási programjának elkészítésében és egyeztetésében, továbbá az ágazati koncepciók települést érintő részeinek összehangolásában és véleményezésében;
- az illetékességi területét érintő területrendezési és településrendezési tervek összhangjának kialakítása:
    - az Önkormányzat településrendezési tervének, települési arculati kézikönyvének és településképi rendeletének elkészítése és felülvizsgálata;
    - településkép-érvényesítési eszközökön (pl. településképi bejelentési eljárás) keresztül a településképi követelmények érvényre juttatása;
- a rendezési eszközök hatályosulásának figyelemmel kísérése;

- a kulturális örökség védelme;
- a térség, illetve a település egységes táji és építészeti arculatának alakítása;
- részvétel – szükség szerint adatok szolgáltatásával – az illetékességi területére vonatkozó területi és települési információs rendszerek kialakításában és működtetésében;
- a helyi építészeti-műszaki tervtanács vezetése;
- a helyi építészeti-műszaki tervtanács nyilvántartásának vezetése, adatok szolgáltatása az állami főépítésznek;
- az Önkormányzat építésügyi feladatainak ellátása;
- részvétel az Országos építészeti tervtanács és a területi tervtanács ülésein, a Polgármester képviselete;
- együttműködés az illetékes kormányhivatallal, az építésügyi nyilvántartást vezető hatóságokkal és alkalmazó intézményekkel, az építésügyi és más hatóságokkal.

1.4.1.6 A Kecskeméti Városfejlesztő Kft. feladatai

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata a fentebb felsorolt városi tisztségviselők és szervezeti egységek mellett – a feladatok megfelelő színvonalú előkészítése és lebonyolítása érdekében fokozottan támaszkodik a 100%-os önkormányzati tulajdonában álló – a Cégnyilvántartásba 2010. június 6-án bejegyzett – Kecskeméti Városfejlesztő Kft. (továbbiakban: Városfejlesztő Társaság) munkájára.

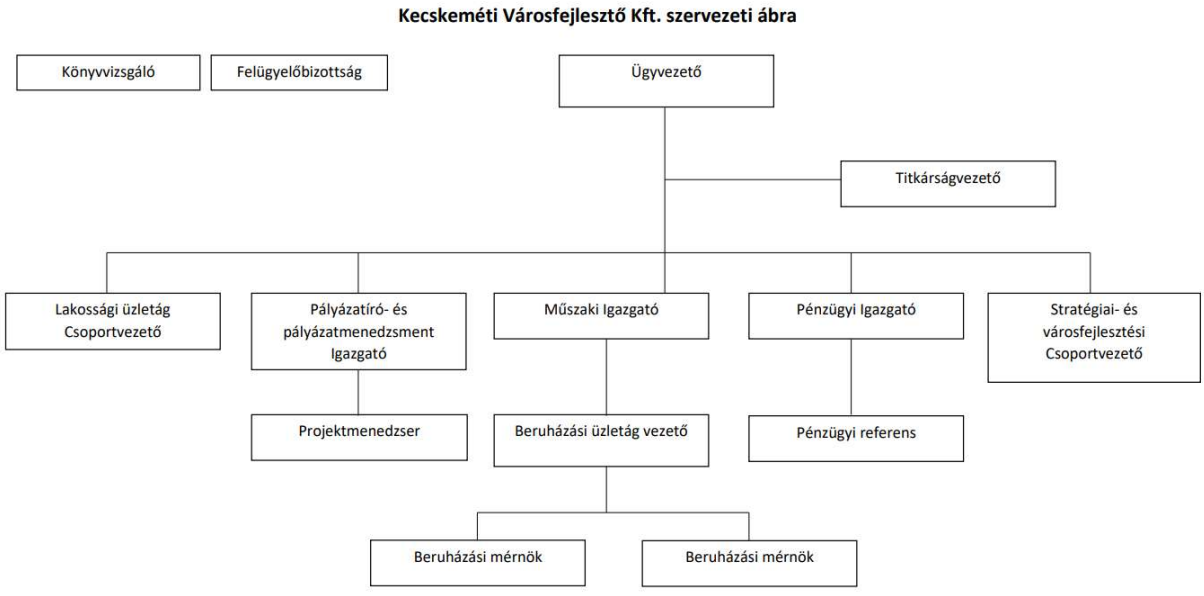
A Városfejlesztő Társaság tevékenységét és ellátandó feladatait Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a városfejlesztéshez és városrehabilitációhoz kapcsolódó feladatok ellátásáról szóló 34/2009. (V. 29.) önkormányzati rendelete részletezi. Ennek megfelelően a városfejlesztő társaság legfontosabb feladata Kecskemét Integrált Településfejlesztési Stratégiájában meghatározott fejlesztési elképzelések gondozása, a szükséges előzetes tervek (tanulmánytervek, megvalósíthatósági tanulmányok) elkészítése, javaslatok megfogalmazása. A városrehabilitációs feladatok keretében a társaság feladata továbbá, az Akcióterületi Tervek (ATT) komplex előkészítése és megvalósítása, s ezen belül különösen:

- az önkormányzati városfejlesztési projektjeinek menedzselése;
- gazdaságfejlesztési elemek integrációja;
- a gazdasági partnerek koordinációja, civil és közigazgatási, államigazgatási partnerek koordinációja, lakosság bevonása;

- fizikai beruházásokat kiegészítő tartalmi fejlesztések megvalósítása (önállóan vagy partnerrel);
- további pályázati és egyéb (pl. befektetői) források felkutatása;
- a megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlása (üzleti tárgyalások lebonyolítása, szerződések előkészítése és megkötése);
- az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények (pl. közintézmények, szociális lakás stb.) esetében a beruházói feladatok ellátása (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele);
- a magánvállalkozások építési tevékenységének koordinálása (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése).

A jelenleg 10 főállású munkavállalóval, valamint szerződéses szakértők igénybevételével működő Városfejlesztő Társaság tevékenysége során szorosan együttműködik az Önkormányzattal, a Polgármesteri Hivatal városfejlesztési feladatokban érintett szervezeti egységeivel a városfejlesztési célok, programok és projektek előkészítése és megvalósítása érdekében. a Társaság szervezeti felépítését az alábbi ábra mutatja be.

145. ábra: A Kecskeméti Városfejlesztő Kft. szervezeti felépítése

Forrás: Kecskeméti Városfejlesztő Kft. 2021.

A Városfejlesztő Társaságnál – viszonylag kis létszáma, illetve a döntéselőkészítésben betöltött korlátozott szerepe ellenére – már mai is kiemelkedő digitális és zöld átállással kapcsolatos kompetenciák állnak rendelkezésre, melyet a 2021 és 2027 közötti fejlesztéspolitikai ciklus

stratégiai megalapozásakor illetőleg az új irányítási modell megfogalmazásakor indokolt figyelembe venni.

1.4.1.7 A partnerség szerepe a stratégiai tervezésben és a végrehajtásban

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata hangsúlyt fektet a helyi társadalmi partner szervezetekkel folytatott szakmai együttműködésre. Ez megnyilvánul

- egyfelől az Önkormányzat éves beszámolóinak elkészítésében,
- másfelől a város stratégiai terveinek és fejlesztési koncepcióinak véleményezésében.

Az éves beszámolók előkészítésében részt vevő partnerek előzetes tájékoztatást kapnak az eredményekről, véleményezhetik az elkészült dokumentumokat, továbbá javaslatot tehetnek változtatásra. A beszámolót egyebekben a Közgyűlés hagyja jóvá, melynek nyilvánossága biztosított, így a lakosság számára is garantált az elvégzett feladatok, valamint a költségvetési döntések és annak végrehajtásának megismerhetősége.

Az éves beszámolók mellett, az Önkormányzat honlapján a stratégiai dokumentumok és az azzal kapcsolatos döntések is folyamatosan elérhetőek, nyilvánosak. Lakossági írásos észrevételek a varostervezes@kecskemet.hu email címre küldhetők. A város Önkormányzata az elmúlt években a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) VI. fejezet 29/A. § -ban foglaltaknak megfelelően a város honlapján tájékoztatta a lakosságot és a városi szervezeteket a különböző stratégiai tervek és fejlesztési koncepciók felülvizsgálatának elindulásáról. Ennek során az Önkormányzat minden esetben várta – és jelenleg is gyűjti – a fejlesztési ötleteket, véleményeket, illetőleg javaslatokat.

A 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) minél szélesebb körű és pontosabb felülvizsgálata érdekében, a város széleskörű szakmai egyeztető és adatbekérő tevékenységet folytatott, melynek során 47 db, a város életében meghatározó szervezetet, intézményt és vállalkozást keresett meg. Ezzel párhuzamosan a város más önkormányzati szervekkel, illetőleg államigazgatási szervekkel is felvette a kapcsolatot. Ennek keretében:

- adatszolgáltatási kérelmet nyújtott be a Központi Statisztikai Hivatalhoz a település szegregált és szegregáció által veszélyeztetett területeinek lehatárolása céljából;
- a Korm. rendelet 30.§ (2) bekezdés a) pontjában foglaltaknak megfelelően előzetes tájékoztatót küldött

- a Rendelet 9. mellékletében meghatározott államigazgatási szerveknek,
- a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzatnak,
- a közvetlenül érintett szomszédos települési önkormányzatoknak, valamint
- a településfejlesztési, településrendezési és településképi egyeztetési eljárások partnerségi szabályairól szóló 24/2017. (II. 16.) KH. számú határozatban rögzített partnereknek.

A visszaérkezett javaslatokat és véleményeket a Kecskeméti Városfejlesztő Kft. munkatársai dolgozták fel, az erről készített összefoglalót – a 218/2017. (X. 26.) számú Közgyűlési határozattal elfogadott – módosított – ITS mellékleteként került csatolásra.

Kecskemét Megyei Jogú Város a városfejlesztési stratégiák kialakítása során – ahogyan a korábbi években, úgy a jelenlegi ciklusban is – lehetőséget kívánt biztosítani minden, a város és tágabb térségének jövőjéért tenni akaró és tudó lakójának, szervezetének és vállalkozásának, hogy tevékenyen részt vállalhasson a megyeszékhely és szűkebb térségének következő hét évét meghatározó tervezési-fejlesztési folyamat alakításában. Az új 2021-2027 közötti tervezési időszakra szóló Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) előkészítése és a jelentkező társadalmi fejlesztési igények összegyűjtése érdekében 2021. év végén külön-külön kikérte a helyiek véleményét egy-egy online lakossági és intézményi kérdőív formájában, melyek eredményei jelen dokumentumba is beépültek.

1.4.1.8 A jelenlegi városfejlesztési irányítási modell hatékonyságának értékelése

<u>Az önkormányzati testület és a hivatal működése</u>

Ahogyan az az előző (al)fejezetekben bemutatásra került, a korábbi években kialakított városirányítási modell magában hordozza azt a kettősséget, amely szinte minden magyarországi települési önkormányzatra jellemző: azaz élesen elkülöníthetők az Önkormányzat Közgyűlésének és a Polgármesternek, illetőleg az Önkormányzat hivatalának tervező, megvalósító, mérő és ellenőrző, valamint kiértékelő feladatai, mechanizmusai.

Az Önkormányzat hivatala és az Önkormányzat, mint testület közötti kapcsolat biztosítása terén – városfejlesztési szempontból – fontos szerepe van a Fejlesztéspolitikai Irodának, amely szakmai kapcsolatot tart a várospolitika, városstratégia kialakításáért, megvalósításáért felelős önkormányzati vezetők, képviselők és a Közgyűlés bizottságai között.

Az Önkormányzat, mint testület és mint hivatal tekintetében fennálló kettőség kezelése szempontjából, ugyancsak fontos szerepe van a Kecskeméti Városfejlesztő Kft. stratégiai tervező, szakmai elemző és döntés-előkészítő tevékenységének. Ez az önkormányzati tulajdonú

társaság ugyanis a Fejlesztéspolitikai, illetve a Mérnöki Irodán keresztül egyfelől kapcsolatban áll a Jegyző által vezetett Polgármesteri Hivatallal, másfelől – a közbiztonsági és városrendészeti ügyekért felelős Alpolgármesteren keresztül – közvetlen módon is kapcsolódik a város helyi politikai vezetéséhez, illetőleg az Önkormányzathoz, mint testülethez. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján, ez a megoldás több szempontból sem a legelőnyösebb:

- *Felülvizsgálandó a szervezeti becsatlakozás helye a Közgyűlés esetében: a közbiztonsági és városrendészeti ügyekért felelős Alpolgármester mellett, más alpolgármesterek is ellátnak városfejlesztéssel szorosan összefüggő feladatokat. Így például a Kecskeméti Városfejlesztő Kft. felügyeletét ugyanúgy elláthatná a városfejlesztésért és városi infrastruktúráért felelős Alpolgármester, vagy akár a gazdaság- és térségfejlesztési ügyekért felelős Alpolgármester. Mindemellett bármelyik megoldást is választaná a város, a párhuzamos feladatkörök miatt, a jövőben is folyamatosan merülhetnek fel koordinációs problémák, ezért az új irányítási modell kidolgozásakor célszerű teljesen más megoldások lehetőségét is megvizsgálni.*
- *Felülvizsgálandó a szervezeti becsatlakozás helye a Polgármesteri Hivatal esetében: mint az a 2.4.1.4. fejezetben bemutatásra került, a Mérnöki Iroda tevékenysége szorosan kapcsolódik a településrendezési, településüzemeltetési, valamint a főépítészi, mérnöki típusú feladatokhoz, ugyanakkor a Kecskeméti Városfejlesztő Kft. szolgáltatási köre mindezek mellett magában foglal olyan tevékenységeket a városfejlesztési stratégia és egyes esetekben a projektek operatív végrehajtása során , amelyek szorosan kapcsolódnak a Fejlesztéspolitikai Iroda, illetőleg a Humánszolgáltatási Iroda feladatellátásához is.*
- *Felülvizsgálandó a Közgyűlés tanácsnokaival való kapcsolat: bár a városnak két olyan tanácsnoka is van, akiknek feladatköre szorosan kapcsolódik a városfejlesztéshez (városszolgáltatási, nemzetiségi és közbiztonsági ügyekért felelős tanácsnok, illetve megyei területfejlesztésért felelős tanácsnok), esetükben a Polgármesteri Hivatallal, illetőleg a Városfejlesztő Társasággal való kapcsolat nem, vagy csak nagyon alacsony szinten intézményesült, amely által az együttműködés eseti jellegű.*

A fenti helyzetből adódóan, illetve azzal, hogy az ERFA rendelet 11. cikke szerinti fenntartható városfejlesztési feladatok a polgármesteri hivatal Fejlesztéspolitikai Irodájánál aggregálódnak, a városfejlesztésben egyfajta információközpontként, illetőleg tervezési „agytrösztként” közreműködő Városfejlesztő Társaság szerepe, és önkormányzati szervezeti becsatornázottsága jelentősen átalakult. A fellelhető párhuzamosságok a kapcsolattartás esetében – a transzparencia és gördülékeny feladatellátás szempontjából – hátrányt

jelentenek, a projektgenerálás és menedzselés területén ugyanakkor lehetőséget biztosítanak: amennyiben az adott projekt ott kerül megfogalmazásra, ahol az érintett területtel kapcsolatos szakmai műhelymunka magasabb szintű, az a sikeres projektvégrehajtását jobban biztosítja.

Hosszabb távon célszerű lenne ezért a városfejlesztés tervezési szolgáltatásait – egyfajta horizontális megközelítést alkalmazva – valamennyi hivatali szervezeti egység, illetve önkormányzati tisztségviselő számára lehetőségként biztosítani, továbbá az ehhez szükséges szervezeti megoldást megtalálni.

A tematikus koordináció kiindulóalapjaival kapcsolatos észrevételek

Megvizsgálva a jelenlegi városfejlesztési irányítási modellt, megállapítható, hogy a 2021- és 2027 közötti fejlesztéspolitikai ciklusban hangsúlyos zöld és a digitális átállás szakmai és koordinációs alapjai nem állnak teljeskörűen rendelkezésre:

- *A zöld átállás koordinálásának problémái:* bár a zöld átálláshoz szükséges kompetenciák az adminisztrációs feladatok ellátása szintjén jelen vannak a Közgyűlés Környezetvédelmi, Városrendezési és Agrár Bizottságánál (KVAB), a Városüzemeltetési és Fejlesztési Bizottságnál (VFB), továbbá a városfejlesztésért és városi infrastruktúráért felelős Alpolgármester közvetlen munkatársainál, a Polgármesteri Hivatalon belül felállított Mérnöki Irodánál, a főépítésznél, illetve a Kecskeméti Városüzemeltetési Nonprofit Kft. és a Kecskeméti Városfejlesztő Kft. szakembereinek egy részénél, a felsorolt szereplők közötti tematikus – a település zöld átállását ösztönző – koordináció tekintetében jelenleg nem említhető meg konkrét irányítási eszköz. E tekintetben olyan fórumra van szükség, ahol biztosítható az információcsere és a több szintű stratégiai koordináció.
- *A digitális átállás koordinálásának problémái:* a digitális átálláshoz szükséges adminisztrációs kompetenciák jelen vannak a Közgyűlés Városüzemeltetési és Fejlesztési Bizottságánál (VFB), továbbá a városfejlesztésért és városi infrastruktúráért felelős Alpolgármester közvetlen munkatársainál, illetve szakemberek szintjén részben a Kecskeméti Városfejlesztő Kft.-nél, e tekintetben ugyanakkor nem csak a felsorolt szereplők közötti – a digitális átállást ösztönző – koordinációs mechanizmusok, hanem a szakmai kompetenciák is nagyon hiányosan vannak jelen az egyes önkormányzati intézményeknél:
    - A Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata a Jegyzői Titkárságot nevesíti az informatikáért felelős szervezeti egységként, ahol egy fő informatikus áll alkalmazásban, az IT működéstámogatással kapcsolatos külső szolgáltató látja el a hivatalnál. Az SZMSZ emellett a Mérnöki Irodánál (a Várostervezési

Osztályon belül a Városrendezési Csoportnál) tesz említést egy önkormányzati térinformatikai rendszer működtetésének feladatairól.

- Az önkormányzatnak, illetve a hivatalnak nincs külön, informatikai fejlesztési és üzemeltetési feladatokkal megbízott szervezeti egysége vagy alárendelt intézménye.

A fentiek alapján **a zöld és a digitális átállás belső szakmai kompetencia jellegű, illetőleg külső koordinációs alapjai kiemelt beavatkozási területnek minősülnek**, emiatt az új városfejlesztési irányítási modell megalkotásakor e tekintetben célszerű külön intézkedéseket hozni.

1.4.2 Működési modell

Kecskemét Megyei Jogú Város esetében a közszolgáltatások szervezésében és a város működtetésében több mint 70 szervezet működik közre. Közülük 30 db olyan szervezetet célszerű kiemelni, amelynek városfejlesztési szempontból szerepe lehet az egyes projektek előkészítésében vagy megvalósításában.

1.4.2.1 A városfejlesztésben érintett gazdálkodó szervezetek és városi intézmények

A városfejlesztési szempontból kiemelt helyi szereplők áttekintésekor egy általános szempontú csoportosítás tehető a szervezetek működési formája szerint. Ez alapján a szervezetek az alábbi három nagy csoportba sorolhatók:

- önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság,
- költségvetési szervként működő önkormányzati intézmény,
- önkormányzati tulajdonú civil szervezet.

Az alábbiakban a Város működtetésében közreműködő fontosabb intézményi szereplők bemutatása következik – táblázatos formában – kitérve ennek során fontosabb jellemzőikre, illetőleg a zöld és a digitális átállásban betöltött lehetséges szerepükre.

53. táblázat: *Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok*

Sz.	Önkormányzati cég	Jellemzők[17]	Megjegyzés
1.	AIPA Alföldi Iparfejlesztési Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2009 Tulajdonos: 67% (önk.) Létszám: 6 fő Árbevétel: 111 millió Ft	Ipari parkok fejlesztésében rejlő zöld és digitális potenciál

[17] 2020.12.31-i lezárású éves beszámolók alapján.

Sz.	Önkormányzati cég	Jellemzők[17]	Megjegyzés
2.	**BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt. (Fontos szerepe van a vízkormányzásban)**	Alapítás: 1961 Tulajdonos: 56% (önk.) Létszám: 576 fő Árbevétel: 9,3 Mrd Ft	Jelentős fejlesztési források, zöld és digitális potenciál
3.	DTKH Duna-Tisza Közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2000 Tulajdonos: 25 db (önk.) Létszám: 680 fő Árbevétel 7,5 Mrd Ft	Szemléletformálásban és hulladék-kezelésben rejlő zöld potenciál
4.	FILANTROP Környezetvédelmi és Fűtéstechnikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 1976 Tulajdonos: 39 db (önk.) Létszám: 26 fő Árbevétel 137 millió Ft	Zöld potenciál, (6,5%-os városi tulajdon)
5.	Gong Rádió Információs, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Alapítás: 1996 Tulajdonos: 18% (önk.) Létszám: 6 fő Árbevétel 166 millió Ft	Tájékoztatásban és szemléletformálásban rejlő zöld és digitális potenciál
6.	Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2009 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 59 fő Árbevétel 137 millió Ft	Digitális potenciál, társadalmi bevonás, edukáció, idősügy
7.	Hírös Sport Szabadidő Létesítményeket Működtető és Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2008 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 96 fő Árbevétel 355 millió Ft	Szemléletformálásban rejlő zöld és digitális potenciál
8.	Hírös-Net Telekommunikációs Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2008 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 1 fő Árbevétel: 6 millió Ft	Digitális potenciál, optikai kábelek hasznosításának lehetősége
9.	Kecskeméti Animációs Filmgyártó és Forgalmazó Korlátolt Felelősségű Társaság (Kecskemétfilm Kft.)	Alapítás: 1993 Tulajdonos: 30,3% (önk.) Létszám: 6 fő Árbevétel: 505 millió Ft	Tájékoztatásban és szemléletformálásban rejlő zöld és digitális potenciál
10.	Kecskeméti Foglalkoztatási Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2009 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 59 fő Árbevétel: 59 millió Ft	Kompetencia-fejlesztésben rejlő zöld és digitális potenciál
11.	Kecskeméti Junior Sport Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2018 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 20 fő Árbevétel: 102 millió Ft	Szemléletformálásban rejlő zöld és digitális potenciál
12.	Kecskeméti Kortárs Művészeti Műhelyek Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2009 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 26 fő Árbevétel: 21 millió Ft	Szemléletformálásban rejlő zöld és digitális potenciál
13.	**Kecskeméti Közlekedési Központ Korlátolt Felelősségű Társaság**	Alapítás: 2019 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 38 fő Árbevétel: 780 millió Ft	Zöld és digitális potenciál
14.	Kecskeméti Televízió Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2009 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 31 fő Árbevétel: 117 millió Ft	Tájékoztatásban és szemléletformálásban rejlő zöld és digitális potenciál

Sz.	Önkormányzati cég	Jellemzők[17]	Megjegyzés
15.	**KECSKEMÉTI TERMOSTAR Hőszolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság**	Alapítás: 1995 Tulajdonos: 70% (önk.) Létszám: 90 fő Árbevétel: 2,1 Mrd Ft	Jelentős zöld és digitális potenciál
16.	Kecskeméti TISZK Térségi Integrált Szakképző Központ Nonprofit Kiemelkedően Közhasznú Kft.	Alapítás: 2008 Tulajdonos: 2 db (önk.) Létszám: 5 fő Árbevétel: 10 millió Ft	Átképzésekben rejlő zöld és digitális potenciál
17.	Kecskeméti Társadalomtudományi Ismeretek Szolgáltató Központ Nonprofit Közhasznú Kft.	Alapítás: 2008 Tulajdonos: 2 db (önk.) Létszám: 5 fő Árbevétel: 10 millió Ft	Ismeretterjesztésben rejlő zöld és digitális potenciál
18.	Kecskeméti Turizmusfejlesztési és Marketing Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2003 Tulajdonos: 5 db (önk.) Létszám: 5 fő Árbevétel: 11 millió Ft	Ismeretterjesztésben és szemlélet-formálásban rejlő zöld és digitális potenciál
19.	Kecskeméti Városfejlesztő Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 2010 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 10 fő Árbevétel: 153 millió Ft	Stratégiaformálásban és Ismeret-terjesztésben rejlő jelentős zöld és digitális potenciál
20.	Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Alapítás: 1992 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 2 fő Árbevétel: 108 millió Ft	Zöld és digitális potenciál
21.	**Kecskeméti Városüzemeltetési Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság**	Alapítás: 2016 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 160 fő Árbevétel: 1,7 Mrd Ft	Jelentős zöld és digitális potenciál (térinformatika)
22.	**KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Korlátolt Felelősségű Társaság**	Alapítás: 1993 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 68 fő Árbevétel: 2,6 Mrd Ft	Szemlélet-formálásban és ingatlan-gazdálkodásban rejlő jelentős zöld és digitális potenciál
23.	Városi Alapkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Alapítás: 2002 Tulajdonos: 100% (önk.) Létszám: 10 fő Árbevétel: 440 millió Ft	Beruházás-ösztönzésben és fejlesztésekben rejlő jelentős zöld és digitális potenciál

54. táblázat: *Költségvetési szervként működő önkormányzati intézmények*

Sz.	Önkormányzati intézmény	Jellemzők[18]	Megjegyzés
1.	**Kecskeméti Városrendészet**	Alapítás: 2015 Gazdálkodás: részben önálló Létszám: 52 fő Költségvetés: 875 M Ft	Térfigyelésben és parkolási rendszer működtetésben rejlő jelentős zöld és digitális potenciál
2.	Intézmény- és Piacfenntartó Szervezet	Alapítás: 1990 Gazdálkodás: önálló Létszám: 29 fő Költségvetés: 386 M Ft	Térfigyelésben és parkolási rendszer működtetésben rejlő zöld és digitális potenciál
3.	**Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága** (54 telephelyen orvosi rendelők, bölcsődék, idősek otthona)	Alapítás: 1980 Gazdálkodás: önálló Létszám: 550 fő Költségvetés: 4 Mrd Ft	Szemlélet-formálásban és korszerű ingatlan-üzemeltetésben rejlő zöld és digitális potenciál
4.	**Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár**	Alapítás: 1979 Gazdálkodás: önálló Létszám: 103 fő Költségvetés: 674 M Ft	Tájékoztatásban és szemlélet-formálásban rejlő digitális és zöld potenciál
5.	Kecskeméti Planetárium Művelődési Ház	Alapítás: 1996 Gazdálkodás: részben önálló Létszám: 2 fő Költségvetés: n.a.	Tájékoztatásban és szemlélet-formálásban rejlő digitális és zöld potenciál

55. táblázat: *Egyéb civil szervezetek*

Sz.	Civil szervezet	Jellemzők	Megjegyzés
1.	Kecskemét Közbiztonságáért Közalapítvány (348 db térfigyelő kamera üzemeltetése)	Alapítás: 2002 Gazdálkodás: önálló Létszám: n.a. Költségvetés: 58 M Ft	Térfigyelésben és bűnmegelőzésben rejlő digitális és zöld potenciál

1.4.2.2 A városi szolgáltatások nyújtásában résztvevő fontosabb szervezetek

A városfejlesztési lehetőségek alapjául szolgáló fontosabb városi szolgáltatások biztosításában 30 szervezet vesz részt. melyekről az alábbi működési területek szerint adunk áttekintést.

[18] *2020.12.31-i lezárású éves beszámolók alapján.*

A. Városüzemeltetésben részt vevő szervezetek:

1. Kecskeméti Városgazdasági Kft.

- 2016-ban Magyarországon jelentős mértékben átalakult a hulladékgazdálkodási rendszer, ettől az évtől ugyanis az egész ország területén a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. (NHKV) felügyelete alá került a közszolgáltatás keretében gyűjtött hulladékok kezelése. Jelenleg is ez a társaság szedi be a szolgáltatási díjakat, majd továbbítja a közszolgáltatók részére. Ennek feltétele volt, hogy profiltiszta – kizárólag hulladékkal foglalkozó – cégek jöjjenek létre jöjjenek létre a települési önkormányzatoknál. Ennek értelmében a Városgazdasági Kft.-ből is kiszervezésre kerültek a városüzemeltetési feladatok, míg egy átláthatóbb hulladékgazdálkodási rendszer kialakítása érdekében Kecskemét városa kivásárolta a Kisfáiban működő szemétdepót üzemeltető Kecskeméti Regionális Hulladéklerakó Közszolgáltató Kft. kisebbségi tulajdonosát és a 100%-ban városi tulajdonúvá vált céget beolvasztotta a Városgazdasági Kft.-be, emellett átvette a szelektív gyűjtés feladatát a Hírös Hulladék Kft.-től.
- A rendszerátalakítás másik kritériuma volt, hogy az országosan elaprózott hulladékgazdálkodási rendszer egyszerűsödjön és nagyobb szolgáltatók működjenek, ezért a Kecskeméti Városgazdasági Kft. integrálódott a ceglédi központú Duna-Tisza Közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit (DTKH) Kft.-be, amellyel az eddigi szolgáltatási terület több mint 600 ezresre bővült. A cégben a Városgazdasági Kft. a maga 40%-ával a legnagyobb tulajdonos, de a közszolgáltatást Kecskemét közigazgatási területén is a DTKH Nonprofit Kft. látja el, amely jogfolytonosan átvette a Kecskeméti Városgazdasági Kft. munkavállalóit és megvásárolta az eszközeit.
- 2018-tól a Kecskeméti Városgazdasági Kft. addigi több mint kétszáz fős munkavállaló létszáma mindössze néhány főre csökkent, akiknek feladata a szoros és koordinált stratégia együttműködés a DTKH Nonprofit Kft.-vel, valamint mindazon bérbe adott vagyon – ártalmatlanító, hulladéklerakó – kezelése, amelyekkel a közszolgáltató a hulladékgazdálkodási feladatait végzi.

2. Kecskeméti Városüzemeltetési Nonprofit Kft.

A társaság Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának, mint tulajdonosnak döntése alapján jogutódlással, a Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft.-ből történő kiválás útján jött létre, és kezdte meg tevékenységét 2017. január 10-én az alábbi területeken:

- *temetkezés, temetőfenntartás, temetőfejlesztés*;
- *parkfenntartás: fű- és gyepterületek fenntartása, cserje és talajtakaró felületek és sövények fenntartása, évelő, egy- és kétnyári virágágyások, dézsás fásszárú növények fenntartása, park- és sorfák fenntartása, növényi nyesedékek gyűjtése, szállítása, növényvédelmi feladatok ellátása; szökőkutak, ivókutak kezelése, városdekoráció;*
- *köztisztaság: kézi és gépi úttisztítás (utcaseprés), köztéri hulladékgyűjtők ürítése, utak portalanítása, fagymentesítése, illegális hulladékok elszállítása;*
- *közút- és forgalomtechnika: szilárd burkolatú utak (közutak, kerékpárutak, járdák, közterek) fenntartása, útburkolati jelek felfestése, műtárgyak fenntartása, kerékpártárolók, buszvárók létesítése és fenntartása, belvízvédelem, közlekedésbiztonsági eszközök kihelyezéses és fenntartása, KRESZ táblákkal és az utcanévtáblákkal kapcsolatos feladatok végrehajtása, helyi útinform szolgáltatások, saját üzemeltetésű gépjárművek fenntartása és javítása.*

- A hulladékártalmatlanítási és hulladékszállítási tevékenységeket továbbra is a jogelőd társaság (a Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft., illetőleg átalakulását követően a Duna-Tisza Közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit (DTKH) Kft.) végzi.

3. KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft.

- Az Ingatlankezelő és Távfűtő Kft. egyik jogutódjaként szétválással 1993 októberében jött létre, fő tevékenység a lakás- és üzletvagyon gazdálkodás.
- Ennek keretében mintegy 1450 önkormányzati lakás kezelését, 112 üzlet működtetését, több mint 36 társasházban 1100 lakás és egyéb tulajdon közös képviseletét látja el. Feladata továbbá az önkormányzattal megkötött vagyonkezelői szerződés alapján átadott ingatlanvagyon 78 belterületi és 361 külterületi mezőgazdasági földterület hasznosítása, fejlesztése.
- A cég 502,9 M Ft-os jegyzett tőkével és mintegy 620 M Ft nagyságú saját tőkével, illetve saját vagyonnal gazdálkodott az elmúlt években. A saját vagyon, döntő hányada az ingatlanvagyon.
- A társaság fő tevékenysége mellett az önkormányzattól vagyonkezelésbe átvett ingatlanállomány hasznosítását végzi, jelentős feladata továbbá egy városai közbeszerzésen elnyert 25 önkormányzati intézmény összesen 139 ingatlanának karbantartási feladatainak ellátása.

- További kiemelt tevékenységként a társaság városfejlesztési feladatai keretében részt vesz pályázatok előkészítésében és megvalósításában.
- A társaság az elmúlt években folyamatosan emelkedő jelentős összegeket fordított az önkormányzati épületek karbantartására A társaság kiemelt feladatának tekinti a tulajdonosi szemléletet tükröző ingatlankezelést, vagyongazdálkodást, a városfejlesztési és az intézményi karbantartási feladatok ellátását.

4. Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft.

- A 120 éves hagyományokra visszatekintő önkormányzati tulajdonú társaság Kecskemét legnagyobb energiatermelő cége, tulajdonosa 69,51 %-ban Kecskemét MJV Önkormányzata, illetve 30,49 %-ban az MVM Zrt. A Termostar Kft. telephelyein előállított hőenergia mintegy 40.000 ember és több, mint 70 kecskeméti intézmény – köztük iskolák, óvodák, szociális és kulturális intézmények, sport, kereskedelmi és idegenforgalmi létesítmények - fűtését és melegvíz-ellátását biztosítja. Mivel Kecskemét lakosságának közel harmada távfűtéses lakásban él – illetőleg a távhővel fűtött iskolákra, munkahelyekre, hivatalokra és üzletekre figyelemmel – szinte minden Kecskeméten élő ember részesül a Termostar Kft. szolgáltatásaiból.
- A társaság jelenleg egy 7,6 milliárd összköltségvetésű Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházást hajt végre. Az átfogó fejlesztés meghatározó eleme egy 20 + 5 MW teljesítményű kazánnal felszerelt biomassza fűtőmű üzembe állítása Kecskemét déli iparterületén, valamint az új és meglévő fűtőműveket összekötő, egységes távhőrendszer kialakítása, amely új fogyasztókhoz, köztük több nagy fogyasztóhoz is eljuttatja a megújuló energia alapú távhőt. A fejlesztés mintegy 26.000 t/év CO2 megtakarítást eredményez.
- A társaság 2020-ban ünnepelte alapításának 25. évfordulóját. Az eseményhez kapcsolódva Lakossági Fásítási Programot szervezet, melynek keretében – Kecskemét alapításának évfordulójáról is megemlékezve – 652 facsemetét osztott szét a programban részt vevő magánszemélyeknek, civil szervezeteknek, intézményeknek és lakóközösségeknek.

5. Filantrop Környezetvédelmi és Fűtéstechnikai Nonprofit Kft.

- Az 1950-ben alapított, ma gazdasági társasági formában működő szervezet tulajdonosa a magyar állam (80,43%), továbbá 44 települési önkormányzat (19,57% - Kecskemét MJV: 6,54%);

- fő tevékenységként – törvényi előírások alapján kötelező – kéményseprő-ipari szolgáltatásokat lát el 4 megyében;
- egyéb tevékenységei: szellőző rendszerek tisztítása, környezetvédelmi szolgáltatások, pályázati tanácsadás, CO érzékelő eszközök értékesítése, ingatlan bérbeadás, energetikai tanúsítványok kiállítása.

6. BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt.:

- Az 55,57%-os önkormányzati tulajdonban álló Bácsvíz Zrt. 70 éves közmű-szolgáltatói tapasztalataival és hagyományaival 3 megyében, 58 településen, mintegy 350 ezer lakost érintően nyújt víziközmű-szolgáltatást;
- alaptevékenysége: víziközmű-üzemeltetés, vízszolgáltatás és csatornaszolgáltatás, térségi vízkormányzás;
- kiegészítő szolgáltatások: vízminőség-ellenőrzés, vízmérő- és szivattyújavítás, vízhálózat-vizsgálat, csatornahálózat-vizsgálat, térinformatikai adatszolgáltatás, szenzoros (IoT) automata rendszerek vezérlése, műszaki tervezés, gépjármű-javítás.

7. Hírös-Net Telekommunikációs Kft.

- 2008. május 30. óta egy GVOP-4.4.2-es európai uniós pályázati támogatásból felépített önkormányzati tulajdonú szélessávú internet, ill. telekommunikációs hálózaton Kecskeméten és a környező szatellit településeken (Hetényegyházán, Kadafalván, Ménteleken és Katonatelepen) távközlési szolgáltatások nyújtásában értékesítési és ügyfélszolgálati szolgáltatásokkal működik közre (a közel 100 km-es hálózat üzemeltetését de facto az NHH engedélyeket megszerző OPTICON Kft., majd a Vidékháló Kft. látta el, 2020. év végétől az OPC Networks Kft. látja el;
- a társaság az elmúlt 10 évben folyamatosan veszített jelentőségéből a kecskeméti távközlési piacon, ugyanakkor a Város tulajdonában álló belvárosi optikai gerinchálózati infrastruktúrára alapozottan továbbra is kedvező stratégiai lehetőségei vannak egy önkormányzati IKT szolgáltató szervezet felállításához.

8. Intézmény- és Piacfenntartó Szervezet

- Fő tevékenysége piaci, vásári és vásárcsarnoki szolgáltatások nyújtása;
- Kecskemét mezővárosi történelmi és kulturális hagyományainak is köszönhetően a helyi piacfenntartó szervezet fontos szerepet tölt be a Város életében, a szervezet által működtetett Budai utcai piaccsarnok, továbbá a nagybani piac, és a különféle

„zsebpiacok” (pl. kisállatvásárok, veterán autó és motor alkatrész vásárok) nem csak kereskedelmi, de helyi közösségi szempontból is fontos találkozóhelyek.

9. Kecskeméti Városrendészet

- A díjfizetési kötelezettség alá tartozó várakozási területeken a közúti járművel történő várakozási közszolgáltatás ellátását biztosító intézményrendszerben a 2015. év folyamán jelentős változás következett be: a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) és a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény módosítása alapján a jogalkotó a közterület-felügyelet által ellátható feladatok közé sorolta a fizető parkolás biztosítását, ellenőrzését. Erre figyelemmel Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése az 59/2015. (III. 26.) határozatával döntött arról, hogy Kecskemét közigazgatási területén a várakozási közszolgáltatást 2015. július 1. napjától általános jogutódként a Kecskeméti Közterület-felügyelet látja el akként, hogy a feladatellátással érintett szervezeti egység kiválik a Piac- és Vásárigazgatóságból és beolvad a Kecskeméti Közterület-felügyeletbe, melynek neve Kecskeméti Városrendészetre módosult. A határozatnak megfelelően 2015. július 1. napján történt meg a szervezeti egység átadása és a névváltozás. A Városrendészet az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 10. § (4a) bekezdése értelmében saját gazdasági szervezettel nem rendelkező önálló költségvetési szerv, erre tekintettel pénzügyi-gazdasági feladatait egy 2015. július 1. napján kelt munkamegosztási megállapodás alapján az Intézmény- és Piacfenntartó Szervezet látja el.
- A Kecskeméti Városrendészet kiemelt feladata a közbiztonsági, közrendvédelmi szempontból illegális cselekmények megelőzése, felderítése, a közterületek rendjét, tisztaságát veszélyeztető cselekmények megelőzése, felderítése, szükség esetén eljárások kezdeményezése, valamint az együttélési normák betartásának elősegítése. A szolgálatellátások helyét a bűnügyi-közbiztonsági adatok, információk értékelése és elemzése után, a Városrendészet vezetői határozzák meg, figyelembe véve a Polgármesteri Hivatal vezetői, a közrend és közbiztonságért felelős alpolgármester, városüzemeltetési tanácsnok, az önkormányzati képviselők, valamint a lakosság által jelzett problémás területeket.
- A Városrendészet felügyelői feladataikat belterületen gyalogosan, gépjárművel, robogóval és kerékpárral, a külterületen gyalogosan és gépjárművel, valamint a térfigyelő kameraszobában a kamerák képeit figyelve hajtják végre.

10. Kecskemét Közbiztonságáért Közalapítvány

- A Kecskemét MJV Önkormányzata által 2002-ben alapított szervezet 348 db térfigyelő kamerát üzemeltet a rendőrségi szervezettel a Kecskeméti Rendőrkapitánysággal és a Kecskeméti Városrendészettel szoros együtt-működésben.

B. Humán közszolgáltatások biztosításában közreműködő szervezetek

1. Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága

- A több mint 50 éves, több mint 500 alkalmazottat foglalkoztató intézmény háziorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi alapellátást, ifjúság-egészségügyi ellátást végez, működteti a területi védőnői és iskolavédőnői ellátás rendszerét, ill. a háziorvosi ügyeleti ellátást.
- Az Intézmény szervezeti egységeként működik a szociális alap- és szakellátást nyújtó Margaréta Idősotthon, illetve az Idősgondozó Szolgálat.
- Az Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága a gyermekjóléti alapellátás részeként 8 bölcsődét működtet, továbbá a Család - és Gyermekvédelmi Központ által családtámogatási és gyermekjóléti szolgáltatásokat nyújt.
- A helyi szociális feladatok ellátásban az Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatóságán kívül fontos szerepet visz még:
  - *a Katolikus Plébánia RÉV szenvedélybeteg-szolgálata, valamint*
  - *a Magyar Máltai Szeretetszolgálat kecskeméti kirendeltsége.*

2. Kecskeméti Foglalkoztatási Nonprofit Kft.

- A 2009-ben alapított, közel 60 főt foglalkoztató kiemelten közhasznú szervezet hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése érdekében rehabilitációs foglalkoztatást biztosít. Célja a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű társadalmi rétegek, közfoglalkoztatottak képzésének és foglalkoztatásának elősegítése.
- A szervezet aktívan részt vesz a közfoglalkoztatotti programokban, feladatai közé tartozik a zöld felületeken lévő technikai hulladék összegyűjtése, a parlagfű mentesítés, illetve a hó és síkosság mentesítés az önkormányzati tulajdonban lévő intézmények előtt.
- Az elmúlt években a közfoglalkoztatottak részt vettek a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatal Foglalkoztatási Főosztálya által indított

képzéseken, és szakács, szociális gondozó, kisgép-nehézgép kezelő, targoncás, kertész, eladó és takarító képesítéseket szereztek.

3. *Kecskeméti TISZK Térségi Integrált Szakképző Központ Nonprofit Kiemelkedően Közhasznú Kft.*
   - A közel másfél évtizede létrehozott, 99,17%-os önkormányzati tulajdonban álló Kecskeméti TISZK célja a helyi szakképzési szerkezet megújítása, a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő képzés biztosítása és a szakképzésben résztvevők számának növelése hatékony pályaválasztási és karrier-tanácsadási rendszerrel.
   - A szervezet céljai elérése érdekében a gazdaság igényeivel összehangolt kompetencia elvű modularizált tananyagokat fejleszt és vezet be – beleértve a digitális technológiák alkalmazását is. Ennek során – a szakképző partnerintézményekkel és a munkáltatókkal szorosan együttműködve – a korszerű gyakorlati képzésekhez szükséges csúcstechnológiai berendezések biztosít olyan speciális laborokban, illetve szaktantermekben, mint
     - *erősáramú vezérléstechnikai labor,*
     - *PLC robottechnikai labor,*
     - *elektro-pneumatikai és elektro-hidraulikai labor,*
     - *hegesztő műhely,*
     - *roncsolásos anyagvizsgáló labor,*
     - *roncsolásmentes anyagvizsgáló labor,*
     - *pályaorientációs terem,*
     - *közlekedéstechnikai labor,*
     - *környezetvédelmi labor,*
     - *CAD informatika terem,*
     - *Szakmai nyelvi informatika terem,*
     - *Hang- és videó stúdió,*
     - *Informatika terem.*

4. *Katona József Könyvtár*
   - A több mint 120 éves Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár a hazai könyvtári rendszer egyik legjelentősebb intézménye. 1897-ben városi könyvtárként indult, 1952 óta megyei könyvtárként működik. 1996-tól Kecskemét belvárosában új épületben – ezen kívül 6 fiókkönyvtárban – szolgáltat. 2015-ben a szakmában elsőként elnyerte a Könyvtári Minőségi Díjat.

- A városközponti könyvtár naponta 1500 látogatót fogad, emellett folyamatosan növekszik a távhasználatok száma is. A könyvtár emellett részt vesz az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerben, az évente más könyvtárak számára kölcsönadott dokumentumok száma meghaladja a 10 ezer darabot.
- Az intézmény meghatározó szerepet tölt be nemcsak a város és a térség életében, de országos szinten is. Több évtized óta folyó olvasásnépszerűsítő, tanulást támogató, környezetismereti játékai közismertek.
- 2019-ben pályázati forrásból teljesen megújult az Infotéka: a könyvtár 15 új számítógéppel, bútorokkal és egy új multifunkciós fénymásológéppel áll a felhasználók rendelkezésére. Az intézmény emellett egy Digitális Oktató Labort is kialakított, mely a digitális írás-olvasás ismereteinek elsajátítását kínálja szervezett csoportos tanfolyamok keretében. A digitális labor minden eszközzel rendelkezik, ami a korszerű tanulás alapja, megfelelő számú munkaállomás áll a hallgatók rendelkezésére, illetve további kreatív IKT eszközök.

5. Kecskeméti Televízió Nonprofit Kft.

- A Kecskeméti Televízió 1984-ben kezdte meg működését egy olyan időszakban, amikor egyre nagyobb lett az igény a helyi nyilvánosság fórumainak megteremtésére
- 1999-ben pályázat útján Kecskeméten és környékén (mintegy 50 km-es hatótávolságban) műsorszolgáltatási jogosultságot szerzett az UHF 31-es csatornán
- A városi televízió 2013. augusztus 6-án tért át a digitális sugárzásra, így közel 60.000 háztartásban mintegy 100.000 potenciális nézőhöz jutnak el a 0-24 órában sugárzott adások, melyből a saját készítésű műsorok ideje napi 7 óra. A zökkenőmentes műsorszolgáltatást és tájékoztatást mintegy 40 ember segíti.

6. Gong Rádió Információs, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

- Az 1995-ben alapított Gong Rádió (Gong FM) Kecskemét körzetében fogható városi rádióadó, mely 2002 óta hálózatos műsorszóróként működik és amelynek adásai Magyarország középső területein – Pest megye déli részétől a Vajdaság észak-keleti részéig – foghatók.
- A Gong Rádió tulajdonosi jogait 2017 óta nagyobb részben a Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány, kisebb részben (18,31%) Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata gyakorolja.

7. Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház

- A Bánk bán szerzőjének szülővárosában 1796 óta – több mint 225 éve – van jelen a színjátszás. A ma ismert színházépület 1896. október 14-én nyitotta meg kapuit a közönség előtt Katona József Bánk bán című darabjával.
- Kecskemétet immár 125 éve komoly színházi hagyományok és pezsgő kulturális élet19 jellemzik. A jelenleg 12 fős állandó színtársulatot a Kossuth-díjas Cseke Péter színigazgató vezeti.
- A társulat fontosnak tartja, hogy eljuttassa a színházat a kistelepülésekre, a hátrányos helyzetben élő gyerekekhez, illetve, hogy ezek a gyerekek is eljuthassanak a Katona József Színház előadásaira. Ezért hozta létre 2015-ben a Színészek az Ifjúságért Alapítványt, mely fontos szerepet vállal nyári ifjúsági- és gyermektáborok megszervezésében, ahol színvonalas kulturális programok várják résztvevőket.

8. Ciróka Bábszínház

- A hivatásosan 1986-tól működő helyi bábszínházat 30 évvel ezelőtt a Kecskeméti Katona József Színház fogadta be, majd néhány év alapítványi működés után, 1991-ben önálló városi fenntartású intézménnyé vált.
- A Ciróka Bábszínház hét közben az óvodásoknak, kisiskolásoknak és a városba látogató kiránduló csoportoknak kínál előadásokat. Hétvégén a „Vasárnapi Mesebelépő" előadásokkal a családokat invitálják színházlátogatásra.
- A városi bábszínház 1992 óta kétévente szervezi meg a Magyarországi Bábszínházak Találkozóját, amely a hivatásos bábszínházak nívós szakmai fóruma. A társulat állandó székhelyén kívül, külföldi fesztiválokon is gyakorta fellép.

9. Hírös Agóra Kulturális és Konferencia Központ Nonprofit Kft.

- Bács-Kiskun Megyei Művelődési Központ elnevezéssel a régió legnagyobb kulturális központjaként 1975. január 11-én nyitotta meg kapuit a látogatók előtt, mely 1982 és 2007 között Erdei Ferenc Művelődési Központ néven működött.
- A széles skálájú közművelődési feladatellátás jegyében Kecskeméten 2015. július 1-jével szervezeti integrációra került sor, melyet követően a Kecskeméti Ifjúsági

[19] Kecskeméten a kulturális rendezvények száma 2018-ban 1762 db volt (forrás: https://muzeumstat.hu/hu/summary?city=Kecskem%C3%A9t)

Otthon és a Helpi Ifjúsági tanácsadó Iroda és Fejlesztő Műhely feladatait a Hírös Agóra Nonprofit Kft. vette át.

- Az intézmény fő feladata Kecskemét város polgárainak kulturális, művészeti, szabadidős és közösségi igényeinek, szükségleteinek kielégítése, a rekreáció, a szórakozás és a szórakoztatás, a szabadidő hasznos eltöltésének segítése, a közösségi művelődés lehetőségeinek biztosítása és az alkotókészség kibontakoztatása. E célok megvalósításában a szervezet tudatosan támaszkodik a helyi társadalom közművelődési igényeire, kulturális fogyasztási szokásaira, a hagyományok ápolására, melyhez a legkorszerűbb módszertani és technikai lehetőségeket használja fel.
- A Hírös Agóra Kulturális és Konferencia Központ évente több mint 4000 különböző kulturális és közösségi programon 900.000 látogatót fogad.

10. Kecskeméti Kortárs Művészeti Műhelyek Nonprofit Kft.

- A nonprofit Kft. elődjét 2011. december 1-i hatállyal hozta létre a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés. Az akkori gazdasági társaság három önálló művészeti műhely, a Forrás című folyóiratot megjelentető Forrás Kiadó, a Nemzetközi Kerámia Stúdió, valamint a Zománcművészeti Alkotóműhely munkáját fogta össze. A társaság működtetését 2012. január 1-től Kecskemét Megyei Jogú Város vette át, majd 2013. július 1-től immár a Népi Iparművészeti Gyűjtemény is a nonprofit kft. keretein belül végzi munkáját, hasonlóan a Katona József Emlékház.
- A közös műhelyben megőrződik a korábbi műhelyek szakmai önállósága, az évtizedek során kialakult épületegyüttesek és galériák révén pedig mód nyílik számos más művészeti ág bemutatkozására is.

11. Kecskeméti Animációs Filmgyártó és Forgalmazó Kft.

- Kecskeméten a rajzfilmkészítés gyökerei egészen 1929-ig nyúlnak vissza, amikor Mátis Kálmán festő, grafikus, rajzpedagógus elkészítette A kiscserkész álma című alkotását, mely Londonban díjat is nyert.
- A Pannónia Filmstúdió 1971-ben létesített vidéki telephelyet Kecskeméten. Az 1981-ben felépült műtermekben készültek olyan ismert alkotások, mint a Vízipók-csodapók, a Jankovics Marcell által rendezett Magyar népmesék sorozat vagy épp a Mesék Mátyás királyról sorozat.
- A stúdió 1991-ben vált önálló állami vállalattá, majd 1993-ban 35 munkatárs megvásárolta az állami vagyonrész 63%-át, és megalakította a Kecskemétfilm Kft.-

t. Az 1980-as évek közepétől Izlandról, Németországból, Belgiumból, Hollandiából, az Egyesült Államokból, Kanadából és Franciaországból érkeztek ösztöndíjasok Kecskemétre, ahol napjainkban egyre inkább az alapítók leszármazottai alkotnak. Közös munkájuk gyümölcse számos nemzetközi díj és elismerés

12. Kecskeméti Katona József Múzeum

- Kecskemét város közgyűlése 1898-ban hozott határozatot egy városi múzeum és könyvtár létrehozásáról. A kezdetben a Városházán működő intézmény 1923-ban költözött a két oldalszárnnyal kibővített vasútparki nyári kaszinóba és 1924-ben nyílt meg a nagyközönség előtt.
- A Múzeum további szerveiként működik:
  - *a „Cifrapalota" kiállítóhely*
  - *a „Szórakaténusz" Játékmúzeum és Műhely,*
  - *a Magyar Naiv Művészek Gyűjteménye és*
  - *az Orvos- és Gyógyszerészettörténeti Gyűjtemény.*
- A Múzeum látogatóinak száma 2020-ban – a COVID járvány idején is – 23 292 fő volt (ugyanez 2018-ban 90 442 fő).

13. Hírös Sport Szabadidő Létesítményeket Működtető és Szolgáltató Nonprofit Kft.

- A Hírös Sport Nonprofit Kft. a Kecskeméti Sportlétesítményeket Működtető Kht. jogutódjaként 2008. augusztus 11-én jött létre. Az városi sportlétesítményekben szervezett rendezvények száma folyamatosan növekszik, egy részük a lakosság szabadidős, sport, és szórakozási igényeit szolgálja ki, másik része a sportegyesületek eseményeit foglalja magába.
  - A kecskeméti Széktói Stadiont eredetileg 1962-ben adták át, megépítésében sok kecskeméti lakos is részt vett társadalmi munkában. 2002-ben egy országos stadionfelújítási program keretében felújították, ekkor kibővült a fedett lelátórész, felépült egy modern főépület, valamint sor került a világítás és az eredményjelző korszerűsítésére. 2009-ben automata öntözőrendszert építettek ki a stadionban, amely mellett további 3 füves edzőpálya, illetve egy műfüves pálya áll a labdarúgók rendelkezésére.
  - A Benkó Zoltán Szabadidőközpont 174 hektáros füves-fás parkja ritkaság számba menő természeti környezetet biztosít a városon belül. A lakóterületekkel is határos szabadidőközpont 36.000 négyzetméter vízfelülettel és mintegy 385.000 négyzetméter erdővel rendelkezik,

leglátványosabb pontja a 49 méter magas domb, melynek tetejére 300 méter hosszú, fokozatosan emelkedő betonozott út vezet. A park egy része helyi jelentőségű természetvédelmi terület, a domb lábánál tanösvény található. A szabadidőközpont éves látogatószámáról nincs pontos adat, mivel a 14 év alattiak számára a belépés ingyenes. A 14 év feletti látogatók száma átlagosan évi 120.000-135.000 fő között mozog.

- A Messzi István Sportcsarnokot négy sportág – kosárlabda, kézilabda, röplabda és futsal – hat egyesülete használja napi szinten. A helyi egyesületek edzésein és mérkőzésein kívül válogatott edzőtáboroknak és mérkőzéseknek is otthont ad. A sportcsarnok egyidejű maximális befogadóképessége sportrendezvények esetén 1.900 fő. Koncertek, előadások, kiállítások, játszóházak, céges rendezvények esetén maximum 1.500 fő tartózkodhat a sportcsarnokban.
- A Társaság életében mérföldkő volt a Kecskeméti Fürdő 2011. december 22-i nyitása, mely három sportág (úszás, uszonyos- és búvárúszás, vízilabda) otthona. A létesítményt naponta 250 sportoló használja, a fürdő éves, összes látogatószáma megközelíti a 370.000 főt.
- A régi városi uszodából átalakított Mercedes-Benz Sport Akadémia 2017. augusztus 29. óta Mercedes-Benz Kosárlabda Akadémia otthona, de a létesítményt az utánpótlás kosárlabdázókon kívül röplabdázók, vívók, a kettlebell sportág képviselői és a közeli iskolák diákjai is használják.
- A Kecskeméti Atlétikai Centrum 2019. áprilisától a sportolók, júliustól a lakosság számára is rendelkezésre áll. A létesítményt a helyi atlétikai egyesület sportolóin kívül tájfutók és amatőr futók is használják, naponta megközelítőleg 100 fő.

- A Hírös Sport Nonprofit Kft.-ből 2018. július 1-jén vált ki a Kecskeméti Junior Sport Nonprofit Kft., melynek célja, hogy Kecskeméten minél több gyermek sportoljon, minél jobb körülmények között.

14. Kecskeméti Planetárium

- Az 1983-ban létrehozott, 60 fő befogadására alkalmas intézmény 1996-ban alakult át költségvetési szervvé, jelenleg a Ferenczy Ida Óvoda intézményi keretein belül működik, és jelentős szerepet vállal a természettudományos ismeretek népszerű elterjesztésében.

C. A közösségi közlekedés szervezésében résztvevő szervezetek

1. Kecskeméti Közlekedési Központ Kft.

- „Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 11/2019. (IV. 25) önkormányzati rendelete Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata közlekedésszervezési feladatainak ellátásáról" szóló rendeletében 2020. január 1-jétől jelölte ki a Kecskeméti Közlekedési Központ Korlátolt Felelősségű Társaságot, Kecskemét város autóbusszal végzett helyi menetrend szerinti személyszállítási szolgáltatásával kapcsolatos közlekedésszervezési feladatainak ellátására.
- A Kecskeméti Közlekedési Központ Kft. megalapítására 2019. áprilisban sor került, ezt követően megkezdte a helyi közlekedés átvételével kapcsolatos előkészítő tevékenységét. Feladata a helyi autóbusszal végzett menetrendszerinti személyszállítási szolgáltatás tervezése, szervezése és megrendelése, valamint a szolgáltatáshoz kapcsolódó kereskedelmi feladatok ellátása.
- A Kecskeméti Közlekedési Központ Kft. jelenleg 49 menetrendi vonalon közlekedtet járatokat.

D. A hulladékgazdálkodási feladatok ellátásában közreműködő szervezetek

1. Duna-Tisza Közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit (DTKH) Kft.

- A Kecskeméti Városgazdasági Kft. 2016-ban integrálódott a ceglédi központú Duna-Tisza Közi Hulladékgazdálkodási Nonprofit (DTKH) Kft.-be. A cégben a Városgazdasági Kft. a maga 40%-ával a legnagyobb tulajdonos, de a közszolgáltatást Kecskemét közigazgatási területén is a DTKH Nonprofit Kft. látja el, amely jogfolytonosan átvette a Kecskeméti Városgazdasági Kft. munkavállalóit és megvásárolta az eszközeit. Az összeolvadással a ceglédi szervezet létszáma közel 200 fővel nőtt, szolgáltatási területe több mint 600 ezer főre bővült.

E. Fejlesztésben beruházásösztönzésben közreműködő szervezetek

1. Kecskeméti Városfejlesztő Kft.

- A 2010-ben alapított, 100%-os önkormányzati tulajdonban álló Kecskeméti Városfejlesztő Kft. tevékenységét és ellátandó feladatait Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a városfejlesztéshez és városrehabilitációhoz kapcsolódó feladatok ellátásáról szóló 34/2009. (V. 29.) önkormányzati rendelete részletezi. (A Város stratégiai terveinek kidolgozásában megkerülhetetlen szerepet betöltő társaság feladatainak bemutatását részletesebben az 1.4.1.6. alfejezet tartalmazza.)

2. *Városi Alapkezelő Zrt.*
   - A Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 100%-os tulajdonában álló részvénytársaság két fejlesztési alapot képvisel: (1) a Kecskemét Városfejlesztési Alapot és (2) a Kecskemét Vállalkozásfejlesztési Alapot.
     - A mintegy 15 Mrd Ft forrással létrehozott Kecskemét Városfejlesztési Alap forrása egy, a Pénzügyminisztérium (mint Támogató) és Kecskemét MJV (mint Kedvezményezett) között 2020. január 8-án létrejött Támogatási szerződés. Az Alap elsődleges célja Kecskemét gazdasági növekedésének elősegítése és a városban lakók életkörülményeinek javítása egy olyan fenntartható városfejlesztést szolgáló finanszírozási modell segítségével, amely lehetőséget biztosít a Kecskemét számára fontos, pénzügyileg megtérülő fejlesztési projektek finanszírozására. Ilyen projekt lehet például a bérlakás-építés, parkolóházak építése, az okosváros-koncepció egyes elemeinek megvalósítása, a leromlott állapotú önkormányzati ingatlanok felújítása, a turizmus fejlesztése, illetve hulladékgazdálkodási programok vagy épületenergetikai korszerűsítési programok működtetése.
     - A 10 Mrd Ft összegű Kecskemét Vállalkozásfejlesztési Alap forrása a Nemzetgazdasági Minisztérium (mint Támogató) és Kecskemét MJV (mint Kedvezményezett) között 2017. július 17-én létrejött Támogatási szerződés. Az Alapra kecskeméti tevékenységű KKV-k és nagyvállalatok pályázhatnak, célja a helyi adottságokat figyelembe vevő gazdaságfejlesztés és a munkaerő-mobilitás ösztönzése, a vállalkozóbarát gazdasági környezet erősítése, a helyi KKV-k versenypozícióinak javítása, valamint a kiemelt járműipari térségminősítésben rejlő lehetőségek kiaknázása. Célja továbbá a termelés bővítése az árbevétel emelkedésével és/vagy a munkaerő megtartásával, az átlagbérek és a hatékonyság növelése, innovatív tevékenység folytatása.

3. *AIPA Nonprofit Közhasznú Kft.*
   - A kétharmados önkormányzati tulajdonban álló közhasznú gazdasági társaságot 2009-ben a Kecskeméti Kreatív Tudásközpont Közalapítvány, a Kecskeméti Főiskola (ma Neumann János Egyetem), a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége, és a Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány hozta létre. Az alapítok törekvése, hogy az AIPA Kft.

egységes szervezeti keretet biztosítson a város és a térség gazdaságfejlesztési tevékenységének koordinálásában.

- Az AIPA Nkft. az elmúlt években számos európai uniós finanszírozású projektet valósított meg:
  - Tudáspark projekt (TÁMOP-4.2.1.C-14/1/Konv-2015-0011): A kecskeméti növekedési zónában a jármű-és gépipari, valamint az agrár kis- és közepes beszállító vállalatok K+F+I kapacitásának fejlesztése a Kecskeméti Főiskola tudásbázisán;
  - Kecskeméti duális képzési modell projekt (TÁMOP-4.1.1.F-13/1-2013-0019): a kecskeméti duális képzési modell a kiemelt járműipari térségben, a társadalom sikerének, a nemzetgazdaság fejlesztésének szolgálatában;
  - Kecskeméti Kiemelt Járműipari Térség: a magyar kis- és középvállalkozások bekapcsolása a hazánkban gyártókapacitással rendelkező járműipari nagyvállalatok beszállítási láncaiba (mentori pilot program).

4. *Kecskeméti Turizmusfejlesztési és Marketing Kft.*
   - A 2003-ban létrehozott gazdasági társaság az elmúlt években elsősorban a városi intézmények és az Önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaságok működéséhez kapcsolódó marketing tevékenységet és fesztiválszervezési feladatokat látott el.

1.4.2.3 A jelenlegi város működési modell hatékonyságának értékelése

A városi szolgáltatásokban meghatározó szerepet visz:

- a költségvetési intézmények körében:
  - az 54 telephelyen szolgáltatásokat szervező Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága (ESZII), a maga 550 alkalmazottjával, évi 4 Mrd Ft-os költségvetésével, amely tehát Kecskeméten megszervezi az egészségügyi (háziorvosi, gyerekorvosi, fogorvosi stb.) alapellátást, az idősek gondozását, egyes szociális feladatokat, valamint 8 db bölcsődei intézményt működtet;
  - a több mint 50 főt alkalmazó és évi közel 1 Mrd Ft-ból gazdálkodó Kecskeméti Városrendészet, melynek fő feladata a városi közbiztonság és a közterületek rendjének megőrzése, továbbá az együttélési normák betartásának elősegítése;
  - A Katona József Könyvtár, mely azon túl, hogy több mint 100 alkalmazottjával és közel 700 millió Ft összegű éves költségvetésével az egyik legnagyobb városi

intézmény jelentős szerepet visz a helyi tájékoztatásban és – különösen – a digitális írás-olvasás fejlesztésében az idősebb generációk esetében.

- az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok körében:
  - az évi 1,7 Mrd Ft-ból gazdálkodó és mintegy 160 főt foglalkoztató Kecskeméti Városüzemeltetési Nonprofit Kft., melynek közútfenntartó és forgalomtechnikai szerepe mellett parkfenntartási (köztemető fenntartási) és köztisztasági szerepe is jelentős;
  - a mintegy 40 főt alkalmazó és közel évi 1 Mrd Ft-ból gazdálkodó Kecskeméti Közlekedési Központ Kft.;
  - a 350 ezer ügyfélre kiterjedően regionális szolgáltatásokat nyújtó és évi mintegy 10 Mrd Ft-ból gazdálkodó BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt., mely stratégiai szerepén felül az egyik legnagyobb beruházó és munkáltató Kecskeméten (600 főt foglalkoztat);
  - a közel 100 főt foglalkoztató, évi több mint 2 Mrd Ft árbevételű Kecskeméti TERMOSTAR Hőszolgáltató Kft., mely energetikai szolgáltatásain felül a zöld átállás érdekében jelenleg is fontos beruházásokat hajt végre;
  - a mintegy 70 főt alkalmazó, évente több mint 2,5 Mrd Ft-ból gazdálkodó és közel 2000 ingatlant kezelő KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft., illetőleg
  - a sport- és szabadidő létesítményeket működtető Hírös Sport Nkft., mely a Kecskeméti Junior Sport Nkft.-vel együtt számolva, évi mintegy fél milliárd Ft-ból gazdálkodik és 120 főt alkalmaz.

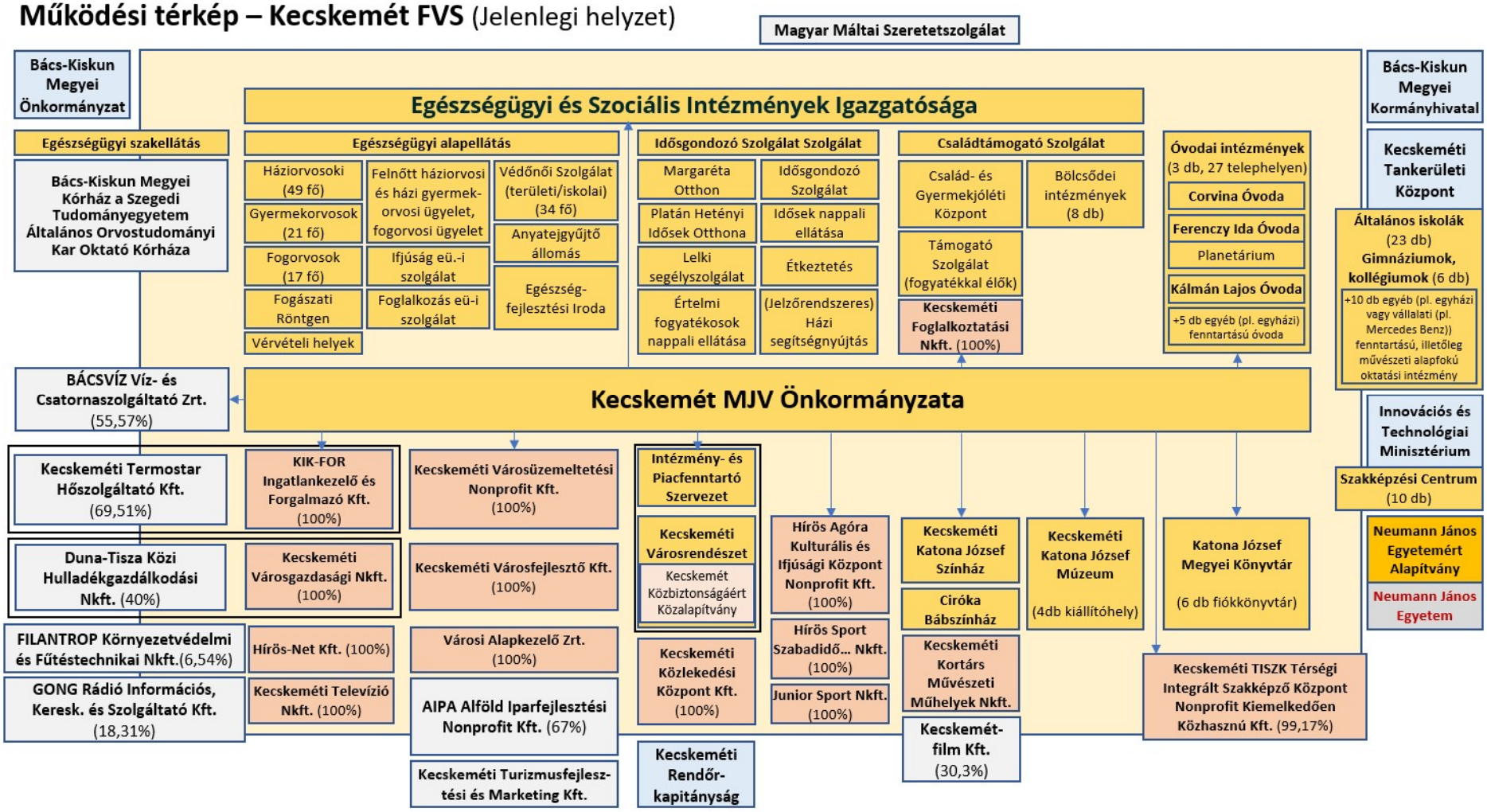
A fentebb említett 10 szervezetet tekinthetjük a működés alapjának Kecskeméten. Ehhez képest a többi – 30-nál is több – városi fenntartású intézmény összességében egy feltűnően fragmentált városi intézménystruktúrát eredményez. Ezt figyelembe véve meglehetősen kétséges az üzemeltetés hatékonysága, illetve óhatatlanul keletkeznek párhuzamosságok az önkormányzat hivatalának feladatköreit is figyelembe véve. Pl. pályázatírással Kecskeméten legalább három szervezet foglalkozik, miközben a fejlesztéstervezés nem (egy pontból) koordinált.

Mindezek a jelenségek gyakorta információs gátat is képeznek, akadályozzák az önkormányzaton belüli információáramlást, amely viszont így a teljes stratégiai ciklusra – annak tervező, mérő, monitorozó, végrehajtó és kiértékelő fázisaira egyaránt – kihat. Ezek a problémák a jövőben az intézményi és szakmai kapacitások jobb koncentrálásával (összevonásával), valamint korszerű folyamatmenedzsment technikákkal, IT alkalmazásokba költöztetett irányítási rendszerek (management systems) bevezetésével orvosolhatók. A

következő években e területen további lépéseket indokolt megtenni a működés hatékonyságának javítása érdekében. E tekintetben konkrét beavatkozási területként látszik a stratégiai tervezéssel és városfejlesztéssel kapcsolatos funkciók egy szervezetbe vonása.

Más esetekben ugyanakkor intézményi kompetenciák, illetve kapacitások hiánya látszik. Ilyen területként azonosítható az Önkormányzati működtetéséhez nélkülözhetetlen IT-szolgáltatás menedzsment funkciók kialakítása, amely magában foglalja a rendszerek költséghatékony fejlesztését és biztonságos üzemeltetését egyaránt.

Működési térkép – Kecskemét FVS (Jelenlegi helyzet)

1.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése

1.5.1 Prosperáló város

Prosperáló város	
Lehetőség	**Kockázat**
A magas hozzáadott értéket képviselő gazdasági ágazatok városon belüli erősödése további fejlődési potenciált és tovább erősödő térségi pozíciót jelent	Gazdasági környezet globális változása miatt jelentős visszaesés a város termelő szektoraiban
Kecskemét gazdaságának élénkítése, ösztönzése, és több pólusúvá tétele érdekében kiemelt figyelmet érdemes fordítani tercier és kvaterner szektorok hatékonyságának és teljesítményének növelésére	Kecskemét gazdasága véglegesen egypólusúvá válik, nagy járműipari kitettséggel
A város térségi foglalkoztatási központ szerepének további erősödése	A térség gazdasági központjának szerepéből fakadó dráguló lakhatási és megélhetési viszonyok miatt a város fiatalokat megtartó képességének további romlása
Minőségi, az Ipar 4.0 kihívásainak megfelelő munkahelyek létrehozása, irodai piac fejlesztése	A minőségi, kreatív munkahelyek hiányában a jól képzett szakemberek elvándorlása
Új egyetemi képzések bevezetése a város verseny-, és innovációs képességének növelése, illetve a magasabb szintű szolgáltatások (pl. kvaterner szektor ágazatai) letelepítésének ösztönzése érdekében	Megfelelő egyetemi szintű képzési programok elmaradásával a helyi munkaerőpiaci tartalékok kimerülése várható, ami a verseny- és innovációs képesség romlásához vezethet
A város jelentős mennyiségű barnamezős és alulhasznosított területének gazdasági területekké való fejlesztése	Az infrastrukturális fejlesztésekre szánt hazai, illetve EU-s források csökkenése, illetve elapadása
Az önkormányzat elegendő fejlesztési forrást, magántőkét tud a gazdaság fejlesztésére bevonni	Az euroregionális versenytársak vonzóbb gazdasági környezetének következtében, a befektetői érdeklődés elfordulása Kecskeméttől
Állami és uniós források felhasználásával digitális alkalmazások használatát fejlesztő képzések és programok indítása	A vállalkozások digitalizáltságának elmaradottsága és ebből adódó alacsony innovációs képesség miatt romló alkalmazkodó- és teljesítőképesség
A KKV szektor hatékonyságának és teljesítményének növelése	A szektor gyenge tőkeellátottsága és ebből fakadóan gyenge adaptációs képessége tovább gyengül
A város kedvező gazdaságföldrajzi fekvésének növelése a térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztésével	Szükséges közlekedésfejlesztési beruházások elmaradásával a város nem tudja kihasználni földrajzi elhelyezkedéséből adódó lehetőségeket
A környezeti ipar erősítése, a környezetipari befektetők városba vonzása	A klíma változásához való gyenge alkalmazkodási képesség kihatással lesz a város gazdasági szerkezetére és a vállalkozások teljestőképességére
Bérlakásállomány jelentős növelése	A fiatalok számára megfizethető bérlakások hiányában a város megtartó képessége nem fejleszthető
A pandémiás helyzetet követő gazdaságélénkítő intézkedések erősíthetik a belső fogyasztást, ezen keresztül a helyi piacra termelő kecskeméti vállalkozásokat	A cégek gazdasági hatásoknak, trendeknek, kormányzati intézkedéseknek és jogszabályi változásoknak való kitettsége tovább emelkedik

1.5.2 Zöldülő város

Zöldülő város	
Lehetőség	**Kockázat**
Zöld átállás folyamatának előkészítése és lebonyolítása	Nem állnak rendelkezésre a zöld átállás lebonyolításához szükséges pénzügyi feltételek, valamint szervezeti és humánerőforrás háttér
Természetközeli zöld- és kékinfrastruktúra kialakítása	A zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztésére szánt hazai, illetve EU-s források csökkenése, illetve elapadása
Környezettudatos és környezetbarát technológiák és megoldások alkalmazását támogató szabályozás kialakítása	A jogszabályalkotási folyamat nem tudja lekövetni a technológiai eredményeket, illetve megoldásokat
Az OTrT-ben előírtaknak betartása érdekében, nagy kiterjedésű erdőterületek fejlesztésének lehetősége	Kecskemét nem tudja teljesíteni az OTrT-ben előírt erdősítési arányokat
Közhasználatú közparkok, közkertek, közterek területének növelése	EU-s források, illetve önkormányzati bevételek csökkenése miatt nem jut (elegendő) forrás a zöldterületek kialakítására
Városi szintű vízgazdálkodás kialakítása	Tulajdonosi és jogszabályi környezet változása miatt az önkormányzat döntéshozói és koordinációs képessége csökken
A zöldfelületek arányának megnövelésével jelentősen javítható a település levegőminősége és mikroklimatikus viszonyai	A szükségesnél kevesebb forrás rendelkezésre állása miatt a végrehajtott zöldfelület-növelés nem eredményez jelentős javulást a levegőminőségben, illetve mikroklimatikus viszonyokban
A csapadékvízvisszatartással javíthatók a mikroklimatikus viszonyok	A csapadékvízvisszatartás kialakítását elősegítő, illetve szabályozó országos-, illetve helyi jogszabályi környezet nem kerül kialakításra
Megújuló energiaforrások hasznosításával a város energiaönállóságának növelése	Az energiaközösségekre vonatkozó jogszabályi környezet kötöttségei miatt a városok nem tudnak érdemi résztvevőkké válni az energiapiacon
Távhőhálózat további fejlesztése	A távhőhálózatok fejlesztésére szánt hazai, illetve EU-s források csökkenése, illetve elapadása
E-járművek városi arányának növelése	Az e-járművek árának további emelkedése, valamint a közlekedési formát támogató infrastruktúra kiépítetlensége
Füstmentes belváros kialakítása	A fejlesztésére szánt hazai, illetve EU-s források csökkenése, illetve elapadása
Hulladékégetőmű létesítése	A jogszabályi környezet változásával az önkormányzat hulladékgazdálkodásban betöltött súlya és szerepe csökkenhet.

1.5.3 Digitális város

Digitális város	
Lehetőség	**Kockázat**
Városi IT-infrastruktúra fejlesztése	A város digitális szolgáltatásinak kialakításához szükséges alapfeltétel. Ennek hiányában a digitális átállás nem valósítható meg teljeskörűen.
Városi adattárház és adatmenedzsment rendszer bevezetése	A város adatvagyona jelenleg felméretlen, számos adat nincs digitális nyilvántartásokban tárolva, így nagy a veszélye a jelentős adatvesztésnek. Emellett a megfelelő infrastruktúra és kompetencia kialakítása jelentős forrásokat igényel.
Digitális készségek fejlesztése: idősek, hátrányos helyzetűek, KKV-k, lakosság, informatikai oktatás	A digitális készségek és írástudás hiányában a városi digitális szolgáltatások nem tudják a célközönségeket segíteni mindennapi tevékenységükben.
BIM modell készítése a város tulajdonában álló épületek esetében, illetve minden, a város által megvalósított építéssel járó beruházás esetében	A rendszer bevezetése azon túl, hogy jelentős forrásokat emészt fel, speciális szaktudást is igényel. E tudással bíró szakemberek bérszínvonala azonban meghaladja egy hivatal, vagy önkormányzat tulajdonában álló társaságok lehetőségeit.
Kecskemét Kártya szolgáltatásainak tovább fejlesztése	Kecskemét Kártya minél szélesebb körű használatának alapfeltétele annak digitalizálása és olyan digitális szolgáltatásokkal való kombinálása, melyek a város lakosságát célozzák. Ennek hiányában a szolgáltatások szigetszerűek maradnak, kisebb méretű célközönséget szolgálva ki.
Digitális városi szolgáltatások fejlesztése	A város működésében még számos olyan terület van, ahol a folyamatok digitalizálása még nem történt meg. Az élhető, a megtartó és szolgáltató város alapja a szolgáltatások minél szélesebb körben történő, gyors, kényelmes és zökkenőmentes igénybevétele. Ennek hiányában, illetve a rossz, lassú, körülményes szolgáltatások következtében a város jelentősen veszíthet vonzerejéből.
Interaktív, digitális élmény- és tudásközpont létrehozása	Az élményközpont kifejezetten reflektálna a város erős kreatív ipari hagyományaira, ennek során lehetőséget biztosítana a legújabb (okos) technológiák bemutatására. Ennek hiányában az új, innovatív megoldások és technológiák városon belüli elterjesztése csak lassabb ütemben valósulna meg, ami jelentős lemaradáshoz vezethet a városok közötti gazdasági és munkaerőpiaci versenyben.

1.5.4 Megtartó város

Megtartó város	
Lehetőség	**Kockázat**
Kecskemét által nyújtott szolgáltatások minőségének javulása, közterületek megújulása, a környezeti és élhetőségi viszonyok javulása emeli a város megtartó képességét.	Kecskemét népességszám csökkenése folytatódik, állandósul a természetes fogyás, valamint erősödik a szomszédos települések, illetve nagyobb városok elszívó hatásából adódó elvándorlás
A város ingatlanfejlesztési piacra való belépésével jelentős új építésű, illetve felújított bérlakás jelenik meg, melyek megfelelő lakhatási alternatívát jelentenek a városi fiatalság számára.	Az egyre magasabb ingatlanárak miatt a város fiatalsága, illetve a Kecskeméten dolgozók nagy része az olcsóbb ingatlan és albérleti árakkal jellemezhető környező településekre költözik
Az egyetemi képzések kiszélesítésével, valamint a végzett hallgatók számára megfelelő kihívást és elismertséget jelentő munkahelyek növelésével erősíthető a város megtartó képessége, ami egyben demográfiai megújulást is eredményezhet	Kecskemét társadalmának elöregedése, fogyása felgyorsul
A város sokszínűségének megtartásával, meghatározó kulturális és épített örökségének ápolásával és megújításával erősíthető a lakosság identitástudata	A fejlesztésre szánt hazai, illetve EU-s források csökkenése, illetve elapadása
Társadalmi vállalkozások és nem nyereségorientált társaságok működésének támogatása	Jelentősen csökken a város gazdasági szférájának társadalmi szerepvállalása
Szociális városrehabilitációs beavatkozásokkal és programokkal erősíthető a leszakadó, szegregálódó társadalmi rétegek társadalmi felzárkóztatásának folyamata	Kecskemét szegregálódó településrészein tovább mélyülhetnek az egyes társadalmi csoportok közötti konfliktusok
A társadalmi együttműködés erősítésével, helyi szintű komplex programok elindításával növelhető a hátrányos helyzetben élő társadalmi csoportok foglalkoztatási integrációja, iskolai végzettségük növelése és mentálhigiénés állapotuk javítása.	A társadalmi együttműködés gyengülésével, a programok elmaradásával tovább növekedhet a hátrányos helyzetben társadalmi csoportok száma

1.5.5 Kiszolgáló város

Kiszolgáló város	
Lehetőség	**Kockázat**
Ökológiai alapú városfejlesztés és -tervezés gyakorlatának erősítése,	A zöld infrastrukturális fejlesztések elmaradásával, a nyílt vízterületek csökkenésével az éghajlatváltozás hatásai közvetlenül és nagyon érzékenyen fogják érinteni a város lakosságát
Tagolt, tértakarékos, „kompakt” városszerkezet kialakítása meglévő városrészi központok fejlesztésével, valamint új városrészi alközpontok építésével	Ennek hiányában nem kerülhető el a várostest további szétterülése, illetve nem szorítható vissza az okszerűtlen, terjengős térhasználat
A városi reziliencia növelése integrált és funkcionálisan illeszkedő városi területhasználat biztosításával	A rugalmas alkalmazkodó és átalakulási képesség hiányában a város kitetté válik a gazdasági és környezeti hatásokkal szemben
A meglévő, az átalakuló és az új onnan kialakítandó városi területek – a városrészi adottságoknak megfelelő – differenciált fejlesztése	A differenciált fejlesztés elmaradásával a szükségesnél intenzívebb beépítés, illetve a lakossági igényektől eltérő, a városrészi adottságoknak ellentmondó, hosszú távon fenntarthatatlan beruházások valósulhatnak meg
Alulhasznosított, felhagyott ipari területek fejlesztése	Az alulhasznosított, felhagyott területek fejlesztésének elmaradásával a város környezetének minősége tovább romlik
A közlekedési módváltások a helyi és az elővárosi közlekedési rendszerben	A fejlesztések elmaradása komoly kihatással lesz a városon belüli mobilitásra, valamint a város jelenleg is túlterhelt közlekedési hálózatára
A belvárosban a lágy közlekedési formák és a közösségi közlekedés előtérbe helyezése	A közlekedési módváltás feltétele a füstmenetes belváros létrehozásának. Ennek elmaradásával csak nehezen teljesíthetők a klímastratégiában és a SECAP-ban vállalt célkitűzések
Városrészek társadalmi, műszaki és szolgáltatási-ellátási viszonyainak javítása	A fejlesztések elmaradásával az adott lakóterületek társadalmi megítélése romlik, s a városrészek fejlődése megrekedhet, társadalmuk kicserélődhet
A városi infrastruktúra kiépítettségének további fejlesztése és szolgáltatások minőségének javítása	Az infrastruktúra kiépítettségének, illetve a szolgáltatások minőségének a helyi lakossági igényektől való elmaradása a város megtartó képességének csökkenéséhez vezethet.
Burkolt felületek csökkentése	A burkolt felületek további növelése komoly, a városklímát befolyásoló tényező, mely felelős a városi hőszigetek kialakulásáért